Bonifa-
cius de
Ceva

Sermo-
nes ~
Quadr-
agesi-
males


TOVT
ATOVS
EX LIBRIS
PAVL SCHMIDT

R XVI B. 8 = 94

A/950930

R XVI B 8= 94

¶ Preclarissimi viri F. Bonifacij de Ceua ordinis minorũ sacre theologie ac iuris vtriusq; laureati: necnõ in prouincia Francie super fratres minores meritissimi ministri Sermones quadragesimales interdeclamãdum excerpti & ab ipso transcripti in populoso fratrũ minoꝝ parisieñ. cenobio anno a virgineo partu. M. q̃ngẽtesimo supra tredecimũ: quo tẽpore p̃fat⁹ reuerendus pater Bonifaci⁹ viriliter dimicabat in alma parisioꝝ vniuersitate ꝓ laboriosa fratrũ obseruãtinoꝝ vnione cũ fratrib⁹ suis de regulari obseruãtia.



SURPONNE

¶ Prostant in officina libraria venerabilis bibliographi Mgr̃i Bertholdi Rẽbolt in vico sancti Jacobi sub Sole aureo commorantis.

M. Blasius de varda honesto viro Bertholdo Rembolt impressori parisiano/amico sibi cōprimis dilecto Salutem.

CVm sexto Idus aprilis vir spectatissime cōsueto familiaritatis more in fratris Iohānis gerardi minoritanorū religiōis cellulam me cōtulissem/preter cetera humanissime conuersatiōis solatia/sermōes mihi quosdam manu scriptos stillo oppido q̄ mellifluo/ac sententiarū splēdidos grauitate obtulit:quorū dum ipse mira alle ctus suauitate cursim secreta plustro/sic aīm oblectauerevt hibleis dulci ora mellibus meo palato herere viderē. quorū dum auctorē diligenti indagine pscrutarer. Reuerendi patris Bonifacii de ce uis lucubrationes esse testabatur:quos vt mihi tātilum cōcederet perlegendū facile impetraui:sed cū eosdem secreti⁹ aliquo mecū temporis interstitio tractarem/& suaui eorū lectura aīm depasce rem. Prothdolor fatiferū interea filū mei Iohānis parcarū manibus est abruptū:& letali mortis cōfossus iaculo/vir sūma mīa/castitate/clemētia/religione/parsimonia/acvirtutum oīm glomeratus p̄sidio ad ambrosias dapes. laticesq; diuinos ab hoc ergastulo corpori s/celicolarū transuolauit in contuberniū. Super quo mortē ipsam vite mortaliū emulā sepius certe nō expostulare non potui: sed mesta mihi frōte ipsi⁹ in mortales id esse officiū:parte ex altera cogitanti letifer ingruit horror. locupletissimū suggerens testimoniū:oīe mortaliū robur violēte mortis cēsure teneri obnoxiū Cepi tandem de sermonibus apud me relictis nō medio criter aīo fluctuare/& scrupulo conscīe fatigari/nō minus credas q̄ tycius inferas apud edes rapacibus vvlturū rostris expāso iecore miserabile celebrat conuiuiū. Sed nec p̄ri Bonifacio reddēdi eos mihi facultas aderat:qñquidē ipse solitis reformationib⁹ intendēs/& salutaris vnionis sue religiōis ad vnū (vt regula canit) caput typum ac modum conq̄rens:ab hoc luteciano cōuentu abfuerat:Cōsulturus igitur ad quendā super mūdane sapieñ. virū accurri:qui vt oīgena studiorū munera sacro fouebat pectore:certius me q̄ apollo fatidicus dubio exoluit/sermonesq; ipsos multis animi deliciis lepidissime suffarcinatos ob cōem xp̄icolarū frugē in publicū ꝓferri edixit. Eos igitur mi Bertholde tue fidei demādo/vt q oīm hui⁹ tēpestatis calcographorū in effigiēdis carracterib⁹: mendisq; noxiis emū gēdis vnicus existis:solita tua diligētia īprimendos ꝓcures: vñ tibi & priuata affutura nō dubito cōmoda/& publice te auctore consulet vtilitati. Si quippe ipsorū te abdita cōspicari nō pigebit. In-

uenies(mihi crede)ꝑplura illic ſecreta ſupceleſtia licꝫ maiora ab ce
lico illo ſpū (vt dignorū relatu accepi) deprōpta fuerint/vtinā im=
primēda. Crederes dubio ꝑcul bonū illū Bonifaciū nūcnūc ex deo
rū ꝑcilio inter mortales deuolaſſe:eo enī ſuſcepti in ſe diuini ignis
ardore deflagrat:vt quē ſermone aggrediat:vel nouū illi ſupindue
re aīm videat:vel ardēti quaſi facula inertes aīos extra ſe ad ſuper
mūdanorū ꝓtēplationē ocius inflamet. Si ad diuina nunc exurgat
eloquia dices in eiꝰ aīo ipa ſedes poſuiſſe:ſi flexis inde habenis ad
altos iuris legūqꝫ gurgites ſe cōuertat:putabis iuris vtriuſqꝫ vorti=
ces/ipſius ſtagnare ī pectore. Si ad recte dicendū fulmineū guttur
vibrare occepit platonē magno exacto ſui animi curriculo renatū
miraberis. Repperies hic preterea antidotū/non quidē hipocratis
qđ tabidis ſuccurrere norit mēbris/ſed languidis mole vitiorū mē
tibus ſubleuandis in celeſti apoteca cōfectū. Q; ſi oēm (vt ſpero)
ſeriē percurras/pleriſqꝫ certis paſſibꝰ herebis attonitꝰ:nec ingenii
acrimoniā/nec ſuauē dicendi fauū/aut inflamādi aīos (neſcio quā
vim a ſuperis ſibi datā) ſatis admiraberis. Torrentem quippe de=
moſthenis vehementiā declamādo aut ſupauit:aut certe adequa=
uit. Saxa enī vel ꝑpe vt alter orpheꝰ ſecū rapet:quē eorū albo vno
oēs ore ſcribendū acclamāt/q vno & altero accepto a pīefamilias
talento excreſcēti reddidere cū feruore. Pabulo quippe ſaluifico or
todoxe fidei cultores indefeſſus reficere cōtendit. Nec laboribꝰ ſuc
cūbit/nec lucubrationibꝰ obruiť/ſed maſculo ſemp aīo ad id eniti=
tur/vt in vinea dñi diurnū accipiat denariū. O preclarū certe hoīs
ingeniū. O felicē viri induſtriā:qui dū oēs quaſi mortales caducis
adnixi rebus voluptatibꝰ liberius indulgēt. Spretis ipe terrenis in
ſuperam regiā ſecū ferendū accumulat theſaurū. Vñ niſi ipm om
nem laudē quaſi ſyrenes deteſtari cōpertū haberē:ingrederer pau=
liſper ſua venia ſiluā ſuorū meritorū denſiſſimā:ſed ipſiꝰ pudor in=
genuus mihi ſilentiū ſuaſit. vnū tñ te pater reuerēde (licꝫ abſens)
oratū velim/parce mihi precor cū te abſente tuas iſtas omīfariam
frugiferas lucubrationes arte calcographa emittēdas tradiderim.
Cōpulit enī me id fidentiꝰ aggrediendū ardens deſideriū reueren
diſſimi & gratioſiſſimi dñi mei Iohānis gozton Iaurienſis eccleſie
paſtoris digniſſimi:quod ad te/tuaſqꝫ editiones concepit:qui quic=
quid tuo diuino ex ingenio denuo naſceretur eius per me ex tēplo
particeps fieri exoptat. Tuū igiť erit mi Bertholde terſum emū=
ctumqꝫ opus tante frugis maturius emittere. Cuiꝰ nichil tabidum
vnḡ ſordidumve manibus effluxit/quod te pro ſingulari tue hu=
manitatis officio facturum ſpero. VALE.

Ad reuerendū. p. bonifaciū de ceua Theologie & iuris vtriuſq; profeſſorem fratrum minorū prouincie francie benemerentē ministrum Nicholai boneſpei trecenſis humilimi oratoris carmen.

Ardua conſpiciens ſermonū verba tuorum
Exuperās veteres magne miniſter auos.
Quos ego ſollicita audiui ſemel aure: labellis
Cum fluerent ſacro tempore verba tuis.
Quantus erat populi fluxus: turbeq; frequētes
Pontifices/domini/teſtificarer ego.
Gratulor vnde tibi/mihi gaudeo/ ſoluoq; grates
Hos michi proſtantes ſcire licebit adhuc.
Maxima debetur tibi gratia: ſumme miniſter:
Qui bona per francas tot facis ipſe plagas
Q̄ doleo non poſſe tuū per carmina nomen
Cognomen verſus quoſq; ſubire poteſt
De ceua ergo vale celeſti vaſe triumphans
Vas celeſte gerens celica vaſa ſeris.
Cecropie vallis mel dulce: celerq;: vaferq;
Vir miſeros flectēs per tua dicta reos.
Vale vir preclariſſime

Ad politioris lingue virū magiſtrū blaſiū de varda reuerēdi dñi pōtificis Iauriēſis pariſieñ ſcolaſticū eiuſdē. n. boneſpei puteani carmen.

Acceleres blaſi lepidum facunde libellum
Conari volitet preſſus in ora virum.
Ingenioſe arti libros nil tale premendi
Nunc rutilat preſſo tantus in ore nitor.

Terſius hoc nihil eſt: populis maiuſq; monẽdis
Tempore tam longo eſt delituiſſe nephas
Mors niſi Iohannẽ capuiſſet dira gerardum
Iſtud opus varias iamq; tuliſſet opes.
Hoc tuus exoptat (peramat quẽ iauria) preſul
Iauria pontificem fauſta habuiſſe bonũ.
Ergo piũ blaſij (noſtri memor) oro volumen
Cures vt preſſum proſtet vbiq; nitens.
Vale.

Ad cãdidum lectorem ſuper multiiuga horum reuerẽdi pris bonifacij ſermonũ vtilitate Nicholai boneſpei cãpani treceñ. admonitorium carmen.

Si vacat o lector ſanctarum candide rerum:
Et dignam atq; ſacram cernere materiam.
Volue triumphantẽ ſtudioſa mente libellum:
Perlege ſermones temporis oro nouos.
Iure boni/potis es/facianos dicere: namq;
Ipſe boni (claros edidit hos) facius.
Tangit in hijs varios hominum ſubtiliter actus
Bellantum: vere dando ſalutis iter
Ius geminũ ſparſim iuenies: lepidãq; mineruã:
Funditus & ſophie ſenſa profunda ſacre.
O homines fauſti: o felicia ſecla: minores
O hylares: quibus hoc conſtat habere iubar.
Vt precio vincit fuluũ reliqua æra metallum
Sic codex alios pro breuitate pares.
Vale & hunc theſaurum antea
abſconditum tibi habe.

Eiusdem bonespei ad charissimum fratrem
Georgium prepositi minoritam carmē.

Iam tibi sermonum scimus quod adesse volumē
Quos bonifactoris lingua diserta tulit.
Ede nec extimeas populi fera dicta proterui.
Sic dulce authoris nomen in astra feres.
Vix excandescet venerabilis ipse minister
Effugiat laudem dum sibi vita luet.
Hoc opus eximium toto vulgabitur orbe
Mortuus ac absens vsq; malos retrahet.
Vt stellas vincit lampas phebea minores
Sermones superat sic liber hic alios.
Vale felix in euum.

Frater iohannes de monte parisieñ ad eū-
dē confratrē suū georgiū prepositi.

Vt noua decurrāt: Bonifactij scripta per orbem
Calcographis dones que sua cella tenet.
Doctificū haud lateat tam longo tēpore lumen
Contēnenda mora est nescia damna ferens.

VALE.

Ad spectatores.

Hic thesaurus adest omni precioſior auro
Hunc me quisquis emet iudice letus erit.

Iesus Maria Spes mea.

Veue par la court la Requeste a elle baillee par maistre Berthole Rembolt: et maistre Pierre gromors Imprimeurs de liures demourans en ceste ville de paris. Par laq̃lle ilz requeroiẽt inhibitions & defenses estre faictes a tous imprimeurs: libraires: & tous autres de ne imprimer ne faire imprimer vẽdre ne achater iusq̃s a quattre ans vng liure nouuellement cõpose: et par eulx imprime a grãs fraiz: mises: & despẽs intitule Sermones quadragesimales: reuerẽdi patris Bonifacij ordinis fratrum minorũ ministri in ꝓuincia Francie si nest de ceulx q̃ sont imprimez par iceulx Rembolt et Gromors sur peine de confiscation desdicts liures: damende arbitraire: et de prison. Veuz aussi plusieurs arrestz et ordonnances de ladicte court donnez en semblable cas et tout considere.

Ladicte court a defendu et defend a tous imprimeurs: libraires: et autres de ne imprimer ne faire imprimer ledit liure. et nen vẽdre ne achapter iusques a deux ans sinõ de ceulx qui auront este imprimez par lesditz Rembolt et Gromors sur peine de cõfiscation desditz liures et damende arbitraire adce q̃ ce pendãt Iceulx Rembolt & Gromors se puissent rembourser des fraiz: mises: & despens par eulx faictz en limpression dudit liure.
Faict en parlemẽt le cinquiesme iour de Jãuier. Lan de grace Mil cinq cens et. xvj. deuant pasques. Ainsi signe Robert.



Fratris iohannis de monte parisien mino
rite ad lectorem carmen.

Semp habet fulgẽs rutilantia sydera olimpus:
Sic minor emicuos continet ordo patres.
Emicat hos inter generis bonifactius alti
Cuius habet canum queq; minerua caput.
Hinc liquor aonius doctrinaq; sacra redundat:
Hinc tibi sermon um fertile constat opus.
Vale.

¶ Dñica in septuagesima Sermo de epl'a declamatus in ꝯuentu fratrũ minoꝝ Parisieñ. eo die quo illustrissime regine Francie quondã duxisse Britannie corpus mortuũ inferebat.



Omnes q̃dem currunt.j. Corinth.ix. Licet om̃es currerint iusti ad accipiendũ brauium dei: ꝟgo tamen maria velocius volans/ illud pre ceteris meruit adipisci. Ut igit̃ sic curram⁹ vt cõpre hẽdamus. breuiter eam salutabimus dicẽtes Aue.

Oẽs quidẽ currũt ꝛc̃. In verbis thematis tria sunt consideranda. scilicet
Currẽtium vniuersitas. quia omnes.
Cursus diuersitas. qꝛ alij sic. alij sic. qꝛ aliqui virtuose/ aliq̃ perniciose.
Et cursus terminabilitas. qꝛ oportet accipere brauium.

¶ Circa primum est notandũ ꝙ nullus est q̃escẽs in hac vita. Michee.ij. Nõ habetis hic requiẽ. Non habem⁹ hic ciuitatẽ permanẽtẽ: sed futurã inquirim⁹. Heb.vlt. Ideo sicut aque labimur moriẽtes.ij. Reg.xiiij. Omnes itaq̃ currũt. Sed qũo currũt claudi/ guttosi/ senes/ infirmi: ergo si hi non currunt: non omnes currunt. Dico ꝙ quadruplex potest assignari cursus.
Temporalis
Doctrinalis seu scholaris
Corporalis et
Mentalis

¶ De cursu tꝑali ptꝫ. qꝛ tẽpus currit et defluit: ꝛ nos ad mortẽ ꝓperamus oẽs. Juxta illud. C. de ve.iu. enucle. l.ij. Humani gñis cõditio semꝑ in infinitũ decurrit. Nec est qd̃ stare in ea perpetuo possit. Qd̃ nũc per exẽplũ cernim⁹ corporis regimine delati ad tumulandũ: quo tota ciuitas currit.

¶ De cursu doctrinali ꝛ scholari loquant̃ parisieñ. baccalarij qui eũ sunt ingressi/ qui oẽs ad vnũ licẽtiarũ brauium simul currũt. ab vno tñ (quo ad primariũ locũ) captandũ. Hij baccalarij in suo qñq̃ cursu lassant̃: qñq̃ succũbũt: perseuerãtes autẽ accipiũt brauiũ. Et in hoc cursu non oẽs currũt. ¶ Cursus aũt corporalis est omniũ currentiũ siue hoĩm siue brutorũ. et hoc modo nõ bene possunt currere claudi/ senes/ debiles et guttosi.

¶ Cursus vero mẽtalis est cõis oĩb⁹ hoĩbus: qꝛ oẽs vadunt ad cursũ suũ sicut equus impetu vadens in bellum. Jere.viij. ¶ Sed diuersimode. Aliq̃ eni currũt per mõtes. alij per valles: alij per cãpos: alij per prata: alij ꝑ siluas: alij per vicos. Qui per montes sunt cerui: qꝛ montes excelsi ceruis. p̃s.ciij. Et hij sunt qui currũt affectu ad deũ et in celestibus cõuersantur. Qui per valles sicut aq̃ que decurrunt in p̃ceps. Mich.j. Sunt qui terrenis et tẽporalib⁹ seipsos adijciunt: et tantũmodo tꝑalia curant: vt est acquisitio bonoꝝ ꝛ honorũ: et quia in p̃ceps currunt sepius cadũt. Qui vero per cãpos hij sunt lepores qui capiuntur a canibus qui affectũ ad honores et hoĩm fauores extendũt. ꝛ iõ penam habẽt propter culturã terre que fossis plena est. Sic amicitie hominũ plene sunt periculis et dissensionibus et peccatis. Qui vero ꝑ prata hij sũt vituli. Jer̃.l. Qui delicijs insistũt: ideo intricantib⁹ per tibias herbis facile cadunt. hij sunt qui dicunt illud. Sap̃.ij. Nullũ sit pratum quod non pertranseat luxuria nr̃a. Qui ꝟo per siluas hij sunt vulpes sicut aduocati et hypocrite qui per maleficia viuunt vt mendaces: raptores: fures: vsurarij: et deceptores qui spinis vndiq̃ pũguntur id est confusionibus ꝛ penis debitis inuoluũtur licet tegantur folijs. Qui vero per vicos hij fa-

tui sunt: ⁊ significāt eos qui quolibet et indifferēter ad oīa extendunt affectū/siue bonū siue nō. Sed de his oībus dicit̄ Hiere. xxiij. Fact⁹ est cursus eoꝝ malus ⁊ fortitudo dissimilis. ¶ Quō igit̄ est currendū? vel ꝑ quē locū? Rn̄deo ꝙ est currēdū qn̄q̄ lēte sed ꝑseuerāter. qn̄q̄ celeriter toto nisu: sed prudenter. qn̄q̄ caute/sed sufficiēter. Lente qn̄q̄ currunt armigeri ad hostē ne lassent̄ et lassi inueniātur quādo tp̄s est bellādi. Nam in principio cliui noster anhelat equus: sed in processu mōtis cito lassat̄ et anhelitū perdit. Sic q̄ venit ad seruitiū dei p̄parās animū suū ad bella tētationū. Eccl̄i. ij. Non debet festinare in principio: in fine bn̄dictione carebit. Prouerb. xx. Ideo stultus d̄r qui totū spiritū suū in prīcipio ꝓfert. Sapiēs vero reseruat ī posterū. Prouer. xxviij. vnde psal. p̄s. lviij. Fortitudinē meā ad te custodiā. ideo multi qui in principio ingressus religiōis voluerūt laxatis habenis currere defecerūt: aut per corporalē infirmitatē: aut per spiritualē debilitatē. Sit ergo rōnabile obsequiū. Ro. xij. vt durare possit: q̄r brauiū non nisi ꝑseuerātibus dat̄. de pe. di. ij. multi. Quādoq̄ aūt est toto nisu currendū videlꝫ cū fugiētes hostē locū salutis querim⁹. vel cū fugiētem insequimur: vel cū necessariū nobis quēlibet absentē/ ⁊ postea irreperibilē si tūc nō preoccupet̄/ querim⁹. vel cū portā claudi: nisi citi⁹ applicuerimus/ formidam⁹. vel etiā cū brauiū appetim⁹. Sic homo sentiēs hostem humani generis a tergo se sequētē vt rapiat. j. Pe. v. Laxatis habenis ad locū religiōis fugere debet. Iuxta illud Hiere. xlviij. Fugite de medio babilonis vt saluet vnusquisq̄ aīam suā Nam ⁊ armigeri sentiētes hostē post tergū reseratis calcaribus equū incitāt ad cursum: q̄b⁹ etiā nō moueri videtur: licet maximo currat īpetu: vellent siquidē eos equos q̄b⁹ fugientes insidēt alas assumere. Nā iuxta v̄gi. pedib⁹ timor addidit alas. ⁊ loquitur de cacco qn̄ vidit herculem. Nō igit̄ detineat̄ īpedimēt̄ rerū tp̄aliū dispositiōis eaꝝ cā: aut affiniū lachrymis q̄ ad dei refugiū currit. Nā ꝑuersus hostis hec oīa/ q̄b⁹ nos moret̄ et a cursu retardet ī via sternit: vt occupationib⁹ moratos attingere possit ⁊ captiuos tandē abducat. Nāq̄ solent hostes vel assiduis aggressib⁹ retardare fugiētes sicut cesar cū suis equitibus retardabat afranij ⁊ petrei exercitū volentē fugere ad aliū locū vt habet̄ li. j. cōmēta. de bello ciuili pompeyo. vel si nō possunt aggressib⁹ dispersib⁹ in via reb⁹ alliciētib⁹ ad predā vl̄ delicias morātur sicut Cirus expositis cibarijs apparatissimo cultu cōditis et vim copia thamiris massagetaꝝ regine filiū cōtra se veniētē in bello moratus est/ fingēs fugā Cirus cresi cōsilio: effuso autē exercitu massagetaꝝ presentatū abijsse Cirū sup̄ epulas: repēte cōuersus ad locum cirus eos oēs vna cū filio thamiris temulentos neci dedit: que postea nihilomin⁹ ciri etiā necis ratio fuit. Idē gallis factū a longobardis legim⁹. Non ideo quibuslibet reb⁹ moreremur ab inimico traductis vsi Hieronimi cōsilio q̄ dicit licet pater in lumine sedeat: licet mater sparsis crinib⁹ vbera quib⁹ te nutrierat ostendat. licet paruulus in collo pēdeat/ ꝑ calcatū perge patrē: et ad crucis vexillū euola. Solū pietatis gen⁹ in hoc casu esse crudelem. Bona vero monet ꝓijcere: si ordinari nō possunt citius. Laxatis etiā habenis currēdū est cū amicū vel necessariū abeūtem insequimur ne totaliter amittat̄: sic nos debem⁹ querere dn̄m dū inueniri pōt. Currite ad eū dū ꝓpe est. Esa. lv. Nam stultis virginib⁹ tarde veniētib⁹ dicitur. Nescio vos. Matt. xxv. Festinem⁹ igit̄ ingredi in illā requiē. Heb. iiij. quia veniet nox Joh. ix. Laxatis habenis etiā currēdū cum ad brauiū tendim⁹: qd̄ q̄ post attigerit capit: ideo currit̄ ad brauiū cum leuissimis equis hispanis turcis vel numidis qui d̄r morisques vulga-

riter. Oībus autē nobis currētib⁹ ꝓpositū est brauiū qđ nō oēs capiunt: ideo dicit apl's. Oēs quidē currunt/ sed vnus accipit brauiū: sic currite vt cōprehēdatis. Brauiū autē nobis ꝓpositū est vita eterna: sed nō eodē modo quo brauiū tpale: qꝛ illud solus ille accipit qui prior attingit. Uitā autē eternā oēs qui vsqꝫ ad finē currūt/ oīni tpe capiūt: qꝛ nec vni soli ꝓmittit nec ad hāc oēs pari feruore ꝑueniūt. Sufficit autē sine intermissione et ꝑseuerāter vsqꝫ ad mortē in cursu fidei per opa bona ꝓcedere. Qui tñ velocius currit. i. feruentiore aīo deū diligit ⁊ bonis opibus instat: plus apprehēdet. i. maius donū gl'ie cōsequetur Citius autē apprehēdit qui citius ex hac vita ad dñm vadit. Juxta illud Sap̄. iiij. Cōsummat⁹ in breui expleuit tpa multa: et hij quidē felices ad modū vidētur sicut scti innocentes q̄ prius eterne gl'ie cōprehēderunt brauiū: q̄ꝫ vite p̄sentis obtinuissent experimētū. Ad brauiū igitur eterne vite nos habenis laxatis currere dicimur īmo debem⁹: qꝛ ad hanc adipiscendā toto cordis desiderio tendere iubemur. dicēte lege. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua ⁊c̄. Nam cursus noster affectum poti⁹ respicit q̄ꝫ effectū. Cor ⁊ animū prius d̄r considerare de⁹ q̄ꝫ manū vel pedē. xiiij. q. v. c. si q̄d. qꝛ nō cōsideratur tantū q̄d: sed quo aīo fit. xv. q. vj. c. j. de pe. di. j. quis aliqñ. non etiā respicit de⁹ que offerūtur/ sed offerētiū volūtatē. xxiiij. q. j. odi. qꝛ elemosina cordis maior ē q̄ꝫ corpis. xlv. dis. due sunt. qꝛ de⁹ qui abscōditoꝝ est cognitor: ad animū sibi ministrātiū respicit principaliter: nō manū. in cle. de verbo. sig. exiui de paradiso. §. q̄ꝫuis. ideo et volūtas ꝓ facto reputat̄ vbi deest facultas. de pe. dis. j. quis aliqñ. §. itē illud. Nam volūtas non opus remunerat̄. de pe. di. j. si cui. qꝛ magis est īspector cordis de⁹ q̄ꝫ opis. xv. q. vj. si sacerdotib⁹. Nam vt d̄r Pro. xvj. Appēdit corda dñs. i. librat vt ibidē d̄r. Spirituū pōderator est dñs. et Job. xxviij. Appēdit in mensura: ideo ꝑm tulliū volūtas in oībus est spectanda Caute vero sed sufficiēter currere debent qui inimicū sequūtur ne ad insidias trahātur: sicut filij bēiamin. Judicū. xx. et Josue. viij. Sic ⁊ nos caute sufficiēter debem⁹ currere insequēdo vitia ne ab eis capiamur.

¶ Currentiū varius est modus. Aliqui rectū. aliqui obliquū. aliqui sursum. aliqui deorsum habent cursum. ¶ Rectū habent qui dicūt Uiā mādatoꝝ tuoꝝ cucurri. p̄s. cxviij. Et beati sunt qui possūt dicere. Pes enim me⁹ stetit ī via recta. p̄s. xxv. ¶ Sed pauci sūt in obliquū/ currūt oēs peccatores ⁊ diē legis transgressores ep̄i simoniaci. eccl'iastici male viuētes. religiosi ꝓp̄etarij. iudices corrupti. aduocati fallaces. ꝓcuratores et notarij falsarij. mercatores mendaces. et vsurarij. ⁊ cetera id gen⁹. ¶ Sursum currūt aliq̄ bñ: aliq̄ male Aliq̄ currūt ad honores hui⁹ mūdi: ⁊ hij sil'es sunt alaudis q̄ volāt in altū canētes sꝫ cito cadūt. ¶ Aliqui vero currunt sursum querētes q̄ sursum sunt. Colo. iij. Deorsum vero currūt facile ad dānationē: qꝛ facilis descensus auerni: sed reuocare gradū/ supasqꝫ euadere ad auras/ hoc opus hic labor est. ¶ Notandū ꝙ aliqui currūt ad occidendū Prouer. j. Ad malū currunt. p̄s. xiij. Ueloces pedes eoꝝ ad effundendum sanguinē. et Esa. lix. Tales sunt armigeri. Aliqui currūt ad insequendū vt venatores: sed aliqui currūt post ceruas domesticas. Prouer. vij. Sequitur eā quasi bos. Alij insequūtur venātes lucra vt mercatores. Horati⁹. Impiger extremos currit ⁊c̄. Sic et aduocati ad palatiū currūt. Alij insequūtur honores quo cursu currūt curiales. Aliqui currunt ad p̄ueniendū sic currit̄ in stadio: sic iohānes preuenit petrū. Joh. xx. Sic ꝑ inuidiā multi currūt/ ad habēda potiora loca vt licentiādi parib̄. Alij vt preueniāt ad beneficiū vel officiū impetrandū. p̄s.

xvij. ℙreuenerũt me in die afflictionis: scz mortis alicui⁹ cui⁹ beneficiũ petit. Aliqui currunt ad euadendũ sicut fugiẽtes. Et sic debemus fugere mundũ cursu veloci. Alius est cursus videlz terminabilitatis vnde dico q̃ finis cursus corpalis est ipotẽtia mẽbroꝝ: ꝛ sic amplius nõ currũt q̃bus tibie desũt antiqui ꝛ guttosi. Eccls. vlti. Excelsa timebunt. i. crura: ꝛ formidabunt. i. debilitabunt ꝛc. Finis cursus doctrinalis est magisteriũ. Finis cursus tpalis est mors. Finis cursus mũdialis. i. laborũ est retributio. Finis cursus mẽtalis est deus. In fine igit̃ cursus accipiet quisq̃ premiũ laboris: ideo dicitur in euangelio quod iustum fuerit dabo vobis.

¶ Sermo. ij. de euangelio fact⁹ in cathedrali eccleſia.

DLantauit vineam. Mat. xx. Memini alias hũc sermonẽ generalẽ siue epalem fecisse: q̃obrem fieri poterit vt de eadẽ materia aliq̃d idẽ vobis fortasse possim dicere: q̃ sepius eedẽ occasiones eũdẽ assequunt̃ effectum. Veritatis eteni vna est ratio vbiq̃ ꝛ semp eadẽ. Mimirũ igit̃ si nos eandẽ euãgelij lectionẽ habentes in priorẽ aliqualiter eiusdẽ lectionis expositionẽ ꝙueniamus. cũ presertim que prius dixim⁹ oĩno nostrã effugerit memoriã. Nam omniũ habere memoriã diuinitatis poti⁹ est q̃ humanitatis. ℒ. de ve. iu. enu. l. tãta. §. si quid. ℙotest enĩ esse vt aliquis auditoꝝ verba meminerit q̃ predicator ipse penitus obliuioni mandauit. Estimo tñ nihil eorũ me esse ꝓlaturũ que priore dixerim sermone: qm̃ idem licet spũs eandẽ ꝓcurrat oronẽ: nõ tñ eodẽ modo circa fantasiã operat̃ sẽper. Diuersis enĩ tpib⁹ diuerse nobis etiã circa eadẽ expositiões occurrũt: q̃ nunq̃ spũs hois in eodẽ statu contẽplationis pmanet. Q̃m igit̃ ea compellor necessitudine in virginẽ mariã verba primũ facere qua nec possum nec volo liberari vineã interpretabimur eã primo fuisse. In hãc vineã neminẽ preter seipm dñs ad laborandũ misit: q̃ noluit eã alienis vsib⁹ mancipari. hec ẽ porta quam sol⁹ princeps ingressus est. ¶ Duo enĩ sunt que cõsortium nõ patiunt̃: videlz. Mulieris cõtuberniũ: ꝛ regni dãnũ. Vñ persi⁹. Nulla fides regni socijs. Diſq̃ potestas impatiẽs cõsortis erit. De coniugis autẽ cõsortio alieno dicit Virgi. Cõiuge corrupta nec solus tãgit atrides. Iste odor solus: hanc itaq̃ vineã virginẽ mariã dñs ob odorẽ ex ea manantẽ ingredi dignat⁹ est. Si enĩ vinee florẽtes aiaꝝ odorẽ emittunt sua uissimũ in cõspectu dei Iuxta illud. Cãti. ij. Vinee florẽtes dederũt odorem suũ/ q̃to gratiorẽ oĩb⁹ odorẽ ipa reddidit virgo gloriosa q̃ fuit vinea dñi sabaoth. Esa. xvj. Vomere sancti spũs ꝛ singulari modo laborata: in excelso mõte virtutis ad orientẽ vergẽte diuini respectus: ꝛ quasi feruẽtissimi solis ardorib⁹ exusto: cõplantata que enĩ ad occidẽtẽ vel aquilonẽ vergẽtib⁹ in collib⁹ vinee plantant̃: lõge debiliora atq̃ acriora pferũt vina in vallib⁹ siue planis: etiã vinee cõparari eis q̃ in mõtibus habent̃ haud sane possunt: q̃obrẽ exigue virtutis hoies quasi valliũ humore pleni/ vinũ amoris deo dignũ: vix afferre possũt. Canti. vij. Dignũ dilecto meo ad potãdũ: q̃ debile est/ ꝛ vt plurimũ acre. In vinea gl̃iose virginis. i. aia ei⁹: fuit vitis abundãs omni gr̃a que frondea tecta prebuit ad spacia leta deo: qm̃ illius vmbra lassato ex hoĩm pctis dño gloriosam prestitit requiẽ et amenũ valde deambulatoriũ preparauit. Sub hac vmbra sedẽt qui secreta loquunt̃ alta. Iuxta illud Cãti. ij. Sub vmbra illi⁹ sedi/ ꝛ fructus eius. i. xps. dulcis gutturi meo: q̃ quicq̃d de diuite concipimus: hoc totũ ex marie partu cognoscim⁹. Odorẽ hui⁹ vinee sentientes efficimur: hui⁹ vinee florem videntes vel gustãtes reficimur: vinũ vero bibẽtes perficimur. Afficimur odore hũanitatis mortificate: pficimur dul

core carnis resuscitate salutisq; donate. Floruit hec vinea qñ dei filiũ cõcepit. Canti. j. Vinea nra floruit: botrũ ptulit qñ eũ peperit. Vinũ vero torcular passiõis effudit/ qñ in cruce dominus oĩm pro salute sanguinẽ sacrũ expressit. Bibẽs noe vinum ex vinea quã plãtauerat inebriat⁹ iacuit in tabernario nudat⁹. Geñ. xix. Sic quodãmodo de⁹ inebriatus amore virginis q̃ fuit quasi vinea plãtata dextra dñi. ps. lxxix. Vel vinee. i. hũane nature: seipm in crucis patibulo nudari permisit. Merito igit hanc virginem collaudamus: cui⁹ gra vinũ nostre salutis hauri⁹: ei saltẽ offeramus carmen angelicum. Aue maria.

¶ Plantauit vineã. Matth. xx. Vinea laboriosa delicioſa atq; preciosa est: qr vinũ haud absq; labore pcipit: ideo dñs posuit adam in paradiso vt oparetur. Geñ. ij. Delicioſa est tpe florum cui⁹ etiã odor expellit oñe venenũ. Serpẽtes enĩ fugant odore florẽtis vinee. Preciosa est: qr vinũ bonũ est preciosum. Per hanc igit vineam possumus intelligere humanã naturã. Eccleſiã in sensu allegorico: in sensu vero tropologico aiam. in sẽsu anagogico patriã supernã. Sed hec vltima vinea delicioſa quidẽ est ⁊ precioſa sed nõ laboriosa: qr ibi requiescũt a laborib⁹. Apoc. xiiij. Primo naturã humanã intelligere possum⁹ eo q; eã plantauit de⁹: nõ quidẽ laborioſe plãtauit/ sed laborioſe reparauit: in cui⁹ reparatiõe labores habuit a iuuentute sua. ps. lxxxvij. Juxta illud Esaie. xliij. Laborare me fecistis in pctis vestris. Difficilior siquidẽ fuit reparatio q̃ creatio. Creãdo tm̃modo dixit et facta sunt: reparando vero ⁊ dixit plura ⁊ fecit mira: ⁊ ptulit dura ẽm Ber. Hec vinea cum primũ plantata fuit protulit labruscas ⁊ spinas. i. malos viros vt cayn: ⁊ ceteros prime generationis pctores quã de⁹ extirpauit per diluuiũ: vno solo palmite fructuoso relicto. i. noe. Geñ. vij. A quo iterũ refloruit ⁊ multiplicata est: ⁊ nõ nullos fructuoſos fecit palmites vt abraã ⁊c. ¶ Eccleſiã vero designari per vineã in esaia. Esa. v. Legimus que poti⁹ iudaice sinagoge sil'itudinẽ habet. Hanc vineã eccleſie plãtauit cũ labore: purgauit cũ dolore: vindemiauit cũ amore. Nam plantata fuit in sanguine xpi ⁊ martyrũ ei⁹ de quibus canit. Hij sũt qui viuẽtes in carne plantauerũt eccleſiã sanguine suo Jdeo dicitur vinea dilecti filij olei. Esa. v. et vinea electa. Hiere. ij. Putata vero est siue purgata cũ sudore/ qr ad purgãdas hereſes plurimũ sudauere doctores: ⁊ nũc quoq; sudant qui vel per doctrinã vel diſciplinam diſcolos corrigere habẽt. Neq; enim facilis est malorũ correctio sicut nec cõuersio. Sepe mortis pericula prelati subeunt in correctione malor̃: qð ego ipse palã testari possum. Jn reformationib⁹ enĩ quas feci sudores mortales pati neceſſe fuit et sepe. ¶ Vindemiat autẽ cũ dolore/ sed amoroſe: qr per dolorẽ mortis xpi ⁊ iustor̃ capitur fruct⁹ fidei nostre. Tũc enĩ de⁹ vindemiare dr vineã suam cũ iustos quoscq; p mortẽ qualẽcũq; ad se vocat qui ad eũ cũ amore pergũt. Nũc aũt adeo vindemiata est vinea nra. i. spoliata viris bonis: vt in ea vix racem⁹ sctitatis inueniat vt dicere possimus illud Michee. vij. Non est botrus ad comedẽdũ/ perijt sctus de terra: ⁊ rectus in hoib⁹ non est. ¶ Hec vinea licet laboriosa sit/ nihilomin⁹ in eã oẽs fere nũc ingrediunt vinitores. i. prelati: nõ quidẽ ad laborandũ vt fructificet dño/ sed sibiipsis: qr̃ ea reperiũt locũ deliciarũ ⁊ honorũ/ non laborũ. Quis est enĩ prelatus qui vadit in vineã ppter fructũ aiar̃: Certe poti⁹ p pter lucrũ pecuniar̃: ideo dr q; singularis ferus depastus est eã. ps. lxxix. vt verificatum sit illud Hiere. xlviij. Plorabo tibi vinea sabama: qr predo irruit sup vindemiã tuã. i. prelat⁹ qui non intrauit p ostiũ dictus fur a dño Joh. x. Delicioſa igitur est vinea ecclesie iustis qui letãtur in pulchritu-

dine viriditatis scripturarū et odore bono sctōz. sicut dicit apl's. Xpi bon⁹ odor sum⁹. Nam z delicie dei sunt cū filijs hoim. Prouer. viij. Malis vero delicioſa est ꝓpter lucrū: ideo omnes hanc vineā ingrediunt libēter ad lucrandū nō laborandū. Est etiā hec vinea p̄cioſa: qz empta p̄cioſo sanguine dñi. Juxta illud. Empti enī estis p̄cio magno. Sed multi hāc sacratissimā vineā ꝓphanāt/z reb⁹ comparāt tpalib⁹: qz vindemiant eā oēs qui p̄tergrediunt viam. i. trāsgressoꝛes viarū dñi. Hoc enī tpe non nisi publicis trāsgressoꝛib⁹ beneficia tradūtur eccleſiastica vt dicere possum⁹ illud Mal. iij. Siquidē edificati sint faciētes impietates: qz vt dicit Hiere. xij. Bene est oīb⁹ qui p̄uaricātur z inique agūt. Conclude q terra data est in man⁹ impij. Job. ix. Heu qz puer si residēt celso moꝛes solio sanctaq calcant latet obscuris cōdita virtus clara tenebꝛis ꝑm Boetium. ¶ Animā etiā per hanc vineā possumus intelligere quā opoꝛtet quotidianis excolere laboꝛib⁹: qz mala herba cito crescit quā eradicare necesse est. Quia vt dꝛ Esa. vij. Vepꝛes z spine crescūt in oi terra. i. vitia oꝛiunt in coꝛdib⁹ humanis. In montib⁹ vero qui sarculo sarciūtur. i. in virtuosis hoīb⁹ qui seipos assidue per sarculū recognitionis ꝓprie purgāt/nonveniet illic terroꝛ spinarū z vepꝛiū. Anima ergo iusti est vinea dñi sabaoth. Esa. xvj. que germinat. Canti. vj. qñ bonā voluntatē pꝛomouet z elicit actū bonū. ¶ Sed notādū q p̄iusq̄ germinet vinea/ploꝛat. Sic in aīa lachꝛime ꝓtritionis p̄cedūt germē deuotiōis et delectatiōis. Post germen apparēt flores in terra nostra. Can. ij. qz post bonā voluntatē sequit opus possibile. Botros aūt ꝓducit qñ bonos ꝓceptus ad effectū perducit: quos ingrauidat gꝛa spūs sancti: z tūc est botrus cipꝛi in vineis engaddi. Canti. j. Et talis aīa potest dicere illud. Eccli. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoꝛis: et flores mei fructus honoꝛis z honestatis. Talis vinea est delicioſa deo et sibi z alijs in qua de⁹ libēter inhabitat mansionē faciens. Joh. xiiij. Et ipsemet custodit vineā. iuxta illud Canti. j. Posuerunt me custodē in vineis Sed z nosipsi debem⁹ vineā sollicite custodire: ne flentes dicam⁹ post p̄edam. Vineā meā non custodiui. Canti. j. Pꝛecioſa est hec vinea: qz nec totus mūdus dignū ei pꝛecium esse potest. solus hanc de⁹ emere digne pōt. Sed multi sunt qui hāc diabolo vendunt exiguo pꝛecio vt lubꝛici per fruſtū carnis putride. Unde ꝓuerb. vj. dicit q mulier viri pꝛecioſam animā capit. Quari per nūmū labilē: supbi p fumū honoꝛis trāseūtis sicut puluis turbine raptus ex area: et sicut fum⁹ de fumario. Osee. xiij. Ideo peccatoꝛis aīa dicit vinea sodomoꝛ: z de suburbanis gomoꝛre. Deut. xxxij. Quorum vua fellea z botrus amarissim⁹. Fel dꝛaconū vinū eoꝛū/z venenū aspidū insanabile. Vinea quidē est sodomoꝛū: qz plena vitijs. Vua vero amara: qz in cogitationib⁹ impij est cōturbatio. Prouer. xv. Botrus etiā amarissimus: qz verba impioꝛ insidiātur sanguini. Prouer. xij. et amaritudine pctī plena sunt. iuxta illud. ps. xiij Quoꝛ os amaritudine plenū est. Sz et si dulcia videant verba pctōꝛis vt adulatoꝛis et lubꝛica loquētis: tñ certe amaritudinē moꝛtis inferunt: qz iuxta ps. Sepulchꝛū patēs est guttur eoꝛ: z linguis suis dolose agebāt. Et de meretrice dicit. Prouer. ij. z. v. q dulcia verba sua facit: sed nouissima ei⁹ quasi absinthiū amara sunt. Vinum vero. i. delectatio eoꝛū est venenum insanabile: qz letant cū male fecerint. Prouer. ij. ideo qui gaudēt in malis conseneſcunt in malo. Eccī. xj. Nam ꝑm Senecā. Desinit esse remedij loc⁹ vbi q fuerāt vitia moꝛes fiūt. ¶ In hoc igitur sermone habemus considerare tria: videlicet

Vinee designationē siue figurationē

Compoſitionem et

Fructificationem

¶Circa primũ est cõsiderandũ qd significet hec vinea/ & hoc supra dictũ est fm tres sensus expositos. Circa scõm est considerandũ qũo hec vinea fuerit plantata/ cõposita/ culta/ & custodita. Quo ad plãtationẽ litteraliter accipiẽdo vineã legit Gen. viij. q noe primus plãtauit vineã/ de cuius vino bibens inebriatus est. Sed qũo didicit noe plantare vineã? Dicẽdũ q reperiẽs vuas que sponte nascebãtur accepit lignum et in loco aptiore trãsplãtauit: sicq vineã fecit. ¶Allegorice vero dr dñs trãplãtasse vineã ppli israel i iudea quã eduxit de egypto. iuxta illud. ps. lxxix. Vineam de egypto trãstulisti/ eiecisti gẽtes: & plãtasti eam. Qd aũt sequit. Plantasti radices ei? & impleuit terrã. Operuit montes vmbra ei?: & arbusta eius cedros dei. Extendit palmites ei? vsq ad mare: et vsq ad flumen ppagines eius. Hoc totũ videt ecclesie potius q̃ synagoge conuenire/ q synagoga nõ habuit illã dilatationẽ et eminentiã. Neq enĩ reges terre/ qui per montes hic designantur operti fuere a synagoga sicut ab ecclia. Neq extẽdit ramos suos ad fines mũdi sicut ecclia. ¶Tropologice vinea significãs animã plantat primo qñ in corpe collocatur post. xl. dies organizato corpore in vtero matris: sed tũc plantat in terra limosa. i. in corpe cõcepto in pctis. iuxta illud. ps. l. In pctis concepit me mater mea. Et ideo vinũ ei? semp sapit terrã: q desideria aie naturaliter sunt fm carnẽ. Nam sensus nostri in malũ proni sunt ab adolescẽtia. Gen. viij. & xij. q. j. oĩs etas. et. xx. q. iij. c. procliuis est hominũ sensus: et imitatrix natura vitioꝝ. Idẽ habes i autẽ. de no. coll. j. §. triẽnij. ideo dicebat Paulus se habere legẽ membroꝝ. Roma. vij. ideo dicit Tulli? de paradoxis q mor vt in lucẽ editi sumus in oñi puersitate versamur: ita vt cũ lacte nutricis errorẽ pene suxisse videamur. Transplantat autẽ hec vinea qñ renascimur ex vtero ecclie per baptismũ/ q tunc pctm originale deletur & fomes inclinãs ad malũ diminuit: & gra resistẽdi prauis inclinationib? condonat. q̃ obrem odor vini mutat in meli? amisso sopore terrestri celestẽ poti? affert: q & cogitatus aie fidelis in dño iactant. ps. liij. Et verba diuina resonãt ex ore fidelis. Opera quoq ipsa/ terrenã minime sapiũt voluptatẽ sed celestẽ: licet non plene libera sit ab odore primo. iuxta illud Job. ix. Si lotus fuero quasi aq̃s niuis: & fulserint velut mũdissime manꝰ mee: tm sordib? intinges me: & abominabunt me vestimenta mea. i. carnis corruptio qua vestimur. Trãsplantabitur aũt adhuc semel i mõte sctõ dei id est post presentẽ vitã in paradiso: & tunc oĩno perdet terrestrẽ odorẽ/ & retinebit celestem: q & ipm corpus post resurrectionẽ non corrũpetur ampli? nec grauabit aiam. Sap. ix. q corruptibile induet incorruptionẽ. j. Cor. xv. ¶Synagogice autẽ vineã celestis curie plãtauit dñs q̃ angelos creauit: transplantauit autẽ q̃ deiectis malis angelis bonos in gra cõfirmauit. Sed & nũc quasi tot palmites plãtat quot in celo beatoꝝ aias locat. iuxta illud Exo. xv. Introduces eos et plantabis in monte hereditatis tue &c. quo vtinã pducamur Amen.

¶Ad hec in premissis alia ponitur expositio.

¶Plantauit deus vineam. i. primã hoĩm cõgregationẽ. Que quidem vinea fecit vinũ deo amarũ: ideo extirpauit eam. Gen. vij. excepto vno palmite. i. noe: ex q̃ noua vinea plãtata ẽ in quã introduxit aliq̃s bonos operatores. i. patriarchas qui erãt plantati in fide dei. Sed hec vinea non erat sufficiẽter plãtata: ideo meli? plantauit eam tpe moysi qñ legẽ quasi stipites plãtauit decẽ. Et in hãc introduxit multos bonos opatores. i. sctõs pphetas. Sed hui? vinee vinum sapiebat terrã suã: q iudei diligebant deũ ppter terrena bona: iõ fecit nõ vuas

sed labrusca. Esa.v. Ideo de⁹ excidit eam et dedit stipites beatis aplis vt transirēt ad gētes. Act.vj.⁊ plātarent eā in territorio nr̄o: vbi per aliq̄t tēpus ꝓduxit vinū fortissimū.i.amorem feruētissimū vt ptz in sctis martyrib⁹ qđ vinum de⁹ libētissime bibit: qr erat dignū. Can.vij. Sed nūc nō ꝓducit nisi labrusca et vinū viride: qr amor dei non feruet in nobis. Igitur timeo ne dominus extirpet vineam suam sicut prius.

¶ Dominica in sexagesima.

Exijt qui seminat. Lu.viij. Postq̄ semen bonū seminatum in Adam deprauatum est ꝑ inimicū qui sup semīauit zizania. Lu.xiij. Nūq̄ amplior⁹ ortū est semē in terra faciens fructū bonū/ donec illud iacta tū est in quo bñdicunt oēs gentes. Gen.xxij. Qđ est xp̄us de quo dicit Lu.j. Benedictus fruct⁹ vētris tui. Quod q̄dem semē cecidit in terra benedicta. Cui or. Bñdicta tu in mulieribus. Tunc enī dedit dñs benignitatem ⁊ terra dedit fructum suum. ps. lxxxiiij. Ergo inq̄tum oēs sum⁹ participes nature filij dei ꝑm humanitatem/ oēs bñdictionē conseq̄mur/ quasi fructū ipius semis. Ideo dicit. Nisi granū cadens in terrā mortuū fuerit multum fructum affert. Joh.xij. Hoc igit granū in agro virginis seminatum in area crucis excussū siue in atrio pilati ꝑ virgas: panē salutis nobis tribuit/ ergo digne ipam ꝙginem salutemus que nobis extitit causa salutis: dicentes. Aue maria.

¶ Exijt qui seminat. vbi supra.

¶ In his ꝙbis ostendet seminantiū qualitas. quare. Pro quo dico q triplex est semen videlicet

Verbi
Doni et
Exempli.

¶ Semen verbi spectat ad prelatos. Ideo dr̄. xliij. dist. c. dispēsatio nobis celestis seminis est cōmissa ve nobis si non sparserimus. Sed quo seminabit qui nō habz semen.i. ꝓlatus carēs doctrina. Nemo enī dat qđ nō habet j.q. vij. Daibertū. Habent quippe ꝓlati semen redditiuū in bursa/ sed non semen sciētie ⁊ ꝙtutū. Ne igit vacuū staret prediū dñi misit seminatores.i. mendicātes q̄ predicant ex ꝓuilegio. Neq̄ enī opus est puerop̄ dicatio: maxime siquidē auctoritas est oībus corā verba facere. nec pati ꝓtradicentem. Heu qr ager dñi sanguine precioso filij eius irroratus. Vacuus pene bonis frugib⁹ est defectu seminatop̄ ordinariop̄. Qualem igit putamus penā exigi ab hijs qui agrum dñi excolēdū receperūt videlz ab episcopis qui nihil fructus inde referūt: quin etiā bona q̄ insunt fundo exscindunt. iuxta illud. Esa.iij. Vos enī depasti estis vineam meā. Et nō modo sunt quidam epi q̄ non semināt semen ꝙbum dei in agro sue dioceſis cū nihil sciant/ quin etiā volentes semīare id est mēdicantes/ ꝓhibent/ ve illis. qr nec ipsi introeūt/ ⁊ alios volentes ingredi regnū dei ꝓhibent. Matth. xxiij. Parisius autē nō est defectus seminantiū verbū dei: sed ꝑficientiū Pirum tñ cū terra sit fidelis in reddendo sicut ecōuerso. Rare semper est infidū vt refert Diogenes laerti⁹. lib.j. dixisse pitaciū/ quare nō ꝓferat fructū. ¶ Vbi querit vtrum verbi dei semen sit seminandū indifferēter/ et videt quasi q ꝙs in hoc euangelio innuerat q non. qr dixit discipl̄is. vobis datū est nosse regnum dei. ceteris autem in parabolis vt non intelligant ⁊ alibi prohibet mitti margaritas ante porcos. Ad hanc questionē elucidandā pono tres ꝓpositiones.

¶ Prima inter derisores et obstinatos ꝓbatos verbū dei seminare stultū est. Ideo dr. Eccli. xxxij. Vbi non est auditus nō effundas sermonē. Et Prouer. ix. Noli arguere derisorem ne oderit te. Stultum etenī est mittere semen super lapidē quib⁹ cōuenit illud. Ezec. xxxiij. in fin. Fili hoīs: fili populi tui loquunt de te ⁊c. vsq̄ ad

finem. Secunda ꝓpositio. Inter mixtos obstinatos ⁊ nõ obstinatos ꝓponere ꝟbũ dei licitũ est. Patet qꝛ sanctius est ꝓdesse malis propter bonos q̃ꝫ obesse bõis ꝓpter malos. ff. de pe. l. absentem. Nec enĩ debet iniquorũ malicia bonis obesse. ideo dr̃. Eccl's. pe. Mane semina semen tuũ: et vespe non cesset manus tua: qꝛ nescis quid melius oriatur: aut si vtrũqꝫ simul melius sit. Tertia propositio. Inter malos non tñ penitus obstinatos verbũ dei seminare bonum est. iuxta illud. Esa. lviij. Clama ne cesses: annuncia populo pctã eoꝝ. et Ezech. ij. si forte quiescant. Nam ⁊ niniuite ad ꝟbum Jone pniam egerũt. Etiam si nullus oriatur ꝓfectus tñ ad retinendũ bonam consuetudinẽ esset p̃dicandũ qꝛ ad retinendũ vsumfr. etiã licet colere possessionem om̃ino sterilem. vt. ff. de vsufr. l. arborib⁹. §. de illo. Nota tamẽ ꝙ sterilis possessio non debet dari ecclesie. in auctẽ. de nõ alie. re. ec. coll'. ij. §. sicut aũt. Sed nũc om̃es steriles natos deo parentes donãt qđ tamen nõ placet deo. Malac. j. Offer illud duci tuo (inquit) si placuerit ei. Cum igitur parisius dñs multũ semen ꝟbi seminet parum tñ fructus accipit inde. Ita vt possum⁹ dicere ꝙ sunt aliq̃ predia in quib⁹ plus impẽdimus q̃ꝫ accipiam⁹. ff. de vsufr. l. statue. Profecto nihil fere fruct⁹ in vniuerso statu christianorum videm⁹ exurgere. Semen autem inimici crescit indies id est zizania pctĩ: qꝛ mala herba cito crescit. Nam licet bonum semẽ rõnis nobis insit datũ a deo / tamen plus valet semẽ erroris ĩmixtum ab inimico: ideo suffocat̃ bonũ semen quasi a spinis. Unde Tullius de tuscu. questionibus. Sunt enĩ ingenijs nr̃is semina innata ꝟtutum: q̃ si adolescere liceret etiam ip̃a ad btãm vitam nos natura perduceret. Sed nunc mox vt in lucem editi atqꝫ recepti sumus in omni opinionum errore ⁊ morum ꝑuersitate ꝟsamur: ita vt cũ lacte nutricis errorem suxisse videamur.

¶ Exijt igitur xp̃us seminare semen veritatis contra semen erroris q̊ tot⁹ mundus erat plen⁹ in idolatria semẽ iustitie / contra iniustitiã / semen caritatis ꝯ inuidiã. Inimicus aũt semĩauit errorẽ / iniq̃tatem / ⁊ inuidiã in mũdo atqꝫ superbiã que crescit semꝑ. p̃s. lxxiij. Secundũ est semen doni qđ seminare debẽt diuites in agro pauperũ. iuxta illud. Eccl'es. pe. Mitte panẽ tuũ super trãseuntes aquas. i. religiosos qui trãseunt vanitatem huius mundi q̃ labit̃ sicut aqua. Et Tob. iiij. Panem tuũ cum egentib⁹ comede. sed secus nũc fit: quia semĩat̃ sec⁹ viã añ volucres idest cõsiliarios aduocatos ꝓcuratores et thesaurarios qui sũt volucres in amore nõ stantes amicitie sꝫ donoꝝ: sic fit vt semꝑ diuitib⁹ dona dẽtur. Juxta illud. habẽti dabit̃ ⁊ abũdabit. vñ hoc ꝑditũ annuit. Oui. dicit In flãmam flammas in mare fundis aq̃s. Alij seminãt supra petrã dona idest super ingratos / hoc modo deus seminauit quasi oĩa bõa temporalia suꝑ petrã qꝛ nichil ei fructus reddũt q̃n pauꝑes plus elemosinaꝝ q̃ꝫ diuites faciũt. Jux. illđ. p̃s. lxxiij. pauꝑ et inops laudabũt nomẽ tuũ. Interrogem⁹ pinguissimos ep̃os et abbates ceterosqꝫ diuites quid ex tot bonis a deo illis collatꝫ restituãt? Hij semen multũ habẽt sꝫ semĩare nolunt: man⁹ gelatas habentes ad seminandũ et spargendũ: aptas vero ad recipiendũ. Contra illud. Eccl'i. iiij. in fi. Non sit porrecta man⁹ tua ad accipiendũ et ad dandũ collecta. Alij seminãt inter spinas. vt qui donãt meretricib⁹ et histrionib⁹ quod nõ licet. lxxxvj. di. donare. qđ autẽ dicitur in. l. affectionis. ff. de do. ꝙ licet etiã meretrici dare / nõ intelligit̃ quo ad peccatũ sed quo ad forũ / qꝛ talis luxuria nõ auffert pctm̃. Alij sed pauci seminãt in terrã bonã idest in seruos dei ⁊ iustos pauꝑes et hoc semen facit fructũ maximũ. Nã fructus pendentes sunt pars fundi. ff. de rei ven. l. fruct⁹ sic elemosine et opa bona quasi viden

tur esse pars aīe. Aliud est semē exē-
pli quod semīare tenēt̄ p̄lati quorum
exemplo ceteri ducūtur. extra de vo-
to. magne. Sed ꝓfecto malū est hoc
semen nūc in omnib⁹ fere maioribus
Ideo cū ipsis ruūt mīores ad īfernū.
Quo ad tertiū idest seminātis oposi-
tatez dico ꝙ multi diuersimode et di-
uersa semināt. Aliqui semināt frumē
tū vt catholici doctores et predicato-
res vt supra diximꝰ. Aliqui seminant
siliginez/ vt philosophi/ logici/ poete/
astrologi/ oratores/ quorū scientia nō
sapit saporē frumēti. Est tn̄ vtilis ad
corpis sustentationē. et hos dicit bea
tus Hiero. xxxvij. di. nōne. in vanita
te ambulare. Alij semināt milium mi
nutissimū granū. vt aduocati subtili-
antes leges ⁊ inueniētes cautelas ad
decipiēdū ⁊ ꝓtelandum causas ⁊ ve
xandū aduersariū: sed dicit̄ ꝙ cōfū-
dētur plectētes subtilia. Esa. xix. Ali
q̄ semināt fabas. i. qui loquūtur fabu
latiōes q̄ non vt lex dei sūt. ps̄. cxviij.
Et hoc semen bene conuenit ep̄is mo
dernis qui fabis fabulationū abūdāt
Alij semināt ordeū gallice ce sont les
hors qui loquūtur ordemēt idest tur-
pia v̄ba luxuriosa q̄ corrūpūt bonos
mores vt dicit̄. j. cori. xv. Corrūpunt
bonos mores colloquia praua. Alij se
mināt legumina idest pisa q̄ contrita
coherēt. Hij sūt adulatores qui cohe
rere faciūt pctā mēti cōfortātes ma-
nꝰ pessimorū. Hiere. xxiij. quod fit cū
laudat̄ peccator in desiderijs aīe sue
ps̄. ix. Alij semināt corruptionē idest
luxurias. Ideo metēt corruptionem
gala. vl. q̄ semīauerit īquit homo hec
et metet. ⁊ q̄ semīat in carne metet cor
ruptionē. Alij semināt flores: hij sunt
qui bene dicūt et de hijs dicit̄ qui se-
mīat in benedictiōibus/ de benedicti
onibus et metet. ij. cori. ix. qꝛ aīa q̄ bn̄
dicit impinguabit̄. Pro. xj. qui autē
maledicit maledicet̄: ⁊ qui spnit sper
net̄: ⁊ qui contemnit cōtemnet̄. Esa.
xxxiij. Alij semināt spinas et lapides
in via sicut detractores deo odibiles.
Ro. j. Nā deus detestat̄ eū qui seīat
inter fratres discordias. pro. vj. ⁊ de-
tractores atqꝫ diffamatores quorum
multus est nūerus. Hij oēs semināt.
sꝫ fructū adinuētionū suarū ꝑcipient
Esa. iij. Sic autē nos seminemus vt
bonū metamus eternum. Amen.

¶ Sermo in. lx. In sancto Johan
ne de grauia parrisius.

Semen cecidit ī terrā. Lu.
viij. Post hoīs casū nullū
vnq̄ꝫ semen cecidit in ter-
rā faciēs fructū saluificū
donec deus dimisit in ter-
rā semen illud benedictū in quo bn̄di
cūtur oēs gentes Juxta ꝓmissionez
factā ad abrahā p̄rem nr̄m gen̄. xxij.
Hoc semen mūdū qꝛ nō de īmūdo cō-
ceptū semīe. Job. xiiij. Bn̄dicta illa
nobis terra ꝓtulit de qua dicit̄. ps̄.
lxxxiiij. Etem̄ dn̄s dabit benignitatē
et terra nr̄a dabit fructū suū. In hac
optīa terra. Primū cecidit semen aīe
īmaculate q̄ peccati lutosam feditatē
ignorauit. Demū cecidit in hanc ter-
ram semen totius gr̄e et benedictiōis
q̄ ꝑ eam in vniuerso mūdo sparsa est.
Postremo cecidit in eā semen verbi
dei in qua humanā carnē assumpsit.
⁊ salutꝫ nobis attulit fructū. Hāc igr̄
dulcissime salutemꝰ. dicētes. Aue m.

¶ Fertur cōtentionē haud modicā
inter egyptios et scithas motā de ori
gīe hoīm vtrisqꝫ primos se iactantes
ꝓut iustinꝰ in li. ij. refert. Nos autem
hanc cōtētionē soluentes dicimꝰ deū
creasse primū hoīem gen̄. ij. et sic exijt
seminare semen suū idest ꝑ productio
nē creaturaꝝ ad extra. Potes hic re
citare fabulaz deucalionis qui semi-
nauit dentes quibus orti sūt homīes

¶ In v̄bis thematis tria tāgūt̄ vidlz
seminis vniformitas qꝛ semē/ nō semīa
Scdo casus veritas quia cecidit
Tertio loci tenacitas quia in terrā
Vel aliter.

¶ Gracie diuine bōitas ibi semē aīa
quod est verbū dei ⁊ gr̄a siue xp̄us.
Scdo create facture infirmitas Ibi
cecidit vt angelus malꝰ et homo.
Tertio humane nature vilitas Ibi in

terrã/ qꝛ oẽs de terra sumus.

¶ Primo indicat idem esse semẽ oĩz quo ad corpus et aĩam. Semẽ igitur aĩe cadit in terrã corporis organizati post quadraginta dies. Semen verbi dei cadit in terrã qñ nobis dñs ꝑ ꝑdicatores sãctos iudicia sua denũciat.

¶ Circa primũ q̃rit̃ vtrũ oẽs aĩe sint equalis nobilitatis Et breuiter respõdet̃ ꝙ oẽs aĩe nõ sũt paris nobilitatis quo ad subtilitatẽ et perspicacitatem ingenij. et abilitatẽ ad intelligẽdũ vt dicit magister in .ij. di. xxxij. sũt tamẽ paris nobilitatis quo ad valorẽ ꝑncipalis nature qꝛ omnes de nichilo et oẽs ĩmortales a ꝑte post oẽs capaces beatitudinis eterne: oẽs redẽpte xp̃i sanguĩe. Q; aũt vna ꝑcellat aliam in subtilitate ĩgenij tenacitate memorie/ et dispõne volũtatis hoc principalit̃ est a deo creante: qui sicut angelicos spiritus nõ pari excellẽtia dotauit sic nec aĩas pari subtilitate creauit sꝫ vnã quãqꝫ eo subtilitatis gradu induit: q̊ ꝑ bonos actus eã in corpore exerceri voluit. Sicut em̃ stella differt a stella in claritate/ sic angel⁹ ab angelo/ ⁊ spiritus a spũ. et hoc quidẽ ad decorem vniuersi cõueniẽtissimũ esse videtur. Neqꝫ em̃ ad ea incliãret̃ aĩa subtiliori predita virtute: ad que mĩori pollẽs ingenio dedicat̃. at rursus ea que minorib⁹ officijs apta est: altiorib⁹ exercitijs mĩme cõueniret. Demũ si om̃es eũdẽ ꝑfectionis gradũ attingerẽt: nichil disparilitatis in opib⁹ exeq̃rent̃. Cũ igit̃ ex diuersis vniuersũ cõstitui prebeat ip̃e decor ĩmo necessitas que dã exquirat: diuersis officijs ĩdigere ip̃m necesse est. Que quidem diuersa officia nũq̃ꝫ pari ꝟtute ꝑditi spiritus exercerent: diuerse igit̃ intelligẽtie ꝑspicacitatis aĩas hoĩm creari cõuenientissimũ fuit.

¶ Item queritur vnde ꝓuẽit differẽtia cõplexionũ quũ oĩa corpa humana sint de eodẽ luto. Respõdeo ꝙ hoc ꝓcedit ex parte materie diuersitatis et celestiũ influẽtiarũ que causant in corpore hũano diuersas qualitates.

¶ Circa secundũ queritur q̃ sit causa quare ꝟbũ dei non equaliter capit in oĩb⁹. Respondeo ꝙ hoc ꝓuẽit ex ꝑte auditorũ qui inequaliter disponunt̃ ad ꝑcipiendã vocẽ mãdatorum dei. Scd̃o principaliter põitur casus veritas quia cecidit. Cecidit semẽ hũani generis ab innocẽtia ⁊ iusticia ad maliciã et culpã a gr̃a ad irã. a delicijs ad miserias. a lumĩe ad tenebras. ab incorruptione ad corruptionẽ. ab immortalitate ad mortẽ. a gl̃ia ad ignominiã. a delectatiõibus ad penas. et hũc casũ pessimũ solũ fecit peccatũ. Q; autẽ hõ esset innocẽs ante pctm̃ patet. Solum pctm̃ reddit hoĩem nocentẽ. Ignorabãt enim se nudos esse nec erubescebant anteq̃ꝫ peccassent. gen̄. ij. Post pctm̃ vero erubuerunt nuditatẽ agnitam. Pueri em̃ innocẽtes nõ erubescũt quia malicia carẽt. Ergo sola malicia nos erubescere facit. q̃ꝫobrẽ nos amonet paulus vt sim⁹ pueri malicia. Sunt tamẽ qui eo malicie g̃du ꝑuenerũt vt nimia prauitate suffossi erubescere iã desierint ĩ mores vitia conuertentes q̃b⁹ dicit̃ per Hiere. vj. Cõfusione nõ sũt ꝯfusi ⁊ erubescere nescierũt Sꝫ intellige ꝙ talis malicia occidit aĩaꝫ. Sap. xvj. Ergo custodi ĩnocẽtiã. ps̃. xxxvj. ⁊. xj. q. iij. c. custodi ĩnocẽtiã. Ratio qꝛ innocẽtes et recti adherẽt dño. ps̃. xxiiij. Ab hoc casu excepta ẽ maria (q̃ fatuitas ei qui residet in loco mũdo. volũtarie cadere in loco cenoso) ꝓut ꝑsuasit diabolus. Sic omnes virginitatẽ amittẽtes atqꝫ cõiugalẽ castitatẽ per adulterinũ saltum faciũt/ ⁊ innocẽtiã ꝑdũt.

¶ Scd̃o cecidit hõ ꝑ pctm̃ a iusticia ad culpã. Patet qꝛ nõ potest q̃s ꝓuari iusticia nisi per pctm̃. Duplex ẽ em̃ iusticia videlicet. Priuatiua mali et positiua boni. Pr̃ia iusticia dicũtur iusti pueri et simplices qui nõ peccãt post baptismũ. Alia dicũtur iusti qui recta oꝑant̃ seruando legẽ dñi. Pr̃ia est iusticia originalis q̃ priuati fuim⁹ per pctm̃ primi parentis. Scd̃a ẽ actualis qua priuamur ꝑ pctm̃ volũta-

te cõmissũ hac duplici iusticia p̃uat⁹ fuit adam ꝑ pctm̃ qꝛ prĩo creat⁹ fuit cũ iusticia. Secũdo qꝛ habuit legem a deo quã trãsgredi nõ debebat. Nũc igit̃ propter istũ casum iusticie ad culpã proniores sum⁹ ad malũ q̃ ad bonũ ab adolescẽtia gen̄. viij. ⁊. xij. q. j. c. Oĩs etas. et. xx. q. iij. c. procliuis. In auctẽ. de mona. coll'. j. §. si quis igitur. et in cle. in bulla Johãnis pape dicit̃. ab adolescẽtia viri ꝓcliuis ad maluꝫ sensualitas hũana declinat. Et tulli⁹ de tuscu. q̃stionibus dicit. Sũt enim ingenijs nr̃is semina innata virtutũ q̃ si adolescere liceret etiã nos ad vitaꝫ btãm natura ꝑduceret. Hoc tamẽ est falsũ intelligẽdo de beatitudĩe et̃na. Nũc aũt simul vt editi in lucẽ ⁊ suscepti sumus in oĩ continua prauitate et opinionũ ꝑuersitate versamur: vt pene cũ lacte nutricis errorẽ suxisse videamur. Hic salt⁹ siue casus iusticie ad culpã fuit/ cas⁹ volũtari⁹ a loco securitatis ad locũ ꝑiculi. Xp̃us noluit sentire diabolo ꝑsuadẽti hũc casum. Math. iiij. Mitte te deorsum. Credebat enim diabolus decipe xp̃m sicut adã decepat ꝑ vxorẽ. Ab hoc casu sola maria post xp̃m excepta ẽ. Omnes autẽ nos saltauim⁹ et cecidim⁹ cum patre nr̃o adã. Ro. v. Oẽs in adã peccauerũt. Iusticia em̃ ẽ turris fortitudinis a facie inimici In qua qui habitat tutus est ab oĩ impetu aduersariorũ. Ab hac cadũt sepe iusticiarij et moderatores reipublice quando vel donis aut fauorib⁹ aut odio cõtra rõnez agũt. xj. q. iij. c. quattuor modis.

¶ Tertio a gr̃a ad irã fuit casus. Nã solũ pctm̃ priuat hoĩem gr̃a. Hiere. ij Me dereliquerũt fontem aque viue ⁊c̃. Idem. iij. Prohibite sũt stille pluuiarũ. ⁊c̃. Esa. lix. Iniquitates vestre sepauerũt inter vos ⁊ deũ vr̃m. Ergo post pctm̃ eram⁹ oẽs natura filij ire. Ephe. ij. Donec xp̃s nobis gr̃am sua morte refudit: de cui⁹ plenitudĩe nos oẽs accepim⁹. Joh. j. Hic cas⁹ a gr̃a ad irã fuit salt⁹ a curia regis ad exercitũ inimici. Qui enim sũt in gratia sunt curiales dei: ꝑ pctm̃ vero expellunt̃ et tradũtur ĩimicis. Ab hac gr̃a cadunt sacerdotes et viri religiosi q̃diu sũt in gratia domĩ lucrant̃ stipendia meritorũ/ cũ vero expellũtur a curia regis oĩa stipendia ꝑdũt qꝛ nichil opis meritorij ampli⁹ facere possunt.

¶ Tres cecidisse de celo cognoscim⁹ luciferi prim⁹ casus fuit qui nusq̃ ascendit Esa. xiiij. Quõ cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Scd̃s casus fuit ade qui expuls⁹ a ꝑadiso terrestri cõstitut⁹ est in locũ hui⁹ miserabilis loci. nec is ascẽdere ampli⁹ ꝑ se poterat. Terti⁹ fuit descẽsus xp̃i in vterũ virginis. quo descensu ascẽsus nobis paratur in celis. Ideo dicit̃ Joh. iij. Nemo ascẽdit in celũ nisi qui descendit de celo fili⁹ hominis qui est ĩ celo hic nobis gr̃am amissã in curia recuperauit. Quartus casus ẽ a luĩe ad tenebras. Deus enim est lux. Johã. j. A q̃ recedẽs homo incurrit tenebras. Ideo ãbulam⁹ in tenebris. ps̃. lxxxj. Et inuoluimur illis. Job. xxxvij. Qꝛ homo in statu innocentie habebat ꝑfectiorẽ noticiã dei q̃ nũc habeamus. nõ tamẽ eo modo clarã noticiam habebat vt cõprehensor sꝫ clariorẽ q̃ viator. Nũc vero mẽs hominũ ceca parietes et opacata palpat/ et nisi fide iuuetur viri boni penit⁹ ignara in erroris p̃cipitiũ vadit. Hic salt⁹ siue cas⁹ est a mõtis clarissimo culmine ad ima vallis vmbrose. Sic cadũt a lumĩe ad tenebras doctores et viri periti q̃ relictis diuinis cõtẽplationib⁹ insipidis sese vanis sciẽtijs accõmodãt vt eorũ qui in dialetica die noctuq̃ versant̃ auctore Hiero. xxxvij. di. c. nõne. vbi et logicos phisicos atq̃ poetas simul et astrologos in sensus obscuritate penit⁹ ambulare testat̃. Quint⁹ casus fuit ab incorruptione ad corruptionẽ Licet em̃ hũanũ corpus ex cõtrarijs compositũ corruptibile esset philosopho teste. iiij. phi. c. xxiiij. Nichilominus ꝑmanẽte in' iusticia hoĩe tẽperiẽ dedisset de⁹ quo inuicẽ discordãtia ꝑ naturã ꝯcordata fuissẽt ꝑ gratiã Ele

mēta etem̄ suo subiacere creatori et ꝑ oīa obedire ad vtilitatē electorū sapientia dicit. Sap.xvj. Nūc vero quas corꝑis molestias patiamur continue. Job exprimit dicēs Job.xiiij. Homo natꝰ de muliere breui viuēs tꝑe repletur multis miserijs/ et nūq̄ ī eodem statu ꝑmanet. Ad hāc vero īcorruptionē nos xp̄us deduxit qñ a mortuis prior oībꝰ resurrexit. Nā teste apl'o.j. cor.xv. Oportet enī corruptibile hoc induere incorruptionē / vt tunc cauere valeamꝰ. Induit me dominꝰ indumēto salutis et vestimētis leticie circūdedit me. Esa.lxj. Hūc vero casuz ab incorruptione ad corruptionē faciunt oēs adulteri fornicatores ⁊ īmundi qui putrescere dicūtur velut iumēta in stercore suo. Johe.j. qui etiā donis contra iusticiā corrūpuntur hoc saltu siue casu pereunt. Sextus casꝰ est ab immortalitate ad mortē qꝛ licet hō de se posset mori ꝑ naturā poterat tamen non mori per gr̄am. Nunc ꝟo om̄es huic miserabilissimo oīm fato subijcimur quo nil austerius excogitari pōt demptis inferni penis. Nūc statutū est hoībus semel mori. Heb. ix. Quo nullus vnq̄ exceptus reperitur. Non ipse xp̄us nec ipsa īmaculata virgo mr̄ Maria. Hoc casu videlicet a vita ad mortem cadunt om̄es cuiusuis generis peccatores qui per peccatū acquirunt mortem. Jaco.j. Resurgere tamē possunt brachio benedicte penitentie. de pe. dis.j. multiplex. Septimus casus est a gloria ad ignominiam. Osee.iiij. Gloriam eoꝝ in ignominiā ꝯmutabo. Homo enim cum in honore esset nō intellexit. p̄s. xlviij. Honor nullus inter mortales maior inuenitur q̄ assistere ꝓpissime regi: confusio vero nulla maior q̄ inter pecora deputari. Justus ꝟo deo semper ministrans assistit/ christo teste/ pctōr vero pecoribus similis designatur. p̄s. xlviij. Cōparatus est iumentis insipientibꝰ ⁊ similis factꝰ est illis. Hoc casu pereunt sepe diuites et honorati viri q̊s quū fortuna plurimo extulerit honore/ insperato ruētes in ꝓfundo cladiū demerguntur. Fortuna enī teste Boetio hunc cōtinuum ludū ludit summa infimis versare gaudēs: ⁊ infima summis cōmutare delectans. hic mos pueroꝝ est q̄ versatilis rote ludo delectant̄. Nos aūt deiectos christus ad astra vexit. et vberiore cōpensauit honore. Octauus casus est a delectationibꝰ ad miserias ⁊ penas: qm̄ qui dño fruuntur dexteras plenas delectationibꝰ referunt: qm̄ in dextera illius delectationis vsq̄ ī finem. p̄s. xv. Nil absq̄ deo dulce bonūq̄ est. Amarū est igit̄ Jeremia teste. Jere.ij. Derelinq̄re dñm vñ et Ambro. dicit. de pe. di.j.c. sunt qui. in fi. ꝙ nihil tam summi doloris est q̄ si quisq̄ sub captiuitate peccati constitutꝰ recordetur vnde lapsus sit ⁊c̄. Sed non dolent qui non considerant terrenis absorpti. Hunc casū experiunt̄ sepe bonis mundi huiꝰ repleti dum ea que toto mentis affectu diligebant amittunt qđ tamē amittere est. Non enī Grego. teste sine dolore perdet q̄ cū illicito amore dilexit. Christus vero semen verū om̄is delectationis nobis eterni veriq̄ boni cupiditatem ingessit. qđ si quisq̄ adolescere permiserit ī corde irriguo fidei semper inundante ad felicia illa perueniet regna/ vbi q̄ loquimur exꝑiemur. Qđ nobis ꝯcedat bñdictꝰ deꝰ.

¶ Circa tertium principale ponitur humane nature vilitas: qꝛ in terram om̄es etenim terreni sumus Job.iiij. Sap.vij. Sed sciendum ꝙ hec terra a saluatore ponitur quadruplex.

Una secus viā.i. apta ad ambulādū.
Secunda lapidea q̄ non est apta ad fructificandum.
Tertia spinosa que nisi purgetur bonum semē in ea dimissum amittit.
Quarta ꝟo bona que fructum plurimum facit.

¶ Per p̄mam terrā intelligi possūt angeli mali anagogice loquēdo in q̄bus gr̄a dei gratis data cito cōpluta est: quia ex naturalibus suꝑbierūt: et

nõ fructificauerunt. vel per eã que secus viã est possũt intelligi mũdani et glorie mũdi dediti homines qui facile a diuinis verbis auertunt. Per secũdam terram petrosam possunt intelligi & assueti in malis qui humore gratie penitus steriles sunt. Ideo maledicti. Heb. vj. ¶ Sed hic q̃rit vtr verbum dei inter malos sit seminandum. Pono tres ꝓpositiones. Prima verbum dei inter contẽnentes et derisui habentes illud nõ est seminãdum. Eccli. xxxij. Ubi nõ est audit⁹: non effundas sermonẽ. & importune noli extolli in sapiẽtia tua. Prouer. ix. Noli arguere derisorem ne oderit te. Scõa ꝓpositio. Inter mixtos bonis obstinatos est verbũ dei seminandum. Eccl's. pe. Mane semina semen tuũ: & vespere ne cesset manus tua: q̃ nescis quid magis oriatur hoc aut illud. & si vtrũq̃ simul melio⁹ erit. Tertia propositio. Etiam inter pessimos q̃ñq̃ licet verbum dei seminare: quoniã aliquando terra inculta fit ortus voluptatis. Ezec. xxij. Et terram sterilem licet colere. ff. de vsufr. l. arboribus. §. de illo. sed sunt aliqua predia i quibus plus impẽdimus q̃ percipiamus. ff. de vsufr. l. statue. et. xliij. dis. c. dispensatio nobis celestis semis est cõmissa. ve nobis si non sparserimus. Per tertiam terram spinosam possumus ꝑm interpretationẽ dñi intelligere viros auaros/ qui sollicitudinibus huius mũdi ab eorũ salute auertuntur. Quarta vero est terra bona que fructum bonũ facit. Item semẽ cadit in terram bonam quãdo elemosina datur vtiliter/ perditur autẽ semen quando inutiliter fit donatio. Det nobis bene seminandi gratiam: vt possim⁹ crescere et portionem habere in terra viuentium Christ⁹ Jesus. Amen.

¶ Dominica in q̃nquagesima thema proclamatum in cõuentu fratrũ minorum Parisien. per totam quadragesimam.

¶ Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Hoc thema sũpsi ꝓ tota quadragesima instãte. Dñs ad ascensum hierosolime nos euãgeliũ hodiernum inuitat. Illius nobis est adiutorium implorandũ/ qui viã ad ipsam hierosolimã/ imo & ipam ciuitatem monstrauit. Abscondita q̃ppe nobis erat via salutis: ipsaq̃ ciuitas hierusalem celestis incognita: donec ꝓ Mariam q̃ regem ciuitatis ad nos adduxit/ patefacta est/ tunc enĩ dñs illius ciuitatis gl'iam predicauit dicẽs. q̃ ibi mãsiones multe sunt. Joh. xiiij. et qui minor est in ea: maior est Johanne baptista in terris existente quo nullus maior inter natos mulierum. Matt. xj. et q̃ illic non est opus nuptijs: sed sunt oẽs sicut angeli dei. Marci. xij. & Matth. xxij. Illa est ciuitas pmanens. Heb. vlt. Ad quã vt digne peruenire mereamur: Mariã salutemus dicentes. Aue maria.

¶ Multi bellãtes aduersũ me. vbi. s Hodie videns innũeros fatuos atq̃ pctõres contra se bellũ parantes/ immo & inferentes/ diuina lex atq̃ quieta contẽplatio: digne dicit verba sũpta pro themate. Multi bellãtes aduersum me. Ad xp̃m etiã hec ꝟba referre possumus qui dicit. Ecce ascẽdimus hierosolimã & ꝟsummabũtur oñia q̃ scripta sunt per ꝓphetas de filio hoĩs. tradet enim gentib⁹: & illudetur: & flagellabit: & conspuetur. et postq̃ flagellauerint occident eũ: et tertia die resurget. Erat igit bellum contra eum facicns proditorium iudas/ qui eum tradidit. Erant scribe et pharisei q̃rentes eius traditionẽ. Erant milites capientes eum in orto ex gentibus. Erant in domo anne ministri crudeles alapizantes eũ. Erãt in domo caiphe multi accusantes eũ atq̃ torquẽtes. Erant multi illudentes ei. Erant in domo pilati multi flagellantes eũ: & coronã spineam in ei⁹ capite plectẽtes. Erant multi ꝟspuẽtes faciem ei⁹. Erant multi petentes

vt crucifigerẽ. Erant multi ducentes eũ ad mortem crucis. Erant multi corpus suũ immanissime tractãtes ⁊ cõclauãtes atq; distendẽtes. Erãt multi eum in cruce deridẽtes. vnus manũ vnam/ alius aliã/ alius pedes vulnerauerat/ alius lanceã ad os plenam felle porrigebat/ alius lanceam ad latus applicabat. Ecce q̃ multi bellantes contra dulcẽ Jesum. Adhuc nunc multi sunt pctõres bellantes aduersus eũ: sed nõ est facile pugnare ꝓtra deum. Eccli. xlvj. Legit autẽ in fabulis q gigantes voluerũt pugnare ꝓtra deum q̃ oẽs perierũt.

¶ Sed in hoc carnispriuio video q̃n q̃ pctõrum turmas veniẽtes pugnare contra Jesum. quarũ vna tradit/ altera illudit/ altera conspuit/ altera flagellat/ altera occidit. Has turmas secum adducit capitaneus qui dicitur carnispriuiũ armatas ebrietate.

¶ Prima turma q̃ tradit xp̃m ẽ malorum ecclĩasticoꝝ/ qui tradũt eum tripliciter videlicet. mentiendo in obseruatione votoꝝ: et hec spectat ad religiosos. Scõo tradũt eum ĩ indigna susceptione sacramentorũ: ⁊ hec ptinet ad malos sacerdotes. Tertio tradunt eum in simoniaca vẽditione beneficiorum: ⁊ largitione prodiga seu distributiõe bonorũ (inter seculares) ecclĩasticoꝝ. q̃ non nisi pauperibus et ecclĩasticis tribuenda sunt. ¶ Q̃ autẽ mentiẽtes ⁊ voti transgressores obstinati tradant xp̃m. ptz: qr̃ videnr̃ decipere dñm/ qui tamẽ non fallitur extra. de sen. excõ. a nobis. §. nos igit̃. Non enĩ fit proditio nisi per mendaciũm. veluti si capitaneus q̃ promisit castrũ regi seruare: illud aduersario tradat. Sic religiosus qui seipm deo deuouit: si diabolo ⁊ mũdo aut carni se tradat: proditor est. Quibus dicit̃ Lor eorũ non erat rectũ cum eo: nec fideles habiti sunt in testamento ei⁹. ps. lxxvij. Jbi auerterũt se ⁊ non seruauerunt pactũ. ¶ Scõo modo tradunt q̃tum ĩ eis est mali sacerdotes xp̃m in peccatis corpus eius sumentes sicut iudas: qr̃ fingunt se illi hospitium p̃staturos in quo sunt latrones parati ad eum occidẽdum si possent (id est pctã). Hec grauissima est ꝓditio: q̃ grauissime punit̃/ quia est in psonam ꝓncipis/ crimen lese maiestatꝫ habens/ quod tanto grauius est puniendũ/ q̃to grauius est diuinam q̃ temporalem offendere maiestatẽ. C. de here. et ma. l. gazaros. ¶ Tertio modo tradunt eũ simoniaci venditores ⁊ emptores rerũ sacrarum. inter quos sunt episcopi vẽdentes ordinũ collationẽ: curati vendẽtes sepulturas/ et sacerdotes vendentes missas alijs sacerdotibus. Hij omnes supra vestem dñi inconsutilem mittunt sortem. p̃s. xxj. ¶ Scõa turma est illudentium ⁊ hij sunt in triplici differẽtia videlicet. quia illudunt xp̃o.

¶ Per incredulitatem.

Aut per maligitatem.

Aut per pcti peruersitatẽ.

¶ Primo modo illudunt non credẽtes ea q̃ sunt fidei. de quibus conqueritur dicens. Neq; irrideant me inimici mei. p̃s. xxxiij. Scõo modo illudunt ei quidã obstinati puersi q̃ verbum dei spernũt. de q̃bus dicit. Qui vos spernit: me spernit. Et ideo tales peruersi difficile corrigunt̃. Eccli. j. Tertio modo illudunt ei recidiuantes iux̃ illud. Jrriso est ⁊ nõ penitẽs qui adhuc agit vnde peniteat. de pe. dis. iij. irriso. Tre. iij. Fui in derisum populo meo. ¶ Tertia turma est cõspuentium q̃ est triplex videlicet.

Scripturas male interpretantium.

Maleficiorum et

Blasphematorum.

¶ Prima est male interpretantium scripturas. Tales enĩ conspuũt in faciem dñi. i. in sacram scpturam q̃ est facies dñi quia p eam cognoscit̃. hec est facies plena gr̃arum. Scõo conspuũt dñm malefici: quia maledicũt homini qui est facies dei ad ei⁹ imaginem factus. C. de penis. l. si quis in metallũ. Jdeo dicit ¶ Paulus. Ro. xij. Benedicite ⁊ nolite maledicere. Ter-

tio conſpuunt in faciem dñi blaſphematores. Nã blaſphemia nihil aliud eſt q̃ execratio in faciẽ dñi. vñ conq̃ritur dicens. Faciem meã conſpuere nõ verenť. Job. xxx. ¶ Quarta turma eſt flagellantiũ. Flagellať aũt tripliciter videlicet. ℔er verba mendacia: turpia: et diſcordiam mouẽtia. i. per detractiões: iniurias: ꝛ diffamationes. ℔rimo mõ flagellant eũ oẽs mendaces/ falſi teſtes/ falſi accuſatores/ etiã murmuratores addunt ꝛpo flagella. de oĩbus his dicit. Congregata ſunt ſup me flagella: ꝛ ignoraui. ps. xxxiij. Ignoraui ſcilicet innocẽs fui: nec culpabilis eorũ que dicunť. Scõm flagellum ferũt oĩes diſſolute et inhoneſte loquentes. ꝛ ad malũ attrahentes vt lenones ꝛ ollarie maledicte: corrũpentes bonos mores ꝑ colloquia mala. j. Cor. xv. Tertium flagellum portant ſeminãtes diſcordias. ℔ro. vj. Referentes mala: incitantes ad bellum ꝛ lites: detractores deo odibiles. Rom. j. atq̃ diffamatores. ¶ Quita turma eſt occidentiũ. Occidiť aũt ꝛpus tripliciter videlz. ℔er renunciationem.
Caritatis extinctionem.
Et per deſperationem.
¶ ℔rimo occidiť per renũciationẽ quomõ eũ occidunt abnegãtes eum/ et qui indies renũciant dicẽtes in cõmunib9 ỽbis. Je renonce dieu (gallice) quo impiſſimo verbo oĩes armigeri cõiter vtuntur in gallia. Jere. v. Negauerũt dñm. Scõo modo occiditur per caritať extinctionẽ: et hoc modo oĩes inuidi ꝛ ferentes rancorem in cordibus ſuis eum occidunt. Jdeo dicit. j. Joh. iij. Qui odit fratrem ſuũ homicida eſt. Tertio modo occiditur ꝑ deſperationẽ: quia tunc ſuffocãt bonitatẽ dei. ſicut cayn. Reſurgit autem tertia die: quando ꝑ cõtritionem/ confeſſionẽ/ et ſatiſfactionẽ ad gr̃am reuocatur peccator. iuť illud. Oſee. vj. Tertia die ſuſcitabit nos. Quam nobis concedat Jeſus. Nam hmõi hic adepta/ tandem i patria erim9 penitus liberi a verbis ſũptis ꝑ themate. Multi bellantes aduerſum me. ¶ Scõa pars. ¶ Multi bellantes aduerſũ me. hoc thema ꝓ inſtañ. quadrageſima tota proſequi intendens nunc ſumpſi. ¶ Nam hodie videntes inimici gñis humani demones ſanctam dei legem pacem fouere multã diligentib9 eã. ps. cxviij. Decreuere bellũ indicere: et inito conſilio difficile arbitrabanť eradicare ſanctã dei legem/ eo q̃ difficile ſit conſueta relinquere. Anus nihilominus demonũ ceter9 aſtutior tunc ſurrexit in mediũ dicẽs contrarium fore. qm̃ q̃diu iuuenis fuit lex dei in p̃mitiua eccleſia/ multi ei9 amore (quaſi pulcherrime puelle) detinebanť/ ꝓ qua ꝛ moriebanť (vt ptz in martyribus) Nunc vero quaſi ſenem et rugatã/ facile contẽptui haberi/ ꝑ poſitis voluptatibus ꝑ capitaneum conſtitutũ ſcz carniſpuium. Qui colligẽs loco equitũ leuis armature omnes fatuos mundi. loco armatoꝝ grauium/ omnes peruerſos. loco peditum/ oĩes ebrioſos ꝛ luxurioſos: venit cũ plurima caponũ/ perdicũ/ ceterarũq̃ cõmeſtibiliũ auium/ atq̃ boũ: mutonũq̃ prouiſione/ ante ciuitatẽ noſtram caſtra ponens. at ſubito coquine fumantes nidorem variũ effudere. hij capros iugulant: thauros ꝛ altilia queq̃. parſq̃ in fruſtra ſecant atq̃ verubus trementia figunt. Alij de pilandis auib9 intenti/ farciũt plumata lardo crura caponũ. Alij caputatas inferunt carnes paſtillis. Alij grandibus roſtris carnes vertunt cacabis ingẽtibus merſas. quib9 haud ſatis coctis ienctaculo cuncta ponũtur. Jbi gladijs proſcindere ſanguinolentas carnes nõnullos: manibus diſrũpere: alios dentib9 partẽ: alios eripere videre licebat/ crateras non tardabant vertere ſurſum. hic cipho naſum vino tingit/ alius largo labra mergens aheno in orbẽvino coronat/ alius profundo hauriens vrceolo/ caput ad ſcapulas mittẽs: aſpicit potãs

ſi que celo ſidera fulgent. Nec mora/ omnes vino capti/ ebrietate ſe armauere. Armatiq; trifariã ad menia vrbis caſtra poſuere. Stultorum prima fuit acies/ qui diuerſis indumẽtis videbantur ſanctam dei legẽ deridere Stultorũ autẽ infinitus ẽ numerus. Eccl's.j. Et hij q̃dẽ ſine reſpectu aut conſilio vrbem aggredi p̃ſumpſere. q̃niã ſtultorũ eſt audere omnia. Juxt illud Eccl'ia. xxxij. Alienus/ ſcilicet a ratione/ et ſupbus nõ ptimeſcet timorem. Et Prouer. xiij. dr̃ q̃ ſapiens timet et declinat a malo. ſtultus tranſilit ꝛ confidit. In hac ſtultorũ turma erant primũ ſacerdotes. et eccleſiaſtici viri etiã prelati maiores qui tranſfigurati habitibus domos plateaſq; circuibant: aut equis aut mulis vecti aut pedibus heluetico tecti amictu. de quibus dicit Oſee. ix. Scitote iſrael ſtultũ (.i. cetum ſacerdotũ) pphetam inſanũ (virũ ſpiritualem) ꝓpter multitudinẽ iniquitatis ꝛ amẽtie. laqueus ruine factus eſt ſup oẽs vias: inſania ĩ domo dei eius. In cetu ſtultorum ſunt p̃ncipes ꝛ nobiles ebrietati ſpurcitijſq; operam dantes poſt potum. De quibus dicit. Oſee. vij. Ceperunt p̃ncipes furere a vino: cum illuſoribus applicuerunt cor ſuũ. Oẽs adulterantes quaſi clibanus ſuccenſus a coquente: tota nocte dormiuit coquẽs eos. ſcz vinũ calefaciens/ mane ipe ſuccenſus quaſi ignis flãme. ſ. prouocatus ad luxuriã: oñes calefacti ſunt quaſi clibanus. In hoc ſtultorum cetu etiã ſunt p̃ſiliarij ꝛ preſidentes/ aduocati ꝛ ꝓcuratores inter domicellas tripudiantes: ꝛ turpia ꝓpetrãtes atq; loquẽtes. Hodie ſiquidẽ quaſi ore ſoluto in turpia verba ꝓrũpere ſolent. De hijs dicitur Eſa. xix. Stulti principes thaneos ſapientes conſiliarij pharaonis dederunt p̃ſiliũ inſipiens. ſcz q̃ licet male agere ĩ carniſpuio. In cetu ſtultorũ ſunt burgenſes iuuenes choreis ꝛ ebrietati ac impudicitie ſeſe dedẽtes: quaſi vituli ſuper herbã. Hiere. l. Hodie nãq; oñe pratum pertranſire ſtudẽt in luxuria Sap̃. ij. Senes quoq; nõnulli etiã fatuorũ ſequunt agmen ꝓbis incitãdo qd̃ operibus neq̃unt. Artifices vero ꝛ agricole huic cetui ſe imiſcent oñia nephanda ꝓpetrando: hij oẽs illudũt legi dei ꝛ in eam p̃ſpuunt vt dicit hodie in euangelio. Secũda turma eſt peruerſorũ q̃ ex malicia peccãt inter quos ſunt doctores ꝛ ſcientifici oñs theologi/ philoſophi/ rethorici/ ſophiſte/ poete/ iuriſte/ canoniſte/ cõſiliarij aduocati/ ꝓcuratores/ notarij. ſed et religioſi quiq; mali. Hij ad impugnãdam ſanctã dei legem vnanimiter armati venere: ꝛ p̃mũ aſtute ciues allocuti nr̃os ad expellendã ab vrbe ſanctã dei legẽ allegauere dicẽtes eam oñia ſuadere ꝛria voluptati atq; magnificentie: ieiuniũ: humilitatẽ: patiẽtiam: obedientiam: caſtitatẽ: vigilias ꝛ oĩa ſuadere hmõi q̃ hominũ coherceant iocunditatẽ naturamq; deſtituant. Sed cognoſcentes nõnulli ſenio rum nõ poſſe pacẽ habere niſi obſeruando legẽ dei. p̃s. cxviij. Pax multa diligentib9 legem tuã ꝛ nõ eſt illis ſcandalum: noluerũt eam repellere. Conſuluerũt tñ q̃ ad tempus latitaret. p̃s. xxvj. Abſcondit me in tabernaculo ſuo: in die maloꝝ protexit me in abſcondito tabernaculi ſui. i. in domibus religioſorũ bonorũ: donec carniſpuium ciuitatẽ pertranſiſſet. qñ quidẽ reſiſtere ne ingrederet ciuitatem erat impoſſibile viſa multitudine militũ ſuorũ: ſed nõ poſſe p̃ tres dies ciuitatem tenere: qñ victualia nõ haberet vltra triduum ſufficientia.

¶ Quibus auditis ingemiſcens ſancta dei lex dixit. Ergo vitijs oportet virtutem cedere/ ꝛ ſapientiã ſtultitie ꝛ impietati pietatem? Cui ciues. Expedit quidẽ q̃q; ne maiora mala ſuc creſcant dandũ eſt aliq̃d tẽpori ꝛ conſuetudini: vt di. iiij. c. deniq; §. de die. vbi dicit. q̃ hac die dñica ſolent homines lautius viuere: nec putant ſe digne quadrageſimam inchoaturos niſi pri9 ſe hac die vino ꝛ epulis ĩgur-

gitauerint: vbi q̃rit glo. An consuetudo excuset. glo. vero ꝯcludit ꝙ excusat a pena tẽporali: sed non gehẽnali. et cõcludo ꝙ laudabilis consuetudo: vel q̃ saltim nõ est diuine legi et bõis moribus contraria/ potest excusare. vbi vero est ꝯtra bonos mores non excusat: immo aggrauat pctm̃. ex̃. de simo. cũ in ecclesie corpe. et. c. nõ satis. Ideo est radicitus euellẽda. viij. dis. Alias cõis error facit ius. ff. de suppel. leg. l. iij. in fi. ⁊ glo. in. l. barbarius philippus. ff. de offi. preto. Ideo consuetudo patrie est attẽdenda. ff. de lega. j. l. seruꝰ. in fi. ⁊. viij. dist. q̃ contra mores. xlj. dist. quisq̃s. Hoc concluso fugit ĩ obscurũ lex: ⁊ peruersi celo resedere mores solio. ꝟm Boe. Tũc tertia turma ebriosorum ⁊ luxuriosorũ cucurrit ad ciuitatẽ ⁊ oĩa impudica perpetrauere: quibusve multa dicũtur. Esa. v. ¶ Nos autem cũ discipulis sequamur dñm hierosolimã: quo nos ꝑducat Jesus bñdictꝰ. Amen.

¶ Sequitur sermo in die cinerum.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Qm̃ hoc regnũ hodierno tempore multis a gẽtibꝰ impugnatur/ hoc thema cõuenienter assumpsi: vt agnito periculo remedium apponamus. Hodie monet dñs thesaurum in celo collocare: ipse enĩ ibi collocauit thesaurũ suum/ id est gloriosam virginem q̃ est infinitus thesaurꝰ hominibꝰ: scz gr̃am distribuẽs: quo q̃ vsi sunt participes facti sunt amicitie dei. Sap. vij. Hunc thesaurũ qui inuenit: inueniet vitã ⁊ hauriet salutẽ a dño. Prouer. viij. Hic thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis Prouer. xxj. quia sapientes semꝑ de Maria cogitant ⁊ loquunt̃. ¶ Igit̃ in p̃ncipio semꝑ ꝟm euangeliũ occurrens decreui/ sicut consueui semꝑ aliquid de virgine loqui. Nũc igit̃ vt de plenitudine eius hauriamus qd̃ vobis effundere possim/ ad eam recurramus dicentes. Aue Maria.

¶ Multi bellantes ⁊c̃. Horribile bellum indicat nobis ecclesia cito futurꝝ dicens. Memento homo qꝛ cinis es: et in cinerem reuerteris. Memẽto inquit. Nam mortaliũ ea est infirmitas hominũ/ vt non modo eorũ que longe absunt: verum etiã que propinquo sequũtur passu (nisi aliquo rememorationis assiduo detineant̃ signo) facile obliuiscant̃ pena peccati ꝓthoplaustorum est nostre labilitas memorie. q̃obrem omniũ habere memoriam et in nullo peccare diuinitatꝭ magis eẽ q̃ mortalitatis dicit̃. C. de ve. iu. enucle. l. tanta §. si quid. Adminiculis igitur quibusdam ad iuuamẽ labilis memorie qñq̃ vti necesse est. veluti ad ea que nr̃is continẽtur libris ꝯmemorãda/ signis vtimur appositis in margine/ ⁊ hinc artẽ quandã memorie nonnulli adinuenisse dicunt̃: qua locationibus rerum cõgesta mẽti dictamina memorant̃. Sic hodie mr̃ eccl̃ia mortis mẽoriam nr̃is volẽs haud abs re ĩgerere animis/ in margĩe libri signum apponit cinereã nobis crucẽ in frõte figens ⁊ dicẽs: memẽto. Post memẽto seq̃tur predicamentũ substantiale: ibi homo. Quid enĩ est hõ? homo enĩ vanitati similis factus est: cuiꝰ dies sicut vmbra pretereunt. ps. cxliij. Homo natꝰ de muliere breui viuẽs tpe replet̃ multis miserijs: q̃ quasi flos egreditur ⁊ ꝯterit̃ ⁊ fugit velut vmbra et nũq̃ in eodẽ statu permanet. Job. x. He q̃ta de hoĩe hic miserabilia dicũtur? Non sufficit papirꝰ ad extendendũ. Deinde subdit: qꝛ cinis es. nõ mõ terra sz cinis: q̃ vilior est terra/ qꝛ terra q̃dẽ fructificare põt: nõ aũt cinis. nã terra ꝯbusta fit cinis: qm̃ igit̃ igne pctĩ oĩs terra ꝯbusta ẽ p̃ter xp̃m ⁊ mariam. Oẽs ꝓfecto hoĩes cinis sũt de incendio. Nam diabolus flatum sue persuasionis igneum infudit in terram ade: quo inflãmatus est. Hic est enim faber sufflans in igne prunas. Esa. liiij. Sed ab hoc incendio liberãtur licet ĩ fornace versentur tres pueri. Dañ. iij. Tres pueri sunt humiles

spiritu: casti corpore ⁊ corde: ⁊ caritatiui. hij enim contra incendiũ ponũt telam madefactam. i. mundi contemptum cum humilitate. Ideo dicitur Eccl'i. x. Quid supbis terra et cinis per conditionem: quia deus creauit de terra hominem. Eccl'i. xvij. Cinis per preuaricationem. O q̃tos hodie cinereos reddidit ignis luxurie: auaricie: atq; supbie. Siquidẽ hijs ignibus inflãmatus est mundus. j. Joh. ij. Omne q̃d in mundo est/ aut est concupiscẽtia carnis/ aut oculorum/ aut superbia vite. Ideo dicit ibidem mũdum esse totum in maligno positum: id est in malo igne. j. Joh. v. Ignis q̃dem est omnia deuorans. Job. xxxj. Memento igitur homo quia cinis es ⁊c̃. O infelix profecto future calamitatis presagium: ⁊ misera humane denunciatio conditionis qua cuncti irremediabiliter surripiũtur. Neq; enĩ miserorum solũmodo/ sed ⁊ felicium quoq; sors hec est improba: gloriosos humilesq; pari delectu prosternens. presidentem quippe gloriosa in sede: atq; humiliatum in terram ⁊ cinerẽ: iacinthea clarum veste sordidũq; lino coopertum crudo vno eodẽq; terreo tandem atq; putrescente conuoluit amictu. Ad hec ecclesiastici ꝯcurrente sentẽtia. iiij. ⁊ Job. xxj. dicente. Iste moritur robustus et sanus ⁊ diues ⁊ felix: ⁊ viscera eius plena sunt adipe et medullis ossa illius irrigantur. Alius vero moritur in amaritudine anime sue absq; vllis opibus/ et tñ simul in puluere dormiẽt: ⁊ vermes operient eos. Nihil igitur interest an diuitijs an paupertate comitatus in cõmunem redeas matrem vermibus esca futurus. Sicut enim terra mater omniũ nudum quẽq; parit in mũdum/ sic non nisi nudum in se recipit redeuntem. Quod agnoscens iustus ille Job dicebat. Nud⁹ egressus sum de vtero matris mee/ et nudus reuertar illuc Si aũt solis ꝯgrederet̃ mors miseris/ fatale foret solatium: que cũctis imponeret finem erumnis. Ob quod Boetius canit. Mors hominũ felix que se nec dulcibus annis inserit: et mestis sepe vocata venit. Non obtinere quã postulant moriendi gratiam conqueruntur miseri quandoq; dicentes. Quod idem Boetius subdit. Heu heu q̃ surda miseros auertitur aure. Et flentes oculos claudere seua negat. Sed heu quia summo rerum culmĩe felices inuisa mors pariter aggreditur: et eo durius angit quo dulci⁹ vite rapit oblectamentũ. Igitur dicit Eccl'i. xlj. O mors q̃ amara est memoria tua homini habenti pacem in substantijs suis: viro quieto: ⁊ cuius vie directe sunt in om̃ibus ⁊ adhuc valenti accipere cibum. O mors bonum est iudicium tuum homini indigenti: ⁊ qui minoratur vita defecto etate. ⁊ cui de omnibus cura est: ⁊ incredibili qui perdit sapiẽtiam Itaq; pauper hac antecellit gratia diuitem vt libens mortem excipiat veluti malorum finem: suorum vero initium bonorum inq̃tum sperat iustus in morte sua. Prouer. xiiij. in fin. Diues vero inuitus venit ad mortem veluti ad omniũ exitium suarum voluptatum: penarum vero prĩcipium intermĩabile. O mors cõmune malum q̃tas eripis hominibus voluptates atq; labores: gloriam ⁊ gaudium tu simul om̃ia sternis. de qua Ouid. li. iij. sine ti. scilicet om̃e sacrum mors ĩportuna prophanat. Om̃ibus obscuras inijcit illa manus.

¶ Sed hic queritur. Utrũ mors sit a deo: ꝙ sic: quia hãc indixit homini in casu trãsgressiõis. Gen̄. ij. In quacunq; hora comederis morte morieris. Contra. Sapiẽ. j. Deus mortem non fecit nec delectatur in perditione viuorum. Item non videt̃ ꝙ deus fecerit illud quo priuatur possessione sua: deus autem per mortem perdit hominũ possessionem. Quia est deus viuorum non mortuorum. Matth. xxij. Unde et. p̃s. cxiij. Non mortui laudabunt te domine. Idem. vj. Non est in morte qui memor sit tui.

¶ Ad solutionem huius q̃stionis pono tres ꝓpositiões. Prima. Iustitia sua deus mortẽ dedit in punitionem peccati: q̃ vitam obediẽti sua mĩa preparauit. ¶ Prima pars pꝫ per illud Gen̄. ij. supra allegatum. Scd̄a pars patet per p̄s. lxv. Posuit aĩam meam ad vitam. Ex hijs duab⁹ partibus cõcludit̄ ꝙ dignũ fuit per inobedientiã p̄uari hoĩem eo bono: qd̄ sibi per obedientiam seruabat̄. Sicut enĩ obedienti vita promittebat̄/ sic inobedienti subtrahebatur ⁊ mors inferebat̄. profecto iustũ est vt qui diuina ꝯtemnũt et inobedientes existunt paternis/ iussionibus seuerioribꝰ corrigant̄ disciplinis. xxiij. q. iij. c. iustum est. Et ex̄. de postulatione prela. c. j. §. nos ḡ. dicitur. Prompti sum⁹ oẽm inobedientiã vlcisci attendẽtes ꝙ nihil obedientia ꝓdesse videret̄ humilib⁹ si ꝯtumacibus ꝯtemptus non obesset/ ḡ dignũ fuit hoĩem priuari gr̄a vite per inobedientiam: q̃ sibi ex obediẽtia conferebatur. ¶ Scd̄a ꝓpositio. Cõminatã mortem deus nõ intulit: sed in eã homo per inobedientiã volũtarie subijt. Et s̄m hoc intelligit̄ illud. Sapiẽ. j. Deus mortẽ non fecit nec delectatur in perditione viuorum. Patet qꝛ de⁹ creauit hoĩem qui viuere ineternum posset. Ille autẽ egit vt mori ⁊ non viuere posset. Iõ dr̄ Osee. xiij. Perditio tua ex te/ in me tantummodo auxilium tuũ. Neqꝫ enĩ si dixero cuipiam si viam hãc deserueris rectam cades in foueam: ⁊ morieris/ mortem infero illi/ cum aberrans ceciderit: sed ipse qui volens aberrauit. Sic deus q̃dẽ peccanti penam prenũciauit sed non inflixit. Accidere aũt permisit sublato gratie (qua ne moreretur iuuabat̄) auxilio. iux̄ illud. p̄s. lxxx. Dimisi eos s̄m desideria cordis eorũ/ ibunt in adinuentionibus suis. Quemadmodũ enim sublata colũna sustentante ruit edificium. Sic gr̄a dei sublata ĩ mortẽ ruisse hoĩem. Existimo aũt hoĩem in statu nature institute/ ideo potuisse non mori: quia diuina detinebatur operatione. cursus nature atqꝫ contrariorum dissoluta elementorum oppugnatio que corruptionem inducit. ¶ Tertia ꝓpositio. Mortem quidẽ peccati (quo mors corꝑalis accidit) deus nequaq̃ fecit: mortalem tñ hominem creauit qui intercedente peccato precipitari posset in mortẽ. Primum patet/ qꝛ deus (cum sit optim⁹) pctm̄ nequaq̃ fecit: qd̄ dicitur mors peccatorũ pessima. p̄s. xxxiij. Q; autem peccatũ generet mortẽ testat̄ beatus Iacobus. Iaco. j. Et Rom̄. v. Per peccatũ mors. Scd̄a pars patꝫ quia cũ sit homo ex quattuor ꝯposit⁹ elemẽtis ꝯtrarijs: ex se corruptibilis est s̄m philosophũ. Et om̄e corruptibile (s̄m philosophũ) quandoqꝫ corrumpi necesse est: intellige naturaliter nisi cõseruet̄ a deo. Igitur adam licet naturaliter corruptibilis esset/ tamen nõ corruptus fuisset si nõ peccasset adiuuante deo. qñqꝫ etiam non corrũpitur corruptibile non quidem sui gratia/ sed quia non habet fortius destruẽs se: qua ratione celos opinãtur incorruptibiles nõnulli: licet habeant corruptibilem materiam.

¶ Premissa ob cinerum mysterium dicta sunt extra modũ quẽ deinceps obseruaturi sumus. ¶ In om̄i siquidem sermone duas habebim⁹ partes vnam de belli apparatu: aliã de euangelij tractatu.

¶ Quo ad primã partem vidẽdum est primo contra quem bellum paret̄ quia dicit aduersum me. Qd̄ mihi q̃dem personaliter potest applicari/ q̃ cum multis millibus fratrum aduersantium regule beati Francisci bellũgero solus. Multi quidem sunt dicti bulliste fratres/ et alij iugum regule fugiẽtes/ qui me linguarũ persecutionũqꝫ bello lacescunt: sed dñs mihi adiutor: nõ timebo quid faciat mihi homo. Aduersus autem regnum istud pronũc francie. multi sunt angli/ teutonici/ hispani/ heluecij/ burgundiqꝫ bellantes. vt dicere possumus. Congregate sunt gentes in multitudine ⁊

ignoramus quid agere debeamus. Aduersus aīam vero hoc bellum indicere volumus: quam hostes infestant innumeri videlicet passiones inordinate surgētes ab intrinseco veluti domestici hostes/ ciuile bellum indicentes. Secundo ostentationes mūdane tentantes ab extrinseco. Tertio persecutiones diabolice presentate ab intrinseco ⁊ extrinseco/ ad dānata opera animā inducētes. Et quoniā multe sunt passiones animi: multe ostētationes mundi ⁊ infiniti pene diaboli cōtra nos bellantes: digne misera cōqueritur aīa dicens ṽba sūpta ꝓ themate. Multi bellātes aduersum me.

¶ Sed hic queritur que sit cā belli huius aduersus animā moti. Ad hāc questionem declarandam pono tres ꝓpōnes. Prima est. Ob rebellionem deo factā cuncte creature merito cōtra rebellem aniam armantur. Scda dignum est vt inobediens deo anima nō modo creaturas alias sed eas que in ea sunt passiones in bellū contra se armari sentiat vt vltionē interior exteriorq; pugna cōsummet. Tertia. ob inuidiam glie diabolus aīe bellum indixit/ qd deus haud sine cā permisit.

¶ Prima ꝓpositio probat auctoritate. Sap. v. Armabit creaturam ad vltionem inimicorum: vt ptz qm̄ cuncta primū animantia homini sunt infesta nec iniuria/ quandoquidē iniuria que in deū cōmittitur in om̄es dicitur creaturas irrogari. C. de here. et maniche. l. manicheos. Sicuti regis offensa in om̄es regnicolas defertur. hac occasione cuncta grecia menelai offensa dicitur fuisse commota ad vltionem in troianos. Sed vt dicitur. C. de here. ⁊ mani. l. gazaros. longe grauius est diuinam q̄ temporalē offendere maiestatem. Igitur cū omnes creature preter hominem deo ꝑ omnia pareant: nimirum si cōtra hominem om̄es armantur/ vt iniuriam per hominem in deum cōmissam vlciscantur: ⁊ presertim cum ipse solus ex omnibus creaturis mortalibus diuina presūpserit violare precepta. Igitur sicut om̄es alie tribus israel se armauere contra tribū Beniamin. Iudicum. xx. ad delēdum eam. Sic vniuersa contra hominē animantia seuire debent. q̄ obrem dicitur. Sapien. xiiij. ꝙ creature dei in odium facte sint homini: ⁊ in muscipulam pedib⁹ insipientum.

¶ Secunda propositio probatur. Primo ꝙ sit in anima tale bellum per apl'm. Rom̄. vij. Video aliam legem repugnantē in membris meis ⁊c. Idem Gala. v. dicit ꝙ spiritus ⁊ caro sibijnuicem aduersantur. Ideo beatus Petrus ammonet abstinere a carnalibus desiderijs q̄ militant aduersus animam. j. Pet. ij. Q; autem huiusmodi discordia proueniat ex prima inobedientia parentū omnes theologi affirmant. Auctoritatē vero sacre scripture expressam nō inuenio/ nisi extorquendo sensum. vt illud. Gen̄. iij. Maledicta terra in opere tuo. Sequit̄: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. Quibus ꝑm tripologiā intelligimus passiones carnis/ q̄. more spinarum pungunt. Ibidem dicit̄ ꝙ cognouerūt se nudos ⁊ hoc ꝓpter passiones insurgentes ex peccato.

¶ Tertia propositio probatur per illud. Sapien. ij. in fin. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Quod patet ad lr̄am. Gene. iij. Inuidens enim diabolus felicitati hominis ⁊ preparate glorie in futurum ad ruinam illius tētator accessit: suadēs vt ligni vetiti fructum manducarent nec desistit homines ad peccandum prouocare vt gloria priuentur eterna quam ipse irreparabiliter se nouit amisisse.

¶ Nunc quoq; inuidia bellorum causa est. Quid enim francis inimicos aggregauit: nisi gloriose inter Italos/ hispanosq; victorie? Regni quoq; opulentia ⁊ laudes ī celos vsq; delate? Ad īuidiam sic. Virgili⁹ eneid. vij. canit. Tu potes vnanimes armare in prelia fratres. Atq; odijs versare domos. tu verbera tectis funereasq; inferre faces. tibi noīa mille

Mille nocendi artes fecundũ ꝯcute pectus. Disijce compositam pacẽ sere crimina belli. Arma velit poscatq; simul: rapiatq; iuuentus. Exi in gorgoneis a lecto infecta venenis. bella manu letumq; gero. Inuidia carthaginensem contra romanos hanibalẽ in bellum accẽdit. Inuidia pompeiũ atq; cesarem in prelia mouit. Et cunctos nunc principes ad arma vocat. O monstrum terribile atq; funus hominũ inuidia fallax. q̃tos deiecisti felici gradu: ⁊ miseros ad inferos misisti? Vñ Seneca. Si eterna odia semper mortales gerant nec ceptus vnq̃ desinat ex animis furor. Nil reliquẽt arma tũ vastis ager squalebit armis: subdita tectꝫ face. Altus sepultas obruet gentes cinis. ¶ Aliter ad solutionem dicte questionis: per tres propositiones respondetur.

¶ Prima. Ex inobedientia hominis modo creature alie: sed ⁊ ipsa sensualitas rationi contraria facta est. Hec propositio ibi probata est. Nam sensualitas cum sensit sibi p̃mũ habenas laxari/ voluit deinceps insolentia libertatis vti/ more ancille: cũ in regnũ ponitur. Prouerb. penul.

¶ Secunda propositio. Licet ꝑ peccatum p̃mi parentis ratio in hominẽ fuerit offuscata: non tamẽ veri boniq; noticiã totaliter amisit. Igit̃ q̃tum ẽ de se vellet bene impare. Cui contradicit sensualitas participans in regimine. Si enĩ ratio totaliter offuscata esset: nulla esset rebellio/ quia consentiret sensualitati. sicut in brutis nulla est discordia nec in fatuis om̃ino.

¶ Tertia propositio. Sensualitas in auctoritatem aduecta male suadens ⁊ alliciens inordinationẽ passionum in anĩa gignit. Sicut enĩ in domo vbi fatuus rector principat̃ om̃ia deordinate fiunt: sic in anima ꝑm eam partẽ qua sensualitas regit om̃ia inordinate fiunt. qualis enĩ est rector ciuitatis tales ⁊ habitantes in ea. Eccl̃i. x. Nã ⁊ homines regioni cõparantur vt aiebat cirus. Mollis enim regio molles gignit homines: ⁊ aspera duros. Sic nati in peccatis peccatores existunt: ⁊ inordinata voluptate concepti inordinati sunt moribus. Quando igitur ratione regulamur: fortiores in nobꝫ vires sunt. quia vt referente Plutarco chabrias dicebat formidabiliorẽ esse ceruorũ agmen duce leone: q̃ leonum agmen duce ceruo. Ideo dicit Philosophus. j. ethi. c. xiij. ꝙ oportꝫ sensualitatem obtemperare ratiõi vt patri. Et Prouer. pe. dicit̃. Per tria mouetur terra/ ⁊ quartum nõ põt sustinere. quod est ancilla cum fit heres domine sue.

¶ Quo ad scd̃am partem sermonis/ de euangelij tractu. Matth. vj. Dico ꝙ triplici documento monemur: scꝫ.

Ieiunium seruare.
Hypocrisim fugere: seu vitare.
Et thesauros nõ in terris/ sed in celo collocare.

¶ Circa primũ dicit. Cum ieiunatis ergo presupponit ꝙ ieiunare debem⁹ Nam quadragesimã ieiunare preceptum est ecclesie. de cõse. dist. v. ieiunium. Et di. iiij. statuimus. Quod p̃mus omnium Moyses legitur fecisse dum legem in syna recepturus esset. Ideo dicit̃ in epistola hodierna. Cõuertimini ad me in ieiunio. Johe. ij. Et beatus Paul⁹ dicit. In ieiunijs multis. Sed non libenter audiuntur verba ieiunij. Sed scitote voraces in tartaros esse fornaces.

¶ Circa scd̃m monet dñs hypocrisim fugiendã dicẽs. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. nunc vero hypocritis est plenus orbis: nec videt̃ vir bonus qui nescit hypocrisim exercere: insipiens vulgus moribus decipitur atris. Neq; enĩ veritatẽ sed apparentiam sanctitatis hoĩes admirantur. Intrinsecus enĩ latet sanctitas q̃ nõ videtur oculis hoĩm cecis: hypocrisis ꝟo in exteriora diffusa est q̃ hoĩes vident. Deus aũt intuetur cor. Sunt quattuor q̃ ab extra nõ sunt ꝓspicienda sed ab intra. videlꝫ xp̃us: quia ab extra non est ei spẽs neq; decor. Esa.

liij. Ideo dicit. ps̃. xxx. Qui videbãt me foras: fugerũt a me. qui enĩ ꝯsiderat xp̃m crucifixũ fugiet a fide ei⁹: ſz q̃ int⁹ respicit inueniet eũ plenũ gl̃ia. ps̃. xliiij. Om̃is gloria ei⁹ ab ĩtus ⁊c̃. Sicut legit̃ de silleno q̃ foris erat totus hispidus. intus aũt plen⁹ lapidibus preciosis. Scd̃o ſm exteriorẽ apparentiã nõ est iudicand⁹ religiosus: quia habit⁹ non facit monachũ. Non enĩ macilẽtior ⁊ austerior ille sanctior est: populus aũt fatuus iudicat ex facie ⁊ exterioribꝰ. Tertiũ est mundus quẽ si iudicamus ex exterioribus: decipiet nos: qꝛ pulcher est ⁊ gl̃iosus: ſz ab intra totus fetid⁹. sicut monimẽtũ dealbatũ. Quartũ est dom⁹: quia qñqꝫ pulchra domus nihil habꝫ intra: ⁊ parua dom⁹ est diuicijs plena. Sed prudentibus facile nota est hypocrisis/ que superbiã sibi annexam nusq̃ celare potest. Licꝫ hanc humilitatis satagat inuoluere pannis. Quia vt dicitur ĩ cle. de here. ad nostrum. nõ nulla sub sanctitatis specie faciunt q̃ oculos diuine maiestatis offendunt. de quibus dicit Philelphus decade. scd̃a. Heca. v. Pestiferum gen⁹ est hominũ qui vestibus omnem virtutẽ oñtant: ⁊ vultus vltima fingunt. Ora reluctãtis. Quid enĩ dãnosius vsq̃ est? quid magꝫ horrendũ q̃ quẽ pietate verendũ duxeris. Anguineũ premere in p̃cordia vir⁹. Aspice quã maciẽ: quã mitẽ fronte pudorem. mõstret hypocriti⁹: facies pallescit: ⁊ ossa: surrexere cutis humorẽ perdidit oẽm. Aspice q̃ vili duroqꝫ domat̃ amictu: tristis hypocrici⁹. Aspice quã vocem q̃ leui murmure cãtus mittit hypocrici⁹ cũ vel muliercula donat: vel sacra tẽpla vaffer ficto veneratur honore. Aspice quos gestus q̃s mot⁹ corporis astu: reddit hypocritius. terram q̃ torquet in imã: vsqꝫ caput passuqꝫ sagax incedit anili. Sed scito q̃ om̃ia per hypocrisim facta deo ingrata sunt: quia odio sunt deo impius et impietas eius. Sapien. xiiij. Sed et omnia simulata decidunt: vt flosculi ſm Tullium. Nec diu potest quis p̃sonam ferre fictam. Cum igitur mendaces sint hypocrite facto: cum patre mendaciorum ad inferna descendant. ¶ Tertio monet dominus thesauros non in terra: sed in celo collocare dicens. Thesaurizate vobis thesauros in celo vbi nec tinea demolitur: nec fur appropĩquat. Nempe eo loci recondendus est thesaurus vti tutior est atqꝫ fida securitas. In terris vero nil tutum haberi potest. Omnis enim thesaurus terreno infixus solo/ aut furto siue rapine patebit/ aut sumptibus effusioneve minuetur aut seruatum emulos pariet/ ⁊ mala plurima sui conflatione conflabit. iuxta illud. Eccl̃es. vj. Diuitie conseruate in malum domini sui. Suspecto quoqꝫ timore diues omni hora tabescet. iuxta illud Job. xv. Sonitus terroris in auribus illius ⁊ cum pax sit: semper insidias suspectatur. Unde Juuena. Pauca licet portes argenti vasculi puri. Nocte iter aggressus: gladium contumqꝫ timebis. Et nocte ad lunam trepidabis arundinis vmbram. Cantabit vacuus coram latrone viator. Ideo dicit Boetius. O preclara opum beatitudo: quam cum acquisieris/ securus eẽ desistis. In celo autem per elemosinarum largitionem thesaurum reponens: neqꝫ furtum rapinãve metuet: neqꝫ comparabit emulos/ sed amicos pauperes beneficij receptores. Angelos q̃qꝫ gaudentes in suam custodiam prouocabit. In terram vero thesaurum recludens seipsum quoqꝫ viuentem sepelire videtur: quia cum thesauro sepulto cor: thesaurum sequens pariter sepelitur. dicente domino. Ubi thesaurus tuus: ibi ⁊ cor tuum erit. Sed ⁊ post mortem introibit/ in inferiora terre partem vulpibus referẽs infernalibus.

¶ Sed queritur hic vtrum liceat amare diuicias que capiuntur large pro thesauro. quia stricte thesaurus est vetus pecunie depositio cuius nõ

extat amplius memoria. ff. de acqu. re. do. l. nunq̃ nuda.

¶ Ad solutionem huius questionis. pono tres propositiones. ¶ Prima est. Curare diuicias vt fm condecentiam status viuatur iuste: non est peccatum. Patet quia hoc est necessarium. ergo licitum. Igitur q̃ diuicias ambiunt vt valeant maioribus equari/ peccant. vt mercatores aduocati ꝛ ceteri qui cupiunt nobilib⁹ adequari. Nam vt dicitur. ff. de dam. infec. l. ex damni infecti. honest⁹ modus seruandus est: non immoderata cuiusq̃ luxuria subsequenda.

¶ Secunda propositio. Thesaurisans ex iniquo aut inordinate diligẽs et curãs (etiam iuste acquisitas diuicias) culpatur mortali peccato. De primo dicitur. Prouer. xxj. Qui cõgregat thesauros lingua uendacij sicut aduocatus adulator vel mercator vanus et excors est ꝛ impingetur ad laqueos mortis: et tales thesauri impietatis non pderũt. Prouerb. x. Inordinate autem diligens etiam licite acquisitas peccat: quia nihil iniquius q̃ amare pecuniam. Eccli. x. Presertim propter nummũ contemnere deum. xij. q. j. duo sunt. Ideo dicitur. ps. lxj. Diuicie si affluãt nolite cor apponere. Nam culpa est non in cẽsu sed i affectu. xlj. di. delicie. Ideo dñs eos qui flexis poplitibus biberũt aquas repulit: et leniter lãbẽtes retinuit cũ gedeone/ cũ q̃b⁹ fecit victoriã iudicũ. vij. ¶ Tertia ppositio. Ecclasticis viris thesaurizare nõ licz qr bona eor sũt pauperũ. Sed dicit eccls xiij. Un⁹ ẽ et secũdũ nõ habet: nõ filiũ nõ frem: ꝛ tñ laborare nõ cessat nec satiant oculi ei⁹ diuicijs nec recogitat dicẽs. Cui laboro ꝛ fraudo animã meã bonis? hec ibi. Concludo igit fm criso. q̃ qui collocat thesauros i terra nõ hz q̃d speret i celo/ ꝙ tamur ad necessitatẽ nõ ad voluptatẽ terrenis vt frui celestib⁹ mereamur: quo nos pducat xps benedictus. Amen.

¶ Feria. v. post cineres.

Q Vlti bellãtes aduersum me/ ps. lv. Qui me inuenerit iueniet vitã et hauriet salutẽ a dño. puer. viij. vite repatricẽ: nr̃eq̃ salutis adinuẽtricẽ haud ambigim⁹ esse mariã. Cẽturionis filiũ de quo in euãgelio fit hodie mentio/ pcussit eua nr̃arũ cã infirmitatũ: sanauit maria salutis nostre remediũ. dicẽte augustino. percussit illa: sanauit ista. Qui igit peccatorũ vulnerib⁹ infirmãtur: medelã expetãt a maria ꝛ sanabũtur. Nã etiã machometistas vidi ꝛ audiui hierosolimis auxiliũ iplorare ꝑgis marie ad ei⁹ sepulcrũ veniẽtes i valle Josaphat cũ pueris eor egrotãtib⁹: femina bonũ male perdidit ꝛ malũ iuste rettulit. femina malũ bene abstulit et bonũ digne cõtulit ergo vna man⁹ vobis vulnus opẽq̃ tulit: quã digne nos quoq̃ laudemus dicentes. Aue maria.

¶ Multi bellãtes aduersũ me vbi supra. In pñti sermone prio videbimus belli apparatũ: postremo euãgelij tractatũ. Circa belli apparatũ videdũ ẽ Jã dixim⁹ heri q̃ sint bellantes. scdo ptra quẽ. tertio q̃re idictũ sit bellũ homini. Huc videdũ est quomõ ꝛ q̃b⁹ artib⁹: ꝛ quo tẽpore cõtra aiam bellãtes inimici moueant. Circa pmũ dico q̃ diuersimode veniunt fm ipor̃um diuersitatẽ hostiũ. Armata classe nauali prelio mũd⁹ mario cũ strepitu crepitãtiũ hinc inde remigũ lato decurrit vndiq̃ mari. In quo inumera dicunt natare reptilia. ps. ciij. Et veluti maris dñs circũcursans in orbẽ littora pdas agit maximas cõfluẽtib⁹ ab oĩb⁹ maritimis oris ad eũ/ piraticã cunctz exercentib⁹ artẽ: veluti ad põpeiũ sextũ põpei magni filiũ in siciliã plurimi cõcurrebãt auctũ rapinis ingentib⁹: quẽ nichilomin⁹ cesar augustus bello supatũ egit in fugã: q̃ postea derelictus ab anthonio mortẽ dedit in gloriã prout ex appiani verbis edocemur. Piratas profecto ecclesiasticos bonorũ xpi predatores ipissimos aiales lubricos arrogãtes oĩ vanita

tũ genere cõfertos cẽseo q̃b⁹ accedit principũ rapinosa cõgeries quos lupoꝝ leonũq; noĩbus. Ezechielis.xxij. sopho.iij. diuĩe vocitant littere vt pote qui pauperũ viscera sanguinẽq; vorare dicũtur. Michee.iij. Quo pasti nephãdo cibo potuq; horrẽdo pleni tumidũ in gẽtib⁹ vẽtrẽ oñtant. inflati malorũ gloria facinorũ sola potentes iniusticia ⁊ superbia vanitatis elati

¶ Hos sequitur senatorij turma grauis exercit⁹ q̃ iudicijs exhibẽdis pecuniam intẽdũt/ dicẽte michea.iij. in muneribꝰ iudicabant: et ad oẽs hui⁹ generis cõuertẽs ꝟbũ dicit esa. esa.j. Omnes diligũt munera/ sequũtur retributiones. Qua nimirũ infami corruptione vilissimi atq; degeneres cõputãtur. C. de postu .l. quisquis. Ad hãc quoq; classẽ accedũt raptores armigeri populoꝝ: quos tueri debuissẽt oppressores. ꝯtra.l. defensores. C. de defen.ci. Nõ em̃ in domesticos audaciã decet ostẽdere sed poti⁹ benignitatis hũanitatẽ: in hostes vero seuire liceat. Sed hodierna tẽpestate gallos nostros in miseꝝ licet populũ seuiter debaccari. In hostes ꝟo meticulositatẽ pedũ fuga demõstrare non pudet/ q̃b⁹ veluti põpeianis eadẽ studia seq̃ntib⁹ ĩ thessalia manet futurũ añ pedes excidiũ. ¶ Ambitiosa nec minus dissidẽtiũ turba ciuiũ ad hãc (tumultuario more) classem accedit q̃ siue rẽpu. corrodẽtes ꝓprijs insistũt lucris siue vsurarũ voragine pauperum substãtias deglutiunt. Cũ tñ ſm tullium oĩb⁹ rẽpu. administrãtib⁹ vnũ debet esse propositũ: vt eadẽ sit vtilitas vni⁹ cuiusq; et vniuersoꝝ: quã si ad se q̃sq; rapiat: dissoluet̃ oĩs hũana ꝯsociatio. ¶ Mercatorũ etiã fraudulenta concio ad hanc piraticam classem accurrit/ qui siue falcis mercibus augẽt lucrũ siue mendacijs execrabilib⁹ negociationẽ dehonestant. de quib⁹. Hie. ix. dicitur. Docuerũt linguã suam loqui mendaciũ non veritatem. ¶ Curiales vero deesse huic piratice classi penitus indignũ putarẽ: qui siue blandis principes adulationibus faciunt aberrare: siue violentis aut fraudulosis cõmentis vel principũ fauore adimunt bona vicinis/ ⁊ debiliores vi maxima premunt. Quoꝝ personã gerẽs dicit sapiẽs. sap̃.ij. Opprimam⁹ pauperẽ iustũ: et nõ parcamus vidue nec veterano: nec reuereamur canos multi temporis: sit autẽ fortitudo nostra lex iniusticie. Quod enĩ infirmũ est: inutile inuenitur. ¶ Postremo ad piraticã veniunt classem dispẽsatorum atq; seruitorum scelesta congregatio qui siue prodiga aut ĩiqua distributione dominoꝝ bona dissipãt: siue fraudulenta computatione receptorũ minuũt inique summã. Hij sũt domestici latrones: qui nocte dieq; crumenã exhauriunt domini: nemine prohibẽte domus ĩgressum. Porro furta thesaurariorum atq; receptorum huiusmodi predicant: patuloq; sermone declamant: ditissime domus eorum et gloriosa in ciuitatibus edificia: reddituum amplissima conquisitio: et om̃is egregij apparatus exuperans ostẽtatio. hij sunt de quib⁹ dicitur osee. vij. Fur ingressus est spoliãs latruncul⁹ foris. ¶ Aduocatorum aũt atq; procuratorum et notariorum fallacem sinagogam deesse piratice classi non cõgruit vllo modo. Qui siue litigiorum protractionibus: siue falso patrocinio aut viciatione scripturarum ad inopiam deducunt miseros litigantes qua diuitias sibi cõparant infinitas. Quibus vere dici põt illud Hiere.v. Sicut decipula plena auibus sic domus eorum plena dolo. Ideo magnificati sunt et ditati incrassati et impinguati/ ⁊ preterierũt sermones meos pessime/ causam vidue nõ indicauerunt ⁊ causam pupilli nõ direxerunt. et iudiciũ pauperũ nõ iudicauerũt. Nũq̃d super hijs nõ visitabo dicit dñs: aut super gentem huiuscemodi non vlcissetur anima mea? ¶ Artificum vero et ceterorum mechanicorũ infidelis cetus nequaq̃ abeat ab hac piratica classe qui siue falso artis opere deci

piunt dominos: sine temporis amissione diem vt plurimum ducunt ociosuam in heroũ suorũ iacturã maximã ideo grauem esse famulorum sarcinã petrarcha commemorat.

¶ Ultimo loco meretricum aciẽ innumerabilẽ piratice classi collocare necesse est/ que siue oculorum nutibus: siue verborum blandicia fallacibusq; promissis aut ipso corporis ifami cõmertio luxuriosorum hauriunt substãtiam. ¶ Non obmittam aũt in omniũ calce constituere hipocritas religiosos et ceteros in vmbra pietatis questuosos homines / existimantes ẽm apostolum. j. Thimo. vl. questum pietatem. A quorum cetu impio lõge absunt viri sanctitate perspicui: qui ob christi pium amorem voluntariã paupertatem complexi sunt. in quos erogatum miseri cordie munus sibi christus arrogare dignatur. Juxta illud mat. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis michi fecistis.

¶ Alia per eũdem facta introductio sequitur. ¶ Refert herodotus/ q; cũ xerses incomparabilem exercitũ contra grecos coegisset/ iratus mari compedes iniecit in helesponto et verbera dedit. sic mundus congregata infinita peccatorum multitudine cõpedes et verbera dat mundane glorie: compedes quidẽ nã lõgius effugiãt: neq; enim diu protẽditur mundana delectatio verbera vero: qua omnis mundana delectatio verberib⁹ mixta est Jdeo sicut refert idẽ herodotus/ sol se abscondit sine nubibus ipsi xersi ita vt pro die nox esset. Sic huic delectationi mundane sol iusticie non appareat. sap̃. v. et sicut fulgure et tonitru multi de ei⁹ exercitu periere: sic mlti i reb⁹ mũdanis elati subitis aduersitatibus pereunt. Et sicut multitudine siccabantur riui et fontes nec sufficiebant ad potum tanto exercitui. Sic delectationes huius mundi non sufficiunt omnibus eas cupientibus sed siccantur. Et sicut xerses postq; contemplatus est exercitum suum maximum videns omnem helespontum obductum nauibus et omnem planiciẽ refertam copijs se beatum dicens illacrimatus est Sic omnes beati hui⁹ seculi lacrimas habent admixtas tribulationis: et considerãtes futurum excidium in morte vbi omnia perdẽt lacrimas digne fundunt. Sic eñ xerses artabano patruo suo interroganti/ cur postq; beatum se dixerat fleret Respondit reputãtem me (inquit) q; breuis est omnis humana vita. subit horum miseratio quorũ cum tot sint nemo ad centesimum annũ supererit Respõdens artabanus. At qui (inqt) alia (q; istud est) viuendo miserabiliora patimur. In tam breui vita nullus hominum adeo felix extitit/ cui nõ crebro subeat animo moriendi voluntas potiusq; viuendi. Nam incidẽtes calamitates vitam perturbant: efficiuntq; vt cum perbreuis sit: tamen perlonga videatur. Jta mors optatissimum est perfugium erumnose vite: quã deus dulci aspergens gustu ob id inuidus fuisse deprehenditur. Cui xerses. Artabane quoniam hũane vite conditio talis est qualẽ tu exponis eam commemorare supersedeamus: neq; tristium faciamus mentionem: cum iocunda in manibus habeamus Sic mundus non patitur suas miserias recenseri dicens Fruamur bonis que sunt ꝛc̃. sap̃. ij. ¶ Jgitur conuocatis capitaneis suis mundus. i. peccatis principalibus dixit. Hostis quomodo ab initio seculi semper ola multa cum gloria possedim⁹/ et nostre maiestati cuncti subimissa ceruice seruiebant/ Hunc vero venit quedam vilis lex cum quodã crucifixo/ qui nostrũ vbiq; turbat impiuz. diminuereq; nõ cessat q; plurimos a nostra subtrahẽs cultura/ q; obrẽ armari classem in ea placet stipẽdia nobis multa sunt quibus cogamus exercitũ/ honores superbis: diuicias cupidis: delectationes lubricis: bella vindicibus: ebrietatem gulosis: lites inuidis dare possumus Jte igitur et ex omni gente cõparate

exercitum vt sanctam dei legē cū crucifixo expugnem⁹. ¶Quo accepto p̄cepto subito superbia exercitū p̄ncipum p̄latorum diuitumq; fortiū et agilium scientificorūq; atq; formosorum coegit. hij enim omnes sub vexillo superbie se militaturos spoponderunt. ¶Auaricia autem partem quoq; principum atq; p̄latorum omniū habuit: sacerdotes vero innumeros monachos armigeros ciues mercatores artifices q; adduxit. ⁊ p̄sertim senum omniū hec acies extitit/ et receptorū. ¶Inuidia vero curiales oēs et religiosorum partē plurimam atq; feminarū p̄dicatorumq; et doctor̄ studentiū: baccalariorum ⁊ miserorū omniū copias adduxit: exhortans cōtra caritatem īire bellum / eo q̄ caritas infernum spoliet. quod non decet vllomodo pati vt tartarea regna ad solitudinem reducantur.

¶Ira vero armigeros omnes et diuersorū statuum viros atq; feminas que summa feruent ira in bellū aduexit. ¶Accidia vero plures ecclīasticos viros pleroſq; etiā monachos et religiosos nobilesq; ⁊ diuites burgēſi. domicellarumq; oēm cateruā adduxit. ¶Gula ꝓo ecclesiasticos plures viros seu monachos et ciues armigeroſq; et theologos doctores adduxit ¶Luxuria vero pulchriorū feminarum nobiliumq; iuuenū et sacerdotū coegit exercitum ad castitatem debellandā. ¶Mendaciū vero aduocatorū p̄curatorū mercatorūq; et medicorū atq; artificū sed et amātiū congregauit turmā.

¶Ypocrisis aūt religiosos ⁊ curiales mulierculas quasdā adduxit i aciem. ¶Crudelitas autem tyrannos eractores/ cliētes/ armigeros/ vsurarios. ¶Ex his omnibus ordinatum est bellū in anteriori parte. que dicit lauant garde/ positi sunt omnes ambitiosi scientifici viri et querentes honorem/ ibi fuere doctores in omni facultate: p̄lati ābitiosi: p̄dicatores gloriosi: p̄ncipes superbi Jn medio que dicitur la bataille. fuerūt auari p̄ncipes p̄lati ecclesiastici vsurarij in alis. Jn p̄ma ala fuerunt raptores et fures. Jn secūda ala fuerunt deceptores aduocati / iudices / ꝓcuratores/ notarij/ falsi testes / mercatores. Jn fine q̄ dicit larriere garde fuerūt lubrici/ gulosi/ accidiosi Jn quib⁹ fuere nobiles domicelle plures. Bachinas vero ducebant thesaurarij receptores et cetera id genus. ¶Omnes igitur p̄fatarū congregationes gentiū ad p̄fectū classis piratice venīētes interrogati quid quisq; arti piratice cōducere posset aut nosset īpietatum suarū cōmenta iactabūdi proferebant. et quid quisq; nosset fraudis rapine ve aut violentie posset/ore producebat ingenti. Quos velut impietatis oēs fautores deditissimos letissimo suscepit vultu/ cōscriptos stipendio infelici. de quo dicitur ad.ro.vj. Stipēdia pcti mors. ¶Sed hic q̄ritur vtruz omnes hui⁹ piratice classis remiges atq; socij letam sorciant̄ sue nauigationis aut belligerationis mercedē. Ad huius questionis declarationem tres pono propositiones. Prīa ꝓpositio. Jnfida maris trāquillitas quos in altū q̄q; vexit ouātes: procellosa tempestate in abissū sepe demergit inopinato casu ruentes. Jux illud ps̄. cvj. Ascendūt vsq; ad celos et descēdūt vsq; ad abyssos. aīa eorū i malis tabescebat. Non aūt hic loquor de ꝓfundo illa abisso tartarea de qua dicitur. Exo. xv. Abissi operuerūt eos. i. in infernū eūtes. vñ resurgit nemo. q̄ in iferno nulla ē redēptio. Sz de abisso loquor hui⁹ mūdi calamitatū/ dedecoris scz et pauptatis aut cuiuslibet miserie īfelicitatis quo sepe felicia huius mūdi fata deducūt: dicēte valer. maxio. Caduca nimiū ⁊ momētanea atq; puerilib⁹ cōparata tripudijs sūt hec q̄ opes mūdane dicunt̄. subito affluūt: repēte dilabunt̄: ac īcertissimo vēto fortūe huc atq; illuc acta nullo ī loco stabilib⁹ innixe radicib⁹: quos in altum euexerunt repentina desti

tutione/profundo cladium miserabiliter ūmergūt.huiꝰ nobis exemplū dedit Astrages ciri patruelꝰ: quē Cirꝰ spoliatū regno medoꝝ captiuitati cōmisit ꝑpetue dignū.qm̄ ipsum cirū neci iusserat infantulū dari.cōis est hystoria.Cresus pariter lidorū opulentissimꝰ rex: ab eodē ciro captus atq; regno ꝓuatus miserā egit vitam. Darius psarū rex incredibilibꝰ diuicijs potens ab Alexādro deuictꝰ:regales opes simul ꝛ vitā infelix amisit. ꝓpōpeiꝰ magnꝰ post gl'iosam dirrachieñ. victoriā nesciꝰ vti victoria:paulo post deuictꝰ a Cesare thessalicis agris miserrimā capescēs fugā a ꝓtholomeo turpiter morti (cimbe ꝓpositꝰ vili)adijcitur. Similē q̄q; finē filiꝰ eius ꝓpōpeius sextꝰ:q̄ maximis auctꝰ opibus augusto Cesari bellū parauerat hūit. ¶ Hijs aūt nris tpibꝰ neapolitanos quattuor reges opulētissimos Ludouicū quoq; mediolanenſiū ducē gl'ia vix credibili fultū: armis gallox deiectos ꝛ ꝓsumptos infelicissimo aspeximus exitio. ¶ Scōa ꝓpositio. Et si oēs altū nauigātes mare mūdi huius in ꝓfundū tēpestas horrida nō inducat: ꝓtinuis tñ ipius fluctuosi maris motibꝰ atq; piculis:indesinēs turbatio vexat. Idcirco dr. Ecc.xliij. Qui enauigāt mare narrāt ꝓicula eius:q̄ ꝓfecto sepius ipse ꝓbaui. Sicut enī nauigantibꝰ equor oīs horza suspecta est/ne ꝓtrario repēte vēto tempestas exurgat:aut ꝑtiginoso q̄nq; turbine: qm̄ pacatior esse videt aura subito resupinata deducat nauis in abissū:qđ accidisse vidi. Sic cū tranq̄llior huius apparet mundi felicitas/ qm̄q; repentinꝰ exurgens turbo in ꝓfundum cūcta demergit. Idcirco dicit Seneca. Noli huic trāquillitati ꝓfidere/in momēto enī mare euertit: ꝛ eodem die q̄ nauigia luctant absorbent. Idcirco ꝑm Ouid. Oia sunt hoīm tenui pēdētia filo. Et subito casu q̄ valuere ruunt. Ludit i hūanis diuina potētia rebus. Et certā pīs vix habz horza fidē. Sz ꝛ vltra future calamitatis metū assiduis agit motibꝰ mētis caruna nostre iuxta illud Boe. Quis enī est tā ꝓpositе felicitat; vt nō aliq̄ ex sui parte rixetur. Mā ꝛ ꝑm Sene. Ille q̄ donat diadema fronti quem genu nixe tremuere gētes. Anxius sceptrū tenet:imo q̄to gradꝰ altior tāto statꝰ turbulentior:qz iuxt Ouid.li.j.de re. Sūma petit liuor pflant altissima vēti. Sūma petūt dextra fulmia missa iouis. Idcirco dr. Ꝓro.xvij. Qui altam facit domum suam:querit ruinā/ q̄obrem dr.ff.de vsufr.l. equissimū.§.si tñ. i fi. q̄ tectū ꝓpter eleuationē magis turbat. Idcirco vsufructuariꝰ nō pōt tectū leuare. Et ꝑm Horaciū. Sepe vētis agitat ingēs pinꝰ/ ꝛ celse grauiore casu decidūt turres. Non igr oīno felices esse pūt opulēti mūdi huiꝰ. etiam si extremā illā nō expiant eladem.qñ quidē ꝓtinuis in ipsa rerū abundātia curis angunt.iuxta illud Iuue. Magnis parta malis maiore curaq; metu Seruant:misera est magni custodia cēsus. Surgite igit dicit Michee as qz nō hētis hic requiē. Michee.ij. ¶ Tertia ꝓpositio. Nauigantiū per huiꝰ maris vanitatē ni deserāt piratica prędā/ ifernalis baratri postremū erit penax exitiū.ptz: qz q̄ mūdi vanitatē in pcto sequunt ad eterne dānationis orchū recto tramite currūt.iuxta illud Hiere. viij. Oēs conversi sunt ad cursum suū quasi equꝰ impetu vadens in bellū.i.ad infernū currentes iuxta illud Job. xxj. Ducūt in bonis dies suos:ꝛ in pūcto scz mortis ad inferna descendūt. Et pauci q̄ppe sunt q̄ tpe debito resipiscāt ꝛ in terrā pnie descendant. Hec enim est maria incolentū natura/ vt nusq̄ possint aquas diutius elōgare. Sicuti pisces i quorum naturā ꝑsi sunt nō nisi aquis viuere pūt: eodē mō assueti lubricitati secularīū rerū ꝛ glorie diuitiarūq; naubꝰ enutriti/ resilire vix vnq̄ possunt iuxta illud Hiereñ. xlij. in fin. Si potest ethiops mutare pellē suam ꝛ pardus varietates suas.et vos poteritis bene facere cum didiceritis malum.

Qꝛ vt dicit̃.ff.de legib⁹.l. de quibus causis. Inueterata cõsuetudo pro lege custodit̃. Et michi quidẽ videt̃ nõ nisi iniuria posse pctõres antiquatos eripi a diaboli ptãte/ qui ius quoddã videt̃ in illis hereditariũ ꝯsecut⁹. Indignũ porro videt̃ eũ q̃ stipẽdijs educatus est ãtiquatis: eũ deserat postremo dñꝫ suũ a quo beneficia pluria cõuincit̃ accepisse. Infinitã igitur multitudinẽ nauali p̃lio cõtra se venientiũ intuẽs aĩa digne dicit ꝟba sũpta pro themate. Multi bellãtes. ꝛc̃.

¶ Secũdã ꝑtem sermonis ꝯuertim⁹ ad euangelij tractatũ. Ubi dr̃ math. viij. cẽturiõis filiũ dñs patris fide obsecrationeqꝫ curasse. Ubi triplex nobis tribuit documentum videlicet.

Nos debere infirmos visitare.
Fidem firmam seruare.
Et pro peccatorib⁹ exorare.

¶ Notandũ ꝟo ꝙ nõ sufficit simpliciter visitare ĩfirmos nisi etiã comes accedat pietatis effectus. Nam vt dicit̃ in.l.j.C.de epi.audi. Ver⁹ cult⁹ xp̃ianoꝝ est adiuuare paupes ꝛ positos in necessitate. Quod trahit̃ ex illo. Jaco.j.in fi. Religio mũda et ĩmaculata apud deũ et p̃rem hec est: visitare pupillos et viduas in tribulatiõe eorum scꝫ adiuuãdo munere vel obsequio/ ꝛ cõpatiendo corde pio. prout dicebat Job.xxx. Flebã sup eo q̃ afflict⁹ erat et cõpatiebatur anima mea pauperi. Cõquerit̃ aũt dñs improperãs ĩpijs. math.xxv. Infirm⁹ erã. scꝫ in pauperib⁹ meis. et nõ visitastis me. Nõ igit̃ te pigeat visitare ĩfirmũ. vt dicit̃ ecc. vij. qm̃ vt dicit̃ ps̃.xl. Beat⁹ qui ĩtelligit sup egenũ et pauperẽ: in die mala liberabit eũ dñs. Sed profecto tẽporib⁹ hijs poti⁹ ludorũ spectacula visitant̃ q̃ꝫ hospitalia infirmorũ. diuitũ dom⁹ frequẽtiã habẽt: nõ egenorum ꝛ iuuenes domicelle tripudiãtes ꝯtinue visitãtur/ nõ aũt infirmi lãguẽtes Hijs itaqꝫ ꝑ ꝓphetã dicit̃ Amos.vj. Ue vobis qui opulenti estis optimates capita populoruꝫ ingrediẽtes põpatice domũ dei/ qui separati estis in diẽ malũ/ et appropinquatis solio iniquitatis: qui dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis vestris: qui comeditis agnũ de grege ꝛ vitulos de medio armẽti: q̃ canitis ad vocẽ psalterij. Sicut dauid putauerũt se habere vasa cãtici bibẽtes vinũ in phialis et optĩo vnguẽto delibuti: ꝛ nichil patiebant̃ sup cõtritiõe ioseph. Dicat ḡ paup infirm⁹ miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei qꝛ manus domĩ tetigit me. Job.xix. Centurionẽ aũt fuisse motũ mĩa sup filiũ ei⁹ nõ est mirũ/ qꝛ nullus affect⁹ vĩcit paternũ. C.de cura. furi.l. cũ furiosus. Nos aũt misereamur paupeꝝ ĩfirmorũ/ non modo corporaliter. Uerũetiã spũaliter qm̃ tanto est spũalis infirmitas corporali peior/ q̃ꝫto aĩa p̃ciosior ẽ corpe. ex̃ de maio. et obe. solite. Nam ſm philosophum vnũquodqꝫ tãto peius q̃ꝫto cõtra meli⁹: sed horũ vix est q̃ misereat̃. Sic ꝛ in epl̃a hodierna dicitur ꝙ egrotauit Ezechias vsqꝫ ad mortẽ. vbi notandũ ꝙ populus francorũ hodie est infirm⁹ vsqꝫ ad mortẽ qꝛ dolet caput/ idest in principib⁹ et p̃latis iux̃ illud Esa.j. Oẽ caput languiduꝫ. Secũdo in oculis qui debẽt esse in capite idest in cõsiliarijs qui debẽt esse cũ rege qui egri sunt: nec lucẽ veritatis aspicere possunt: qꝛ coopti sunt affectiõe cõplacẽdi principib⁹ ꝛ ꝓprij cõmodi. Sic et peccatores egros habẽt oculos quibus odiosa est lux ſm Augustinum: que puris est amabilis: quia qui male agit odit lucẽ. Joh.iij. Tertio est infirm⁹ in stomacho nichil cibi valẽs retinere: idest verbi spiritualis sed oĩa cito vomit iux̃ illud. Job. xxv. Diuitias idest verba veritatis/ q̃ deuorauit/ euomet. Sic mlti nũc reijciũt ĩmo nec recipere possũt ꝟba dei et veritatis iux̃. illud. ps̃.cvj. Oẽm escã abhoĩata est aĩa eorũ ꝛc̃. Hier.vj. Uerbũ dñi factũ ẽ illis ĩ opprobriũ ꝛ nõ suscipiẽt illud. Et per stomachũ intelligo duces et maiores regni qui nichil diuinũ sapiũt aut capiũt. Quarto infirm⁹ ẽ in vẽtre. Hiere.iiij. Uẽtrẽ

meũ doleo. Nã malũ ventris maximũ ẽ colica passio: sic popul⁹ nobiliũ insanit diabolica passione mulierꝝ stuprãdarꝝ. Iux̃ illud. Sap. ij. Nullũ sit pratũ quod nõ ꝑtrãseat luxuria nr̃a Quĩto dolet in pedib⁹ qꝛ guttas habet nec potest ãbulare. Sic myphiboset erat debilis pedibus. ij. Reg. ix. Sic nunc vtroqꝫ pede claudicam⁹ idest ante deum iniusti et ante homines: et populares etiã nũc ãbulare nesciũt ĩ via dñi ¶ Sexto est infirmus in manib⁹ que sãguine plene sunt Esa. j. idest milites mercatores et artifices ⁊c̃.

¶ Secũdo monemur fidẽ firmaꝫ seruare: quoniã cẽturio fide ꝓmeruit qđ petijt. i. filij salutem: ideo dixit illi dñs Non inueni tãtã fidẽ in israel. Ad qđ monet beatus Iacob⁹ Iaco. j. dicẽs. Qui ĩdiget postulet a dño nichil hesitãs. Et ipse domin⁹ dicit Quodcũqꝫ petitꝫ credite qꝛ accipietis ⁊ fiet vobꝫ

¶ Tertio monemur ex euãgelio pro pctõribus exorare. Nã cẽturio rogãs ꝓ puero suo meruit exaudiri. sanitasqꝫ reddita est ĩfirmo. Pro sanitate nãqꝫ spirituali peccatoꝝ oẽs iusti debẽt orare iux̃ illud. p̃s. xxxj. Pro hac orabit ad te oĩs sanct⁹ in tẽpore oportuno Nã et christ⁹ ꝓ pctõribus exorauit vt nõ perirẽt. esa. liij. Sed oportet etiaꝫ infirmũ pctõrẽ pro seipso dominũ exorare dicẽs illud. p̃s. vj. Miserere mei quoniã infirm⁹ sum/ sana me dñe. Ad alios quoqꝫ sanctos ⁊ iustos oratiõeꝫ emittere vt illos mereat̃ intercessores habere. vñ dicit̃. Iob. v. Voca si est q̃ tibi respondeat: et ad aliquẽ sanctorũ cõuertere. Nõ igit̃ dãda est pecunia ĩpijs sacerdotib⁹ vt ꝓferãt corã dño cãm tuã: q̃ ꝓfecto nec orationẽ ex corde ꝓferũt sed ex libro tãtũ/ ⁊ eorũ oro ne metuẽda poti⁹ est ꝓuocatio q̃ꝫ miseratio diuina. Dicẽte gre. Cũctis eĩ liquet quoniã cũ is displicet q̃ ad int̃cedẽdũ mittit̃: Irati anim⁹ proculdubio ad deteriora prouocatur. iij. q. vij in grauib⁹. Sati⁹ ꝓfecto cẽseo dãdã flagitiosis p̃sbyteris pecuniã vt a missarũ abstineãt celebratiõe/ q̃ꝫ vt ĩpuri ad altaris accedãt sacramẽtũ/ sue dã natiõis exẽplũ. qđ quidẽ derisoria q̃dã celeritate et spurco more ꝑtractare nõ erubescũt. feda illis palla: ĩmunde mappe: putrefact⁹ haud min⁹ amict⁹. ⁊ calix ĩpur⁹: horrẽdas anime maculas facile manifestãt nec min⁹ horrorẽ oculis astãtiũ prebẽt. ¶ Potest hic tamẽ q̃stio moueri. Vtrũ impioꝝ oro sacerdotũ prosit ad salutẽ eorũ ꝓ quib⁹ offert̃. Ad hãc q̃stionẽ declarãdã pono tres ꝓpõnes. Pr̃ia. Sacrificiũ rite cõfectũ offerẽtis malicia neq̃ q̃ꝫ accipit detrimẽtũ. Ptꝫ ꝑ aug. j. q. j si iust⁹. vbi exẽplũ lapidei cãnalis affert. quo nũq̃ꝫ virescẽte labit̃ aqua in ortũ flores ꝓferentẽ et fructus. Luci quoqꝫ cõpat dei verbũ: q̃ feces ꝑ ĩmũdissimas trãsiẽs minime maculat̃. Et iterum. j. q. j. c. sicut aũt. dicit̃ ꝙ deus astat suis sacramentis ꝑ quoscũqꝫ administrent̃. ¶ Scđa ꝓpõ Sacramẽti cuiuslibet siue oronis exhibitio/ in rõne opis operãtis tãto deo est acceptior/ q̃ꝫto ꝑsona est exhibẽtis dignior: ptꝫ: qꝛ abelis gratificata sunt munera cayn ꝟo reiecta. geñ. iiij. vnde ꝓu. xv Victime ĩpioꝝ abhomĩabiles domĩo vota iustorũ placabilia. ¶ Tertia ꝓpositio. Scelestorũ oro in ratiõe ĩpoꝝ oĩno inutilis: in ratiõe opis opati vel eorũ quorũ iussu exhibet̃ põt exaudibilis esse. ¶ Hec propõ duas cõtinet ꝑtes. Pr̃ia dicit oronẽ peccatoꝝ inq̃ꝫtũ ab eis procedit esse ĩutilẽ: qđ ꝓbat̃ ꝑ illud Io. ix. Pctõres de⁹ nõ exaudit Neqꝫ enim ei⁹ oratio gratificatur qui gratiã nõ habet: etiã odibilis ⁊ ĩuisi munus reicit̃ ob ꝑsone maliciã. Cui alludit illud. ex̃ de postulatione. c. j. §. nos igit̃ ꝙ postulatio ob ĩdignã personã repellit̃. Ideo dicit̃. esa. j. Cum multiplicaueritis oronẽ: nõ exaudiaꝫ Et subdit rõneꝫ dicens. Man⁹ em̃ vestre sanguĩe plene sũt. Nã et leges oblatiõe supplicatiõis ad principẽ indignos cẽsent seruos. C. de precib⁹ ĩpe. offe. l. licet seruulis ꝯditio. ⁊ ff. de noui ope. nũ. l. de pupillo. §. seruo. dicit̃ nũciatio serui nullũ habere effectũ.

Si igit̃ ciuilit̃ hmõi ꝓuit⁹ nocet inlto magis añ deũ spũalit̃ indignus est ex auditione peccati seruus atq; diaboli. Ideo dicit Oui. Non bene celestes ĩpia dextra colit. Idez. Cõfugit interdũ tẽpli violator ad arã. Nec petere offensi numinis horret opẽ. Secũda pars ꝓpõnis habet ꝙ quãdoq; rõne operis opati et eius q̃ est cã sacrificij oblatiõis vel oratiõis: pctõris oratio exaudit̃. Patz p̃mũ/ qz vt iã dictũ est sacramẽti vis eadẽ est ꝑ iustũ et ꝑ impiũ oblati. Nõ em̃ ob offerẽtis maliciam inutile reddit̃ oĩno: qđ aliũde retinet efficaciã. i. a merito passiõis xp̃i. Neq; em̃ pi⁹ pater filij vestẽ cruento sanguĩe tinctã spnet ob deferẽtis ĩdignitatẽ: qz pl⁹ gratie secũ affert mẽoria nati/ q̃ deferẽtis indignitas odij nõ tamẽ eã meret̃ graciã que grato ꝯferret̃ nũcio. Itẽ rõne ei⁹ cui⁹ gr̃a exhibet̃ oro vel mun⁹ aut sacrificiũ qñq; placet. Sicut eĩ đlegatũ ad me mun⁹ odiosi manu iussu amici nõ respuo/ qz nõ deferẽtẽ sz đlegãtẽ attẽdo. ¶ Sic qñq; oro ĩperio iusti ꝑ ĩpiũ factanõ ĩutilis erit oĩo. Nichilomin⁹ rõne ꝑsone nichil vtilitatꝫ affert. Qm̃ igr̃ oro maximũ ẽ ĩ bello suffragiũ/ sic studeam⁹ placẽ đo. vt dignas illi oratiões porrigẽ mereamur. ¶ Feria. vj. post ciner.

Multi bellãtes aduersũ me ps. lv. habentur hec verba originaliter scripta: et prothemate nostro cõgruent̃ assũpta. Quoniã in hodierno euãgelio ad similitudinẽ patris celestis nos christus hortat̃ neq̃q̃ id excellẽtie mun⁹ facile cõtingem⁹: nisi precib⁹ meritisq; illius adiuuemur: q̃ nobis in carne sil̃em deũ fecit de quo dicit̃. phi. ij. Hũiliauit semetipsũ formã serui accipiẽs ĩ similitudinẽ hominũ fact⁹: ꝛ hoc nõ nisi ꝑ materni part⁹ effusionẽ. Neq; eni celeste aut fantasticũ induit corp⁹: vel alias hũane exptẽ nature. sed verũ ex virginis marie sanguib⁹ coagulatũ purissimis dicente in ei⁹ ꝑsona. Job. x. Sicut lac mulsisti me. et sicut caseum me coagulasti pelle et carnib⁹ vestisti me: ossib⁹ ꝛ neruis cõpegisti me. Ideo dicit apostol⁹ gala. iiij. Misit de⁹ filiũ suũ natuz ex muliere. hec est: q̃ per angelũ atq; elisabeth ĩter mulieres predicatur bñdicta: quã nos pariter benedicam⁹ dicẽtes. Aue maria

¶ Multi bellãtes aduersũ me vbi. s. qm̃ eos qui nauali nos prelio lacescere parãt hostes describim⁹: iaz piratice adiũctos classi stipẽdiarios quoq; gregati effectos ãnotamus. Modũ q̃ nauib⁹ ĩponũtur ordine singulis distĩcto referre iuuabit. Et prĩo q̃dẽ loco p̃latos q̃sq; ãbitiosos decet maiorib⁹ nauib⁹ ĩponere q̃ ianuẽsi more carraque dicũtur: quas ꝓfecto beneficioꝝ ãplitudo: grauissimo cõplebit onere: plura secũ beneficia trahẽs: gloriosiore videbitur mõ carraquã inire. Nũ putas eũ dignũ nauis ingressu maioris: qui ep̃atus duos vel tres aut forte plures abbatijs quoq; plurib⁹ seruiciali mõ subsequẽtib⁹ secũ ducit in classẽ? An forte indignũ iudicabunt naue maiore: canonicũ decẽ vel plurib⁹ comitatũ prebẽdis? Nec censeo refellẽdũ duabus vel plurib⁹ abbatijs monastica licet tectũ cuculla: pinguẽ atq; faleratũ abbatẽ: quẽ canũ sequit̃ grex. ꝛ ꝓuoꝝ haud vilis copia: nobiliũ cetui facile ꝯparãda dignos ẽt pl̃ib⁹ curatos ꝑrochijs onustos atq; capellis cẽseo maioris ingressu nauis. Veluti maiorũ seruitores prelatorũ seduli et cõmẽsales assidui. Hos eni veluti potentissimos diuinarũ legũ transgressores piratice classis p̃fect⁹ amor scz mũdi maiore cẽsuit gl̃ia decorandos. Hij vero secũ vniuersã canonum deferẽtes bibliotecã ostẽdere violata per eos capl̃a decretorũ magnifaciebãt fractũ. Prĩo illud apostoli decretũ retulerũt. Episcop⁹ sit vni⁹ vxoris vir. j. thi. iij. postea. c. qz nonnulli modũ auaricie nõ ponẽtes. ex̃. de cle. nõ resi. ꝛ. c. qz in tãtũ quorũdã processit ambitio. ex̃. de prebẽ. et dig. et. c. cum nõ ignores. ibidẽ. vbi dicit̃ ꝙ vna ecclesia debet esse vnius sacerdotis. Et

ibidē.c.de multa prouidentia.vbi dr. q accipiens plura beneficia amittat acceptū:et cōferēs largiēdi ptāte priuet. Rō est. qr vn⁹ hō duorū vicē vix pōt sustinere.ff. de pactis.l.si plures. Qd phūs pbat.ij.poli.c.ix. dicēs q prauū est plures magistrat⁹ ab eodē hoīe geri. Ideo dicit ex. d cle.nō resi. c.quoniā.q talis psona queratur ad regimē aīarū q̄ residere ī loco ⁊ curā ei⁹ valeat p seipsam exercere. Hij igitur oēs īgressa naue maiore:desideriorū vela tollūt ī altū vanitatis. rostro nauiū.i.exēplo potēcie: nostrā īuehētes aciē tenuissimis munitā armamētis: quoniā pauci sūt nō beneficiorus affecti gl'ia. Hij licet exiguissimo nūero leui cimba.i.paupie ꝯtenti dimicātiū picula perfugere:veluti volūtarij paupes. In pmis religiosi viri qui nichil vanitatū glorieq; et opū hui⁹mūdi q̄rentes: deo soli placere cōtendūt ⁊ animarū salutē cōsequi totis nituntur virib⁹: gratia fulti diuīa/pauli sequētes documētum dicētis.j.thi.vl. habētes victū et vestitū hijs cōtentisim⁹. Sed hic queritur vtrū liceat sacerdotib⁹ aliquid preter victū ⁊ vestitū habere ex stipendijs christi. Ad declarationē hui⁹ q̄stionis pono tres ppositiones. Prima digne seruientes altari/ stipēdia christi debita ꝯsequūtur. Ptz primū p illud.luc.x. Dign⁹ est operari⁹ mercede sua. Et per illud apl'i.j.corin.ix. Quis militat suis stipendijs vnq̄:quis plātat vineā/ ⁊ nō de fructu ei⁹ edit:quis pascit gregez et de lacte gregis nō comedit: Et adducit illud. Nō ob bouis triturantis quod recitatur ex. de prebē.et dig.c. extirpāde.et originaliter habet. deutero.xxv. Cōcludit igitur apostol⁹ dicēs q dignū est eos metere carnalia/ qui semināt spūalia Ad quod accedit totū qd dr in.xiij. q.j.ca.j. ⁊ xij.q.j.c. ex hijs autē.et.xij.q.ij.caritatē. Ubi dicit. Justū est vt illi cōsequant stipēdiū qui pro tēpore suū ꝯmodare reperiūtur obsequiū. Et ī.c.eccl'iastic; vtilitatib⁹ desudātes dignū est ecclesiastica remuneratiōe gaudere ⁊c. Nam sm regulam iuris/ qui sentit onus debet sentire et cōmodum. Secūda ppositio. indigne sumpt⁹ ab eccl'ia pcipiūt:qui debitū illi seruiciū nō impēdunt. Patet p oīa supradicta. quib⁹ ptz stipendiū nō nisi propter seruiciū tribui debere. Nō igitur sunt tolerandi lucrū quidē accipiētes: sed laborē atq; dānū annexū nō ferentes vt in.l. vnica.C.de.ca.tol.§.p secūdo. Quo igit iure presumūt ecclesiastica rapere beneficia nōnulli penit⁹ eccl'ie reb⁹ inutiles: quib⁹ nec litterarū quidem suppetit claritudo: nec vite ītegritas aut deuotio singl'aris: quinīmo stipēdia rapientes christi diabolico vacāt obsequio. Hos profecto sacrilegij pena dānatos null⁹ digne sacra colens potest ambigere. Deū siquidē obdormire putātes furtū adeunt:crumenā illi⁹ plenā beneficijs audacter exhaurientes:que gaudētes referūt:intimātes deū socijs obdormire Nilq; piculi patere furto:quo adducti exemplo temerarias nō erubescūt manus sacris thesauris īijcere. Jux illud sapiē.xij. Eos q̄ te nesciūt in audaciā traduc; Euigilabit tñ qñq; dñs tanq̄ dormiens et quasi potēs crapulatus a vino ps.lxxvij. Et pcutiet īimicos suos in posteriora mortis: opprobriū sempit nū ꝯferens illis. Ad quē nūc excitandū clamāt iusti dicētes vsquequo obdormis dñe exurge et ne repellas in finē.ps.xliij. Ecce enim gētes īgresse sunt sanctuariū:quib⁹ prohibitū erat Treno.j.qr non decet impios pios lares incolere:⁊ diaboli suos xpi stipēdijs enutriri.q̄obrē veluti sacrū auferētes thesaur penas dabūt eternas.

¶ Si quidē brēn⁹ gallor dux delphicū aggrediēs thesaurū plagā accepit mortis propria manu doloris impatiens desup īmisse: ob detestabile sacrilegij flagitiū: letali morbo pariter exercitu pcusso: quo maxīa perijt pars victoriar. deinceps accepto fine: qui pri⁹ vniuerso fuerāt orbi (teste Justi. li.xxiiij) terrori. Seuiorē scelesti faci

noris expiationē rati: proprios iugu lauere vagiētes cunis natos. iustino teste.lib.xxvj. arbitrātes innocentiū sanguinē deleri nocētū piacula/atq; inde placari deū/ quo maxime offenditur:sequēte vlteri⁹ eos diuine vltionis plaga:donec miseri propriā redijssent in patriam/cōsilio placande deorum irritationis accepto/thesaurum templis vndiq; raptū:amplū in lacū solo tholosano demersere.sublata hīc diuine in eos persecutiōis ira/ quem Scipio ꝯsul romanus multo post tēpore extrahēs:excidium sibi totiq; exercitui cōparauit.vt idem refert Justinus lib.xxxij. thesauri autem summam ponit ingentē.videlicet centum decē milia auri pondo. argenti vero quīquies decies centū milia pondo. ¶ Refert quoq; idē lib.ij. persis iussu persarū quattuor milia armatorū delphos spoliandi tēpli causa fulminibus interijsse. Non est aūt min⁹/indigne sacra rapientiū dona peccatū xp̄i subacto noīe/quin ꝓfecto graui⁹ quo peius est/ noīe falso ⁊ ficto serui colore latenti surripe furto bona dñi: ⁊ continuo sacrilegio vitam ducere: q̄ aperto semel tantū ausu violentas manus afferre. Hij vero quotidianū hauriūt victum e templis: ⁊ persistētes absq; timore aliquo continuum agunt sacrilegiū.quibus nec dij modo nec homines aduersari vidētur Maneat igitur illis mors vltima necesse est. Neq; enī antiquā deus amisit seueritatem atq; iustitiā:vt existiment hij omniū scelestissimi hoīm impune peccata ꝯmittere:⁊ derisui habere diuina precepta/ qui om̄es ꝓculdubioni resipiscant/ardentem mittentur in rogum. ¶ Sed fortassis in die iudicij se excusabunt nonnulli prelati dicētes christo.quid a nobis exigis sanguinem ouiū tuarum.Ezech.xxxiiij. Et dicis. Vbi est grex qui datus tibi Hiere.xxiij:' Neq; enim a te accepimus gregem quia non intrauimus in ouile ouiū gratia tui/sed impositi per muros in nomine diaboli: quibus dicet christus. Verum est ꝙ nō estis ingressi iussu meo. Osee.viij. Sed ideo suspendemini ad altū inferni patibulum/quia latronū more domū meam intrastis me inscio ad depredandum. Joh.x. ¶ Tertia propositio. Victū atq; vestitum tantūmodo (condecentem tamē ꝑm persone qualitatē) accipere sacris altaribus ⁊ diuinis rebus obsequentes licet:luxum vero omnē foraneamq; bonorū christi dissipationem/ sacrilegij speciē obtinere facile constat. ¶ Hec propositio tres videtur partes cōplecti. Prima solum victum atq; vestitum ex bonis ecclesie clericis ꝯuenire dicit. Secūda. Omnes eos sumptus qui persone conueniūt qualitati debito modo/ intra diffinitionem victus ⁊ vestitus contineri asseuerat. Tertia. Omnē luxū foraneamq; (idest ad ecclesie res minime pertinentē) dissipationem:peccato sacrilegij obnoxiam reddit. Probatā iam superius primā memini partem/per verbū apostoli.j. Thim̄.vlt. Habentes victum ⁊ vestitū hijs contenti simus. Ratio est: quia vt dicit̄ xij.q.j.c.cui portio deus est.nihil debet curare preter deū ne alterius necessitatis impellatur munere. Ibidē. ca.clericus.dicitur ꝙ cleros grece latine sors interpretatur. Ideo clerici dicuntur: quia de sorte dñi sunt. vel quia ipse dñs sors:id est pars clericorum est. Ideo talem se debet exhibere vt ipse possideat dominū: ⁊ a domino possideatur. Et cum propheta dicat. Pars mea dñs. p̄s.xv. qui si aliquid extra dominū habuerit:domin⁹ pars eius non erit:videlz si aurum argentū vel possessiones ⁊c̄. Quia cum hijs partibus non dignatur dñs esse pars. Ibidem.c.duo sunt genera.dicitur ꝙ rasura capitis significat oīm rerum tēporaliū abdicationē. Ideo dicitur Eccl̄i.xlv.de sacerdote.ꝙ inter gentes non hereditabit ⁊ pars nō est illi in gente:quia dñs est pars ei⁹ ⁊ hereditas. vñ.ps̄.lxxij.dicit. Quid enī mihi est in celo:⁊ a te quid volui

super terram: defecit caro mea ⁊ cor meū/ deus cordis mei ⁊ pars mea deus ineternum. Nā egyptiorum sacerdotes (vt diodorus lib.ij.refert) diuinis tantūmodo ritibus perficiendis atq; superiorib⁹ vacandis indagationibus astrorū intenti manebant: nihil popularis obtinentes negocij/ ne rei familiaris p̄pediti necessitudine: publicis vtilitatibus ⁊ dignioribus studijs redderent̄ inepti. q̄obrem īmunitatē cōsequebant̄. et post regis precipuam dignitatē. Ea vero percipiebant sumptuū dona/ quibus deorum cultus ⁊ priuate vite necessitas imperabat. ¶ Scda pars propositionis ꝓbatur: quia nō videt̄ superfluū qd̄ ad persone conuenientē accedit honestatem. Nam etiā mancipia ꝑm ordinem ⁊ dignitatem eorū alere atq; vestire decet. ff. de vsufr. l. sed ⁊ si quid. §. sufficiēter. Neq; enī ea maior seu dignior parcitatis lege nutriēdus est/ qua minor ⁊ inferiori preditus dignitate. qm̄ habēda est ratio personarum. Jō nihil episcopo deesse debet om̄ino. vt in.c. episcop⁹. ⁊.c. ex hijs. xij.q.j. vbi dicitur. Ex hijs autē quibus episcopus indiget si tamē indiget in suas necessitates ⁊ peregrinorū fratrū vsus ⁊ ipse percipiat: vt nihil om̄ino ei deesse possit ⁊c̄. vnde dicitur in.c. Ab oī specie mala. extra. de vita ⁊ ho. cleri. ꝙ clerici ad hoc sunt redditus deputati vt ex ipsis honeste viuere possint ⁊ debeant. Indignū igit̄ nimis est ea cōfectos pauperie sacerdotes efficere/ qui pannositate sua reuerentiam minuere sacerdotalem videntur. Aut questu infamāt vili debitum dijs honorem atq; maiestatis prophanāt inclite decus. Quibus dici cōgrue potest illud. Ro.ij. Nomen dei per vos blasphematur: q̄obrem dicit̄ in.c. nō liceat. extra. de preben. ⁊ dignitatib⁹ ꝙ episcopus vel nō ordinet clericos: vel si ordinat det illis vnde possint viuere. Ibidem. c. episcopus si aliquē sine certo titulo de quo necessaria vite percipiat in diaconū vel presbyterum ordinauerit: tādiu ei necessaria subministret/ donec in aliqua ecclesia ei cōuenientia stipendia militie clericalis assignet. Quā turpe videamus igitur cocorū deputatos officio sacerdotes: aut equorū mularūve siue canum (vt rome fit) obsequio mācipatos? Nunc vero galliarum est mos. vt nō nisi quodāmodo sacerdotibus domorum cōmittatur dispensatio familiaris. Neq; vix vlla fuerit domus ciuium que vel gerendis negocijs domesticis/ vel litibus prosequēdis aut etiam īpie merciū exercitio nō vtatur sacerdote. Tanta est profecto copia sacerdotum vt aliquid (licet indigni) vrgeant̄ ad vitam fouendā ministerij capescere. Qd̄ quidem episcoporum haud leuis est culpa. qui lucri gr̄a sine delectu quoslibet ad tātam dignitatis admittunt gl̄iam sacerdotij.

¶ Tertia pars probat̄ per illud qd̄ dicitur in.c. episcopus. xij.q.j. vbi dicitur: ꝙ si episcopus qui ecclesiasticarum rerū habet potestatem ad dispēsandum ꝯuerterit eas ad domesticos vsus vel propinquis suis ꝯmittat/ ita vt ex hoc paupes defraudent̄ puniēdus erit a sinodo. Plura itaq; amplectentes beneficia reos hac cōstat esse ratione: quia cum preter victum ⁊ vestitum habere liceat nihil: non modo luxurie ⁊ fastus aut elargitionis gr̄a in propinquos: hij plura rapiūt beneficia. verumetiā eos pauperes beneficijs spoliant sacerdotes/ q̄ debita distributione ꝯtingere illis debuissent. Quia vt dr̄ in.c. cum marchio ferra. et.c. ex parte. ex̄. de constitu. restringitur in plures: qd̄ diffundit̄ in pauciores. Sed vt dicit̄ in.c. quia intantum. ex̄. de preben. ⁊ dign. Intantum quorundā processit ambitio: vt nō duas vel tres/ sed plures ecclesias perhibeātur habere: cum nec duabus possint debitam prouisionē impendere: ꝑ fratres ⁊ coep̄os nostros hoc emendari precipimus. Et de multitudine prebēdarum canonibus inimica que dissolutionis materiam ⁊ euagatiōis

inducit.certumq; cõtinet periculum animarũ:eorum qui ecclesijs deseruire valeant indigentiam volum⁹ subleuari.Et extra de cle.non resi.ca.qr nõnulli modũ auaricie non ponẽtes dignitates diuersas ecclesiasticas et plures ecclesias parrochiales cõtra sacrorum canonũ instituta nituñ accipere:vt cum vnũ officium vix implere sufficiant:stipendia sibi vendicent plurimorũ/ne id de cetero fiat districtius inhibemus.ꝛ de hoc sunt canones expressi.xxj.q.j.per totum.ꝛ.x.q.iij.vnio.§.sed ꝛ hoc necessarium instituere duxim⁹:vt plures ecclesie vni nequaq; cõmittantur presbytero.qr solus per totas ecclesias nec officiu valet persoluere/nec rebus earum necessariam curam impendere.Ea scilz ratione precipimus.vt ecclesia q̃ vsq; ad decem habuit mancipia:super se habeat sacerdotem ꝛc̃.

¶Plura igitur bñficia recipientes triplici peccant ratione.Primo quidem quia vltra victum ꝛ vestitũ aliquid capiunt. Scõo:qr non possunt duobus in locis vel pluribus rem ecclesiasticam gerere. vt dicitur.xxj.q.j.c.j.Audiuimus enĩ ex ipsa dñica voce q̃ nemo potest duobus dñis seruire ꝛc̃. Igitur dicit q̃ in vna sola vn⁹ clericus collocetur ecclesia.Nam vt iam supra dixi per.l.si pl'es.ff.de pactis.vnus homo non potest duorum vices gerere. Tertio peccat:qr alijs subtrahit quod ipse improbe capit vt in dicto.c.cum marchio ꝛc̃. Videns igitur sãcta mater ecclesia tot aduersus se predicatores maximis impositos fauorum nauibus tensis decurrere velis:dicit verba sumpta p̃ thema te.Multi bellãtes aduersum me.

¶Quo ad scõam partem sermonis in euangelij tractatu/tria sumim⁹ documenta salutaria videlicet.

Q̃ debem⁹ etiam inimicos diligere.

Patri celesti nos similes facere.

Et elemosinas sapienter impendere.

¶Circa primum dicit.Audistis qr dictum est ãtiquis.Diliges amicum tuum/ꝛ odio habebis inimicum tuũ/ ego autem dico vobis diligite inimicos vestros:benefacite hijs q̃ oderũt vos.ꝛ orate pro persequentib⁹ ꝛ calũniantibus vos.vt sitis filij patris vestri qui in celis est:qui solem suũ oriri facit super bonos ꝛ malos ꝛc̃.

¶Sed queritur vbi habeantur illa verba diliges proximum tuũ et odio habebis inimicum tuũ.¶Respõdeo q̃ illud primũ videlicz diliges proximum tuũ.habetur Leuit.xix.Scõm vero.i.odio habebis inimicum tuum non inuenitur. Sed vt dicit glo.Ibi iudei hoc eliciebant quasi dictum tacite sicut oppositum mandati male interpretantes scripturam.¶Sed videtur iudeos in hoc non errasse/qr in contrarijs tenet consequẽtia.ergo bene sequit/si teneor diligere amicũ:ergo ꝛ odire inimicum.qr sicut propositum in proposito:sic oppositum in opposito.nam vt dicit glo.in.c.j.di.j.super ver.prohibetur.quando vnũ contrariorum precipitur aliud prohibetur.Saltim videtur esse pmissum odire inimicos/quia videntur permissa que per legem non sunt prohibita.vt dicit glo.in.l.nec non.superverb.non prohibeantur.ff.ex quib⁹ causis ma.ꝛ.ff.de proba.l.ab ea.ff.ō resti.l.j.§.j.

¶Respondeo q̃ hec regula nõ tenet nisi in cõtrarijs precisis.videlicet vbi ambo contraria(idest amicus ꝛ inimicus) non subsunt ex vna parte vni extremo alterius cõtrarietatis:sed oñino diuersificantur ꝛ recedunt ab vno extremorum vt bonum ꝛ malũ.mors et vita:ꝛ similia. Sed hic in casu nfo non sic est/quia ambo cõtraria (id est amicus ꝛ inimicus)ex vna parte videlicet inq̃tum vterq; homo est subsunt vni extremorum alterius cõtrarietatis videlicet precepto de dilectione proximi.eo q̃ inimicus est proximus noster sicut amicus inq̃tum homo.licet non p̃ propinq̃tatem amicitie. Ideo continetur sub ratione diligibilis sicut ꝛ amicus:eo modo quo deus diligit oñia que fecit/ ꝛ nihil eorum

odit. Sapien. xj. Odit tamen malum iuxta illud. Abac. j. Mundi sunt oculi tui ne videas malum: idest ne diligas. sic ꝛ nos debemus odire malum ps. xcij. Qui diligitis dominū odite malum. id est maliciam existentem in homine. Ideo dicit. lxxxvj. di. c. odio habeantur peccata: non homines.

¶ Sed contra. dicitur Sapiē. xiij. Odio sunt deo: impi⁹ ꝛ impietas ei⁹. Item. ps. Iniquos odio habui.

¶ Respondeo q impius odiosus est deo propter impietatem non autem ꝑm substantiam qua est homo creatura dei. Sic ꝛ iniqui odio perfecto ꝑm ps. cxxxviij. odiendi sunt. perfecto odio oderam illos: idest odiendo iniq̄tatem qua iniqui sunt.

¶ Sed queritur quid ergo differt impius ab impietate/ si nihil differt. ergo illa copulatiua ꝛ ianis est. quia de ratione copulatiue est iungere diuersa. ¶ Respōdeo q impius accipitur hic pro viro habente maliciam intrinsecam qua formaliter est impi⁹ ꝛ malus. et sic odiosus est deo. Non autem ꝑm rationem humanitatis. Impietas autem accipitur pro opere exteriori malo contra legem dei.

¶ Queritur circa hoc quomodo inimici dilectio cadat sub precepto. Ad declarationem huius questionis pono tres propositiones. ¶ Prima propositio est hec. Odio inimicum prosequi/ malum illi iniuste desiderando: aut damnum illi procurando/ sub pena peccati mortalis prohibemur. ptz per illud. Leuit. xix. Non oderis fratrem tuum in corde tuo ꝛc. Ibidem. Nō queres vltionem nec memor eris iniurie ciuium tuor̄. Ex quibus duobus p̄ceptis patet q nec in corde nec opere inimicum odire debem⁹. Ideo maledictus dicitur furor odientium et indignatio/ quia dura. Gene. xlix. Idem habetur Amos. j. super tribus sceleribus edon. et super quattuor nō conuertam eum. eo q persecutus sit in gladio fratrem suum. et violauerit misericordiā eius et tenuerit vltra furorem suum ꝛ indignationē suam seruauerit vsq̄ ad finem. Hoc aūt odiū est causa bellorum oīm. vnde Señ. in trage. Si eterna odia mortales gerāt nec ceptus vnq̄ desinat ex animis furor. Nil relinquent arma tum vastis squalebit armis subdita tectis face. Altus sepultas obruet gentes cinis.

¶ Secunda propositio. Dilectionis actum elicere circa inimicum maxie virtutis est signū: licet precepto nō includatur nisi vniuersali modo. Hec ꝓpositio habz tres partes. Prima q elicere actum dilectionis circa inimicum singulariter nō cadit sub p̄cepto Scda q talem actum elicere est maxime virtutis signū. Tertio q in generali tenemur inimicū etiam positiue diligere. ¶ Prima pars pz. qz impossibilium nō est obligatio. ff. de reg. iu. l. impossibilium. Impossibile est autē multis diligere inimicū/ ūno ꝛ oībus impossibile est ꝑm naturā diligere indiligibilē: ergo nō precipit. Inimic⁹ autē apprehendit vt aliquid malum qō nō est diligibile. Qz ꝑm Dio. Nullus operatur ad malū aspiciens. Naturaliter eni non diliguntr discōueniētia sed tm̄modo conueniētia ꝛ propinqua: sicut pater naturaliter filiū. C. de cura. fu. l. cum furiosus. Inimic⁹ autē nec est propinquus affectu: nec conueniens: indiligibilis ergo erit. Quedam vero nō natura quidē. i. naturali instinctu diligimus: sed electione quadam voluntatis: quo modo virtuosum diligimus/ licet nihil accesserit amicitie gratia. Non autem est eligibile quod contrarium est nobis: ergo neq̄ per electionem diligēdus est inimicus: quia si inimicus est iniuste inimicus: tūc est malus. quia contra caritatem mihi inimicatur. Si autē est inimicus culpa mea non sua: puta quia me corrigit iuste vel iustum petit: tunc ego pecco habendo eum pro inimico. Quedam vero diligim⁹ ob gratiam vel beneficiū collatum. obligationis etenim est beneficiorum dilectio. vt. ff. de seruis expor. l. seruus

ea intentione.et.ff. cõmodati.l. in cõmodato.§.sicut. Inimicum vero non modo beneficum/ĩmo maleficum patior/qui nec me modo diligit/sed odit ergo non est diligẽdus necessario: qꝛ nec diligibilis. Amor enĩ reciprocus est. Ideo dr̃. Si vis amari ama. Refert Plutarchus ꝙ cõquerenti vxori sue ꝙ quidam filiã suam quam adamabat/suauiatus fuisset respondit.si oderimus eos qui nos amãt/quid faciemus hijs qui nos oderunt?

¶ Scda pars habet ꝙ eliciens actũ dilectionis circa inimicũ oñdit maxime virtutis signum. ptz:qꝛ virtus est circa difficile/ ergo circa difficilius maior est actus virtutis. difficillimũ vero inter oĩa est inimici dilectio:igit̃ heroicorũ est inimicos diligere. Qd̃ xp̃us ⁊ eius sequax Stephan⁹ fecere qui pro inferentib⁹ actu mortem exorabant.quẽadmodũ enĩ lõgius sagittam emittens lapidẽve: virtutem brachio inesse maiorẽ ostẽdit.sic inimicũ attingens affectu dilectionis/ virtuosius habere cor se facto declarat. Qꝛ vt philosophi snĩa vtar.ix. ethi.c.vij. qualis sit potentia opus declarat.lõginquum vero attingens inimicũ affectu/nobiliorẽ se habere demonstrat actum cordis/q̃ qui propinquum tãtũmodo veluti proximũ vel amicum. Amicum nempe diligere naturalis est inclinationis. Inimicum vero gratie atq; virtutis. Tanto igitur meli⁹ est posse inimicum diligere q̃ solum amicum:q̃to dignior est gratie atq; arbitrij operatio: operatione naturali/ quia ad hanc etiam bruta inclinant̃: ad illam vero ratione tantũmodo capaces ⁊ sancti. Natura enim sepe inuitat ad vitia/ gratia vero ratioq; nõ nisi ad ea que virtutis sunt ⁊ honestatis. ¶ Tertia pars propositionis continet ꝙ in vniuersali diligere inimicũ cadit sub precepto. que quidem dilectio vniuersalis attenditur circa tria videlicet vt nolit eum excludere a suis orationibus et bonis operibus: inq̃tum saltim inimicus particeps esse potest bonorum/ que in ecclesia fiunt. iuxta illud. ps̃.cxviij. particeps ego sum oĩm timentium te ⁊ custodientiũ mandata tua. Qui autem inimicum vellet hoc excludere bono: iam odiũ se in illum habere probaret:⁊ eliceret actum dilectioni cõtrarium:qui semper est prohibitus. Non enĩ obligationis est actũ dilectionis elicere semꝑ in proximũ:sed non elicere actũ contrarium semper prohibemur. q̃obrẽ habere inimici actualem in orationibus meis memoriam non teneor: sed fructu earum velle illũ excludere vetor. Maximi tamẽ est meriti singularem inimici habere memoriam in oratione.iuxta illud.ps̃.cviij. Pro eo vt me diligerent detrahebant mihi.ego autem orabam. Et hec quidẽ oratio in sinum conuertitur exorantis. ps̃. xxxiiij. Oratio mea in sinu meo conuertetur. ¶ Secundo attẽditur hec dilectio vniuersalis respectu finis voliti. Non enĩ teneor inimico velle temporale bonum inq̃tum sapit particularitatis naturam:puta gaudiũ:gloriam: potentiam:opes: fauorem:prolem:⁊ cetera felicitatem concernẽtia presentem: qꝛ habeo presumptionem probabilẽ ꝙ mihi noceret ex eo ex q̃ ẽ inimicus. Ubi aũt eẽt presũptio ꝓbabilis ꝙ ex tali ꝓsperitate augeret̃ honor dei:salus aĩarũ:vel bonum publicum tunc debeo illi velle. Teneor autem velle illi vniuersale bonũ.i.salutẽ aĩe ⁊ paradisi gl̃iam. Non tñ singulari dilectionis seu volitionis elicitiõe (vt iam dixi) sed tm̃modo nõ excludẽdo a volũtate. Non aũt debem⁹ appetere paradisũ inimicis ꝓut hoc dicit appetitionẽ mortis eorũ. Sic enĩ oẽs fere appetunt q̃ inimicos habent.

¶ Tertio attenditur respectu cõuersationis/quia non debeo eius ꝯsortiũ fugere aut loquelam non admittere. dũmodo per talia non timerem me irritari vel ad lites et turbationem prouocari: quia in tali casu licet fugere inimici consortium: dummodo non ex rancore fiat.

¶ Tertia propositio. Exteriora dilectionis signa tempore necessitatis extreme in inimicum (absq; tamen pari damno) conferre preceptum est. Hec propositio continet duas partes.

¶ Prima q; non nisi necessitatis extreme gratia/ subsidium inimico tenemur conferre. ¶ Secda: q; etiam in vltima necessitate (si par conferenti dānum imineat) non tenetur auxilium conferre. ¶ Prima ptinet duas partes videlicet q; tempore necessitatis extreme tenemur inimico succurrere.

¶ Secunda: q; secluſa necessitate extrema non tenemur. Primum patet: quia preceptum de dilectione proximi tunc obligat/ eo q; tunc non consideratur vt inimicus: sed vt homo: cū sola humanitatis consideratur ratio: quādo in pūcto respicitur amittende vel conseruande vite: tunc enī habenda est humanitatis ratio.

¶ Secunda pars patet: quia extra casum extreme necessitatis occurrit respectus inimici et non solius hois. Cum igitur non sit obligatiōis inimicum diligere nisi inq̄tum consideratur ptz: q; quotienscūq; humanitatis ratio non consideratur preceptū non ligat ad exhibendam in eum dilectionem actualem. ¶ Tertia pars: quia magis debeo bonum meū velle q̄ inimici mei. Igit̄ si mihi imineat mors in liberatione eius a morte. tunc non teneor eū liberare: quia carior est mihi vita mea q̄ sua. Duplici igitur ratione possum denegare inimico iuuamen. videlicet: ne meo auxilio potentior sit ad nocendum. iuxta illud Eccli. xiij. Prohibe panes dare illi ne in ipis potētior te sit. secdo qñ simile mihi periculū imminet.

¶ Scōm euangelij documentū est: vt similes pri celestis simus cū dicit sic. pater vr̄ qui solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos. Item estote ergo pfecti sicut pater vester celestis pfectus est. Suam quidē similitudinē nemo propius attingit: q̄ qui perfectā in se habet caritatē. quoniā ām Johannē Deus caritas est: ⁊ qui manet in caritate in deo manet ⁊ deus ī eo. j. Joh. iiij. Non enī tumida seueritatis ostentatio/ aut inanis glorie plena deuotionis apparentia: ficte cultus humilitatis: austeritas vite superba: torti demissio capitis: prolixe obsecrationum voces celestis patris efficiunt similitudinem: sed caritas perfecta/ quam facile in quolibet nostrū est deprehendere. si bona de cūctis promat eloqa: si laudibus fauorib⁹ atq; prosperitatibus letetur alienis. si bonam iuuet opinionem habentibus. si prompta in bonas actiōes ferat obsequia. Haud igitur deo similes hypocritas nōnullos existimauerim continuos virorū bonorum detractores: ⁊ sanctorū infamatores operū. quo maxime laborant vitio nōnulli religionis ferentes habitū. qui me implacabili prosequētes odio: ⁊ famā vbiq; terrarum denigrare: ⁊ sanctas conuentuū cure mee cōmissorum reformationes vituperare non desistunt. sanctitatem (iactantia turpi) predicantes suam: nec quicq̄ autumātes bonitatis rebus inesse quas ipsi non confecerint. hec est generatio que sibi munda videtur ⁊ pro dentibus gladios habz. Prouer. pe. Sed hac decipitur mundus austeritatis apparentia. hijs hypocritarum vafricijs circūuenitur vt nō quod est sed quod predicatur ⁊ apparet inspiciat sequaturq;. vt vix paucissimi hominū attollāt oculos ad rerum indagandam veritatem. Vlufert iudicium veri versuta sermonum illa depromptio sanctitatis falerata coloribus ⁊ ficte humilitatis moribus adornata/ preserti quia factiosissima quadā arte (non autē impetu) detractionē euomunt venenatā. fingētes in tam pestifero morsu caritatē vrgere dentes vipereo plenos aflatu/ ⁊ lacerate iusto rū opiniōis tabe pfusos: quoz labijs aspidū subesse venenū psalmista testatur. ps. v. ⁊. xiij. Non igit̄ vocis est attendēda suauitas illa gutture pdiēs tenuissimo fallaci demulcēs aūm elo-

quio atq; membrorũ fucata torsionibus: nõ a longo ꝯducta proloquio (veluti multiloquio inserta) detractiõis occasio. sed ꝟba ipsa quid sonent. quo tendant: quã ve ob causam in absentẽ linguã explicẽt maliuolo suffusam dictamine. Neq; enĩ inutiliter (etiã verum) ẽ hoĩs malũ inter iustas causas effundendũ. promere vero falsũ: diabolicam ꝓculdubio maliciã imitat̃. Quomodocunq; igit̃ famã absentis quis rodere tentat: velut ĩpius detractor est repellendus. ¶ Tertiũ documentũ ex euãgelij tractatu est ad elemosinarũ piam elargitionẽ cum prudẽtia vbi dicit. Cum facis elemosinã: noli tuba canere: sicut hypocrite faciunt vt honorificent̃ ab hoĩbus. Amẽ dico vobis receperunt mercedẽ suã. te autẽ faciente elemosinã: nesciat sinistra quid faciat dextera tua ꝛc̃. vbi tria docet.

Primo elemosinã facere.

Hypocrisim fugere.

Et inanẽ gloriam euitare.

¶ Circa primũ faciendũ esse elemosinam om̃ia iura clamãt. vñ dr̃. lxxxvj. di. c. in singulis. q̃ misericordie est cõis vsus. Ideo cõe preceptũ est oĩb⁹ etatibus: oĩbus officijs necessaria. et ab om̃ibus deferẽda/ nõ publicanus nõ miles excipit̃: nõ agricola vel vrban⁹ diues ꝛ pauper. oẽs in cõi admonent̃ vt ꝯferant non habenti. Et Lu. xij. dr̃ Vendite que possidetis ꝛ date elemosinã. Non enĩ caritatẽ habet: qui elemosinã negat egenti. Vñ. j. Joh. iij. Qui habuerit substatiã mundi hui⁹ ꝛ viderit fratrem suũ necessarie habere: ꝛ clauserit viscera sua ab eo: q̊mõ caritas dei manet in illo? Idẽ habet̃ Jac. ij. Nã ſm Greg. Probatio dilectionis exhibitio est operis.

¶ Sabbato añ primã dñicã. xl.

Multi bellantes aduersum me. ps̃. lv. habent̃ hec ꝟba originaliter scp̃ta ꝛ ꝓ themate nr̃o ꝯuenienter assũpta. Hodie ĩ euãgelio q̃d habet̃ Marc. vj. dicit̃ q̃ erat nauis q̃ iactabat̃ fluctib⁹ in medio mari. q̃ significat̃ maria q̃ in medio maris passiõis filij iactabat̃ fluctib⁹ angustiaꝝ iux̃ illud ps̃. lxviij. Veni ĩ altitudinẽ maris ꝛ tẽpestas demersit me. Et tre. j. Amaritudine plena sũ: q̃ foris. i. filij corp⁹ ĩterficit gladi⁹: ꝛ domi mors sil̃is est ĩ corde meo. s. dolor. Jõ dr̃ ei. Tre. ij. Magna est velut mare ꝯtritio tua. Hec ẽ aũt nauis ĩstitutoris de lõge portãs panẽ: q̃ attulit nobis xp̃m de celo/ q̃ est panis vite. Joh. vj. Sanctior est hec nauis naui qua Jason in colchos ad vell⁹ aureũ trãsfretauit: q̃ hec draconẽ. i. diabolũ ĩpediẽtem (ne q̃s ad aureũ vell⁹ accederet auferẽdũ) iugulauit. iux̃ illd̃ Gen̄. iij. Ip̃a ꝯteret caput tuũ: ꝛ aureũ vell⁹. i. xp̃m indutũ carne hũana ꝛ plenũ gr̃a q̃ p̃ciosior est auro. Sap. vij. nobis attulit. Ergo digne eã salutemus dicentes. Aue Maria.

¶ Multi bellãtes vbi. s̃. Jam ĩpositos maiorib⁹ nauib⁹ (ob eoꝝ grauitatẽ) eccl̃ie p̃latos in bellũ ꝯ̃ sctĩtatẽ adduxim⁹/ q̃ ꝓfecto põderoso eoꝝ ĩpetu oẽm sctĩtatꝫ aciẽ facile demersere in ꝓfundũ. Euasere nõnulli tñ paruis aduecti scaphis: trepida ĩ insulã delati fuga religiosi vcꝫ: q̃ victu vestituq; ꝯtẽti/ mũdanos eccl̃ie fugere fastus. Oĩs ꝟo cetera militũ acies noĩe militãs xp̃iano in ꝓfundũ auaricie ꝛ ãbitiõis pelago deferunt̃ exẽplo maiorũ tracti: q̃ vt dr̃ in. c. magne. ex̃. d̃ voto. facile trahit̃ ĩ exẽplũ a subditꝫ q̃d agitur a p̃latis. huic loco facile ꝯparauerim id q̃d legit̃ de. l. fr̃ib⁹ filijs egypti q̃ nupserũt. l. sororib⁹ filiab⁹ danay q̃ dẽpta clitẽnestra viros oẽs occiderẽt suos. De q̃ Oui. in li. epi. Mittit clitẽnestra de tot mõ fr̃ib⁹ vni. Cetera nuptarũ crimĩe turba iacet. Sic fortassis ex oĩ turba eccl̃asticoꝝ vna sola saluat̃ portio. Post igr̃ eccl̃iasticos p̃latos ordinare reliquã opꝫ gregariã militũ turmã. Principes etenĩ eccl̃ie sequunt̃ simplices p̃sbyteri ꝛ capellani cãtores ꝛ clerici q̊s int̃rogans classis p̃fect⁹ q̃d egregij facinorꝫ ꝯ̃ sctãm dei

legē sese putarēt acturos. qñ aduehi classico exercitui eos tā tūmō posse/ q̄ singularem ꝯ sanctam dei legē machi narentur transgressionē/ atq; ruinā a pto ad aures vsq; ore latissimo. Rñderūt p̄sbyteri p̄mū illis debere p̄stari lo cum ꝓtra sanctam dei legē bello cer tantibus: qñquidē oñis pollutio sup terram ab eis egredit. Hieremī. xxiij. Nam quicq̄d luxurie perpetrari pōt aut impietatis/ apud nos est. Auari ciam vero nullibi plus feruere fate buntur cuncti. Celebrare sacra pollu ti manib⁹ atq; impurissimo corde nō erubescimus. pluriū quoq; missarum stipendia recipere nō veremur: quas persoluere nunc̄ intendimus. femi nas etiam in confessione corrūpimus ꝛ ad luxuriam prouocamus. nec stu pris ꝓmittendis veremur loca sacra/ nec deū cuncta videntē erubescim⁹. Ideo dicit p Osee. vj. In domo mea vidi horrendū: ibi fornicationes eor quibus contaminant. Quippe nullū est genus hominū/ qđ plures queat a nimas in laqueum perditiōis deijce re atq; a diuinis auertere preceptis: q̄ impij legū doctores atq; sacrilegi sacerdotes. quādoquidē ab eis est ve ritatis discenda lex. dicente prophe ta. Malach. ij. Labia sacerdotis cu stodiunt scientiam ꝛ legem requirent ex ore eius: q; angelus dñi est. Ideo sequitur. vos autem recessistis de via ꝛ scandalizastis plurimos in lege: p pter quod dedi vos contēptibiles oī bus populis. Hēpe pessima sacerdo tum vita contēptibiles eos reddidit vniuerso in orbe terrarū. Quo enim licebit nitidam haurire aquam: si fon tes ipsi turbidā efficiant scaturiginē: cuomātq; ꝓ lacte venenum: q̄s exer citus esse poterit ab hoste munitus: si speculatores ipsi ꝓditores habeant: exercitus aūt dñi speculatores ab eo sacerdotes sunt positi: vt q̄ videant in pniciē aīarum ꝓtere/ declamant. vt habet Eze. iij. Hūc vero sacerdotib⁹ dr̄ per ꝓphetā. Osee. v. Audite sacer dotes q; vobis iudiciū qñ laque⁹ fa cti estis speculatiōi: sicut rethe expā sum sup thabor: ꝛ victimas declina stis in ꝓfundum. Laqueus est specu lationis malicia sacerdotis/ qua tra hit in rethe vitiorum quos auertere debuerat a peccatis. Victimas quo q; in profundum declinat sacerdos: qui sacra indigne mysteria sumit in profundo peccatorum existens ꝛ di uina contemnēs. iuxt illud ℣Prouerb. xviij. Impius cum in ꝓfundum pec catorum venerit: contemnit. Sed sec tur eum ignominia ꝛ opprobrium. di cam igitur illud quod habetur in. l. si quem q̄. C. de epis. ꝛ cler. quem val lum fidei ꝓ uidebim⁹ aut quis locus poterit esse tut⁹/ si sanctitas incorru pta corrumpit ꝛc̄. Audiui nobilē mi hi feminā referentē se ignarā rei/ ab epō quodā summo iuitatā affectu ad cōuiuiū. quo sūpto domicellā eps ad opus nephariū protin⁹ inuitās aure orū offerebat duo milia horrēde libi dinis preciū. Ad casta respuens do micella corripe cepit epm/ num talia corde machinaret ad ꝓuiuiū trahēs ceteras: an nō puderet epm talia fa ri: An pastor ipse lupi vicē gerēs di gnus esset honore: et postremo nun quid inferni penas formidini habe ret. Cui episcopus. vtinam quod pe to fiat/ ꝛ inferni pēas (si q̄ sūt) duob⁹ patiar annis: iuncta duorum quos of fero milium summa scutorum.

¶ Aliam habui domicellam referen tem sacerdote a quodā libidinis cau sa compellatam. similiter inferni pro posuisse penas predicatorum sermo nibus declamatas. Cui sacerdos. Er go creditis penas esse inferni veras: Erratis: false sunt predicatorum mi ne ꝛ ad simplices deterrendo.

¶ Idem a principissa quadā accepi sibi a prelato quodam opulentissimo atq; litterarum diuinarum eruditissi mo dictum. Quis igitur stabit in fi de columnis elisis fidei/ quas dñs di cit se confirmasse: ps. lxxiij. ℣Plerosq; propijs audiui auribus ecclesiasticos viros potentissimos atq; docto

res inania de fide sentire. Nec erubescunt illinc opes haurire: quod falsitatis arguere nõ verentur. neq; em̃ si christi fides nõ esset ecclesia christi nomine opes haberet. quare ergo ad opes accedis xp̃i: quem esse christum non credis? Non enim illinc debet iniuriarum nasci occasio/ vnde iura nascuntur. C. vñ vi. l. meminerint. et omnino inhumanũ est per eas leges oriri malũ quibus ꝓhibetur. C. de indic. vidu. tol. l. ij. Indignũ est igitur eos qui fide christi nutriũtur bonis. mala sentiant de christi fide. Omnes itaq; sacerdotes malos volentissimo suscepit animo piratice prefectus classis autumãs plurimũ eos ꝯducere bello.

¶ Hos itaq; secundis donauit nauibus que barche dicunt̃ q̃bus byscaynorum britãnorumq; et normãnorum atq; picardorum gens maxime vtitur Hee siquidẽ velociore deferunt̃ cursu q̃ carraque. Sic prelatorum quidem peccata grauiora sũt. xxv. q. j. c. nulli fas. ⁊. xl. di. homo christianus. ⁊ c. si papa. Simpliciũ tamẽ sacerdotũ celerior culpa committitur: quia non ea grauitate detinentur.

¶ Sed hic queritur vtrũ sacerdotũ peccata sint ceterꝫ grauiora. Ad hãc q̃stionẽ declarãdã pono tres ꝓpões

¶ Prima. Dignitatis circũstantia i quolibet peccatum aggrauat: vt patꝫ in precedentibus. c. homo christian⁹ xl. di. et. xxv. q. j. c. nulli fas. vbi dicit̃ Si quidem maiore reatu delinquit q̃ potiore honore perfruitur ⁊ grauiora facit vitia sublimitas peccantiũ. ⁊. ff. de re mili. l. omne delictum. dicitur ꝙ augetur delictũ ex dignitate peccãtis. vñ Iuue. Omne animi vitium tãto maius in se crimen hꝫ: q̃to qui peccat maior habetur.

¶ Et hoc triplici ratione videlicet
Ingratitudinis despicientis
Magnitudinis seu pulchritudĩs delinquentis.
Et multitudinis imitãtis.

¶ Primo qꝛ cum oĩs ptãs sit a deo. Ro. xiij. Tãto quisq; plus deo obligatur q̃to maiorẽ ab eo sumpsit dignitatem: qui aũt magis obnoxius est alteri: graui⁹ offendit si in eum delinquit Cuꝫ igitur sacerdotes maximã a dño sint dignitatem consecuti. vt habetur xcvj. di. c. quis dubitat. c. sũt duo. maxime grauitatis pctã cõmittũt. vñ dr̃ C. de epi. ⁊ cle. l. presbyteri. ꝙ presbyteri tanto sunt grauius puniẽdi si deliquerint: q̃to potiora beneficia sunt cõsecuti. ⁊ glo. in. c. qui viderit. xxxij. q. v. sup ꝟ. studiosa. dicit ꝙ in eodẽ magis peccat clericus q̃ laicus.

¶ Scdo ratione magnitudinis offendentis: qꝛ scdm philosophũ vnũ quodq; tanto peius q̃to contra melius: sed dignitate preditus peccando pulcriorem ⁊ meliorem rẽ deturpat. i. dignitatẽ: ꝯ grauius peccat. Siquidẽ grauius offendit pulchriorem deturpãs imaginem q̃ qui min⁹ pulchrã. Prelatus autem ⁊ in dignitate ꝯstitutus (veluti sacerdos) pulchrior est in dignitate q̃ alius extra dignitatem. ergo graui⁹ peccat: ⁊ per cõsequẽs grauius puniet̃. Sap̃. vj. Potentes potenter tormenta patiuntur. Ibidem. Fortioribus grauior instat cruciatio ⁊. l. di. c. quia sanctitas dicit̃. quoniã prelati maior est culpa: maiori debet plecti vindicta. ⁊. xix. di. c. nulli fas. dr̃ ꝙ maioris excõicationis deiectione est abijciẽdus cui sancte eccl'ie cõmissa fuerit disciplina: quia non solũ prelatus sancte ecclesie iussibus pere debuit: sed etiam alijs ne perirent insinuare. ⁊. xj. q. iij. c. precipue. dr̃ deterius quippe in populis prelati delinquunt. ac per hoc crudelius ipsi q̃ ceteri puniũtur. ¶ Sed cõtra videtur ꝙ ꝟm. l. pe. ff. ad. l. cor. de sic. ꝙ homicidium committens in dignitate cõstitutus in exiliũ deportatur/ vbi ali⁹ minoris conditionis capite punitur.

¶ Respõdeo ꝙ legibus humanis nõ vtitur deus. nam lex humana maiori parcit: vt dignitas in honore permaneat: deus autem iudicium verum habet non respiciens ad personam hominis. Sap̃. vj. Non est apud illum

gloria pſone. vnde ps. xviij. Judicia domini vera iuſtificata in ſemetipſa. Et dato q ſm d. l. penul. ff. ad. l. cor. de ſic. velles iudicari nichil unde lucri poteris reportare: quia et ſi capite nō truncaberis in preſenti: tamen in exēplum deportaberis ad infernū. unde nunq̄ amplius reneabis: quia i infer no nulla eſt redemptio. ps. xlviij. vſq̄ ineternum non videbit lumen.

¶ Tertio ratione multitudinis ſeq̄ntis. nam peccans maior ad peccandū facile minores adducit: quia ſm clau dianū. Componit orbis regis ad exēplar t mutatur cū prīcipe mobile vul gus. Mā vita paſtoris exēplo dēt eſſe ſubditis. ij. q. vij. c. cū paſtor. t extra de voto. c. magne. dicitur q facile tra hit in exēplū a ſubditis quod agitur a prelatis. Uñ leuitici. üij. dicit q ſi ſacerdos qui eſt vnctus peccauerit fa ciet delinquere populū. Et gre. in pa ſto. Cū paſtor per abrupta gradit ne ceſſe eſt vt grex ad precipitiū ſequat Idem. ij. mo. Cū maiores voluptati ſeruiunt: nimirū minorib⁹ laſciuie fre na laxantur. Quis eñ ſe ſub diſcipli ne conſtrictione contineat: quando et ipſi qui ius conſtrictionis habent ſeſe voluptatibus relaxāt. Unde Oui. li. ij. ſine tit. Quod decuit reges cur mi chi turpe putē. Ideo papa inter om nes grauiꝰ peccat. vt habetur. xl. di. ſi papa. ¶ Secunda propoſitio. Sa cerdotum ex genere minora peccata laicorum maiora non excedunt. patet quia nulla circūſtantia poteſt muta re ſpeciem peccati: ergo homicidium laici eſt grauius fornicatiōe ſacerdo tis: quia homicidiū ex genere peccati eſt grauius fornicatiōe. de hoc loqui tur glo. in. c. homo chriſtianus. xl. di. ſed nō ſufficienter: quia allegat opi nionem aliquorum/ qui dicunt q pec catum tantummodo cōſideratur eſſe plus vel minus graue ſm conatū pec cātis. Uerū eſt ceteris paribus. quā do autem eodem conatu maior pec cat ſicut et minor: tunc peccatum ma ioris grauius eſt. Peccata autem ſa cerdotum vt in pluribus ſunt [illegible] catione: ſimonia/ auaricia/ diſſ intemperantia/ ſuperbia/ pigr pto homicidio t rapina publi furto in propria ſpecie. Cete peccata committunt. iuxta illi lectus meus in domo mea fec ra multa. Hiere. xj. ¶ Tertia ſitio. Sacerdotum peccata n tentia purgent: plus ceteris i tur. patet: q ſumūt indies ſāc ſacramentum ad eorum da et obnoxios reddunt ſeipſos v de bonis dominij. Ideo dicit xx. Panis eius in vtero illius tetur in fel aſpidum intrinſec ps. lviij. Fiat mēſa eorum co laqueum/ et in retributiones/ dalum. obſcurent oculi eorū ant: t dorſum eorum ſemper Incurvatur autem dorſum e graviore ſe pōdere premit. S doti apponitur peccatū ſuper tū: vt dicitur in eodē ps. Et n trant in iuſticiam dei: ſcz dign do penitentiam. Sed de hoc tius diſſerere fortaſſe contin aūt vidēs poſitos nauibus a peccatis innūeros ſacerdotes lex et ſanctitas digne dicit ve pta pro themate Multi bella ¶ Quo ad ſecundam partē de euangelij tractatu tria ſu cumenta: videlicet q in cōtin culo verſamur. Scō q xpi a ſubleuamur. Tertio q ſpe fut roborāmur. Primū patet cū Cū ſero eſſet erat nauis in me ri: t ieſus ſolus i terra: vt hab thei. xiiij. t Mar. vj. vbi capit gelū hodiernū. Sicut enī na ri ꝯtinuo patet piculo: ſic vit t omnis corporalis adminſtra culū habet cōtinuū in hoc ſec tēporalis fauor ſemper fluctu quē nunc habes amicū: cras percipies: eo q variabile ſit h genus: non modo in feminis dicit virgi. Uarium semper t le eſt femina/ ſed etiam in vir

ex forni
ſolutiōe
itia: dē
ica ſiue
a cūcta
ud. Di-
it ſcele-
propo-
niſi peni-
ndu ran
ctiſſimū
nationē
uentes
ur Job
conuer
is. Uñ
ā eis in
t in ſcā-
le vide-
curua.
ius qui
ic ſacer
pecca-
unq̄ in-
ā agen-
a las la-
et. Mūc
rmatos
diuina
ba ſum
tes tē.
ermōis
im⁹ do
o peri-
iutorio
rorum
dicitur
lio ma-
tur ma
r euan
is i ma
noſtra
o peri-
lo. Mā
t: quia
umicū
minum
e qbus
nſtabi-
: quia

stulti sicut luna mutantur. Eccl'iasti. xxvij. Stultorũ autẽ infinitus est numerus. Eccl'ia. j. Ideo dicitur. Nolite cõfidere in principibus: in filijs hominũ in quibus nõ est salus. p̃s. cxlv. ⁊ Hiere. xvij. Maledictus homo qui confidit in homine: ⁊ ponit carnẽ brachium suũ. Nam vt refert titus liui⁹ ⁊ iustinus li. xxxj. Hanibal cum se ad anthiochũ in romanos bella parãtem contulit: summa cũ gratia/ veluti numen quoddã celeste primũ except⁹ ẽ. Mox vero romanorũ insimulat⁹ amicicia regina cõmisit gratiã falsis delatoꝝ accusatiõibus: qui postremo prusiam bethinie regẽ (veluti vltimũ sue salutis refugiũ) adiens: ab eodẽ quoq; ꝓditus/ ne romanorũ inimicis traderetur manib⁹ veneno sibi consciuit mortẽ. Nec antiqua quidem exempla cõmemorare necesse est quãdoquidẽ quotidianis edocemur infidam hominũ esse amicitiã. ⁊ oĩ rota versatiliorẽ expimur hũanũ esse fauorẽ. Bonoꝝ vero tẽporalium semper variũ formidabilemq; nobis euẽtũ fortunã minari. vt iam supra demonstrauimus. vñ Boe. fortunã adducens loquentem ait. Hũc cõtinuũ ludũ ludim⁹ rotam volubili vice versam⁹: sũma infimis: infima summis mutare gaudemus. ⁊ Sene. epl'a. viij. In precipiti cursus iste deducit huius eminentis exitus: cadere est. ⁊ Philelphus. Humanas ꝟsuta quidẽ sursũ atq; deorsũ res fortuna rotat fluctu violentior omni. At deus oĩpotens nostri ludibria fastus riserit expectans quas det sub tempore penas. Idem seneca ĩnuit trage. ij. Quẽ dies vidit veniens superbũ. hũc dies vidit fugiens iacentẽ. Nemo cõfidat nimiũ secundis: nemo desperet meliora lapsis: miscet hec illis ꝓhibetq; cloto stare fortunã rotat oẽ fatum. Nemo tam diuos habuit fauẽtes crastinũ vt possit sibi polliceri. Res deus nostras celeri citatas turbine versat. vñ p̃s. xxxvj. Vidi impium exaltatũ ⁊ eleuatũ sicut cedros libani ⁊ transiui. ⁊ ecce non erat: ⁊ quesiui eũ nec inuentus est locus eius. Idẽ dicit Job xx. Si ascẽderit vsq; ad celũ: ⁊ caput ei⁹ nubes tetigerit: quasi sterquiliniũ in fine perdet̃: ⁊ qui eũ viderãt dicẽt vbi ẽ ⁊c̃. Hõ em̃ mutat̃ ĩdies. ff. de iudi. l. ꝓponebat̃. Persona quoq; hoĩs in ꝯtinuo ꝟsat̃ ꝑiculo. iux̃ illud Job. xiiij. Hõ nat⁹ de muliere breui viuẽs tpe replet̃ mlt̃is miserijs: ⁊ nũq̃ in eodẽ statu ꝑmanet Nã quẽ nũc sanũ fortẽq; ꝯspicis: fortasse vel ĩfirmitatẽ vel mortẽ añ horã ĩcurret. qꝛ vt dr̃ Eccl'. xviij. A mãe vsq; ad vespã mutat̃ tp̃s. ptz igit̃ q; ĩ ꝯtinuo ꝟsamur ꝑicl'o viuẽtes ĩ hoc scl'o. ex q̃ docemur nõ inniti p̃ñtꝫ vite fauorib⁹. ¶ Scd̃m documẽtũ sumim⁹ ex euãgelij tractatu: q; ĩ necessitatib⁹ adiuuamur a dño. iõ dr̃ in euãgelio: q; cũ vidisset dñs discipulos laborãtes ĩ remigãdo eo q; haberẽt vẽtũ ꝯ̃riũ/ venit ad eos supra mare: ⁊ dixit eis. Cõfidite qꝛ ego sũ: scꝫ adiutor ĩ oportunitatib⁹ ⁊ ĩ tribulatiõe. p̃s. ix. Ego sũ q̃ ꝯturbo ꝓfundũ maris sonũ fluctuũ ei⁹: q̃ turbant̃ gẽtes. p̃s. lxiiij. Ego sũ q̃ dominor ptãti maris ⁊ motũ fluctuũ ei⁹ mitigo. p̃s. lxxxviij. Jõ seq̃t̃ Et ascẽdit ad eos in nauĩ/ ⁊ cessauit vẽt⁹. qm̃ vt dr̃ Eccl'. xxxix. In p̃cepto illi⁹ fit placor: ⁊ nõ est minoratio ĩ salute ipsi⁹. vñ p̃. xxvj. Dñs ꝓtector vite mee a q̃ trepidabo. Idẽ. cxvij. Dñs mihi adiutor: nõ timebo q̃d faciat michi hõ: ⁊ despiciã inimicos meos. Sequit̃ ibidẽ q; meli⁹ est ĩ dño ꝯfidere q̃ in hoĩe aut in p̃ncipib⁹. vñ Hie. xvij. postq̃ dixit. Maledict⁹ vir q̃ cõfidit ĩ hoĩe. subdit Benedictus vir qui confidit in dño. rõ est qꝛ nunq̃ dereliquit sperantes in se. ¶ Tertiũ documẽtũ est q; spe futurorũ in tribulatiõib⁹ roboramur. Jõ dr̃ in euãgelio q; cũ trãsfretassẽt cognouerũt eũ postq̃ egressi sunt de naui: ⁊ q; oẽs infirmi sanabãtur. nã postq̃ de naui vite p̃ñtis educti fuerim⁹ dñm cognoscem⁹ sicut ip̃e cognoscit nos: vt dr̃ Hie. xxxj. A minimo vsq; ad maximũ oẽs cognoscẽt dñm: vt etiã dr̃. j. Cor. xiij. Tũc cognoscã sicut ⁊ cognit⁹ sũ. rõ est. quia vt dr̃ j. ioh. iij. videbim⁹ eum sicuti est: nec iam putabim⁹ fãtasma esse. quẽadmo

dum dicitur in euangelio: ꝙ di scipuli videntes eum supra mare ambulantem putarunt fantasma esse. tunc etiã omnes infirmitates nostre sanabũtur iuxta illud Esa. xlix. Non esurient neq; sitiẽt: neq; percutiet eos sol ⁊ estus ⁊ Apo. xxj. Absterget deꝰ omnem lacrimam ab oculis eorus: ⁊ mors vltra non erit/ neq; dolor: neq; luctus: neq; clamor. iõ dicit Se. in Prouer. ꝙ remedium malorum futura spes est. Et Greg. j. mora. Quid esse grauius potest q̃ afflictionẽ presentis seculi agere: ⁊ ad releuationem mẽtis nequaq̃ gaudia remunerationis sperare. ideo dr̃. j. Cor. xv. Si ĩ hac vita tm̃ spãtes sumꝰ: miſabiliores sumꝰ oĩbꝰ hoĩbus Ei ꝟo q̃ sperat nil graue est: qꝛ vt dr̃ Ro. viij. Nõ sũt ꝯdigne passiões huiꝰ scl̃i ad futurã gloriã q̃ reuelabit̃ ĩ nobis vñ. Catho. Rebꝰ in aduersis meliꝰ sperare memẽto. ⁊ Ouidiꝰ li. epi. dicit Spes bona dat vires. vñ Hiero. dicit ꝙ spes premij solaciũ ẽ laboris. Amaritudinẽ radicis dulcedo pomi cõpẽsat ꝑicula maris Spes lucri delectat dolorẽ medicine/ spes salutis mitigat Nã propter spẽ (dicit apostolus. Ro. v.) Gloriamur in tribulationibꝰ scientes ꝙ tribulatio patiẽtiam operatur. patiẽtia vero ꝓbationẽ: probatio vero spem: spes autẽ non confundit. Idem heb. vj. dicit ꝙ spes est quasi anchora aĩe tuta et firma. vñ Alanꝰ firmiter in portu puppim tenet anchora morsu. Sic in proposito spes rata corda tenet Idem. Nõ potis est pelagus leuiter trãscurrere lembus. Ni sit qui remis currere cogat eũ Nõ valet ad metam cursum ꝑducere cursor. Ni sibi spes ⁊ pes auxilient̃ ei. Et gre. vj. mora. c. xiiij. Tanto animꝰ se ab afflictione subtrahit q̃to ꝑ spem se ad summa sustollit. Ideo dicit̃ esa. xxx. In silencio et spe erit fortitudo vestra. Sꝫ hic querit̃ vtrũ future vite spes iuuet animũ in tribulatione. ¶ Ad hãc questionẽ elucidãdã pono tres ꝓpositiones Prĩa est. Licet spata bona futura corporaliter absentia nobis iuuamẽ sensibilinõ prestent effectu: spũaliter tamẽ veluti certitudinẽ ꝟitatis ingerunt/ animũ ad pertranseundã presentis vite molestiã/ haud parũ ꝯfortãt. Hec propositio cõtinet duas ꝑtes. Prima ꝙ bona futura nõ sunt presẽtia: ⁊ per ꝯsequẽs sensibilẽ nõ prestãt iuuamĩs cõfortationẽ. Q; aũt spes sit de futuris ⁊ absentibꝰ inuisis ptꝫ ꝑ illud. Ro. viij. Spes q̃ videt̃ nõ est spes. Nã qd̃ videt quis: quid sperat? si autẽ quod nõ videmus speramꝰ: ꝑ patiẽtiã expectamus. ꝯ sequit̃ ꝙ ea spes que est de bonis q̃ ĩ hac vita oĩno videri nõ possunt est ꝑfectissima. Q; aũt futuroꝝ bonorũ spes nõ iuuet sensibiliter. patꝫ quia ea nõ attingimꝰ corporaliter sed tãtũmõ spiritualiter per fidẽ Q d̃ aũt nõ ꝑcipitur sensu: nõ potest iuuare sẽsum. Oportet em̃ sensibile sensibꝰ approxĩari: vt sequat̃ sensatio. bona aũt futura nõ sunt sensibilia: nec sensu ꝑceptibilia ꝯ nõ possunt iuuare sensũ Q; aũt beatꝰ laurẽtiꝰ ⁊ nõnulli sancti tormẽta nõ senserint/ nõ fuit ex sola futurorũ cõsideratione: sꝫ ex singulari dono dei. potest tamẽ abstractio mentis tormẽtũ reddere minus perceptibile/ ꝓpter intẽtionẽ actus aĩe circa superiora: qꝛ ex intẽtione virtutũ spiritualiũ sequit̃ animaliũ remissio. ⁊ ecõuerso: q̃obrẽ intẽti cuicũq; negocio summa mẽtis efficacia/ minꝰ sentiũt q̃ circa illos fiũt. Secnnda pars ꝓpositionis auctoritatibꝰ preallegatis probata est. Secũda ꝓpositio Licet inuisa bona futura nullo sensu perceptibilia sensualitas allicere animũ (veluti cetera) nequeant corporalia/ integra tñ ꝑcepta fide: sua magnitudine superiorem rõnis partem excellentiore modo ad eoꝝ trahũt desiderium Prima pars huiꝰ ꝓpositionis in prima ꝓpositione precedenti probata est. Et ꝟm hoc intelligit̃ quod dicitur eccl̃s. vj. Melius est videre quod cupias: q̃ desiderare quod nescias. Intellige ꝟm sensualitatem: et tẽporalium rationẽ Nã ꝟm sensualitatẽ magis delectant et monent ꝓpinqua et presentia q̃ ab

sentia et remota quo fit vt plerūq; vili ora p̄sentia p̄ciosis p̄ponātur absētib⁹ et futuris ¶ Secunda pars patet qr bona futura que p̄cipiūt fide integra nobiliori p̄cipiūtur modo q̄z que sensi b⁹. Cū igit ea ipsa meliora sint cūctis p̄sentib⁹ bonis et nobiliore actu mē tis(.i.p fidē) p̄cipiant:sequit qr excellentiore modo mētē ad sui trahāt desi deriū. Neq; eī dubitauerit quisq; ex cellētiore modo p electionē ferri in ob iectū q̄z solo naturali impetu:quequi dē differētia hominū est atq; brutoꝝ Ea vero que suprema exp̄te p̄dit ani mi electio/ excelsior est distinctas aīe potentias in superiorē et inferiorem/ rursum in duplicē cuiuslibet partem decidim⁹. Inferiorē q̄dē circa natu rales vacare delectationes ordine ser uato legis nature. Infimā vero eā eē p̄tem q̄ soluto legis freno: p̄ceps in quelibet delectabilia fertur sensualitatem quidā priorē:appetitū vero sen sitiuū scḋam nōnulli cēsuere. Superi orē quoq; eā esse que tēporalib⁹ in or dine ad eterna vacat cōponēdis Su premā vero eā que eternis ipsis tātū modo legib⁹ expedito cōtēplationis actu innitit et diuinis limpido figit mentis intuitu. ¶ Tercia p̄pō Licet futurorū spes bonorū dilatiōe animū affligat:certitudine tamen (volūtatis imperio intellectui cōnixa) respiratio nem affert maximā. Hēc pars patz per illud prouer.xiij Spes que differ tur affligit aiam. Et matheus poeta. Pollicitū languet vlteriore mora. et Stati⁹.li.ij.thebay. Non grauior mi seris mortalibus addita cura. Spes vbi longa venit. Etiā aliquādo ob ni miā morā cadit spes bonoꝝ.vñ.Oui. li.epi. Spes bona sollicito victa timo re cadit. Sz vt dicit boe.iiij.de conso. prosa.iiij. Neq; eī est aliquid in tam breuib⁹ vite metis ita serū:quod expe ctare longū immortalis anim⁹ putet. Unde et p̄s.lxxxix. Mille anni tanq; dies hesterna que preterijt. Si eī be neficio inhians quilibet decē et vigin ti annis seruitio vacare dñi nō lassat: quō future beatitudinis expectatiōe breuissime vite spacio coruem⁹? Hēc le roseq; curiales decrepitā spe petūdoꝝ bonorū attigisse cernim⁹ atq; vacuos exegisse dies miseria sola plenos: r ca nis p̄fectos p̄enūcijs proprie mortis. ¶ Alia propositio. Et si magnitudo rerū in ambiguis spē tardā efficiat:in certis tamē animū leticia sūma sustē tat. Seq; in ambiguis sit tarda spes: di cit Oui. li. epi. Tarda solet magnis rebus inesse fides. Et hec ābiguitas procedit aut qr dubitatur an ipse res sint sic sperate. scḋo aut qr diffidim⁹ illas posse assequi. Et sic dicit puer. xxiij. Ne erigas oculos tuos ad opes quas habere nō potes: qr facient sibi pēnas vt aquile et volabunt in celum Ea vero q̄ futura bona speram⁹ cer tissima sunt r ea per dei grām habere possum⁹. Idco dr.heb.vj. Habemus spē quā tenem⁹ sicut anchorā aīe tu tā et firmā. Cui p̄cordat Alan⁹ dicēs firmiter ī portu puppim tenet ancho ra morsu. Sic in proposito spes cordā rata tenet Idco dicit apostolus. Ego sic pugno nō quasi i incertū. j. cori.ix. Et.ij.thi.vl. Reposita est michi coro na iustic̄ie.rc̄. Seq; aūt spes certa leti ficet dr Ro.xij. Spe gaudētes:r q̄to est de maiorib⁹ tāto forti⁹ letificat et mouet. Vñ Oui.li.epi. Certamē ma gnū p̄mia magna mouēt. Nos vero i mortalē atq; veracē oīm largitorem bonoꝝ imitantes dñm/ sperare licebit q̄ñquidē nec morte p̄reripi:nec infido vel ingrato negari principis aio am plissimā atq; superexcellentem meritis mercedē. q̄nimo retribui certa diffini tiōe tenemus. Neq; eī fraudatos cō cupite deseret mercedis emerite di gnos militie qui oīm facta infallibili p̄bat iudicio nusq; obliuioni ponēda dicente.p̄s.ix. Nō in finē obliuio erit pauperis:r patiētia pauperū nō peri bit in finē. Laborem⁹ itaq; remigā tes(licet cōtrario vento) quo ad nauī deducamus adoptate portū salutis. nec deerit auxilio laborātibus oppor tuno tpe x̄p̄us dñs qui est benedictus

in secula. Amen.

¶ Dñica p̃ma in.xl.

Multi bellantes aduersum me. p̃s.lv. Qm̃ est nobis/ teste apl'o. Ephe. vltimo. Cõtinua cõtra principes tenebrarũ colluctatio neq̃ q̃ subsistere/ nisi sup̃no iuuemur auxilio/ possumus nõ esse cõpabilẽ diabolice in terris ptãtem sctũs asseuerat Job penul. Credimus tñ dictũ illud Geñ.iij. referri ad mariam virginem ipsa conteret caput tuũ. Caput siq̃dẽ antiqui contriuisse serpentis mariam credim⁹: qñ placita deo humilitate fidei sup̃biam demonis p̃fidiãq; dãnauit. Et presertim qñ iesum antiqui destructorem hostis ĩcorrupta p̃manẽs in mũdũ effudit. Hãc igit̃ nr̃m in auxilium contra hostem ĩuocem⁹ aĩarũ qui victricẽ agnoscẽs facile fugã capescet: cuius dulcẽ fulgidũq; cõspectũ nec põt ĩuidus ille ac tenebrosus hostis plen⁹ malicia sustinere. Ad eã igit̃ recurrentes tota dicamus deuotiõe/ cãticũ gabrielis Aue. ¶ Multi bellantes aduersum me vbi supra. Jã ĩpositis maioribus in nauibus p̃latis et alijs sacerdotib⁹: tertiã ecclesiasticorũ turmã associare necesse est. Religiosoꝝ videlicet: qui interrogati quid artis impie sortiti cõtra legẽ sanctam dei bello cõducere possent. Respõderũt se haud infimũ inter ceteros p̃meruisse transgressores locũ: vtpote qui p̃iuri corã deo potissime ĩuenirent̃ votorũ transgressione suoꝝ. p̃prietatem quoq; cõparandam furto censebant. fornicationẽ vero suã (cui haud minimã sese ꝯferre operam) p̃dicabant/ sacrilegij habere spẽm. Jnobediẽtiam vero (qua fiebant illustres diaboli sectatores) ariolãdi pctõ similẽ affirmabant: sacrã allegãtes super hoc passu scripturã. j. regũ. xv. Dicebãt p̃terea ieiunia fortiter fregisse dentibusq; lacerasse: diuinũq; officiũ sincopãtib⁹ v̄bis q̃turpiter corrupisse: nec extra periculũ esse omissionẽ qñq; totalem officij. Jnter hos p̃cipue sese dignos gl'ia caphardici censebant predicatores: qui mẽdacijs ppl'm audacter decipiebant horrẽdis: asserentes grauissimis/ ore p̃caci/ adhibitis p̃iurijs/ neminem salutis habere spem posse qui suis nõ vteret̃ indulgentijs. Ossa quoq; patibulo dãnatoꝝ: loco martyrũ vel aliorũ sanctoꝝ deosculanda ppl'is detulisse: multisq; execrabilib⁹ decepisse populum argumentis: potentissimos se esse mendaces: ⁊ populorũ validissimos oĩm deceptores. Ancillis filiabus ve hospicio seruientibus corrũpendis aptissimas nosse cautelas: eũq; ĩfamie penã mereri: statutũ ap̃d eos esse qui hospicio ĩexpleta aggrederetur libidine: matrõe: filie: ancille ve cõmertio.

¶ Post hos dissolutissimi locũ obtinuere monachi seculari veste amicti vtroq; fissa latere añ retroq; q̃d rato: caput leuitate plenũ: birro vnã vix p̃tẽ ad plenũ tegente. hij se focarias oĩ tp̃e cõcubinas habere: nec dies vereri sacros. Oĩbusq; diebus etiã festis adire saltus: feris intenti. canũ oñtantes gregẽ predicabãt. Comedere carnes omni tẽpore contra regulã ip̃orũ non erubescebant: lecto decubare nudi cõsueuisse: soli frequentare vicos/ nec horrere tabernas: lupanarib⁹ etiã nõnunq̃ publicis interesse. ⁊ si quid vltro facinoris haberi põt perficere gaudent. Ea p̃fecto mala difformate religiosus vite nõ p̃ficit que nõ potest Hos dignissimos piratice classis alũnos hipocritarũ nũerosa sequebat̃ legio/ qui veste induti lacera: torto ante pectus collo: horridũ prestabant aspectũ intuenti. hij dũ quasi bello ĩutiles prefectus reijcit altis cepere clamoribus audientiã flagitare. Quos prefectus increpãs ait. Quid vos miserrimi nr̃o cõducere poteritis bello? Exploratorũ potius vices gerere penes nostrã timeo maiestatẽ. Jndumenta certe vestra sequaces vos inimice nobis diuine legis demõstrant atq; sanctitatis amatores. humilitatẽ/ patientiam/ austeritatem vite sanctimoniã

queq; pretenditis plurimã q̃ oia nr̃o sunt ab exercitu aliena. O serenissime (inquiunt) oĩm scelestorũ ꝓnceps. Me nr̃os dedigner̃ vili ꝓtextos pãno habitus. quoniam non sanctitatis causa hanc induim⁹ talem: sed decipiẽdorũ hoĩm gr̃a. humilitatem quidem fingimus extra: sed manet suprema nobis superbia: mẽtis possidẽs penetralia. Nihil eñ humilitate querim⁹ nostra nisi fatui opinionẽ populi quo sancti reputemur: r largas hauriam⁹ ex matronarũ manib⁹ elemosynas: nos autem efficacissimi aliene fame sum⁹ denigratores: qñ fides haud modica nostris consueuit prestari verbis. nos principum secretissimi quersores existimus: et fortissima in populis discordiarũ bella serimus: die noctuq; murmurationi vacamus in claustro: vagamur in vico: quãdoq; parum ficte orationis ꝓnunciamus in choro. Me igitur despicias eos qui maximo tue maiestati accedere possunt auxilio: sicq; recepti sunt. ¶ Quos sequebantur nonnulli gentiũ miserrimi omniũ apostate quotidiani (ꝓpria volũtate) cursores quos veluti numidas seu postaticos p̃cursores bellice classis accepit. Nos oñs aduehi brigantinis iussit/quo celerius omnẽ in locũ decurrere possent. Nempe inter omnia maris vasa brigantinum volocius est.

¶ Hij quidẽ apostantiũ duplicẽ cõstituunt differentiam: que fugitiuos erroneq; tenet. nam fugitiuum dicit lex. qui ea mente fugit vel fugere intẽdit: vt nusq̃ ad dñm reuertatur. ff. de edilic. edic. l. quis sit fugitiuus. §. ceciliꝰ. Errо autem dicitur qui frequẽter vagatur: animo tamen ad dñm redeundi. vt ibidẽ §. erronẽ. Sic apostate illi fugitiuorum obtinent locũ: qui deserta regule obedientia/dãnabiles obtinẽt exemptiones ordinis omnino disciplinã egressi: vt qui religiõis habitu deposito/secularis assumunt sacerdotis indumentum: vel qui mendicantium abdicata humilitate/in episcopos vel abbates promoueri volũt quos manet eterne dampnationis pena. Hereditate siquidẽ patris ĩdigni sunt qui testamẽtum eius seruare noluerunt. iuxta illud ps̃. lxxvij. Nõ custodierunt testamentum domini: r in lege eius noluerunt ambulare. Ideo dicitur Eccl̃iasti. xj. Sta in testamẽto tuo et in illo colloquere: et in opere mandatorum tuorum veterasce. Nõ autem veterascunt in mandatis dat̃ qui ipsum testamentum fugiunt mandatorum. Hereditatem quoq; patris illius (cuius ordinẽ impudenter assumunt) nõ merentur. quoniã in eam nõ quasi adoptiui: sed adulteri et fures ĩgrediũtur. iuxta illud ps̃. lxxviij. Venerunt gentes in hereditatem tuam. nam vt dicit̃. ff. de peti. here. l. j. hereditas ad nos pertinet aut veteri iure aut nouo. i. aut ex lege. xij. tabularum aut ex testamento. Desertoribus autem suarum religionum neutro modo illis debetur hereditas: quia nõ lege xij. tabularũ. i. decalogi: neq; testamẽto francisci vel dominici per eos violato. Indignum est eos lucrum inde percipere vnde penam meruere. Infideles autem inuenti (fm ps̃.) In testamento dei sunt qui pristinum regule votum obliti ad laxiorem tendẽtes vitam decurrunt. Non igitur digni hereditate censebuntur qui potius infidelitatis plecti pena debuissent. horum autem multitudinem videns lex dei venientes in bellum aduersum se dicit verba premissa in themate Multi bellantes aduersum me.

¶ Sed hic querit̃ vtrũ religiosorum multitudo sit laudãda. Ad solutionẽ huius questionis pono tres ꝓpõnes. ¶ Prima est hec Nouelle religionũ adinuẽtiões post q̃ttuor mẽdicãtium oĩno superflue inutilesq; videt̃. patet: qr illud ẽ supfluũ qđ alio preexistẽte fieri põt. Sed in ordinib⁹ factis vsq; ad q̃ttuor mẽdicãtes ĩclusiue iuenit̃ oĩs mod⁹ viuẽdi religiose. & alij ordines supuacanei sũt. ptz: qr q̃ vult securitatẽ habere vite: r nihilomin⁹ a carnib⁹ abstinere hz ordinẽ sancti bñdicti: vel

qui vult carnibus vti hz ordinē sācti Augustini. ⁊ qui vult inter seculares conuersari: hz ordinē beati petri. qui vult pauptatem sectari extremā: ⁊ in ppl'is ꝓficere predicationis ꝟbo: habet ordinē minoꝝ. qui vult pecuniaꝝ habere cōtactū: cū mēdicitate. habet tres alios mendicātium ordines. qui vult in solitudine esse: hz cartusiēses. ergo reliqui īutiles et supflui. Ideo ꝓhibēt noue religionum secte. extra de relig. do. ne nimia. Sola duci superstitione reor: aut nomīs acquirendi ambitu nouellarū adinuentores religionū: quos ppl'us (noua semꝑ appetēs) nouella ꝓsequit deuotione. vt posterioꝝ maior semꝑ apud vulgares habeatur opinio. Dū benedictinorū noua religio decurrebat/ oīs populorū deuotio in eā ferebat: vt ipsa bonoꝝ ꝓdiga collatorū effusio facile ꝓbat. Bernarditarū sequēs benedictine venas elargitionis ademit supstitio cōuersa in nouum habitū populi deuotione. Sicqz alia aliā religio pepulit: ⁊ pelleret in infinitū si mundus infinito staret tēpore. ¶ Secūda ꝓpositio. Religiosoꝝ excessiua multitudo siue mōasteriū redditibus minuens. siue ppl'm elemosinis grauās: oīno est ꝓhibenda Primū patet: quia vt dicit extra de insti. c. j. non debēt in monasterio plures recipi q̄ꝫ de bonis eccl'ie valeant sustētari. Secundū patet: qꝛ paulus hoc reprehēdere videt vbi dicit multos existimare questum pietatē. j. thi. vj. Est aūt questus magn⁹ pietas cuz sufficientia. Idem dicit. Nemī se velle oneri eē. ij. Coꝝ. xj. ⁊ j. Thes. ij. Sz neqz vituperandos dixerim eos qui xp̄m imitātes sola viuūt mendicitate cōtēti: nō ad histrionatū referentes q̄stum: sed pietatē. dū occasione mēdicitatis cōuersari īter populares licet xp̄i rememorando paupiem. ⁊ future vite diuitias etiā solo habitu predicātes: atqz veluti inopia cōpulsi: salutare xp̄i ꝟbū iugit annūciātes. Si em̄ onusti diuitijs redditibusqꝫ muniti mēdicātes fuerint: alioꝝ ꝓtin⁹ monachorū exemplo pasti pinguedine ⁊ bonis repleti/ diuinū dedignabunt ꝟbū populis seminare. sicqz porcorū more pinguiū inutiles penitus huic seculo luxurie vacantes aut auaricie carnifici futuro reseruabunt infernali macello deportādi: qꝛ īcrassat⁹ dilectus recalcitrare sueuit. Deutero. xxxij.

¶ Tertia propō. Religionē sinistra īgredientes opinione vel min⁹ idonea cōpti deuotiōe: deprauationē ceterorum atqz religionis inducūt obfuscationē. boni vero maxīa sunt laude tollendi. Non igit eos passim recipere licet: qui vel necessitate compulsi aliq̄ vel parentū causa exgrauandoꝝ in religionē deducunt: qꝛ vt dicit. j. q. j. c. principatus. difficile bono paguntur exitu: que malo sunt inchoata principio. Et taliū sepe cōuersatio ceteris ē perniciosa: qꝛ vt dicit. xxviij. q. j. c. sepe maloꝝ cōsortia etiā bonos corrumpunt. ¶ Est igitur om̄e rarū p̄ciosum vt dicit tulli⁹ in lib. de amicitia. ⁊ ecōuerso. Om̄e preciosum rarū. multitudini aūt semꝑ mixta est ꝯfusio. Ideo dr̄ p̄s. xvj. Dñe a paucis diuide eos īvita eoꝝ. Et eccl'i. xvj. Ne iocunderis in filijs impijs si multiplicent. Meli⁹ est em̄ vnus timēs deū q̄ꝫ mille filij impij in quibus nō est timor dei. ⁊ extra de eta. ⁊ quali. in ordi. p̄fi. ca. cum sit ars artiū. dicit ꝙ melius est paucos bonos q̄ꝫ multos malos habere ministros. Sed nunc vt dr̄. xl. di. c. multi sacerdotes noīe ⁊ pauci re ⁊c̄. Multitudo tamen bonoꝝ religiosoꝝ ⁊ decori ē ecclesie auxilio haud exiguo. qm̄ et orationibus et exēplis atqz doctrinis populū ad diuinū maxime trahunt amorē: ideo sicut imperator gaudet ciuitatē liberis impleri. ff. solu. ma. l. j. ⁊ .ff. de bo. dam. l. fi. §. pe. sic deum puto gaudere fideliū seruoꝝ multitudine. Sed heu: qꝛ vt dr̄ Esa. ix. Multiplicasti gentem: ⁊ nō magnificasti leticiā Profecto maloꝝ maior est numerus q̄ꝫ bonoꝝ: sed ⁊ eoꝝ qui boni videntur inter hoīes. pauci sunt boni corā deo: qui non exteriora sed īteriora iudicat

quia homo videt ea que foris sunt: deus autem intuetur cor.

¶ Quo ad scdam partē sermonis ex euangelij tractatu habemus tria documenta. videlicet.

Mundū fugere seu declinare.

Diabolicis tentationib⁹ resistere: seu obuiare.

Et verba sacre scripture inuestigare vel addiscere.

¶ Primū documentū capitur ex eo q̄ dñs Jesus assumpto a btō Johanne baptismo. in desertū se cōtulit. Dicitur enī in euangelio q̄ duct⁹ est Jesus in desertū a spū scz sancto instigāte. nā segregatos a mūdi strepitu dñs alloquitur. iux illud Osee. ij. Ducam eum in solitudinē z loquar ad cor ei⁹. Jdeo ps̄. liiij. dicit. Ēlōgaui fugiēs (scz mundū) z mansi in solitudine expectans eū qui saluū me fecit a pusillanimitate spiritus/qua scz timebam succūbere viciorū occasionibus/z tēpestate (scz aduersitatū) que in mūdo sunt. q̄quidē tēpestas demergit. ps̄. lxviij. Veni in altitudinē maris: z tēpestas demersit me. cām vero tempestatis subdit in eodē. ps̄. liij. dicens. Qm̄ vidi iniquitatē z contradictionem in ciuitate z labor in medio eius z iniustitia: quasi dicat. Omnia mala sunt in mūdo/qui (m beatū Johānē j. Joh. ij.) totus in maligno posit⁹ est. Jdeo dr Eccli. xviij. Ne oblecteris i turbis neq̄ in modicis. assidua enī est cōmissio eor̄/scilz in peccatis. vix enī fieri pōt vt non multiloquio vel cōcupiscentia aut rixa societatibus admixti peccēt. Neq̄ enī tacere decz socia bilem. qm̄ verbis delectatio expetitur conuersantis. tacētis vero nulla esse voluptas potest. laxatā autē in colloquiū linguā mutua ꝟborū cōnexio facile in multiloquiū trahit. Qr vt dicit Latho. Virtutem primā puto cōpescere liguam. Et Eccli. xiiij. dicit. Beatus qui nō est lapsus ꝟbo ex ore suo. Et Jac. iij. dicit. Qui non offendit in verbo hic perfect⁹ est vir. dicit aūt puer. x. q̄ i multiloquio nō deest peccatū. Concupiscentiā quoq̄ societatis admixtione concitari est facile. mulieris alteriusve aspectu creature delectabilis. obiecto potētiam naturaliter mouēte. Que autem non viderit oculus: nequaq̄ cor cogitabit. vt cōe est prouerbiū Bersabee dauid concupiisset nunq̄/si visu pus non irritatus fuisset animus. ij. Reg. xj. Rixam quoq̄ vir fugiet plurib⁹ inuicē admixtus conuenientib⁹/qm̄ illi⁹ ferre iactantiā graue/illi⁹ leuiloqui vanitatē turpe/illius maliloqui mordacitatē impiū. Alterius iniuriantis cōuitia miserū. Alterius turpiloqui fedītatem inhonestū atq̄ honori dānosum suo erit. Vñ Tulli⁹ in lib. de offi. dicit. Multi tranquillitatē expetentes a negocijs publicis se remouerūt atq̄ ad ociū profugerūt. Inter quos etiam philosophi quidā nobilissimi: z quidā hoīes seueri z graues nec populi nec principū mores ferre potuerunt. Vixerūtq̄ nōnulli in agris. Facilior quidē z tutior z alijs min⁹ molesta ociosorum vita: fructuosior autem hominū generi atq̄ ad claritatē atq̄ amplitudinē aptior eor̄: qui ad rēpu. z ad res magnas gerendas sese accōmodauerunt.

¶ Sed hic queritur. Vtrū solitaria vita sit publice seu cōmuni pferenda. ¶ Ad solutionē huius q̄stionis pono tres propositiones. ¶ Prima. solitaria tutior ad salutē vita z contēplationi aptior/pacē gemitūq̄ conseruās tentationibus exuta presentiū corporaliter obiector̄/ qñq̄ maiorib⁹ ab intra spūaliter vexata/vel diuinū pene hoiem reddit vel bestialem efficit z in laqueū desperatiōis inergit. ¶ Hec ꝓpositio continet primo q̄ solitaria est tutior vita qđ pt̄z per ea que supra diximus. Vñ dicit de pe. dist. ij. c. qñ adam solus erat: nō est p̄uaricat⁹: qr mēs eius adherebat deo. Et Hiero. Improperanti sibi q̄ romā deseruisset: rndit se fugisse ne mundus eū decipet: neve coniūx eū delectaret aliena. Vñ Sene. ad lucil. A turba q̄tū

potes te separa. Primũ argumẽtum bone mentis existimo posse consistere et morari. Scda aut inimica est multorũ cõuersatio. Ratio est (vt dicit idẽ in trage.) Nemo põt diu tute se periculis offerre quẽ sepe transit casus: qñq; ĩueniet. vñ Eccli.iij. Qui amat periculum peribit in illo. Ideo dicit Hiereñ.ix. Quis dabit me in solitudinem diuersorũ viatorũ: quasi dicat vt fugiã peccandi occasiones q̃ me sequunt in mundo manentẽ. iuxta illd Esa.xxiiij. Formido t fouea t laqueꝰ super te qui habitator es terre. formido scz impellens: fouea scz patẽs: t laqueus scz stringens: formido qppe vl future necessitatis vel ĩminentis potestatis: vel delectabilis pdende amicabilitatis impellit ad malũ/ t ad cadendum in peccati foueã apertã. i. in opus malũ vbi est laqueꝰ delectationis t consuetudinis postea ligans.

Monachos autẽ frequentiã habere hoĩm t imitari/ ridiculi plena res est. Quia vt 9. xvj.q.j.c.si cupis esse qđ diceris monachus. i. solus. quid facz in vrbibus: q̃ vtiq; nõ sunt solorũ habitacula: sed multoq;. vbi glo. dicit q; nomia debẽt esse ꝓsona rebꝰ. insti. de dona §. est t aliud. ff. de tu. l.j. in auct. de defenso. ci. coll. iij. in prin. xxj. di. cleros. xij.q.j. clericus. Ideo monachis potest illud Virgilij cõuenire bucco. eglo.j. dicẽs. Nos patrie fines t dulcia linq̃mus arua. Nos patriam fugimus. Et hij profecto digni sunt laude. vt in.c. qui vere. xvj.q.j. dicit. qui vere digneq; solitariam t quietã vitã ducunt: digni sunt conuenienti honore. dicit igitur Hiere. xlviij. Fugite t saluate animas vestras.

¶ Scdo dicit q; vita solitaria est contemplationi aptior. qđ patz per illud Osee.ij. Ducam eã in solitudine t loquar ad corꝰ eiꝰ. Et. ps. lxiij. In terra deserta inuia t inaquosa/ sic in sancto apparui tibi. vt ptz Exo.iij. Vbi deꝰ in deserto apparuit moysi ĩ rubo. Et Hiere. xxxj. Inuenit populus grãm in deserto. Et Osee. xij. Cognoui te ĩ deserto in terra solitudinis. vnde glo. super illud Canti.iij. En lectulũ Salomonis t c̃. dicit. Dum aĩa a mundi strepitu secesserit: locũ in quo spõsus quiescet cõponit. Et ꝓsper li. epigra. Scrutari legẽ põt vtcũq; quieti. Si mundi a strepitu libera corda vacẽt. Et Ber. in quodam sermo. O aĩa sancta sola esto. vt soli oĩm dño seruies teipsam. quẽ tibi ex oĩbus elegisti. fuge publicũ. fuge ipos quoq; domesticos secede ab amicis t intimis/ mente/ intentione/ t spiritu. An nescis te verecundum habere spõsum qui nequaq; suam tibi velit indulgere ꝓsentiã psentibus ceteris? Ideo dr Esa. xxxij. Habitabit in solitudine iudiciũ t iustitia in chermel sedebit/ et si soli deo seruire debemus (vt Deutero. vj. pcipitur) quomõ seruiemus illi soli: qui cum pluribus habitamꝰ/ quibus vel nutu/ vel lingua/ vel manu/ aut corpe seruire necesse est? Neq; enĩ pluribus seruire dñis facile possumus. Ipso teste dño Luc. xvj. Duo enĩ sunt que societatem non admittunt matrimoniũ videlicet t dñium. Nam de vxore dicit Virgi. Coniuge corrupta nec solos tangit atrides. Iste dolor solus. Et habetur ĩ glo. l. si vxor. ff. ad. l. iul. de adul. De dominio vero dicit. Nulla fides regni socijs omnisq; potestas impatiens consortis erit.

¶ Tertio dicit ꝓpositio q; vita solitaria est pacifica. Vnde refertur q; Diocletianꝰ postq; imperasset annis. xvj. abdicata imperij maiestate ad vitam se priuatam reduxit in dalmatiã vnde oriundus erat. Idẽq; fecit Maximianus amore Diocletiani: mediolani se recondens. Hic Diocletianus xx. milia martyrũ occidi fecit. Diogenes quoq; preelegit oleribus vesci puatam agens vitam: q; victu splendido tyrannice turbationi sese immiscere. Quem cum plato lauantem olera reperisset: increpuit dicens. Si tirani conuersationem pati scires/ olus non comederes vel lauares. Cui diogenes. Et tu si oleribus contentus

esses/tyranno nequaq̃ seruires. Dominus autem ī pace locum habz. ps. lxxvij. Ideo qui mundi turbine carent preclara plerumq̃ componunt opera diuinis siue humanis studijs accommodati. Unde Seneca. Qui nihil agere videntur maiora agunt: humana diuinaq̃ simul tractãt. Non igitur inuenio cum quo te malim eẽ q̃ tecum. Fuge ergo multitudinem: fuge paucitatem: fuge etiam vnum. et quicquid facias cito redi a corpore ad animũ. Illum diebus ac noctibus exerce. oñiaq̃ impedimenta dimitte: ꝛ vaca bone menti. Nemo eni ad illam peruenit occupatus. Et bernar. Iuge silentium ꝛ ab oñi strepitu secularium perpetua quies/ cogit celestia meditari. Et Hieron. ad p̃sidium. Habebis cellulam que te solum capiat: immo non eris solus/ angelica tecum turba versabitur tot tibi erũt socij: quot sancti. fabulabitur tecum Iesus. Et Theophrastus lib. de nuptijs. Sapiens nunq̃ solus esse potest. habet enim secum omnes qui sunt ꝛ qui fuerunt vnq̃ boni: ꝛ animũ liberum quocũq̃ vult transfert. Unde quidam sapiens dicebat se nunq̃ minus esse solum q̃ cum solus. In vitis patrum legitur: q̃ angelus cuidã infirmo solitario seruiens aduenientibus alijs seruitoribus humanis recessit. Huic loco mihi conuenire videt quod dicitur Esa. xxxij. Erit vir qui celat se a vento/ idest vanitate huius seculi/ ꝛ celat se a tempestate/ idest ab impulsu hominũ sicut riui aquarum in siti/ id est plenus gratia/ et vmbra petre prominentis in terra deserta. i. intactas ab estu concupiscentie. Et Esa. iiij. Erit in vmbraculum diei ab estu. ꝛ in absconsionem a turbine ꝛ a pluuia/ idest in pace.

¶ Quarto dicit propositio q̃ solitudo seruat gemitũ. Unde dicit de beato Francisco qui querebat loca solitaria amica meroribus. Sic ꝛ btã Magdalena: ꝛ Maria egyptiaca ꝛ alij sancti loca quesiere solitaria/ in quibus continuis instarent gemitibus. Iuxt illud Esa. lix. Quasi columbe meditantes gememus. Meditari autem aut gemere ꝛ peccatorum nostrorum memores esse non possumus/ cum versamur in turba turbãte animũ ꝛ in diuersa mutante.

¶ Quito dicitur: q̃ solitaria vita est exuta corporali obiectorum presentatione. q̃ obrem non patit eas que talibus excitantur tentationes: sicq̃ puriorem agit vitam solitarius/ dum qđ moueat animũ ad illicita cogitanda presens habet nihil sensibus captum. Ideo dicit de beato Johanne baptista. Intra deserti ciuiũ turmas fugiens petisti/ ne saltem leui maculare vitam famie posses. Ideo dicit Hiere. xlviij. Eritis quasi mirice in deserto. Mirice autẽ nullius pede calcantur/ sic ꝛ solitarij nullius rei corporalis tentatione franguntur.

¶ Sexto dicit propositio q̃ solitaria vita plerumq̃ maioribus tentationibus impugnatur. patet Eccli. ij. Fili accedens ad seruitutem dei: prepara animũ tuum ad tentationem. Exemplum habemus de beato Anthonio/ quem demones etiam percusisse dicũtur. ꝛ de multis alijs sanctis qui horribiles demonũ pugnas passi referũtur. vt etiam de beato Francisco refert beatus Bonauentura. Nec mir. Antiquus eni hostis eo fortius hominem satagit perturbare quo rerũ specie corporalium videt abstractũ. veluti qui pennato volatu rethia transgressus est sua. Quos aũt pene rethibus inuolutos mundanarum retinet occasionum insequi non oportet. Laqueis autem istis ereptos oñi conat impetu reuocare. sed frustra iacit rethe añ oculos pẽnatorum. puerb. j. Et ptrito laq̃o liberatos sese viri religiosi letant dicentes cũ. ps. Laqueꝰ contritus est: ꝛ nos liberati sumus.

¶ Septimo dicit ꝓpositio q̃ vita solitaria vel efficit hoiem penitꝰ diuinũ aut bestialẽ. ptz ꝑ philosophũ dicentem q̃ solitarius aut deus aut bestia.

Ratio est: quia cum homo sit animal ciuile/aptum cũ alijs viuere (vt dicit philoso. ix.ethi. c.ix.) constat eũ (nisi hũanam quodãmõ trãsgressus conditionẽ) diuinã vel quasi adept⁹ sit/nõ nisi bestialitatꝫ rõne solitariũ degere/ qm̃ ꝑm Tulliũ. Natura nil solitariũ amat. si igit̃ diuĩa careat societate infelix solitari⁹ est/ ⁊ bruto pene sil̃is eo ꝙ nihil hẽat hũane iocundũ vite. Qm̃ ꝑm Boe. Nullius rei sine socio iocunda est possessio. Ideo dicit Philoso. ij.mo.c.xv. ꝙ vitam ducere cũ alio et iocundũ ⁊ necessariũ est. Qui ꝟo diuine particeps fuerit delectationis/ eo ꝓfecto felicior/quo diuina hũane melior est conditio. Difficilem tñ solitariam vitã philoso.ix.ethi.c.ix. asserit. Ideoqꝫ beatũ non esse solitarium. Neqꝫ enĩ facile per seipsum operari: veluti aliorũ consortio ꝓuocati ⁊ adiuti. Ideo duos melius esse q̃ꝫ vnum. Eccl̃s.iiij.dicit: eo ꝙ sol⁹ non hẽat adiuuantẽ: ꝯ solitaria vita periculosa.

¶ Scd̃a ꝓpositio. Mundi fuga semper vtilis ad salutẽ/ad oĩmodã nõ se conferẽs solitudinem: sed conuẽtualem religiosorũ idoneã attingens conuersationẽ tutiorẽ obtinet salutis modum. Q̃ autẽ mundi fuga semꝑ sit ad salutem vtilis ptꝫ per predicta in p̃ncipio.ij.partis. Si aũt arguit̃ gloriosius esse bello victoriã expetere: q̃ꝫ fuga periculũ euitare. Rñdeo presumptioni magis proximũ accedere. Primum: prudentie ꝟo scd̃m eo ꝙ vix eq̃ sit belli congressio. Ubi enĩ innũeros vn⁹ hostes aggredit̃/ audacie quidẽ non autẽ prudentie locũ prestat. iux̃ illud Prouer.xiiij. Sapiens timet ⁊ declinat a malo: stultus transilit ⁊ ꝯfidit. Inequalem ꝟo pugnã totius mũdi contra vnũquẽqꝫ singulariter multitudo cum solitudine probat. Aduersum habere vniuersum contra se mundum quisqꝫ xp̃i sectator intelligit/dicente dño. Si mundus vos odit scito te quia me priorem odio habuit. si de mundo essetis: mũdus quod suũ erat diligeret: sed quia elegi vos de mũdo propterea vos odit mũdus. Joh.xv. Idem.xvj. In mundo pressuram habebitis. Quis igitur tam fortis animi viriumqꝫ: vt contra vniuersum solus inire bellum tentet? Audaciorem leonida lacedemonio hunc existimãdum puto/qui paucissimis comitat⁹ vniuerso xersis exercitui cõgredi nõ formidauit/ exhortatione ad socios facta in hec verba prãdeamus: apud inferos cenaturi. Nunquid humeris meis corruentẽ potero sustinere mũdum? Siquidem adiuuare possem. fortasse non esset abeundum. vbi vero nil possum conferre iuuaminis: inculpabilis est fuga. Cui bene concor.l.si finita.ff.de dam.infec.§. si quis metu ruine decesserit de possessione cũ iuuare non posset. labeo scribit perinde ius habere ac si ĩ possessione stetisset.

¶ Secunda pars ꝓpositionis tenet ꝙ tutior est vita conuentualium q̃ꝫ solitariorum/quod patet per illud alle. Eccl̃es. iiij. Melius est duos esse simul q̃ꝫ vnum: habent enim emolumẽtum societatis sue. si vnus ceciderit/ ab altero fulcietur. ve soli: quia cũ ceciderit non habet subleuantem se. Et si dormierint duo/ fouebũtur mutuo et si quispiam preualuerit cõtra vnũ: duo resistunt ei. funiculus autem triplex difficile rumpitur. Unde et dominus se presentem congregationi discipulorum exhibuit. Joh.vlti. Et in medio duorum vel plurium in nomine eius congregatorum esse promisit. Magna profecto salutis incitatio est exemplum plurimorũ. Nam ⁊ segnis equus plurium societate fit celer/solus vero licet acredine multa fulciat̃ tepido tranat pede: tediosum agens iter. Ideo ꝑm Philosophum.j.poly. In princi. Omnis societas alicuius boni causa est constituta. In societate siquidem religiosorum nũc psalmorum melodia demulcet/animũqꝫ leuat egrum/nunc varius cantilenarũ accentus mentem exhilarat: nũc orationis instantia/deuotionis affectum accendit. nunc conspecta religiosorũ

deuotio/haurit pias ex cordis fonte lachrymas. Nunc cõmunis refectio lassum recreat spiritũ. Nunc corporalis modica iuuat exercitatio. Sicq; alternis rerũ vicibus animus roborat̃. Solitari⁹ vero nõ nisi seipsum cõfiderat a quo iuuamis quippiã hauriat. nec potest tantis deuotionũ exẽplis excitari tractus ab vno velut a pluribus. Necq; alternis officiorũ cõmutationibus renouare animum potest. ꝙ̃ obrem non esse durabile qđ alterna careat requie. Ouid. lib. epist. epla. iiij. dicit. Qđ caret alterna requie durabile nõ est. Hec reparat vires: fessaq; mẽbra nouat. Dicit igitur cũ. pſ. Dicam me confiteri velle dño in concilio iustorũ & congregatione. solitudinem qui velit amet: cõgregationem tutius quisq; sibi diliget.

¶ Tertia ꝓpositio. Licet rerũ publicarum admĩstratio ꝑuato anteponenda ocio laudabiliorẽ apud hoĩes efficiat/ mũdana neomin⁹ abstractio/ clariorem diuinarũ negociatione rerum hoĩem reddit. Prima pars videlicet ꝙ laudabili⁹ est reipu. vacare admĩstrationi ꝙ̃ ocio. patz per illud Tullij supra allega. ante q̃stionẽ. Ideo beatus Francisc⁹ elegit nõ sibi soli viuere: sed alijs ꝓficere. Qm̃ vt dicit beatus Hiero. in ꝓlo. sup bibliã. Sancta q̃ppe rusticitas solũ sibi ꝓdest. & q̃ꝫtũ edificat ex vite merito/ tm̃ nocet si destruentib⁹ nõ resistat. Et Aug. in. c. q̃ eẽpatum. viij. q. j. dicit. Ocium sanctũ querit caritas caritatis. Negocium sanctũ suscipit necessitas caritat̃. Et viij. q. ij. dilectissimi dicit. Nullus vestrum neglecta vtilitate cõi: suo lucro ꝓspiciat ne ꝓpria estimatione fallat̃ Et. xvj. q. j. c. vos aũt dicit. Nec ociũ vestrũ necessitatibus eccl'ie preponatis. Et. j. ethi: dicit̃ q bonũ tanto melius: ꝙ̃to cõmunius. Et ex. de regu. & trã. ad reli. c. licz. dicit̃ q sicut maius bonum est mĩori ꝑferendũ: ita cõmunis vtilitas spãli prefertur/ & ĩ hoc casu digne preponit̃ doctrina silentio/ sollicitudo contẽplationi/ & labor q̃ quieti. Unde dicit̃ in. c. nisi cũ pridem. ex. de renunci. q episcopus q̃ potest ꝓdesse non debet obtinere licentiam renunciandi. Qz aũt vtilitas cõmunis sit preferenda particulari habet̃. ex. de postulatio. c. bone memorie. & glo. in. l. de pupillo. §. si quis riuos. super verb. securitatis. ff. de no. ope. nun. & est casus in. l. riparũ. ff. de re. di. & insti. eo. ti. §. littoz. & in auct̃. de nõ alie. §. quia veroverisimile in fi. coll'. ij. Casus est talis. Aliquis habet arbores ĩ littore vbi naues ligãtur vult eas abscindere/ non debet: qz vtilitas cõmunis est preponẽda priuate. ¶ Exempla habem⁹ de Codro rege athenien. qui responso delphico sciens tunc achayos vincendos ab athenien̄sibus quando rex athenien̄sium in bello occideretur. seipsum hostibus occidendum prebuit/ quem gnari hostes oraculi fugiebant dato ab achais precepto. ne quisq; ĩ eum manum mitteret. quod aduertens Codrus mutato regali habitu in bellum se proripuit: vbi incognitus occisus est facile: cuius morte athenienses victoriã habuere.

¶ Curtius quoq; roman⁹ bruti mortis tempore in puteum siue abyssum apertam se armatũ proiecit/ quoniã apollinis responso nõ nisi ꝑ absorptionem armati hominis voluntarie sese in terre aperturam proiscientis claudi poterat. quod & factum est.

¶ Publius decius quoq; romanus videns romanos in fugam versos a latinis orauit deos/ vt quicquid mali in romanos venturũ erat/ in eũ deuolueretur. Quo emisso voto calcarib⁹ equum agens in hostes precipitem se dedit: occisusq; victoriam Romanis comparauit/ quod filius eius etiã publius decius dictus nominis & virtutis imitator patris/ contra sanitas pari modo fecit simili euentu fungens.

¶ Secda vero pars ꝓpositionis patz quia dignior ꝙs efficit digniora tractando. digniora sunt autem celestia terrenis: ergo &c̃. Nobilissimus etenim actus est nobilissime potentie circa

nobilissimum obiectũ. q̃to igitur terrenis celestia prestant/ digniorẽ eẽ celestiũ atq; diuinoꝝ ꝯtemplationẽ administratione terrenorũ/ ambiguum non est. q̃obrẽ que sursum sunt sape: non q̃ sup terrã. Apl'us monet Colo. iij. Eo tñ vberiore cẽsuerim gloria dignũ reipublice admĩstrationi vacantem sine qua nec ꝯtemplatiuorũ quidem subsistere vita põt. quo caritatis impulsu vĩ cordi facit suo postponẽs eam (qua frui solitari⁹ posset) delectationem spũs. vt ceterorũ valeat q̃eti ꝯsulere ⁊ pacẽ fouere. Nec eni q̃ caritatẽ exercet ab excelsa mentis illa cõtemplationis gloria defluit/ aut diuina deserit: licet exteriore ad tempus exercitio hũana atq; infima tractet. qm̃ nõ nisi diuinorũ intuitu ad subeũdas operatiões mouet̃ hũanas. q̃obrem ⁊ altius p̃miari ꝯsummata meretur in gloria. qui pñti nõ rẽnuit (ꝓpt̃ caritatẽ) ꝯsolatione p̃uari dicens cũ ps. lxxvj. Rẽnuit consolari aĩa mea. Quo certe premio frustrabunt̃ q̃ nõ diuinis obtempantes p̃ceptis/ nec intuitu caritatis: sed ambitu pernicioso tpalium occupãt admĩstrationẽ. quales pene sunt vniuersi tpis huius epi quos ad obeũdũ prelature mun⁹/ nõ caritas impellit aut xp̃i amor: sed vanitas ⁊ auaricia atq; mũdan⁹ honor. Sed hijs quoq; gratum est pñtis premiũ vite: nec futurũ ambiunt/ qd̃ fortassis nec quidẽ existere suspicant̃.

¶ Secundum documentũ ex euangelio sumimus q̃ oportet diabolicis resistere tẽtationibus: quia dicitur in euangelio q̃ accessit post. xl. dierum ieiunium tentator ad Christũ dicẽs. Si filius dei es: dic vt lapides isti panes fiant. Sic hortatur diabolus ⁊ ꝑ suadere conatur/ q̃ lapides hui⁹ mũdi/ idest delectationes tẽporales sunt pro panibus comedende. sed impossibile est lapides esse panẽ. quid paleis ad triticum? Hierem̃. xxiij. Non eni potest falsum gaudium cõparari vero. Ideo Christus non comedit lapides. Post hec ductum supra pinnaculum templi suasit facere casum. dicẽs. Mitte te deorsum. qm̃ scriptũ est. Angelis suis deus mãdauit de te vt in manibus tollant te ne offendas ad lapidem pedem tuum. Postremo ductum super excelsum mõtis verticem/ suasit adorare se/ ostendens omnia regna mundi/ ⁊ dicens. Hec oĩa tibi dabo si cadens adoraueris me. Quibus quidẽ om̃ibus tentationib⁹ resistit dñs. ⁊ victor effectus/ hoste fugato angelorũ dign⁹ ministerio fuit. Sic et nos si fortiter diabolicis resisterimus (opposito fidei clipeo) tentationibus: ⁊ in fugam vertemus hostẽ dicente beato Jac. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis/ ⁊ postremo victores coronabimur. Juxta illud Jaco. j. Beat⁹ vir qui suffert tentationẽ quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite quam repromisit deus diligentibus. ⁊ tunc angelorum merebimur choris adiungi collocati cum principibus populi domini. ps̃. cxij. Hic autem queri potest. Utrum iusta sit hominis tentatio a diabolo. Sed de hoc plene dixi ĩ alio quadragesimali.

¶ Tertium documentum ex euangelio sumimus/ q̃ debemus scripturas scrutari/ quia dominus nõ nisi verbis sacre scripture respõdit diabolo ⁊ cõfudit. Ad primã tentationem respondit illud Deuter. viij. Non in solo pane viuit homo: sed in om̃i verbo quod procedit de ore dei. Ex quo sequitur q̃ verbum dei dat vitam. Ad scd̃am tentationem respõdit illud Deutero. vj. Non tentabis dñm deum tuum. Ad tertiam respondit illud Deutero. vj. ⁊. x. Dñm deum tuũ adorabis: ⁊ illi soli seruies. Quib⁹ responsionib⁹ fugauit ⁊ ꝯfudit inimicũ. q̃obrem sunt scrutande scripture. vt xp̃us ipse dicit Joh. Et apl'us dicit. Quecunq; scripta sunt ad nostrã doctrinã scp̃ta sunt. vt ꝑ patientiã ⁊ ꝯsolationẽ scripturarũ spem habeam⁹. Ro. xv. Sed p̃sertim in libro xp̃i studendũ est. Nã liber legis nature pulcher erat in p̃n-

cipio:sed immediate fuit offuscatus per pctm̄: adeo q̄ vix vllus in eo potuerit legere eo q̄ tenebris oēs inuoluebamur. Job.xxxvij. Liber autē legis mosaice erat inuolutus nec poterat aperiri. Esa.xxix. Qm̄ signat⁹ est legi non pōt. liber autē ꝓphetarum obscurus erat nec poterat ītelligi/ q̄r tenebrosa aqua in nubibus aeris. ps̄. xxvij. Christ⁹ aūt aperuit librū. Apo. v. Ipse enī est liber/ q̄ aptus est/ quīq̄ in locis corpis plagat⁹. In hoc libro scribunt̄ oēs. ps̄. cxxxviij. Q̄r quotquot ꝓmissiones sunt salutis cunctis hoībus ī eo ꝯtinent̄. ij. Cor. j. In hoc igit̄ libro studeam⁹: donec ad perfectam ꝑueniam⁹ intelligentiā ⁊ tandē ꝑtingam⁹ ad illi⁹ libri summā gl'iam.

¶ Feria scd̄a post dñicam p̄mā. xl.

Multi bellantes aduersum me. p̄s. lv. Qm̄ in iudiciū ventura sunt om̄ia q̄ siūt. Eccl's. vlt. Nos quoq̄ dignam pctīs penā expectamus. eo q̄ pena suos quandoq̄ tenebit auctores. l. sancim⁹. C. de penis. Profecto nisi tempestiuo ante sn̄iam iuuemur aduocati patrocinio/ formidabilem excipere sententiā in periculo est. Sacco igitur parati penitentie ad gloriosam virginem supplices adueniamus dicentes. Aue.

¶ Multi bellātes aduersum me. vbi supra. Jam cunctos eccl'iastici stat⁹ in classem receptos dixim⁹: nunc occasione huius euāgelij spālis remissa paulisper materia hui⁹ piratice classis ad nouū genus belli procedemus vertentes v̄ba thematis ad peccatricem aīam iudicio xp̄i presentatam. q̄ tunc vere dicere poterit v̄ba sumpta pro themate. Multi bellantes ⁊c̄.

¶ Contra aīam peccatricē ꝯcurrent p̄mo pctā ꝯmissa ꝯ pctōres. Jux̄ illud Esa. xix. Concurrere faciā egyptios aduersus egyptios. ⁊ tūc arguet vnū quēq̄ malicia sua. Hiere. ij. In frōte belli veniet sup̄bia/ cornua supra tymbarū ferēs. iux̄ illud Nōne in fortitudīe nr̄a sūpsim⁹ nob; cornua? Amos. vj. ⁊ ingenti deuecta leone. Prudentius forte ꝑ effusas īflata sup̄bia turmas ⁊c̄. q̄ magnates quosq̄ ꝓstrabit iux̄ illud Osee. v. Rn̄debit arrogātia israel in facie ei⁹. ⁊ israel ⁊ effrayn ruent in iniq̄tate sua. Ruet etiam iudas cum eis. Per israel/ effrayn/ ⁊ iudā tres stat⁹ mundi pn̄t intelligi q̄ om̄es ruent in sup̄bia sua q̄r fit p̄ceps in sua discrimina q̄sq̄ sup̄bus. iux̄ poe. Tūc dicēt sup̄bi hui⁹ seculi cū se deiectos viderīt ⁊ hūiles exaltari illud. Sap. v. Quid nobis ꝓfuit sup̄bia aut diuitiarum iactātia q̄d ꝯtulit nobis? Helas transierūt oīa illa tanq̄ vmbra et fumus p̄currens. Sup̄biā sequentur sui duces. s. vana gl'ia. q̄ ml'tas domicellas pulchras ꝓsternet ⁊ doctores atq̄ ingeniosos. Jactātia q̄ ꝓsternet curiales et officiarios: armigeros et potentes. Arrogātia q̄ ꝓsternet diuites ⁊ gl'iosos: iudices ⁊ rectores. Temeritas q̄ ꝓsternet fatuos. Ambitio q̄ prosternet curiales ⁊ eccl'iasticos.

¶ Scd̄o loco cōgreditur ꝯtra pctōres: auaricia plurib⁹ armata rostris nigro deuecta equo. Apoca. vj. Que impetū om̄es in rapaces sacrilegosq̄ sacerdotes ac diuinorū vsurpatores bonorum/ qui om̄es auaricie student a minimo vsq̄ ad maximū. Hiere. vj. Sequebant̄ aūt auariciā/ rapine/ furtū/ vsura/ simonia/ deceptio/ ludus/ adulatio. deinde tyrānos quoq̄ p̄ncipes/ ac violentos armigeros/ fures/ vsurarios/ aduocatos/ mercatores/ īpios ac ditissimos auaricie studētes monachos egit. quos facile veluti diuitiarū tūc armis carentes ꝓstrauit hec ad vncā supra tymbari v̄ticē gerebat manū. q̄ cūcta ad se trahebat/ attīgere mō posset. iux̄ illd̄ Poe. Fert̄ auaricia gremio p̄cicta capaci. Quic q̄d lux⁹ edax p̄ciosū liq̄rat: vnca corripuisse manu ⁊c̄. Nec sufficit āplos īpleuisse sinus: iuuat infarcire crumenis. Turpe lucr̄ ⁊ grauidos furtū distēdere fiscos ⁊c̄. Fili⁹ extinctū belli sub sorte cadauer. Aspexit si forte patris fulgētia bullis cīgula. ⁊ exuuias

gaudet rapuisse cruentas ꝛc̄. Omne hoīm illa genus nō est violentius vllum. Terrarū vitiū quod tantis cladib⁹ euū. mundani inuoluat populi damnetq; gehenne. Nec poterunt diuites huius seculi tunc se tueri. qm̄ qui nunc potentes in seculo sunt obtinentes diuitias. ps̄. lxxij. Tunc erunt velut quercus defluētibus folijs. Esa. j. eo q; nil proderunt thesauri impietatis: iustitia vero liberabit a morte. Prouer. x. Argentū autē et aurū nō poterit liberare eos. Sopho. j. Fatui sunt igitur qui ī multitudine diuitiarum gloriant. ps̄. xlviij. quia tūc iusti ridebunt eū dicentes. Ecce homo q̄ nō posuit deū adiutorē suum: sed sperauit in multitudine diuitiarū suarū ꝛ pualuit in vanitate sua. ps̄. lj.

¶ Tertio loco impetū faciet inuidia pallido insidens eq̄. Apoc. vj. Et hec quidē in oē hoīm genus horrido ferebatur amictu. Inuidiā vero sequebatur rancor/ detractio/ diffamatio/ discordia/ bellum. Et sic demonū stipata cateruis innūeros populos cuspide aconita pestilētiq; flatu sternebat. Iuxta illud Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Vñ Ouid. Pallor ī ore sedet macies in corpore toto. Nusq; recta acies liuent rubigine dentes. Pectora felle virent: lingua est suffusa veneno. Risus abest/ nisi quem vi fecere dolores ꝛc̄. vide ibi. Hec autē supra tymbari verticē gerebat mortis imaginē/ qua deiecti sūt pncipes emuli alterne glorie/ ꝛ quiq; primorum pspera liuida mente cernūt. ¶ Quarto loco ꝙgressa est ira ruffo delata equo sanguine tincta/ stridorem agēs dentiū/ fremētib⁹ armis insigne tymbari ferēs ignē ꝛ gladiū que in armigeros pmū fecit impetū. oēsq; vidicte zelatores/ q̄ tūc vindictā sument a dño. Eccli. xxviij. Cui⁹ imaginē prudenti⁹ designat dicens. Ira tumēs spumāti feruida rictu. Sanguinea torquet suffuso luia felle. Tūc beati erūt mites ꝛ mirificor des. Mat. v. ¶ Quinto ꝙcurrit luxuria distincto maculis equo deuecta/ qm̄ ea est q̄ corp⁹ aiamq; pcipue ꝙtaminat. j. Cor. vj. Et hec supra tymbari verticē fetulentū hūane forme cadauer obstrusis fasce oculis pudibū de gestabat/ qm̄ vt dr Esa. xxxiij. De cadauerib⁹ luxuriosoꝝ ascēdet fetor. Nihil enī post luxuriam restat nisi fetor ꝛ horror cadaueris putrescentis. Vñ Job. xxiij. Dulcedo illius vermes Idem. xvij. Putredini dixi pr̄ meus es tu: mater ꝛ soror mea vermib⁹. Exce catū autē ducit hoīem luxuria. Iuxt illud Ouid. lib. episto. Quid deceat nō videt vll⁹ amās. Ideo pōt dicere illud ps̄. xxxvij. Lumē oculoꝝ nō est mecū. Hec igit ipetum pcipue in eccl'iasticos/ plates/ pthonotarios/ canonicos atq; reliqs ꝙcubinarios egit sacerdotes: a quib⁹ orit oīs pollutio super terrā. Iere. xxiij. In nobiles quoq; cursū direxit atq; milites oēs cū formosis deiecit femis/ eo q; ludūt formose (teste Oui.) calcauitq; super infeliciū corpora prostratoꝝ abscisis rōnis capitib⁹. ¶ Sexto cōgressa est loco gula voraci ꝙducta lupo ingēti/ supra tymbarū gestās cloacariū insigne qōdā spurcissimū iduta galerū. q̄ mario cū stridore cardialarē epalēq; plurimā inuasit aciē. Qua deiecta ī theologos ꝙuiuijs assuetos gradum vertit. Inq; armigeros pluresq; religiosos ipetum fert. quos oēs multo cū opprobrio deiecit. d. illud Lucani lib. iiij. O pdiga luxuries nunq; paruo ptenta paratu. Et quesitorū terra pelagoq; ciborū. Ambitiosa fames. ꝛ laute gloria mēse discite q; paruo liceat pducere vitā. ¶ Septimo congressa est pigritia pingui scabiosoq; petigine ꝙtracto/ ac fluentib⁹ sine arte iubis equo delata/ insigne tymbari ferens horologiū cassū. hec in monachos quosdā pmo sese ipetu ruit. Demum in domicellas. nōnullosq; curiales ac opulentos irruit viros/ qui tota die ociosam agebāt vitā. excusatione illa euāgelica minime illis suffragāte vcz. Nēo nos ꝙduxit. Mat. xx.

Qñ sufficiẽtẽ bonoꝝ operũ segetem metendã accepãt: atq; vineã dñi sabbaoth excolẽdã/custodiẽdãq;: quam minime custodierunt. Canti.j. Vineã meã nõ custodiui.i.aiam: vel familiã creditam. Igiꝭ defecerũt in vanitate dies eoꝝ: ꝛ anni eoꝝ cũ festinatiõe. ps lxxvij. Nec ꝑtutꝫ quidẽ vllũ valuere tota in acie mõstrare signum. Sap. v. Vij igitur absq; signis militarib⁹ velut penit⁹ infames ĩ aciẽ comparuere. ꝓstrati igiꝭ ĩ labores mittunꝭ eternos. ps. xlviij. eo q; ĩ hac vita ĩ labore hoĩm nõ fuere. ps. lxxij. ¶ Simonia ꝙo fauea insidẽs mula: insigne tymbari gestãs cãpanille ꝙtra ecclĩasticos ĩ petũ fecit quos pene oẽs a pede subuertit. qñ sup vestẽ dñi ludẽtes miserũt sortẽ. ps. xxj. ¶ Usura ꝙo in suos opifices inuecta est. deceptio in mercatores/adulatio in curiales/ebrioſitas in artifices/adulteriũ ĩ vxoratos/ ꝓprietas ĩ religiosos/hipocrisis ĩ falsos viros/pfidia in aduocatos/iniusticia in iudices: qui tunc suas cãs coꝛã deo trutinãdas habebũt. C. de iudi. l. rẽ nõ nouã. Et sic argueꝭ vnusquisq; a ꝓpria malicia. Hiere. ij. Et veniẽt ĩ cogitatione pctõꝝ suoꝝ timidi. Sap. iij. Et traducẽt illos ex aduerso iniq; tates eoꝝ. ꝛ Eze. vij. Omnes trepidi vnusq;sq; in iniquitate sua. hij erũt antesignani ꝛ belli ꝓcursores pctã scz nostra q; ꝙtra nos pugnabunt. ¶ Scda acies (q; gallice dr la bataille) contra pctõres mouebiꝭ: ĩ qua erit de⁹ iudex iustus fortis. ps. vij. Cũ vniuerso celesti exercitu. Apo. xix. Equis albis ĩsidẽtes ob ꝙsciẽtie puritatẽ: tũc rugiet dñs de habitaculo suo iudicans oẽm carnẽ. ꝛ tradẽs ĩpios gladio. Hiere. xxv. Nec erit q; stare possit añ faciẽ sedẽtis in throno cũ irat⁹ fuerit. Apo. vj. Malac. iij. Quis stabit ad videdũ eũ: horribilis eteĩ tũc apparebit dñs impijs dicẽte Sopho. ij. Horribilis dñs sup eos (scz pctõres) ꝛattenuabit oẽs deos terre. i. potẽtes hui⁹ seculi. q; dicũꝭ dij terre. ps. xlvj. Dij fortes terre vehemẽter eleuati sunt. Quib⁹ tũc dñs horrẽde apparebit. Sap. vj. qõ ĩnuit ps. lxxxix. dicens. Quis nouit ptãtẽ ire tue: ꝛ pre timore tuo irã tuã dinumerare. Jõ dicit ps. ij. Cum exarserit in breui ira ei⁹: bti oẽs q; cõfidũt ĩ eo. i. iusti. qñ vt dr Hiere. xxv. in fi. Facta ẽ terra eoꝝ ĩ desolationẽ a facie ire colũbe. i. xpi q; est colũba inocẽs/q; nescit irasci: q; felle caret. Jratũ tñ reprobi ꝙspicient xpm quẽ suoꝝ vindicem pctõꝝ intelligẽt. vñ Eze. v. mor. c. lvij. Is qui in se trãquillus est peuntib⁹ turbulẽtus videt. Hẽs q;pe reproba q; aduersum suis actibus iudicẽ ꝙspicit: quasi ꝙmot⁹ ei ostẽdiꝭ: q; in ꝙspectu suo reatu ꝓprio ipsa turbatur. ¶ Duplicẽ existimo turbationis cãm iudicij tpe in quolibet pctõre Primũ quidẽ testẽ oĩm delictorũ irrefragabilẽ. Scõm ꝙo iudicẽ inflexibilẽ esse xpm intelligẽtes. Jpse eñ se iudicẽ siꝭ ꝛ testẽ asserit. Hiere. xxix. Nec pctñ celare: nec penam effugere posse videbunt. Veniet igiꝭ dñs ĩ bellum ꝙtra miseros pctõres: deuectus equo glorie sue: indut⁹ armis glĩficate humanitatis/ lanceã crucis ostentans: in cui⁹ splẽdore iusti gaudebũt Aba. iij. In luce sagittarũ tuarũ ibũt in splẽdore fulgurãtis haste tue. Gladiũ ꝙo veritatꝫ euaginabit. de quo dr Apo. j. q; gladius ex ore ei⁹ exibat ex vtraq; pte acut⁹. Hic est gladi⁹ colũbe. Hiere. xlvj. hic gladius corda peccatorum penetrabit in pene sentẽtia. quos hic reuocare non potuit a malicia. Sũt eñ pctõres nõnulli durore quadã obstinationis lorica vestiti: q;s gladi⁹ verbi dei oĩa penetrans (Heb. iiij.) penetrare nõ pot: itrabit igiꝭ tũc corda pctõꝝ gladius iusticie que nũc non intrat gladius amoris et gratie Tũc sentiet gladiũ seueritatꝫ occidẽtẽ q; hic nõ vult sentire gladiũ ꝓfitatis ãmonẽtẽ ꝛ viuificãtẽ. vt quos nõ ptulit gladius doctrine: occidat gladius ppetue pene. Hunc nobis gladiũ minatur dñs dicens Deutero. xxxij. Si acuero vt fulgur gladiũ meũ ꝛ arripuerint iudiciũ man⁹ mee reddam vl

tionem hostib⁹ meis ⁊ hijs qui oderũt me retribuã. ¶ Sed hic potest queri vtrũ pctõres videbũt deũ in iudicio: sed qm̃ cois est q̃stio/eam hic nõ iteꝛsero. ¶Habebit autem dextrum cornu dñs in quo erũt oẽs sancti ꝑ se pugnãtes. Juxta illud Eza. Dñs ad iudiciũ veniet cũ senibus ppli sui ⁊ ꝓncipib⁹ eius. Et zacha. vlt. dr̃ Egredietꝛ dñs ⁊ preliabitꝛ cõtra gentes illas ⁊c. seqꝝ Ecce dñs veniet ⁊ oẽs sancti ei⁹ cum eo. Ad ipe hodierno i euãgelio ꝓbat dicẽs. Cũ venerit filiꝰ hois ⁊ oẽs angeli ei⁹ cũ eo/nõ quidẽ vt adiuuẽt:sed vt assistãt et videãt: ⁊ pbẽt iudicis actũ. Vbi queri põt vtrũ sancti iudicabũt. cõis est q̃stio in .iiij. sentẽtiarum. Sinistrũ cornu tenebũt oẽs creature armate ad vltionẽ ĩmicoꝝ xpi. Sap. v. Armabit creaturã ad vltionẽ ĩmicoꝝ ⁊ pugnabit ꝑ eo orbis terraꝝ contra insensatos. ⁊ iõ nulla patebit pctõribus fuga:nec a dextra: nec a sinistra nec ab ante:qꝛ xps erit in frõte:qꝛ cõgregabunt añ eum oĩs. Juxta illud Eza. xliij. Oẽs gentes ꝯgregate sunt simul ⁊ collecte sũt tribus. Idẽ. xlviij. Cõueniẽt eĩ oẽs:stabũt:⁊ pauebũt:⁊ ꝯfundentur simul. Idem vlti. Dñs in igne veniet:⁊ q̃si turbo quadriga eius reddere i indignatione furoꝛẽ suum ⁊ increpationẽ suã in flãma ignis: qꝛ in igne dijudicabit dñs et in gladio suo ad oẽm carnẽ. tunc qui sanctificabantur (scz ab hoib⁹) ⁊ mũdos se putabãt cõsumẽtur:qꝛ ego opa eoꝝ ⁊ cogitationes cognosco. Idco venio vt congregem cũ oĩbus gẽtib⁹ et linguis: vt videant gloriam meã. ⁊ Hiere. viij. Congregãs ꝯgregabo eos: et coꝛruẽt tpe visitationis:qꝛ non est vua in vitibus: neq; fic⁹ i ficulnea. ⁊ foliũ defluxit:qꝛ precepta mea pretergressi sũt. ⁊ Eze. vij. Visio ad oẽm ppl'm:⁊ vir in iniquitate sua non ꝯfortabitur ⁊c. Osee. iiij. In bestia agri(.i. principibus mundanis)⁊ i volucre celi(.i. prelatis ecclie) ⁊ pisces maris (.i. reliquũ vulgus) cõgregabuntur. Vide ioh. iij. p totum ca. ⁊ Michee. iiij. Judicabit populos multos:⁊ coꝛripiet gentes foꝛtes. Et Soph. j. Congregabo oĩa a facie terre ⁊c. Idem. iij. Expecta me in die resurrectiõis mee in futurũ: qꝛ iudiciũ meũ:vt cõgregẽ oẽs gẽtes ⁊c. q̃obꝛẽ dicit apl'us. ij. Coꝛ. v. Oẽs nos opoꝛtet pñtari ãte tribunal xpi: vt referat vnusquisq; ꝓpria coꝛporis ꝓut gessit siue bonũ siue malũ: q̃obꝛem nulli fuga patebit. dicẽte ps. cxxxviij. Quo ibo a spiritu tuo: ⁊ quo a facie tua fugiã ⁊. Idco dicit Hiere. xlvj. Non fugiet veloꝛ:nec saluabitur foꝛtis. Idẽ dr̃ Amos. ij. Peribit fuga a veloce: ⁊ foꝛtis nõ obtinebit ꝟtutẽ suã: ⁊ robustus non saluabit aiam suã: ⁊ tenens arcũ nõ stabit:⁊ veloꝛ pedibus nõ saluabitur:nec ascensoꝛ equi. ⁊ ps. cxlvj. Non in foꝛtitudine equi volũtatẽ habebit:neq; in tibijs viri beneplacitum erit ei. Bñplacitum est dño sup timentes eũ ⁊c. Non igitur gloꝛietꝛ foꝛtis in foꝛtitudine:neq; sapiens in sapientia: neq; diues in diuitijs:qꝛ hec oĩa inutilia erũt. Mã sapiẽtia tunc erit ĩutilis. Hiere. xlix. Ratio est: qꝛ vt dicit Idẽ iij. Sapiẽtes sunt vt faciãt mala:bene aũt facere nescierũt. Jgiꝝ aduocati nõ effugient ꝑ cautelas suas:qꝛ prudentia dei nec fallit:nec fallitꝛ. extra de sen. excõ. c. a nobis. §. nos igitur. et prouer. xxiiij. dr̃ Opatoꝛẽ aie tue nichil fallit. Unde philelphus. Ad supnas oculos tollas sublimioꝛ arces cõtemplãs q̃ pulchra pijs sint premia factis. Jn certũ cõgesta locũ q̃ calce supremo. Curriculi vitalis iter post rite pactum Te maneãt. neq; eĩ quisq̃ celeste tribunal Oꝛe vel ingenio solers fraudauerit vnq̃. Illic sola valet nitidi narratio veri. Simplicitas nõ ficta placet:dolus exulat oĩs:insidieq; vacãt:quin te reticẽte/ nec ipsã defendẽte legũ tutamie cãm ipse deũq; hoĩmq; parẽs vbi lacib⁹ equis. Sol⁹ q̃q; vides expãderit oĩa. Rectũ iudiciũ faciẽs reddit sua premia cuiq;. ⁊ ptz ꝙ tũc scia nõ iuuabit. Diuitie q̃q; nõ iuuabũt. puer. x. Nil ꝑderũt thesauri ĩpietatꝫ. Justicia ꝟo liberabit a

morte. ⁊ p̄s. xlviij. Qui ꝯfidūt in ꝟtu-
te sua: ⁊ ī multitudine diuitiaꝝ gloriā
tur/nō redimēt aīas suas. Et iō dicit̄
Eze. vij. ⁊ Sopho. j. ꝙ aurū ⁊ argētū
eoꝝ nō poterit iuuare nec saluare: qđ
foras ꝓijciet̄ quasi sterquilinium. Jō
dicit dñs Mat. xvj. Quid em̄ ꝓdest
hoī si mūdū vniuersū lucret̄: aīe vero
sue detrimētū patiat̄. Aut quā dabit
hō ꝯmutationē ꝓ aīa sua? tūc em̄ non
accipiet dñs ꝓ redēptione dona plu
rima. ꝓuer. vj. Neqꝫ em̄ tūc pecunijs
est redimēda pax aut vita: qm̄ nulla ē
resistendi facultas: qm̄ ꝑte nō cōtēta-
bitur: q̄ totū se sperat hīturū. Sic ale-
xander darij rēnuit oblatas opes (vt
quītus curti⁹ refert) qñ pene victum
(duob⁹ fusū p̄lijs) existimauit. Sic iu
lius cesar li. iij. de bello ciuili ꝑ bibu-
lū rufū prefectū pōpei: misit ad pom-
peiū dicēs. Hoc vnū eē tēpus de pa-
ce agēdi dū sibi vterqꝫ ꝯfideret: ⁊ pa-
res ābo viderētur. Si ꝟo alteri pau-
lulū tribuisset fortuna: nō eē vsurū cō
ditionib⁹ pacis eū q̄ supior videretur
neqꝫ fore equa ꝑte cōtētū: q̄ oīa se ha-
biturū ꝯfideret. Sic ⁊ pctōr q̄ꝫdiu pa
cis cōditionib⁹ capax eē pōt / pacisci
cū dño capta tp̄is oportunitate debe
ret. qm̄ accepta nūc esse munera p̄nt.
que postea respuētur. q̄ꝫobrē ī euāge-
lio legationē fortiori mittēdā dñs mo
net: lōge adhuc agēti (p̄ꝑato tñ ad bel
lū) Lu. xiiij. Nūc etem̄ ipse dñs pacꝫ
ꝯditiōes ꝓponit. Juxta illđ p̄s. xliiij.
Loquet̄ pacē in plebē suā: ī eos q̄ cō-
uertunt̄ ad cor. i. q̄ pniam agere ꝑati
sunt. d. Cōuertimini ad me ī toto cor
de vr̄o. Johā. ij. Sed nos p̄nti ꝓspita
te seducti futurā ꝑuipendim⁹ calami
tatē: quā dñs preuidēs dicit. Veniēt
dies abscōditi: ⁊ circūdabūt te inimi-
ci tui vallo ⁊ ad terrā ꝓsternēt te: eo
ꝙ nō cognoueris tp̄us visitatiōis tue
Luc. xix. Dat em̄ nobis de⁹ pnīe tp̄s:
q̄ plerīqꝫ abutūt̄ ī suꝑbia. Job. xxiiij.
Jō đt apl̄s. ro. ij. An ignoras qm̄ be-
nignitas dei te ad pniam adducit? tu
aūt ꝓpt̄ ī pniam thesaurizas tibi indi
gnationē. Scribit̄ de pricipe victori-
osissimo tamerlaiti⁹ (vt pius narrat)
ꝙ p̄ma die veniēs añ ciuitatē obsiden
dā tentorio vtebatur albo significans
mīam se ꝓstraturū hijs qui se tradidis
sent. Scđa ꝟo die rubeo vtebat̄ signi-
ficās oīa ī sanguinē iri. Tertia die ni-
gro significās totalē vrbis diruptio-
nē. Simili etiā lege nunc plerīqꝫ prin
cipes vtūtur: vt si añ conatū oēm ad-
hibitū obsessi deditionē fecerīt/mīam
ꝯsequātur. Postq̄ꝫ aūt desperatā hñt
defensionē nō esse salutis locū: respu-
unturqꝫ precātes: eadē q̄ paulo ante
negarunt: vti cesar affranio respondit
ꝙ plerūqꝫ hoīb⁹ nimia ꝑtinacia atqꝫ
arrogātia solet accidere vt eo recur-
rant: ⁊ id cupidissime petāt: qđ pau-
lo ante ꝯtēpserint. li. j. de bello ciuili/
ꝓpter quam cām dr̄ Eccl̄i. xj. In die
bonoꝝ ne sis īmemor maloꝝ: scꝫ q̄ cito
sequētur ī morte. In cauda vero (que
gallice dr̄ larriere garde) exercit⁹ ve-
nient ꝯtra nos bellātes demones oēs
(veluti diē executores iusticie) quoꝝ
numer⁹ equestris est vigesies millies
dena millia loricꝫ armatos ignitis at-
qꝫ sulphureis/ deserēt equi capita leo
nū hñtes/euomētes naribus ignē/fu-
mūqꝫ ⁊ sulphurē. Apoc. ix. Cunctos
prostratos iudicis sententia trahētes
ad ignem eternum. de quo hic in euā
gelio dicitur. Ite maledicti in ignem
eternum qui paratus est diabolo ⁊ an
gelis eius. Horum demonum videns
multitudinem. Aba. iij. dicit Pro ini
quitate vidi tentoria ethiopie. i. niger
rimos malicia demones: qui sine vllo
hoīm delectu crudelissimas a miserri
mis pctōrib⁹ exigent penas/ nullo tē-
pore finiēdas. Sed hic querit̄ vtrum
cōueniat hoīem ꝓ tp̄ali pctō penā ꝑ-
peti sēpit̄nā. Questio cōis ē apđ doc.
Jō trāseo. Ponā tñ leuiter tres ꝓpō
nes. Prīa. pctm̄ eo penā meret̄ et̄nā
quo maiestatē offendit īfinitā. patꝫ ꝑ
deductionē: qm̄ si pctm̄ auget̄ ex ꝑso-
na offensi: vt dr̄ ī cle. de penis §. nec su
ꝑ hec. c. j. ꝙ ex dignitate offēsi penam
metiri decet offendentis. ḡ pctm̄ cō-
missū contra dignitatē infinitā īfinite

puniẽdũ erit: qz (fm philoso. ix. ethi.) vnũquodqz tanto peius q̃to ꝓtra meli⁹. Jõ pctm̃ augeri ex psona offẽsi iura dicũt. ex̃ de sen. excõ. c. cũ illoꝛum §. nos tñ. in glo. ꝛ textu. in. l. oĩe delictũ. §. q̃ man⁹. ff. de re mili. ff. de iniu. l. item apud §. quod aut ꝓtoꝛ. insti. de iniu. §. atroꝛ. ꝛ de pe. di. j. c. aut facta. dr̃ q aliter punitur q̃ dñm vel parentem pcusserit q̃z qui extraneũ. Si igit delictũ i pricipẽ facile plectitur moꝛte pfecto delictũ in deũ: pena maioꝛe plectendũ est: qm̃ vt dr̃. C. de here. et ma. l. gazaros. lõge grauio⁹ est diuinã q̃z tẽpoꝛalẽ offendere maiestatẽ. plus tñ reꝛ timetur q̃z deus: eo q pꝛesto sit suã vindicare iniuriã: deus veꝛo sententiã tardat. Jõ dr̃ Eccls. viij. E tei qz nõ pfertur cito ꝯ malos sentẽtia.

¶ Scda ppõ. Peccatũ priuãs bono infinito malũ coꝛrũdens cõtrarie ipi bono mereť. i. malũ infinitũ: sicuti in pena talionis fit. cũ igit pctm̃ gloria pꝛiuet eterna. ptz q pena etiã eterna puniendũ erit. Sicut igit p actũ elicitũ bonũ acceptať hõ ad vitã eternã. ꝑ a cõtrario sensu ꝛ a simili p actũ malũ iudicať dign⁹ pena eterna: qz sicut p positũ in ꝓposito sic oppositũ in oppo sito. Nõ autẽ semp tenet quis actũ bonũ elicere actuali positiõe: sed semper tenetur non elicere ꝯriũ. si aũt elicere voluit tenebať elicere bonũ. ꝛ ꝓhibebať elicere malũ. q̃z grauis igit ẽ pcti cõmissio quo pꝛiuamur eterna gl'ia/ ꝛ digni reddimur etna pena. vñ Hiere. ij. Duo mala fecit populus meus ꝛc.

¶ Tertia ppõ. Pctm̃ obstinata mente ꝓmissũ semp eũ retinet gradũ malicie post moꝛtẽ/ quẽ tpe moꝛtis in hoie habuit. Rõ ẽ qz post moꝛtẽ nõ minuiť pctm̃: nec dãnatus potest quicq̃z facere/ vel factũ recipere quo minuatur. Jõ dr̃ Eccls. ix. Melioꝛ ẽ canis viu⁹ leone moꝛtuo ꝛc. Cũ igit fm Gre. de pe. d. j. c. voluissẽt impij sine fine viuere: vt potuissent sine fine peccare ꝛc. Non est ambiguũ eos debere toꝛqueri/ iuxta infinitã illã animi intentionẽ cui coꝛrũdere debet pena infinita Videns igitur aĩa tot pctã/ tot sctõs/ tot creaturas/ tot demones in iudicio cõtra eã pugnãtes digne dicit ꝟba scripta ꝑ themate. Multi bellantes ꝛc.

¶ Quo ad scdam partẽ sermõis ex euãgelio tria sumim⁹ documenta: videlicet q debemus futurũ iudiciũ cogitare. q debem⁹ egenis miam pꝛestare: et finalem retributionem oĩm memoꝛare. que oĩa i pꝛesenti sermone nõ possunt extendi temporis inopia.

¶ Feria. iij. post pꝛimã dñicam.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Ciuitatẽ vniuersam ꝛpi aduẽtu cõmotam dicit euãgeliũ hodiernũ. Sic turbatã ꝟginẽ (q̃ ciuitas ẽ dei magni.) ps. xlvij. Angelo ꝛpi aduentũ in eã pꝛedicẽte legim⁹. lu. j. Cõmota quippe sunt eo in mysterio incarnatiõis oĩa iteꝛioꝛa ei⁹. Intellect⁹ ad pscrutãdũ diuinũ opus: memoꝛia ad memoꝛãdũ q̃ diuis i scripturis de paritura ꝟginẽ abdebanť: volũtas ad assentiẽdũ fideli nũcio ꝛ dei volũtatẽ acceptãdũ: q̃ dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi fm ꝟbũ tuũ. Postremo aũt ꝯmota sũt viscera ei⁹ ad suscipiẽdam spũsscti gr̃am/ ꝟtutẽq̃z i ea supuenientẽ. Cõmotiq̃z sũt ꝛ i locũ deducti matricis purissimi sãguines/ q̃b⁹ imaculata ꝛpi ꝯceptio pfecta ẽ: vt igit salutarẽ i nobis ꝛps motũ agat ꝯtritionis pctõꝝ ꝛ dilectiõis mãdatoꝝ: eã salutemus Aue maria. ¶ Multi bellã. ꝛc.

¶ Deducto iã ecclesiastico cetu vniuerso piraticam in classem ad bellum contra sanctam dei legem. Secularẽ nũc statum oꝛdine congruẽti colloca re decebit. Et pꝛimo loco pꝛicipes decet statuere. Et hoꝛum quidem fama vulgatissima gratissimos pfecto reddidit veluti potẽtissimos ipꝛimis diuine legis tr̃aĝressoꝛes. ꝛ q̃ maioꝛe in oĩb⁹ ꝓphanãdis legib⁹ licẽtia vteret: vt pote q̃ nulli⁹ coꝛrectioni subiaceãt neq̃z cõtradictionẽ cuiuscũq̃z patiãť. demũ qz suo crimĩe plures facile trahere possint ad q̃lz ipie tractãda. tum clarioꝛe ꝑmũ exẽplo/ tũ fauoꝛe cũct⁊

optato cui⁹ gratia subditi facile (imo q̄ volentissime) in om̄e nephas sese p̄cipites ruūt: nihil turpe putātes quo p̄ncipis in beniuolentiā eant. q̄obrē dictū esse a poeta. Cōponit̄ orbis regis ad exēplar: ⁊ mobile mutatur cū p̄ncipe vulgus. vñ Job. xxj. Post se oēm hoīem trahet et ante se īnumerabiles: qm̄ ⁊ multos princeps malus ī dānationē premittit: siue bello cadāt sui causa moto/ siue alio quolibet modo ad infernū hospiciū dño paraturi precedāt. Post se vero suis imbutos moribus quibus nunq̄ carebunt/ ad infernas sedes adducet: cui bene conuenit illd̄ Eccl's. iiij. Infinitus est numerus ppl'i qui fuerunt ante eū: ⁊ qui postea futuri sunt nō letabūtur in eo. videlicet q2 oēs cruciabuntur ꝓpter eū cui maledicēt. Juxta illud Maledicet deo et regi suo. Non igit̄ interrogationē expectauere prīcipes/ qui magnifica vsi oratione prefectū classes allocuti sunt hijs ꝟbis Vanissime omniū potentie mundane principum princeps: quā tue superbissime ditioni reuerentiā debem⁹ atq; fidē ambiciosissimo primū corde ⁊ pernicioso sacramentis ore cōnexo nephandis offerim⁹ in feudū (facile cōfiscandū) q̄c quid possidemus in terris vanissima a tue fallacitatis dominatione recipimus: tuāq; stolidissimam in oībus curiam secuturos deuouem⁹/ ⁊ quicq̄d tue mēti sedebit impijssime nostris apponere votis. iniusta quoq; precepta tue maiestatis horrēde quōlibet executioni mandare ꝓmittim⁹. Nūc igit̄ audientes tuā scelestissimā celsitudinem iniquissimū cōtra sanctam dei legem parasse bellum: īdecoꝝ nimis existimātes tā nepharie rei nos īprimis potentissimos omni iniquitate. p̄s. lj. Et qui solemus in omni gloriari malicia deesse rati hoc beneficio gratiam tue infidelissime dignitatꝫ posse haud minimā obtinere: cōciti multiphario cū apparatu bello cōtra sanctam dei legem cōuenienti venim⁹ vnanimi cōcordia/ in malū omne patrandū prompti paratiq;. Nostrū ante oīa erit officiū populos exactiōibus grauare: vt impleamus scripturā. d. Esa. iij. Populū meū exactores spoliauerūt: nec obstabit nobis lex/ que prohibet illicitas exactiones. ff. de offi. presi. l. illicitas. Item nostrū erit opprimere pauperes orphanos ⁊ viduas: vt impleat̄ scriptura. Eze. xxij. Aduenā calūniati sunt ⁊ pupillū ⁊ viduam cōtristauerunt: ⁊ sanctuaria polluerūt. Nec obstabit nobis quod dicitur. xxiij. q. v. Regum officiū est ꝓprium facere iudiciū atq; iusticiā ⁊ liberare de manu calūniantiū vi oppressū/ ⁊ peregrinis pupillisq; ac viduis (qui facilius opp̄munt̄ a potentibus) prebere auxiliuꝫ Et qd̄ excipit Hiero. sup illud Hiere. vij. Si feceritis iudiciū ⁊ aduene ⁊ pupillo et vidue nō feceritis calūniā ⁊c̄. habitabo vobiscū: sed nō curāt dei cohabitationē principes qui nullum se potentiorē admittunt. Item nostrū erit inquiunt ꝓphanare tēpla ⁊ rapere bona dei: vel saltim ea cōmendare manibus hostium legis dei. cardinalibus: scꝫ ep̄is abbatibusq; beneficia distribuere ecclesiastica/ qui nichil amplius q̄ legē dei persequūtur: ⁊ odio habent: sed ⁊ cātoribus turpissimarū cātilenarū ebriosis ⁊ lubricis/ ista maiorē in contemptū diuine legis donabim⁹: vt impleat̄ scriptura. d. Treñ. j. Manū suam misit hostis ad oīa desiderabilia eius: q2 vidit gentes ingressas sanctuariū: de quib⁹ preceperas ne intrarent in ecclesiā tuam. Qd̄ ꝓfecto nostris diebus adīpletū est. Solis eñ legis diuine hostibus videtur ingressus patere ad beneficia ecclesie rapienda. Nec obstabit (inquiunt) nobis qd̄ inhibet̄ laicis panem comedere sacerdotum: nisi in extrema necessitate: vt patet. j. reg. xxj. licet ecclesiastice res sint pauperū. xvj. q. j. c. fi. nā si peccata populi comedunt sacerdotes. (Osee. iiij.) profecto ipse populus eadem comedere non debet pctā que facit: q2 comedendo non purgabit̄ qd̄ euomuisse tenet̄: q̄obrē ⁊ diuitias q̄s

deuorant impio dente / qñq; cũ pctis aĩa saginata voment. Job. xx. Nec obstabit nobis (inquiũt) q̃ inhibet̃ i vsus diuĩos / applicata ꝓphanari / ⁊ i alios vsus conuertere. de conse. di. j. ligna. de reg. iur. li. vj. semel. xix. q. iij. c. que semel. ff. de religio. ⁊ sũp. fu. l. si quis sepulchrũ. imo nec dom⁹ imperatoris debet ad alios vs⁹ cõuerti. C. de pala. ⁊ do. l. j. Nec terrebimur (inquiũt) fulmine dei: sicut brẽnus gallor̃ dux volens delphos spoliare / et xersis milia quattuor armator̃ eadẽ tẽptãtes: occi sunt: vt narrat iustinus: quod supra posuim⁹. Nec obstabit (iquiũt) q̃ ꝓhibentur indigni aĩarũ curã sumere. c. cũ sit ars artiũ. extra de eta. ⁊ quali. i or. ꝑfi. ⁊ quod nihil magis nocet ecclesie dei q̃ q̃ indigni preficiãtur. extra de elec. c. Nihil. qm̃ electione reiecta nos violenter instituemus quoslibet ignaros episcopos et pessime vite prelatos. ¶ Insuper nostrũ erit puellas quascũq; deflorare / corrumpere vxoratas alienas: ⁊ relinquere atq; recusare ꝓprias: vt impleatur illud Treñ. j. Facti sunt principes velut arietes: (scz luxuriosi) non inueniẽtes pascua (scz temperantie) in propria vxore: satietatem non inuenientes et abierunt absq; fortitudĩe (.i. sine maiestatis honore) victi luxuria ãte faciẽ subsequẽtis: scz mulieris aliene. Nec obstabit nobis qd̃ dicit apostolus. Fugite fornicationem. j. Cor̃. vj. ¶ Itẽ nostrũ erit oppĩmere pauperẽ iustũ habẽtes pro lege fortitudinẽ iniusticie. Sap̃. ij. vt ĩpleatur scriptura. d. Job. xxiiij. De ciuitatibus fecerunt gemere: scz tradendo eos morti ⁊ supplicijs absq; causa ⁊ anima vulneratorũ clamauit ⁊ deus inultũ abire non patitur: quoniã non curauimus dei punitionem: quasi nihil possit facere. Job. xxij.

¶ Item nostrũ erit mouere bella vicinis infirmioribus et rapere terras eorum. in occisionẽ deducere milites. ĩ ruinã ꝟtere tẽpla / et monasteria violare: ĩnumeras agere viduas: ⁊ insontes bello necare: virgines ad meretriciũ cogere: ⁊ igni cuncta vastare: vt ĩpleatur illud Eze. xxij. Principes fuerũt ad effundẽdũ sanguinẽ ⁊c̃. Nec obstabit qd̃ inhibet̃ sanguinẽ innocẽtẽ effundere. Hiere. vij. Plura nobis alia restant agẽda: que melius opere q̃ sermone complebim⁹ cõtra sanctã dei legem. tantũmodo tuã (gloriosissime malor̃ rex) gr̃am habeamus. Hos tam preclaros ⁊ tã potẽtes diuine legis aduersarios q̃ libentissime suscepit classicus imꝑator / quos maiorib⁹ triremis (q̃ gallice dicunt̃ galleazes) imponi iussit: eo q̃ velis adulationum ducãt̃ / atq; remis malar̃ impulsionũ siue cõsilior̃. ¶ Sed hic querit̃ vtrũ status principũ sit necessari⁹. Ad huius q̃stionis declarationẽ pono tres ꝓpõnes. ¶ Prima ẽ hec. Principãtis auctoritas oĩbus in rebus componendis necessaria est. Nam etiã in aĩa oportet esse voluntatẽ principantẽ atq; ĩperãtẽ: (vt Salusti⁹ dicit) Animũ esse ducẽ atq; imꝑatorẽ mortaliũ vite In edificatoria quoq; principãtẽ esse oportet. neq; em̃ qd̃ vnũ idẽq; est pluriũ imperijs parere põt. Igit̃ nõ nisi vno modo vnoq; ĩ loco lapis cõstituit̃ edificio quod vni⁹ imperio ꝯsequẽter expedit ordinari. Si em̃ plures eadẽ fungantur auctoritate: pluribus eandem rem modis ordinari cõtinget: nõ aũt id patit̃ vna res: ꝯ nõ nisi vni⁹ prĩcipantis ordinatiõe cõponenda venit In bellica similiter ducẽ oĩno ꝯuenit eẽ: alias veluti reptilia siue pisces absq; duce ⁊ sine ordĩe fluitabũt. Aba. j. quos vincere facillimũ erit. Sic troiani ceso hectore debellati sunt. Sic mortuo ciro ꝑse vincunt̃ ascit; principãte tamyri. Sic dario ceso a cognatis perse parent alexãdro. Sic occiso põpeyo iuli⁹ cesar põpeyanũ robur eneruat. Et romanor̃ exercitus apd̃ trasimenẽ ceso cõsule sternitur ab hanibale: vt titus li. refert. Nil tã facile q̃ turbam duce carentem debellare. Igit̃ dicit tit⁹ li. põpeio sexto ⁊ dario (vt refert curti⁹) ⁊ xersi (vt refert herodot⁹) nihil plus defuisse q̃ ducem

qui copias apud eũ ingẽtes coactas deduxisset. In ciuili quoq; repu. atq; domestica pẽe quẽpiã necesse est: qm̃ que diuersis agunt modis ordinẽ seruare non pñt. Nõ aũt vno modo fient que plurium opinionibus subijciẽtur qm̃ quot sunt hoim capita: tot sensus totq; opiniones sunt. ꝙobrẽ dicit de⁹ in vnã quãq; gentẽ preposuisse rectorem. Eccli.xvij.t aug. viij.q.j.c. qui epatum. dicit q populus sine superiori dignitate regi non põt. Jdeo dicit Prouer.xj. vbi nõ est gubernator: populus corruet. ¶ Secda ppõ. Regalis auctoritas aristocracia/tymocratiaq; melior diuina lege permissa traditaq; multoꝝ est cõsilio prudẽtũ diri genda. Non em̃ vnius opinione plurimorum vitã simpliciter dirigi tutũ ẽ. qm̃ bon⁹ etiã qñq; dormitat homerus t prudentissimus quisq; qñq; fallit dicẽte Eccla ste. vij. Sapiẽtẽ pluris eẽ ꝙz decem ciuitates: nihilominus non esse iustum in terris qui non peccet et erret. Jgit dicit salutem plurib⁹ ꝙsta re cõsilijs. Prouer.xj. ꝙobrẽ assessores iudici tribuũtur. C. de assesso. l.j. sed t christus venturus ad iudicium cũ senib⁹ dicit Eza.iij.t Prouer.vl. qñ sederit cũ senatorib⁹ terre. Fatuũ igit est ppe ĩniti prudẽtie. Prouer. iij. Si em̃ cõsiliũ oĩbus necessariũ est ꝙtomagis hijs qui oĩm summã rerũ suis manibus regunt: pniciosior eo ẽ regũ principũq; furor et preceps agẽdorũ impet⁹: quo si male cesserit) pluriũ dãnis igeritur. Si mĩr⁹ sapiẽs pnceps fuerit sapientũ consilijs dirigek si sapiens audiens cõsilia sapientũ sapientior erit. Prouer.j. Nihil itaq; facile priceps ex arbitrio facere (nisi cõsultus) debet. ꝙobrem alexandrũ exercitum pene senatorum habuisse ferunt. tãto em̃ perfectior esse debet priceps: ꝙto plures ab eo sumunt exemplũ: qz fm Clau. Cõponitur orbis regis ad exemplũ. t Eccli.x. Qualis ẽ rector ciuitatis/tales t hitatores ei⁹.

¶ Tertia propõ. Reges/quos eligere melius est) nõ nisi ꝑtute preditos et equitatis amatores esse conuenit/ qui si iusticie moribus aduersent/ tyranni potius cẽsendi sunt. Quid em̃ cause est: cur insipiẽti viro (licet regali parẽte nato) me meaq; committam vt ei res meas credã: qui nec suis consulere satis intelligit. t imperet populis/qui tumide nõ imperat ire: furore ꝙz agitur vesano: neq; em̃ glomerati⁹ vniuersa regnicolarum bona decus t vita venire in ruinam possunt/ ꝙz ea simul omnia insipienti cõmittere duci qui vno fortune ĩpetu cuncta subuertere potest. Jdeo dr̃. Eccli.x. Rex insipiens perdet populũ suum.

¶ Quo ad secundam partem ex euãgelio sumimus tria documenta: videlicet q commoueri debemus christo adueniente.

¶ Secundo q purgari debemus a peccato impediente.

¶ Tertio q laudare t orare debem⁹ deum in ecclesia sanctificante.

¶ Circa primum dicitur Math.xxj. Cum intrasset iesus hierosolimam cõmota est vniuersa ciuitas. d. quis est hic. Jngrediente siquidẽ domino anim̃ cõmotio fit salutaris. Triplicẽ aũt fieri cõmotionẽ in aĩa intelligim⁹ cum vel ire mouetur passiõe/aut odio vel concupia: vel passione alia vitiosa Secundo cum vel timore corripitur vel amore.

Tertio cum rõe seipsã dimouet maligno a statu vbi fixa volũtate manebat

¶ Motu ire flãmescit homo diffuso per venas sanguine felle mirto. vnde quidam. Ora tumẽt ira: nigrescũt sanguine vene. Hoc motu ratiõis claritudo pallescit. Juxta illud ps. xxx. Turbatus est a furore oculus meus. Hoc motu pulsus alexãder clitũ laudibus philippi regis alexandri patr̃ nimiũ ĩsistẽtẽ occidit. Motu aũt ꝙcupie cõcutitur anim⁹ (etiã inuitus) cũ not⁹ intrat ossa calor t toto capit pectore flãma. fm virg. Hoc motu sepe rõ vincit. qm̃ (ꝙz Gene.) vicit sctõs dira libido/q t dauid aspectu bersabee vict⁹ nephariũ pegit opus. ij. reg. xj.

Mis motibus viciosis non mouet aia per ingressum xpi: sed diaboli. z pser-tim cū quis mouetur passione inuidie sicut iudas postq̄ intrauit sathanas in cor eius. Timore aūt (repētino ma xime) fit mot⁹ z tunc sanguis omnes pene destituit art⁹/ad cor se quertēs. q̄obrem concussos timore viros: nec resistere quidē persequētibus pueris aut feminis posse. Ulñ.iiij.li. de bello alexādrino dicit cesar: q terror hoīb⁹ mentē consiliūq̄ eripit/z mēbra debi-litat. Et ps.liiij. Timor z tremor venerunt sup me z contexerūt me tenebre. Motu amoris dilatatur cor: sequens quod amat extra seipm. Sicut eñ timor cōtrahit z vertit ad ītra: sic amor ptrahit et iacit ad extra. q̄obrem se-pe suspiria fundūt amātes. sic ex amo re dei motus dicit. Os meū aperui z attraxi spīm. ps.cxviij. Motu vero ra-tionis mouetur aia qñ regulata ratio ne volūtas tendit in bonū: vel seipsā auertit a malo/q̄ est mutatio dextere excelsi. ps.lxxvj. Ugit dicitur ps.lix. Cōmouisti terrā z cōturbasti eā: sana contritiones eius quia commota est. ¶ Sed hic querit vtrū cōmoueri ad penitentiā aia possit sine speciali gra dei. Ad decisionē hui⁹ questionis po-no tres xpōnes. Prima est penitere facti pīs dānū afferētis quisq̄ potest ratione vtens. Cognito siquidē ex fa-cinore dāno naturaliter odito. ipsum quoq̄ facinus quo dānū gignit odiri potest quin odiosum erit: nisi fortasse tanta sit facinoris delectatio vt dāni superet tristiciā: alias naturaliter odi osior causa q̄ effectus erit/eo q illud magis: ppter qd vnū quodq̄ tale phi losophi sentētia. Ad quā accedūt que cūq̄ facinoso⁹ sentētie atq̄ exempla penitentiā cōtinētes. q̄obrem z male dictiones cause referūt dāni quod sē tiunt. sive honor ꝯ puatio fuerit: vl ad iecta cōfusio (que sepe flagitia comi-tat) sive pecunie mulctatio / sive cor-porale detrimentū. sicut qui stupri cā domo pellit heri sui/maledicit stupro non quidē odiens stupratū sed penā cu ius causa est stupri. Sic dānatos pe nitētiā agere scriptura dicit. Sap.v. que tñ infructuosa est: sic penitet lusis se ppter dānū amisse pecunie. Unde Juue. Plorabatur lachrimis amissa pe cunia veris. ¶ Secunda ppō. Peni tere viciose cōmissionis/amore virtu-tis moraliter amisse: cuilibet agnoscē ti ⁊tutem est facile. Splendorē pfe-cto quisq̄ gnarus virtuꝯ appetit quē amisisse (cum animaduertit) non pōt oīno non dolere: qñ bono sese priuatū intelligit maxime quod tanto maiore dignū ducat penitētia/q̄to preciosi⁹ est intrinsecū: malicia siquidē attingit cor. Hiere.iiij. Et puat interiore ⁊tu tis gaudio atq̄ decore/q bona gignit ex cōsciētia.ij.Cor.j. Nam gloria no stra est testimoniū cōsciētie nostre. ad Ro.ij. Testimoniū reddente illis con scientia: non igit est ponendū auxiliū speciale dei/ad talē actū eliciendū vt quidā volunt. ¶ Tertia propō. Peni tere culpe in deū cōmisse metu pene future: vel respectu amisse gre/sive in tuitu glorie ppetue per penitentiā ac quirende/nullus absq̄ speciali gratia dei pōt. Ufñ nō nisi fide credunt: hec oīa que dono dei hoībus inest (Ephe. ij.) z speciali gratia credentibus con-fertur mīam cōsecuturis/ quos diui-na predestinatio dignos effecerit quo rū (inquit aposto.) vult miserē Ro.ix Ad moysi dictū est. Exo.xxxij. Pro-cedit aūt vlteri⁹ questio: si vltra fidei donū singularis alia gratia ad penitē tiā requiritur qd theologi docto. vo-lunt: qñ per se in pctñ ruere quidem posse creaturā: resurgere vero nō pos-se. iuxta illd Osee.xiij. Perditio tua ex te israel: in me tantūmodo auxiliū tuū. neq̄ eñ odire cognitū delectabi-le naturalit hō pōt: sed futuroꝝ cōsi-deratione atq̄ inuisibiliū/que prepo-nenda presentib⁹ visibilibus existima uerit. In quor accedere affectū non nisi diuina pulsus gratia potest. qñ si cut nec intelligibilia nisi dono sunt fi-dei: sic nec diligibilia/nisi mouēte affe ctum gratia diuina. ¶ Constat igit

aduentu xp̃i motum excitari in anĩa. dicente.ps̃.lix.Cõmouisti terrã ⁊ cõturbasti eam.sana contritiones ei⁹ q̃ cõmota est.vbi cõmotioni subesse contritionem aperte docet.que sanet̃ indulgentia xp̃i. Vñ Greg.xxvij. mor. Cum mentẽ deus ingredit̃:constat ꝙ mox pnĩe gemitus sequatur.vt ei iam salubriter flere libeat:qui p̃us in iniq̃tatibus flenda iocũditate gaudebat. Ratio est:q̃ cum infundit̃ xp̃s:interficitur impi⁹.et vbi abhominatio aboletur/ sanctificatio ꝯsecratur. xv.q.j. nec is. Quicũq̃ igitur moueri se per contritionem non sentit:christum sibi deesse putet.

¶ Scd̃m ex euãgelio documentũ sumimus/ ꝙ debemus ꝯscientiã purgare:qm̃ in euãgelio dicitur ꝙ ĩgressus templũ dñs eiecit vendẽtes ⁊ emẽtes ⁊ mensas euertit atq̃ es effudit.i.pecunias mensis suppositas. Si animã dñs fuerit ingressus proculdubio ad cõtritionẽ p̃mo mouebit.Demũ euersis peccatoꝝ sedibus (per detestationem) peccata reijciet/atq̃ ꝑ cõfessionem effundet. vnde Eccl̃i.xvij. Conuertere ad dñm ⁊ relinque pctã tua. Et Senec. Proijce quecũq̃ cor tuũ dilaniant:q̃ si aliter extrahi nequeũt: cor ip̃m cum ipsis euellendũ erit. Nõ satis est ergo cõteri de pctĩs ad intra nisi ⁊ cõfessio salutaris fiat ad extra. Confessionẽ fieri ad salutẽ. dicit aposto.Roma.x. ¶ Hic autem queri potest. Vtrum ꝯfessio sit de necessitate salutis.cõmunis est questio apud doctores. Ideo transeo. Necessariũ tamẽ arbitror xp̃m denuo redire ad pellendos e templo nũmularios simoniacos/qui sacras dei res in publicã cõuerterunt negociationem. De quib⁹ al̃as (si occurrerit occasio) dicemus.

¶ Tertium documentũ est/ ꝙ debemus deum in suis edibus laudare et orare. Ideo dicit̃ ꝙ dom⁹ dei est domus orationis nõ negociationi deputanda.q̃obrem corripiendos diuinarum prophanatores ediũ censeo.qñq̃dem ĩ oratorio nil preterq̃ diuino digna cultui exercenda vel dicẽda sunt qd̃ Augu.xlij.dist.c.fi.testatur.d. In oratorio preter orandi ⁊ psallendi cultum penitus nihil agatur.vt nomini huic ⁊ opa iugiter impensa ꝯcordent.

¶ Feria quarta post primam dominicam quadragesime.

Multi bellantes aduersum me.ps̃.lv. Petisse iudeos signũ a dño dicit hodiernum euangeliũ. Mat.xij. Incitato per esaiã achab vt signum peteret a dño. Esa.vij. Ad sue testimoniũ incredulitatis / recusanti signum pariture v̄ginis Esaias protulit dicẽs. Ecce virgo ꝯcipiet et pariet filium. Hoc quidẽ inter om̃ia signa mirandũ qd̃ omnẽ humane rationis aciem excedit:⁊ superat.hoc ĩsolito penitus nec antea viso:nec post ea futuro signo fidem excitari nr̃am facile est.quo ⁊ diuine maiestatis dignatio humilitatis/⁊ in nos caritatis exhibitio maxĩa/ humane v̄o nature mira sublimatio atq̃ perhẽnis oĩmoda salus ostendit̃. Ad eam igitur in q̃ signum hm̃oi stupendũ atq̃ amandũ dñs ostendit: accedentes / supplices illud Aue dicamus/ ore gabrielis inuentum. Aue Maria.

¶ Multi bellãtes aduersum me.vbi supra. Adactis in classem principib⁹. Nunc armigeros eorũ sequaces imponere iuuat. Atqui sine hijs nec bellum geri potest. Deducti igit̃ p̃mum capitanei ducesq̃ in ꝯspectum impatoris:laudati plurimũ fortissimis diuine legis transgressionibus / veluti splendidissimis militie factis ab ĩperatore. Ip̃i quoq̃ laudis augẽde gratia/longiore admodum oratione preclara flagitiorũ facinora a puero nauasse operã sese iactabundo sermone predicabãt/minutatim distinctis voluere articulis enarrare. Imprimis itaq̃ horrendis cõsuesse blasphemijs impetere nõ modo creaturas/sed ipsum quoq̃ deum/audacissime gloriabantur. Nos inq̃unt ea vigem⁹ audacia:vt non vereamur in ip̃m legis au-

ctorem iactare quitia: nec murmure quo dã ignauo: sed resonante p celos patula voce/ quo possum⁹ hausto pectoris/ atq; sono furijs excito/ execrabiles mittim⁹ ad deum preces maledictis refertas horrendis. vt impleatur qđ dicitur Esa. lij. Nomen meum iugiter blasphemat. Audem⁹ nec minus virginem xpi matrem italico more turpissimis afficere verbis. nec sanctorũ nomina blasphemijs vacant nostris. Omnẽ profecto celi curiam p uocare nostris gloriamur iniurijs: vt videamus q̃ sit potestas superni/ quã veluti tarda bella mouẽtem/ & vulnerum ignarã infligẽdorũ aspernamur omnino. Putamus enĩ deum superioribus rebus intentũ hec inferiora nõ curare. Job. xxij. Si enĩ apud eũ cura illi mortaliũ foret aliqua/ nequaq; continuisse nostris ab excessibus vindictam aut in tam longũ vite spaciũ nostre iudiciũ distulisse. cum pſertim id nostris videamur blasphemijs quere: q̃ (si qua penes eũ est ira) in nos deseuiat. Si enĩ prouocare diuinã in se iram dicuntur/ qui ea vindicare differant quib⁹ offenditur ipse deus. xxiij. q. iiij. ca. si ea. quare differt ipse met blasphemias in eũ directe missas vlcisci: dormit credim⁹/ nec euigilauit multo a tẽpore. pſ. xliij. Non igit obstat nob; q̃n blasphemias pferam⁹ in eũ/ qđ ipse vetuit dicẽs. Non assumes nomẽ dei tui in vanũ. & qđ dicit Leuit. xxiiij. Blasphemũ nois dei lapidandũ. Nec curamus pestilentias famẽq; hanc oriri ob cãm. vt in auct. vt non lux. ytra na. colt. vj. §. si enĩ. vbi dicit q̃ blasphemie in deũ vltimo debẽt supplicio puniri. quã quidẽ legẽ etiã infidelis ille quersus nabugodonosor/ seruari iussit. Dañ. iij. qđ recitatur. xxiij. q. iiij. qñ vult. Nec nobis est cure inquiũt q̃ blasphem⁹ ecclesiastica debet carere sepultura. ex̃. de cle. male. c. ij. quia hoc nõ seruatur. Nec etiam curamus/ q̃ tradendi sunt blasphemi sathane: vt blasphemare dediscant. xxiiij. q. iij. apostolice. Nec exẽplo Sennacherib regis blasphemie causa pcussi a deo deterremur. Esa. xxxvij. Nos etenĩ posse nobis deũ nocere nõ credim⁹. igitur eos qui fortiter blasphemare nõ audent/ ignauos et quasi lacteam adhuc voluentes linguam reputamus. ¶ Item iniusta q̃libet bella sumere non formidamus/ nil inter iustum & iniustũ penitus differentie ponentes: modo nobis lucrã di detur occasio/ reliqua theologi tractent. Quid enĩ cõmercij legibus ad arma: in armis potius iura consistũt Quid preter arma dedere regnandi principium: nõne potentia primũ rerum possessio capta est: quid nobis vetule quedam carte nocẽt: hijs occupent̃ qui man⁹ ad fera bella vertere timẽt. vertant inq; cartas qui vertere tela formidãt. leges obseruẽt hij qui transgrediendi potestatẽ non habent vel quos formido statute detinet pene. Nos autẽ & leges audacter transgredi possumus/ & penam legis nullã formidamus. Non est qui penam exigat ab hijs qui eam dare possunt. Silentium legibus imponũt arma. & ibi iura tabescunt/ vbi machine sonant. Judicium gladius loco iudicij habz. Nec obstat qđ canones de iusto diffiniũt bello. xxiij. q. ij. c. j. & quod leges dicunt de moderamine inculpate tutele. C. vñ vi. l. j. cum sua glo. et. ff. ad l. acqui. l. scientiam. & ertra de ho. vo. significasti. Nostra autẽ lex est fortitudo. Sap. ij. Jdeoq; gaudemus debiliores/ nec curamus q̃ preses puincie hoc prohibere debet. scz ne potentiores afficiant iniurijs debiliores. ff. de offi. presi. l. illicitas. Item seuitiã in eos quos tueri debuissemus/ ostẽdere: predariq; & rapere bona que seruanda fuerant a nobis. hospites q̃q; percussionibus affligere: & vxores filiasq; violare didicimus. Nec obstat quod beatus Johannes dixit. Neminem concutiatis. Luce. iij. Nec lex q̃ iubet milites in domesticos militãtẽ/ in hostes vero ferociam exhibere. C. de offi. preto. prouin. affri. l. fin. C. de

defen.ci.l.vtili.ꝛ.l.defẽsores. Nosve ro ferociam in subditos omnem effun dere consueuimus/ꝛ non modo cape re que domi sunt hospitis/ sed eũ quo qꝫ ad quelibet pꝛecioſa mercãda/ver bere multo intercedente ꝓpellimus/ gloziantesqꝫ rusticos iniurijs affice re ꝛ verberibus (quasi asinos) onera re. feminas vero quaslibet hospites in tactas relinquere fedum reputamus (assiriozꝫ moze) Judith.xij. quas etiã nobiscum ducere sepe iuuat. Jtem ec clesiarũ bona rapere: sacraqꝫ oñia ꝓ phanare didicimus. Dignum q̃ppe deo diuiti/nos bonis locupletare su is. vt bẽni erat sententia delphos ag gredientis. ¶ Jtem insontes occide re sepe libet/ ꝛ infirmiozibus vulnera dare gratis. vt impleatur scriptura dicens. Effuderunt sanguinẽ eozum quasi aquam. pſ. lxxviij. Nec obstat pꝛeceptũ dñi. Non occides. Exo. xx. Et qꝺ xp̃us cõminat⁹ est dicẽs. Qui gladio ferit: gladio pibit. Mat. xxvj. Q ñ siue gladio: siue laqueo nobis oi no moziẽdum est. ¶ Jtem oẽm ebrie tatem atqꝫ ludos exercere nobis ho nestum est. Nec obstat qꝺ ꝓaul⁹ di cit. Nolite inebziari vino in quo est lu xuria: qñ hoc vnum querimus q̃ pos simus luxuriari. Jtaqꝫ de⁹ noster vẽ ter est. ꝓhi.iij. Et in luxurijs enutri tio nostra. Jaco. v. ¶ Jtem pꝛoditio nibus etiam sepe nouimus dare ope ram: non curãtes illud Apo.iij. Esto fidelis vsqꝫ ad moztẽ. Jn summa nul lum gen⁹ est sceleris quo non vtamur aptissime. Jtaqꝫ nos in tuas admitte re legiones ne differas impijssime re gum pꝛinceps. ¶ Admissi autẽ in tri remes (que galee dicunt) immediate post pꝛincipes collocati vela dedere ventis hoꝛrendozũ remozũ strepitu. findẽtes equoza/ꝛ ingẽtes vndas ca rina sulcante veniunt in pꝛelium con tra sanctam dei legem.

¶ Sed hic queritur. Utrũ armige rozum sit aliqua salus? ¶ Ad eluci dationem huius questionis tres po no pꝛopositiones.

¶ Pꝛima est hec. ꝓatriã bello aut fidem Chꝛisti sine mãdato iustitie pa rentes: aut rempu. siue pꝛiuatã iuste defendentes: iustozum atqꝫ fozcium funguntur officio. ꝓro patria siquidẽ pugnare fozcitudinis act⁹ est. Hmb. teste. xxiij. q. iij. fozcitudo. Jdqꝫ Ca tho suadet. ꝓro patria pulchꝛum oc cumbere leonidas lacedemoni⁹ cum suis socijs exꝑistimauit/ cũ paucis ad modum viris numeroso ꝓersis exerci tui se ꝓstanter opponẽs. vt refert Ju stinus lib. ij. Codrus quoqꝫ atheniẽ sium rex idem autumatus glozioſam obijt moztem. Alij quoqꝫ innumeri tũ grecozũ: tum romanozũ: tum barba rozum viri egregij mozi ꝓ patria du xere dignum. quozum laudes in om nia secula durant. ꝓro fide autem Chꝛisti bellare meritozium esse Leo papa. xxiij. q. viij. ca. omni timoze de posito contra inimicos fidei inquit viriliter agite. Nouit enim oñipotẽs q̃ qui pro veritate fidei ꝛ defensione patrie moziet̃ur/ a deo pꝛemium cele ste consequetur. Jdem habetur. xxiij quest. v. ca. omniũ vestrum. ꝓer obe dientiam quoqꝫ iustitie bellum susci pere/ non modo iustum: immo ꝛ meri tozium est. Unde. xxiij. q. j. ca. summa militie laus ĩter alia bona merita hec est. obedientiã reipu. vtilitatib⁹ exhi bere ꝛc̃. Hoc equidẽ iurꝫ esse natura lis vult lex. ij. ff. de iusti. ꝛ iu. ꝛ ibi glo. alle. illud catho. ꝓugna ꝓ patria. et C. de aboli. l. fallaciter. ꝛ. ff. ad. l. iul. mages. l. pe. vñ. xxiij. q. v. c. miles cum obediens ptãti sub qua legitime ꝓsti tutus est hoĩem occidit/ re⁹ nõ est. Et ibidẽ. c. lex eterna ponit exẽplũ abza he q̃ laudabiliter ex obediẽtia filiũ oc disset. Jdeo vt dicit ibidẽ. ca. homici das. in talib⁹ nõ est sanguinis effusio: sed legũ ministeriũ. Sed q̃ ꝓ iustitia sit militandum. habes Eccli. iiij. vbi dicitur. Usqꝫ ad moztem certa pro iu stitia. Q̃ liceat etiam pro vtilitate reipubli. vel rei pꝛiuate iustam sequi querelam. habes. xxiij. q. ij. ca. j. iustũ bellũ. Et. c. ij. dicitur. iustum bellum

quo vlciscuntur iniurie:q̃ gens vel ci
uitas neglexerit vindicare. Qꝫ autẽ
his bellantes causis iustorũ numero
ascribant̃ patꝫ:qꝛ Abrahã hoc modo
bellũ sũpsit. Gen̄.xiiij. Sic filij israel
bellum gesserunt ꝯtra oẽs terre ꝓmis
sionis possessores:ꝛ qui transitũ ad eã
dare recusabãt. Sic machabei cũ gẽ
tibus bella gessere patriam tuendo.
Ideo dicit Aug. ad bonifaciũ.xxiij.
q.j.c.noli existimare neminẽ deo pla-
cere posse/ qui armis bellicis mĩstrat.
In hijs erat sanctus Dauid cui dñs
tam magnũ ꝑhibuit testimoniũ. In
hijs etiã plurimi tꝑis illiꝰ iusti.ꝛc̃.
¶ Scd̃a propositio. Iniustũ agẽtes
bellum etiam si iura belli nõ excesse-
rint in processu/ saluari non possunt.
quoniam tunc inferũt damnũ iusto.
Sed an teneantur milites inquirere
vtrum sit iustum bellum potest esse
questio. Mihi videtur vbi manifesta
belli est iniustitia nõ licere militi mer
cedem belli accipe/ nisi p̃ncipis impe
rio/ cui absqꝫ ꝑiculo vite nequeat resi
stere/ quã excusationem gregariꝰ mi-
les habere non põt/ qm̃ volens ad sti-
qendia venit. Coactũ vero excusari/
eo ꝙ nõ vsqꝫ adeo damnũ proximi vi-
tare tenetur vt ꝓprium incurrat. vbi
vero non vsqꝫquaqꝫ euidens est iniu-
ria belli non teneri simplicẽ militem
ad causas iustitie vel iniustitie ꝑscru-
tandas ad qd̃ obligari eos q̃ possunt
consilia p̃ncipi dare nõ ambigo. Sed
neqꝫ bene succedere solet hijs qui in-
iustas sumũt belli rationes:qm̃ diffi-
cile bono peraguntur exitu que malo
sunt inchoata p̃ncipio.j.q.j.principa-
tus. Sic Ciro iniustum contra Tha-
myram vrgentẽ bellum male accidit
cuius caput thamyris ĩ vas plenum
sanguine mergens impropauit dicẽs
Sanguinẽ sitisti:sanguinem bibe. sic
Xersi persarũ regi iniustam cõtra gre
cos expeditionem agenti turpissima
accessit confusio. vt heredotus est au
ctor. Sic nõnullis etate nostra princi
pibus accidit/ qui vitam cũ fama pa-
ri casu dedere/ quoꝝ noĩa censeo sub-
ticenda. ¶ Tertia propositio. Etiam
iustum agentes bellũ/ peruersa inten
tione/ seu bellice rõnis violata iusti-
tia perpetuã damnationẽ consequũ-
tur. Vñ Aug.xxiij.q.ij.d.c. militare
non est pctm̃.sed ꝓpter peccata mili-
tare pctm̃ est.nec rẽpu.gerere crimi-
nosum est.sed rẽpu.agere vt diuitias
augeas videt̃ esse dãnabile:propter-
ea enĩ quadam prouidẽtia militanti-
bus sunt stipẽdia ꝯstituta.ne dũ sum-
ptus querit̃/ predo crassetur:et alle.
illud Luc.iij. Contenti estote stipen-
dijs vestris. Et.xxiij.q.v.c.cũ homo
ab homine occidit̃:multũ distat vtrũ
fiat nocendi cupiditate vel iniuste ali
quid auferendi sicut fit ab inimico vl̃
latrone/ an vlciscendi ꝛ obediẽdi or-
dine.sicut a iudice ꝛ a carnifice vel e-
uadendi ꝛ subueniendi necessitate.si-
cut interimitur latro a viatore.hostis
a milite ꝛc̃. Om̃es igitur qui bella ge
runt iniusta aut si iusta/ tamen inten-
tione mala nocendi scꝫ aut predandi:
vel qui violantes belli iura calũnias
atqꝫ blasphemias ꝛ cetera id genꝰ ho
minũ vitia comitantia cõmittunt/ nõ
militũ sꝫ malitũ nomẽ sortiunt̃:ꝛ a iu
sto iudice ꝛ exercituũ dño ꝯdẽnant̃.
Sed et quosdã ignauos corde ꝛ cor-
pore viros haud digne belli mercedẽ
suscipe crediderim/ qm̃ nec digni qui
dẽ sunt stipẽdio/ q̃ potiꝰ fugã atqꝫ rui
nam agẽt ꝯsodaliũ q̃ꝫ hostiũ.q̃ꝫobrẽ ꝛ
mosaica lege sãxitum erat formidolo
sos abstinere bello. Deut̃.xx. Molles
q̃qꝫ hoĩes bello ineptos poete loquũ-
tur. vt Ouid. in lib.epi. Non faciunt
molles ad fera tela manꝰ. Idẽ. Bella
gerant fortes tu ꝟo paris arma. Et
Marcialis lib. vndiqꝫ suscepto.c.iiij.
Mollibꝰ assuetꝰ loricã ferre recusat:
Ceruici tenere ferrea cassis obest.
Sepiꝰ vncta manꝰ capulo nõ accipit
ensem. Lota effecta cutis frigore im-
bre dolet. Molles etenĩ viri femĩs cõ
parant̃.qm̃ mulieres q̃si molles dicũ-
tur:ꝛ mulcebres. Mulcent enĩ viros
mollicie ꝛ ornatu.sed hoc illas vtrũqꝫ
decet. viros ꝟo mollicies ꝛ muliebris

dedecet cult⁹. Vñ Oui.lib.epi. Pro cul sint a nobis iuuenes vt femina cõ pti. Videns aũt sancta dei lex tot ad uersum se hostes veniẽtes digne dicit ꝟba sũpta ꝑ themate. Multi bel.ꝛc.

¶ Quo ad scdam partem sermonis tria ex euãgelio sumimus documẽta videlꝫ. Q̃ debem⁹ deo sine miraculis credere. Q̃ signoꝝ imaginationibus non debem⁹ fidẽ adhibere. Ideo dr̃ ꝙ gñatio mala signũ querit. Tertio ꝙ debemus oportuno tpe pniam agere: qꝛ dicit̃ ꝙ niniuite penitentiam egerunt ad verbum Jone.

¶ Circa primũ dicit̃ ꝙ scribe ꝛ pharisei venerũt ad dñm dicẽtes. Magister volum⁹ a te signũ videre.q.d. Nisi signum feceris oĩno nõ credim⁹ tibi. Moris esse iudeoꝝ petere signa dicit Apl̃us.j. Corin.j. ꝛ hoc fortassis ex cõsuetudine qua de⁹ dicit̃ illos ex egypto cũ signis ꝛ portentis eduxisse Hiere.xxxij. Sed ꝛ nũc scribe ꝛ pharisei.i.eccl̃iastici ꝛ monachi signa volunt beneficioꝝ al̃s deo non credunt. Ideo dicit Malac.j. Quis est in vobis qui seruiat mihi gratis? q.d. nullus. Neqꝫ enĩ amor xp̃i aut proprie salutis intuitu hoc tẽpore sacerdotalẽ siue monachalẽ pleriqꝫ habitũ sumũt sed potiũdorum beneficiorũ vel vite gratia sustentande/gloriant̃qꝫ parentes vel affines optime suis ex p̃rimonio xp̃i fuisse prouisum/ac si ꝓpria hereditate filios ꝯdonassent. Quib⁹ recte dñs rñsionẽ intorquet dicẽs. Generatio mala signum q̃rit. Et alibi dicit. Nisi signa ꝛ prodigia videritis nõ credetis. Joh.iiij. ¶ Sed hic occurrunt aĩo due questiões: vna. Vtrum eccl̃iasticis liceat petere bñficia quasi signa querant. Scda. vtrum liceat miracula flagitare. ¶ Ad prime questionis declarationẽ pono tres ꝓpositiones. ¶ Prima seruiẽtibus xp̃o beneficia digne donant̃.qd̃ sermone.iij. supra diffuse monstratum est.

¶ Scda propositio. Bñficium vel tẽporale cõmodum p̃ncipaliter intẽdẽtes in xp̃i seruitio peccant. hij siquidẽ videntur nũmum preponere deo/ qd̃ summe iniq̃tatꝫ est signũ. vt dicit̃ Eccl̃i.x.et.xij.q.j. duo sũt gña vbi dicit̃. Nihil iniquius q̃ꝫ ꝓpter nummũ ꝯtẽnere deũ. Non enĩ eo modo licꝫ diuĩa recipere stipendia/ quo ꝛ hũana: qm̃ obsequiũ homo hoĩm (nisi necessitas vrgeat extrema) cõferre nõ tenetur. Põt igitur p̃ncipaliter lucrum intendere cuius amore ad obsequiũ tẽdit. neqꝫ enĩ amore amicitie quẽlibet prosequi necessario tenet̃ vt affectum cõmodi/ qui dicit̃ amor cõcupiscentie/ oĩno reijciat. deo vero tenet̃ homo amorem amicitie/quo nõ alio q̃ꝫ sui respectu diligat. Nec obstat. ps̃.cxviij. dictũ. Inclinaui cor meũ ad faciendas iustificationes tuas ꝓpter retributionem. qm̃ eam intelligit retributionem q̃ non aliud est q̃ꝫ ipse de⁹/ qui Abrahe dixit. Gene.xv. Ego merces tua magna.

¶ Tertia ꝓpositio. Intendere cõmodum tẽporale licet minus principaliter ꝛ si om̃ino rep̃hensibile non sit/minus tñ laudabilem reddit accedentẽ ad seruitium dei. Vñ August. dicit. Minus te amat: qui tecũ aliq̃d amat. Si enĩ vsqꝫ adeo fortis est dilectio vt oẽm domus substantiã pro nihilo ducat cõtulisse/qui diligit.can.vlt̃. Veluti splendidiores nõnulli fecere/qui despecta mundi copia diuitiarum ad mendicantiũ sese ordinẽ transtulere/ quomõ hanc dilectionẽ habere videbitur/q̃ nõ modo nõ deserit habita/ sꝫ in seruitio xp̃i plura se habiturũ intẽdit? Dicat igitur verus xp̃i seruus q̃d enim mihi est in celo ꝛ a te quid volui super terram? q.d. nihil. defecit cor meum: scꝫ in ambiendo secularia/ ꝛ caro mea/ scilꝫ in ꝯcupiscendo carnalia/ deus cordis mei pars mea ineternũ. scꝫ te solũ elegi cordis mei possessorẽ. quẽ vnice diligam ineternũ. Cui ꝯcordat illud qd̃ habet̃.xij. q.j.c. cui portio deus est nihil debꝫ curare p̃ter deum/ne alterius necessitatis impellat̃ munere. q̃ꝫobrem om̃ia deserere qui se velit sequi dominus iubet.

¶ Scdo querit. Utrum liceat miracula flagitare. Ad declarationem huius q̄stionis pono tres ꝓpositiones.

¶ Prima. Miracula (que i ꝓncipio nascentis ecclie necessaria erant) nūc ad fidem roborādam repetenda non sunt. Necessaria siquidē miracula fuisse tunc xp̄us ipse testatus est. d. Si opera in eis nō fecissem q̄ nemo fecit pctm̄ non haberēt. Joh. xv. Neq; enī tam stupendū credere mysteriū hūanitati dei mens potuisset hūana nisi talia per ip̄m qui se deum affirmabat fuissent exposita opa/ q̄ diuinitatē inesse homi facile demonstrarent. Nunc vero iam fidei iacto fundamēto atq; supimposito grauissime molis edificio/ rursus inquirere fundamentaliū veritatem lapidū videtur absurdum. vt qđ antiq̄ssimā sua stabilitate atq; i numerabilium vita mortēq; virorum illustriū fidem habet in nouellum dubium reuocetur. q̄ obrem inhiberi legibus determinatā semel veritatem fidei nouis disputationibus ventilare. C. de sum. trini. l. nemo clericus. & di. ix. c. quis nesciat. vbi dicitur q̄ nō licet dubitare de contentis in sacra scriptura. Nam in re aperta vitanda est longitudo sermonis vt dicit Aug. de trini. & recitatur in. j. disti. xix. q. j. et. C. de legi. et consti. l. si imperialis. dicitur non decere iterum reuoluere que princeps elucidauit. sic etiā multiplicare miracula fide firmata non oportet.

¶ Scda propositio. Miracula p se petere nulli licet: quoniā talis vel infidelis videtur vel presumptuosus. Nam qui miraculum petit vt credat infidelium ascribitur numero. Nam dubius in fide/ infidelis est. extra de here. dubius. Qui vero dignū se miraculis existimat/ p̄sumptuosus est.

¶ Tertia propositio. Ad aliorum cōuersionem & salutem quandoq; miracula petere sanctorū probarūt exempla: sic helisē petijt resuscitationē filij hospite sue. iiij. Reg. iiij. Sic beat⁹ Petrus dicit sanitati restituisse petronillam: sic beatus Johannes dicitur petijsse resuscitationem drusiane: & gemmarum fractarū reintegrationem/ et multi alij sancti quod longum foret enarrare. vñ Eccli. xxxvj. dr. Innoua signa & inuta mirabilia.

¶ Scdm documētum ex euangelio est q̄ non debemus signis superstitiosis credere. quoniā teste dño Matth. xxiiij. Etiam pseudo xp̄i & pseudo pphete facient signa. Ita vt etiā in errorem inducerentur electi si possibile foret. Nam & Pharaonis magos fecisse signa miraculosa legimus. Exo. vij. Sz nec signis cometarū vel astrorum est credendum aut auiū bestiarumve occursibus vel somnijs. prout de hijs oibus dicitur in. c. non obseruetis. xxvj. q. vij.

¶ Tertiū documētum est q̄ debem⁹ penitentiam agere: qr dicit q̄ niniuite fecerunt pniam ad verbum Jone. Uñ perire nos oēs dicit dñs nisi penitentiam egerim⁹. Luc. xiij. Quod autē dicit Paulus sine pnia esse dona dei. Ro. xj. intelligitur nō posse de condigno per pniam pmereri gr̄am.

¶ Feria quita post pmam dominicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Mulier⁊ hodie mirabilem fidem humilitatem atq; constantiam legimus/ que perseuerātia promeruit exaudiri/ quam etiā dominus laudat dicens. O mulier magna est fides tua. Sed mulierum oēm virtutem excessit virgo gloriosa/ que fide deo nupsit/ humilitate placuit/ cōstantia vero coronari meruit Marie siquidem magna fuit fides/ quādo angelo credidit incarnationem filij dei annūcianti. Igitur dicit ei ab Helysabeth. Beata que credidisti. In mulieribus sepe maior est fides q̄ in viris atq; constans amor vt ptz in Magdalena. deuotio vero atq; misericordia & pietas in eis marie viget. Ideo dicitur Eccli. xxxvj. Ubi non est mulier ingemiscit egens. et deuotum fe-

mineum sexum. Greg. testatur. Non igitur omino virtutꝫ expertes arbitremur esse mulieres: quarum plurime laudes acqsierunt imortales. vt ysis: mynerua: palas: amalthea virgo. atqꝫ alie plurime quas in presentiarũ recitare nõ expedit. Sufficiet nobis oũ mulierũ benedictam salutare mariã.

¶ Multi bellãtes aduersum me. vbi supra. Receptis in classem armigeris nunc nobiles domesticos qui propas fouent domos/ non curie non bello vacantes/ etiam monere necesse est. Neqꝫ hij quidẽ a bello contra sanctã dei legem abstinere voluerunt. Cetera qdem bella non agunt: huic vero cunctis diebus insistunt. Adducti igitur in conspectũ imperatoris amoris mũdi/ hac vsi sunt oratione. Impijssime oĩm princeps cui regna terre oĩa fidem exsoluũt ad tuã peruersissimam maiestatem nos quoqꝫ parati ad tua iussa venimus. Et q̃qꝫ ceteris oĩno bellis abstineamus contenti domo et vxoribus nostris rura colẽtes nostra. quietem nacti plurimã. nunc canum stipati grege siluas feris capiendis p lustrantes: nunc aurigis ordinandis intenti: nunc armẽta visentes: nũc populari turine cõuiuantes delicioſam agere vitam assueti sumus. Nihilominus bellũ quod tua a nephandissima gloria sancte dei legi parari didicim⁹ volẽtissimo tecũ animo suscipiemus. Neqꝫ nos putes oĩno hijs rebus agendis inutiles/ quoniam argumẽta tenemus plurima/ quibus infestam contra sanctam dei legem ducamus aciem. In p̃mis licere nobis iuramẽta blasphemiasqꝫ in deum haud minimas arrogam⁹: rusticos vero nequaq̃ sacramẽta dei siue negationes horrendas vsqꝫquaqꝫ decere. Itẽ ad plura nobis q̃ debeant aut teneantur cõferre cõmoda rusticos cogimus: ꝛ occasiones bona rapiendi eorum p multas habem⁹ vsitatissimas. Sed ꝛ subditorum filias oĩno anteqꝫ nubant corrumpere licꝫ: ꝛ ad hec expertissimos in oĩi lenocinio seruos pascim⁹ qui etiã ociosi tota die forũ peruagãtes nõ nisi ludis atqꝫ ebrietatibus demũ luxurie studẽt dñor suor vestigia imitãtes. Iniuriari quoqꝫ et pcutere subditos: multisqꝫ afficere veratiõib⁹ q̃ se tueri neq̃unt/ sepe iuuat vt oĩno leonib⁹ atqꝫ vsis in populũ paupem cõparemur. puer. xxviij. Eũtes autem ad venationẽ agros vastare subditorum delectat: que oĩa non minima inter diuine legis transgressores partem obtinere videntur/ ꝛ sic nobilitatem generis vitiorum turpitudine nitimur offuscare. q̃obrem principum armigerorumqꝫ vitia pro posse participamus: quorum aciei proximos nos conuenit collocari. Hos amplexatus veluti subridens imperator carissimos se illos habere dicit/ ꝛ dato inutili stipendio in fustas aduehi iussit/ que paulo miores sunt galeris siue triremib⁹ quibus armigeros vehi iussit. tunc hij vibratis remis ceruleas quatere vndas horrendo cepere cum sonitu ꝛ acri studio in sanctã dei legem nauale conserunt preliũ.

¶ Sed hic querit qui debeant dici nobiles? Ad hanc questionem declarandam pono tres proposiciones.

¶ Prima. Nobilitatẽ antiqua gñis claritudo tribuit honorandã. Honore dignã p̃bus nobilitatẽ censet antiqui generis/ ꝛ iustũ sibi nobiles honorem arrogare. iij. poly. c. viij. eo q̃ cõsentaneum sit ex melioribus meliores esse ortos. Est enim inqt generis virtus nobilitas: q̃obrem excellentes viros veluti deos reputandos asserit. iij. poly. c. ix. vnde Philelphus. Nobilitas eteni liceat si credere doctis. Est ea quã vetꝫ splendor titulicꝫ parẽtũ. p bñ gestor titulis fecere verendã. Hãc igit virtutis op⁹ gignitqꝫ probatqꝫ. Nã qs apud temet ducat nobilis amẽs? Aut scelerꝫ cultor: culpeve obnoxius vlli. Sola qdẽ virtus dat nobilitatis ꝛ aufert Nomẽ: ꝛ emeritꝫ exornat honoribus oẽs. Quos ea posse dit ac diuos reddit amãtes. pelle igit fastũ quo recte nemo vocet nobilis.

¶ Scda ꝓpositio. Nobilitatem (que pecunijs nõ emit) nõnulli ꝑclaris facinoꝝ gestis acq̃runt. Nõ igit eos nobiliũ ascribendos numero: q̃ solis opibus manẽ quãdã apud vulgares claritudinẽ vidẽtur ꝓsecuti. Nã sicut pecunijs honorẽ aut sciam ꝓparare nẽo põt. ff. de varijs. ⁊ ex. or. cogni. l. j. eo q̃ pecunijs estimari scia nõ põt. ℔ro uer. xvij. Quid ꝓdest stulto hre diuitias cum sapientiã nõ possit emere/ ⁊ honorẽ cũctis opib⁹ ꝓponendũ lex asseuerat. C. de insti. ⁊ substi. l. reꝑhẽdenda. cui opinioni accedit philosophus ĩ ethicis. Sic ⁊ nobilitas pecunijs empta nulla est. Qui vero bello strẽnui: aut lris excellentes vtilitatẽ afferunt reipu: digne quidẽ a ꝑncipe soꝝtiri nobilitatem possunt.

¶ Tertia ꝓpositio. Nobilitas oñis ꝟtute probat. vñ Sene. trage. j. Non vetera prie iura possideo dom⁹ ignauus heres. Nobiles nõ sunt mihi aui nec altis inclitũ titulis genus. Sed clara virt⁹. q̃ genus iactat suũ aliena laudat. Vnde Juue. in saty. de nobi. Stẽmata quid faciũt: qd ꝓdest pontice longo sanguine censeri: pictosq̃ ostendere vultus maiorũ ⁊ stantes in curribus emilianos. Quis fruct⁹ generj tabula iactari capaci. Famosos equitũ cum dictatore magistros: Si coꝛã lepidis male viuit effigies quo. Tot bellatoꝝ: si ludit alea ꝓnor. Ante matutinos si dormire incipis ortus luciferi: quo signa duces ⁊ castra mouebãt. Cur allobrogicj: ⁊ magna gaudeat ara. Natus in herculeo fabius lare si cupidus: si van⁹: ⁊ euganea q̃ tumvis mollior agna. Si tenerũ attritus catinẽ si pumice lumbũ. Squalẽtes ꝓducit auos: emptoꝝq̃ veneni frãgenda miserã funestat imagine gentẽ. Tota licet veteres exornẽt vndiq̃ cere Atria. Nobilitas est sola atq̃ vnica virtus. ℔aulus vel cossus vel drusus moribus esto. Jbidẽ. Blande tumes alto drusoꝝ sanguine. tanq̃ feceris ipse aliq̃d ꝓpter qõ nobilis esses. Vt te concipet que iuli sanguine fulget. Non q̃ vẽtoso ꝓducta sub aere texit. Vos hũiles inquis/ vulgi parsvltima nri. Quoꝝ nemo queat patriam monstrare parentis. Ast ego cecropides viuas. ⁊ oꝛiginis hui⁹ gaudia lõga feras. Tamẽ yma plebe quiritem facundũ inuenies. solet hic defendere cãs/ nobilis indocti veniet de plebe togata qui iuris nodos ⁊ legũ enigmata soluat. Et Boe. iij. de consola. Oñe hoĩm genus in terris simili surgit ab oꝛtu. Vnus eni rerũ pr̃ est ⁊c. Sequit. Mortales igit cunctos edidit nobile germen. Quid genus pauos strepitis: si ꝑmordia vra auctorẽq̃ deũ spectes. nullus degener extat. Ni vitijs pectora fouens ꝓpriũ deserat oꝛtũ. Sed nũc videns sancta dei lex innumerã nobiliũ turmã vitijs armatam ꝫ se venientẽ digne dicit ꝟba sumpta ꝑ themate. Multi bellã. ⁊c.

¶ Quo ad scdam partem sermonis ex euangelio tria excipim⁹ documenta videlicz. q̃ debem⁹ sanctoꝝ suffragia interpellare. Jdeo dicit in euangelio hodierno qõ habetur Mat. xv. q̃ apostoli dicebant xpo dimitte illã: qr clamat post nos. Scdo q̃ debem⁹ nosipsos hũiliare. Jdeo dicebat chananea q̃ catelli comedebãt de micis cadentibus de mensa dñorũ. Tertio q̃ debemus in oꝛonibus ⁊ fide/ ꝓstanter perseuerare: qr hec mulier ꝑseuerando meruit ex fide/ qõ petijt hre.

¶ Nam sanctoꝝ implorare suffragia monet scriptura. Job. v. dicẽs. Voca si est qui tibi respondeat et ad aliquẽ sanctorum conuertere. Siquidẽ curialium fauore opus est ei qui principis audientiam petit. Sed fortassis non sic apud deum esse dicet quispiã qui oñia solus audit ⁊ nouit/ nec referendario indiget deus aut interprete. Suis enim auribus omnia capit. q̃ obrẽ inutilẽ sanctoꝝ inuocatiõem.

¶ Queritur igitur vtrum sanctorũ sint interpellanda suffragia. Ad hãc questionem declarandam/ pono tres propositiones. ¶ ℔rima. Licet deꝰ omnia se solo vota capiat: inuocatiõe

tamen censuit sanctos ab hominibus honorãdos: nã veluti reges assolẽt nõ nullos inferiorum obsecrationib⁹ honorare: vt digni gratiarum actionib⁹ habeantur apud eos qui manibus eorum principis gratiã acceperũt. Sic de⁹ amicos sue maiestat⁊ hoc dignos honore duxit: vt liberalitatis sue beneficia manibus eorum hoĩbus conferantur quibus dignas agant gratiaꝝ actiones. iõ nimis honorificatos dei amicos psalmista canit. ps. cxxxviij.

¶ Scda ppõ. Licet obtineri que p̃destinata non sunt a deo nõ possint: q̃ tamẽ predestinata sunt sepe sanctorũ orationibus censuit deus hominibus cõferenda. Tota huius ppõnis sentẽtia habetur in. c. obtineri. xxiij. q. iiij. vbi sic gre. d. Obtineri neq̃q̃ possunt que predestinata nõ fuerint: sed ea q̃ sancti viri efficiũt ita predestinata sũt vt precibus obtineant̃. Nam ipsa quoq̃ perẽnis regni predestinatio: ita est ab oĩpotente deo disposita vt ad hoc ex labore electi pueniant: quatin⁹ postulando mereant̃ accipere. quod eis omps deus ante secula disposuit donare. ꝓdesse autem loquẽtem ꝓ hoĩe angelũ. Job. xxxij. Et orõnes elemosinaq̃ thobie raphaelẽ detulisse ĩ cõspectũ dei. Tho. xij. Angelos quoq̃ offerre sctõꝝ orationes veluti aromata in cõspectu dei. Apo. viij. legimus.

¶ Tertia ppõ. Omps deus ita sue gr̃e dona hoĩbus ordinauit sãctorum precibus ꝓferẽda: vt plura pluribus elargienda cõmiserit. Nõ em̃ puto cũcta vni⁹ sctĩ precibus posse obtineri q̃ deus disposuerit cõcedenda: ne dum vni⁹ fauor oĩa tenet: ceteri velut oĩpotentia destituti habeãt in neglectum. Distributa igitur dona gratiarũ sanctis oĩbus veluti officia quedã ordiatissima in domo credendũ est. Nec tm̃ eo modo coartari singulos ppria cõmissione: vt nil penitus fauoris ad reliq̃ possint emittere: quẽadmodũ ĩter humana gerentes negocia sancitũ videtur. Sufficit em̃ cuilibet ppio fũgi inter hoĩes officio: nec alienũ decet negocium occupare: quod etiã apostolus. j. Cor. xij. Docet membrorum officia distincta dicens. Sancti vero ⁊ singulari quadam occulta nobis gratia in conferendis beneficijs vtuntur singuli: ⁊ tamẽ ad cẽta ꝓut diuina ꝓmiserit bonitas ferre possunt auxiliũ preualet nichilominus quisq̃ in ea q̃ sibi singularit̃ cõmissa ẽ gratia. Ignorantes igitur nos quid quisq̃ sanctorum possit: ad oĩes (ne fallamur) orationem faciamus.

¶ Scõm documentũ est q̃ debemus nos plurimũ hũiliare. Mulier quidẽ canem se nominari audiẽs catellam se quoq̃ dixit. Intelligens nũq̃ satis posse creaturam in conspectu creatoris humiliari. Ideo dr̃ Eccli. vij. Humilia valde spĩm tuum: qr̃ vindicta carnis impij ignis ⁊ vermis. ⁊ Eccli. xiij. Humiliare deo et expecta man⁹ ei⁹. Et. j. pe. v. Hũiliamini sub potẽti manu dei. Solent qui petunt humilitatem exhibere. iuxta illud Eccli. xxix. Donec accipiant osculãtur man⁹ dãtis: ⁊ in ꝓmissiõibus humiliant vocẽ suã ⁊c. Neq̃ em̃ elatis facile cõmiserescim⁹: sz hũilitat⁊ ⁊ afflict⁊ aspectu.

¶ Tertiũ documentũ est q̃ debem⁹ constanter in fide atq̃ patienter perseuerare. Nam hec mulier patiẽtia fidei atq̃ perseuerãtia filie sanitatẽ obtinuit. Ideo dr̃. j. pe. v. Estote fortes in fide. ⁊ Apo. ij. Esto fidelis vsq̃ ad mortem: ⁊ dabo tibi coronam vite. patiẽtia vero cuncta vincũtur. nam curiales multa terunt in patientia longissimũ vite tempus: vt aliquid tandẽ beneficij referant in fine dierũ. Seruitores quoq̃ dominorum feroces iniurias taciti perferũt atq̃ molestias et quandoq̃ baculeos ictus patiẽter excipiunt: vt tandem bonis potiri valeant quibuscũq̃. Sic agricola teste iacobo. Jaco. v. ¶ Patienter estum labore mq̃ tollerat expectãs messis optimum fructum. Sic miles feror abditus nocte siluis niue ymbreq̃ perfusus: patiẽter incauti hostis vel mercatoris expectat aduentum: donec ve

luti leo surgens ab antro cõcupitam rapiat predam.ps.ix. Sedet cum diuitibus in occultis:vt interficiat ĩnocentem:oculi eius in pauperem respiciũt:insidiatur in abscõdito quasi leo in spelunca sua ⁊c̃.

¶ Sed hic queritur vtrum importunitas iuuet ad impetrandum. Ad elucidationẽ huius questiõis pono tres propositiones.

¶ Prima. Que predestinata nõ sũt nulla possunt perseuerantia oratiõis impetrari. patet per alle.c. obtineri. xxiij.q.iiij. Neq; enĩ deus vt homo flectitur importunitate petentiũ.j.reg. xv.quia deus nõ mutatur. Mala.iij. Nec quisq; potest auertere cogitationem eius. Job.xxiij. Quia consilium domini manet ĩeternum:⁊ cogitationes eius in omnes generationes. ps. xxxij. Nam diuina volũtas est prima ⁊immutabilis omnium causa: atq; inflexibilis linea:ad quam oportet omnes creaturarum volũtates ordinari

¶ Secunda ꝓpositio importunitate siue perseuerantia fides probata que non nisi perseuerantibus conferenda sunt promeretur:nõ enim pseueraret si desperaret aut fide careret: dũ igitur diuinam expectat patienter gratiam probatur fidelis: qua probatiõe meretur quod optat accipere: saluandos etenim vsq; in finem perseuerantes dominꝰ dicit Math.xxiiij. Perseuerantia vero non nisi fidelium esse potest. Infidelis autem cum quis efficitur orare desit. quid eĩ oraret quod nõ se crederet accepturum. Sunt igitur nõnulli qui consumptis aliquibꝰ annis vel diebus in oratione:dum nihil inde fructus percipiunt ab omnimoda fidei stabilitate cadũt: inanem tanti temporis laborem existimantes quo nihil lucri se retulisse cognoscũt dicẽtes cũ petro per totã noctẽ laborantes nichil cepimus. Luc.v.⁊ Job xxj. Quid nobis prodest si orauerimꝰ illũ? Tunc fractis habenis diuini timoris per omnia peccatorum iuga se se precipites dedunt:eo effrenatiꝰ ceteris quo nichil esse quod timeant arbitrantur. Perseuerantes vero fidei meritum cum patientia referunt quasi fructum in patientia centesimum. Luc.viij. Et ad hũc sensum intelligimus quod dicitur Luce.xj. de amico petẽte panes quos importunitate meretur accipere. ⁊ illõ Qui. Flectitur iratus voce rogante deus. Exemplo moysi qui deũ precibꝰ placauit. Exodi.xxxij.⁊ cetera si que talia reperiantur:vt pertim de helya legitur q; meruerit suis precibus claudere celum atq; aperire. Jacobi vlti. ⁊.iij. regũ. xvij.⁊.xviij.

¶ Tertia propositio. Perseuerantia orationis deum honorans fidemq; probans auertit hominẽ a peccatis:⁊ ad proximiorem dei dilectionem adducit. Nam ob diuinum honorem christus in oratione dicitur pernoctasse. Luc.vj.⁊ Actu.j. dicitur q; apostoli erant vnanimiter perseuerãtes in oratione. Multi igitur sunt qui ſm gre. de.pe.di.ij. bene incipiunt et qui male finiũt:sicut galathis exprobrat apostolus dicens. Sic stulti estis vt cum spiritu ceperitis nunc carne consummamini:cui accedit illud. Lepisti melius q; desinas vltima primis cedunt. dissimiles hic vir et ille puer vir ẽ dũ bñ operat. Puer dum resilit a bene ceptis. Ideo male dicitur cẽtum annorum puer. Esa.lxv. Contingit autẽ triplici defectu orationis desertio: videlicet aut animi fragilitate ⁊ incõstãtia:prout in plerisq; experimur. qui licet appetant: nequeũt tamen diutiꝰ orationi vacare: quorum nulla est culpa. vel id accidit ex ĩpatientia seu indignatione que superborum est cõditio, qui dignos sese rei quã petierit rentur ĩpetratione/quam vt differri sentiunt indignãtes ab oratione recedũt:vel id accidit torpore ⁊ desidia qua superatur iners quis animꝰ:quo modo dicitur petrus a domino repre hẽsus/eo q; vna hora nõ potuisset cũ domino vigilare.

¶ Fe.vj.post p̄mā dñcam in.xl.

Multi bellantes aduersum me. In hodierno euangelio quod sumitur Joh.v. habemus ꝙ hierosolimis est piscina ꝓbatica in quā descēdens āgel⁹ tpe statuto mouebat aquā quā prior ingrediens sanabat̄ a q̄cūq; detinebat̄ īfirmitate. Gl̄iosam ꝟginē mariā hac sig̃ri piscina nō erit incōgruum q̄ limpidissimas ꝯtinebat aquas sapiētie salutaris cui dr̄ Oculi tui sicut piscine in esebon. Can.vij.⁊ Canti.v.dr̄ Oculi tui sicut colūbe super riuulos aquaꝝ q̄ lacte sunt lote et resident iuxta fluenta plenissima. Sic oculi marie iugiter iuxta fluēta scripturarū versabātur. Quinq; porticus hēbat piscina: sic quinq; litteris nomen marie cōprehenditur quinq; dignitates ī ea significātibus: in quarum sinu: multi languentes peccatores refugium habent: videlicet in m. mia/in a. amicitia/in. r reuerētia/in i. innocentia/in a. vltimo abūdātia: scz gratiarū. In hanc piscinā descendit angelus testamenti xp̄s seu spūssctūs mouēs animū ꝟginis ⁊ substantiā ad cōceptionē filij dei: in cuius fidem q̄cūq; descenderet saluaret̄ ab omni infirmitate. ꝗ vt sanari mereamur ip̄am gloriosam ꝟginē salutemus Aue ma.

¶ Multi bellantes ⁊c̄. Impositis in classem nobilibus ad iudices veniendum est: qui cum in conspectu imp̄atoris venissent īduti veste talari: ⁊ capucijs onusti mulis deuecti velut inutiles bello despecti sunt: quid em̄ inquit imperator vos putatis conducere bello cum his lōgis vestibus ⁊ onerosis capucijs vestris? Vos quidem assueti legibus ⁊ iusticie nihil contra sanctā dei legē facturi estis. Quib⁹ verbis irritati iudicum electus orator in hec ꝟba prorupit. Nec dedigneris iniustissime princeps nos fidelissimos tue perditissime maiestatis ꝟuos qm̄ hijs vestib⁹ atq; caputijs peiora committimus contra sanctam dei legem flagitia ceteris armigeris tuis. Imprimis officia nr̄a pecunijs emere vel fauoribus obtinere cōsueuim⁹: nec putes nos legum amatores/quas etiam ignoramus. Hoc obstat quod dicitur. C. de epi. au. l. nemo ad forū magnitudinis vel cōsortiū togatorū accedat: nisi catholice religionis fuerit imbutus misterijs. Et illud quod dicitur in cle. de magistris. c. ij. ꝙ nimis est absurdum ꝙ quis cum imperitia ad honorem ascendat litterarum. Nos autem quia ignari iuris sum⁹: sētentias consueuimus ferre cornutas.

¶ Item consueuimus dona capere ad iusticiam corrumpēdam. Nec obstat quod precipitur Exo.xxiij. Non accipies munera (q̄ excecant) prudētum: ⁊ subuertunt verba iustorū. Qd replicatur Eccl̄i.xx. Et ꝓuerbiorum xvij. Munera de sinu accipit impius vt peruertat semitas iudicij. Et Esa. xxxiij. dicit ꝙ oportet manus suas excutere ab omni munere. Nos autē volumus impleri scripturas que dicūt omnes diligunt munera: sequūtur retributiones Eza.j.⁊ Eze.xxij. dicitur Munera acceperunt ad effundendū sanguinem. ⁊ Michee.iij. In muneribus iudicabunt. Nec obstat quod dr̄ xj.q.iij. non licet iudici vēdere iustuz iudiciū: ⁊ c. qui recte. Ibidē. Nec attendimus ad ea que dicuntur in. l. solent. ff. de offi. ꝓcō. ⁊ lega. videlicet ꝙ licet encenia moderate accipere quia nos q̄ꝫto maiora offerunt̄ īmoderati⁹ accipimus: nec attēdimus ad ea que dicuntur in. l. plebiscito. ff. de offi. p̄si. videlicet ne quis accipiat munus nisi esculentū ⁊ poculētū: quod infra tres dies ꝓdigatur: qꝛ nos capim⁹ argētū ⁊ aurum/equos et mulas et quecūq; offerunt̄: ⁊ ab oīb⁹. nec curam⁹ exēplū samuelis q̄ laudat̄ abstinētia munerū. j. reg. xij. Neq; penā legis timemus q̄ corruptos pecunia iudices ab officio sūmouet: aut in exiliū relegat. ff. de pe. l. si quis aliquid. Nec curam⁹ ꝙ ꝓpter hoc degeneres ⁊ vilissimi reputemur per. l. quisq̄s. C. de postu.

¶ Item ꝓtelare lites peneq; īmorta

les reddere nouimus vt ad inopiã litigãtes deducam⁹: ⁊ eoꝝ nobis opes aciscamus vt impleat̃ scriptura. Michee.iij. Nunq̃d nõ est vr̃m nosse iudiciũ: q̃ odio habetis bonũ ⁊ diligitꝫ malũ: qui violẽter tollitis pellẽ desuper eis: ⁊ carnẽ desup ossib⁹ eoꝝ: ⁊ comederũt carnem populi mei ⁊c̃. Nec obstat quod dr̃ in.l. ꝓperandũ.C.de iudi. ꝙ lites nisi fiscales non debẽt excedere triẽniũ: ⁊ ꝙ nõ ĩuenit̃ tã ꝓcax q̃ possit ĩuito iudice litẽ ꝓtelare. ⁊ ibidẽ.l.apertissimi dr̃ ꝙ lites nõ debent in infinitũ extẽdi. Nec obstat ꝙ lites sunt potius restringende q̃ꝫ laxande. extra de do. ⁊ contu.c.finẽ. ⁊ extra de sen. ⁊ re iu.iurgantiũ. Nos aũt extendimus pellem vt comedam⁹ carnem. In laberinthũ venit quisq̃s ad lites ingreditur. Item corrumpere feminas que causã hñt nr̃o iudicio terminãdã spe fauoris cõferendi consueuimus/ ⁊ pupilloꝝ hereditatẽ: ceterorũqꝫ egenoꝝ possessiones nobis pignore datas ad expeñ. litiũ vili precio mercare: vt ĩpleat̃ illud Job.xxiiij. Agrũ non suũ demetũt et vineã ei⁹ quam vi oppresserunt vindemiant. Item fauore potentum vel amicorũ iniustã ꝓferre sñiaꝫ nihil formidam⁹: dãnare pauperes et liberare potẽtes. Juxta illd̃ Juue. Dat veniã coruis: vexat censura colũbas. Nec obstat qd̃ dr̃ Leuiti. xix. Nõ facies qd̃ iniquũ est: nec iniuste iudicabis. nõ cõsideres ꝑsonã pauperis: nec honores vultũ potẽtꝫ. iuste iudica ꝓximo tuo. Nec obstant oĩa q̃ dicũtur de sentẽtia iudicis q̃ male iudicauit. Nã leges esse telis aranearũ similes dicebat solon/ in quas si quid imbecillũ inciderit cõuoluit̃ ⁊ ꝯtegit̃ si quid vero forte nõ tenet̃ sed ꝑrũpit telam. Sed hic querit̃ vtrũ iudices ⁊ dñi ꝯsiliarij parlamẽtei possint dona recipere: ⁊ vtrũ possint saluari. Ad ꝑmã questionẽ pono tres ꝓpositiones.

¶ Prima que liberaliter nullo interueniente cõmẽto sed simpliciter offerũtur a iudicibus recipi pñt: neqꝫ em̃ peioris cõditionis iudices esse debẽt hoĩbus ceteris: qui quodlibet liberaliter oblatũ munus recipere possunt: qꝛ donatio nulli disconuenit earũ cõpoti rerũ que donãtur/ mõ tñ donatiõis obtineat sincerã rationẽ: videlicet vt nulla alia tribuat cã nisi liberalitatis et munificentie: vt.ff. de dona.l.j.

¶ Scd̃a ꝓpõ esculenta ⁊ poculenta vl̃ que hijs facile pñt comparari. pñt a iudicibus acceptari vt habetur ĩ.l. sonant.ff.de offi. ꝓcõ. ⁊ legati. ⁊ in.l. plebiscito.ff.de offi.presi.supra alle.

¶ Tertia ꝓpõ. dona queuis intẽtiõe corrũpendi iusticiã: nec dare nec recipere licet vt supra ꝓbatũ est. Refert plutarchus ꝙ cũ alexãder misisset cẽtũ talenta: interrogauit phocion quare potius ad eum q̃ꝫ ad ceteros athenienses hoc mun⁹ mitteret: qui dixer̃t qꝛ eũ solũ probũ alexãder existimaret rñdit phocion: sinat me ergo ⁊ esse ⁊ videri talẽ. ¶ Ad scd̃am questionẽ: videlicet vtrũ officiũ iudicũ sit salutare Rñdeo per tres ꝓpõnes. ¶ Prima. Qui scientia probitateqꝫ fulgentes ad iudicia liberaliter assumũtur salutarẽ vident̃ statũ cõsecuti. Indoctos igitur atqꝫ improbos iudicij tenere sedem dãnabile est. iõ q̃rẽdo dr̃ Eccl̃s. iij. Vidi in loco iudicij impietatẽ. ⁊ in loco iusticie iniquitatẽ ⁊ dixi iustũ ⁊ ĩpiũ iudicabit dñs: ⁊ oĩs rei tũc tẽp⁹ erit. Bti aũt qui faciũt iudiciũ et iusticiã. ꝑs.cv. Nã ꝓpter hoĩm maliciã necessarij sũt iudices atqꝫ vngule carnificis: vt dr̃ in.c.non frustra.xxiij.q.v. Cõgruit autem bono presidi id agere vt prouincia sit pacata ꝑ malorum punitionem hominũ.ff.de offi.presi.l. congruit.

¶ Secunda propositio. Judicij emẽtes officium vel presumptuosi vel auari probantur: et statum vix salutarem sortiuntur: neqꝫ enim quisq̃ꝫ emit officium nisi vel honoris vel lucri gratia. Cum autem iudicis officium gratis exhiberi debeat: gratꝫ etiã cõferri dignũ est: alioq̃n preciũ officij iudex extorq̃bit ab hijs q̃b⁹ gratis debuit suũ officiũ ĩptiri: qꝛ nõ licet iudici vẽdere

iustũ iudiciũ.xj.q.iij.non licet. Non sunt igitur vendenda nec emenda iudicia. Quis eñ nõ itelligat precium officij porrectum principi a subditis extorquẽdum per venalem iudicis sẽtentiam: venale cõsequẽtẽ officiũ/ venalis princeps: venalẽ reddit iudicẽ: & venalis iudex venale iudicium: qñ et aiam suã habet venalem. Eccli.x.

¶ Tertia ppõ. Mali iudices ab eterno iudice durius iudicãt. vñ Sap.vj Audite quib⁹ data est potestas ab altissimo, qñ cum essetis ministri regni illius non recte iudicastis: nec custodistis legem iusticie. Horrende & cito apparebit vobis qñ durissimum iudicium in hijs qui presunt fiet: & potentes potenter tormenta patientur. nũc ꝙ vidẽs sancta dei lex tot iudices ii quos contra se armatos (qui oñia recta peruertũt. Michee.iij.) Digne dicit ꝙba sumpta ꝓ themate Multi bellãtes aduersũ me. Et hoc de ꝑma pte

¶ Multi bellãtes aduersum me. ps. lv. Ad hanc secundam partẽ sermõis ex euãgelio tria sumimus documẽta. videlicet q infirmorum debemus misereri et eos iuuare.

Scõo q debem⁹ i principio peccata deuitare.

Et q debemus in futurum nos a peccatis preseruare.

¶ Circa primũ dr: q ihesus vidẽs illũ pauperem infirmũ. xxxviij. annos habentem in infirmitate sua sanauit eũ. Sic & nos vidẽtes infirmos corpore destitutos auxilio iuuare debemus. Nõ expedit quidẽ habẽtibus plures seruos auxiliũ ferre: sed carentibus auxilio ꝓut xps fecit ei qui hoiem nõ habebat qui iuuaret eũ/ multomagꝯ debemus compati infirmis animo. & presertim qui non habent adiutorem salutis: veluti principes qui quo magis abundant auxiliarijs ad ea que sunt corporis eo plus egent adiutoribus ad ea que sunt aie. grauissimã curialium turmã possidẽt ad oia: preterꝙ ad principis aie salutem paratam. Oim etiã minimaꝙ rerum cura gerit summa: qđ ꝙ preciosius est oibus oino negligitur. Consiliarios regni multos habet: sed si principem interrogaueris: vis a pctis & vicijs sanus fieri? respondebit hoiem nõ habeo. quõ dicis te hoiem nõ habere qui milites tãtos fera gerentes bella possides? Respondebit hoiem nõ habeo. Sed quõ nõ habens hoiem qui tot corporis habes custodes gladijs accinctos et securibus/ die noctuꝙ grauatos? dicet hoiem nõ habeo. quõ nõ habes hominẽ qui tantã nobilium turmã nutris? dicet hoiem non habeo. Sed nũquid non sunt hoies magistri domus: thesaurarij/ receptores/ seruitores camere/ mangones: & ceteri tuis nutriti stipendijs? dicet hoies quidem sũt: sed non habeo ex eis neꝙ vnũ qui salutis aie ꝙbum ꝓmat. qui mea michi vitia pandat: qui me ad diuinũ amorẽ impellat. ergo misereamur pauperrimorum principũ: qui i pctis vsꝙ ad mortẽ senescunt/ nec habent se iuuantem. quos nisi diuina preuenerit gratia in suis (heu ꝓthdolor) pctis morientur.

¶ Scõo monemur ex euãgelio pctã cito purgare: q dr. homo hic. xxxviij annos infirmitatẽ habuisse. ideo grauior sanatio ei⁹: q vt dr Eccli.x. Lãguor plixior grauat medicũ. & ecõuerso Eccli.x. Breuẽ lãguorem precidit medicus. Sic etiã tanto sunt grauiora pctã cõto diutius infelicem aiam detinent alligatã. extra de sĩmo. cum in ecclesie corpore. & ibidem. c. non satis dr: q diuturnitas non minuit peccatum sed auget. vnde Oui. de reme. Dum licet & modici tangunt pcordia motus: si capis in ꝑmo limine siste pedem. Opprime dũ noua sunt subijce mala semina morbi. Nam mora dat vires teneras mora percoquit vuas. Et validas segetes que fuit herba facit. Que prebet latas arbor spaciãtibus vmbras: quo posita est primũ tpe vga fuit. Tunc poterat manibus sũma tellure reuelli. Hunc stat imensa virib⁹ aucta suis. Principijs obsta: sero medicina paratur. Cum mora ꝓ longas

contualuere moras. vidi ego quod primum fuerat sanabile vulnus: dilatū longe dāna tulisse more. Sed ꝓpera nec te venturas differ in horas. Qui non est hodie: cras minus aptus erit. vñ ps. xlv. Adiuuabit eam mane diluculo. i. in principio anteq̄ pctm vires sumpserit: q; tunc est difficile affueta relinquere. vñ dr Hiere. xiij. Si pōt ethiops mutare pellē suā/ et pdus varietates suas: et vos poteritis bene facere cū didiscerit; malū. Ratio est q; vt dr deutero. vlt. Sicut dies iuuētutis tue: sic senectutis. Nam pctōr finibus pctōr constringitur. puer. v. et ligatur in alis. Osee. iiij. vnde Grego. cum culpa in vsum venerit ei etiam si appetat animus debili⁹ resistit: quia quot vicibus praue actionis astringitur: quasi tot vinculis ad mētem ligat hec. iiij. mo. c. lxxiij. Ideo dicit ff. de no. ope. nū. l. de pupillo §. si qs forte. q; confestim nūciādū est ei qui nouū opus facit vt discedat ab eo: alis nūciatio incōmodū patit. sic pctō mutanti nouā faciem edificij: scz innocētie aīe est nūciādū q; recedat alis possessionē capiet. et sic mora periculū afferet: vt dr i. d. l. de pupillo. vñ Lucanus. Tolle moras: semp nocuit differre paratis. vnde ꝓsper li. epi. ha ꝓperent fontes pctī abrumpere nodos ante diem mortis. dū locus est venie: qd iuuat in longū causas producere morbi? Cur dubium expectat cras: hodierna salus. Scim⁹ correctis veniā nō esse negādam. Sed nulli nostrū est vltima nota dies.

¶ Tertio monemur ex euāgelio nos a futuris peccatis preseruare: q; dicitur Vade et amplius noli peccare ne deterius tibi contingat. sic Eccli. xxj dr Fili peccasti: ne adijcias iterū: sed de pristinis deprecare: vt tibi dimittantur. quasi a facie colubri fuge peccata: et si accesseris ad illa suscipiēt te dentes leonis dentes eius interficientes aīas hoīm. Mā recidiuantis fiunt nouissima peiora prioribꝰ. Bath. xij. sic et recidiuatio in egris corpore ꝓximam denūciat mortē. q̄obrem et magdalene. Lu. vij. et ceco. Joh. ix. et huic Dñs dixit vade et amplius noli peccare. ¶ Sed hic queritur vtrum peccata reiterata sint peiora. Ad hanc q̄stionē elucidendā pono tres ꝓpōnes ¶ Prima. Habitus malꝰ nō minuit malicia actꝰ eliciti: sed auget quo fit vt peccata per habitum reiterata sint peiora. Omnis eñ effectus sortit qualitatē a causa. Ideo a meliore causa ꝓducitur melior effectus et peiore peior. Habitus autem malus q̄to antiquior. i. ex pluribus actibus malis generatus tanto est peior. ergo actꝰ elicitus ab eo peior. sicut flatꝰ egrediēs a loco putridiore est putridior. ꝑ diuturnitas auget peccatum. extra de simo. non satis.

¶ Secunda ꝓpositio. Peccata reiterata per maliciam videtur includere maiorē cōtēptū. Ideo dicit apostolus heb. vj. q; hij rursus crucifigunt filium dei et ostentui habent. q̄obrem impossibile. i. valde difficile est eos renouari ꝑ penitentiā: cui concor. l. nemo. C. de epi. audi. vbi dicitur Indultuz serenitatz nostre hoc precepti fine cōcludimus: vt remissionē nō nisi semel ꝓmissa crimina obtineant: nec ad eos anguste liberalitatis referat humanitas: qui remissionē criminis non emēdationi: sed cōsuetudini deputauerit.

¶ Tertia propō. Peccata reiterata plus offuscationis in aīam inducētia minus dispositionis ad releuandum et plus inclinationis ad cadendū relīquūt. Q; plus offuscationis inducāt ptz per ps. xxxix. Comprehenderunt me iniquitates mee: et non potui vt viderem. et Sap. ij. Excecauit eos malicia eorum. Q; minus dispositionis relinquant ad resurgendum. ptz q; semper plus elongant ab auxilio diuino: et plus grauāt. iuxta illud ps. xxxvij. Sicut onus graue grauate sunt super me. Ideo dicitur q; mulier illa incuruata non poterat sursum respicere. Luce. xiij. Q; plus inclinet ad cadēdum. ptz: quia magis grauatus faci-

lius cadit. Nam sicut ex bono habitu facilius homo facit bonum: sic ex malo facilius operatur malū. Nam abissus abissū inuocat.ps.xlj.igit̄ ꝛ si hūanū sit peccare: ꝛ angelicū emendare diabolicum tamen est perseuerare.

¶ Sabbato prime dñice in.xl.

Multi bellantes aduersum me.ps.lv. Transfiguratū in mōte dominū apparuisse discipulis: moysen q̄q ꝛ helyam comparuisse cū iesu colloquentes presens nobis euāgelium declarat.Math.xvij.scriptū. Sed nulla est maior diuine transfiguratio glorie:q̄ assumpte forma humanitatis. Juxta illud ps.lxxxviij. Domini est assumptio nostra:quoniā inibi omnipotentia infirmitatem sapientia stulticie formā/ iusticia culpā/ bonitas summa nequiciam: impassibilitas corruptionē/ postremo maiestas eterna seruilem ornatum assumpsisse visa est:quia ī similitudinem hominū factus:et habitu vt homo inuentus ē Phi.ij. Que quidem transfiguratio in monte virginis excelse virtutis: et consummate pfectionis facta est vbi moyses vt legis pmulgator apparet fidem presentium:ex preteritis confitendo:ꝛ helyas ardentissimū diuine charitatis amorem circa humanū genus attestans. Ut igitur huius tā digne trāsfigurationis mysterij participes effici mereamur/ ipsum ascendamus cum deuotione montem gloriose virginitatis dicentes Aue maria.

¶ Multi bellātes aduersum me. vbi supra. Judicibus et cōsiliarijs in classem adductis restat aduocatorum procuratorumq̄ ꝛ notariorum vna cōgestam massa deducere.quos in conspectu imperatoris admissos omnes mirari cepere:vtpote pcessibus cartis atq̄ pennis et pugillaribus putarent bellicis aciebus interseri. Audito cūctorū cachinno in eos cōcitato(haud secus q̄ scenicis in ludis apparentes mimi risum excitare solēt)attoniti cōticuere paulisper. ¶ Exorsus continuo quidam lingua non segnius q̄ manu uacula vtens aperto gutture sermonem protulit in hunc modum. Ea est mortalium inscitia vt res hoiesq̄ cultu exteriore dijudicent/ ꝛ fallaci sepe compositioni admoneant animum nichil autumantes virtutis ineesse hominibus:quos apparatus vilis veluti nichil habentes gratie tegit. O fatuissima hominum opinio: non vestib⁹ sed operibus homines estimādi sunt.nos igitur licet longam vestem induti: licet caputium inter scapulas pendentemq̄ cornetam feramus ante pect⁹. licet papiro et scriptoribus onusti:nō tamen inutiles bello contra dei legē oīno reperiemur:et nobis animus inest doliq̄ plures viribus fortiū facile cōparādi in primis causas quaslibet iniustas attemptare quas non nihil habere rationis mētiri non erubescimus:miseris aduenientibus multa cum efficacia persuademus ne se iustas tantūmodo causas accipiam⁹ fouendas/ ad miseriam et inopiam deueniamus:volumus autem ditari: vt impleatur illud Iere.v. Sicut deci pula plena auibus: sic domus eorum plene dolo ꝛc̄.positū est supra Ser.ij. ¶ Jtem ex industria protelare lites apprime nouim⁹:vt litigantes ad extremā deducam⁹ necessitatē:qua nobis sua bona vendāt. Nec curam⁹ qō dī.C.de postu.l.quisq̄s:q̄ nemo ex industria iurgiū protrahat:qz nos lites volumus īmortales fieri. Nec obstat quod dī in.l. ppandum.C.de iudi.q̄ lites non debent fieri īmortales. Jtē ab vtroq̄ parte quādoq̄ munera recipere secreto nouimus mō vt vtraq̄ manu miseros litigantes tacite spoliemus:qō non min⁹ arbitramur esse flagitij q̄ modo sassinico miseros eruere pretereuntes. Et sic implet illud ps.xxv. Dextera eorū repleta est muneribus. Nec curauim⁹ qō dī Job.xv. q̄ ignis deuorabit tabernacula eorū qui munera libēter accipiunt:et q̄ ex hoc inter vilissimos et degeneres cōputantur.C.de postulā.l. quisquis.

Jtem mentiri et periurare non erubescim⁹: ⁊ ad simile litigãtes hortari cõsueuimus: qđ non est inter cetera minimũ contra sanctã dei legẽ argumẽtum. Nec curauim⁹ quod dr̃ Leuiti. xix. Nõ mentiemini: nec decipiet vnus quisq; proximum suum. Non piurabis in nomine meo. nã piurũ esse infamẽ dicit glo. sup ℣. infamia. ĩ. l. si quis maior. C. de transac. q⁊ nos volumus implere scripturã que dicit docuerũt lĩguã suã loqui mendacium non veritatem. Hiere. ix. Jtem persuadem⁹ dari falsa testimonia etiã pecunijs redẽpta. nec curam⁹ qđ dr̃ Exo. xx. Nõ loquaris ꝯtra proximum tuũ falsum testimoniũ. Et illud puer. xix. Falsus testis non erit impunitus: ⁊ qui loquit mendacia peribit: nec curamus q; propter falsum testimonium irrogetur ĩfamia. vj. q. j. quicunq; sciens. ⁊. c. ifames. ⁊ quod lege cornelia teneant. ff. ad. l. cor. de falſ. l. j. in principio. Jtẽ nouimus opprobria ⁊ diffamationes dicere contra ptẽ aduersam ad confundendũ eam sine veritate. Nec obstat qđ dicitur. C. de postu. l. quisquis. vbi dicitur. Uniuersi aduocati ita prebeãt patrocinia iurgãtibus vt non vltra q̃s litium possit vtilitas in licentiã maledicendi ⁊ conuitiãdi temeritatem prorumpant. Agant qđ cã desiderat. temperẽt se ab iniuria. Nam si quis adeo procax fuerit vt non ratione sed probris putet esse certandũ opinionis sue diminutionẽ patietur: ⁊ in. c. non nulli. extra de rescrip. §. cũ autẽ dr̃: q; iniurijs aditus patere non debet: quas iuris obseruantia interdicit. Nos autẽ volumus impleri scripturã que dicit Eze. xxij. patrẽ et matrẽ contumelijs affecerunt in te. Et si nõ sufficiunt iniurie: ponim⁹ libellos famosos. Nec obstat qđ dr̃. xv. q. j. c. j. q; talis debet flagellari. ⁊ in. c. hij qui inuenti. ibidẽ dr̃: q; anathematizentur ⁊. C. de fa. libel. l. vnica dicitur q; capite puniant. Hec omnia se nosse dixerunt aduocati ¶ Procuratores vero ⁊ notarij dixerũt se scire falsificare scripturas et signa: et latas facere lineas scripturarũ: vt in vna linea tantũmõ duo verba vel tria contineãtur: ⁊ in vna pagina sex vel octo linee vbi multoplures debẽt esse: sed hoc modo facilius pecunias lucrãtur. Hijs auditis destitere ceteri ab eox irrisione et admirari cepe maliciam virox ⁊ reuereri nequitiã: quaplurimũ inter oñs posse cõtra sanctã dei legẽ arbitrati sunt. Sicq; recepti stipendijs nequicie maximis donati sunt: ⁊ charissimi apđ principẽ habiti Sed hic q̃ritur vtrũ aduocatorũ officiũ sit salutare. Ad hanc questionem pono tres ppositiones.

¶ Prima ppõ. Aduocatorũ officiũ digno legibus honere ductum adimplẽdi legẽ xpi maximã obtinet gram: eo q; pacificandox vim habet discordantium ad charitatẽq; reducere: q; autem honorẽ habeant aduocati. ptz q⁊ nobilissimi dicũtur. C. de postu. l. quidẽdũ in prin. ⁊. l. fori. C. de aduo. diuer. iudi. dr̃ q; ea q̃ aduocati acquirũt ex aduocatiõe: vel labore aduocatiõis reputat quasi castrense peculiũ in quo facto militibus pparantur. Et ibidẽ. l. sancimus. dicitur q; aduocatꝯ nõ debẽt imponi quelibet munera psonalia. Q̃ aũt possint pacem ponere inter discordãtes. ptz q⁊ ad eos maxime spectat nosce cãs litigãtiũ ⁊ hortari ad pacẽ q̃ maxime deo placet.

¶ Secunda ppõ. Aduocationis officiũ iustis institutum causis fouendis recto tramite prestitum salutare censet: non em̃ ad iniustas fouẽdas causas est aduocatox officiũ institutum. Sunt igitur abusores officij qui cãs tuentur iniustas. Jdeo debet integre sine vlla opinionis labe administrationẽ suã exercere. C. de aduo. diuerso. iudi. l. si quis. de togatis. ibidem. l. aduocati. qui dirimũt ambigua facta cãrum et lapsa erigunt: fatigata reparant: non minus prudent hũano generi q̃s si prelijs ac vulneribus patriam parentesq; saluarẽt. Militãt nãq; patroni causarũ / qui gloriose vocis cõfisi munimine laborantiũ spem vitamq;

defendunt. ¶ Tertia propositio. Ad uocationis officium duplicitatibus mendacijs ꝙtumelijs ignorantia desi diaqꝫ productum/ dãnationem se gerentibus perpetuam irrogabit. Esa. x. Ve qui cõdũt leges iniquas. Ideo anteqꝫ recipiantur debent examinari an sũt docti. C. de aduo. di. iu. l. nemini licere.

¶ Quo ad scdam partem sermonis. Ex euãgelio tria sumim⁹ documẽta.

Primũ q debemus in mõtem virtutum ascendere.

Scõm q debemus nosipsos a pristina cõuersatione mala transfigurare.

Tertium q debemus mundi gloriam laudemqꝫ vitare.

¶ Circa primũ dicitur q duxit Jesus discipulos suos. i. Petrũ/ Jacobum/ ꝛ Johannem. in montem excelsum seorsum. Sic precipitur euangelizanti montẽ excelsum pfectionis ascendere. Esa. xl. qm̃ ꝑm Grego. Cui⁹ vita despicit: predicatio contẽnit.

¶ Sed hic queritur. Utrũ predicator teneatur esse perfectior alijs. Ad hanc questionem elucidandam pono tres propositiones.

¶ Prima. Irreprehensibilem in sua vocatione conuenit esse predicatorẽ. Ideo apostolus corpus suũ castigare voluit/ ne cũ alijs predicauerit ipe reprobus efficeretur. j. Corinth. ix. et Luc. iiij. dicit. Medice cura teipsũ/ quomodo inqt dñs. Mat. vij. Ejce re festucam ex fratris oculo studes: qui trabem in tuo nõ vides. Ideo dicit Latho. Turpe est doctori cũ culpa redarguit ipm. Qꝫobrem cepit Jesus facere ꝛ postea docere. Act. j. Et qui fecerit ꝛ docuerit magnus vocabitur in celo. Mat. v. Nos igitur debemus populũ instruere verbo ꝛ exẽplo. ex. de offi. iu. ordi. cum in plerisqꝫ et in extuagan. benedic. xj. de priuilegijs ꝛ excess. priui. dicitur. que predicabunt facient et q̃ arguunt operari cessabunt: ꝛ edificabitur in eis populus verbo pariter et exemplo.

¶ Scda ꝓpositio. Predicator in vocatione sua ceteris virtute debz presse. vnde. j. q. j. vilissimus est nisi precellat scientia ꝛ sanctitate qui ceteris est honore prestantior: et in. d. extuag. bene. xj. de priuile. dicit q ad officiũ predicationis exercendum sciẽtia diuine legꝫ exposcit: desideratur ordo: et vite integritas postulatur. Nam p̃dicationis officiũ conuenit episcopis qui debent esse in statu perfecto ꝛ ceteris preminere. Ideo dicit in. c. in sacerdotib⁹. lxj. di. q debet exemplũ bone conuersationis de se alijs poti⁹ dare qꝫ sumere. Greg. super Ezec. Lex predicatoribus imposita est vt ipsi viuendo illuminent: qđ alijs loquendo suadere festinãt. ꝛ. lxiij. di. valentinianus. dicitur q non decet pontificem verbo solo/ sed ꝛ conuersatione gubernare subiectos ꝛ totius semetipm imitatorem ꝓbutis oñdere. De hoc habebis infra. in ser. ferie tertie post scdam dominicam in. xl.

¶ Tertia propositio. Predicatoris (qui relictis oñibus seqtur xpm) verba gratius atqꝫ fructuosius accipiuntur/ qꝫ eorũ qui cõem cũ ceteris agũt vitam. bonaqꝫ mũdi vidẽtur ambire. Siquidem ardentiore prodeũt ex fornace verba nil mundane ventositatis habentia. Cui enĩ mortuus est oñino mundus et xpo viuit q̃ occidant mundi affectum/ ꝛ viuificent xpi efficati⁹ verba promet. Neqꝫ enĩ decet pauperem xpm opulentorũ verbis annũciari. sicut nec esurientem xpm farsis p̃dicare corporibus. xxxv. di. ecclie pncipes. Unde Gre. nazãzenus in apodogetico. Mundari prius oportet. et sic alios mundare. Eccli. xxxiij. Ab immũdo quid mundabit? sapientem prius fieri: ꝛ sic alios facere sapiẽtes. lumen fieri: ꝛ sic alios illuminare/ ad deum accedere ꝛ post alios ad deum adducere. sanctificari et ita sanctificare. manus habere rectas/ ꝛ sic indigentibus porrigere manum ꝛc̃.

¶ Scõm documẽtũ est q debemus nos a pristina ꝙuersatione mala trãsfigurare vt mutemur ĩ viros alios: que

mutatio est dextre excelsi. ps. lxxvj. Quomõ paulus transfiguratus est. Act. ix. Qui enĩ ex superbo humilis: ex lubrico castus. ex auaro liberalis. ex arrogante mitis. ex iracundo patiẽs. ex litigioso pacificus. ex ebrioso sobrius. ex inuido amorosus. ex detractore laudator bonorum. ex dissoluto religiosus. ex intemperante modestus. ex garrulo taciturnus. ex mẽdaci verax. ex crudeli pi⁹. ex fero mã suetus. ex indeuoto deuotus. ex deside diligens: et ex torpente vigil efficitur: transfiguratus esse probatur. Non est tamen facilis hominum vite mutatio: vt dicitur in auct. de mona. coll. j. §. sancimus. Sed magno fit cũ labore. Resartienda tamen est ruinosa domus vel pro derelicta habebit. ff. de dam. infec. l. pretor. in fi. ⁊ l. hoc amplius. Sic et vitiosus quilibet nisi se correxerit ⁊ mutauerit/ derelictus a deo dicetur. Juxta illud Iere. lj. Curauimus babylonẽ ⁊ non est curata: derelinquamus eam. Et tunc seq̃tur illud Eccls. vij. Vide q̃ nẽo possit corrigere quẽ ille despexerit.

¶ Tertium documentum est q̃ debemus gl̃iam mundi vitare. Jdeo dñs dixit nolle visionem diuulgari donec a mortuis resurrexisset: ostẽdendo q̃ in vita nemo beatus dici debet. Juxt illud Esa. iij. ℙopul⁹ meus qui beatum te dicunt te decipiunt: ⁊ in errorem mittunt.

¶ Sed hic quer̃. Utrũ in presenti vita liceat bona opa siue gl̃iosa publicare. Ad elucidationẽ huius q̃stiõis pono tres propositiones.

¶ ℙrima ꝓpositio. Opera gl̃iosa in q̃tum vtilitas ꝓximorũ exigit et honor dei/ publicare bonũ est. ptz ꝑ illd Mat. v. Luceat lux vr̃a coram hoibus vt videant bona opa vestra et glorificent patrem vr̃m q̃ in celis est. puer. vlt. Laudent eam in portis opa eius. Et hoc modo dicebat ap̃lus. ℙrouidemus enĩ bona non solũ coram deo/ sed etiã coram oĩbus hominib⁹ et cõmendabat seip̃m ad oẽm cõscientiam hominũ in conspectu dei. Nam ex visis alterius bonis operibus ad simile hoĩes ꝓuocant̃/ ⁊ sepe certãt sese virtutibus transcendere atq̃ superare.

¶ Scda propositio. Opera virtuosa que nõ nisi gl̃iam facientis includũt/ publicare vanum est. patet per illud Mat. vj. Attendite ne iustitiam vestram faciat; coram hoĩbus vt videamini ab eis alioquin mercedẽ non habebitis apud patrẽ vestrum q̃ in celis est. q̃obrem xp̃us transfigurationem suam q̃ ad sui gl̃iam tm̃ modo spectabat noluit diuulgari. Et iuxta hoc dicitur. ps. xlviij. Oñis gloria eius ab intus q̃ sequit̃ ap̃lus dicens. Opus suum probet vnusquisq̃: et tunc in semetipo tm̃ habebit gl̃iam ⁊ non in altero. Fatuus est qui ex altero pẽdet.

¶ Tertia ꝓpositio. Opera gloriosa etiam ad vtilitatẽ proximi manifestare periculosum est/ q̃m facile laudib⁹ nostris oblectamur: ⁊ vix purũ inuenies granum laudis/ absq̃ palea vanitatis.

¶ Dñica scda in. xl.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Am̃ continua nobis est cũ hostibus pugna dñs in montẽ nos adducit vbi saluemur. sicut Loth. Geñ. xix. Sic fabius in montibus exercitũ ducens cunctando sese ab hãnibale tuebat̃. Sic ⁊ nos si i mõtem ꝓtẽplationis celestiũ ascendim⁹ decurrẽtes hostes q̃ vallẽ sensualitatis despicim⁹ q̃s mimos esse ꝓspicim⁹ ex alto intuentes q̃ de ꝓpe magni viderentur. Cũq̃ trãsfiguramur ab eis ampli⁹ non agnoscimur: q̃ mutati sumus i viros alios. Cunctando etiã in mõte rõnis ꝓspicim⁹ q̃ hãnibal. i. sensualitas nõ habz victũ longi tpis: nec stipẽdia. i. q̃ non põt diu corpe vti: iõ pmittim⁹ eã ꝓsumi nõ descendẽdo ad eam. Am̃ igit̃ hodierna sancti euangelij lectione ad celestiũ ꝓtẽplationẽ inuitamur aie corporisq̃ gloriam cõsiderantes futuram/ eorum qui ꝑtuo

sam cũ fide vitam duxerint intelligẽtes hoc nobis glorie beneficium/ per virginẽ Mariam fuisse collatũ/ eam digne salutemus. Aue Maria.

¶ Multi bellãtes aduersum me. vbi supra. Jam plurimũ prelatorũ ecclesiasticorum/ religiosorꝫ/ principũ/ armigerorum/ nobiliũ/ iudicum/ ꝛ aduocatorum/ procuratorũꝫ ꝛ notariorũ congeriem in bellũ contra sanctã dei legem armauim⁹. Nunc thesaurariorum: receptorũꝫ ꝛ dispẽsatorum turmam armare necesse est. ne stipendiorum vacet cõferendorum iniqua manus. hꝯ licet inermes: dolis tamen et vaffricijs coequandos sese cunctis ꝓdicabant: quin priores malicia certabant haberi. talemꝫ principi sermonem tulere. Despicabilem tue celsitudinis maiestatẽ/ omni confusione memorabili perdignissimam/ exhibituri profundissimã falsitatis reuerẽtiam accersimus: paratoꝫ bello in sanctã dei legem haud minimã laturi opem quippe nihil tam nostro insidet cordi qꝫ sancte dei legis perpetua expugnatio/ quã implicabili ꝓsequimur odio. Sua ꝓfecto tanta est seueritas tãtaꝫ duricies: vt eam merito veluti insanam cuncti lacescant q̃ sola mortalibus omne prohibet delectabile. Nos igitur hanc toto impugnam⁹ conatu sed presertim arcẽ qua fidelitatem habet repositam veluti sacrarium quoddam ũmenso plenũ thesauro. Jmprimis. Nos thesaurarij receptorib⁹ gratiam mediãte summa pecuniarũ conferenda nobis/ ne statuto pecuniã tẽpore tribuãt receptiõis impartimur: nec nobis cure est/ principis negocia solutiõis in armigeros vel ĩ res alias protelatione dispendiũ pati: qm̃ non principis ꝓmodum/ sed nostrũ querimus. Jnsuꝑ receptas rescindere supputando maxime iuuat. hoc enĩ non diuitias aggregatim augemus nr̃as. Vbi enim decem miliũ summã recipimus/ ingeniose demonstram⁹ nõ plus qꝫ octo recepisse/ euangelicum sequẽtes exemplum. quo neqꝫ villicus laudatur a domino centum ꝓ ducẽtis scripto mandasse. Luc. xvj. ¶ Jtem extorquere quippiam ab hijs qui pecunias a nobis accepturi sunt: alias nihil tũc posse crumenam parere/ fingentes/ optime nouimus/ nec obtinet quisqꝫ solutionem a nobis debitam/ nisi quippiam dederit in os nostrum. Michee. iij. Scimus enĩ eos indigere pecunijs: nec posse tardationẽ ferre solutionis. hac ideo cogi ratiõe ad frustum dandum ori nostro petitum. ¶ Jtem rescindere militũ quoqꝫ numerum consueuimus ꝛ quasi integer esset numerus principi stipendia fingere/ accedente ad hec ducũ necessario cõsensu ꝛ pari fraude. sicqꝫ viuos glutimus armatos. qõ neqꝫ leonũ possent dentes mandere/ nec strutionum stomachus digerere. O qꝫtas (obscurissime p̃nceps) existimas nostris egisse deceptionibus exactiones: qꝫta ve damna regnis accidisse: Sepius enĩ in curia culpabili solutionis et diminuto militũ numero/ bellicas res deduximus in profundum/ per omnia infideles in omnibus reperies nos. iuxta ꝑauli verbum. j. Corin. iij. Nos vero receptores et principem et miseros excoriare didicimus subditos. ꝑrincipem quidem quoniam semper minora referre qꝫ recipiamus nostri iuris est. ꝑrincipis vero subditos cõcussionibus atqꝫ exactionibus indebitis spoliare contendimus. vt impleatur illud Esa. iij. ꝑopulum meum exactores spoliauerunt. Nec curauimus prohibitum esse cõcussionis crimen. ff. de concussi. l. j. et. ij. Et. C. de condi. ob turpem causam. l. quod euitandi. Concussionis autem crimẽ est. aliquid ficto timore adhibito incommodi alicuius extorquere. Nos autem dispẽsatores prodigere bona domini non erubescimus vllo modo sciẽtes diuitem esse p̃cipem. Sepe etiã teste marciali dispẽsatorẽ/ fallax spoliabit amica. Siquidem alienis de rebus largas effusiones proferre non nocet: qm̃ vetus est prouerbiũ/ alieno

ex corio largas effice zonas. Quñqz vero vēdimus bona q̄ seruare debuim⁹ om̄ibusqz modis decipe licz vt īpleat illud Hiere.v. Dom⁹ eorꝝ plene dolo.

¶ Sed hic querit. Utrū thesaurarij receptores ⁊ dispensatores iniqui debeant censeri fures. Ad solutionē huius questionis pono tres ꝓpōnes.

¶ Prima. Scienter ⁊ ex malicia patronorum bona dissipantes aut inutiliter expendentes nō dispensatores: sed dissipatores ⁊ dilapidatores censendi sunt/ ⁊ ad restitutionē obligant. Patet. quia alienū rapiunt ⁊ ꝯsumūt inuito dño. secus ꝟo si cōsentiat dñs. Et pr ofecto graui⁹ cōmittunt furtū qui fidē patronoꝝ irritam faciūt/ q̄z malū ⁊ vitupabile est decipere cū qui in te ꝯfidit: q̄ te nutrit atqz sustentat: hos puto digniorē promereri laqueū q̄z alios q̄ pendent alieno ere sublato/ quib⁹ nihil fidei prestabatur.

¶ Scda ꝓpositio. Patronorū bona sibijpsis asciscētes veri fures/ ⁊ domestici hostes iudicandi sunt. Neqz eni ſm Boe. est vlla pestis efficatior ad nocendū q̄z familiaris inimic⁹. cui bene cōuenit qd dicit Osee.vij. Fur ingressus est spolians. Et de prīcipe dr̄ Comederunt alieni robur ei⁹ ⁊ ipe nesciuit. Ignorant siquidē principes q̄modo a domestic; suis bona sua vorētur. Quibus recte ꝑ abdiam dr. qui comedūt tecū ponent insidias subterte/ quos iude merito ꝯparam⁹ q̄ loeulos dñi ad suā conuertebat vtilitatē. Joh.xij. Merito igit pendebūt laq̄o inferni patibulo deputati.

¶ Tertia ꝓpositio. Pauperem exactores iniusti/ pessimū inter raptores obtinent gradū ⁊ homicidarū nūero facile possūt aggregari. Has autem exactiones p̄ses prouincie debz coercere. ff. de offi. presi. l. illicitas. de hoc conq̄ritur dñs. Esa.iij. Populū meū exactores spoliauerūt. Spoliabit autem eos diabol⁹ vita ⁊ om̄i bono.

¶ Quo ad scdam partem sermonis tria ex euangelio sumimus documenta: videlicet.

Qꝛ in montem profectus tenemur ascendere.

Scdo qꝛ hic ꝓfectus nō debz mūdū respicere. Ideo dicit seorsum.

Tertio q̄ ingressus religionis hoīem transfiguratum facit apparere.

¶ Circa primū dicit q̄ dñs duxit discipulos in montē excelsum. In montem q̄ppe dñi ascendet innocēs ⁊ mūdo corde ⁊ humilis/ qui nō accipit in vano aīam suā. ps.xxiij. Innocentiā vero ⁊ mundiciā atqz humilitatē habere nemo pōt nisi ꝓficiens/ eo q̄ oēs nes in defectu sumus ⁊ corruptione. Eccli.v.

¶ Sed hic querit. Utrū teneamur semꝑ proficere. Ad hāc questionē declarandam pono tres ꝓpositiones.

¶ Prima. Quecūqz sunt statui conueniētia necessario sunt adimplēda. Et hoc modo quilibz tenet proficere soluendo debitū: que q̄dem solutio ꝓfectus est. tum rōne meriti qd acquiritur/ tum rōne noui facti qd extēdit Nam licet sacerdotē persoluere officium sit obligationis/ ipsa tñ persolutio est ꝑfectionis: qꝛ tūc aliquid ꝑficit qd prius non ꝑfecerat ⁊ insuper ꝑfecti animi signū ostēdit. sic de reliq̄s bonis operib⁹ obligatorijs est intelligendū: quorū ꝑfectione nō modo absoluitur homo/ sed etiam perficitur ⁊ meretur. Igitur sacerdotes qui vel officium omittūt: vel ex industria trūcate persoluūt peccant. quicūqz etiā officium aliquod habent in ecclesia vt prelationis vel alterius exercitij: si neglexerint illud adimplere peccant et hij non modo nō proficiunt sed deficiunt: quia in via dei non proficere deficere est.

¶ Secunda propositio. Que sunt supererogationis opera licet quis perficere ad extra non teneatur/ nihilominus ad intra saltim in amorem dei et proprie salutis zelum crescere debet. q̄ non teneantur ad extra ad op⁹ supererogationis. Ptz quia illud nō obligat. nam si obligaret: iam non eēt supererogationis: sed obligationis.

¶ Tertia propositio. Justorum semper est in melius proficere. Ideo dicitur Prouer.iiij. Justorũ semita quasi lux splendẽs procedit ⁊ crescit vsq; ad perfectam diem. viatorẽ quiescere non licet qui requiem in via non reperit. Nos igitur cum nõ habeamus hic requiem. Michee.ij. Nec ciuitatem permanẽtem: sed futuram inquiramus. Heb. vlt. Ambulãdum nobis est donec procedentes de virtute in virtutem videamus deum deorum in syon. ps. lxxxiij. ¶ Juuat autẽ haud modice profectũ hominis antiquorũ considerata sanctitas. Nam si ad eos qui nihil preclare faciũt aut nihil habere bonitatis atq; virtutis conspiciuntur: nosipsos metiamur: profecto magna nos laude dignos existimabimus: et culmen prope sanctitudinis attigisse. sed si quorum longe seq̃mur vestigia seueritatẽ atq; ꝟtutem inspicimus: vitam quoq; nostrã illorum vite metiri tentemus: ꝓculdubio distare pene in infinitum perfectiones nostras ab illis facile percipiemus: ⁊ ad adequandas eorum virtutes acrius accendemur. pudebit enĩ assistentib⁹ illis in cõspectu principis/ nos retrorsum ostij postes obseruare. ac si miles ĩuectos glorioso certamini alios a lõge ignauus ipe spectet. Pungunt igitur aliene virtutes inspecte nobilem hominis animũ atq; inuitant ad se accedere hominem. Q̃ vilis igitur atq; ignaui sint animi/ qui longa vite tempora cõmemorant absq; profectu virtutum trãsacta. nec q̃ bene/ sed q̃diu in religione vixerint iactabundam reficiunt coram hominib⁹ memoriam. Si enim q̃tum nobis desit ꝟtutis attenderimus: vix mouisse pedẽ ad virtutes intelligemus cum. ps. lxxij. dicẽtes. Mei autem pene moti sunt pedes. Qui vero se inuectos putant sideribus et sanctitudinis culmen prehendisse/ ipsi testes sibi sunt/ qui virtutis ignorant amplitudinem: nec minoris autumo dementie q̃ qui lunã dẽtibus putauerit posse glutire. Immẽsa enĩ est virtus ad quam nunq̃ satis acriter/ nunq̃ satis digne homo accedere potest.

¶ Scdm documentũ est ꝙ proficientes non debemus mũdum respicere. ideo dicitur ꝙ duxit eos sursum. In mente nempe nõ seorsum ascẽdunt superbi querentes honorẽ mundi quorũ superbia semper ascẽdit. ps. lxxiij. Viri autẽ perfecti sic in montẽ virtutum ascendunt: vt nequaq̃ mũdi gloriam intueantnr. quinĩmo gloriã abintus omnẽ repositã habent ps. xliiij. Non extra se pandunt: sed intra proficiunt/ thesaurũ in abscondito reponẽtes. Matth. xxv. Sed nec est verus ille profectus/ qui frontem opinioni hominũ expãdit: qui oculos ad trãsitoriam versos habet gloriam. quoniã non accedit ad deum hmõi profect⁹/ quin potius diuertit recto a calle hominem ne accedat ad deum. Est autẽ ille solus verusq; profectus quo quis proximior fit deo. recto pergẽs ad eũ itinere. quod fit cũ quis intentionem ad deum quorumcunq; suorum operum dirigit/ nec quicq̃ preter deum attendit.

¶ Tertium documentum est ꝙ vera transfiguratio est per ingressum religionis mundum despicere. Tunc enĩ transfiguratur homo primum quidẽ animo quem om̃ino a mundi auertit vanitatibus: et ad deum plenissime conuertit/ que mutatio dicitur dextere excelsi. ps. lxxvj. Quãquidem animi mutationem longe virtuosiorem arbitror mutatione grauissimi cuiuslibet montis. q̃obrem dicitur in aucten. de mo. coll. j. §. sanximus. ꝙ non est facilis vite hominum mutatio: sed cum magno animi fit labore. Mutatur igitur animus proposito nouo: deinde mutatur et vita seu conuersationis modus. mutantur et mores. et postremo quoq; habitus ipse vestesq; q̃ non faciunt monachum nisi comitetur possessio regularis. extra de regularibus et transeuntibus ad religionem. ca. porrectum.

Feria.ij.post dñicã.ij.in.xl.

¶ Feria ſcda poſt ſcdam dñicam in quadrageſima.

QUlti bellantes aduerſum me. pſ. lv. Creatum homi nem ad vitam. iuxta illud pſ. lxv. Poſuit aiam meam ad vitam. Item Geñ. ij. Factus eſt homo in aiam viuentem/ peccatum deduxit ad mortem. quia peccatum occidit aiam. Sap. xvj. et Jaco. j. Peccatum conſũmatum generat mortem. Sed deus qui minoribus morbis remedia preſtitit: maioribus quoq; remedia non negauit. Natura enĩ multomagis prouidet maioribus q̃ minoribus: quia nõ deficit in neceſſarijs. Maior autem neceſſitas incũbit circa maiora. xlij. diſtin. c. quieſcamus. ergo ſi oñibus infirmitatibus corporis remedia preſtitit multomagis ſpirtualibus/ ideſt aiãe debuit prouidere: quia aiã eſt precioſior corpore. eẽ. de pe. et re. cum infirmitas. Sed que eſt infirmitas aiãe? Dico q̃ ſolum peccatũ. Ideo dicitur in hoc euangelio. Joh. viij. In peccatis veſtris moriemini. Et huic infirmitati nihil proſunt medici. pſ. lxxxvij. Nunq̃d medici ſuſcitabũt ꝛc. q̃q̃ dicat Diodorus lib. v. q̃ Eſculapius arte pollens medicine mortuos ſuſcitare dicebatur ꝛ ab inferis reuocare: quod intelligendum eſt inq̃tum eos qui prope interitum erant ſuis medicinis incolumes reddebat: quam ob cauſam diuinis honoribus meruit celebrari. Medicina autem omniũ eſt contra mortem veriſſima in feſtinatione nebule. Eccli. xlij Nebula eſt ẏgo Maria. de qua Eſa. xix. Aſcendet dominus ſuper nubem et ingredietur egyptũ/ ideſt terrã mũdi tenebroſam. Eſt autem nubes plena rore gratie: quia ipſa gratia plena Luc. j. Gloriоſam itaq; virginem honorib⁹ celebrare fas eſt diuinis: que mortuis vitam preparauit eternam/ per medicinam ventris ſui benedicti/ cui dicamus. Aue Maria.

¶ Multi bellãtes aduerſum me. vbi ſupra. Nemini me theſaurarios vltimo loco in nauim claſſicã contra ſanctam dei legẽ induxiſſe. Nunc dños curiales adducere q̃uenit. Neq; eĩ timebunt militare vbi theſaurarios ad ſtipendia diſtribuenda veniſſe cognoſcunt. Adducti igitur in conſpectum imperatoris glorioſi curiales veſtib⁹ induti peregrinis. Sopho. j. Mos enim curialibus eſt exterorũ mores omnium deprædari vecti paruis mulis nonnulli: nonnulli vero paruis palafredis ligneo calcare talati ob curialem gloriam et ſcapibus admodum diſtenſis/ quo vix extrema peruenie bant articulorum pedis birreto pẽdente vno ſuper oculo/ ꝓtinus extracto profundã atq; morioſam ĩperatori reuerẽtiam obtulere. Interrogati demũ/ quid artis contra ſanctã dei legem haberent: rñderunt/ multis ẏra eã conſueſſe dolis agere. Et ꝓmo adulari ꝓncipibus optime noſſe ad decipiendos eos. vt ipleatur illud Eſa. iij Populi meus qui beatũ te dicunt ipſi te decipiunt. Nec obſtat q̃ dicitur ibidẽ. Et erunt qui beatificant populum: ꝛ qui beatificantur precipitati. Quomõ enĩ precipitaretur ꝓnceps cui pululllũ ſub cubito ponimus per adulationem vt mollius quieſcat. Ẽm ſententiã Grego. ſuper Ezec. xiij. q̃ habetur in. c. ſunt nõnulli. xlvj. diſti. Nac eteni infelicitate ducunt ꝓnci pes vt nunq̃ ſuos agnoſcant errores/ et ſuis putent honorari peccatis. in q̃ bus laudantur. pſ. ix. Laudatur pec cator in deſideriis aie ſue: et iniquus benedicitur. quos profecto cunctis hoĩbus miſeriores cẽſeo: quoniã neq; vnum quidẽ ex oñi ſeruorũ caterua nutriunt ſui amatorẽ. ¶ Itẽ cũctos blandis verbis atq; promiſſis decipere cenſemus honeſtum. vt impleatur illud Miere. ix. Omnis amic⁹ fraudulenter incedet ꝛ ſupplantabit. Solẽt enĩ curiales brachiorum extenſione ꝛ humilibus reuerẽcijs atq; fictis ami

ci promissionibus attrahere homines vt que petunt a principe percipiant.tunc preuenientes ipsi beneficiũ preoccupant vel officium/et illũ pauperem rident suis petitionibus caute frustratum.Nec obstat quod dicitur Leuit.xix. Non decipiet vnusquisq; proximũ suum. Nolliunt enĩ sermones suos super oleum ⁊ ipsi sunt iacula.ps̃.lxiij. Ideo dicitur Eccli.xiij. Ne retineas ex equo loqui cum illo. ne credas multis ꝓbis illius. ex multa enim loquela tentabit te: et subridens interrogabit te de absconditis tuis: inimitis animus illius conseruabit verba tua: et non parcet de malicia et de vinculis. Caue tibi et attende diligenter auditui tuo / quoniam cum subuersione tua ambulas.hec p fecto curiam adeuntibus vtilia verba sunt. ¶ Insuper iactauere se curiales peroptime lenocinij nosse mysteria/cui rei maximam adhibẽt diligentiam/eo q; tali exercitio plurimũ gratie penes principem vel dominũ sint percepturi. Nam qui adulatur regibus hereditates captat alienas. xxxvij.distin. nonne. Non est fortior adulatio q̃s per lenocinium. Multi si quidem ob hanc causam beneficia cõquirunt ⁊ officia.nec curant quod dicitur in.l.j. ff. de his qui no.in fa. q; lenones sunt infames. Nihil inquiũt nocet infamia vbi principis honor interuenit/ melius est (aiunt) honorem a principe q̃s a ceteris obtinere.

¶ Item omniũ deceptiones ludorũ se nosse iactabant quibus plurimos ad pauperiem redegere. Solent enĩ curiales quandoq; ad conuiuium homines inuitare: vt post conuiuium quasi recreationis causa ludũ inducant. vbi ignorantem conspirationis inter curiales conuiuantes facte veluti auem conducant in laqueum. Prouer bio.vij. vt verificetur illud abdie vnico.qui comedunt tecum ponent insidias subter te.tunc cõcordes duo vel tres ex curialibus illum miserũ cunctis destituunt pecunijs vt leuior valeat percurrere viam. Nec curant q; sit contra naturam hominem homini insidiari.ff.de iusti.et iur.l.vt vim.

¶ Item aiebant se bene mentiendi nosse modũ/et fingere que nõ sunt.vt vel principi placeant:vel alicui damnum ferãt. vel lucrum quodlibet obtineant. Sciunt enim quibusdam figmentis/veluti coloribus fucare mẽdacia vt facile pro veris recipiantur dicentes bonum malum/ et malũ bonum.lucem tenebras: et tenebras lucem.Esa.v. Vij more Jacob supplãtatoris pelliculas figmentorum manibus colloq; circũdant vt aliud apparere faciant qđ in re non est. Genĩ. xxvij.Et hoc modo in malicia letificant reges/⁊ in mendacijs principes Osee.vij. Ad quod iuuat referre qđ semel audiui/ siue verum sit siue ficticium.Duo homines vitam inter principes agere satagentes adierunt cuiusdam principis domum petentes ad principis obsequia recipi.quos ꝑnceps cum interrogasset quid artis haberent ad eius obsequium/ respondit primus. Mentiri optime. Moto cachinno dixit Rex. Nil noui portas. plurium enim officium est mentiri.q̃s obrem id tibi conferri non expedit quod nunq̃s vacat.Respondit homo. Fateor quidem illustrissime priceps esse multorum mentiri posse:sed paucorum bene mentiri.Alius vero interrogatus respondit/ colorem nosse debitum assignare mendacijs. Neq; enĩ exigue artis esse opus optime mendacium pingere posse vel nosse. Tũc princeps ait primo. Mentire tu. Deinde socius colorem dabit mendacio. Cui vir. Nequaq̃ mentiar inquit.sagittariũ:vidi vno sagitte tractu pede vltimo atq; aure simul vsũ colligasse trãsfixũve fuisse.ha inq̃t ꝑnceps q̃s apertũ est hoc mendaciũ. Nullius verisimilitudis habens insigne. hoc enĩ ipossibile est. Non igitur artificiosus es mendax. Cui pictor mẽdaciorum

ne mireris inquit serenissime ꝓnceps. vidi ego sagittãtis ictũ. ¶Profecto vr-sus prurientẽ pede scalpebat aurem eũ subito sagitta ꝓfixit vtrũq; hoc audito veluti artificiosi mendaces a ꝓncipe suscepti sunt/ qõ artificiosi curiales imitant. ¶Itẽ vigilias atq; quadragesimã absq; ieiunio preterire fortiter audere dicebãt. Nec curare q̃quid ecclesia p̃cipit. in. c. statuimus. dist. iiij. ⁊ de ꝓse. di. v. quadragesima. Non est enĩ tam forte ieiunium qõ ne queat dentibus frangi. Jeiunent inquiunt sacerdotes ⁊ monachi ⁊ ad comedendũ nõ habẽt: vel comedere nõ possũt. Nos vero nõ modo nõ ieiunamus quadragesimam/ imo etiam carnes comedimus habentes excusationem cõfessionalis pape. ¶Item operam ebrietati dare dignũ ducim⁹ vt impleat illud Esa. v. Mane surgunt ad ebrietatem sectandã ⁊ potandum vsq; ad vesperam. et illud Amos. vj. Sicut dauid putarũt se habere vasa cantici bibentes vinum in phialis et optimo vnguẽto delibuti. Inter nos enim ille felicior est qui fecundiores calices haurit. ex. de vi. ⁊ hone. cle. a crapula. cum bibimus ad pot⁹ equales. ¶Item omnes hospitissas atq; domicellas oĩno stuprare decreuimus. magno nobis dedecori autumãtes accessisse/ si hospicio egrederẽmur non semie iacto. In hoc siquidem mysterio parem cũ armigeris sortem accepimus/ quicunq; nos habz hospes/ ignem in gremio/ serpentem in sinu/ ⁊ murem in pera fouet. ex. de iudeis. et si iud eos. ¶Item fraudare solutione rerum acceptarum pro expensis atq; vestimentis hospites atq; mercatores apprime nouim⁹. ferimus enim vestes latas aliorum impendijs ⁊ pingues habemus equos expensis aliorum. hoc enim modo sunt rustici castigandi/ qui si petere precium voluerint: minis ac verberibus facile compescimus. Nec obstat q̃ potentiores non debent debiliores opprimere. ff. de offi presi. l. congruit. et. l. illicitas. quia nõ est qui nos audeat increpare ob principis fauorem. Multis alijs glorioſissimis abundamus vitijs vt oĩa comprehendendo nullus possit in peccatis curialibus cõparari.

¶Sed hic queritur. Utrum vita curialium possit laudari. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶Prima. Curiales ambitione summa duci verisimile est. Nõ enim illuc humilitate magistra vehũtur qui honores oĩ efficatia querunt.

¶Secunda propositio. Curiales auaricia ductos credere non disconuenit. neq; enim aliud q̃z lucrum intendunt. Unde Seneca in trage. Ille superbos aditus regum. duraq; fores expers somni colit. ac nullo fine beatas componit opes gazis inhians. et congesto pauper in auro. qui autem minimis cõtentatur: nõ curias adit. Sicut dicebat diogenes platoni. Si oleribus contentus esses: tyranno nõ seruires. Cui ille respõdit. Et tu si tyrannis seruire nosses/ olera non comederes.

¶Tertia propositio. Curiales quos reipublice zelus aut obedientia cogit/ laudabiles esse possunt. Sed tales quere.

¶Quo ad scdam partem sermonis tria ex euangelio Joh. viij. sumimus documenta videlicet.

Q̃z obstinati non debemus in peccatis permanere.

Scdm q̃ fidei Christi debemus adherere.

Tertium q̃ opera deo placita debemus adimplere.

¶Quo ad primum dicitur. In peccatis vestris moriemini/ idest obstinati permanseritis: quia hoc est peccatum in spiritum sanctum. videlicet in peccatis vsq; ad mortem perseuerare. de pe. distin. iij. inter hec hircum. nam vt dicitur. xciij. distin. diaconi moderatio dei ac pietas solũ nostrũ

reditum querit. si non conuertimur si duri colli sumus: assidue peccantium non miseretur deus / non igitur computrescant iumenta in stercore suo. Johelis.j.

¶ Quo ad secundũ dicitur. si nõ crediderit̃is / quia ego sum moriemini in peccatis vestr̃. credere debemus igitur chr̃istũ esse filium dei filium virginis creatorem. ꝛ redẽptorem omniu̇ per quẽ nobis remissio peccatorũ donatur. iuxta illud. In quo habemus remissionem peccatorum.

¶ Sed hic queritur. vtrũ fide purgẽtur peccata. actu. xv. Ad hãc questionem elucidãdã pono tres ꝓpositiões.

¶ Prima. Fidei virtute paruulorũ peccatum in baptismo deletur. patet/ quia per fidem parentũ absoluuntur ab originali/ licet nulla habeãt opera bona. excusantur enĩ quia non habẽt vsum rationis. Ideo non imputatur eis ad peccatũ. nam questio seruitut̃ differtur vsq̃ in tempus pubertatis/ vt dicit glo. in. l. j. ff. de carbo. edic. licet enim pueri non habeant velle baptisari: tamẽ non habent nolle baptisari. Nolle enĩ impediret effectũ baptismi: non velle autem non impedit/ quia non contrariatur.

¶ Secunda propositio. fide informi peccatum actuale non deletur. patet/ quia talis fides nullã habet vim. cum sit mortua. Jac. ij. ꝛ. j. q. j. sicut vrgeri.

¶ Tertia propositio. fide caritate formata oñia peccata delentur. pro. xv. per mĩam ꝛ fidem purgãtur peccata. Et actu. xv. fide mundans corda eorum. mala. iij. purgabit filios leui. Nã effectus fidei est illuminare/ ſz illuminatio presupponit purgationẽ. q aũt fides illũinet. patet p. ps. xxxiij. accedite ad eum et illuminamini. Sed accedere nullus potest ad deum: nisi per fidẽ. qz accedentem oportet credere. heb. xj. Ideo dicit. mar. vl. Qui crediderit: saluus erit. Nam fide saluata est peccatrix. luce. vij. Fides tua te saluam fecit. Idẽ dicitur mulieri sanguinis fluxum patienti math. ix. Idẽ chananee dictum est. math. xv. Ratio est quia secundũ. ps. xxxij. Oñia opera eius in fide.

¶ Tertium documẽtum est. q debemus opera grata deo exhibere. Ideo dicitur. que placita sunt ei facio semper. sic. ro. xij. probetis q̃ sit voluntas dei bona ꝛ beneplacens. Si enim pr̃icipibus placere studentes/ quecunq̃ placentia perficiunt illis: q̃tomagis vt deo placeamus laborare debemus. cuius gratia manet ineternum. et. ij. Corinth. v. contendimus/ siue absentes/ siue presentes placere illi. ꝛ. j. thes salo. iiij. obsecramus in domino Jesu/ vt quẽadmodũ accepistis a nob̃ quomodo oporteat vos ambulare ꝛ placere deo: sic ꝛ ambuletis/ vt abundetis magis. O beatus populus de quo verificari potest illud. ps. beneplacitum est domino in populo suo. quoniã qui placet ei in terris ineternum illi placebit in celis. Amen.

¶ Feria tertia post secũdam dominicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Nodie supra cathedram moysi sedisse scribas ꝛ phariseos dominus dicit. Sed nobis ea cathedra est considerãda supra quam sedẽ dominus dignatus est. de qua dicit. ps. xlvj. Deus sedet super sedem sanctam suã. hec est parata sedes ab eterno. ps. xcij. Parata quidem stabilitate iusticie. ꝛ decorata pãno virtutis ꝛ gratie. ex tũc inquit parata sedes tua i. tempore conceptionis/ quo tempore parata fuit pãno gratie dei ne macularetur puluere peccati originalis. Ideo dicit. ps. lxxxviij. Justicia ꝛ iudicium preparatio sedis tue. Stabilita est hec cathedra quattuor pedib9 virtutum cardinalium. videlicet iustitia/ fortitudine/ prudentia ꝛ temperãtia. hanc igitur venerantes salutem9. Aue maria.

¶ Multi bellantes. ꝛc. Ad paratam

classem cõtra sanctã dei legẽ post curiales venere ciuitatũ rectores nomine principũ. videlicet balliui. gubernatores / locũ tenẽtes/procuratores/ fiscales/ꝛ aduocati cum suis cliẽtib⁹. sed ꝛ alemanico more sculteti / amandi/frossardi per iter aduenere/qui pricipis oblata reuerẽtia protinus interrogati quid mali contra sanctam dei legem afferrent/respõderunt. Nõ putes immanissime princeps vllos ferre terram viros nobis contra sanctã dei legem anteponẽdos.quoniã pre ceteris inimicos nos fatemur illius.

¶ Imprimis empta tenemus officia que non dubites in perniciem subditorum exasperamus.reddent sane nobis miseri et pauperes precium principi datum igitur omnibus vijs agẽdum est vt pecunia nostras in crumenas aduenias.habemus igitur seruos qui falsis impositionibus accusent ditiores quosdam:qui redimende vexatiõis causa pecunias large ministrãt. vt impleatur illud Michee. iij. Si quis nõ dederit in ore eorum quippiã predicabunt super eum bellum. necesse est igitur vt quasi canibus latrãtibus panem in os imponant / quo latratus obturetur Juxta illud.ps.cvj Omnis iniquitas opilabit os suum/ scilicet accepto dono. Sic enĩ obstruitur os loquentium iniqua.ps.lxij.habent enim officiarij seruos malignitatis/quasi catellos quosdam venationis perscrutatores / qui absconditas feras educant in laqueum. Juxta illud Miere.v. Jnuenti sunt in populo meo.impij insidiãtes/quasi aucupes. laqueos ponẽtes/ ꝛ pedicas ad capiẽdos viros.ꝛc.

¶ Item fingimus quandoq; ad vtilitatem patrie vel ciuitatis opera quedam necessaria:vt compositione pecuniarum cogamus subditos in libertatem se vendicare / ꝛ laboriosum effugere opus/quod est crimen concussiõis ff.de concussio. l.j.

¶ Item quecunq; dona capimus ad peruertendum iudicium Michee.iij. et Eze.xxij.fures furamur/quos non colla/sed bursa suspendimus. neq; enĩ possent grauiores latrones veluti nobiles et potentes exiguo tenuiq; laqueo sustentari.leues igitur appendũtur.latrones laqueo non autem maiores.veluti capitanei qui furantur stipẽdia exercit⁹.Thesaurarij depredatores populi.aduocati ꝛ vsurarij atq; ceteri ponderosi latrones. Jta vt michi videatur deesse latronum sufficiẽtia / quam oportet nobilium ꝛ maiorũ opera suppleri.si autem plures essent parui latrones / non opus esset maiores huic officio operam dare. Nunc vero maiores magis fregerũt iugum timoris domini.ruperunt vincula legis.Miere.v.

¶ Item facinorosos quosq; homines fauore aut pecunia impunitos relinquimus.

¶ Nec curamus q ad nos spectat id agere/quo prouincia malis hominib⁹ careat.ff.de offi.presi.l.cõgruit.Maiore siquidem cõmodo sunt mali homines officio siue presidi q̃ boni: quoniam bonorum nulla potest esse iusta exactio/malorumvero assiduum fluit emolumentum in officiarij crumenã. non igitur exterminãdos eos censent licet dicatur exo.xxij. maleficos non patieris viuere/quorum flagitiosa vita questum domi continuum affert.

¶ Item principis bona veluti ligna siluarum vendere/licentiamve multa in principis dãnũ facere subditis concedere.domos vero pciosissimas principis in ruinã permittere/modico substracto sumptu/quo res optime seruari posset consueuimus.

¶ Item opprimere debiliores:corrũpere feminas honestiores: vacare ludis ꝛ chorcis atq; conuiuijs. nec rem publicã curare. multa siquidem alia sunt quib⁹ nos experieris(O nephãdissime princeps) excellentes diuine legis inimicos atq; trãsgressores.hos itaq; ratus multũ posse bello conducere/multa cum gratia recepit.

¶ Sed hic queritur vtrum officiarij

ad plus teneantur q̃z p̃incipes.

¶ Ad elucidationẽ huius questiõis pono tres p̃positiones.

¶ Prima p̃positio. Principes officiarij diuine sunt maiestatis. patet. q̃ omnis potestas a deo est Roma. xiij. Et sapien. vj. data est vobis potestas a domino ⁊ virtus ab altissimo. qui interrogabit opera vestra/ quibus verbis officiarios eos esse constat. primo quia dominium eorũ dependet ab altero. non est autem princeps qui alteri subijcitur. licet princeps dicatur respectu subditorum suorum. omnis autem principatus potest alteri conferri cum deo placuerit. quia in potestate eius est transferre regna. vt dicitur dañ. ij. Ipse transfert regna atq̃ constituit/ ⁊ deponit potentes de sede/ et altans humiles/ luc. j. Secundo constat eos esse officiarios / quia rationẽ sunt reddituri Ideo dicitur. Interrogabit opa vestra ⁊ cogitationes scrutabitur/ ⁊ puniet culpabiles. Ideo dicitur cum essetis ministri regni illius non iuste iudicastis. neq̃ scdm voluntatem eius ambulastis. Ideo horrendo apparebit vobis. ⁊c.

¶ Secunda p̃positio. Principes que se solis agere nequeunt ad subditorum regimen/ idoneis officiarijs cõmittere tenentur. Ratio est quia officiarij principis personã repr̃sentant. Inidoneus igitur officiarius inidoneum p̃cipem arguit: ⁊ facta per eũ iniqua ad eum referuntur . sicut inferiorũ culpe ad desides p̃latos. xxxviij distin. inferiorum. Nam qui per aliũ facit per seipsum facere videtur. Immo q̃nq̃z etiã quod quis per se non potest per alium potest habere. ff. que res pigno. obliga. possunt. l. aristo. Igitur si commodum ex persona alterius potest recipere ⁊ damnum quoq̃z debet: quia non est ferendus qui vult lucrum et non damnum. C. de cadu. tol. l. vnica. §. p̃o secundo. Igitur in culpa mali officiarij imputatur p̃cipi/ qui talem elegit. Debuit enim eligere probum ⁊ sufficiẽtem. non igitur fauore aut p̃cio / aut p̃cibus sunt officiarij ad rempu. gerendã instituẽdi/ sed equitate idoneos tantũmõ captan̄. Ideo in vniuersali plus tenet p̃ceps q̃z officiarius: q̃ debet oculũ ad oĩa vertere/ ⁊ operã dare/ vt boni executores iusticie constituantur.

¶ Tertia p̃positio. Officiarij ad particulares commissiones eis iniunctas plus obligatiõis habent q̃z p̃nceps: quia post p̃missum officium p̃nceps non tenetur in particulari spectantia ad tale officium peragere. tenet tamẽ q̃nq̃z inquirere quõ cõmissum officiũ peragatur: ⁊ si q̃d inuenerit defectus corripere. Sed nõ fit hodie: q̃m p̃cipes p̃prias sequunt voluptates nec se officiarios diuine potestat̃ agnoscunt/ existimãt autem a seipsis potestatem habere ⁊ p̃priũm illis esse dominatum. Cum tamen in veritate nichil habeant auctoritatis nisi a deo/ cuius officiarij existunt. vt clare dicitur sapien. vj. Mirũ certe p̃ncipes hodiernos adeo suis voluptatibus obuolutos/ vt nonnisi per accidens et a casu subditorum querelas suscipiant. ad quas tamen audiendas ordinata est eor̃ ptãs. Non enim decet vt delicijs seu p̃priis voluptatibus vacent nisi p̃ius quod est officij eorum exercuerint: quod est facere iudicium et iusticiam. Offerre igitur seipsum patulo in loco p̃nceps oportũo tempore debet/ ad quem facilis hominũ esse accessus possit: alias enim nec audiet nec iudicabit subditorũ causas. neq̃ quod est officij sui efficiet.

¶ Quo ad scdam ptẽ sermõis ex euãgelio mat. xxiij. tria sumim⁹ documẽta: vcz q̃ debem⁹ p̃latz etiã malis obedire. Scdo q̃ ea q̃ alijs p̃cipim⁹ debemus custodire. Tertio q̃ mũdi ⁊ hoĩm opinionem debemus ambire. Circa primũ dicit. Supra cathedrã moysi sederunt scribe ⁊ pharisei: oĩa que dicunt vobis facite: ꝑm autem opa eorũ nolite facere. dum opera facere vetat eorum/ malos esse demonstrat: dũ verbis eorum parendũ esse dicit/ obedi-

tiam preceptis eorum esse prestādam insinuat/ideo dicitur.j.petri.ij. Subditi estote dñis non tantū bonis ⁊ modestis:sed etiam discolis. ⁊ roma.xiij. Omnis anima potestatib⁹ sublimioribus subdita sit.nō est enim potestas nisi a deo.que autē sunt a deo ordinata sūt. Itaq; qui resistit potestati:ordinationi dei resistit:qui autē resistunt:ipsi sibi damnationē acquirunt. ⁊.xxiij. q.j.quid culpatur.dicit augu.ꝙ iust⁹ potest etiā sub iniquorege bellare. verum multi cathedrā sanctitatis in impietate possident/ iniuriam facientes cathedre.xl.distin.multi.non enim loca sanctos/ sed sancti loca sanctificāt vt in dic.ca.multi.⁊ ibidem dicit Hieroni. non est facile tenere cathedram petri ⁊ pauli regnātium cum christo. quia non sanctorū filij sunt qui tenent loca:sed qui exercent opera eoꝝ.idem ibidem in.c.non loca.⁊.c.nos qui presumus. nā res debet accedere hominibus non homo rebus.ff.de edil.edi. l.iustissime. Ergo locus eminens debet requirere hominē idoneum.C.de episco.⁊ cleri.l.si quēq̄.vbi dicitur ꝙ gradus non est mercandus.

¶ Sed hic queritur vtrū sit a malis prelatis recedendum. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Ab obediētia prelati legitime instituti recedere ē impiū.patet per.c.j.di.xij.vbi dicitur/ꝙnon decet a capite membra recedere. Idem habetur de conse.distin.iij.celebritatem et extra de baptis.maiores.dicitur ꝙ non licet caudam a capite separare et extra de preben.et dig.maioribus dicitur ꝙ maioribus in sua integritate manentibus: indecorum est vt in minorib⁹ sectio videatur. Idcirco sicut in magnis ita etiā in minimis mēbris suis firmam ecclesia habeat vnitatem Indecorum est igitur fratres minores et ceteros mendicantes qui sunt minima eccl̄ie mēbra suorū prelatorū fugere obedientiam regularē ⁊ exemptionibus vti / cū ceteri maiores suis episcopis etiam discolis obedientiam prestent indiuisam / aut bene aut male faciunt fratres / qui suis ministris obedire recusant ⁊ vicarios impetrarunt / si male ergo resipiscere debent iuxta illud.esa.j. quiescite agere peruerse discite bene facere. si bene.ergo omnes alij sequi debent eorum exempla/ ⁊ sic scindetur ecclesie vnitas.qd̄ prohibetur. xxiiij.q.j.loquitur.et.ca. scisma.c.quicunq; extra de elec. significasti.§.aiunt.C.de sum.tri.l.j.

¶ Secunda propositio Mala precipientibus vel que facultatē suam vel nostram excedunt / obedire non tenemur:quia obedire oportet deo magis q̄ hominibus act.v.⁊ di.viij.que contra mores.dicitur. Sicut enī in potestatibus humane societatis maior potestas ad obediēdū minori preponit̄/ ita deus omnibus. vnde.ij.machabe. vij.non obedio precepto regis/ sed legis.imperabat rex quod vetabat lex. mori igitur elegere machabei fratres q̄ legē transgredi / quia plus amabāt legem q̄ timerent regem. Et glo.sup illud. roma.xiij.qui resistit dicit.maioribus esse parendum potiusq̄ minoribus. Ergo magis creatori q̄ imperatori. concor.ca. imperatores di.ix. vbi dicitur quicunq; legibus imperatorum que contra legem dei feruntur obtemperare non vult acquirit grande premium. Patet igitur ꝙ nūq̄ debet per obedientiam malū fieri. vt dicitur.xj.q.iij.quid ergo.⁊ extra de appella.sollicitudinem.dicitur ꝙ si mandatum episcopi est notorie iniustum: non debet subditus obedire.

¶ Secundo non tenetur obedire prelato in hijs que excedunt auctoritatē suam.vnde extra de tēpo.ordi.⁊ quali.ordi.c.dilectus filius.corripitur ille episcopus qui obediuit archiepiscopo suo in eo ꝙ non poterat ei secundum canones precipere.concor.cap. admonendi.ij.q.vij. vbi dicitur. Admonendi sunt subditi/ ne plusq̄ expedit sint subiecti:ne cū studēt plusq̄ necesse est hoībus subijci ꝯpellant̄ vicia

eorum venerari.cõcor.c. cum ī eccle-
sijs. extra de maio.⁊ obe.

¶ Tertio non est obediẽdũ qñ pre-
ceptũ transcendit vires:qz impossibiliũ
nõ ẽ obligatio.ff. de reg.iu.ĩpossibiliũ
ideo si papa p̃ciperet cõtinentiã nõ li-
gat:quia continentia suaderi potest ĩ-
pari non põt.xxxj.q.j.integritas. nec
potest papa ĩducere vitam strictiorẽ
alteri contra suã voluntatem. lxxiij.
di.gesta.hec no.panor.in.c.cum olim
de cle.con. In tribus autem casibus
non esse obediẽdum pape.

¶ Primo qñ preceptum sapit pctm̃
vt no.panor.in.c .inquisitioni. de sen.
excõ.quod itelligitur etiam devenia-
li.xl.di. ī summa. etiã si papa putaret
cõtrariũ:vt in.c.litteras.de resti.spo.

¶ Scõo non est obediendũ pape qñ
presumeretur ecclesie perturbatio, vl̃
magnum oriri scandalũ:nec in tali ca
su est timẽda eius excõicatio: vt dicit
panor.in.c.si qñ. ⁊ in.c.cum a deo. de
rescrip. Ratio est quia quod ꝓfertur
contra vtilitatem publicã et ius : non
valet.C. de sacrosanc.eccle.l. iubem⁹
nã pl⁹ ẽ iusticie obediẽdũ/q̃ pape: qz
ꝓ iusticia est vsq; ad mortem certãdũ
Eccli. iiij. nã papa potest errare. xl.
di.si papa.nec debet destruere ea que
priores pontifices instituerũt. xxv.q.
ij.vbi dicit greg. Si ea destruerem q̃
alij antecessores nostri statuerunt: nõ
cõstructor sed euersor esse comproba
rer testante veritatis voce. Oẽ regnũ
in seipo diuisum desolabitur et omis
sciẽtia ⁊ lex aduers⁹ se diuisa destruit

¶ Tertio non est obediendum pape
qñ precipit(vt dictũ est)artiorem vitã
nolenti videlz continentiã:vel religio
nem ⁊ similia. ¶ Item quarto non est
obediendũ pape quando falsa motus
suggestione aliquid precipit: vt in.c.
si qñ.extra de rescrip. Ratio est qz nũ
q̃ intendit papa aliquid facere con-
tra iusticiã.extra de off.⁊ po.iu. dele.
super eo.⁊ in.c. exposita.de arbi.nam
iudiciũ ecclie nõnunq̃ opinionẽ seq̃t
quã et fallere ⁊ falli sepe contingit.iõ
sententia pontificis non negat posse
in melius cõmutari. extra de resti. in
integ.tũ ex litteris.§.j.p̃sertim cũ sur
reptus aliquid fuit. idem hẽs in.c.cũ
olim de sen.⁊ re iu.

¶ Tertia ꝓpõ. Malos prelatos ⁊ ec
clesiam scãdalizãtes si incorrigibiles
fuerit'per eos ad quos negocium spe-
ctat/deponi facere iustũ est. patet.qz
si relinquantur in regimine destruent
quicquid est edificatiõis in eccl'ia dei
Et primo quidẽ locũ occupãt frustra
nõ exercentes put decet officiũ quod
sustineri non debet. Si eñ vacãs offi
ciũ nõ diu relinquitur sine officiario/
quare deseri debet officium quod in-
utilem habet officiariũ: Desertũ est
enĩ officiũ quod inutili occupat admi
nistratore. Secũdo sua malicia nocet
sicut qui verbo opere ⁊ exẽplo ad ma
lum,puocat subditos:hos tñ prelatos
dñs regnare p̃mittit propter pctã po-
puli Job.xxxiiij.⁊.viij.q.j.audacter.

¶ Scõm documẽtũ est q; q̃ p̃cipim⁹
alijs obseruare debem⁹ vt dixim⁹ ĩ pri
ma ꝓpõne q̃stionis.vtrũ p̃dicator teneat esse pfectior ceterꝫ ĩ sabbato p̃ce
dẽti. Sꝫ vltra illa hẽs alia q; q̃ ꝓbo q;
p̃latus viuẽs male et docẽs bene tria
mala facit. Primo officio abutitur.
Secundo in verbo despicitur.
Tercio a domino grauius iudicatur.

¶ Primũ patet qz officiũ prelati est
docere verbo ⁊ exẽplo vt in allegatio-
nibus q̃stionis predicte sabbato prece-
dẽti/declarat Ideo qui multarũ re
rum ptãtem habet/primũ debet pur-
gare ꝓscientiã. vt qui delicta corrigit/
nõ admittat. stultũ est vt quis impare
velit / cũ sibiipsi impare no possit. hec
socrates. cõcordat textus in proemio
ff. ve.§.vlti. vbi dicit. q; oportet prius
aias deide liguas fieri eruditas. ⁊ gre
gorius super Eze. Home. iij. Sermo
dulcedinẽ nõ habet:quẽ vita reprobat
infra cõscientiã remordet. vnde neces
se est vt qui verba dei loquitur/prius
studeat scire qualiter viuat. vt ex vita
colligat/q̃ ⁊ qualiter dicat. Idẽ Ho-
me.x. dicit q; ad predicandũ plus cõ-
scientia sancti amoris edificat. q̃ exer

citatio sermonis. qui enim vitam suã interi⁹ pensat/exiens foris ammonendo alias edificat/quia corde lĩgue calamum tangit in eo quod manu verbi proximis scribit. Idem Home.xj.predicatoris vita semper debet in alto fixa manere/vt more narium discernat fetores viciorum odoresq; virtutum. Idem in pasto. Si negligis implere quod doces/ipse alijs messẽ seminas: et a frumenti participatione ieiunas.

¶ Scdo male viuẽs p̃latus in verbo despicit̃ Ideo dicit̃ in hodierno euangelio: dicũt enĩ ⁊ nõ faciũt. alligãt onera grauia in humeris hoĩm ⁊ ip̃i ea digito nolũt mouere. qd̃ recitat̃ in.c.alligant.xxvj.q.vij.vñ ambro. sup illud eccl̃iastes vlt. verba sapiẽtũ quasi stimuli dicit delicata est doctrĩa. pugnãti ictus dictare de muro: ⁊ cũ ipse vnguentis delibutus sit cruẽtum militẽ accusare libidinis. Idẽ ad pãmachiũ Delicat⁹ magr̃ est q̃ vẽtre pleno de ieiunijs disputat. accusare auariciã et latro potest. sacerdotis christi os cum mẽte cõcordet. Idẽ.xxxv.di.c.eccl̃ie principes. dicit An nõ cõfusio ⁊ ignominia est Iesum crucifixũ paupem ⁊ esurientẽ farsis p̃dicare corpibus ⁊ ieiuniorũ doctrinã rubẽtes buccas tumentiaq; ora pferre. Et frãciscus philelphus. Ebrius in vinũ rigidos iaculat̃ elencos. Qui timet audaces superat sermone gigãtes. Iusticiã laudat iuriq; aduersus et equo Religione vacans supos quos ridet honorat. Sed nota q̃ nullus potest in alio mores reprobare quos in se approbat. C. de in offi.te.l.in arenã. sic maritus adulter nõ potest vxorẽ adulterã accusare. ff. ad leg.iu. de adult.l.si vxor.§.iudex. et ibidem in fi. dicitur q̃ ille qui duxit vxorẽ stupratã si postea voluerit accusare non potest/qr probare videtur factũ ex despõsatione. Ideo dicitur. ij.q.vij.nos si incompetenter. Si nos qui debemus aliena peccata corrigere peiora cõmittimus/certe non veritatis discipuli/ sed pre ceteris erimus erroris magistri. q̃obrẽ vt dicitur. ff. quod quisq; iuris in aliũ statuerit debet eo vti al̃as vt dicit gre. Cuius vita despicitur restat vt eius predicatio cõtemnatur. vnde ꝓsper in li.epigra. non prodest cuiq̃ bõa solis dicere verbis: ni pia mẽs habeat quod bene lingua sonat. Nam fari recte miserũ est: ⁊ viuere praue dãnat. Et philosoph⁹ ij.moralium. capitu.vj. incontinentẽ habentem honestorum scientiam ⁊ inhonesta perpetrantem comparat dormienti/qui cũ habeat scientiã nõ exercet eam. Idem.ij.mo.c.x. dicit nõ eũ esse felicẽ qui habet scientiã/ex quib⁹ constet felicitas sed eũ qui habet vsũ earum rerũ quibus cõflatur felicitas Ideo dicit prosper in li. de vita contẽpla. q̃ predicator non in verborũ splẽdore sed in opum virtute totã virtutẽ predicandi ponat/qm̃ augustino teste super illud Joh.x. fures sunt qui verba dei loquuntur male viuẽtes. quos prosper. in li. de vi. contem. assimilat falsis mercatoribus mentiẽtibus mẽsura maiore que emunt ⁊ minore q̃ vẽdunt. Sic quidã prelati auaricie ⁊ voluptatis mẽsura vtentes nimie parcitatis vasculo subiectis ministrãt: ipsi vero pleno superfluitatis vtentes modio. parcitatẽ predicãt subiectis. sed ipsi voluptatẽ sequũtur. Ideo suadet seneca dicens Oratorẽ te puta si tibi ante oẽs psuaseris quod oportet. nichil enim turpius q̃ quod obijcit̃ in obijciente cognosci.

¶ Tertio bene docẽs/⁊ male viuens grauius iudicat̃. qr durissimum iudicium in hijs qui presũt fiet sap̃.vj. Et criso.xl.di.multi. dicit bene viuendo ⁊ bene docendo populũ instruis quomodo viuere debeat. bene autẽ docendo. ⁊ male viuẽdo deũ instruis quõ te debeat condẽnare. Ideo reprehendit dñs malũ predicatorem dicẽs/ quare tu enarras iusticias meas et assumis testamentũ meũ per os tuum: tu vero odisti disciplinã: ⁊ sermões meos proiecisti retrorsum ⁊c̃. sequitur. Arguãte ⁊ statuam contra faciem tuam p̃s. xlix. ante faciem predicatoris statuet

deus iudicia que ipse pnunciauit ore proprio ceteris / et secundum ea que alijs comminatus est iudicabitur. cui dicet dñs. ex ore tuo te iudico serue neqꝫ / qui eadem cõmisisti que in alio reprehendisti / roma. ij. adulteros / fures ebriosos elatos hipocritas superbos / inuidos / detractores / auaros / cupidos / vindicatiuos / pigros damnandos igne ppetuo iudicasti. Tu ergo similiter similia perpetrans iudicaberis. patere ergo legem quã tuipse tuleris. Nam licurgus qui lacedemonijs leges dedit / eas primus seruauit vt refert Justinus. li. iij. Sed nunc pleriqꝫ dicunt sufficere leges dare seu predicare / quas auditores tantum modo teneãtur obseruare. Sed dicitur. ¶Pallas quas condidit artes / ipsa colat.

¶Terciũ documentũ est q nõ debemus mũdi gloriã ambire / qr hoc dñs arguit in hodierno euangelio dicens Omnia opera sua faciunt vt videantur ab hominibus. dilatãt enĩ philacteria sua ꝛ magnificant fimbrias. Amãt primos recubitus in cenis et primas cathedras in sinagogis. ꝛ salutatiões in foro. ꝛ vocari ab hominib⁹ rabbi: q̃ profecto hodiernis temporibus ambitio et inanis gloria fere cunctos arripuit prelatos atqꝫ doctores. Nã quot quot doctoratus attingunt apicem ꝛ legem alijs predicãt: seu qui prelationis ascendunt verticẽ: vel qui sanctitatis pretendunt speciem / vix hac pessima carent peste. ¶Plures autẽ aperto glutiunt ore hijs rebus inanem mũdi gloriã: cuius gratia quicquid elucet foris efficiunt.

¶Feria quarta post secundam dñicã in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Veniſſe hodie mĩem pro filijs dignitatẽ petere in xpi curia refert euangelium. matthei. xx. non est autem femina queuis aut vir potẽs aduocatiõe fungi gratiore apd deum ipsa gloriosa virgine matre dei ꝛhominis / cuius patrocinio sedem ad christi dexteram die iudicij nos habituros confidamus. Ad sinistram illic nullus electoꝝ sedem habiturus / nec ad dextram reproborũ vllus. In hac tamẽ vita quosdã electos ad sinistrã tribulationũ videmus cõstitutos / ꝛ reprobos ad dexteram psperitatis collocatos / quos profecto sedes mutare quandoqꝫ erit necesse. mutabis (inquit. ps. ciij.) eos ꝛ mutabunt / cũ ruboꝛe descendet ad locũ nouissimũ qui superba psumptione sese ingessit in locum primũ. lu. xiiij. iuxta illud criso. xl. distin. multi. qui querit primatum in terra inueniet cõfusionem in celo. Vt igitur sedem ad christi dextrã omnes habere mereamur / ipsã piã mĩem interpellatricẽ p nobis offeramus. Aue maria.

¶Multi bellantes. ꝛc. Cũ audissent ciuitatũ rectoꝛes burgimagistri videlicet maioꝛes ꝛ scabini cunctos ecclesiasticos viros. nobilesqꝫ. ꝛ armigeros curiales. officiarios. ꝛ aduocatos cũ procuratoꝛibus atqꝫ notarijs / cũctosqꝫ iudices ꝛ thesaurarios in bellicam profectos classem coacto ptinus consilio decreuere ꝛ ipsi ne degeneres ab ceteroꝝ impietate viderentur ad exercitum contra sanctã dei legẽ prosiciſci. Cõmuni igituromniũ cõsilio sanxere: ipsos primo demũ certatim ceteros quosqꝫ plebeyos oꝛdine suo in classem adducere / pñtati sceleſtissimo imperatoꝛi grauis admodum turma rectoꝛum: hac breui sunt oratione vsi. ¶Cum nostras peruenit ad aures nefãdissime regũ rex omni ex gente tuam potestatem hoꝛrẽdam exercitum coegisse cõtra sanctam dei legem. dignũ censuimus in hoc tam detestabili bello nostram tue celsitudini deprimende opem ferre. qꝫobꝛem ꝛ nostros quoqꝫ plebeyos certatim ad te suo oꝛdine venturos aspicies / qui multis machinamentis possint diuinam confringere legem. Sed nos primum intelliges haud mediocria tulisse tela / qui-

bus omnē legis iusticiā perfodiam⁹.
¶ Imprimis corrupisse donis īstitutores nostros intelliges.qñ probitate nostra nūq̄ legislature fastigiū p̄hendissemus. Iniusti enim sumus atq̄ vicijs maxime dediti/quos supma iusticie fornix abhorret.quod igitur pedibus virtutū scandere culmē nō potuimus regiminis:hoc manib⁹ reptando atq̄ dona spargēdo cōscendim⁹. nec curamus quod dicit ecclīastici. vij. noli querere ab hoīe ducatū neq̄ a rege cathedrā honoris.⁊ noli q̄rere fieri iudex.nisi valeas virtute irrūpere iniquitates.ne forte extimescas faciē potentis ⁊ ponas scandalū in agilitate tua.nos autē volum⁹ impleat scriptura dicens prouerbio.penultimo. Stultus posit⁹ in sublimi:⁊ seruus cū regnauerit mouebunt terram.
¶ Itē postq̄ sumus in dignitate cōstituti q̄rimus quo nā pacto iniurias dudū nobis illatas vindicare valeamus q̄ diu potestas nostris in manib⁹ est:neq̄ enī dñi sum⁹ nisi anni vnius.
¶ Nec curamus illud leuiti.xix.non queres vltionē nec eris mēor iniurie ciuiū tuorū. Q⁊ nos volum⁹ verificare prouerbium dicēs. q̄ stultus accepto in manibus sceptro continua oīm percussione cognoscit.q̄obrē cūctos nostre partis emulos proscriptiōe dānis ⁊ morte dānamus.domos euertimus.⁊ pueros etiā aduersē ptis qñq̄ trucidamus. Q̄ia enim pro voto facere libet:qñ iura silent vigentib⁹ armis. Nec prodest iusticia fatuitate regnāte. Sapiētior enī sibi videtur stultus septē viris loquētibus sententias puer.xxvj. Jō magis expedit occurrere leoni in via q̄ fatuo potestatē habēti.vñ ecclesiastici.xxij. Cum stulto ne multū loquaris:⁊ cū insensato ne abieris.serua te ab illo vt nō molestiā habeas.deflecte ab illo ⁊ īuenies requiē arenā ⁊ salē ⁊ massam ferri facili⁹ est ferre q̄ hominē imprudentē ⁊ fatuū ⁊ impiū. Quod facile probāt facta sepius in italia: vbi pars partē supans cruēta cede prosternit:⁊ flandreñ gādeñ optimos quosdam obtrūcauere viros nobiles ac supma fultos auctoritate. Nec expedit tam romanorū facta recēsere/qui vix vllo tēpore ab cōciuiū cedibus quieuere.vt ex apiani aliorūq̄ scriptorū hystorijs edocemur
¶ Item nō reticendū est q̄ reipublice administratores omnē ad particularē cōmodū referunt vtilitatē. Nec curant tullianū illud q̄ oībus debet esse vnū propositū:vt eadē sit vtilitas vniuscuiusq̄ ⁊ vniuersorū.quā si ad se quisq̄ rapiat/dissoluetur ois humana consociatio:⁊ alibi idē dicit. Qui reipublice presunt/ duo p̄cepta platonis teneāt. Vnū vt ad vtilitatē ciuiū referant quicquid agūt. obliti cōmodū suorū. Alterū vt totū corpus reipublice procurēt/ne dū aliquā partē tuentur/alias deserāt:tutela autē ⁊ procuratio reipublice ad eorū vtilitatē quī cōmissi sunt nō eorū quibus est cōmissa gerenda est. Nā bonum publicū est preponendū priuato. vt supra in primo documēto sermōis p̄me dñice. xl.
¶ Item īpositiones exigēde pecunie principis vel patrie iussu nō equa lāce statuere:sed plus īponere/licet angustiorē foueat domū ei quē grauare velint.vel vt aliū vel alios quos fauore ꝓsequunt licet ditiores/min⁹ grauatos habeāt/ ⁊ quod in hijs maxime nephariū est/pauperū supellectilē rapiunt ad venūdandū exiguo p̄cio.vestes tenues:ac coopertoria lecti.cacabos/patellas/vasa ⁊ parū frumēti/q̄ forsitan pauper toti⁹ anni labore quo miserā foueret vitā cōparauit. Nec curāt quod p̄cipitur exo.xxij.vestimē tum pignoraticiū paupi nocte reddi eo q̄ non habeat aliud in quo dormiat:qui si clamauerit ad dñm exaudietur q⁊ misericors est dñs. Plura quidem alia sunt rectorū impia facta q̄bus potēter legē dei sese trāsgressuros iactabāt.p̄sertim inhibere mendicantibus ne bracatoria erigant/ne locatores minus precij reddāt/prout in nōnullis oppidis belgarū atq̄ in flandria fit:⁊ cogere sacerdotes ad īposi-

tionem prestandam ipsosq; pauperrimos mendicãtes nec curant exẽptos esse ab hmõi eccliasticos viros. C. de epi. & cler. l. j. hij enĩ pro nihilo ducũt ecclesie censuras: nec eas formidant leges q̃ ferrea non inducũt vincula: vel neq̃unt necare laqueo hoies.

¶ Sed hic queritur. Utrũ rectores opidorũ bene faciãt conseruando cõsuetas libertates. Ad elucidationem huius questiõis pono tres ꝓpõnes.

¶ Prima. Laudabiles ꝯsuetudines et que nõ sunt ꝯtra leges tueri virtuosum est & debitum. Patet: quia hoc tria bona faciunt. Primo veneratur predecessores legũ siue cõsuetudinũ bonarũ institutores/ qd̃ ad maiorum spectat reuerentiã atq; antiquorũ veneratione. qd̃ oñi iure decẽtissimũ cõprobatur. Nam licurgus honorari maxie senes instituit / quibus maior impendi honor potest nullus/ q̃ vt ab ipsis edita instituta inuiolabiliter obseruẽtur. Scõm bonum est q̃ ius reipublice tuentur: qd̃ etiam armis licite tueri potest. Si que ꝯo libertates in dispendiũ reipublice vergerẽt: hac ratione nequaq̃ fulcirẽtur. q̃obrem abolẽde poti⁹ essent/ nisi honore forsitan cõpensaretur hmõi detrimentũ. Tertium bonũ est q̃ sedatos atq; pacificos ex assueta legũ seu consuetudinum eruditione cõseruant subditos. In tumultu aũt sunt ꝯtinuo: quibus fixe nulle sunt leges: sed frequẽs eaꝝ est mutatio. vt ptz in populo romano legis agrarie/ & nõnullaꝝ aliarum promulgationis tempore.

¶ Scda propositio. Consuetudines legibus (diuinis pcertim) contrarias et eccliastice libertati derogãtes tueri impiũ est. Patz: quia ꝯsuetudo non debet veritati obesse. q̃obrẽ male cõsuetudines (q̃ potius dicunt corruptele) sunt radicitus euellende. viij. dist. vbi dicit Nicolaus papa. Mala consuetudo non minus q̃ perniciosa corruptela abijcienda & vitanda est. que nisi citius radicitus euellat. In priuilegiorũ ius ab impijs assumitur et incipiunt ꝓuaricationes & varie ꝓsumptiones celerrime non ꝓpresse ꝓ legibus venerari. Et ibi glo. dicit q̃ consuetudo nõ facit illud qd̃ est alias illicitũ/ licitũ. Et ibidẽ August. dicit veritate manifestata cedat consuetudo veritati: qr consuetudinẽ ratio et veritas semp excludit. Et ibidẽ Gre. in. c. si consuetudinẽ. allegat cipr̃ianũ dicentẽ. Quelibet consuetudo q̃tũuis vetusta: q̃tũuis vulgata: veritati oñino est postponenda: & vsus qui veritati est cõtrarius est abolendus.

¶ Tertia propositio. Consuetudines bonis moribus et equitati aut ꝓbitati contrarias tueri dãnabile est. Patet per supradicta. et ratione sic ꝓbatur. Quia si mala cõsuetudo pctm̃ nõ minuit/ sed auget. ex. de simo. non satis. sequitur q̃ defendens malã consuetudinem defendit pctm̃ & causam pcti/ qd̃ est diabolicum. Sunt tñ nonnulli adeo suis in corruptelis & ipijs libertatibus obstinati/ vt potius mortẽ velint excipere q̃ quicq̃ contra eorum priuilegia iniqua sufferre: et hanc ob cãm sepe tumultus exurgũt in ppl'o. cedesq; & innumera mala sequunt.

¶ Quo ad scdam partem sermonis ex euãgelio hodierno qd̃ habet Mat th. xx. tria sumimus documẽta vcz. Q̃ ꝑmatũ in terris ambire nõ decet. Scdo q̃ calicem tribulatiõis cũ ꝯpo nos bibere oportet.

Tertio q̃ alios ad indignationẽ prouocare non licet.

¶ Circa primũ dicit dñs respõdisse matri petenti pro filijs ĩmo ipsis filijs petentibus ore matris. Nescitis quid petatis. Ignorat ꝓfecto quid oneris quid angustie/ quid sollicitudinis/ qd̃ distractionis/ quid inuidie/ quid periculi/ quid inimicitiarum/ quid rixe/ quid detractionis/ qd̃ occasionis peccati/ quid seruitutis/ quid deniq; totius calamitatis petat: qui ꝑmatum inter hoies petit. quẽ qui habuerunt nõnulli sapiẽtiores reiecerunt. Legitur in herodoto/ q̃ quidam sidonij regnũ ꝓ ephestionẽ oblatũ recusauere:

quia nõ essent regali sanguine orti/qõ postea traditũ abolomino q̃ hoc munus minime sperabat:eo q̃ eẽt sanguine regio.qui interrogat⁹ ab alexãdro q̃ patientia tulisset inopiã/rñdit. Vtinam eo aio regnum pati possim.

¶ Sed hic queri. Vtrũ liceat p̃matum in terris appetere.hanc questionem in quadragesimali rothomageñ. super hoc euangelio feci. Sed vltra illas tres proposiones illic positas pono tres alias.

¶ Prima. Primatũ appetẽs et proprio motu q̃rens aut ambitiosus aut auarus est:z cũ vtroq; p̃sumptuosus. Q̃ ptz:quia nõ nisi aut honoris aut lucri gr̃a id querit. Q̃ p̃sumptuosus sit patet:quia p̃sumit se digniorem ceteris. Ab ambitu aũt semotus esse debet antistes. C. de epi.z cle.l.si quẽq; Ideo qui se ingerũt sunt repellẽdi.j. q.vj.sicut is qui vltro se ingerit z ambit ẽ repellend⁹. Auaricia aũt abesse debet.vt in.d.l. si quẽq;. vbi dicitur/ profecto q̃s locus poterit esse tutus: vel q̃ causa excusata siveneranda dei tẽpla pecunijs expugnent: quẽ mux integritatis aut vallũ fidei prouidebimus:si auri sacra fames penetralia veneranda proserpit zc̃.

¶ Scda propositio. Primatũ suscipiens oblatũ aut obedientia ꝓpulsus idoneitate hois intercedente laudandus est.ptz per.c. nisi cũ pridẽ. ex̃. de electio.vbi dicit. Tuncin te verã humilitatẽ custodies:qñ locum sublimẽ per hũilitatẽ effugies:z per obedientiam nõ dimittes. Nam sunt aliqua q̃ li cite possunt accipi:sed nõ licite peti ff.de orig.iu.l.ij.z.in.l.j.§. proinde.ff. de va.z extra or.cog. Vñ Aug.in.c.q̃ epatum.viij.q.j.dicit q̃ locus regiminis sine quo popul⁹ regi non põt: et si ita recipiatur vt administretur vt decet: non tñ decenter appetitur.sic abolomin⁹ de q̃ supra licite regnũ oblatum suscepit: qõ petitũ nõ habuisset. sic Petrus digne per obedientiã regẽdam xpi recepit eccliam. accepto mãdato. Joh. vlt. Pasce oues meas longe vero absunt ab hmõi regula q̃ se importune fauorib⁹ aut viribꝰ adacti vel pecunijs dignitatẽ rapiunt in ecclesia dei: quib⁹ veluti raptorib⁹ excidiũ manere ppetuũ nõ est ambigendum vt supra dixi historiã brẽni gallox ducis referens:z quattuor miliũ militum xersis.

¶ Tertia ꝓpositio. Idoneus quisq; ꝓbabiliter laborẽ primatus ad honorem dei z animarũ salutẽ z bonũ reipublice atq; propriã laudabilẽ exercitationẽ põt appetere: et hoc mõ intelligitur illud qui episcopatũ desiderat bonũ opus desiderat.j.Thi.iij.et exponit per aug.viij.q.j.c.qui epatũ dicens.q̃ episcopatus est nomẽ opis non honoris. Vñ glo.in.l. cõtinet sup verb.sustinet.ff.qõ metus cã dicit.nota honorẽ habere onus. Ideo dicitur viij.q.j.in scriptur⁹. sicut toto desiderio debemus occupationẽ fugere:ita si desit q̃ predicet debem⁹ predicationis onus libenti hũero subire zc̃. predicare aũt est officium epi.xliij.di. di spẽsatio celestis seminis nobis est cõmissa zc̃.et in.c.sit rector. xlij.dist.

¶ Scõm documẽtũ est q̃ calicẽ dñi bibere oportz:q̃ dr̃ p̃ multas tribulationes oportere nos intrare in regnũ dei. Act. xiiij.z Hiere.xlix. Ecce quibus non erat iudiciũ vt biberent calicem biberũt.tu ergo innocẽs eris:nõ sed bibes. quib⁹ ꝑbis dat intelligi/q̃ et iusti z pctõres calicẽ sunt tribulationis bibituri:q̃ si iustus in terra recipit/q̃tomagis ipius z pctõr:ꝑ puer. xj.in fi.et Esa.xxxij. Super humum populi mei spine z vepres ascendent/ q̃tomagis sup oẽs domos gaudij exultãtis:z dñs. Si ĩ viridi hoc faciũt in arido q̃d fiet:dicit igit. Calicem q̃ dem meũ bibetꝭ:de q̃ patrẽ orabat dicens. Pater si possibile est/transeat a me calix iste.

¶ Sed hic q̃ritur. Vtrũ prosperitatẽ hñtes in hac vita possint saluari:z Ad hãc q̃stionem elucidandã pono tres ꝓpõnes. ¶ Prima ꝓpositio. Pctõr ꝓsperitatẽ habẽs in hac vita salutem

difficile ꝯsequet. ¶ Scda ꝓpositio. Sicut pctōr obstinat⁹ duplici ꝯtritione qñq; dr̄ ꝯterend⁹. Hier.xviij. Sic iustus qñq; duplici ꝯsolatiōe venit p̄miandus. Esa.xl. Suscepit de manu dñi duplicia. Et ꝓuer.vl. Oēs domestici ei⁹ vestiti sūt duplicib⁹. Ideo dr̄ Esa.iij. Dicite iusto quoniā bñ.ꝛ.ps̄. cxxiiij. Bñ fac dñe bonis ꝛ rectis corde. et ꝓuer.j.in fin. Qui me audierit absq; terrore req̄escet/ꝛ abūdantia ꝑfruet malorū timore sublato. Sic Abraam/Isaac/Jacob/ꝛ Joseph. bōa habuerūt in pñti/et habuerūt post in celesti regno. Ideo dicit. ps̄. cxxvij. Beatus es.s.in pñti:ꝛ bñ tibi erit.s.in futuro. ¶ Tertia propō. Oīs dulcedo pctī aliqua tribulationis amaritudine necessario purganda est. non est aūt iust⁹ in terra q̄ nō peccet. Eccl's. vij. Sed oē pctm̄ est purgādū. de pe. di.j.si pctm̄ dauid.ꝛ Job. xxiiij. De⁹ inultū abire nō patit/ergo in pñti vel in futuro pctm̄ purgari opz.iux̄ illud Malac.iij. Purgabit filios leui.hec aūt purgatio amaritudinē habz. iux̄ illud Esa.xxiiij. Amara erit potio bibentibus illā/sed peccatū amaritudine purgatur:sicut a suo contrario: qꝛ contraria cōtrarijs curant̄.de pe.di. ij.si quis semel.peccatum aut bibitur quasi vinū in dulcedine. Johel'.j. Et ingreditur blande mordēs in nouissimo sicut coluber. Prouer.xxiij. Cui⁹ venenū amaritudine tribulationis interioris ꝛ exterioris purgatur.

¶ Tertium documentū est ꝙ proximos ad indignationem prouocare nō licet non pater filium. Ephe.vl. Patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros:sed educate illos in disciplina ꝛ timore dñi. Non frater fratrem:quia concordia fratrum domīo placet. Eccl'i. xxv. Non vir vxorē:qꝛ vir ꝛ mulier sibi bene ꝯsentientes dño placent. Eccl'i.xxv. Non ꝓxim⁹ ꝓximū:qꝛ amor ꝓximoꝝ est deo gratus. Eccl'i.xxv. Non ex̄neus ex̄neū.qꝛ q̄tum in nobis est debemus cū om̄ib⁹ pacem habere. Ro.xij. ¶ Prouocantur aūt homīes ad indignationē/aut ex honoris preuentione:vt in hodierno euāgelio vbi dicitur ꝙ alij decem discipuli indignati sunt eo ꝙ hij duo scz Jacobus ꝛ Johānes primū locū querebant apud dñm.quos bon⁹ magister facile pacificauit dicens. ꝙ reges gentiū dominantur illis.qui vero xp̄i auctoritate ꝛ amore p̄ficiunt̄ aliorum ministri ꝛ serui efficiunt̄. Scdo indignatio surgit ex amoris oñsione: qñ scz vni plusq; alteri actiue vel passiue monstrat̄ amor. q̄obrem principes intētos esse ne ad indignationem prouocēt ceteros dū vni maius amoris ostendunt signū necesse est. Nam et catelli hac rōne ad inuidiam ꝓuocātur.hanc ob cām principes anthiochi regis hānibalem inuisum habuere/qꝛ pre ceteris ab rege honoraret̄ ꝛ hec indignatio inuidiā dicit large sū pto noīe indignationis/nō autem ꝑm pl'm. Tertio indignatio surgit ex doloris siue cuiuslibet incōmodi illatione:siue in corpe quis ledat̄:siue in fama:siue in amicis:siue in bonis. Nullum est tam paruū animal qd̄ lesum nō indignet̄ etiā vermis si pede presseris caudam caput ad defensionem sui erigit.

¶ Sed hic queritur. Utrum ꝓpter indignationem aliorū vitandam debeamus desistere a proprio cōmodo. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima propositio. Ob cōmodum ꝓprium qualecunq; offendere proximum nunq̄ licet iniuste/ qm̄ ꝑm ius naturale nullus debet alteri inferre qd̄ sibi nollet īferri. ꝓut habet̄ thob. iiij.ꝛ Lu.vj.ꝛ ex̄.de maio.ꝛ obe.dilecti filij.vñ Catho. Qd̄ tibi nō vis: alteri fecisse caueto. Idē habet̄ in.c.lz. xlv.di.ꝛ.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.sed et fossas.ꝛ.l.di.ī.c.pōderet. Idē hr̄ ī.c. j.di.j. Jō dr̄ in.l. plane.ff.de peti.here.et in.l.cū hij q̄b⁹ alimēta.§.si q̄s de alimētis.ff.de transac.ꝛ.ff. de ꝯdi.inde.l.nā hoc nā.ꝛ.ff.de regu.iu.l. iure nature.ꝛ.ff.de dolo malo.l.itaq;.ꝛ ex̄

de penis.c.suã.q nullus debet cũ alterius iactura locupletari.et ꝓtrariũ faciẽs debz ꝓhiberi.ff.de acq̃.re.do. l.q̃uis.ꝛ.xij.q.j. nulli episcopoꝝ.

¶ Scda ꝓpositio.Cõmodũ ꝓpriũ absq; ꝓximi ꝓuocatione (q̃tũ est possibile) cũ iustitia est ꝓcurandũ. sine nocumẽto ꝓximi nulli dubiũ quin liceat suũ cõmodũ ꝓcurare:qz nemini iniuriã facit qui vtit̃ iure suo. Cogit tñ caritas cauere ꝓximi prouocationẽ non necessariam. Sunt enĩ multa quibus haud iniuria ꝓximi prouocamus: sed nõ caritatẽ seruamus. Neq; enĩ oĩa q̃ licent: expediunt ẽm apl'm.j. Coꝝ.x. Moderatione igit̃ in oĩbus vtendũ est ꝛ mansuetudine. Eccl'i.iij. Fili in mãsuetudine ꝑfice opa tua:ꝛ super hoĩm gloriam diligeris.

¶ Tertia ꝓpositio. Qui ꝙmodũ non necessariũ ob ꝓximi gr̃am deserit sanctus est oĩno dicẽdus.talis erat paulus q̃ dicebat se nunq; carnẽ nec vinũ gustaturũ/ne fratrẽ scãdalizet.j. Corinthꝝ.viij. Sic philippꝰ qui post Alexandrũ coronã accepat/visa militum seditione/coronã e capite detraxit/et concordie causa regno se ꝑuari paratum obtulit.

¶ Feria.v. post.ij. dñicã in.xl.

Multi bellantes aduersum me.ps.lv. In euãgelio hodierno.Lu.xvj.habet̃ hi-storia illius diuitis crudelis epulonis.põposi luxuriosi atq; tenacis. Necnõ ꝛ illius Lazari mendici/ lepꝛosi/ famelici/ nudi/ iusti.cuiꝰ ille diues nec diuitijs iuuare ĩdigentiã/nec mia infirmitatẽ/ nec sumptuositate nuditatẽ/nec ciboꝝ luxuria famẽ dignatus est.q̃obrem digne post cursũ pñtis vite Lazarus requiẽ atq; saturitatẽ / diues vero penam ꝛ indigentiã inuenit. Conuertẽdo aũt malũ diuitis in bonũ ꝓtutis/ dico Mariam fuisse ditissimã q̃ oĩm diuitias supgressa est. puer.vl'. Secũdo fuit induta purpura caritat̃ et bysso ꝓginitatis. puer.vl. Byssus et purpura indumentũ eiꝰ. Tertio epulabatur quotidie splẽdide.i.sobrie.vñ gl'iam hẽbat/qz splendidũ in panibꝰ bñdicent labia multoꝝ. Eccl'i.xxxj.si aũt volumus capere splẽdorẽ epulationis ꝓ liberalitate:nõ inueniet̃ splendidiꝰ epulans q̃ Maria/q̃ panes gr̃e cunctis distribuit fidelibus. In mensa quippe illiꝰ oĩes cibũ habere possunt:cuius vt simus participes/ipam salutemus. Aue Maria.

¶ Multi bellantes ꝛc̃. Non tardant post dños rectoꝛes ciuitatũ ad classẽ venire burgenses atq; ciues quicũq; viuentes ex suis redditibus apparenter in ciuitate:q̃s cum veluti inutiles impatoꝛ reijcere vellet/sic affati sunt. Ne repellas nos pniciosissime regum princeps/qñ et nobis ingenia sunt et vires ad sanctam dei legẽ ꝓterendã. Quibꝰ impatoꝛ. Vos vestris redditibꝰ viuitis.mõ simplici:nec officia/nec artes quibꝰ facinoꝛa ꝓmittatꝭ hẽtis. Ad quẽ illi. Et si redditus hẽamꝰ amplos oꝛnataq; domos/ꝛ suppellectilem multã. Non tñ ideo cessamus augere ꝑ oẽ phas nephasq; diuitias.igitur ꝛ agricolas veramꝰ atq; colonos oñibus vijs vt eoꝝ potiamur bonis. In primis fruges eis necessitatis tpe ꝓmodantes q̃ volumꝰ p̃cio taxamus. Indigentes enĩ oĩne pactũ subire,cogunt̃: paciscimur aũt vt nouo frugũ tpe q̃vilius est frumentũ:nõ quidẽ co equandũ mẽsure ꝓmoditati: sed p̃cio prius ĩposito reddant.sicq; vno ex modio qñq; duo vel tria recipimꝰ/qõ ẽt suo tpe pauperibꝰ mutuũ damus colonis/ꝛ pacto eodẽ duplicatũ recipimus relinquẽtes nihilominus apud eos oẽ debitũ donec in vnũ coacta sũma vires excedat obligati.tũc vrgentes ad sũmã oẽm p̃stãdã cogimꝰ agrũ vineã ve ĩ p̃ciũ etiã mũnũ dare. Hoc agimꝰ vt ĩpleat̃ illud Amos.viij. Audite hoc qui conteritis paupem.ꝛ deficere facitꝭ egenos terre dicentes.q̃niã transibit messis.et venũdabimus merces:ꝛ sabbatũ:ꝛ apiemus frumẽtum vt ĩminuamꝰ mensurã et augeamus siclũ ꝛ supponamꝰ stateras dolo

sas.vt possideamus in argẽto egenos et pauperes p calciamẽtis/ et quisq; lias frumenti vendamus. Nunqd super isto non mouebit terra: ⁊ lugebit ois habitator ei⁹? Nec curamus qđ dicit puer.xj. Qui abscõdũt frumẽta maledicent in popl'is.⁊ illud qđ p̃cipit Exo.xxij. Si pecuniã mutuam dederis populo meo paupi qui habitat tecũ non vrgebis eũ quasi exactor nec vsuris opprimes.et illud Deuto. xv. Si vnus de fratrib⁹ tuis q̃ morat intra portas ciuitatis tue ad paupertatẽ deuenerit nõ obdurabis cor tuũ nec cõtrahes manũ:sed apies eã pauperi ⁊ dabis mutuo quo eũ indigere pspexeris. Justus enĩ miseretur ⁊ cõmodat.ps.cxj. Item nõ modo ẽuare frumentũ ⁊ carius vendere tpe necessitatis:sed etiã vsuras exercere multis modis palliatis nouim⁹ nec curamus qđ pohibet vsura Leuit. xxv.et Exod.xxij.⁊ Deut.xxij.et.ps.xiiij.et Ezec.xviij.et Luc.vj. Mutuũ dãtes nihil inde spantes:qđ recitat in.c.cõsuluit.ex̃.de vsu. pohibetur etiã vsura. xiiij.q.iij.per to.⁊.xiiij.q.iiij. in.c.ministri.⁊.c.si q̃s oblit⁹. et in se. et ex̃.de vsu.c.j.et in cle. co.ti.c.ex graui. vbi dr̃.q; si quis pertinaciter asserat vsuras nõ esse pctm̃ est hereticus ⁊ excõicatur. ¶ Sed volũt vsurarij impleri scripturã que dicit. Non defecit de plateis ciuitatis vsura et dolus. ps. liiij. Et hanc quidem multis tegunt dolositatibus vt vere sit vsura et dolus. Alij siquidem pecuniam ꝓstituũ in certo redditib⁹ annuis/ mutuo linquunt. qđ eo maliciam habet quo nõ modo principalẽ pecuniam/ sed ipsos quoq; reddit⁹ volunt securitatẽ habere que nihilominus ex natura rerũ hipotecatarum haberi non potest.cũ vel grandini/ vel gelu/ vel inundationi/ vel igni/ vel incursionibus/ vel furtis oĩa illa subiaceãt. Quid igitur cause potest esse cur tua preciosior sit pecunia ceteris hipotecatis rebus? An tibi videtur equum superuenientẽ illis oĩbus cum tua mixtis pecunia rebus damno quolibet:nil tuã pati pecuniam oĩ̃ pondere in aliã partem verso? Non enĩ ferendus est q̃ lucrum cõplectitur ⁊ damnũ illi annexum non sustinet.C. de ca.tol.l.vnica Alij pecuniam petẽtibus mutuo prestandam/ asserentes falso se denarijs quidem carere/ merces vero libenter quas habent mutuo daturos/ quas illi indigentia cõpulsi aucto in duplũ precio captunt. Cumq; pecuniam ex mercibus conflare cogantur:ignorãtes quo nã modo harum habeant expeditionem/ eidem qui mutuo dedit/ fingenti tamen se gratia amicitie/ que fisse quẽpiam extraneũ/ q̃ merces accipiat/ diminuto in duplum precio relinquũt.sicq; tertiam tm̃modo precij partem obtinẽt:quoniã quod erat valoris decem precio viginti mutuũ accepit:⁊ qđ vigĩti mutuo accepit q̃nq; tantũmodo preciũ habebit.quodq;dẽ oĩm vsurarũ voraginem excedit. Alij vero ĩ societatẽ mercature pecunias adijciunt suas: lucrum capientes:dãnum vero respuentes. Alij modo simili in greges ⁊ armenta cõicant: omnẽ aduersam in socium fortunã quertentes. ¶ Sed hic queritur. Utrum q̃s teneatur mutuũ dare gratis? Ad elucidationem huius questionis pono tres proposiones.

¶ Prima. Mutuũ dare in necessitate/ qui potest caritatis iure tenet. qđ probatur per illud Deuterono. xv. supra allegatum.

¶ Scda ꝓpositio. Mutuũ dare ad alterius lucrũ augendũ vel luxum exercendũ nemo tenet. immo pot⁹ vbi ratio pcti est/ prohibet. Sunt tm̃ qui volentius mutuas dabunt pecunias in ludũ/ vel luxũ/ vel meretrices/ vel pompam effundendas q̃s in elemosinas vel quelibet pia opera.

¶ Tertia ꝓpositio. Mutuũ dans ob alterius lucrũ vel honorẽ licite commodi particeps esse potest. alias q̃ mutuum dare vult gratis det. Sic enim p̃cium vasorũ ostentationis gratia cõcessor ⁊ pecunie ĩ mercaturã adiecte

quis debite recipit/ qz hoc non habet rõnem mutui:sed cõmodati.ff.cõmo. l.iij. Ideo si res commodata deterioz reddatur non videf reddita nisi cũ satisfactione:vt in.d.l.iij. Ideo dicif in l.nũmismatũ. ff.de vsufr. q nũmismatum veterũ que pro gẽmis vel ornatu habenf vsusfructus põt legari.

¶ Quo ad scdam partem sermonis ex euangelio tria sumiñ documẽta.

Primum.q supfluitas victus z vestitus est vitanda.

Scdm.q paupertas est miseranda z alacriter toleranda.

Tertium q prosperitas huius mũdi est in penis cõmutanda.

¶ Circa primũ dicitur in euangelio q erat quidã diues q̃ induebaf quotidie purpura et byſſo.z epulabaf splẽdide.i.laute.z hoc quidem reprehensiue dicitur. ¶ Vbi queritur. Vtrũ splendidus amictꝰ vestiũ z sumptuosus ciboz apparatus iducat damnationem. Ad solutionẽ pmc questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Immoderatus cultus cũ intentione superandi maiozes vel eq̃les:vel ad luxuriã alliciendi semp est pctũ mortale.ptz:qz superbia est peccatũ mortale. talis aũt immoderatio vestiũ si causa alios maiozes vel equales superandi proculdubio superbia est.Esa.xxx.dicitur q portant super humeros diuitias suas.sequitur. Superbia tantũ est.quiesce/ z sic dicitur Act.xij.q herodes elatus in veste regia ꝙsumptus a vermibus expirauit. Ideo dicitur Eccli. xj. Ne glorieris in vestitu vnq̃/z pfecto stultũ est gloriari in vestibus.qz vt dicit Oui. Vestes quas geritꝫ sordida lana fuit. Si aũt fiat intentione luxurie:tũc etiam est peccatũ mortale/quia fit intentione trahendi et cõmittendi peccatum mortale. Igitur fm Philelphũ veste modũ seruare decet. Nam cultꝰ amenus luxuriã excitat.Prouer.vij.Occurrit illi ĩ ornatu meretricio. z Eze. xxiij. dicitur q aspectu nobilium discoloribus indutoꝝ mulieres prouocantur ad libidinem.

¶ Scda propositio. Immoderatus cultus ex curiositate procedens in se periculum peccati mortalis continere videtur.ptz:quia talis transcendit statum suũ. Ideo dicitur Sopho.j. q visitabit dñs sup indutos veste peregrina.de hoc vide.c.parsimoniam. xlj.dist.et.c.omnis iactura.xxj.q.iiij. Igitur dicit Ouid. Procul sint a nobis iuuenes vt femina compti. In clericis autẽ hec curiositas z monachis maxime reprehenditur: vt in.d.c.oñis iactura.et in.c.clerici.ex. de vi.z ho. cler.z in cle.de mo.c.j.§.statuim.vbi dicitur nõ querak quod pretiosius et subtilius:sed quod vtilius est.

¶ Tertia propositio. Sumptuosus cultus cõdecens statui persone citra intentionem peccati.nõihil habens cõplacentie/nõ est mortale. Reprehẽsibilis autem est in vestitu nimia sumptuositas/nimia curiositas siue nouitas/z lubricitas ex modo vestitus vel ex superfluitate. Ex modovt cũ est inhonestus:ex superfluitate vt cum est ibi excessus:vel in longitudine:vel latitudine: vel multitudine/ q̃ deberet paupibus erogari.xlvij.di.sicut hij.

¶ Circa scdm dicitur q erat quidã mendicus nomine Lazarus/qui iacebat ad ianuam eius.scz diuitis vlceribus plenus/ cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis/ z nemo illi dabat. Sed et canes veniebant z lingebant vlcera eius. Nam ad cõmiserationẽ pauperum etiam nos canum monẽt exempla. Beatus qui intelligit super egenũ et pauperem: quoniam in die mala liberabit eũ dominus.ps.xl. Viscera autẽ impioꝝ crudelia nesciunt misereri. Prouer. xij.et Iere.vj.Crudelis non miserebitur. Ideo iudicium sine misericordia fiet illi qui misericordiam non fecerit. Jac.ij. Unde Philosophus.ij. retho.dicit eos ex toto perijsse/ q̃ non miserentur/quos reprobat dominus Amos.vj.dicens. Comeditis agnum de grege ꝛc.sequitur. Post oñes vo-

luptates nihil patiebantur super contritione Joseph. Nam delicijs vacãtes miserias ignorãtes pauperum nõ miserentur. at Job opulentus/ pauperum ꝓpatiebatur. Job. xxx. Quorum nudata vestiebat latera ꝛ buccellam diuidebat. Job. xxxj. Neqꝫ enim alia re propius accedunt homies ad deum qꝫ miserendo. quoniam dei proprium est misereri. Ideo dicitur Eccli. xviij. Miseratio hominis circa ꝓximum suũ. misericordia autẽ dei super oẽm carnem. et Eccli. iiij. hortat dicens. Fili elemosinam pauperis ne defraudes/ ꝛ ne auertas oculos tuos a paupere: animã esuriẽtem ne despexeris. et non exasperes pauperem in inopia sua. Cor inopis ne afflixeris: ꝛ non protrahas datum angustiãti/ rogationem contribulanti ne abijcias/ et non relinquas querẽtibus te retro maledicere. Maledicẽti enim tibi in amaritudine anime exaudietur deprecatio illius/ exaudiet autẽ eum qui fecit illũ. Declina pauperi sine tristicia aurem tuã: ꝛ rñde illi pacifice. homo igitur miserendo se hominẽ ostendit/ et xpianum/ qz sic adimplet legẽ xpi. lxxxvj. di. qui clementiam: ꝛ regiũ se habere cor. Quid. Regia crede mihi res est succurrere lapsis.

¶ Circa tertium dicitur. Mortuus est diues ꝛ sepultus in inferno. Lazarus vero in abrahe deportatus est sinum. Siquidem diuitũ ꝛ pauperum vna est mortis expectatio: sed diuersa finis conclusio. Mors quidem pauperibus cuncta proscindit mala. Diuitibus vero cũcta adimit bona: mortem iusti pauperis felicitas ꝑpetua sequit. Mortem iniusti diuitis: interminabilis pena comitatur. tũnẽdam igit tpalẽ censent felicitatẽ sapiẽtes.

¶ Sed hic queritur. Utrum diuitie sint cã damnatiõis. Ad elucidationẽ huius q̃stionis pono tres ꝓpões.

¶ Prima. Diuitie male acquisite vt retente in baratrum perditionis adducunt. Unde dicitur Eccls. vj. Diuitie cõseruate in malum domini sui: pereunt enim in afflictione pessima. ꝗbozem dicitur Mat. xvj. Quid enĩ prodest homini si mundũ vniuersum lucretur: anime vero sue detrimentũ patiatur: aut quã dabit homo cõmutationẽ pro aĩa sua ꝛ Cui alludit illud ps̃. xlviij. Qui confidunt in virtute sua: ꝛ in multitudine diuitiarũ suarũ gloriant. frater non redimet: redimet homo. et non dabit deo placationem suam ꝛ preciũ redẽptionis anime sue et laborabit ineternum/ scz in penis/ ꝛ viuet adhuc in finem: quia videlicet nunqꝫ morie: licet mori velit. Apoc. ix. et Esa. vlt. Uermis eorũ non morietur: ꝛ ignis non extinguetur. Non videbit interitum. scz peccati sui cum viderit sapientes morientes. scz huic mundo ꝛ affectui peccatoꝝ/ hij enim soli sapientes qui peccatis mori nouerunt/ simul insipiẽs ꝛ stultus peribũt scz morte pessima pctõrũ. ps̃. xxxiij. Qui enĩ peccato mori nescit/ morit deo: ꝛ qui pctõ morit/ viuit deo. Ro. vj. Sequit. Et relinquent alienis diuitias suas ꝛc. Reddant igit qui aliena possident anteqꝫ deserãtur.

¶ Scda ꝓpositio. Diuitie licet iuste nimis tñ dilecte/ dãnationem acquirunt. Ideo dr̃. ps̃. lxj. Diuitie si affluant: nolite cor apponere. Nam culpa non est in sensu: sed in affectu. xlj. dist. delitie. Qui enĩ inordinate diuitias diligit iniquus est. iuxta illud Eccli. x. Nichil iniquius qꝫ amare pecuniã hic enĩ ꝛ aĩam suam venalẽ habz. qñ scilicet seipm venũdat pctõ: ꝛ pro lucro seipm auarus ad omia libẽter exponit. iuxt illud Virgi. Quid nõ mortalia pectora cogis auri sacra fames: ꝛ Ideo de talibus dicitur. Denundati sunt vt facerent malum. j. Mach. j. Hoc modo se vendit meretrix/ et proditor: ꝛ qui iussu alterius alium occidit. qui peierat: vel falsum profert testimonium: vel aliud quodlibet peccatum pecunia committit. Hij enim propter nummũ contemnunt deum. xij. q. j. duo sunt. ergo vt dicit Arator libro. j. Auri cesset amor qui pectora

semper adurit.quo capiť mortale genus: qua pullulat oẽ de radice malũ cuiꝰ violentiꝰ ardet: ambitio crescente mõ: stimulantq; rapinis addita lucra famem. ¶ Tertia ꝓpositio. Diuitie iuste/sobrie conseruate/ pie distribute nõ modo dãnationem non inducunt: sed etiã salutem acq̃runt. Unde Eccl's.vij. Melior est sapientia cum diuitijs et magis prodest videntibus solem. i. intuentibus xp̃m qui est sol iustitie. Juste tñ dico videlicz vt sint iuste acq̃site ꝛ iuste retente/ qñ melior est modicũ iusto sup diuitias peccatorum multas.pš.xxxvj.et puer.xvj Melioꝰ est modicũ cũ iustitia q̃ multi fructꝰ cum iniq̃tate. Sobrie dico ne nimiũ amenť vel curenť: sed qui vtũtur tanq̃ nõ vtanť.j.Cor.vij. Pie dico vt in pios vsus distribuãtur/ ꝛ talis dicitur beatus diues cuius elemosinas enarrabit oñis ecclesia sanctorum.Eccli.xxxj.quia inuentus est sine macula nec sperauit in pecunia.diues rebus talis est/sed non maculatꝰ affectu. Jgiť diuitie ꝛ iuuant bonos et ledũt malos. Sicut dicit Ambro. i homelia de zacheo.Diuitie sicut sũt impedimenta reprobis ita bonis sunt adiumenta virtutũ. Jdem dicit philosophus.ij.mora.c.iij.dicit q̃ potentatus ꝛ opulentia neq̃ hominẽ offendunt. Jgitur sicut infirmis corpore vinum ꝛ cetera de se bona auferũtur quia illi noxia sunt/ sano ꝙo optima: sic malis essent auferenda bona mundi huiꝰ. Jdeo bona bonis creata sunt ab initio.et malis mala.Eccli.xxxix. Nam vsus rerum culpam non facit: sed libido.xlj.disti. delicie. ergo iusti ex diuitijs possunt redimere peccata sicut consuluit Daniel nabugodonosor.Dañ.iiij.Jdeo dicitur Prouerb. xiij.Redemptio viri diuitie sue.Nam iustus habet quidẽ diuitias/sed non habetur ab eis.Jniquus vero nõ habet diuitias: sed habeť ab eis. Jdeo dicitur Prouer.xiij. Est pauper cũ in multis diuitijs sit.et Catho. Eger diues habet nũmos:sed non habet sepsum.et alius. Jlle nũmos aurumq; recondit.nescius vti compositis/ metuensq; velut cõtingere sacrum. Nec cõsiderat auarus q̃ aliꝰ in bonis suis luxuriabiť.Eccli.xiiij.et Job.v.Cuius messem famelicus ꝛ ipsum rapiet armatus:et bibent sitientes diuitias eius. Jdem.xxvij. Si congregauerit quasi terram argentũ:ꝛ sicut lutum p̃ parauerit vestimẽta. ꝓparabit quidem sed iustus vestietur illis ꝛ argentum innocens diuidet.Diues cũ dormierit nihil secũ afferet/ aperiet oculos suos ꝛ nihil ĩueniet.Ycor.pš.lxxv Dormierũt somnũ suum ꝛ nihil inuenerunt oñes viri diuitiarum in manibus suis.Jdeo dicitur Eccl's.ij.in fi. Peccatori dedit deꝰ curam supfluã: vt congreget et tradat ei q̃ placuit deo. ¶ Sed hic queritur. Utrum sint effundende diuitie.Ad solutionem huius questionis pono tres ꝓpositões. ¶ Prima.Diuitias turpiter effũdere stultum est:quomodo effundũt lusores:ꝛ qui conuiuijs ꝛ meretricibus atq; histrionibus ꝛ adulatoribus donant:vel qui vestibus ꝛ sumptibꝰ sup fluis aut rerũ voluntaria perditione ꝙsumunt.sicut illi duo discipuli chratonis philosophi/ q̃ gẽmas fregerũt. ¶ Scda ꝓpositio. Sicut nimiũ retinere ꝛ parcius vti diuitijs est confusibile: sic modeste illis vti ꝛ liberaliter est honorabile. Oꝛ sit ꝙfusibile nimis parce vti patet per illud Eccles.vj. Est malum quod vidi apud homines vir cui deus dedit diuitias ꝛ nihil de esse illi exꝰ oibꝰ que desiderat: nec potestatem tribuit ei vt comedat ex eo: sed vir extraneus vorabit illud.et Eccli.xiiij. Uiro cupido sine ratione est substãtia:ꝛ homini liuido ad quid aurum:qui sibi neq̃ est:cui bonus erit: Oculus malus ad mala:et nõ satiabitur pane indigẽs:ꝛ in tristicia erit super mensam suam/ cui concordat Juuena.in satyra vbi dicit. Seruoꝝ vẽtres modio ƀuanť iniquo q̃q; esuriẽs: nec enĩ oia sustinet inq̃ mucida ꝛc̃. ¶ Tertia ꝓpositio. Effundens opes

liberaliter: et in honorem dei et gloriam habet in presenti z premiũ in futuro. ergo fm oui. Audi hospes contẽnere opes z te quoq; dignũ finge deo Mã liberalis ẽ deo similis q̃ dat oĩbus affluẽter z nemini imp̃opat. iac. j.

¶ Feria sexta post secundam dominicam in quadragesima.

MUlti bellantes aduersum me. ps. lv. Vineã patrisfamilias hodie plãtasse narrat euangeliũ parabolice sumptũ. math. xxj. gẽtiles dionysium primo vineaz edocuisse vsum referunt. vt diodorus in li. v. dicit. et ob hanc causam diuinis celebratũ honoribus per orbem terrarũ. nos vero scripture credimus sacre: q̃ noe p̃mũ vinee plãtatorẽ asserit post diluuiũ. gen̄. ix. Quod referentes ad gl'iosam virginẽ dico cõparatiue ad nostrũ intelligẽdi modulũ/ patrẽfa. totius mũdi curie inundatione pctĩ cernẽs vniuersam perijsse terrã/ oẽmq; vinearũ. i. meritoriorũ operũ/ extinctã radicẽ. i. gratiã. decreuit angulũ quendã preseruare mũdissime z eminẽtissime terre. In quẽ peccati abũdans illuuies non attingeret/ vbi gratã suis vsibus plantaret vineã/ q̃ vitẽ illam abundãtem x̃pm produceret/ in lateribus domus dei. p̃s. cxxvij. vinũ salutis exprimens in torcular crucis. Ad quod bibendũ inuitat ipse dicẽs cãti. v. bibite z ĩebriamini z puer. ix. Bibite vinum quod miscui vobis. Quod quidẽ vinũ virgines inebriat. zacha. ix. in fi. vinũ inquit germinãs v̄gines. nã x̃pi amor plures germinauit virgines/ que x̃pi delicias carnalibus preposuerũt oblectamentis. quarũ primaria oĩm veluti vinea propagans extitit maria virgo. Sepẽ aũt circundedit dñs virgini. i. angelorũ custodia z iusticie limitibus vallauit. Mã vbi nõ est sepes diripietur possessio. eccli. xxxvj. Torcular vero posuit in ea caritatis. quod x̃ps solus calcauit. esa. lxiij. turrim vero fortitudinis a facie inimici. p̃s. lx. z canti. iiij. turris dauid edificata cum propugnaculis. nam ex torculari voluntatis debemus exprimere vinum deuotionis dignum dilecto ad potandum. cãti. vj. vt fecit beatissima virgo maria. quam salutemus dicentes illud angelicum Aue gratia plena dominus tecum.

¶ Multi bellantes aduersum me vbi supra. Liuiũ z burgensiũ ordinẽ sequitur fallax turba mercatorũ/ qui scelestissimo imperatori presentati. hac inculta vsi sunt oratione. Ad te fugiẽde princeps nostris cũ mercibus opẽ cõtra sanctã dei legẽ aduenimus prestaturi. Siquidẽ tuus pergrauis exercitus hijs quoq; nostris mercibus eget quibus emendis vendendis ve continuis impugnamus mẽdacijs diuine legis veritatẽ. Nam imprimis mẽdacijs pro veritate vti ꝓsueuimus. vt impleatur illud. Hie. ix. docuerunt linguam suam loqui mendaciũ. Mã cunctas merces in emẽdo despicimus/ in vendendo autẽ collaudamus. Juxta illud prouer. xx. malũ est dicit oĩs emptor. z cũ recesserit tunc gloriabitur. Ideo dicit. eccli. xxvij. Sicut in medio cõpaginis lapidũ palus figit: sic inter mediũ emptionis z venditionis coangustabit peccatis. Itẽ inter sarcinas falsas ponere secreto loco merces lucrosum pcepimus/ satis est superficiẽ sarcinarũ pre se ferre bonitatẽ in medio autẽ falsitatẽ maliciãq; celari veluti inter anglicanarũ sarcinas lanarũ imponere gallicaz partẽ: z inter optimos memini pãnos imponere deteriores aliquos. z iter cumulos optimi puriq; frumenti siliginem loliũ ve spargere: z optimũ vini liquorẽ aqua moderare. vt impleatur illud. esa. j. vinũ tuũ mixtũ est aqua. Siquidẽ lauari dignũ existimãt vinũ quod tãtis lutis cõuectũ maculatũ formidant. De hijs dr̃. p̃s. lxxxviij. quid est aliud Negociatores illi abhominabiles sunt q̃ iusticiã dei nõ cõsiderãtes per immoderatũ pecunie ambitũ polluũt merces suas plus ꝓiurijs onerãdo q̃z precijs. tales eiecit dñs de templo. ꝛc.

¶ Itē q̄to carius possumus vendere merces nr̄as prudēcie referimus/ nec curamus vbi oportet iuramenta periuriaq; miscere / cum falsis horrēdisq; imprecatiōibus. ⁊ ob hāc causā eiecit eos dn̄s de templo.di.lxxxviij. eijciens.⁊.c.quid est aliud negociū nisi q̄ possunt vilius comparari:carius velle distrahere.

¶ Item nobilibus quibusdam ⁊ alijs qui soluendi non habent facultatem in promptu duplicare precium non erubescimus vendentes(quod non est nostrum) tempus.

¶ Itē longis ⁊ amplis vti mēsuris in emendo / breuioribus autem ⁊ minoribus in vendendo magne commoditatis est. Nec curamus quod precipitur. leui.xix.habere stateram equam et pondera iusta atq; sestarium. Et quod dicitur. Prouerbio.xj. statera dolosa abhominatio est apud deum ⁊ pondus equū volūtas eius. Et quod ꝓhibet statera sine mēsura dolosa.extra de emptio.⁊ vendi.c.si quis iustas mēsuras.⁊ xxiiij.q.j. Ne afferam⁹ stateras dolosas.⁊ in cle.ne cle.vl' mo.c. j.⁊ q̄ tales debent exilio dānari.ff.de extraordi. criminib⁹.l.annonā.⁊.l. in dardanarios.vbi glo.dicit q̄ ille dardanus operā dabat.vt annona carior fieret emēdo oēm quā poterat/vt postea ipse solus venderet. Habētes mēsuras falsas etiā puniunt per.l.pe. ff. ad.l.cor.de falsis.cōdēnati in duplo. ⁊ postea relegati:inter hos maxīe fuere quidā apothecarij / q̄ minus semp prestāt pōderis q̄ debeāt in aromatibus distribuēdis. Neq; vacat horribili pctō corruptis cōficere drogis siue radicibus medicinas: quarū poculo plerique statutū ante tēpus vite decedunt. Et hij quidē radicibus ⁊ clisterijs corpus implētes moribūdū/marsupiū cito euacuāt antea plenum.felices q̄ manus euaserūt istorum.

¶ Sed hic querit/vtrū ars mercature sit licita.hāc q̄stionē feci in quadragesimali rothomagensi feria scd̄a post quartā dñicam quadragesime.

¶ Sed vltra ea que illic dicta sūt adhuc ponam tres propositiones.

¶ Prima propositio. Exercens mercaturā ob reipu. necessitatē ⁊ commodum plurimorū honestū potest ꝑcipere lucrū/ ⁊ sic dicit.lxxxviij.di. fornicari nūq̄ licet:negociari vero aliqñ licet anteq̄ ecclesiasticus fit.

¶ Sed est notandū q̄ multi sunt mercatores. Aliqui vendunt ⁊ emunt gradus sacerdotij.quod nō licet.vt in l.si quēq̄.C.de epi.⁊ cle. Nemo gradū sacerdotij venalitate mercetur.⁊c. Alij emūt ⁊ vēdūt carnes.sicut lenones infames.ff.de hijs q̄ no.īfa.l.j.⁊ l.athletas.⁊.ff.de rit.nup.l.palā. Alij vēdūt castra ⁊ ciuitates/vt proditores.

¶ Secūda. Exercēs mercaturam vt vitā foueat debitū lucrū ꝑcipere potest.⁊ p̄sertim si id agit exercitij causa vt in c.eijciens. lxxxviij.distin.§.quicunq; rem cōparat non vt ita integrā ⁊ immutatā vendat: sed vt materia sibi sit inde aliquid operādi. Ille nō est negociator/intellige dūmodo non mētiatur.neq; fraudē faciat. quia vt dicit aug.in c.qm̄.lxxxviij.di. pctā sunt hominū nō rerū. de mendacio inquit agitur non de negocio.

¶ Tertia. Exercens mercaturam ob auariciā ⁊ īmoderate lucrū appetens vel recipiens vilis est/⁊ turpe lucrum sequēs.vt in d.c.eijciens.et c.quid est aliud. Sed nota mercantiam non licere clericis.extra ne cle. vel mo.c.j. lxxxviij.di.negociatorē clericū.et extra de vi.⁊ ho.cle.clerici. Nulla siquidem conuentio sordidorū munerū debet esse circa clericos.C.de epi.⁊ cle. l.j.nec debēt habere aliquid cōmune cum publicis actiōibus ibidem l.placet. Nā domesticus iudicis debet esse remot⁹ a publicis actib⁹. C de asse. iu.l.domestic⁹.sacerdos autē debet esse assessor xp̄i.si tamen fuerit imitator apostolorū. Itē litteratos non decet esse negociatores.lxxxviij.disti. inutile ⁊ valde laboriosum est hominē litteratum ratiociniorū causas assumere. ⁊ in eis quod non expedit/se obligare.

Neqꝫ nobilibus C. de commer. ⁊ mer. l. nobiliores.

¶ Quo ad secundã partẽ sermonis ex hodierno euangelio tria sumimus documenta: videlicet. ꝙ oportet debitos fructus reddere.

Scdo ꝙ bene facientibus non debemus malum querere.

Tertio ꝙ malos in finem oportet male perire.

¶ Circa primũ dicitur ꝙ plantate vinee fructus dñs per seruos/ demum/ per filiũ petijt ab agricolis. sicut alibi de talentis datis lucrũ exigit. Math. xxv. A prelatis petit fructus regiminis. iuxta illd. Eze. xxxiiij. Sanguinẽ ouiũ mearũ requirã de manu vestra. ⁊ Hie. xiij. vbi est grex q̃ datus est tibi? Sꝫ heu qꝛ mlti sunt qui inuenient̃ comedisse ⁊ deuastasse fructꝰ vinee iuxta illud. ps. lxxix. exterminauit eã ap de silua: et singularis ferus depastus est eã. A doctoribꝰ petet fructũ scientie: qm̃ plantate iuxta aquas arbores debẽt reddere fructũ ĩ tẽpore suo. ps. j. Sed dicet̃ de multis. perijt consiliũ a filijs: inutilis facta est sapientia eorum. Hie. xlix.

¶ A religiosis petet̃ fructus orationũ ⁊ ꝯtẽplationũ atqꝫ lectionũ ⁊ quietis ꝯcesse. qꝛ debẽt quasi libanus fructificare suauitatẽ odoris. i. deuotionis. sed dicet̃ de multis ꝙ sunt palmites seu arbor infructuosa: sicut illa ficus a qua dñs req̃siuit fructꝰ/ cui maledixit. math. xxj. Nã oĩs arbor q̃ non facit fructũ bonũ excidet̃: ⁊ in ignem mittet̃. math. iij. Ab oĩbus mundanis requiret̃ fructus laborũ suorũ/ qm̃ bonorũ laboꝝ gloriosus est fructus. sap. iij. Sed dicet̃ de multis ꝙ habẽt labores sine fructu ⁊ ĩutilia opa eorũ. sap. iij: qm̃ lassati sũt in via iniq̃tatis ⁊ perditiõis. sap. v. ⁊ Hie. ix. vt inique agerent laborauerũt. Uideamꝰ igit̃ quẽ fructũ reddere possimꝰ ex vinea aĩme nr̃e ⁊ corpis: ne cõtingat dicere. vineã meã non custodiui/ cã. j. in qua si bene operati fuerimus: reddet dñs mercedem laborum. Sapien. x.

¶ Circa scdm dicit̃ ꝙ ingrati agricole seruos q̃ ad ꝑcipiendũ vinee fructꝰ venerãt mãdato dñi. lapidauerunt et occiderũt etiã propriũ filium. Quod quidẽ exemplũ sequũtur et maliciam imitant̃ q̃ predicatores pctã corrigentes ⁊ virtutes exigentes persequũtur iuxta illud amos. v. Odio habuerunt corripientẽ in porta.

¶ Horũ pariter ingratitudinẽ sectãtur: q̃ creditoribꝰ iniurias pro solutione rependunt iuxta illud eccl̃i. xxix. Multi quasi inuentionẽ estimauerũt fenus ⁊ prestiterũt molestiã hijs qui adiuuerunt. donec accipiãt osculantur manus dantis/ ⁊ in ꝓmissionibus humiliãt vocẽ suã/ ⁊ in tempore redditionis postulabit tẽpus: ⁊ loquet̃ ꝟba tedij ⁊ murmurationũ/ ⁊ tẽpus causabitur. si aũt potuerit aduersabit̃. solidi vix reddet dimidiũ/ ⁊ cõputabit illud quasi inuentionẽ. sinautẽ fraudabit illũ pecunia sua ⁊ possidebit illum inimicũ gratis ⁊ conuitia ⁊ maledicta reddet illi. ⁊ ꝓ honore ⁊ beneficio reddet illi cõtumeliã. quod est officiũ pessimorũ videlicet reddere mala pro bonis. ps. xxxiiij. Retribuebãt mihi mala pro bonis. Idem. cviij. pro eo vt me diligerent detrahebãt michi. vñ btũs aug. xxiij. q. v. dicit. sex sunt differẽtie reddere bona ꝓ malis: nõ reddere mala pro malis. ⁊ hec bonoꝝ sunt ⁊ prius melius. Nõ reddere bona pro bonis ⁊ reddere mala pro bonis. ⁊ hec malorũ sunt. ⁊ post eiꝰ deterius reddere ꝓ bonis bona/ ⁊ pro malis mala/ ⁊ hec mediocriũ sunt. ⁊ priꝰ plꝰ ꝓpinquũ bonis ⁊c̃. Si igitur ꝓhibemur reddere mala pro malis. ro. xij. non reddentes malum pro malo. ⁊. xxiij. q. v. c. ad fidem vbi dicit aug. ad petilianũ ꝙ non cogimur bene facere inimicis sed male facere ꝓhibemur. quid fiet hijs qui non reddunt bona immo mala pro bonis?

¶ Circa tertium dicitur ꝙ in finem malos male perdet/ et vineam suam locabit alijs agricolis qui reddent ei fructum. Sed hic queritur vtrum omniũ malorum finis sit perditio? Ad

elucidationē huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Quorūdā malorū finis est bonus simpliciter. vbi videlicet desinūt esse mali ⁊ efficiunt boni/ quiescētes puerse agere ⁊ incipiētes bene facere. esa. j. ⁊ iuxta hoc dicit. ps. xxxiij ⁊ xxxvj. declina a malo ⁊ fac bonū. nichil est aliud finē ponere malicie q̄ incipere bonitatē exercere. Et hm hoc hortatur apls Ro. vj. sicut exhibuistis membra vra seruire iniquitati/ ita nūc exhibete ad seruiendū iusticie. qđ recitat in c. oēs hui⁹ scti dilectores. xlvij. di.

¶ Scda ppō. Quorūdā malorū finis apparēter est bon⁹ moraliter vero malus. vt eorū q̄ vident honorabile cōsequi funus. ⁊ lecto mori circunstāte cō sanguineorū atq; amicorū caterua/ delati in vltimā vsq; senectam et adiuti cūctis in necessitatib⁹: is horū pfecto mors est pessima ps. xxxiij. hic eīm gloriam. illic vero penā sortiunt. quēadmodū diuitis hesterni pbatur exemplo. luc. xvj. Dicit tñ primuni puerbio q̄ bonevite bonus est finis/ ⁊ male malus. qm̄ difficile bono peragunt exitu que malo sunt inchoata principio. j. q. j principatus. difficile igitur est eos bonum sortiri finē/ qui malā vitā inchoarūt: nō tñ semp apparēs exitus acta pbat. vt dicit Oui. sed exitus finalis.

¶ Tertia propō plerūq; malorū etiā tēporalis/ eternalis vero semper pessimus est finis. patet. q⁹ tēporaliter peccatores psequitur malū. puer. xiij. pena siquidem suos tenebit auctores. C de pe. l. sancimus. q̄ obrē laqueo perire latrones ⁊ gladio videmus homicidas atq; facinorosos hoīes multa pericula vallant. ps. xxxvij. multa flagella peccatoris. ⁊. cxxiiij. declinātes in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem.

¶ Sabbato post secūdā dñicam. xl.

QVlti bellantes aduersum me. ps. lv. Quorū hodie filiorū hist̄oriā narrat euangeliū. lu. xv. quorū iunior dissipata portiōe sua luxurie vacando in egestatē adactus propriam intellexit culpam/ patrisq; mīe memor/ ad eū cū humilitate reuersus est. quē pater multo excepit gaudio/ murmurāte seniore filio/ q̄ patris precepta nūq; fuerat pretergressus: nūq; sibi collatū eum gratulationis honorem a patre. quem pater blando sedauit eloquio ⁊ participem exultatiōis effecit. Nos vero qui iunioris filij tipū gerimus cognoscentes nō nisi gratia marie indulgentiam fuisse patris consecutos eam nostre patronā cause flagitātes salutem⁹ dicētes. Aue maria.

¶ Multi bellantes aduersum me vbi supra. Classem piraticā post mercatores imitati sunt artifices mechanici. Sed ecce dum horū ordinarē exercitum: superuenit nuncius imperatoris dicens. plures infirmos atq; vulneribus confectos in exercitu sine medicis aut cirurgicis esse: q̄obrē festinare medicos ⁊ cirurgicos in classem ad ducere. ¶ Perq̄siti tota ciuitate simul conuenere ingens togatorum cumulus vtriusq; artis parati in bellum cōtra sanctā dei legem subito proficisci. Et licet horum sit opera bello necessaria: presertim cirurgicorū. nec oīno deesse debeāt: nichilominus ⁊ ipi quibus impugnare sciāt modis sanctam dei legē/ aperire voluerūt. Et medicorū quidē prima glia est q̄ plurimos occidisse/ qm̄ tales exptos reddit occisorū mors. q̄obrem in quosdā paupiores religiosos q̄ nil iam habeāt quod amittere doleāt in hoc mūdo/ prima sue rudimenta artis audacter expiri: ⁊ qđ i vltimā vim hēat medicina pbare nec magnū ducere viri mortē: q̄ nil magnū possit in mūdo. licere aūt periculo paupis/ diuitis expiri medelam.

¶ Fuisse iuuenem atq; nouellū audiui medicū/ q̄ hac ratione permaximā cū gardiano cuiusdā cōuentus familiaritatem cōtraxerit: quo promptiorem in medendis fratribus eum arbitraretur. qua quidem familiaritate vsi fratres/ cum primum aliquid sē tiebant grauaminis ad medicum re-

currebant:que enĩ facilius habentur familiarius appetunt. paratissimũ se aũt offerebat medicus expiri cupiẽs medicinarũ virtutẽ/quibus ꝯplures in funus fratres adiecit. ¶Postmodũ vero cũ se vltima granatũ infirmitate noscet medicꝰ:gardianũ accersiri iussit/ qui nota medici calamitate veluti singularẽ fratrũ precibꝰ amicũ cõmẽ dabat. ¶Cũ vero ad iacentis lectũ peruenisset:ille veniã occisorũ a se fratrũ rogare cepit. quod gardianus excusans aiebat/nõ ipsi imputandã defunctorũ mortẽ/ quos oĩi diligentia curasset. diuine fuisse volũtatis eorũ obitum non medici culpã. ¶Cui medicus. At qui me inquit eoꝝ causam mortis esse nõ ambigo:qñ experiẽdꝫ medicinis in eos vsus ꝙuerti pocula quibus extremũ aliquid oparẽtur. ¶Quod indignans tulit gardianus: necatorẽꝯ vocitauit hoĩm/q̃ dignas daret tãtoꝝ necis penas sicꝯ diẽ clausit extremũ.

¶Itẽ inconsulte dare medicinas/nedum studio vnius vacant:plurimorũ vrinalia aut visitatiões amittant. Sepe solent/aut vir vrina pspecta / receptas ordinare q̃ morbo non cõueniãt expellendo. ꝯobrẽ mltos interire medicoꝝ insicia. ¶Nõ est tamẽ in medico semp releuetur vt eger / quod recitatur ꝑ glo.in.l.illicitas.ff. de offi.presi. vbi tex.in.§.sicuti medico ĩputari euẽtus mortalitatis nõ debet.ita qõ ꝑ imperitiã ꝙmisit ei ĩputari dz.qr ꝓtextu humane fragilitatꝫ delictũ delinquẽtis in piculo hois innoxiũ esse nõ debz Igitur dicitur.ff.de edi.edic.l.q̃ terciana.q medicus qui non abstulit angustias infirmitatis non potest dici sanasse.cõcor.glo.in.l.maritus.ff. locati.r.ff.qui satis. cog.l.quotiens.

¶Itẽ dare spẽ vite quos vident morituros ne confiteanꝰ. nec seruare. c. cum infirmitas de pe.et re. vbi dicꝰ q medici debent prius ꝯ aliquid attẽptent psuadere egroto vt aduocet medicum spiritualẽ ne postea cũ persuadebitur in necessitate/cadat in desperationẽ.nũc vero ne lucrũ visitationis amittãt nõ modo in principio nõ psuadent purgare cõscientiã sed et postꝯ desperant de salute corporis/ addunt spem verbis fallacibus. quibus obduratur eger ne faciat q̃ sunt salutis aie Ideo dicꝰ.ps.lxxxvij.nunquid medici suscitabũt et cõfitebunꝰ tibi:scz ad iusticiam.q.d.non.

¶Sed hic querꝰ vtrũ medici teneãtur psuadere salutẽ aie egrotoꝝ quos curandos accipiunt.

¶Ad huiꝰ q̃stiõis elucidationẽ pono tres ꝓpõnes. ¶Prima ꝓpõ. ¶Precepto caritatis r ecclie tenenꝰ medici ꝙsciẽtie purgationẽ psuadere languẽti: qõ ex caritate patz qr deus mãdauit vnicuiꝯ de proximo suo.Eccli.xvij. ¶Q̃ precepto ecclesie.patet.per.d.c.cũ infirmitas.extra de pe.r re.

¶Secunda ꝓpositio.quecũꝯ ad salutem spectãt a ie non tenẽtur medici procurare.patet. qr non est officiũ eorum.medici autẽ aiarũ tenenꝰ hec ꝓcurare id est curati qui ꝑfecto potius attendñt quõ possint egrotũ inducere ad bona illis donanda ꝯ ad ea q̃ sunt salutis necessario consideranda.

¶Tertia ꝓpositio.Sic tenetur medicus aie saluti languẽtis cõsulere vt nichil quod vergat in aie detrimẽtũ persuadeat.patet.per.d.c. cũ infirmitas in fi. qr non debet ꝓpter salutem corporis(quod vilius est) inferri dampnũ anime/que preciosior est.

¶Itẽ querꝰ vtrũ mors infirmi debeat imputari medico. ¶Respondetur per tres propositiones.

¶Prima euentus mortis post adhibitã legitimã diligentiã nõ debet imputari medico. patet.per. l. illicitas. ff. de offi.pñi.§.sicut medico. r ibi glo. nõ est in medico semp releueꝰ vt eger.

¶Secunda.mors q̃ per imperitiam accidit medici digne imputatur illi. patet.per.d.l.illicitas in.d.§.

¶Tertia ꝓpositio.mors q̃ per negligentiã medici contingit merito illi debet imputari.hoc fit qñ nõ sufficiẽter cõsulũt q̃d sit agendũ:sed festinãt propter aliud lucrũ: neꝯ eñ possunt esse

memores multorum hominū egrotantium/quos visitant status. Ideo qñq; dant vni quod conuenit alteri.

¶ Quo ad scdam partē sermonis ex euangelio tria sumimus documenta. Primū q malū ē a deo pre discedere. Scdm q turpe est substantiā in res luxuriosas expendere.

Tertiū q peccata nostra recognoscētes ad deum debemus confugere.

¶ Circa primū dicit q iunior filius petijt a pre: dicēs da michi portionē que me cōtingit z sic recessit a regimine pris. quasi filius remissus q euadit pceps. eccli. xxx. Ideo dr ibidē non des illi ptātē in iuuētute. ꝛc. vide ibi ad longū to. c. vsq; ad mediū/q; seruit ad doctrinā filioz regendoz. Itē hīta portiōe sua abijt in lōginquā regionē

¶ Sic oīs pctōr lōge fit a deo. z deus ab eo. q; vt dicit. prouer. xv. longe est dns ab impijs. z ps. cxviij. lōge a pctōribꝰ salus. Ideo dicit. osee. vij. ve eis qm recesserunt a me nam maledicit a deo recedēs Hie. xvij. Idem ibidem. Dne oēs qui te derelinquūt cōfundātur. recedētes a te in terra scribentur. qm dereliquerunt venā aquarū viuētiū dnm. Idem. ij. me dereliquerunt fontē aque viue. z foderūt sibi cisternas q cōtinere nō valet aquas. i. mūdi delectationes q nō pmanēt. Ideo imperat eis deutero. xxxij. deū q te genuit dereliquisti: z oblitus es domini creatoris tui. Et iterū Hie. xv. me dereliquisti retrorsum abisti: ideo extendā manū meā sup te: z iterficiā te. neq; em viuere potest/ q deserit vitā. Ideo dicit eps. lxxij. Oēs q se elōgāt a te pibunt: pdidisti oēs q fornicantur abs te. michi aūt adherere deo bonū est. Ratio est/ q; si nō discedim⁹ a te vificabis nos. ps. lxxix. ergo scito/ q; malū z amarū est te dereliquisse dnm deū tuū/ z nō esse apud te timorē eius Ideo dicit augu. xj. q. iij. nichil tā dr formidare xpianus q̄ separari a xpo. Nā tales veluti ramꝰ ab arbore separatus arescēt Joh. xv. Si quis in me nō mānserit/ mittetur foras. z sicut palmes arescet et in ignē mittet Et aug. ad vincētiū qđ habet. xxiij. q. vij. quē ad modū mēbrū si pscindat ab hoīs vi ui corpe nō pōt tenere spm vite. sic homo si pscindit a xpi corpe nō pōt tenere spm iusticie. etiā si figurā mēbri teneat quā sumpsit in corpe/ nā Sm ps. cxviij. spernit deꝰ oēs discedētes a iudicijs suis/ q; iniusta est cogitatio eorū. Ideo dicit apo. heb. iij. videte fratres ne forte sit in aliquo vīm cor malū incredulitatis discedēdi a deo viuo. Nō em licet a capite membra recedere. extra de pscrip. cum non liceat. Qui em recedit a dño sequit cayn/ q egressus est a facie dñi z habitauit profugus in terra. gen. iiij. Sic oīs peccator abit vagꝰ in via cordis sui. esa. lvij. quos dimittit dns Sm desideria cordꝫ eor eūtes i adinuētiōibꝰ suis. ps. lxxx

¶ Recedit aūt a dño tripliciter: vide licet aut fidei auersiōe. aut pcepti trās gressione. aut boni ppositi seu voti mutatione. Primo mō recedūt oēs fidē amittētes. sicut quidā discipli ioh. vj. noluit tñ petrꝰ recedere dicēs. verba vite eterne hēs. Ideo dr. xxiiij. q. iij. cū aliqs exit a veritate/ a timore dei/ a fide/ a caritate exit de castris ecclie etiā si p epīvocem minime abijciatur.

¶ Scdo modo recedūt oēs peccātes mortaliter. Esa. lix. Pctā vra diuiserunt inter vos z deū vīm. vñ aug. in. c certū est. q; q; impius demōstratus est oīno separatꝰ est. xxiiij. q. iij. z ibidē. c de illis q; ab ecclia sunt separati dicit Sed nec ille dicēdus est esse in ecclia qui ouibꝰ xpi ficto corde miscet. spūs em sctūs effugit fictū. sap. j. Neq; em solū ad ecclīam nō ptinēt q; separationis manifesto sacrilegio manifesti sūt sed etiā illi q; in eiꝰ vnitate corpalit mixti per pessimā vitā separantur.

¶ Tertiomō secedūt religiosā deserētes vitā apostatātes a deo. eccli. x. vñ xx. q. j. c. puelle dr q; crimē magnū admittit vbi ppositū deserit z ꝓsecratio violat. Nā si hūana facta nō possunt impune calcari/ qđ de hijs q rūpūt sedera diuina. iō non licet a ppōsito di-

scedere bono.xxvij.q.j.viduas.⁊ c.ne q3 viduas.⁊ c.nuptiaꝝ.⁊ c.melioꝛe ꝓ posito.nã vxoꝛ loth aspiciẽs retro cõuersa ẽ in statuã salis.ge.xix. Jdeo dicitur.lu.xix.q mittẽs manum ad aratrũ ⁊ aspiciẽs retro nõ ẽ aptus regno dei. Siquidẽ vna via electa nõ licꝫ ad aliã recurrere.in extrauãg.bonifacij.viij.de deci.glo.i.l.quãuis.C.de vsu. dicit q eligẽs vnũ ius / alteri renũcia revidet. Jdeo dr̃ q aialia ibãt nec reuertebant.ese.j. Et recitat in.c.pẽnata.⁊ in.c.nõ reuertebant. Jdeo dicit apl's phili.iij.q̃ retro sunt obliuiscens ad pꝛioꝛa me extendo.

¶ Ergo dicamus cũ.ps. adhesit aia mea post te. quẽ tenui nõ dimittã. cã. iij.tu aũt dñe nõ me repellas qm̃ elegi habitare in domo dei abiect⁹ poti⁹ q3 in tabernaculis pctoꝛũ honoꝛat⁹.ps. lxxxiij.nõ sequar filij iunioꝛis exẽplũ qui a pr̃e discessit / sed tecũ psistam q̃ me vocasti/et dignũ decoꝛe dom⁹ tue fecisti.ps.xxv.ps. Trahe igit me post te.cãti.j.in vinculo caritatis. osee.xj. miserãs mei.hie.xxxj.nevagari icipiã post greges sodaliũ tuoꝝ. cãti.j.te eñ elegi dñm meũ vt sis mihi deus solus deutero.xxvj.te mihi dilectũ fecit caritas tua qua posuisti aiam ꝓ me ioh. xv.me ꝓ tibi dedit pater . q alꝫs nõ venissem ad te nisi me traxisset.non ergo me foras eijcias ioh.vj. Si aũt nõ me foras eijcis/nõ egrediar:q nec volo egredi/nec quisq3 me rapere põt de manu tua.ioh.x.ergo tecũ pmanebo/ q tu es de⁹ meus ⁊ mia mea.ps.lviij. refugiũ meũ ⁊ liberatoꝛ me⁹. ps.xvij. deus coꝛdis mei ⁊ pars mea deus in eternum.ps.lxxij. Hic queritur vtrũ apostasia omnis sit dãnabilis. Rñdeo per tres ꝓpones. Prima apostatantes a fide sathane filij efficiunt ⁊ amittere cũcta bona merent. Q̃ sint filij sathane.patz.q ipe est prim⁹ apostata eccl'i.x. initiũ supbie hois apostatare a deo.ꝛc. Jdeo dicit.osee.vij. ve eis qm̃ recesserũt a me. Q̃ aũt oĩa bona eoꝝ cõfiscata dicant hẽs. C. de apostatis.l.j. Jtẽ vt dr̃.ibidẽ.l.hij q̃ sacrã fidẽ.nõ possunt succedere in hereditate:⁊ debẽt a ꝓsoꝛtio oĩm segregari/ nisi ad maioꝛẽ penã esset inter hoĩes cõuersat⁹. Et dr̃ q nũq3 in pristinũ statũ reuertunt:nec flagiciũ eoꝝ oblitterabitur pnia.lapsis enĩ ⁊ errãtib⁹ subuenitur pdit̃ ꝓ (hoc est sctm̃ baptisma ꝓphanãtib⁹)nullo pnie remedio q̃ solet alijs criminibus adesse succurrit. Jbidẽ.l.apostatarũ dicit.q nõ habẽt ptãtem testandi nec donandi.

¶ Scda ꝓpõ. Apostatantes a sacra religione excõmunicati cẽsent qꝫ est magnũ crimẽ.xx.q.j.puelle.

¶ Tertia ꝓpõ. Apostate largo mõ dicũt oẽs q̃ ꝓ pctm̃ a deo recedũt.xxiiij q.iij. cũ aliqs exit a ꝓuitate. ⁊ c. hẽs inseqntib⁹. Pena aũt eoꝝ q̃ deserit dñm est ꝓfusio. Hie.xvij.q recedũt a te confundant. Scda est excõicatio.xxiiij. q.iij.cũ aliqs.⁊ c.certũ est. Jtẽ interficiũt Hie.xv. Jtẽ aduẽit eis amaritudo. Hie.ij.amaꝝ ẽ te dereliq̃sse dñm. Jtẽ arefiũt. Jo.xv.⁊ xxiij.q.vij.quẽadmodũ. Scdm documẽtũ ẽ q nõ decet substãtiã ĩ res luxuriosas expẽdere qꝫ dr̃ q minoꝛ filj⁹ dissipauit substãtiã viuẽdo luxuriose. Notãdũ q luxuria capit ꝓ quacũq3 ĩmoderatiõe aĩ ⁊ coꝛpis siue rerũ. Luxuria aĩ est inoꝛdinat⁹ appetit⁹ rei illicite. vñ. ff. de dãno infec.l.ex dãni ifecti dr̃. honestus modus seruãdus est nõ ĩmoderata cuiuscũq3 aĩ luxuria subsequenda.⁊ hoc mõ oẽs auari luxuriosi sũt atq3 ãbientes honoꝛes Oui. luxuriãt aĩ.ꝛc. Luxuria rerũ est ĩmoderat⁹ epularũ aut vestiũ aut edificioꝝ appatus. luxuriã epulaꝝ repẽdit lucan⁹ dicẽs.li.iiij.o ꝓdiga luxuries nũq3 quo ꝓtẽta patu Et q̃sitoꝝ tra pelagoq3 ciboꝝ Ambitiosa fames ⁊ laute gl'ia mẽse. Discite q3 paruo liceat ꝓducere vitã. Hãc luxuriã exercuit filj⁹ minoꝛ: q sine hac nõ bñ luxuriãt venerꝫ art⁹:q sine cerere ⁊ bacco friget ven⁹. saturati autẽ mechantur. Hie.v.

¶ Luxuria q̃q3 vestiũ requirit ad coꝛporalẽ luxuriã / q3 obꝛẽ oꝛnatu meretricio ꝓptã fugere feminã monet salo.

prouer.vij.qua vestiũ luxuria nũc gallia riget. Siquidẽ vestib⁹ oẽm substãtiam fundũt. Nec pannorũ vllus iam vsus est/serico cũcti tegunt̃ amictu/ ⁊ auratas licet iam quoslibet etiã dñoꝝ thesaurarios eorũq; seruos aut clericos siue scriptores producere vestes. manicis terrã pene ꝟrẽtibus latitudine nimia ꝓfusas. birreta quoq; velutea galeis ampliora deserũt/ que calathis / ob plicas obseruãdas/oporteat imponere.q̃bus facile tecti solis radios pluuieq; possint ⁊ ymbres effugere quasi vmbraculo ꝯuecti: aut cucumerarij tugurio coopti. Que vero braccarũ sit luxuria haud facile dici põt. hos reprehẽdit dñs dicẽs Amos.vj. ve vobis q̃ ingredimini põpatice domũ dei. Que quidẽ ĩmoderãtia clericis maxĩe interdicit̃ extra de vi.⁊ ho. cle.c.clerici/vbi datur modus vestit⁹ clericalis/⁊.xlj.di.c.eps dicit̃. ꝙ eps vilẽ supellectilẽ ⁊ mẽsam debz habere et in cle.de mo.c.j.dicit̃ ꝙ querat̃ nõ qđ preciosi⁹ / sed qđ vtilius.et.xlj.di. parsimoniã cũ veste hũili nõ reprobamus.dissolutos aũt ⁊ fractos vestib⁹ ⁊ ĩcessu nõ recipim⁹.⁊.xxj.q.iiij. Oĩs iactura ⁊ ornatura corpalis a sacro ordine est aliena. eos ergo clericos vel epõs q̃ se fulgidis vestib⁹ ornãt emendari oportet/⁊.xlvij.di.c.sicut hij. dicit ambro.ꝙ nudorũ est vestimentum quod tu recludis scilicet supfluũt:luxuria vero edificioꝝ reprehẽdit̃ Hie. xxij.ve q̃ edificat domũ in iniusticia/ amicũ suũ.i.operatorẽ opprimet frustra.⁊ mercedẽ nõ reddet ei/ qui dicit edificabo mihi domũ latã.⁊ cenacula spaciosa q̃ aperit sibi fenestras.⁊ facit laquearia cedrina pingitq; sinopide. Nũquid regnabis:q̃ ꝯfers te cedro? Nã sepe solet mors ꝯsummati pompã edificij ꝯcludere: nec herũ supuiuere diu post opus põpatice consummatũ. Sed ⁊ ammota ethereis sedib⁹ culmina duros excipiũt fulminis ictus:prebet autẽ senes casa securos.ꝟm sene. in trage. Ideo diogenes vase ꝯdebat̃.

¶ Luxuria ꝟo corpis est in venereis actibus que ꝟm hiero. ad dãmasum papã de filio prodigo. luxuria deo et virtutibus inimica ꝑdit oẽm substantiam pr̃is:⁊ ad presens voluntatẽ deliniens futurã nõ sinit cogitare paupta tẽ.⁊ prouer.xxix.dicit̃. q̃ nutrit scortum perdet substantiam.

¶ Tertiũ documẽtũ est: ꝙ debemus peccata nr̃a cognoscere ⁊ ad dñm misericordẽ redire. Sic dicit̃ ꝙ fili⁹ iunior cũ in summã ꝑuenisset egestatem in se reuersus decreuit ad patrẽ cum humilitate reuerti dicẽs.pater peccaui ĩ celũ ⁊ corã te:iam nõ sum dignus vocari filius tu⁹. fac me sicut vnũ de mercẽnarijs tuis. quẽ pater preuenit veniẽtem amplexu/ ⁊ osculis receptũ duxit in domũ solẽne gaudiũ ducens ꝙ qui ꝑierat inuẽtus ⁊ q̃ mortu⁹ resuscitatus est. Talis est eñ mĩa dei vt neminẽ respuat:etiã si ad fundũ malorũ quis venerit:si reuerti velit recipit eũ de.pe.di.iij.talis.q̃ diuinitatis natura clemẽs est ⁊ benigna.⁊ magis ad indulgentiã prona q̃ ad vindictã de pe. di.j.q̃ diuinitatꝫ. Moderatio enĩ dei ⁊ pietas solũ nostrũ reditũ q̃rit. xciij. di.diaconi.semp eñ penitẽtiã dignat̃ suscipere nostrã.C. de nuptijs l.imperialis. Ideo dicit.licꝫ fornicata sis cũ amatoribus multꝫ tñ reuertere ad me ⁊ suscipiã te. Hie.iij. Non eñ vult de⁹ mortẽ pctõris/sed vt cõuertat̃ ⁊ viuat Eze.xviij.q̃ nõ delectatur in ꝑditione viuorũ sap.j. ergo derelinquat impius viã suã ⁊ reuertat̃ ad dñm ⁊ miserebitur ei⁹. esa.lv. Nã ⁊ si mater potest nõ misereri filio vteri sui/ non potest tñ deus obliuisci aĩe quã creauit esa.xlix.nõ est eñ affectus qui vincat paternũ.C.de cura.furio.l.cũ furiosus Ideo mouẽt̃ viscera pr̃is sup filiũ Hie.xxxj. Quõ igit̃ miseret̃ pater filioꝝ miseret̃ dñs timẽtibus se: qm̃ ipse cognouit figmentũ nostrum.ps. cij. Ipse eñ est misericors ⁊ ꝓpicius fiet peccatis eorũ. vt nõ disperdat eos.ps lxxvij.q̃obrẽ benignitas eius nos ad penitentiã adducit Ro.ij.ergo cõuertamur ad eũ in toto corde in ieiunio ⁊

fletu ꝛ planctu. Joheł.ij. ¶ Sed hic queritur. Utrum maior debeat esse gloria penitentis q̄ iusti. Ad elucidationem hui⁹ questionis pono tres ꝓpositiones. ¶ Prima. Penitētis eo maior est letitia in eccl'ia q̄ iusti/ quo nouum cōspicitur anime lucrū. Neq; enim eorū que nobis assidua sunt (licet optima) subito aut exurgente affi cimur gaudio. qm̄ cōtinua eorum est consideratio ꝛ fidens opinio/ gignēs quandam animi familiaritat; intimā quietem. q̄ vero nouiter accidunt leta nouo excitant gaudio mentē. veluti diu si absens fuerit amicus/ maiore (cum venerit) excipitur gaudio q̄ si nunq; e conspectu abierit. Non q̄ carior absentia fiat: sed q̄ noua p̄tia reuiuiscit. Sic antiquiorem pater alloquitur filiū dicens. Fili tu quidē mecum semp es: ꝛ oīa mea tua sūt. gaudere autem oportet q̄ frater tuus perierat ꝛ inuentus est. ꝛ hoc est q̄d dicit dn̄s ibidem. Gaudiū est in celo super vno peccatore p̄niam agēte q̄ super. xcix. iustis qui non egent p̄nia. ꝯ ad penitentiā redeant miseri peccatores/ vt sua salute gaudium p̄stent in celo nouū/ dignum certe eos eterna pati tormēta: qui sua ꝙuersione denegant angelis noua in celis gaudia. ¶ Scda ꝓpositio. Amplior est gl'ia nunq; cecidisse q̄ post casum resurgere. Sic maior est virginis Marie gloria q̄ Magdalene. Sic etiam maiori gr̄e ascribitur p̄seruatio a peccato q̄ iustificatio. Et hunc esse p̄fectissimum redimēdi modū. docto. tenent. Siquidē glorioſior est miles q̄ nō est equo deiectus q̄ qui deiect⁹ iterū resurrexit. In cadendo nēpe impfectio est/ que in stante nō habet locum. Vñ Boe. Qui cecidit stabili nō erat ille gradu. Sic ꝛ in ꝓcessibus ciuilibus melius est sua iura intacta seruare q̄ post cām vulneratam remedium quere re. L. qñ in integ. resti. nō est nec. l. fi. sic. ff. de cōpensa. l. ideo ꝓpensatio. dicitur/ q̄ interest nr̄a potius non soluere q̄ solutum repetere.

¶ Tertia ꝓpositio. Penitentē ꝛ iustorum ceteris paribus par erit gl'ia. nam deus equus est oīm retributor/ qui reddet vnicuiq; ꝓm opera sua. ps̄ lxj. Neq; enī melior esse debz cōditio eorum qui peccauere/ q̄ eorum q̄ nō peccauerunt: ꝛ rursus quia nihil peccatum obest iustificatis. nihil minus habebunt glorie ꝓm ꝓportionem gr̄e et meritorum in eterna retributione. Q̄obrem ꝛ si ad maiorem sepe gratiā resurgunt penitētes: hoc intelligitur propter acriorem animi excitationē. qua se penitens vrget ad meliora atq; virtuosiora meritorū opera/ ad q̄ feruentiore accedit anio q̄ si nunq; peccasset. Sicut solent qui ceciderunt in cursu post resurrectionē fortius eniti ad currendum/ eo q̄ pudeat eos cecidisse/ cupiantq; amissam recuperare gl'iam/ ꝛ perditum temp⁹. Sed nō ob id maius illis debetur p̄mium: nisi quale merito sunt consecuti. Sic nec penitentibus amplior in celo q̄ iustis donabitur gloria. ꝛ si maior donet̄/ nō occasione penitentie vel cōmissoꝝ peccatorum: sed profectus qui hisce ex causis exurrexit/ conferetur. Sed cōsideranda est dei benignitas/ que nō imputat dimissa peccata. iuxta illud Esa. liiij. Opprobrij tui non memorabaris amplius. Delet enim dn̄s vt nubem penitētiū peccata. Esa. liiij. que proiecit post tergum. Esa. xxxviij. In mare sue misericordie oīa suffocās. Michee. vlti. Proiciet in profundū maris oīa pcta nostra.

¶ Dominica tertia in. xl.

Multi bellantes aduersum vbi. s. Expulso demonio virtute domini locutum fuisse mutū euangelicus textus loquitur: sapiētia enim est que aperit os mutorū. Sap. x. Que non inhabitat maliuolam animam. Sap. j. Igitur a diabolo possidetur/ qui sapientia caret. quoniā neminē diligit deus: nisi eū qui cum sapientia inhabitat. Sap. vij. Que aūt nō diligit de⁹: sine gr̄a est. vbi aūt non

est gr̃a: ibi diaboli est habitaculũ/ qm̃ super oẽm terrã pluit deus gr̃am suã ps̃. cxviij. Mĩa dñi plena ẽ terra. Sup agrũ aũt demonioꝝ nõ pluit: qꝛ nõ est inferoꝝ regnum in terra. Sap. j. ꝯ vbicũqꝫ nõ est gr̃a. demonioꝝ ibi ager est: ⁊ demon ĩ agro/ quẽ qꝛ gl̃iosa ṽgo pepulit a finib⁹ nr̃is conterens caput eius. Geñ. iij. Et nobis loquelã in bñdictionibus dei restituit ipsa bñdicta inter oẽs mulieres. Luc. j. eam humiliter salutemus. Aue Maria.

¶ Multi bellãtes aduersum me. vbi supra. Hodie qm̃ ad sermonẽ ꝯueniũt qui dieb⁹ ferialib⁹ opantur in classem volo mecanicos adducere. Neqꝫ enĩ exercit⁹ absqꝫ artificib⁹ eẽ põt. veluti cerdonib⁹/ sutorib⁹/ armamẽtarijs/ barbitõsorib⁹/ fabris/ cemẽtarijs/ carpentatorib⁹/ et sup oẽs cauponib⁹ siue tabernarijs/ ⁊ coquis/ pastilliferis et macellarijs. Adducti aũt in cõspectũ p̃ncipis macellarij dixerũt se nosse modũ q̊ vaccarũ carnes pro bobus venderent̃/ ⁊ oues pro mutonibus: et vetus ꝑ recente dicẽtes malũ bonũ. Esa. v. Similiter ⁊ piscatores putridos/ pestiferosqꝫ ꝑ recẽtib⁹ pisces dare nõ erubescũt/ quib⁹ qñqꝫ mors hoĩbus accidat. habere quoqꝫ modum q̊ flumineos pisces putredinib⁹ et fetido sanguĩe adducãt ĩ rethe sentiẽtes odorem. Nec curãt si ex hijs vel infecta putredinib⁹ aqua vel pisciũ esus varios afferat morbos hoĩbus. Ideo iux̃ illud Esa. xix. Merebunt piscatores ⁊ lugebũt oẽs mittentes in flumẽ hamũ/ ⁊ expandẽtes rethe super aq̃s emarcescẽt. Pastillatores aũt putridas miscuisse carnes pastillis. bouinam quoqꝫ carnẽ ꝑ ferina vẽdidisse: et fetẽtes aues loco recentiũ dedisse dicebãt. Ideo iux̃ illd̃ Esa. ix. Unusquisqꝫ carnẽ brachij sui vorabit. Caupones aũt siue tabernarij tenere se meretrices aiebãt in domo. vt hac occasione plures ad eoꝝ ꝯcurrerent officinam. nec curare legẽ q̃ dicit eos esse ĩfames. ff. ad. l. iul̃. de adul. l. si q̃s domũ. et. ff. de hijs q̃ no. ĩfa. l. j. ⁊ l. athletas. vbi dicit̃. ꝙ caupones vel stabularij: ⁊ balneatores q̊ tenent mãcipia ad hunc q̃stum/ sunt lenones. Idẽ habetur in. l. palã. §. si qua cauponã. ff. d̃ ritu nup. sed ⁊ ꝓprias vxores ⁊ filias qñqꝫ questuosas habent. Stabularij autẽ siue hospites multa egregia faci nora p̃dicabant se ꝯtra sanctã dei legem cõmisisse/ vcꝫ ꝓmisisse plurima/ ⁊ pauca dare mense. Duplũ semp vltra debitum ꝯputare: lintheamina fingere mũda. q̃ multis antea seruierũt. Sed ⁊ denarios ꝑ minori recipere p̃cio ⁊ pro maiori dare. Qñqꝫ etiã furto rape hospitum bona: ⁊ si liceat fortassis occidere. sicut Jahel hospitẽ suum quẽ inuitauerat sisarã. Judicũ iiij. Mutare aũt scapes vl̃ apes ⁊ calcaria/ atqꝫ auenã ex ore equorũ furari optime norũt. Cerdones aũt coriũ pinxisse crematũ aut vetus atqꝫ noui faciẽ dedisse. puncta sine nexu scidisse/ ⁊ mutones pellẽ pro cordouano vẽdidisse gloriabãtur. Sed ⁊ nouos ad inuenisse modos calciamentoꝝ quib⁹ citius consumeret̃ ars. nouitatem exquirens. Sutores autẽ petias interscindendum furto surripere/ atqꝫ nouos mores ad pompã luxuriãqꝫ componere ⁊ induentes falsa laudis adulatione decipere/ corpora bene indui vestibus aut caligis asseuerãtes. mẽtiri scientes. Prouehit enĩ ad pctm̃ artificis eximia diligentia. Sapien. xiiij. Noctibusqꝫ festorum sepe atqꝫ diebus perficere opera/ contra sabbati mandatũ non erubescunt. qd̃ ⁊ barbitonsores qñqꝫ sequunt̃. Non querẽtes qd̃ dicitur. Sabbata sanctifices. Deutero. xxxj. Babattarij autem ab hoc excipiunt̃ quoniã equorum babatta moram non patiunt̃. Ipsi vero marescali siue babattarij nosse se dicebant/ quomodo ex industria clauũ male ponerent. vt equo potirentur/ ⁊ quomõ putridos equos quasi sanos ad tempus redderent quoad venderentur. claudos etiam atqꝫ rigidos emollire per horam nouere: mentiriqꝫ laudabile apud eos esse. Neqꝫ enim

fuerit equorum venditor/qui mendacijs careat vllis. Fabri autem aurifices falsificasse aut diminutũ posuisse aurum argentũve letabant lapidesq; pretiosos dixisse falso. Pictores ꝙ turpia pingere que valeant quẽlibet frigidissimũ ad luxuriam prouocare nouerunt. Cantores etiã fetidas dulci cantu vomere cantilenas asserentes multis ꝓ lena fuisse vocẽ. Carpentatores autẽ ⁊ cementarij fabricq; incompositũ perficere opus assueuere. vel dum dñi operant expẽsis ocio si manere maxima diei parte. Impressores etiam falsas impmere notas nõ magni ducũt: et qlibet noua licet turpia vel falsa suis impmere cartis. Dominicis vero diebus atq; festis tabernis: lupanaribusq; insistere gaudent. Agricole demũ atq; vinitores maximam diei partem ducere ociosam in damnũ heri nouere: sed ⁊ turpia inuicem loqui. ⁊ detrahere dñis multaq; predari consueuere. Oẽs hij contra sanctam dei legẽ facto agmine currũt: quos videns dicit verba sumpta ꝓ themate. Multi bellantes ad. ⁊c.

¶ Dicitur in euãgelio q omne regnũ in seipo diuisum desolabitur. Nam regnum inferorũ quod non est in terra. Sapiẽ. j. semper diuisionem habz nõ quidem loci vel potestatis: sed voluntatũ discordãtium inq̃tũ non habẽt caritatẽ: sed perpetuum rancorem. Non est in quit in inferno qui cõfiteatur tibi. neq; mors laudabit te. Esa. xxxviij. Quia ibi non est qui caritatẽ habeat/ neq; ad deum/ neq; ad proximum. Et ideo hoc regnũ semper i desolatione est. vbi nulla consolatio speratur. Sunt tamen in eo concordes in inferno: qz nullus est qui velit bonum. Dicit tamen Philosophus q improbi non possunt habere concordiã diu. ix. ethico. c. vj. Intelligit de viatoribus/ qui habent voluntatem mutabilem. dãnati vero sunt in malo cõfirmati: habentes quidem lib. ar. sed artatum. vt dicit glo. in. c. episcopus. xxiij. di. Regnũ autem huius mundi quia inter multos principes diuisum est. Ideo cõtinuas patitur desolationes. igitur dicit Philosophus multitudinem ꝑncipum malã. xij. metha. Nam apes vnũ regẽ habent/ ⁊ grues vnam sequuntur. vij. q. j. in apibus. Regnum anime in se diuisum per passiones desolabitur. Osee. x. Diuisum est cor eorum nunc interibunt. Nam anima impij semp est in seditione. ꝟm philo. ix. ethi. c. iiij. Debit aũt vnionẽ anima si deum diligat ex toto corde.

¶ Sed hic queritur. Vtrum omnis diuisio sit mala. Ad elucidationẽ huius questionis pono tres ꝓpões.

¶ Prima. Diuidere noxium ab vtili vbi nullũ bonitatis sequitur nocumẽtum: non est malũ. Dico notanter vbi nullum est bonitatz nocumentũ. quia vbi est zizania cum tritico sic mixta q non potest euelli nisi cũ damno tritici tunc parcendũ est ꝟm preceptum dñi Mat. xiij. Nam sanctius est prodesse malis propter bonos q̃ obesse bonis ꝓpter malos. ff. de pe. l. absentem.

¶ Scda ꝓpositio. Separare lucẽ a tenebris. Gen. j. preciosum a vili. Hiere. xv. Bonũ a malo ꝑ discretionẽ vbi bonũ fieri malũ vel detrimentũ pati põt: nec malũ accipe ꝙmodũ/ vbi lux offuscari ⁊ tenebre nõ illumiari. vbi ꝑcioſum vile/ nec vile fieri ꝑcioſũ põt. Justũ est ꝙaliter bonitatẽ a malicia separare. vbi bonitas detrimẽtũ pati põt. Malicia ꝟo bonitatẽ suscipe non põt/ equũ est. vbi ꝟo bonitas põt prodesse malicie. sec⁹ est faciẽdũ: sic ꝑps inter pctõres ꝙuersatus est: vt eos lucrifaceret ꝙcor. c. ifideles. xxiij. q. iij.

¶ Tertia ꝓpõ. Separi a legitimo capite vel corpe/ nisi cã extremi remedij nũq̃ licz. ptz ꝑ. c. cũ nõ liceat a capite mẽbra recedere. eẽ. de ꝑscp. qz hoc est ꝑsumptuosũ. vt dicit Aug. q ꝙsilia separatiõis supba sũt. Cãm ꝟo extremi remedij dico desperationẽ totiꝰ cõitatz q̃ nõ põt accidere in vlī eccl'ia/ i qua ꝑps nobiscũ est vsq; ad ꝙsũmationẽ seculi. In aliq̃ ꝟo parte ipsiꝰ eccl'ie illõ põt accidere. vt i grecia/ q̃ tota pctõ

hereſis infecta eſt:a qua licuiſſet aliquē egredi.ſic ex ordine minorū tunc liceret ſeparari/qñ oñes in tranſgreſſionē veniſſēt/ ſine ſpe futuri remedij ſed hoc non pōt accidere:qz non derelīquet dñs hereditatē ſuam.ps.xciij. Sicut helye dixit.Adhuc reliqui mihi ſeptem milia virorum qui non curuauerunt genu ante Baal.

¶Sed hic querit. Utrū liceat operarijs opa facere ad malū prouocantia:vel que malū pre ſe ferāt.Ad elucidationē hui⁹ q̄ſtionis pono tres ꝓpoſitiones. ¶Prima ꝓpoſitio.Operari iuſſu dñi que de ſe pñt eſſe reprehenſibilia dūmodo nō ſint expreſſe cōtra dei legē/nō eſt vſq̄quaq̄ operari culpabile.Non enī peccat qui domū ſumptuoſam ſupflue/aut veſtem vel aliud iuſſu eius q̄ expendit pecunias agit.dūmodo ipſe nō conſulat:ſed potius q̄ſtum eſt de ſe detractet

¶Scda ꝓpoſitio. Opera de ſui natura pctm̄ continētia nulli⁹ iuſſu ſunt peragenda.Culpādi igit qui turpes ad luxuriā prouocātes ſculpunt aut pingunt imagines/ ſuper quib⁹ ſepe mētes feminarum hoīmq̄ inſaniunt. Eze.xxiij.Aut opantes ſculptilia.ps̄ xcvj.et Sap.xiiij.z Eſa.xl.Cui ſimilem feciſtis deū:aut quā imaginē ponetis ei:nunq̄d ſculptile conflabit faber ꝛc:¶Tertia ꝓpoſitio.Inuenientes aut ſuadentes opera ſiue artificia mala ad pompā vel luxuriam:vel idolatriā ſeruiētia peccant mortaliter.

¶Quo ad ſcdam partem ſermonis ex euangelio tria ſumimus documenta:videlicet.

Qz diabol⁹ reddit q̄s ĩhabitat mutos

Scdm q opa gloriosa z virtuosa generant inuidos.

Tertiū q diuiſio reddit pp̄los deſolatos.Euangeliū habet. Luc.xj.

¶Circa primū dicit. Luc.xj.q erat Jeſus eijciens demoniū: z illud erat mutū.et cū eieciſſet demoniū loquutus eſt mut⁹:z admirate ſunt turbe.

¶Mutus eſt q̄s tripliciter.vel quia nō pōt loqui/ vel qz neſcit/vel qz nult loqui. Non poſſe loqui accidit aut a natura:qñ quis naturaliter eſt mut⁹. vel ab infirmitate accidentali: ſicut illa mulier quā beat⁹ Sebaſtianus ad loquelā reduxit.vel a violentia: puta qz aut ore compm̄it ab aliquo/ vel qz aufertur oīno lingua.vel qz multo timore ꝓhibet.Multi naturaliter non ſunt culpādi.Multi ꝙo ab infirmitate etiā nō ſunt culpabiles:modo illa infirmitas nō fuerit culpabilis. veluti vino ſopiti q̄ loqui nō poſſunt. Vinū ſiquidē nōnullos mutos reddit:z hij dicunt habere vinū porcīnū/quia immediate vadunt ad dormiendū.Non nullos vero reddit loquaces.iux illō puer.vl.Nullū eſt ſecretū vbi regnat ebrietas:z hij habēt vinū ſimiaticū. Multi violenter fiūt q̄ repleto pānis vel alijs rebus ore:verbū emittere neqeūt.hoc mō dona reddūt iudices mutos auertēs correctionē ab ore eorū.Eccli.xx.Et hoc mō p̄lati repleti diuitijs efficiunt canes muti nō valētes latrare.Eſa.lvj. Sicut enī canis plenū carne os habēs latrare nō pōt/ ſic p̄latus replet⁹ diuitijs z vitijs arguere pctā nō pōt.Qd arguit Greg. in.c.ſit rector.xlij.di. videdū eſt oīno capl'm:qz longū eſt.ſz ve tacētib⁹ qb⁹ ꝓmiſſum ē loq̄.xliij.di. diſpēſatio.Linguā enī abſtractā hñt q̄ pari crimine cū ceteris q̄s debuerāt arguere ꝙoluunt.q̄ſobrē ſolent adultere q̄dā ſiue fornicarie mulieres alias quarū opa ad ſcel⁹ indigēt ad ſil'e facin⁹ ꝓuocare:vt notis vtriq̄ criminib⁹ tuta ſit fides ſilētij ſceleris admiſſi.Habēt enī qd repēdere poſſunt p̄lati/ igit quorū flagitia nota ſūt familiarib⁹ neq̄q̄ p ſimilib⁹ corrigere eos p̄ſumūt:qz nēo pōt mores i alio reprobare/q̄s i ſe approbat.L.de inoffi.teſt.l.in arenā.Timore aūt nōnulli puſillanimes amiſere loquelā/q̄b⁹ imputat ad culpā voluiſſe fieri iudices.ex q̄ nō p̄ſumūt virtute rūpere iniq̄tates. Eccli.vij.Sic muti ſunt q̄ p̄ncipib⁹ obſequunt: nec audēt loq ꝙitatē.Mā creſus dū ꝙitatem loq̄tur cābiſi/ quaſi mortē ſubijt.

Alij sūt muti: qz loqui nesciūt sic pueri muti dicunt/ quoz numero sociantur etiā antiq penitus ignozantes/ q̄ nondum bene loqui didicere. Ideo maledicunt. Esa.lxv. Puer centum annozū maledicet/ quō loqueret qui linguā siue idioma nō nouit? Qui igitur latinū ignozāt epi vel curati: qūo ꝟba legis ceteris ꝓferre pñt? Hemo enī dat qđ nō hꝫ.j.q.vij. daibertū. Qui igit loq nesciunt: mugient sicut vituli sup altare constituti. pś.l. Imponent sup altare tuū vitulos. Loqntur aūt que nozunt de mulierū impudicitia. de canū z rethium ꝓductione. de domib⁹ auratis edificandis. de thesauris ꝯgregandis. de conuuijs cōponendis. de chozeis ducēdis. de curialibus manutenendis. hꝫ dicere possunt illud. Hieremie. j. a/a/a/ puer ego sum nesciens loqui: a ideſt asinus. a ideſt ambitiosus. a. i. auar⁹. Sunt etiā nōnulli q̄ loqui nesciunt in ꝯfessione pctā q̄ sciunt ꝓpetrare ī cōmissione. Hos nō excusat ignozantia quos arguit malicia. hiere. ij. Loqui nesciūt indocti p̄dicatozes: sed balbutiunt fabulis z miraculis fallacibus insistētes. de qb⁹ dicit harrauerūt fabulatiōes: sꝫ nō vt lex tua. pś. cxviij. Alij sunt muti/ qz loq nolūt: z hoc vel ex ꝓudentia z patiētia: aut ex superbia z malicia. Ex ꝓudētia qñq tacēdū est. iuxt illud. in tpe illo ꝓudens tacebit qz tēpus malū est. Amos. v. Jō ꝓudēs cognoscit tp̄s loquēdi z tacēdi. Eccls. iij. z Eccli. xx. Ex patiētia qñq q̄s tacet sicut dñs Jesus coram p̄side. vñ. pś. xxxviij. Obmutui z hūiliatus sum: z silui a bonis. et Esa. liij. Quasi agn⁹ coz̄ tondēte sic obmutescet. Q̄ đ recitat. j. pe. ij. cū maledicerēt nō maledicebat. Beati sunt muti xp̄m imitātes: quos patiētia ꝓpescit a ꝟbo. q̄ sunt sicut mutus nō apiens os suū in iniurijs. pś. xxxiij. Alij sūt muti ex supbia: qz dedignant loq hoibus vel in ꝯfessione pctā loq recusant. vñ đ pe. di. j. c. quis aliqñ. §. taciturnitas pcti ex supbia nascitur cozdis z̄c. hos diabol⁹ mutos reddit/ & verū signum inhabitātis in hoiem demonis ē taciturnitas crimis. pś. xxx. Muta fiant labia dolosa. Alij nolunt loq ex malicia: vel nolētes ꝟitatē fateri: vel in lapsum trahētes loquentē: vel fingētes se nō intelligere vel nescire/ vel volentes latere. sicut timentes loq̄la cognosci: sicut cognit⁹ fuit petr⁹ Mat. xxvj Sunt alij muti ex desidia sicut accidit hijs q̄ in dei laudib⁹ obmutescūt ī choro. vbi deberēt poti⁹ oza laxari: sꝫ oīs iniqtas ibi opilabit os suū. pś. cvj Sed q̄s diabol⁹ mutos reddit in choro/ loquaces reddit in foro: frater qui nō canit nec orat mut⁹ est z demoniū in mente gerit. ¶ Sed hic queritur. Utrū loq̄la confessionis sit de necessitate salutis. Ad elucidationē hꝫ⁹ questionis pono tres ꝓpositiones:

¶ Prima. Confessio xp̄i noīs oportuno tēpore fieri debet de necessitate salutis. hoc mō dicit. Ro. xj. Corde creditur ad iustitiā. ore aūt confessio fit ad salutem. Et dñs in euāgelio. Qui me confessus fuerit coz̄ hoībus cōfitebor z ego eū coz̄ patre meo. Luc. xij. Hoc modo ꝓfessi sunt oēs martyres. iuxt illud. pś. lxxxviij. Confitebūtur celi mirabilia tua dñe: et veritatē tuam in ecclesia sanctoꝝ.

¶ Scđa ꝓpositio. Cōfessio pctoꝝ in ꝓspectu dei est ad salutē necessaria: qz includit noticiā pcti sine qua null⁹ saluari pōt. eo q̄ initiū salutis est cognitio pcti. vñ pś. xxxj. Dixi confitebor aduersum me iniustitiā meā dño: z tu remisisti impietatē pcti mei. et Job. xxxj. Si celaui q̄si hō pctm̄ meū. q. d. nō. et Dañ. ix. Cū orarē z confiterer pctā mea z pctā popli mei israel z̄c. & epus pōt confiteri pctā ppli sui. ¶ Tertia ꝓpō. Cōfessio sacramētalis coz̄ sacerdote de sacris scpturis ptinenter cōijcitur z consilio apl̄oꝝ exhibet: et sancte mīris eccl̄ie p̄cepto ꝓcludit. Elicit autē ex sacris scpt. necessitas confessionis/ nō q̄dem formaliter z exp̄sse/ sed virtualit z implicite. sicut ex illo. Joh. xx. Quoꝝ remiseritis pctā remittunt eis: et

quorum retinueritis retenta sunt. Ex hoc arguit sic. Null⁹ est q̄ nō peccet. Eccl's. vij. ⁊. j. Joh. j. Sed quilibꝫ tenetur remissionē pctōꝝ querere/ eo ꝙ vnusq̄sq̄ tenet esse memor et sollicit⁹ de ꝓpria salute: ꝑ tenet querere mediū indulgētie/ sed mediū est ꝑ remissionem apl'orum ex dicta auc̄te. ꝑ tenetur venire ad eos. sed ipsi nō pñt remittere nisi cognoscāt: ꝑ ꝯfitendū est. Sco. in. iiij. di. xvij. q. j. dicit hoc p̄ceptum esse de iure diuino/ fundatū super illo v̄bo. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo. qꝛ qui amisit gratiā dei tenet illā recupare per remediū facilius: qd̄ est ꝯfessio. hanc ꝯfessionē persuasit Jacobus. Jac. j. Confitemini alterutrū pctā vestra: nō tñ p̄cipit. eccl'ia vero hoc p̄cipit et determinat temp⁹ modū ⁊ personā cōfessioni. ex̄. de pe. ⁊ re. Oīs vtriusq̄ sex⁹. Determinat tēpus. s. in pascate salti. Determinat modū vcꝫ dicēs ꝙ ꝯfiteat pec cata sua scꝫ mortalia/ qꝛ de venialib⁹ non tenet. Personam v̄o determinat cōfessionē audiētis ⁊ faciētis. Audiētis. qꝛ ꝓprio sacerdoti: q̄ est ꝓpri⁹ curatus vel ali⁹ a papa ordinat⁹ vt sunt fratres mēdicantes per cle. dudū de sepul. Personā ꝯfessionē faciētis determinat cū dicit ꝙ adultus q̄ ꝑuenit ad annos discretionis siue vir: siue femina. vbi notandum ꝙ qñq̄ malicia supplet etatē. venite igit oēs ad confessionē faciendā: qꝛ dicit de pe. di. j. porro illi quorū peccata humanā noticiam latent/ si ea emendare vel confiteri noluerint: deū quem habent testem habituri sunt ⁊ vltorē ⁊c̄.

¶ Scd̄m documentū est ꝙ opa gloriosa gignunt nobis inuidos. Ideo dicitur in euangelio ꝙ facto miraculo expulsionis demonij/ et restitutionis loquele in muto. ceperunt dicere. In principe demonioꝝ xp̄m demonia eijcere. sic Eccl's. iiij. dicit. Industrias hominū patere inuidie. Ideo dicit q̄ dā. Si nihil magni eger: emulos nō patieris. et Hiero. Si fiscellam iūco texerem nemo detraheret. ergo signū virtuosi est homīs plurimos pati obtrectatores/ qui quo plus hominē denigrare studēt in fama/ eo magis eue hunt in gloria. Siquidem plurib⁹ fit notus qui ab amicis inimicisq̄ vulgatur/ q̄ qui ab amicis tantū. quem laudantes amici vulgāt. detrahētes inimici confirmant. quem amicorū verbis probū hij sentiunt virtuosum atq̄ valentem aliquid inimicorū verbis alij percipiunt. Neq̄ enim quisq̄ ignauus ore vertitur hominū/ esse autem quippiam quo vigeat homo necesse est. de quo multi loquūtur. Illud autem siue bonū/ siue malum fuerit hominis conuersatione patescet. non est autem boni viri malum credere nō ꝓbatum. desiderium autē inijciet visendi/ quem talē audiuit ipsa detractio. sicq̄ iam notus fiet illi qui al's cogitatum non habuisset in virum. Vide igitur quoniā patienti ⁊ iusto viro plus honoris q̄ infamie cōferat obtrectator. Virus enim quē pectore gerit et ore fundit sibi quidem perniciem: iusto aūt patienti salutem operatur.

¶ Tertium documentū est ꝙ diuisio reddit populos desolatos. Ideo dicitur in euangelio. Om̄e regnum in seipso diuisum desolabitur: ⁊ domus supra domū cadet. Nam virtus vnita fortior est dispersa. vij. ethic. et Boe. iij. de conso. prosa. xj. Om̄e quod est: tamdiu subsistit/ q̄diu vnū est. perire autē necesse est cum vnū esse desierit. Et dat exemplū de aīa ⁊ corpore vnitis ⁊ dissolutis. Igitur dicit Esaie. l. Stemus simul. ⁊. j. Coꝝ. j. Orat paulus dicens. Non sint in vobis scismata. Idem Gal'. v. Si inuicē mordetis videte ne ab inuicem cōsummamini. Nam Julius cesar ꝓpter diuisionē galliarū eas subegit. Alexander ꝓpt diuisionem bessi ⁊ aliorū coniuratoꝝ ꝯtra Dariū occupauit īperiū. Lacedemonij ⁊ athenieñ. ⁊ plures alij populi ob suas ītestinas discordias ī nihilum redacti sunt. Nam sicut cōcordia parue res crescunt: discordia maxime collabuntur. Igit diabol⁹ semꝑ

querit vnitatem infringere:et caritatem vulnerare.xvj.q.íj.c.j. Nam concordia maxime deo placet. in cle.dudum§.nos aũt.et ecõuerso discordia maxime displicet ei: ergo nulli dubiũ eos esse ex parte diaboli qui diuisiones querũt. q̃ igr̃ malũ sit diuisionẽ in hoc ordine foucre seraphico/ iam experimur. Neq; ea est ĩter seculares religionis auctoritas:neq; sanctitatis opinio:neq; predicationis fructus inter fratres regnat implacabilis dedignatio/cõtinue/rixe/ detractiones assidue/quotidiana scandala. r oĩs peccati sequela:ergo ad vnitatem veniamus cũ xp̃o/ q̃ est trinus r vn⁹. Amẽ.

¶ Feria secũda post dñicã.ííj. in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me.ps̃.lv. Accẽsos hodie iudeos ira cõtra dominũ narrat euangelium adeo vt ip̃m tradere morti voluerint/quo vitio multi pereunt. Ne igitur vincamur ira ad cõtemplationem virginis est recurrendũ que sup oñes patientissima fuit atq; pacifica mente tranq̃lla/aĩo quieto/corde syncero/r ꝑscientia pacata. hec enim est turris Dauid edificata cũ propugnaculis.Can.iíij.Ex qua mille pendent clypei:r oĩs armatura fortium.i.sanctor̃/qr de thesauro armamẽtario ve virginis oñes iusti patientie possunt arma sumere. Adonet etiã ꝑetr⁹.j. ꝑet.iuij.Christo in carne passo:r vos eadem cogitatiõe armamini. r Heb. xij. ꝑer patientiam curramus ad ꝓpositũ nobis certamen. aspiciẽtes in auctorẽ fidei r ꝑsummatorem Iesum qui ꝓpposito sibi gaudio sustinuit crucem/sed exẽplo quoq; matris dulcissime ei⁹/que siue in diuersorio paupertatẽ nascentis:siue ĩ egypto calamitatem fugientis/ siue in patibulo penalitatem morientis aspiciens: gemebũdam cũ hũilitate patientiã exhibuit/ oẽm facile impetũ iracundie repellẽtes clypeo rapto ex turri q̃ mille pendent exempli eius in patientia nostra queramus possidere animas nr̃as.et ꝓ eadem habenda/ad eam recurremus dicentes.Aue Maria.

¶ Multi bellãtes aduersum me.vbi supra. Jam introducto in nauale prelium oñi hoĩm gñe. Nunc adducere opz quattuor hoĩn gña videlicz vxoratorum/innuptarũ/viduarũ/r mere tricum.Et circa vxoratos multa occurrunt/ q̃bus ꝓtra sanctã dei legem argumẽta pugnẽt. Siquidẽ vxorati ꝑmo fidẽ citi⁹ se fregisse matrimonij iactabãt:nec curare iuramentũ in faciem ecclesie prestitum.nec p̃ceptum illud.Non mechaberis.Exod.xx.et exponit̃ de adulterio.ĩ.c. nõ mechaberis.xxxij.q.vj. Nos vero oñia volumus cõmixta esse adulterium/incestum/ sacrilegiũ/ nuptiarũ inconstãtiam. Sap.xiíij.vt adimpleret̃ illud Osee.iíij. q adulterium abũdauit in terra.Et illud Hiere.v. Unusquisq; ad vxorẽ proximi sui hynniebat.Mã fm Oui. Fertilior seges semp est alienis ĩ agris.Vicinũq; pecus: grandi⁹ vber habet.Profecto vltima lubrico rũ atq; amantiũ voluptas est mr̃imonium:quo licet inter amãtissimos fastidiũ citius gñatur. Hec enĩ carum quisq; habet q̃d in promptu semp est. Ideo aquas furtinas esse dulciores dicit Salo.puer.ix. Noua semp querunt hoĩes:qr noua placẽt.in ꝑmio. ff.ve. Nec min⁹ ipe mulieres adulterio carẽt.ex q̃b⁹ nullã esse castam salomon protestat̃.Eccl's.vij.Et Oui. Casta est quã nemo rogauit.hanc ꝓ prudentiã p̃ viris exercẽt femine.vt nequaq; mala predicent sua/more virorum.quinimo celant.iuxta illud ꝑ uerb.penul.Mulier adultera tergẽs os suũ dicit.non sum operata malum mentiuntur ergo qui feminas nescire tacere dicunt. homines.i.viri aut hec oĩa facile pandũt exẽplũ maloꝝ moꝝ ꝑbẽtes vxorib⁹/q̃d bonoꝝ dare debuerãt.ff.ad.l.iul. de adul.l. si vxor§.inder.ꝑdicãt enĩ pctm̃ suũ viri sicut sodoma:nec abscondũt.Esa.iij.Mulieres ꝓ tacent:sed nil min⁹ cogitãt.

¶ Item nõnulli vxorati iactabunde referebãt principi se venales habere vxores saltim curialib⁹ quarũ ꝓmertio promererent officia/ et infelicem agerẽt vitam. nec curare q hac de cã dicãtur infames. ff. ad. l. iul'. de adul. l. si quis domũ. et. l. j. Mulieres autẽ dicebant se nosse temp⁹ quãdo in absentia mariti debeant adulterum suscipere ⁊ cõuiuium preparare. cameramq fumigationibus odoriferis adimplere. procaci vultu blandiẽtes iueni atq dicẽtes. Veni fruamur cupitis amplexibus: qñ abijt vir via lõgissima. sacculum pecunie secum tulit in die plene lune reuersurus est. p uerb. vij. Parisius vero consiliarioꝝ femine oportunũ semper habent tempus conclusis veluti in carcere viris in palatio. ha q̃ta fiunt inscijs maritis sed neq bonum est eos oñia scire. Non enĩ tristant q̃diu ignorant: vxoratorum exigua fides est. ¶ Item discordias semp habere non pudet: nec curare illud Eccli. xxv. Q̃ vir ⁊ mulier sibi bene ꝑsentientes deo gratificantur. Item ⁊ impudica ꝓtra phas cõmittere nõ erubescunt. vtẽtes vxoribus taq meretricibus qõ turpe est xxxij. q. iiij. origo. Item iactabant se non seruare tẽpus menstrui: nec dierum sacrorũ/ qui tamen sunt obseruãdi. xxxiij. q. iiij. c. si causa.

¶ Sed hic querit. Utrum stat⁹ vxoratoꝝ sit salubris. Ad elucidationem huius q̃stionis pono tres ꝓpõnes.

¶ Prima. Qui propter bonum prolis vxores accipiunt ordinationi diuine satisfaciunt/ quia p̃cipitur Gene. j. ⁊. ix. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete terram. ⁊ hoc nõ nisi per mrimoniũ: ⁊ propter solum bonũ ꝓlis sunt vxores accipiende: qr hec est sola cãnubendi. xxxij. q. ij. pudor/ quia dicit Gen. ij. Adherebit homo vxori sue. Ideo natura ad hoc mulieres produxit: vt partus ederent et in hoc maxima eis cupiditas insita est. C. de indic. vidu. tol. l. ij. et Philosophus. j. poly. ca. j. dicit. q oportet combinare eos qui non possunt esse nisi simul vt marem ⁊ feminam generationis causa/ quia naturale oñibus inest desiderium relinquere alium sibi similem. Ideo dicitur Exo. xxiij. Non erit sterilis nec infecunda. Refert Plutar. q licurgus qui leges dedit lacedemonijs eos qui nolebant nubere iussit sine honore esse. quia non generarent q̃ alios honorarent. Igitur natura dedit feminis multos posse parere. vt in l. antiqui. ff. si pars here. pe. ⁊. ff. solu. matrimo. l. si pater.

¶ Scda propositio. In matrimonio digne contracto pacifice viuẽtes maxime deo placent/ ⁊ filios bene instruentes atq dirigentes. Nam que illegitimo sunt matrimonio nuptie deo placere non possunt. Ideoq vir prosperum habent successum. quia difficile bono peraguntur exitu que malo sunt inchoata principio. j. q. j. principatus. Qui etiam non erudiunt filios non placent deo. Ideo dicit Eccli. vij. Filij sũt tibi: erudi illos ⁊ curua illos a puericia eorum. Filie sunt tibi: serua corpus illarum. et non ostẽdas hilarem faciem tuam ad illas. Idem. xxx. Qui diligit filiũ assiduat illi flagella ⁊c. vsq ad illud. Doce filium tuum ⁊ operare in illo ne in turpitudinem illius offẽdas. Idem. xvj. Ne iocunderis in filijs impijs ⁊c. Ideo Thobias docebat filium suum Thob. iiij. timere deum: et seruare iustitiam/ castitatẽ/ ⁊ misericordiam. Et profecto hic thesaurus melior est cunctis opibus. plus filio relinquit q̃ bonos mores q̃ qui multas opes.

¶ Tertia propositio. Matrimonia male contracta dissentionibus plena aut opera continẽtia impudica inferni pre se ferunt exordium. Nam male contracta continuũ habent conscientie scrupulum: sic reprehendebat beatus Johannes baptista herodem dicens. Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Marci. vj. Discordes autem vxorati nunq bonum habent: qr cum ab inuicem nequeant separari/

semper in turbine viuentes / infernum inchoant in pñti quod consequentur in futuro. sicq; duplici conterunt̃ contritione. Hie.xvij. Que vero incontinentiam habent: ⁊ impudicitiam turpes sunt nuptie / nec deo grate. ideo dicitur.j.thes.iiij. Sciat vnusquisq; vas suum possidere in sanctificatione ⁊ honore: non in passione desiderij. Nam debet esse thorus immaculatus ⁊ honorabiles nuptie.xxxij.q.ij.sicut non omnis.

¶ Circa scdam partem sermonis ex euãgelio sumim⁹ tria documẽta: videlicet ꝙ respuẽda est vanitatis tẽtatio. Secũdo ꝙ reprimenda est ire ꝯmotio Tertio ꝙ fugiẽda est populoꝝ seditio

¶ Circa primũ dicitur.lu.iiij.ꝙ pharisei tẽtauerunt dominũ: siue populi qui in sinagoga erant dicentes. Quãta audiuimus facta in capharnaum fac ⁊ hic in patria tua. Solent em̃ homines gloriã suã singulariter ostendere inter patriotas / aut cõciues. vbi aduertendũ qd̃ dñs respondet: nemo propheta acceptus ẽ in pr̃ia sua. hec em̃ temporaliũ / ac spiritualiũ est differentia: vt mundanis fulgentẽ fauoribus que libenter: ⁊ preceteris cõpatriote colãt sequanturq;. spirituali vero preditum virtute: aut religione despiciãt noti: colant vero exteri. dicit igit̃. nemo propheta acceptus est in patria sua. non aũt dicit nemo rex / nemo potens / nemo diues. Tẽtantes igitur ad vanitatẽ exemplo christi reijcere debem⁹ / nec acquiescere fatuitati eorũ.

¶ Sed hic queritur: vtrum opera facta propter hominũ complacentiam sint culpabilia. Ad elucidationem huius q̃stionis pono tres propositiões.

¶ Prima propositio. Complacentes hominibus propter homines etiam si nichil operentur contra legẽ dei mũdanos se profitent̃. patet. quia gl̃iam querũt mũdi. Ideo dicit apostolus. Si adhuc hominibus placerẽ christi seruus non essem. gala.j.ideo dicitur. p̃s.lij. deus dissipauit ossa eorum / qui hominibus placent / confusi sunt: quoniam deus spreuit eos. Hoc intelligẽdum est: si homo querat placere hominibus plusq̃ deo. vel si aliquid agat cõplacendi gratia non necessarium neq; vtile omnino / al's enim qui vel corporali gratia / vl' optimo seruicio / aut vtili colloquio: siue aliqua virtute placent hominibus: non sunt culpandi. Siquidem melius est placere / q̃ displicere. Dicit plutarcus ꝙ phocion atheniensis cum sentẽtiam dixisset in publico omnibus placentem. dixit familiaribus suis. nũquid male aliquid loquutus sum? volens innuere ꝙ placere turbe est signum malicie: non bonitatis.

¶ Secunda propositio. Complacere hominibus in malo semper est malum Ideo dicitur. prouer.iiij. non placeat tibi malorum via. Hoc vicio maxime irretiuntur curiales / qui non curant quibus malis placeãt domino suo cõsentientes peccatis eorum. Ideo pari pena punientur. Roma.j.in fi. ⁊ extra de senten. excom. q̃te. ⁊.xiiij.q.vj. c.j. circa me. C. de paga.l. nemo dicitur / conscij factoris penam sustineant sed et iudex non vindicans delictum. conscius reputatur. C. de commer. et mer.l. non solum / quia negligere cum possis perturbare peruersos. nihil est aliud q̃ fouere. nec caret scrupulo societatis occulte: qui manifesto facinori desinit obuiare. ij.q.vij. negligere. qui autem omnipotentem deum metuit: nichil cõtra deum agere vllo modo consentit.xj.q.iij. qui omnipotentẽ Igitur quicunq; consentit in fornicatione domini vel domine sue aut socij vel socie vt complaceat / in baratrum se perditionis euidenter precipitat.

¶ Tertia propositio. Complacere hominibus propter bonum: vbi nullum est malum: est laudabile. Sic dicebat paulus. Roma.xv. vnusquisq; vestrũ proximo suo placeat in bonum ad edificationem / quod se facere dicebat.j. Chorin.x.in fi. Ergo per omnia omni

bus placeo.non querens quod michi vtile est:sed quod multis vt salui fiãt ꝛ.j.chor.ix.Omnibus factus sum omnia.vt omnes lucrifacerẽ.ꝓcor. illud Ouidij.Qui sapit innumeris moribꝰ aptus erit.Et de quodam sapiente dicitur.ha ha vir bonus omnibus aptꝰ erat.Nẽpe laudabilior est qui ad multa ꝯ q̃ ad vnũ solũ opus est aptꝰ.Sic qui multis ꝓdesse pot ꝛ placere in bonum melior est / ꝯ qui vni vel paucis.

¶ Secundũ documẽtum est q̃est ire frenanda commotio:quia dicitur in euangelio q̃ auditis verbis domini nunciis nazarenos indignos operibus suis:repleti sunt ira ꝛ voluerunt eum precipitem dare.Ira similitudinem impetus aquarum ꝛ ignis habet Inundans quippe gurges cuncta sibi obuia tollit.Ignisq̃ vorax oẽ quod attingit absumit. Sic ira commotionis tempore omne quod fecerit iustũ putat.xj.q.iij. illa prepositorũ. Ideo dicit ibi grego.Restringenda est subratione potestas:nec quicq̃ agẽdum priusq̃ concitata mens ad tranquillitatem redeat.ꝛc.Igitur sicut ignis in maiorem struem lignorum maiorem excitat strepitum:ꝛ in precioſiorẽ domum ne veniat cautius est obseruandum:sic in potentes atq̃ digniores viros ira cauenda est maxime ne dominetur/quia vt dicitur.prouer.xix. Sicut fremitus leõis / sic ꝛ regis ira.qui prouocat eum peccat in animã suam. Sed vt dicit.Ouidi.li.episto. Imperat heu populis qui tumide non imperat ire.Possidet ꝛ vicijs regna minora suis. Episcopis q̃q̃ ꝛ sacerdotibus irascibilitas interdicitur.xlv.di. in principio. vbi dicitur. Nõ enim licet episcopum ita perturbari esse sensus ꝛ irascibilẽ vt percutiat.ꝛ lxxxvj. di.c.non liceat episcopo aliquem manibus suis cedere. Hoc enim a sacerdote alienum esse debet. Judicibus quoq̃ maxime disconuenit ira / vt in dic.ca. illa prepositorum sollicitudo vtilis illa cautela laudabilis ĩ qua totum ratio agit/ꝛ furor nichil sibi vendicat.ꝛc. vbi glo. dicit q̃ iudex cũ offenditur debet dare inducias. Ratio est: quia vt dicitur.xxiij.q.v.ca. pena illorum in fi. transactis motibus animorum qui recentioribus factis solẽt turbulentius excitari: egregie luculẽta bonitas apparebit. Ira autẽ vt dicitur.xi.q.iij. Ira sepe etiam innocentes ad crimen adducit/quia vt dicit. prouer.xvij. Ira non habet misericordiam:nec erumpens furor.ꝛc. Omnis autem castigatio(ꝑm tullium de offi.) vacare debet a contumelia.nec ad eiꝰ qui castigat:sꝫ ad reipublice vtilitatẽ referri. Cauendum est ne maior sit pena ꝯ culpa. Ideo prohibenda est ira in puniendo maxime. Hunq̃ eñ qui iratus accedit ad puniendũ illam mediocritatem tenebit que est inter minimum ꝛ parum. qui ergo reipu.presunt similes legum sint que ad puniendum/non iracundia/sed equitate ducuntur. Sic aug. dicit q̃ bonus iudex nichil ex arbitrio facit.sed ꝑm leges ꝛ iura pronunciat. Nã vt dicitur.ff. de offi.presi.l.obseruandum. Judex non debꝫ excãdescere aduersus eos quos putat esse malos: sed debet patienter eos ꝛ eorum aduocatos audire. Judices enim non debent esse festini.ff. de dã.infec.l.si finita.sed plena cum deliberatione procedere. Ratio est quia iudicantẽ oportet cuncta rimari.xxx. q.v.iudicantem. Ira autem impedit animũ: ne possit cernere verũ. Juxta illud.ps.vj. Turbatus est in ira oculꝰ meus. Ideo dicit tullius in li.de offi. Nihil est laudabilius:nil viro magno ꝯclaroq̃ dignius placabilitate ꝛ clementia / que tamẽ ita probanda est vt adhibeatur reipublice ea seueritas sine qua populus administrari non potest. cõcor.l. obseruandum.ff. de offi. presi.vbi dicit q̃ iudex quidem facilẽ se prebeat in adeundo / sed se cõtemni non patiatur. ergo vt dicit statius.li. x.thebay. Nõ frena animo ꝓmitte calenti.Da spacium tenuereq̃ moram.

Mala cuncta ministrat impetus. ꝛ. l. di. põderet dicitur. nos tempore indigemus/ vt maturius aliquid agamus non precipitemus consilia neq; opera nostra: neq; eor ordinẽ corrũpamus. Sed si aliqs lapsus quoquõ fuerit: et portem⁹ eũ/ ꝛ fraterno corripiam⁹ affectu: sicut ait apl's. Mala. vj. Si p̃occupat⁹ fuerit hõ i aliquo delicto: vos q̃ spũales estis/ istruite eũ i spũ lenitatis: alter alteri⁹ onera portãtes. ꝛ sic adimplebitis legem christi. ꝛc.

¶ Tertium documentum est q; euadenda est populi commotio siue seditio. Ideo dicitur in euangelio q; iesus transiens per medium illorum ibat. sic ps. xvij. Eripies me de contradictionibus populi. veluti flandrensium populorum facilis est commotio atq; periculosa. nec iuuat occisum futura populi penitentia. Non enim resurgit mortuus in furore occisus populi. q; obrem non esse reor vtilem: neq; iocũdam cum stultis conuersationem. sacius esse buccellam siccam comedere cum sapientibus q; domum plenã victimis cum iurgio fatuorum. inter fatuos enim quecunq; bona feceris vno impetu amittes. Inter prudentes vero non perit egregiorum memoria facinorũ. Ideo dicit sapiens. q; sapiens si cum stulto contenderit/ siue rideat/ siue non/ requiem non inueniet.

¶ Feria tertia post tertiã dñicam. xl.

Multi bellantes aduersum me. ꝛc. Hodie in euãgelio quod mathei. xviij. scribit habemus q; domin⁹ in medio eorum qui inter se bene consenserint interesse dignatur. In nemine autẽ eo modo fuit nec erit quo in maria que fuit causa quare inter nos quoq; sit. iuxta illud. Johã. j. Verbũ caro factũ est ꝛ hitauit in nobis/ quãvt nr̃is cordib⁹ digne suscipiamus ipsam mariam inuocemus. Aue.

¶ Multi bellantes aduersum me vbi supra. In nuptarũ nunc puellarum virorumq; turmã solutorum in classem adducturi sumus/ qui non contemnẽdis transgressionibus legem dei sanctam posse ledere se iactabant. Imprimis amasios habere se q̃ primum oculos leuare norint/ cum quibus inhonesta quecq; loquantur: ꝛ faciant siue tactibus impudicis. siue fedis pollutionibus atq; sceniissimis inuicem ludis. exagitent corpora puelle fatebantur. ignauie obnoxias q; amasio careret aut ad nuptias ignara viri transiret. Sed non satis esse amasio nisi plurib⁹ verba saltim etiam forsitan facta darent glorioſum feminis plures habere sequaces. Illi litteras amore flauẽtes/ quibus cordis penetralia trahat. alteri placidum oculorum nutũ/ quo venerẽ a visceribus excitet. alteri furto suaue preberet osculum. alteri manus inter choreas grata vi premere. alterius pede pedẽ inuiso calcare modo. postremo dum licet amplexus indulgere caros ꝛ lecto vel solo stratum corpus auidissimo gestu dulcia fatapati. Ad choreas frequenter ire ꝛ cõuiuantium cetibus interesse libenter/ stuprationum siue publica siue secreta colloquia arrectis auribus obaudire/ in templis oculos habere girãtes ꝛ diuinũ nil prorsus agitare. Si quando sermoni compellantur interesse nactam dormiendi occasionem arbitrari: in lecto vero cum sodalibus puellis plus operis ipudico dare ludo q; somno. quid ibi venus vigeat vtiq; silẽdũ est. mane torquendis arte capillis et perichelidibus componendis/ dirigẽte speculo manum/ longissimum terere tempus consueuere. Quid plura soli vacare fornicationum operi censere dignum: et inuidere pulchriori posse: itaq; plurimos arte libidinis in foueam peccati ducere/ et ipsos quoq; sãctos ad insaniam prouocare. Est enim ad perdẽdas animas aptissimũ telum mulier pulchra/ quo diabolus vti consueuit ad christi seruos expugnandos. In secunda dicebant. nichil obstare voluptati eorum prece

ptum illud nō mechaberis/qm̃ fornicari tēpore quo fauet etas operepretium est vt impleat illud.Eze.xvj.pilus tuus germinauit: et vbera tua intumuerunt.et illico fornicata es: ne inutilis esses/et exposuisti corpus tuum omni transeunti. Juuenes vero vt femina compti se corrūpendis operam dare puellis plurimis et demū hec socijs quasi glorioſum facinus propalare gaudebāt/tabernis/ludis atq; choreis indies vacare honestum ducere predarieq; bona parentū esse licitū affirmabant. non obstañ.quod dicitur. prouer.xxviij.qui subtrahit aliquid a patre vel matre dicēs hoc nō esse peccatum particeps homicide est.

¶ Sed hic queritur: vtrū melius sit nubere an non nubere. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones. ¶ Prima. virginitatē posse seruare glorioſius est q̃ nubere. patet.quia virtus est circa difficile. Cōtinere autem est opus arduum et difficile. ergo qui potest continere glorioſius agit q̃ qui carnis impulsui deseruit.non enim victis.sed victoribus debetur gloria. qui autem temptationibus carnis succumbit:proculdubio vincitur.qui autem per volūtatis imperium has ratione dominātē sternit profecto victor glorioſus efficitur. Jdeo virginibus aureola donat. dicente beato iacobo. Beatus vir qui suffert tētationem: quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite/ quam repromisit deus diligentibus se. Est aliud bonum: quia qui liberi sunt a nuptijs liberius deo seruiunt. vt dicit apostolus.j. Chorintioꝝ.vij. Mulier innupta et virgo cogitat que dñi sūt quō placeat deo: q̃ aūt nupta est cogitat q̃ mundi sunt quō placeat viro. Est et aliud bonum: quia non habēt carnis tribulationes quas habent qui sunt in matrimonio dicēte paulo. q̃ tribulationē carnis habebūt huiusmodi. Fornicatio enim nulli impune concedit.vt in c.nubēdi.xxvij.q.j. nā in coniugio multi casus occurrūt. extra.vt lite penden.c.quoniā. ibi est tribulatio nutritionis prolis/et quādoq; malicie eorum.tribulatio sterilitatis/ tribulatio zelotipie/ tribulatio rixe/ tribulatio obligationis cōtinue/ quia vir non habet potestatem sui corporis sed mulier/nec mulier habet potestatem sui corporis/sed vir.j.cor.vij.

¶ Secunda propositio. Ad incontinētie remedium nuptie date sunt.patet per apostolū.j.chor.vij.melius inquit est nubere q̃ vri.i.stimulum carnis vrentem pati/ quo quis ad ignem deputatur eternum. Nam continere est laborioſum et difficile/ et continentie via artissima est.xxviij. distin. de hijs.ideo dicitur.sap.viij.Cognoui q̃ non possum esse continens: nisi deus det.et hoc ipsum erat maxima sapientia scire cuius esset hoc donū. Sic crisantus dicebat.non posse flāmam extingui libidinis nisi celesti rore. Jgit melius est nubere vni q̃ cum plurib⁹ fornicari. extra de hijs que filios occi.c.j.in fi.ideo dicitur in.c. sicut non omnis.xxxij.q.ij.q̃ secunda institutio matrimonij. extra paradisum facta est propter illicitum motum exterminandum: vt infirmitas prona in ruinam turpitudinis honestate coniugij exciperetur.

¶ Tertia ꝓpositio. Virgines deo sacrate plus meriti atq; securitatis habēt. Q̃ plus meriti patet.quia opus bonum ex voto semper melius est. vt dicit glo.in cle.de reli.et ve.sanc.et ibi in textu dicitur q̃ est prodiga liberalitas cum quibus tribuit seipsum.et vbi donū est idem cum datore. Vnde isidorus dicit. q̃ virginū quo sublimior est gloria maior esse debet cura: et q̃ sunt flos ecclesiastici germinis.decus atq; ornamentum gratie spiritualis. illustrior portio gregis christi. Et ambrosius. pulchritudinem quis potest maiorez estimare decore virginis que amatur a rege/ probatur a iudice/ dedicatur domino/ consecratur deo.

¶ Quo ad secundam partem sermonis ex euangelio sumimus tria documenta videlicet q correctio debꝫ procedere ex caritate.
Secũdo q debet fieri cũ maturitate.
Tertio q obstãtia ẽ digna seueritate.
¶ Circa primũ dicit. Si peccauerit in te frater tuus: vade ⁊ corripe eum inter te ⁊ ipsum solũ: ⁊ si te audierit lucratus es fratrẽ tuum. quod est opus caritatis. Sic paulus monet corripere in spũ lenitatis. gala. vj. ⁊ ij. thessa. iij. nolite quasi inimicũ existimare: sed corripite vt fratrẽ. ꝯcor. l. obseruãdũ. ff. de offi. p̃si. vbi dicit q iudex non debet excandescere aduersus eos/ quos putat esse malos. ⁊ xlv. di. licꝫ plerũq; dicit: q in corrigendis plus agere debet beniuolẽtia q̃ seueritas. plus caritas q̃ potestas. plus cohortatio q̃ cõminatio. cũ nemo nostrũ sine reprehensione viuat. Sed hic querit: vtrũ non habens caritatẽ prohibeat a correctione. ⁊ vtrũ omnino ꝑm caritatem sit corrigendum.
¶ Ad elucidationẽ prime questionis pono tres ꝓpositiões. ¶ Prima. Corrigens sine caritate peccat. patet. quia preceptũ de caritate habẽda obligat ad semp. eo igitur peccat quo caritatem nõ habet/ quã semper tenetur habere. etiam q correctio debet fieri ex caritate. vt ptꝫ ex hoc euãgelio. ⁊ xlv. di. c. cũ beatus paul⁹ arguere ⁊ increpare in oĩ patiẽtia precipiat. ⁊c. ibidẽ c. disciplina vl̃ mia multũ destituitur si vna sine altera teneatur. nam iudex nõ debet excandescere aduersus eos q̃s putat esse malos. vt. s. dixi. Neq; enim alia ex causa corrigimus nisi vt ab errore hoĩes reuocemus. Qui igit sic corrigit vt ad peiora prouocet: nequaq; proficit: sed maxime nocet. nec ex caritate videt agere qui caritatem non monstrat nec excitat quin potius repellit in opere.
¶ Secũda propositio. Nõ habẽs caritatem tenet ex officio corrigere. Nã etiam malus prelatus si non corrigat quod tenet peccat. nec sequit perplexitas ex prima ꝓpositiõe: q licet peccet corrigendo sine caritate/ tñ corrigere tenetur/ q malicia sua non excusat eum ab actu correctionis subditorum. tenetur igitur corrigere ⁊ caritatem habere/ Qꝫ autẽ teneatur corrigere probat: q si iustus prelatus al's propter negligentiã corrigendi punitur/ ergo ⁊ ĩ iust⁹. neq; ei malicia quẽ q̃ excusat ab officio debito. Qꝫ autẽ prelatus al's bon⁹ puniatur per negligentiã correctionis. patet. xxxvij. di. legãt. ⁊ extra de sẽno. c. licet hely in se bonus exister et: q tñ filiorũ excessus non puniuit efficaciter ⁊ in se pariter ⁊ in ipsis aduersionis diuine vindictã excepit/ quod habetur originaliter. j. reg. iiij. ideo dicit. ij. q. vij. qui nec reginiinis ĩ se rationẽ habuit/ nec sua delicta deterſit / nec filiorũ crimẽ correxit canis impudicus dicẽdus est magis q̃ episcopus.
¶ Tertia ꝓpositio non habens caritatem tenet in corrigendo non offẽdere caritatẽ. i. non excedere limites caritatis. patet. q tenet iudicare ꝑm leges prout dixi supra. Oportet em̃ misericordiã miscere cũ iusticia. xlv. di. c. disciplina. vbi allegat illud de samaritano. lu. x. de vino iusticie ⁊ oleo mie appositio vulneribus vulnerati. Et de moyse q̃ petebat pacẽ pro ppl'o: ⁊ tñ fecit deliq̃ntes occidi. exo. xxxij. Ideo dicit ibidẽ gre. in c. Omnis q̃ recte iudicat staterã in manu gestat. in vtroq; penso iusticiã ⁊ misericordiam portat ⁊ in sequenti per totum.
¶ Secundũ documentũ est q debemus corrigere cum maturitate. Ideo dicit q peccãs prius in secreto corrigendus est nullo alio interueniẽte. q si nonaudierit te solum/ adhibe tecum duos aut vnũ testes in quorũ ore stat omne verbũ. q credit eis. hic aũt modus corrigẽdi ponit in c. in oĩ negocio. extra de testibus. ideo ex hoc colligitur q prius sunt monendi subditi q̃ excõmunicandi: nisi talis sit culpa que ipso suo genere excommunicationem aut suspẽsionẽ inducat. extra de

ap. reprehēsibilis.§.j. non igit̄ debent iudices esse festini sed cū matura deliberatione ꝓcedere.ff.de dā.infec.l.si finita.⁊.ij.thi.ij.in fi.cū modestia corripientē eos qui resistūt veritati.nā sicut dicit̄.xlv.di.vera iusticia ꝯpassionem habet: falsa vero dedignationem q̄uis ⁊ iusti soleant peccatorib⁹ indignari.sed aliud quod agit̄ tipo supbie aliud zelo discipline indignant̄ em̄.sz nō dedignant̄. At cōtra hij q̄ de falsa iusticia supbiunt/ceteros despiciunt: nulla infirmātibus mīa cōdescendūt. ⁊ quo se pctōres esse nō credunt:eo deterius pctōres fiūt/hec etiā modestia attendit̄. vt inspiciat̄ q̄cquid est considerandū iuxta illud.xxx.q.v.iudicantem oportet cuncta rimari.

¶ Terciū documentū est ꝙ obstinati digni sunt seueritate Ideo dicit̄ ꝙ si noluerit se corrigere ex gratiosa āmonitione est publicādus eccl̄ie/ ꝙ si ecclesiā nō audierit sit tibi sicut ethnic⁹ ⁊ publicanus. Sic apl̄s ad titū.iij.dicit. Hereticū hoīez post p̄mā ⁊ scd̄am correctionē deuita. Sic ⁊ dñs quos diu vt cōuertant̄ tollerat/nō ꝯuersos durius damnat:s̄m gre.

¶ Sed hic queritur vtrum omnibus liceat corripere delinquentem. Ad hanc questionem respondeo per tres propositiones.

¶ Prima ꝓpositio. Prelatus ⁊ regimen habens peccātes in hijs que sui iuris sunt corrigere tenetur. patet. qꝛ delictum subditi imputat̄ prelato non corrigēti.C.de epi.au.l.addictos supplicio. Exemplum habemus ī hely.j.reg.iiij.⁊ habetur extra de simo.c.licet hely summus sacerdos in se bon⁹ esset:qꝛ tamē filiorū excessus efficaciter non corripuit:⁊ in se pariter ⁊ in ipsis animaduersionis diuine vltionem excepit. Idem recitat Hie.in c.legāt.xxxvij.di.⁊.xx.q.vij.c. qui nec regiminis in se rationem habuit nec sua delicta detersit:nec filiorum crimen correxit: canis impudicus dicēdus magis q̄ episcopus. ideo taciturnitas in prelato est damnabilis.xliij.di. dispensatio.⁊ c.sit rector.⁊.lxxxvj.di. inferiorū culpe ad desides p̄latos referunt̄. ibidem.c. culpam faciētis habet qui quod pōt corrigere negligit emēdare

¶ Secūda propositio. Parētes ⁊ domini suos filios et famulos comitentes vl̄ loq̄ntes iniqua corrigere vel saltim corripere tenentur.patet.quia eorum prelati censentur.⁊ propter hanc causam redditur illis honor a filijs et seruis s̄m legem dei. Item tenētur diligere filios. ergo ⁊ corrigere quando peccant / quia amicus dolet videns damnum amici ⁊ q̄tum potest repellit illud. sed nō est maius damnum q̄ damnatio eterna. ergo debet eum ab ea per correctionē reuocare. ideo dicit̄.ꝓuer.xiij. Qui parcit virge odit filium: qui autē diligit eum incessanter erudit. Et idem habes.eccl̄i.xxx. per totū capitulū quod incipit. Qui diligit filium assiduat illi flagella:non igitur excusantur parētes qui habēt filios blasphemos ⁊ seruos pctōres.

¶ Tertia propositio. Peccātē proximum vtiliter quilibet corripere debet patet: quia tenetur proximum diligere sicut semetipsum. ergo ⁊ corrigere. dico tamen vtiliter:qꝛ si videt non posse proficere nō tenetur.ꝓuer.ix. Noli arguere derisorem ne oderit te ⁊c̄.qui ergo se importune ingerit ad corrigendum:ostendit se fatuum.

¶ Feria quarta post terciā dominicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me.p̄s.lv.dicit̄ in euangelio hodierno math.xv.ꝙ si cecus ceco ducatū prestet ambo in foueā cadūt: nos autē ceci oēs sumus excecati per maliciam.sap.ij.ideo dicit.p̄s.xxxvij.lumen oculorū meoꝝ nō est mecū. Ideo facile in foueā cadimus/ qꝛ via peccatorum tenebrosa.nesciūt vbi corruant prouerbiorū.iiij. Oportet igitur nos habere ducem itineris.p̄s.lxxix. Sed quoniam post christum non potest inueniri fidelior dux q̄ virgo gloriosa. eam hūiliter inuocabimus dicentes.

O mat digna dei.venie via.luxq; diei sis tutela rei. duxq; comesq; mei. digna coli.regina poli.me linquere noli. Aue maria.ꝛc.

¶ Multi bellãtes.ꝛc. In classem hodie viduarũ exercitum imperator cernens adductũ dixit. Et qđ iuuare possunt hij viri ꝛ femine nigro indute cũ suis velis? Cui respondẽrũt viri se fortes esse diuine legis transgressores cõcubinas fouẽdo.ludis ꝛ iocis insistendo/ardẽtiore siquidẽ amore ꝛ ampliore sese cõplectũtur affectu ꝙ cubinatũ fouẽtes q̃ matrimonium.eo ꝙ matrimoniũ ex sua indissolubili te nauseam generet.cõcubinatus vero soluta omni reuerentia voluptatẽ continet effusionem. Sicut eñ venaticas auidius comedimus carnes q̃ salsas ꝛ domesticas. sic venerei actus in alienis plus q̃ in proprijs feminis / conferunt aliquid voluptatis.quoniã aque furtiue dulciores sunt.prouer.ix.

¶ Mulieres quoq; vidue dixerunt se q̃ fortiter transgredi legem dei nec timere virũ. solutoq; freno per cõpita queq; vagari/dissolute vestiri/ conuiuijs ꝛ chorcis interesse /nec oñino carere delicijs.nec curare quod dicitur j.thi.v.ꝙ vidua in delicijs viuẽs mortua est. Quomodo enim mortua est q̃ viuentis opera facit? habẽt enĩ vidue plures amasios quibus ad omnem voluptatem vtuntur.

¶ Sed hic querit vtrũ transire ad secundas nuptias sit consulendum. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Vidualem statũ digne valens obseruare laudẽ plurimã ꝓmeretur. patet.qr virtuosius agit qui continet:q̃ qui nõ.virtus enĩ est circa difficile. Continẽtia autẽ est difficilis quã nemo põt seruare nisi deus det.sapiẽ. viij. in fi. Ideo dicitur ꝙ castitas prefertur proprie vite.ff.de origi.iu.l.ij. nã castitas sola est potens animas cũ fiducia deo presentare. vt ibidem dicit glo.super ver.castitatem.et alle.§. pe.in auctẽ.de mo.coll.j.idem habes in aucten.de leno.§.sancimus. colꝛ.iij pudicitiam autem obseruãdã lex mãdat.C.ad sena.cõsul.orphi.l. si qua illustris.ꝛ ff.de postu.l.j.§.secũdo loco. dicitur ꝙ pudicitia maxime conuenit feminis. ꝛ glo.in.l.palam.super verb. que in adulterio. ff.de ritu nup. dicit ꝙ ꝑm mores hominum maior castitas requiritur a feminis. Dicitur tamen in.l.ij.C.de indic.vidu.tol. ꝙ natura ad hoc mulieres progenuit. vt partus ederent / et maxima eis in hoc vis apposita est. Ideo dicit philosophus.j. poli.ca.j.ꝙ oportet combinare illos q̃ non possunt esse nisi simul.i. marem et feminam. Sed hoc intelligitur q̃tum est de lege nature que requirit sui conseruationem ꝛ multiplicationem que nunc non est necessaria/ quia sufficienter est multiplicata.

¶ Secunda propositio. Vidualis status propter deum obseruatus maximam apud deum ꝓmeretur gloriam. Duo siquidem bona continet.

¶ Primũ quidem castitatis propter deum obseruate/ cum nõ sit condigna ponderatio anime continentis. eccli. xxvj. virtuosius puto agere continentem viduam q̃ virginem .virgo siquidem eo facilius obstinet quo voluptatis nondum experta est delectationẽ. vidua vero eo difficilius / quo priuatur dulcedine nota ꝛ consuetudinem mutat. Vinum ignorans facile abstinet.assuetus autẽ difficile vino caret.

¶ Secundum vero bonum libertatis est in res diuinas impẽse.que viri subijcitur potestati:mulier animo corporeq; captiua ꝑm viri est imperium. vt diffuse paulus.j. Chori. lxx. tractat. Animo quidem captiua quoniã amoris vinculo nectitur in maritũ. ꝛ quomodo placeat viro considerare oporteat. Ideo dicit apostolus/ibidẽ.mulier ũnupta cogitat que domini sũt. vt sit sancta corpore ꝛ spiritu.que autem nupta est cogitat que mũdi sunt:quomodo placeat viro: ꝛ consulit non nubere propter libertatem sine impedimento dominum obsecrandi.

¶ Corpore etiã captiua est.qm̃ nõ habet potestatẽ corpis sui sed vir.vt dicitur ibidem. Cũ igit̃ libertas maximũ sit bonũ/non est ob carnis luxuriã abnegãda. Et ꝑm cato.nõ bene pro toto libertas vendit̃ auro.

¶ Hãc ob causã semiramis post mortẽ nini primi regis assiriorũ noluit nubere alteri viro ne libertatẽ ac regnãdi amitteret facultatẽ. que causa est multas huius tẽporis feminas in statu viduali ꝑpetuo continẽdi.plus potest apud feminas potestatis libertatisq; fauor q̃ castitatis amor.plus gloria q̃ pudicitia.subijci durũ est mulieri que libertatis dulcedinem degustauit.naturaliter em̃ hoies refugiũt seruitutem ⁊ appetunt libertatẽ.

¶ Tertia ꝓpositio vidualis stat⁹ aie corporisq; quietẽ pacẽq; ꝓtinet q̃ matrimoniũ longe maiorẽ. non zelotipia turbat dicit̃.eccli.xxvj. dolor cordis ⁊ luctus mulier zelotipia.sic ⁊ viri zelotipia ledit vxorẽ.nec em̃ solos tãgit tãgit atrides.iste dolor solus.

¶ In matrimonio quoq; sollicitudo est prolis educãde.j.cor.vij. tribulationem carnis habebũt huiusmodi.i. sollicitudinem ꝓpter opera carnis Ideo dicit̃.xxvij.q.j.c.nubẽdi. q fornicatio nulli impune concedit̃.⁊ vltra hec multi casus occurrũt in cõiugio. extra vt lite pen.c.qm̃.§.si aũt.iõ dicit j.cor.vij.volo vos sine sollicitudine esse.⁊ phi.iiij.nichil solliciti sitis.q̃ autem nubit sollicitudinẽ init. Si vxorẽ quis hẽt pulchrã.durum erit seruare in quo totius populi vota suspirãt:q; non soli suas vxores amãt atrides. Si turpis est nulla voluptas. Si litigiosa/mors:ideo dr̃.puer.xxj.melius est sedere in angulo' domatis q̃ cũ mulere litigiosa in domo cõmuni. q; vt dicit idem.xxvij.tecta iugiter ꝓstillãtia mulier litigiosa. mulier etiã que virũ habet tristem.zelotipũ/auarũ/vl' alio vicio laborantem: tristem miseramq; agit vitam.quo nil infelicius esse viuẽtibus potest.

¶ Hic etiã in bellũ duxi filios cõtra parẽtes / quos contra dei legẽ agẽtes cõmendabat inobediẽtia.scõo irreuerẽtia.tertio bonor̃ subtractio.q̃rto derisio sicut chã.gen̄.ix.v.iniuriatio.vj. vt bonis potiant̃ mortis parẽtũ desideratio.vij. correctionis despectio.

¶ Sed hic querit̃ vtrũ ꝑ̃ debeat corrigere filiũ Rñdeo ꝙ tres ꝓpões. Prima ꝓpositio.Desidia correctiõis multam pestẽ gignit in filijs.vnde baptista mantuanus Blanda patrũ segnes facit indulgentia natos. Hã rectorũ negligentia multã pestẽ nutrit in subdit' in cle.de cele.mis.c.graui.vide.c. peruenit.ij.xciij.dist̃.⁊ extra de vi.et ho.cle.vt clericorũ. vbi dicit̃ q facilitas venie.rc̃.⁊ in c.vt fame.extra de sen.excõ.vbi dicit̃ q qui sunt nec̃q; fiũt nequiores per impunitatẽ.

¶ Scõa ꝓpositio.Correctio parentũ ad filios debz este modesta. Ephe.vl. nolite ad iracundiã ꝓuocare filios vestros.sed educate illos in disciplina ⁊ correctione dñi.nõ tamẽ est virge parcẽdũ. ꝓuer.xiij.qui parcit virge odit filium.qui autem diligit illũ instanter erudit.eccli.xxx.qui diligit filiũ assiduat illi flagella.rc̃.

¶ Tertia ꝓpositio. Fili⁹ patris respuens correctionẽ:ad interitum currit. ꝓuer.xxix.viro qui corripientẽ dura ceruice contemnit/ repentinus supueniet interitus.⁊ eũ sanitas non sequet̃ idem.xij.qui increpationes odit insipiens est.idem.xv.qui abijcit disciplinam abijcit aiam suã.rc̃.Ideo tales sunt fortioribus penis artandi.C.de emenda.propinquorũ.l.quos ad vite decora.laudis exẽpla nõ reuocãt.saltim correctionis medicina cõpellat.

¶ Quo ad scõam partẽ sermõis tria sumimus documẽta: videlicet q̃ mandata dei plusq; mãdata hominum debemus obseruare.

Scõo q̃ debemus parẽtes honorare.

Tertio q̃ debemus deũ corde plusq; labijs laudare/inuocare ⁊ honorare.

¶ Circa primũ dicit̃ improperando iudeis quare transgredimini mãdatũ dei ꝓpter traditiones' vestras.

Sunt enĩ nonnulli quib⁹ plus est pre
cij constitutiones quasdam hoĩm ob
seruare/q̃ diuina p̃cepta. Idq̃ qua
si aliquid sanctius arbitrant̃ qđ ho
minũ adinuentione q̃ qđ dei lege san
citum est. Quorum numero religiosi
quidam reperiuntur cura sollertiore
constitutiones cõsuetudinesve suas
q̃ diuina custodire precepta. morta
le putarent incurrisse/cerimonias q̃s
dam facticias deseruisse: potiusq̃ ca
ritatem. fregisse silentiũ grauius vide
ri q̃ detraxisse vel diffamationẽ effu
disse liquãtes culicẽ: camelum vero
vorantes. Matth.xxiij. Non hec pro
bat dñs. Nec tamen religiosarum ob
seruantiã cerimoniarũ cõtemnendã
censeo: sine qua vix diuina quoq̃ pos
sunt seruari mãdata. quoniã nonnul
lis adminiculis opus est ad maiorum
conseruationẽ/sicut vasorũ contigua
tionem circulis detineri quibusdã et
viminibus necesse est. Superuacane
as aũt reor nõnullorum quotidianas
statutorum renouationes qui q̃ plus
sese legibus onerant: eo minus bonis
operibus vacant. Nam plurium vin
culorum plures sunt fracture: ⁊ plu
rium legũ plures trãsgressiones. Sz
ambitio dominandi ⁊ ptãtis ostenta
tio plures legũ cõditores ꝓpagauit.
dum quisq̃ cupit sue ptãtis monumẽ
ta propalare. Legitur in plu. q̃ inter
roga tus charilaus rex. cur licurgus
tam paucas leges tulisset. Rñdit eos
qui paucis ꝙbis vterent̃ legib⁹ haud
multis indigere. Non igitur facile no
ue sunt leges hominib⁹ adijciende: q̃
vt dicit. ff. de legi. l. in rebus nouis cõ
stituendis cuidens vtilitas esse debet
seruemus antiquã dei legem que po
tẽs est animas hominũ saluare: quia
lex dñi immaculata conuertens ani
mas. ps̃. xviij. ergo hãc ne obliuisca
ris. Prouer. iij. Nam lacedemones
tanto tempore regnauere q̃to licur
gi leges obseruauere. quoniã phibe
bat aurum haberi: et oĩne qđ ad aua
riciam potest impellere.

¶ Scõo monemur ex euangelio pa
rentes honorare: quia vt ibidem dici
tur. hoc est preceptũ dei. Exod. xx. et
Deuter. v. Honora patrem tuũ ⁊ ma
trem tuã: vt sis longeuus super terrã
et pbus dicit q̃ dijs ⁊ parentibus nõ
possumus dignũ honorẽ impendere:
et. ff. de in ius vo. l. parentes. dicit̃ q̃
vna est oibus parẽtibus seruanda re
uerentia. ⁊. C. de pa. l. congruentius.
dicitur q̃ cogendi sunt filij ad reuerẽ
tiam debitã matri exhibendã: ⁊ in eis
lesa pietas est seuerius vindicanda.
Nam ibi dicit̃ q̃ lites inter parẽtes ⁊
filios debent intra domũ terminari. si
tamen venerint ante iudicẽ iudex co
get filios ad reuerentiã parentib⁹ ex
hibendam. Nam per legẽ diuinã qui
maledixerit patri vel matri morte dã
natur. Exo. xxj. ⁊ Leuit. xx. Nam ho
nor parentib⁹ naturaliter est debit⁹.
C. de in ius vo. l. ij. ⁊. C. de pa. po. l. fi
lia. dr̃ q̃ filia tenet̃ alere matrẽ pau
perem. glo. ibi dicit caute. dicit natu
rali rõne: quia si diriisset naturali iure
hoc esset falsum. Nam triplici ratiõe
debent induci filij ad amorem ⁊ hono
rem parentũ videlicz: quia parẽtum
ad filios est naturalis amor. vt dicit
Philosophus. q̃obrem nõ datur pre
ceptũ de hmõi. C. de cura. fu. l. cũ fu
riosus. dicit̃ q̃ nullus affect⁹ vincit
paternũ. nam ⁊ fere diligunt natos.
Scda ratio est vtilitatis/qr parentes
dant esse. Eccli. vij. Honora patrem
tuũ: ⁊ gemit⁹ matris tue ne obliuisca
ris. memẽto qm̃ nisi per illos nat⁹ nõ
fuisses. Idem Tho. iiij. circa princi.
Tertia est ratio sedulitatis: qr paren
tes solliciti sunt pro filijs suis ad eos
educãdos: ⁊ fouẽdos. ingrati sunt fi
lij si nõ sint memores bñficiorũ paren
tum suorum. iuxta illud Esa. j. Filios
enutriui ⁊ exaltaui: ipsi autẽ spreue
runt me. habeamus i hoc exemplum
xp̃i/qui obediuit parentib⁹: ⁊ ipse deo
factus est obediens vsq̃ ad mortem.
Phi. ij. Honorificãs patrẽ. Joh. viij
Nam quidã romanus coriolanus: vt
refert tit⁹ liui⁹ ab obsidione vrbis re
cessit cõspecta matre q̃ supplicauit.

¶ Sed hic queritur. Utrum filij teneantur summū honorē prestare parentibus. pono tres ꝓpositiones.

¶ Prima. Intrinsecus magis est honorandus pater aut mater q̄ quilibꝫ princeps aut prelatus. patꝫ: quia plꝰ teneor diligere patrē q̄ prelatū quēlibet. qꝛ mihi esse dedit non prelatus.

¶ Scda propositio. Extrinsecus maior quandoqꝫ honor debetur alteri q̄ parenti. puta pape: vel regi: vel prelato. qꝛ talis prostratio q̄ debetur p̄lato vel principi non semꝑ conuenit parēti/ conuenit tñ quandoqꝫ.

¶ Tertia. Sūmo in honore sunt parentes habēdi: non tñ propter eos est diuina lex offendēda. ptꝫ: qꝛ plus debeo creatori q̄ genitori. Igitur propter deum est quandoqꝫ abnegādus pater. ps̄. xliiij. Obliuiscere populū tuum ⁊ domū patris tui. Sic moyses laudauit eos qui zelo dei parentes occiderant. Exo. xxxij. ¶ Tenent̄ itaqꝫ filij parentibus obedire ꝑ om̄ia colo. iij. Ephe. vlt̄. et hoc modo dicto intellige. nam Deut̄o. xxj. precipitur filiꝰ contumax lapidari. Tenētur ergo filij parentibus suis reddere.

Affectum dilectionis
Actum honorationis
Et effectum obsecutionis.

¶ Affectum docet naturalis inclinatio: qꝛ debet esse reciprocus amor parentū ad filios: ⁊ filiorū ad parentes. non ꝙ possit esse eo modo naturalis sicut parentū ad filios: qꝛ vt dicit ph̄s. Opifex magis opus diligit q̄ diligatur ab opere: vt ptꝫ inq̄t in parentibꝰ respectu filioꝝ. ix. ethi. c. vij. Idem. ij mo. c. xij. dicit ꝙ pater plus filiū diligit: qꝛ est factio eiꝰ. Scdo honorē opꝫ īpendere eis vt patuit supra. Tertio. Obsequiū debēt filij. vt in. d. l. filia. ⁊ in. l. j. C. de alē. libe. dr̄ ꝙ parentū necessitatibus liberos succurrere iustū est. Filij aūt ingrati vt dicit Bal. in. l. vnica. C. d̄ ingratꝫ libe. sunt in pr̄iam ptātem reducēdi. ⁊. C. de scdis nup. l. cum apertissime. dr̄ ꝙ ingrati liberi debent exheredari. Sic ⁊ nos si fuerimus deo ingrati debemus illiꝰ hereditate p̄uari. Nā rō naturalis dictat vt bñfaciamus bñfaciēti. ff. de cōdi. inde. l. si non sortē. §. libertus. ff. de ser. expor. l. seruus ea.

¶ Tertium documētum est ꝙ debemus deū corde plusq̄ labijs honorare: qꝛ dñs improꝑat iudeis referēs illud Esa. xxix. Populꝰ hic labijs me honorat: cor autē eorū longe est a me. ꝯcor. illud ps̄. lxxvij. Dilexerūt eū in ore suo: ⁊ in lingua sua mētiti sunt ei. Et ideo dicit̄. Si cor non orat: in vanum lingua laborat. ¶ Sed hic queritur. Utrū laudes ⁊ or̄ones dicte sine attentione sint vtiles. Ad elucidationem huius q̄stionis pono tres propositiones. ¶ Prima. Sacerdos horas debitas ⁊ missam absqꝫ p̄uia salti intentione ⁊ ꝓposito attente ꝑsoluendi celebrans nō excusat̄ a culpa. ptꝫ: quia celebrare missam nō est opꝰ obligationis: igitur non potest excusari per debiti solutionem sicut excusant̄: idest satisfacere dicūtur q̄ horas canonicas (q̄ sunt obligationis) sine attentione actuali persoluunt. Celebratio autem est actus voluntarie deuotionis: igitur q̄ deuotionem nō habet ad celebrandū non debꝫ accedere: qꝛ videtur deū despicere. Sed dicit aliquis/ quid si curatus sit obligatus ad missam celebrandā? Dico ꝙ illa obligatio fuit volūtaria simpl̄r/ ad quam nō debuit se ligare nisi intēderet facere qd̄ in se ē vt deuote celebraret. Horarum v̄o canonicaꝝ qꝛ sunt annexe ordini sacerdotali ⁊ aliq̄d vltra celebrationē habet obligationis faciliorē habꝫ earū persolutio satisfactionem. Non enī requirit̄ actualis attētio circa singula verba de necessitate/ qꝛ humana fragilitas vix hoc patit̄/ req̄ritur tñ p̄uia dispositio atqꝫ mētis deliberatio: qꝛ hoc pōt homo. ¶ Scda ꝓpositio. Sacerdos habita p̄uia intentione attente ꝑsoluendi/ distracte tñ postea persoluens licet satisfaciat/ tñ fructū deuotionis non gustat: ⁊ illud excellens premiū nō captat qd̄ expe-

riētia docet. Nam q̄ distracte horas dicūt: canib⁹ venaticis mihi vident̄ similes/ quoꝝ olfactū vent⁹ absorbuit. nec sentiunt quā sequūtur bestiam/ sꝫ erecto capite huc atq̄ illuc sine ordine currunt. ignorantes quo ferātur/ sic hij in ventū proferunt verba nihil aduertentes/ nec gustantes bonū dei verbū. Heb. vj. Qui vero attente persoluunt hij gustant q̄ꝫ suauis est dñs. ps̄. xxxiij. et dicunt q̄ꝫ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua sup̄ mel ori meo. qm̄ sicut adipe ⁊ pinguedine repleat̄ aīa mea: sic labijs exultationis laudabit os meū. Igitur exultabūt labia mea cum cantauero tibi ⁊ anima mea quā redemisti: sic psalmū dicā nomini tuo in seculū seculi: vt reddā vota mea de die in diē. Bñdicam dñm in om̄i tempore: semp̄ laus eius in ore meo. Magnificat anima mea dñm: ⁊ exultauit spiritus meus in deo salutari meo. O beatus populus qui scit iubilationē.

¶ Tertia ꝓpositio. Non obligati laudes vel supplicationes minus attente porrigentes/ ⁊ si dulcedinem spūs ⁊ meritum maiorem nō assequantur: tamen et malis operibus interim liberantur. ⁊ dispositionem ad consequēdam gratiam deuotiōis fabricare videntur. Non enim peccant in eo q̄ non obligant̄. decet tñ colloquentem p̄ncipi semp̄ reuerentiā exhibere. nec puto eū carere culpa/ qui nullo respectu: saltim antecedēter habito: sed cōtemnēs deū inuocare precib⁹ audet. Ideo dicit abraam. Loquar ad dñm meū cū sim puluis ⁊ cinis. Gen̄. xviij. Cognoscat se hō puluerē ⁊ cinerē eē dū loq̄tur cū eo q̄ eū de terra creauit ⁊ de luto formauit. Job. xxxiij. sciat se eē opus manuū figuli. Esa. xlv. qd̄ pōt cito frāgere ⁊ facere sicut figul⁹ vasi. Hiere. xviij. Cū timore igr̄ ⁊ tremore loq̄ dēmus cū eo q̄ pōt mortificare ⁊ viuificare: deducere ad īferos ⁊ reducere. Deut̄. xxxij. Et q̄ habꝫ potestatē mittere in gehennā. Mat. x.

¶ Feria quinta post tertiam dñicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps̄. lv. Dñm sanasse simonis socrū a febrib⁹ euāgeliū protestat̄ hodiernū Cū aūt gl̄iose v̄ginis gr̄a humanū genus pctōrū febrib⁹ fuerit liberatus ne recidiuem⁹ ip̄am imploremus. Exposui autē in sensu allegorico et tropologico de febre ī ecclesia et anima.

¶ Multi bellātes aduer. ⁊c̄. Precedentib⁹ in classem adduct; vltimo loco meretrices adducere necesse est. qm̄ sine pellicibus nō fiunt bella: licꝫ eas tanq̄ꝫ noxias bello excedere iusserint nōnulli p̄ncipes virtuosi. Siquidem aīos bellatorū eneruant. Adducte vero in ꝯspectum p̄ncipis protulerunt se imp̄mis oēm v̄ecundiam atq̄ pudorē abiecisse. iux̄ illud Hiere. iij. Frons mulieris meretricis facta est tibi: noluisti erubescere. Nec curare qd̄ dicit̄ gr̄a verecundie mulieris sup̄ aurū. Eccl̄i. vij. Igitur audaces esse ad om̄e nephas etiā viros impellere. Item v̄bis effrenatas eē: et gaudere turpiore loquela: sicq̄ colloquijs prauis bonos corrūpere mores. j. Cor. xv Itē nudare corpa qd̄ est p̄ncipiū flagicij inter ciues. s̄m Tulliū. Reuelare crura ⁊ denudare femora gaudēt. Esa. xlvij. Item saltationib⁹ vti ⁊ corpoꝝ exagitatione aīm resoluere in libidinē. qꝛ s̄m Oui. Pectora dū gaudent nec sunt attrita dolore. Ipsa patent blanda tunc subit arte ven⁹. Itē ebrietati ⁊ oī gule officio semp̄ insistere: qm̄ luxuriosa res ē vinū. ꝓuer. xx. Et iō s̄m hiero. Venter mero estuās cito spumat in libidinē. Juue. Quid enī venus ebria curat? Itē ad inopiā redigere mis̄os amātes. qm̄ q̄ nutrit scortū p̄det substātiā. ꝓuer. xxviij. q̄ res maxīe ꝯuenit/ nō eis q̄dē meretricibus q̄ lupanari maculant̄ infamia: sed eis q̄ lupanar ꝓpriam habent domū. hee sunt que nūc vestes: nūc torques: nunc anulos: nūc pecunias miseris ab amātibus incessanter extorquent. Nihil est enī qd̄ capt⁹ infelici

laqueo libidinis poscenti negare possit amice, cui tñ repugnat.l.modestinus.ff.de dona.d.q mēte captus donare nō pōt.donationes tñ affectiōis gr̄a non prohibent̄ per legē/immo cōcedunt̄.ff.de dona.l.affectionis gr̄a. Item cōdormire cōcūbereq; vxorat; sacerdotib⁹/monachis/ep̄is/neq; dies quoslibet obs̄uare sacros/neq; mēstruale tēpus nec loca sacra vereri cōsuesse. Item ad ꝯfessionem accedere nunq̄: nec eccl̄iam frequentare: nec audire sermonē/sed soli voluptati dare operā:⁊ nil nisi fedū mente/verbo/vl̄ actu gerere. Quid plura:nil boni vllo vnq̄ tēpore:sed om̄e nephas perpetrare/seruitioq; diaboli toto conatu insistere/ac veluti currus ad infernum aīas deducere. Nōnulle vero ex eis meretricio secretiore vacantes ēt herbarum potu atq; medelis aborsū ꝓcurasse/⁊ qñq; natū neci dedisse infantē nō erubuisse. Et breuiter. Meretrices pugnant ꝯ sanctā dei legem om̄ibus mēbris suis: videlicz oculis. Sap.xj. Horrendas ab oculis scintillas emittentes: q̄ sagittis ꝯparantur acutis quib⁹ transfigunt corda virorꝫ ꝓuer.vij. Donec transfigat sagitta iecur eius. Item lingua q̄ est quasi gladius biceps. ꝓuer.v. Item verbo. ꝓuer.vij. Irretiuit eū multꝫ s̄monib⁹. Item brachijs. ꝓuer.vij. Fruamur capitꝫ amplexib⁹. Itē manib⁹. Eccl̄s vij. Vincula sunt man⁹ illi⁹. Itē mā mis. Treno.iiij. Lamie nudauerunt mā mas. Itē pedibus. Eze.xvj. Diuisisti pedes tuos oī transeūti. et ꝓuer. vij. Garrula ⁊ vaga quietis īpatiens nec valens ꝯsistere in domo pedibus suis:nūc foris:nūc in plateis:nunc iuxta angulos insidiās. Item pugnant pudendis ceteris mēbris ⁊ insatiabili vulua ꝓuer.pe. Pugnāt etiā litteris turpib⁹. Pugnāt ⁊ meretricio cultu. ꝓuer.vij. In q̊ quidē habitu etiā matrone moderne pugnāt q̄ ꝓ meretricibus hñde sunt.q; talis est q̄sq; q̄lē eū vestes demonstrāt.vt in.c.si iudex.d̄ sen.excō.li.vj.⁊.ff.de iniu.l.itē apud. §.si q̄s v̄gines.dr̄ q; matrona ancillari veste vestita nō hz actionē iniuriaꝝ si tēptetur pudicitia ei⁹. ¶ Sed hic querit̄. Vtrū sole in lupanari exñtes debeāt dici meretrices:pono tres ꝓpositiōes. ¶ Pr̄ia. Que armigeros ⁊ curiales sequunt̄ pares cū exñtib⁹ in lupanari reputant̄.ptz: q; sunt publice sicut ⁊ ille. ¶ Scd̄a propositio. Femine in domib⁹ meretricū exñtes particularib⁹/q̊ cariore habent̄ ꝯmertio/eo minus infami maculant̄ improperio. Et sic sunt multe q̄ dicunt̄ curiales rome. ¶ Tertia propō. Nupte vel innupte q̄ plures admittāt viros cā lucri licet secrete/meretrices esse cēsentur:⁊ sic sunt meretrices omnes q̄ donis alliciūt̄ ad luxuriādū. Que aūt amicitie gr̄a fornicant̄ secrete cū vno nō sortiunt̄ meretricꝫ infamiam. q̄ v̄o cū plurib⁹/licz nō lucri gr̄a tñ infamiā sortiunt̄ lubricitatis/nō tñ meretricij. Neq; enī pñt excusari amorꝫ cā cū plurib⁹ luxuriasse:sed libidinis exercēde. Neq; enī amore:sed libidīe ferunt̄ q̄ plurib⁹ ꝯmiscent̄. Neq; ī talibus est ver⁹ amor:sz sola cupido libidīs explende. Itaq; nō curāt tales q̊cūq; mō expleant libidinē suā. Sicut illa impatrix q̄ hac decausa ingressa est lupanar vxor Claudij.de q̄ loq̄tur Iuuena. Intrauit calidū veteri cētone lupanar. Et iā lassata viris nondū satiata recessit. ¶ Sed hic q̄ritur. Vtrū meretrices possint saluari. Ad elucidationē hui⁹ q̄stionis pono tres ꝓpōnes. ¶ Prima. Meretrices īfamia pñti maculate vilissimo fote anīo penā eternā/ni resipiscāt acq̄runt.q; sint infames.ptz ꝑ.l.palam.ff.de ritu nup.⁊ ibi dicit nō modo eas esse infames q̄ palā questū ī lupanari faciūt/sz etiā eas q̄ accepta pecunia plusq̄ vni ꝯmiscent̄:nec excusat eas q̄ paup tatis cā turpissimā agūt vitā. Q; aūt sint vilissimi animi.patz: q; pudorē amittūt ⁊ vaccis vel suib⁹ assimilant̄.q; vaccis assimilent̄. testat̄ Osee.x. Et Hiere.xlvj. Vitula elegans atq; formosa.sic dicit Oui.q; yo ꝓpter luxu

riam mutata est in vaccam a ioue q̃ postea asilo sub cauda agitata ĩmisso a iunone in mare sese precipitem dedit. ostendẽs ꝙ meretrix in mare perditionis agitata stimulo luxurie currit. Est igitur vilissimi cordis: que se turpiter oĩbus offert/ ⁊ videndam/ et palpandã/ ⁊ fedandã. vñ Hie.ij. Q̃ vilis facta es? ⁊ Eze.xvj. Abhominabilem fecisti decorẽ tuum. Nam vxor candaulis lidoꝝ regis tanto arsit dolore/ ꝙ vir eius eam gigi cuidã suo familiari nudam ostẽdisset: vt eũ morti dederit ⁊ post ip̃m gigem despõsauerit. Eze.xxiij. Discooꝑuit ignominiã eius. Ideo dicit̃ ꝙ ĩ morte reuelabit dñs pudenda in facie ei⁹. Hiere.xiij. et Naum.iij. Reuelabo inq̃t pudẽda tua in facie tua: ⁊ ostendã gentib⁹ nuditatem tuã: ⁊ proijciam sup̃ te abhominationes ⁊ cõtumelijs te afficiam. ꝯcor. Esa.xlvij. Q̃ aũt acq̃rant dãnationẽ eternã ptz: qꝛ dicit̃ Apoc.xviij. Q̃tum se glorificauit in delicijs: tantum date illi tormentũ ⁊ luctũ. Ardebunt enĩ in pena qui hic arserunt libidine feda. et quidẽ breui cõmertio voluptatꝫ acq̃runt infinitas merces penalitatis. breuis inquit Grego. voluptas fornicatoris: sed perpetua pena tortoris. O miseranda meretricũ cõditio q̃ et in p̃senti honore carens infamia gaudet: ⁊ in futuro penã obtinet sempiternam. ¶ Scda propositio. Meretrices ob depositũ pudorẽ ⁊ virorum ꝓboꝝ elongationẽ improborũ aut cõtinuam ꝯuersationẽ ⁊ sermonũ priuationẽ q̃ diu iuuenes sunt vix ad pniam reuocant̃. Neq̃ enĩ viris ꝯsulentibus salutem cõuersantur: sed eis similibus ad om̃e nephas ĩpellentib⁹: neq̃ ad sermones accedũt quib⁹ turpis eorũ vita illis innotescere possit. Sicut enĩ ipse aĩas hominũ detinent quas sagittis oculoꝝ ⁊ verboꝝ confixerunt parieti pctĩ/ adeo ꝙ illinc abscedere nisi maxĩo cũ dolore nequeãt qm̃ sagitta trãsfixit iecur eius. ꝓuer. vij. Sic etiam ip̃e detinent̃ laqueo voluptatꝫ capte atq̃ ligate ĩ alis. Osee. iiij. Non est bonũ igitur tangere picẽne inq̃neris ab ea. Eccl̃i.xiij. Sic dr̃ bonũ est mulierem nõ tangere. j. Cor. vij. Nam licet habeãt paruulas ⁊ delicatas manus tamẽ fortius stringit mulier qd̃ amplectitur q̃ fortissimus miles. Eccl̃es.vij. Uincula sunt manus illius vt supra dixi.

¶ Tertia ꝓpositio. Meretrices dñs si conuerti voluerint benigne suscipit et delicta illis clementer indulget: et honore dignas reddit: ⁊ beatitudine coronat eterna. qd̃ pz in Maria. Lu. vij. Item Hiere.iij. in p̃ncipio dr̃: vulgo dicit̃. Si vxor a viro recedens duxerit virũ aliũ/ nunq̃d reuertet̃ ad eũ vltra? Nnnq̃d non polluta ⁊ cõtaminata erit mulier illa? tu autem fornicata es cum amatorib⁹ multis/ tamẽ reuertere ad me: ⁊ ego suscipiam te dicit dñs. Leua oculos tuos in directũ ⁊ vide vbi nũc ꝓstrata sis. In vijs sedebas expectãs eos: quasi latro ĩsidians. et polluisti terrã in fornicationibus tuis ⁊ malicijs tuis. q̃obrem ꝓhibite sunt pluuie stillarũ (ecõuerso) idest stille pluuiarũ ⁊ ymber serotin⁹ nõ fuit. Frons meretricis facta est tibi: noluisti erubescere. Saltem ãmodo voca me pr̃ me⁹. dux virginitatis mee tu es. nunq̃d irasceris in ꝑpetuũ aut ꝑseuerabis in finẽ? Ecce benignitatẽ dñi. Q̃ autẽ libenter indulgeat dr̃. de pe. di. j. libẽter ignosco. prõpte indulgeo: mĩam volo plusq̃ sacrificiũ Sic enĩ indulsit peccatrici flẽti. Lu. vij. Q̃ aũt honore dignas reddat habes Esa.liiij. Non te pudebit ꝯfusionis adolescentie tue/ et opprobrij tui nõ recordaberis ampli⁹. recede ꝓcul a calũnia. Notandũ tñ ꝙ ĩter hoĩes ꝑ pniam nõ abolet̃ ĩfamia: qꝛ nẽo pnia sua desinit esse nocẽs. ff. de edil. edic. l. quis sit fugitiuus. et Bal. in. l. senatoris. ff. de ritu nup. dicit ꝙ nõ seruat̃ honor illi q̃ se in sceleratã vitã deducit. Q̃ aũt det eis vitã eternam ptz: qꝛ dicit meretrices precedere scribas ⁊ phariseos ĩ regno dei. Mat. xxj. ptz de sctã maria egyptiaca ⁊ alijs mlt̃.

¶ Quo ad scdam partem sermonis ex euangelij tractatu tria sumim⁹ documenta: videlicet.

Qr omis pctōr febres patitur.

Scdo. q pctm̄ non nisi a dño soluit.

Tertio. q peccato liber deo gaudenter obseqtur. hoc euangelium habetur. Luc. iiij.

¶ Circa primū dicitur q surgēs Jesus a sinagoga intrauit in domū simonis. socrus autem simonis tenebatur magnis febribus. Hic prenotandum est q febris est egritudo vniuersalis totius corporis/ nō sicut plaga alicui mēbro infixa que solum membrū illd inficit. Febris autem est quedam vniuersalis effusio corruptoꝝ humorum per singulas venas que totum corp⁹ reddit egrotum. Sic peccatū ab aīa procedens vniuersum hoīem inficit. Vñ. ps. xxxvij. Non est sanitas in carne mea a facie peccatoꝝ meorū. Et qdem a planta pedis vsqꝫ ad verticem capitis nō est ī pctōre sanitas. Esa. j. Nam pctōr dolet caput. id est in rōne qua non bene vtitur. Esa. j. Om̄e caput languidum. Dolet oculos. Duos enī debꝫ habere in capite oculos. Eccl's. ij. Nam duo oculi sunt prudētia: ⁊ scientia. Nobiles autē quasi oēs vl' sunt sine oculis: vel sunt monoculi. Neqꝫ enī volūt habere sciam. Pctōr v̄o non vtit prudētia: qr cōmutat tēporale ꝓ eterno bono: ⁊ breuem voluptatem ꝓ pena ꝑpetua. Sciam hñs pctōr non vtit ea in bonū. Sicut periti: scientes quidē modū bñficia possidendi/ sed oculos habēt ⁊ nō vident: q̄ sit voluntas dei bñplacens. Ro. xij. Manus etiam habēt aridas. i. opera similiter/ ⁊ pedes. qui quidē ad malū currunt. ꝓuer. j. sed nil boni faciunt. Sic igitur oīs pctōr febricitans est. Aliqui hñt ephymerā. i. febrem que vno paralismo finitur/ ⁊ sic febricitāt qui semel tantū peccatum cōmittunt nec adijciunt vltra. Eccl'i. xxj. in p̄n. et hec febris non est periculosa. Orit autē ex aliqua maxīa corpis vel animi subita motione: sic qñqꝫ ex aliq̄ maximo īpulsu homo peccat occasione habita. Non enī est iust⁹ in terra q̄ nō peccet. Eccl's. vij. Sed sunt q̄ nō expectant tentationē: sed p̄ueniunt voluptatē. de pe. di. v. consideret. Om̄e autem pctm̄ tanto minus graue q̄ꝫto plus habꝫ īpulsus/ dūmodo nō ꝑmaneat. vñ. ff. de vsufr. l. cū vsumfr. dr̄ q inundatio aquarū/ si nō permanserit non annihilat vsumfr. Alij habent febres tertianas/ ⁊ hij sūt q̄ cogitatiōe: ꝯsensu: ⁊ delectatione pctm̄ ꝯmiserūt sed actū exteriorē nō ꝯsummauerūt. vel si actū ꝯsūmauerūt nō diutius delectati sunt ⁊ hij conuertibiles sunt. Amos. j. Sup trib⁹ scelerib⁹ cōuertā eū. Quartanā vero habēt q̄ quasi lazarus quattuor dies in momēto stetere fetētes. i. post cogitatū: ꝯsensum: et actū in pctō delectant. ꝓuerb. ij. Letant cū male fecerīt: ⁊ exultant in rebus pessimis. Et hij difficile ꝯuertūtur. Amos. j. super trib⁹ scelerib⁹ damasci. ⁊ sup quattuor nō ꝯuertam eū. Nā ꝑuersi difficile corrigunt. Eccl's. j. Continuā v̄o febrē habēt/ q̄ in cōtinuo peccādi affectu ꝑsistunt. Et hec ꝯtinua ducit ad mortē. Eccl'i. xij. Nō est enī bñ ei q̄ assiduus est ī malo. qm̄ assidue peccātiū nō miseret de⁹. xciij dist. diaconi. Oīs igitur pctōr febres patitur: qr suo quisqꝫ peccato torquetur. Nam improborū anima semp in seditione est. s̄m Philosophū.

¶ Scdm documētū est q pctm̄ soli⁹ dei ope remittit. Jō dr̄ q rogauerūt eū ꝓ illa/ ⁊ stās sup illā impauit febri ⁊ dimisit illā. Jō dr̄ Osee. xiij. In me tm̄modo auxiliū tuū. Nēo enī est qui possit remittere pctā nisi solus deus. Lu. vij. Nec q̄ posset īperare febri ne redeat nisi de⁹. qr vt dr̄ Sap. viij. ī fi. Nēo pōt eē ꝯtinēs nisi de⁹ det. ⁊ hoc erat maxīa sapīa scire/ cuius eēt hoc donū. Jp̄e solus est q̄ pōt impare ventis ⁊ mari: ⁊ facit tranq̄llitatē. Mar. iiij. Nam in p̄cepto ei⁹ fit placor. eccl'i xxxix. Vbicūqꝫ enī ingressus fuerit pax erit: qm̄ in pace fact⁹ est loc⁹ ei⁹. ps. lxxv. et sanatur febricitans.

¶ Sed hic querit. Utrū solus deus sanet a pctis. Ad elucidationē huius q̄stionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Sacerdos ministerialiter ꝟtute sacramētoꝝ dr̄ pctā dimittere. Et hoc modo dictū est Petro. Mat. xvj. Qd̄cūq; ligaueris super terram erit ligatū ⁊ in celis. et qd̄cūq; soluerꝫ erit solutū. et Joh. vlt. Quorū remiseritis pctā remittunt eis. Qd̄ est intelligendū ministerialiter videlicꝫ/ vt eorum q̄ ad sacramentū pnīe suscipiēdum a sacerdote venerint pctā dimittant. qꝛ dñs hāc efficatiā dedit sacramentis/ vt ea digne sumētes a peccatis absoluant. Nam q̄ ad eccl̄iam triumphantē sacerdos nullā vim exercet/ sed tm̄ demonstrat esse ligatū: vel solutū. quo ad militantē ꝟo ligat. vt ī glo. in. ca. qd̄cūq; xxiiij. q. j. ipse enim dñs est solus medicus aīarū qui centies sanare pōt. de pe. di. iij. adhuc ꝑfidi instant. ¶ Scd̄a ꝓpositio. Sanctorum oꝛonibus qñq; pctā soluunt. vcꝫ: impetratiue: qꝛ impetrant gr̄am absolutionis: ⁊ sic dr̄ Jac. j. Orate ꝓ inuicē vt saluemini. sic etiā sanctorū suffragia poscim⁹. Nam orāte Job/ ꝓ amicis suis dimissa sunt eis pctā eoꝝ Job. vlt. ¶ Tertia ꝓpositio. Solus deus effectiue pctā dimittit. Om̄e siquidē pctm̄ mortale est offensiuū diuine maiestatis ⁊ ꝑuatiuum vita eterna: ⁊ dignū pena perpetua. Non ē autem qui possit diuinā remittere iniuriam/ non q̄ penā perpetuā: et eternā gl̄iam ꝯferre: nisi ip̄e solus deus/ q̄ nō hꝫ similē. ps̄. lxxxij. Qrobrē dr̄. Sol⁹ xp̄s agn⁹ dei q̄ tollit pctā mūdi. Joh. j. Et vt dixi supra. Ip̄e est solus medicus aīarū q̄ cēties sanare pōt. de pe. di. iij. adhuc. Ideo clamat ps̄. vj. Miserere mei qm̄ infirm⁹ sū sana me dñe. Idē. xl. Sana aīam meā: qꝛ peccaui tibi. tibi inq̄t soli peccaui. ps̄. l. ꝗ tu solus indulgentiā prestare potes: q̄ dicis. Obducā cicatricem tibi: ⁊ a vulneribus tuis sanabo te. Hiere. xxx. et ibidē dicit. Insanabilis est fractura tua. scilicet nisi per me sanetur.

¶ Tertium documentū est ꝙ pctōꝛ liber dño famulatur. Sic liberati ab vxore vel vxoꝛ liberata a viro seruit dño. j. Coꝝ. vij. Ideo dr̄ in euāgelio. ꝙ socrus simonis liberata surgēs ministrabat ei. Sic om̄is peccatoꝛ solutus bonis operib⁹ debet insistere. Signum enī sanati hominis est posse ambulare et operari. Sic q̄ ambulat de virtute in virtutē. ps̄. lxxxiij. Et operatur bonū dum tempus habꝫ. iuxta p̄ceptum apl̄i Gala. vj. Hic sanus eē perhibet. quicūq; autē ocio marcet: nec bonis insistit operibus/ etiā si nihil peccare videat: infirm⁹ est. Quid enī prodest sanum eē/ nec moueri posse? Sic igitur ministremus xp̄o bōis operibus insistendo: vt eius gr̄am in presenti ⁊ gl̄iam ī futuro mereamur.

¶ Feria sexta post tertiam dñicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps̄. lv. Dicitur in euāgelio Joh. iiij. ꝙ venit Jesus in predium Joseph/ ⁊ sedit lassus super fontem a quo samaritana potum aque petijt. In predium Joseph/ idest in virginē Mariam/ que dicitur predium ī quo est fons Jacob. quia in ea quasi in cāpo suo vel agro pleno cui bñdixit de⁹ Gene. xxvij. Constituit dñs fontem gratiarū: vt quasi rebecca potum tribuat sitientibus. Gen̄. xxiiij. Ad eam siquidem venientes cuncti peccatores haustū gratie suscipiūt. ꝗ ad eam nos quoq; veniētes dicam⁹. Aue.

¶ Multi bellantes ad. ⁊c̄. Hodie lenones ⁊ lenas siue ollarias in bellum adducere expedit. Inter q̄s fuere mlti curiales ⁊ ꝟuitores dñoꝝ ac ancille domicellarū/ nōnulleq; turpissime vetule/ que dieb⁹ iuuentutis meretriciam assueuerant artem. Adductos hos lenones interrogari iussit princeps quid nossent cōtra sanctam dei legem argumentoꝝ producere. Qui responderunt. Imprimis iuuēculas puellas ad stuprādū plurimis ep̄is/ canonicis/ nobilib⁹/ ciuib⁹/ mer-

catoꝛibꝰ:ꝛ alijs pꝛebuisse. Optimũqꝫ habere modũ decipiendi eas/tam ingerendo eam quã patiunt penuriam et coꝛpoꝛis pꝛostitutione in summas diuitias cõmutandã/ tum carnis delicias verbis turpissimis suadendo/ demõstrãdo qꝫ dulce bonũ/qꝫ dulcia recti gaudia sint nerui. vt dicit Philelphꝰ. loqns de ancillis custodibꝰ puellarũ: q paruo coꝛrupte auro seducũt et illas. Etiam lapidea seu ferrea coꝛda vincunt turpissima verba. qm̃ coꝛrumpunt bonos moꝛes colloquia pꝛaua. j. Coꝛin. xv. Effrenem autẽ linguam lenones leneqꝫ laxare gaudent in turpia verba. quibus irritandam non ambigũt luxurie flãmam. In virginum tenera carne nõ segnius accẽditur luxurie caloꝛ in virginis aptissima mente: qꝫ sicca in palea ignis ardoꝛ adductus. tremunt iuuenilia mẽbꝛa veneris ardoꝛe succensa: que scenica verba veluti flãmantes tede cõburunt. monet igit Eccli. xxviij. Sepi aurem tuam spinis ꝛ linguam neqꝫ noli audire. Suadent etiam ludere dum pꝛestat etas ne pereat inanis luxu floꝛida vita. dicentes cum Ouid. Ludite eunt anni moꝛe fluẽtis aque. Quoniã illa decens facies nunc concupita decoꝛe. Paululum si tardes lõgis vitiabitur annis. Rugaqꝫ in antiqua fronte seculis erit. Cumqꝫ aliquis dicet fuit hec foꝛmosa dolebis. Talibus impijs exhoꝛtationibus simplices seducunt columbas: quasi non habẽtes coꝛ. vt dicit Osee. vij. Quãdoqꝫ autẽ glutino cõuiuioꝛum capiũtur quasi aues laqueo. Inter epulas etenim et verba lasciua pudoꝛ abscedit/ꝛ hausto vino resoluitur animus in leticiã. et vene luxuria tument/ facileqꝫ est modicis ludis aut choꝛeis exagitatum vincere coꝛpus hijs cautelis et alijs qꝫplurimis: hij pessimi lenones atqꝫ lene animas christi sanguine redemptas in laqueum damnationis adducunt. quos pꝛofecto carniũ venditoꝛes: impioqꝫ carnifices censuerim appellandos. Sunt et alij lenones qui maioꝛibus copulandis dominabus arte vtũtur alia. referentes excessiuũ in eas viri amoꝛem: gramqꝫ incomparabilem. quibus allecte verbis ꝛ munusculis facilem pꝛebẽt suadentibus aurem. hijqꝫ loca rebus gerendis apta componunt. Sunt ꝛ alij viliꝛem ex lenocinio facientes questum/vt eoꝛum est infamia qui domi questuarias habent feminas/aut circũducunt hincinde. de quibus oñibus dicit. ff. ad. l. iul'. de adult'. l. si qs domum. ꝛ. l. lenocinij. ꝛ. ff. de hijs qui no. infa. l. athletas. et. ff. de ritu nup. l. palam.

¶ Sed hic queritur. Utrum lenocinium sit peius adulterio vel vtrum inducens ad peccandum ex lenocinio grauius sit puniẽdus qꝫ perpetrans actum peccati. Ad elucidationẽ huiꝰ questionis pono tres ꝓpositiones.

¶ Pꝛima pꝛopositio. Leno diaboli fungens officio grauius adultero homine peccat. Nam peius est diaboli peccatum qꝫ hominis. Est autem illꝺ peccatum cõmissionis stupꝛi/ diaboli vero peccatum est suasisse stupꝛum. qꝫobꝛem grauius esse lenocinium arbitroꝛ. qꝫobꝛem legitur de Alexãdro (vt refert Justinus.) qꝫ camerarios grauiter increpauit qui in illius cameram puellam adduxerant: que cũ eo concuberet. ꝺ. per eos nõ stare qn malus efficeretur. leno siquidem est currus diaboli qui animas ad inferni coquinam adducit/ cum vero non poterit amplius ligna ferre: comburetur ꝛ ipse curꝰ tanqꝫ inutilis effectꝰ.

¶ Secũda pꝛopositio. Lenocinium amplioꝛe qꝫ stupꝛum damnatur infamia. vt patꝫ per dictam. l. Neqꝫ enim oñis stupꝛatoꝛ infamis est vt omnis leno. virtuosius quoqꝫ admodum est posse malum cõmittere qꝫ suadere. qꝫniam suadere quidem etiam imbecilles possunt. ꝓmittere vero nõ nisi foꝛtes ꝛ vigoꝛosi. Inter oñes vero maxima incurrunt infamiam qui vxoꝛes adulterari spe lucri permittunt. ff. ad. l. iul'. de adul. l. j. §. lenocinij. ex.

iure iuran. q̃admodum dicitur. q̄ est patronus turpitudinis qui celat crimen vxoris. sed sunt nōnulli quos operuit crassitudo. vt dicitur Job.xv. Et ideo de lateribus eius ruina dependet. i. vxor in adulteriū ruens. hij profecto omnium vilissimi sunt hominū.

¶ Tertia ꝓpositio. Leno eo peior est q̃ adulter/ quo plures in pecatum adducere potest. q̃ adulter peccata cōmittere. vnus enim leno sufficit infinitis corrumpendis hominibus ⁊ feminis/ adulter vero sufficere non tantis potest. Eo etiā q̄ leno nullo impulsus calore. vt q̃admodū adulter id facit. sed oīno sedato sola peccandi cupiditate qua vel ad nepharios actus deduxisse homines gaudet/ quod demonis est officium sine lucri causa aut fauoris id egerit. qm̄ id om̄e turpe lucrū est. turpiusq̄ accipit̄ q̃ donet̄. turpi⁹ ꝟo lenocinant̄ qui lucri q̃ q̇ amicitie causa lucri vero causa lenocinant̄: qui futuri spe bñficij huic officio vacant/ licet tūc nil ꝑcipiāt emolumēti. ⁊ hoc modo curiales lenocinant̄. Socij ꝟo ⁊ socie inuicē amicitie causa id agūt.

¶ Quo ad euangelij tractatū tria sumimus documēta. videlicet q̄ xp̄s ꝓ nobis in corpe lassitudinē est passus. quia fatigatus sedebat sic sup̄ fontem Scd̄o q̄ in xp̄o est omniū gratiarum fluxus. quia promittit se aquam viuā daturum samaritane.

Tertio q̄ cibus christi est aīarū salus quia dixit. Alium cibū habeo manducare/ quem vos nescitis.

¶ Circa primū dicit̄ q̄ iesus fatigat⁹ sedebat sup̄ fontē. vbi notat̄ eius infirmitas iuxta illud. Esa.liij. dñs voluit eū cōterere in infirmitate: sumpsit enī eas infirmitates. q̄ sūt sine pctō vt pati posset. q̃tū vero ad diuinitatez ipse est qui dat lasso virtutem. Esa.xl.

¶ Fatigatus est autē xp̄s tripliciter videlicet laborādo/ patiendo/ cōpatiēdo. laborando: q̄ circuibat castella et villas predicādo. lu.iiij. in fi. quem sequuntur pauperes mēdicātes: qui discurrunt verbū dei seminantes iuxta illud. ps̄. cxxv. Ibant ⁊ flebant mittentes semina sua. Uenientes autē venient cum exultatione portantes manipulos suos. Non sic sequuntur christum pinguissimi prelati/ qui nihil boni operis agunt. sed marcescunt: veluti veteres canes ī fimario deliciarum qui in labore hominum non sunt. ps̄. lxxij. Ideo laborabunt in inferno ineternum. ps̄. xlviij. qui autē pro christo laborant ineternum: quiescent a laboribus suis. Apoca.xiiij. Sic igitur fatigemus vt finaliter quiescamus.

¶ Secundum documentum est. q̄ in christo est gratiarum fluxus. Ideo dicit q̄ ipse dat aquam viuam/ de aqua qui biberit non sitiet vltra. Ip̄e em̄ est fons viuus. Hiere.ij. Me dereliquerunt fontem aque viue. ⁊ foderunt sibi cisternas que continere non valent aquas. i. delectationes mūdanas que transeunt. Ad hunc fontem viuum sitiuit anima mea. ps̄. xlj. de cuius plenitudine accepimus omnes. Johā.j. Haurietis aquas in gaudio de fontibus saluatoris. Esa.xij. inuitante domino. Esa.lv. Omnes sitientes venite ad aquas. Hec est aqua mundans ab omni iniquitate. Eze.xxxvj. Effundā super vos aquā mundā. ⁊ mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris. hac aqua lauari deprecabatur dauid dicens. Asperges me dñe ⁊ mūdabor lauabis me: et super niuē dealbabor. Eo enim est christus fons gratie: quo deus est gratiā causans effectiue. Et quia ipse impetrauit nobis gratiā merito cōdigni. quoniā ipse aperuit fontem signatum. cā.iiij. qui solus habet clauē dauid. Esa.xxij. Et apo.iij. Si quidē ex merito passionis eius omnia sacramenta hauserunt efficaciam cōferendi gratiam. Merito autē digni vel cōgrui etiam alij sancti nobis possunt gratiam impetrare. Sacerdotes vero ministerialiter gratiā conferant in sacramentorum collatione. Uolēs igitur dominus se ostendere fontem aque viue clamat dicens. si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat: ⁊ de ventre eius

fluent aque viue. Joh. vij.
Inuenio tria genera hominum quos christus ad se vocat. Sitientes. vt hic Joh. vij. Lassos ⁊ oneratos. math. xj. venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos.
Tertio paruulos. d. Sinite paruulos venire ad me. math. xviij. ergo sitientes. i. desiderantes dñm inebriabūtur a torrente voluptatis. ps̄. xxxv. onerati. j. afflicti propter deum reficientur post laborem. iuxta illud. ps̄. xciij. ſm multitudinem dolorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meā. humiles quoq; ad christū sine impedimento venient.
¶ Tercium documētum est ꝙ cibus christi est animarū salus. quia cum discipuli dixissent domino. Rabbi manduca. Respondit. Ergo cibum habeo manducare quē vos nescitis. Meus cibus est vt faciā volūtatem eius qui misit me. ergo cibum christo ministrat quicunq; animarū salutem procurat. ergo esurienti da manducare ⁊ sitienti potum/ ne si negaueris improperiū patiaris. Math. xxv. Esuriui ⁊ nō dedistis mihi manducare. ⁊c̄. da cibum boni operis / da potum cōtriti cordis ne dederis in escam fel peccati: nec insiti potū aceti. ps̄. lxviij. quomodo porrigunt pctōres in spōgia male volūtatis/ q̄ semp attrahit ⁊ nichil emittit.
¶ Sed hic queritur vtrū omne opus bonū sit cibus dignus christi. Ad hāc questionē elucidandā pono tres propositiones.
¶ Prima. Opus bonum moraliter tantū non est dignus christi cibus. patet: q̄ non est ibi sal intentionis placēdi deo. nec sal gratie. ideo dicit̄. Job. vj. nunquid poterit comedi insulsum quod non est sale conditū? Ideo precipitur in om̄i cibo apponi sal. leui. ij. Nam vbi deest agnitio diuinitatis ibi falsa virtus est/ etiā in optimis morib⁹ xxviij. q. j. omnis. §. omnis.
¶ Scda ꝓpositio. Opus bonū factū propter inanē gloriā aut aliā intentionem q̄ propter honorem dei nō est dignus cibus eius. patet q̄ receperunt mercedē suam. Math. vj. Et sic reprehendebat dñs phariseos. math. xxiij. dicens. Omnia opera sua faciūt vt videātur ab hominibus. Igitur vinum aqua mixtum. Esa. j. non est dignū dilecto ad potandum. Canti. vij. Cū gustasset noluit bibere.
¶ Tertia propositio. Opus bonū simpliciter ad honorem dei cum caritate factum est dignus ⁊ desideratus christi cibus ⁊ potus. Beatus qui talē cibum operatur qui non perit. Joh. vj. quoniā qui sic pascit christū pascetur ab eo ineternū. ps̄. xxij. Quo nos perducat benedictus iesus. Amen.

¶ Sabbato post tertiā dñicā in. xl.

Multi bellantes aduersum me. ps̄. lv. In euāgelio hodierno dicitur ꝙ iudei deprehēsam in adulterio adduxerunt ad dñm damnādam vel liberandā: vt quouis mō perplexum eū redderent. quā nichilominus misericordiā cū prudentia exercendo liberauit. Cū igitur om̄es alie mulieres in adulterio peccati ade deprehense fuerint. sola virgo maria sine peccato reperitur. ⁊ sicut dñs ī terram digito scribens hanc adulterā liberauit: sic spiritu sancto in terram virginis inclinata deitatis maiestate salutem vniuersorum depinxit. cuius gratia vt saluari mereamur/ eā deuote salutemus. Aue maria.
¶ Multi bellantes. ⁊c̄. Jam vniuerso hoīm genere ī bellū adducto restat lusores adducere. neq; em̄ sine ludis fiūt bella / quos adductos p̄sentauit.
¶ Primū auaricia. qm̄ non nisi desiderio lucrādi vt ī pluribus ludis fiūt. Ideo dicit philosoph⁹. iiij. ethi. c. iiij. Ludū esse illiberalē. patz. q̄ liberalis potius dat q̄ accipit. Om̄is vero ludens poti⁹ vult lucrari q̄ ꝑdere. ideo dicit philelphus. deca. j. sati. heca. ij. Alea qua mltū colludit̄ absit ab vrbe hanc fortuna regit. rōnis nulla facultas. hec ad auariciā iuuenes deducit Et omne iude nephas mōstrare solet

quod prebeat aurum. hinc manant et furta simul tristesq; tumultus. insidie fraudes hominũq; deũq; rapine. profecto nichil est q; deditus ludo non facere audeat vt pecuniam habeat qua ludere possit. ¶Post auariciam ducebat eos ira: quoniã ludẽtes facile prouocantur ad iram / adeo vt dentibus fremant / et tarillos siue cartas etiam dentibus vel gladio premãt. hinc plage subeũt. Ludi morte sequente. testimoniũ pbẽt ꝓfunde in vultib⁹ cicatrices militũ. ¶Post iram presentauit eos et blasphemia. horrendas eñ blasphemias emittere lusores solent: nec intactum quicq; diuino in corpore xpi relinquunt aut virginis matris. De hoc dicitur in consti. greca. C. de alee lusu q; blasphemare deũ conãtur et instrumenta cõficiunt. ¶Post blasphemiam sequebatur paupertas: que solet in finem lusores assequi. Quia vt dicitur in eadem consti. greca. multi suas substãtias perdiderunt. cõsobrem inhibetur in pecunia ludere ad aleas vel ad alium ludum non continentem exercitium corporale. ff. de aleato. l. ij. Nam vt dicit ibidem glo. quedam causa virtutis exercende pmittuntur que alis non permitterentur vt. ff. ad. l. acqui. l. qua actione §. si quis in colluctatione vbi dicitur. q; quando in colluctatione vel in pancratio alius alium occiderit: cessat acquilia / quia non iniurie sed glorie causa videtur factũ. idẽ habes in. l. j §. remouet. ff. de postu. in. l. aũt si. ff. de aleato. permittitur ludere quod in cõuiuio vescendi causa ponitur. Clericis autem omnino interdicitur ludus alearum et tarillorum et aspectus eorum. extra de vi et ho. cle. clerici. et. xxxv. distin. episcopus. vel presbiter vel diaconus alee aut ebrietati deseruiens. aut desinat. aut damnetur. Laicus vero communione priuetur. Interdicitur etiam ludus huiusmodi in aucten. de sanc. episcopis. coll. ix §. interdicimus.

¶Postremo sequebatur desperatio in quam facile post amissas substantias lusores incidũt / et sese diabolo donant. prout quidam florianus armiger meus egit. qui amissa omni pecunia et equis in ludo. cum se lecto in demonum nomine dedisset. affuit diabolus qui eum crinibus arreptũ in aera leuauit. vbi memor virginis florianus facto voto in terram demissus est artubus cõquassatis / nec deinceps nomen diaboli patiebatur / qui prius se demoni parem bello putabat. hec idẽ michi retulit ipse florian⁹ natione sclauus. i. carinthus. qui post hec petita licentia seruiendi alicui monasterio a me discessit. Misi sunt alij desperati viri qui crucifixi aut ꝑginis marie aliorumq; sanctorum imagines pugionibus percusserũt manante ex imaginibus multo sanguine. sicq; in perditionẽ multi eunt ludi causa. Oblitam nõ oportet relinquere deceptionem que ludum comitatur / aut mutatione tarillorum / aut cartarum / aut simpliciũ adductione in ludum. alijsq; medijs multis relatu difficillimis.

¶Sed hic queritur. Vtrum omnis ludus sit prohibendus. Ad solutionẽ hui⁹ questionis pono tres ꝓpositiões ¶Prima propositio. Ludus inmitẽs omnino fortune / solis armigeris extra operas permissus / clericis omnino interdictus / esse perhibetur. Et solis armigeris concedatur. patet per constitu. grecam. C. de religiosis et sum. fu. l. fin. vbi dicitur. Alearum lusus ãtiqua res est. et extra operas propugnatoribus concessa. q; autem inhibeatur omnino clericis. patet. per. d. cap. clerici. de vi. et ho. cle. et per. d. capi. episcopus. xxxv. distin. Igitur pretor non dat iudicium de furto aut verbere facto in eum qui vim intulit ad ludendum. ff. de alea. l. ij.

¶Secda propõ. Ludus alearũ etiam pugnatorib⁹ moderat⁹ esse debz. vt in. d. cõsti. greca. C. de reli. et sup. fu. l. fi. vbi exꝑmit sũma quiquagita denariorũ / et de hoc glo. ff. de alea. l. ij. ¶Tertia ppõ. Lud⁹ q; fit exercitationis cã qbus cõuenit digne pmittit. vt in. l. ij.

ff.de alea. Nec puto ĩhibitum ludum qui causa recreationis fit vbi nec deceptio.nec auaricia.nec ira. nec blasphemia interuenit. Siquidẽ min⁹ malũ est ludere cũ cartis q̃ cũ feminis.

¶ Igit̃ ponã tres alias ꝓpões magꝫ gñales. ¶ Prima. Ludus fortũe ĩnixus/armigeris extra operas moderate ꝑmissus:ceteris oĩbus ⁊ presertĩ clericis videt̃ inhibit⁹.ptꝫ.ꝑ supradicta.

¶ Scd̃a ꝓpõ. Ludus oĩno corporali vel spũali ĩnixus industrie.causa ꝟtutis exercẽde / licitus est. ĩnix⁹ vero in parte fortune recreatiõis causa ꝑmissus eo est quo ne luxurie ludat̃ auertit. Cõspecta siquidẽ hũane cõditiõis fragilitate qua speculationi supnoꝝ ⁊ diuinis insistere ꝯtẽplationib⁹ nõ diu possumus/necesse est nonnullis occupari negocijs / et si minus vtilibus ne ad deteriora labamur.

¶ Tertia ꝓpositio. Ludos obscenos oĩno ꝓhibitos exercẽs quidẽ mortaliter peccat.permissos vero tẽpus saltim inane terit. Ideo dicit tulli⁹ nos nõ esse ad ludũ ⁊ iocũ natos:sed ad seueritatem potius ⁊ iusticiã: ⁊ res magnas peragẽdas. Ideo dicit̃ thob.iij. nunq̃ cũ ludẽtibus miscui me. nõ em̃ parua est iactura tẽpis ⁊ si nihil aliud accesserit mali.licꝫ sepe substãtie ꝑditio quoq̃ interueniat.⁊c̃.plura mala.

¶ Quo ad scd̃am partẽ sermõis. Ex euangelio tria sumimus documenta. videlicet ꝙ infamia adulterij est vitãda. Scd̃o.ꝙ aduersariorũ malicia est cõfundẽda seu declinãda: vel eludenda. Tertio. ꝙ mĩa potiusq̃ seueritas est exercenda.

¶ Circa p̃mũ dicit̃.ꝙ adductã adulterã statuerũt in ꝯspectu dñi. Impossibile est em̃ diutius pctã latere.⁊ vbi nõ sperauit qñq̃ apprehendit̃ pctõr. eccl̃i.xxiij.vide ibi ab illo loco vbi dicit. Om̃is homo vsq̃ ad finẽ capituli

¶ Vbi notandũ ꝙ adulterij est infamia pessima:pena grauissima.⁊ sequela grauissima. Qꝫ aũt adulteri sint infames. patet.ꝑ.l.ij.§. miles.ff. de hijs qui no.infa. vbi dicitur.ꝙ miles adulter ipõ facto est infamia notatus ⁊ soluitur sacramẽto milicie si fuerit conuictus lege iulia de adul. Et prouer. vj.in fi.qui adulter est propter cordis inopiã perdet aĩam suã.turpitudinẽ ⁊ ignominiã cõgreget sibi. ⁊ opprobriũ illius nõ delebitur. Et eccl̃i.xxiij.derelinquet̃ in maledictũ memoria eius ⁊ dedecus illius non delebit̃. Nã ꝑiuri sunt infames.vj.q.j.infames. Adulteri aũt sunt periuri.qm̃ in facie ecclesie iurarũt non cognoscere aliã q̃ propriã vxorẽ. Ipse quoq̃ vxores nõ admittere aliũ virũ q̃ propriũ.ideo etiã anteq̃ sit dãnatus est ĩfamis.vt.ff.de ritu nup.l.palã. ⁊ de hoc ẽ glosa sing. in.c.fi.xv.q.viij. Et presertim ꝟm opinionẽ ⁊ mores hominũ.hec infamia sequitur mulieres:quas magis cõuenit esse castas.vt in d.l.palã.§.que ĩ adulterio.⁊.ff.de postulãdo.l.j.§.scd̃o loco ⁊.C.ad se.cõ.orphi.l.si qua illustris.

¶ Scd̃o adulterij est pena maxĩa. qꝛ morte dãnatur ꝑ lapidationẽ. deute. xxij.nã culpa q̊q̃ est grauissima.xxxij q.vij.quid in oĩbus pctis grauius esse põt adulterio? Nã vt dicit̃ eccl̃i.xxiij primo adultera ĩcredibilis est legi dei scd̃o virũ suũ dereliquit.tertio in adulterio fornicata est. quarto statuit sibi hereditatem.i.filium heredem ex alieno matrimonio.

¶ Tertio adulterij est sequela grauissima. Primo discordia ⁊ amoris defectus inter virũ ⁊ vxorẽ.quod maxime displicet deo. cui concordia maxime placet. Ecclesiastici.xxv. Nam vt dicit virgi. Coniuge corrupta nec solos tangit atrides Iste dolor solus. Item sequitur zelotipia que est maximũ malum.dolor cordis ⁊ luctus. Ecclesiastici.xxvj. Item continua rixa in domo vbi non potest esse deus/ quia melior est buccella sicca cum gaudio q̃ domus plena victimis cum iurgio. Unde philelphus. Absit adulterium multorum causa malorum. incertus partus quẽ certũ seruet amorẽ.pretereo rixas.belloꝝ semina clades interitus mech⁹ quos excitat. oĩa mõstrat

fabula quā memorāt hebenes celebrata per orbē. Nā excusat maritus occidēs adulterū in facto ꝑm leges. C. de adul. l. gracus. non tamē ꝑm conscientiam. qꝛ nō licꝫ quēpiā occidere nisi ꝑ iudicis auctoritatē. ⁊ cū maturitate xj. q. iij. Cū apud thessalonicam aliud malū sequēs est incertus partus/ ⁊ qꝛ heres cōstituit natus ex adulterio. tenetur igitur ad restitutionē.

¶ Scdm documentum est ꝙ malicia malignantiū est eludenda. Ideo dñs interrogantibus iudeis nichil respondebat/ sed in terrā scribebat demū perseuerantib⁹ respōdit. Qui vestrū sine pctō est primus in eam lapidē mittat Digna respōsio impie querētibus/ an ꝑm legē esset adultera lapidāda. Volebant enim aut legis transgressionē si lapidari prohibuisset/ aut crudelitatē si iussisset in eo accusare. Ego aūt puto iudeos nō alia ex causa interrogasse xp̄m/ an esset lapidanda ꝑm legē/ nisi qꝛ conspecta eius mansuetudine negaturū arbitrant/ ⁊ per hoc legis trāsgressorē cōprobare. dñs autē eoꝝ maliciam sua supauit sapientia. nō enim vincere potest sapientiā malicia. sap̄. vij. dixit igitur qui vestrū sine pctō est primus in eā lapidē mittat. quasi diceret/ nō dico lapidetis. non dico dimittatis. sed si lapidandā existimatis/ dignos vos hac iusticie executiōe ꝓbate. Cur em̄ lapidabitis reā vos rei lapidatione digni. Sic apo. Ro. ij. eadē em̄ agis q̄ iudicas. in te primū lapidē proijce/ q̄ aliū lapidare querꝫ. Nemo em̄ pōt mores in alio reprobare quos in se approbat. C. de inof. testa. l. ī arenam. ff. ad. l. iul. de adul. l. si vxor. in fi. Vos igit fures iudices vobis sententiā primo ferte/ ⁊ demū in fures alios Unde de hac adultera liberata dñs iudiciū in oēs iudices fecit/ vt q̄ pctā corrigit nō admittat. Ideo dicit gre. in c. q̄ sine pctō. iij. q. vij. ad aliena q̄ppe pctā puniēda ibant ⁊ sua relinquebant. Reuocent igit intus ad cōscientiam: vt prius ꝓpria corrigant. ⁊ tunc aliena reprehendāt. ⁊ ponit exemplū de filijs israel: qui prius purgati fuerunt q̄ꝫ possent vincere ⁊ purgare scelus filiorū bēiamī vt habet iudicū. xx. et ibidem. c. iudicet ille de alterius errore qui nō habet in seipso quod cōdēnet. Iudicet qui non agit eadē que in altero putauerit puniēda/ ne cum de alio iudicat/ in se ferat sententiam.

¶ Tertiū documentum est ꝙ mīa est potiusq̄ꝫ iusticia facienda. patet. quia dñs in hoc facto sic ostendit faciendū q̄ liberauit adulterā. fugerūt em̄ oēs accusatores cōtra eos ferente testimonium ꝓpria cōscientia. Nemo em̄ eoꝝ sine pctō erat q̄ dignus esset prim⁹ lapidem in eā mittere/ ⁊ sic remāsit sola mulier sine accusatorib⁹. Cui dixit dominus vbi sunt qui te accusant mulier que respōdit. nemo. Nemo te condemnauit: nemo dñe. nec ego te condēnabo. vade in pace.

¶ Ubi queritur vtrū xp̄s bene ⁊ iuste fecerit liberādo hāc adulterā. Respōdeo per tres ꝓpōes. ¶ Prima Christus verus oīm iudex nō prosequentibus accusatoribus delationē accusatam iuste liberauit. patet qꝛ nullus est condēnandus sine accusatoribus. nā accusatore nō probante absoluit reus ij. q. iiij. presbiter. Oportet em̄ ꝙ accusator deferat accusationē corā iudice dicens. Ego talis accuso talē cōmisisse adulteriū tali loco. tali tēpore. talibus rectoribus. ⁊ ꝙ spōdeat se ꝓsecuturū. ij. q. viij. c. fi. Itē est notandū ꝙ correctores alienorū criminū debent seipsos prius considerare. vt in cap. qui sine peccato. ⁊ cap. iudicet ille de alte. ⁊c̄. iij. q. vij.

¶ Scda propō. Xp̄s pius oīm iudex mīam potiusq̄ꝫ vindictā exercens fragilitatē sexus attēdens: legis interpretationē in humaniorē partē deduxit. Hec propō cōtinet. Primo. ꝙ xp̄s est pius iudex. patet. quia retribuit iustꝫ vltra ꝯdignū: ī iustis aūt citra ꝯdignū

¶ Scdo cōtinet ꝙ vindictā remittit ⁊ plus mīam exercet. patet qꝛ diuinitatis natura pia ⁊ clemēs est atq̄ꝫ benigna/ ⁊ magis ad indulgentiā prona

q̄ ad vindictā de pe.di.j. q̄ diuinitatis.nam vt dixi. nos ꝓniores debem⁹ esse ad absoluendū q̄ ad puniendū. ff. de actio. ⁊ obliga. l. arrianus. ⁊ sancti⁹ est absoluere nocentē. q̄ dāpnare innocentem. ff. de pe. l. absentem. extra de ꝓba. ex litteris.

¶ Tertio continet q̄ xp̄s attendebat fragilitatē sexus. nā mulieres multis casibus subiecte sunt. ⁊ ideo fragilitas eaꝝ auxiliū sumit. ff. ad vell. l. ij. §. ꝓba.

¶ Quarto cōtinet q̄ xp̄s legē in hūa niorē partē interpretat⁹ est. quod ⁊ debet fieri. vt in. l. interpretatione legū. ff. de penis. Nā benignius leges interpretande sunt. ff. de legib⁹. l. benigni⁹. ⁊ l. in ambigua. Nā mitigādus est rigor iuris pietatis intuitu. C. de sacrosanc. ec. l. sancim⁹. ⁊ in cle. de pe. c. j. et ff. de legib⁹. l. nulla iuris ratio aut eq̄tatis benignitas patit. vt q̄ salubriter ꝓ vtilitate hoīm introducuntur eanos interpretatione duriore cōtra cōmodū ipsoꝝ pducam⁹ ad seueritatē Nota tm̄ q̄ sicut dr̄ i. l. j. C. de vete. iu. enucleādo. §. p̄ ꝓtrarias. interpretātiū sententias totū pene ius ꝓturbatū est.

¶ Tertia ꝓpositio. Xp̄s liberrimus atq̄ supremus oīm iudex in hoc casu legem interpretās atq̄ dispensans nō peccandi dedit audaciā/sed mie ostēdit experientiā. Hec ꝓpositio cōtinet q̄ xp̄s est liberrim⁹ ⁊ supremus iudex Patet. est cōstitutus iudex viuoꝝ et mortuoꝝ. ergo poterat veluti summus imperator legē interpretari. vt dr̄. C. de legib⁹. l. si imperialis. Q̄ interpretatio imperatoris ꝓ lege est habenda. Ipse etiā veluti summus pōtifex graviores q̄stiones poterat terminare. extra de iuramento calū. c. j. Scdo hec ꝓpō cōtinet q̄ xp̄s dedit exemplum mie nō audaciā malicie. ptz. q̄ q̄b⁹ in p̄nti idulget/i futuro nō parcit. Ideo dixit huic mulieri. Vade ⁊ ampli⁹ noli peccare. ¶ Item q̄rit vtq̄ mia sit potius faciēda q̄ iusticia. Hāc q̄stionē feci in q̄drageſimali: faciam⁹ nob⁹ ciuitatem sup hoc euāgelio. vltra ibidē dicta/tm̄ adhuc ponā tres ꝓpositiones.

¶ Prima. Misericordias⁹ obstinatis aut scādalū generātē facere stultū est ptz. q̄ obstinati p̄ ipunitatē q̄ sūt neq̄ fiunt neq̄ores. extra de sen. excō. vt fame. ⁊ facilitas venie p̄bet incētiuū de linquēdi. extra de vi. ⁊ ho. cle. vt cleri coꝝ. vñ baptista mātuan⁹ in parthe. Blāda patrū segnes facit indulgētia natos. Ideo nō est mia circa eos extē dēda q̄ remissionē criminis nō emēdationi ſz ꝓsuetudini deputauerit. C. de epi. au. l. nemo. in fi. vbi etiā ex tali indulgētia gñarēt scādalū ⁊ alioꝝ malū exemplū. tūc nō est indulgēdum. imo debet vnus puniri ad terroꝝ alioꝝ. vt puer. xxj. mulctato pestilēte: paruul⁹ sapiētior erit. Et sic pena vni⁹ est metus multoꝝ. extra de iudeis ad liberandā. C. ad. l. iul. repe. l. j. ⁊ glo. in. l. j. ff. ne quis eū q̄ in ius vocat⁹ est vi eximat. ⁊ alle. l. si vēdicari. C. de penis. ⁊ ff. de pe. l. aut facta. §. fi. ideo dicit. p̄s. lviij. ⁊ nō miserearis omnibus qui operantur iniquitatem.

¶ Scda ꝓpō. Mia semp est cū iusticia tēperanda. p̄s. xxiiij. vniuerse vie dñi mia ⁊ veritas de pe. di. j. vide benignū dñm miam cū seueritate miscētem. vnde. p̄s. c. miam ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe. Sic ⁊ nos debemus dñm imitari q̄tū possibile est fragilitati nostre. C. de nup. l. impialis beniuolētie

¶ Tertia ꝓpositio. Ad misericordiā semp potius q̄ ad rigorem inclinari debemus: q̄n deus magis ad indulgentiam pronus est q̄ ad vindictā. de pe. di. j. q̄ diuinitatis natura. Sic ⁊ nos ꝓniores esse debemus ad absoluendum q̄ ad condēnandū. ff. de actio. et obliga. l. arrianus. ⁊ leges sunt potius mitigande q̄ exasperande. ff. de pe. l. interpretatione. ⁊ sanctius est absolvere nocentē/q̄ damnare innocentē. ff. de pe. l. absentē. ⁊ mitigādus est rigor iuris pietatis intuitu. C. de sacrosāc. ec. l. sancimus. ⁊ iudiciū sine mia fiet illi qui miam non habuerit. Jac. ij.

¶ Quoniā in hoc sabbato nūc occurrit festiuitas annūciationis gl'iose virginis marie. hinc de ea dicendū aliq̄d

erit. Cũ igit̃ innũeros habem⁹ hostes aduersum nos bellãtes: medio gl̃iose ꝟgĩs marie misit de⁹ ad nos ꝓpugnatorem/ q̃ liberaret nos. Esa.xix. Qui premittẽs gabrielẽ/arma ĩ scrinio vteri gl̃iose ꝟginis accepit. idest hũanitatem/qua armatus pugnauit cõtra hostem. ⁊ eũ deuicit. cui negocio ꝯuenit illud qđ legit̃ de Codro rege atheniẽsium q̃ simulatis armis vilioribꝰ/se regem occultãs/hostibꝰ se prebuit ꝑimẽdum. vt morte sua ppl̃s victoriã reportaret de achais. quod ⁊ factũ est.

¶ Sed hic querit̃ vtrũ ꝟginitas marie fuerit deo sũme grata. Hãc q̃stionem pono. vt qꝛ heri de meretricibꝰ ⁊ alijs malis mulieribꝰ loquutꝰ sum/hodie bonũ de mulieribꝰ loquar. Nã per feminã hodie nobis cũcta bona venere. vt possim⁹ dicere illud. sap.vij. venerũt aũt mihi oĩa bona parit̃ cũ illa. idest maria ꝟgĩe. Ad questionẽ rñdeo ꝑ tres ꝓpõnes. ¶ Prima. virginitas maxĩe deo placẽs xp̃o dignũ preparauit hospiciũ. vñ Aug. de sctã viduitate. q̃ta est ꝟginitatis gl̃ia q̃ meruit a xp̃o eligi/vt esset corꝑale dei tẽplũ/ in qua corꝑalit̃ hĩtauit plenitudo diuinitatis. ꝟgo genuit mũdi salutẽ. ꝟgo peꝑit vitã vniuersorũ. Siq̃dẽ vt dr̃. sap. vj. Incorruptio facit esse ꝓximũ deo q̃obrẽ dicit Ciprian⁹. ꝙ ꝟginũ status est illustrior portio greg⁹ xp̃i. Nã ⁊ antiq̃ ꝟginitatẽ venerabãt̃ maxĩe. qm̃ ⁊ dee veste. ⁊ diane cõsecrarũt ꝟgines/ quaꝝ ꝯuersatione oĩno coercebant̃ viri. tñ mr̃ romuli ⁊ remi q̃ erat ꝟgo/veste seruitio ꝯsecrata/ nolẽs ab patruo ei⁹/ finxit se a marte oppr̃ssaꝫ/genuitq̃ gemĩos fr̃es. Amaltheã q̃q̃ ob ĩtegrã ꝟginitatẽ relatã asserũt ĩ nũero deaꝝ. Igit̃ ꝑpulchra est casta gñatio cũ claritate. sap.iiij. vñ prudẽ. virgo pudicitia speciosis fulget in armis. idẽ. nãq̃ innupta deũ ꝯcepit femĩa xp̃m. mortali de mr̃e hoĩem: sꝫ cũ pr̃e numẽ. Inde oĩs iã diua caro est q̃ cõcipit illũ. Naturãq̃ dei cõsorti federe sumit.

¶ Scđa ꝓpõ. Hũilitas in ꝟgĩe q̃etũ ⁊ gratũ deo hĩtaculũ p̃parauit. iõ canit. luc.j. Respexit humilitatẽ ancille sue/q̃ plusq̃ ꝟginitas ꝯmẽdat̃ sꝫ vtraq̃ mixta sil̃ mirũ p̃stãt marie decorẽ.

¶ Tertia ꝓpõ. Caritas cũ vera fide gratiosũ p̃stitit xp̃o ĩ ꝟgine thronũ. de q̃ throno dicit̃ heb.j. ⁊. p̃s.xliiij. Thronꝰ tuꝰ deꝰ in seculũ scl̃i. In hoc throno sedit iudicãs iusticiam. p̃s.ix. quẽ firmauit. clementia ꝓuer.xx. Caritas em̃ hũc xp̃i thronũ decorauit quasi pãnus aurat⁹. iuxta illud. p̃s.xliiij. Astitit regina a dextris tuis in vestitu de au.cir.vari. Sic etiã dicitur ꝙ nichil erat in tẽplo quod nõ auro tegeretur. iij.reg.vj. nihil erat in maria quod nõ esset caritatis auro vestitũ.

¶ Dominica quarta in.xl.

Multi bellantes aduersum me. p̃s.lv. Transfretasse dñm hodie maria loquit̃ euãgeliũ quẽ postea secute sunt turbe multe. Sic postq̃ xp̃s transfretauit a celo ad terrã ꝑ nauiculã ꝟginis marie qq̃ delat⁹ ẽ secute sũt eũ turbe ml̃te. vt hic Postq̃ ꝟo transfretauit a vita ad mortẽ secute sunt eũ turbe ml̃te credẽtes in eũ aliq̃ vt apl̃i. Alij vero ad occidẽdũ. vt iudei. Postq̃ aũt trãsfretauit de morte ad vitã secute sũt eũ turbe plurime fidelium credentiũ resurrectionem. Postq̃ aũt trãsfretauit a mũdo ad celũ secute sunt eũ turbe ml̃te liberatoꝝ ab inferno. Et qm̃ nõ nisi mediãte maria eũ sequi possumus/ad eam salutãdam recurramus dicẽtes. Aue.

¶ Multi bellãtes. ⁊c̃. Qm̃ in supioribus posuim⁹ de prĩcipũ aliorũq̃ milicia q̃ huic loco supplebit. Ad euãgelij tractatũ ẽ veniẽdũ ex quo tria excipimus documẽta. vicꝫ. ꝙ xp̃m multi sequuntur. ꝙ a xp̃o infirmi curãtur. ⁊ ꝙ a christo esurientes satiantur.

¶ Circa p̃mũ dr̃. ioh.vj. ꝙ abijt iesus trãs mare tiberiadis. ⁊ seq̃bat̃ eũ multitudo magna. Multi siq̃dẽ xp̃m q̃tũ ad fidẽ xp̃ianitat⁹ sequũt̃. iuxta illud. Joh.iij. Si exaltat⁹ fuero a terra omnia traham ad meipsum. Quod post resurrectionem eius adimpletũ est.

Sed hic querit vtrū oēs xpm sequentes ab ipso approbent. Ad elucidationē huius questionis pono tres ppōes. ¶ Prima sequētes xpm ob presentē temporaliū remunerationē illius gratiam nō merent hoc modo sequuntur eū ecclīastici ppter beneficia q̄ consequūtur. Ideo dicit in euāgelio videntes signa que faciebat. i. dando beneficia. Et de his dicitur/ querūt que sua sunt: non que ieſu xpi. phi. ij. Sic mala. j. dicit non est in vobis qui seruiat michi gratis. Igitur plura obtinētes beneficia facile conuincunt xpm non sui sed lucri gratia sequi. Sed nec eū sequuntur re/ sed noie tantū. solo clericatus noie vtentes ad beneficia capescenda. dicētes dño/ sub vmbra alarū tuarū ptege nos. ps. xvj. & esa. iiij. tantūmodo inuocetur nomē tuū sup nos. Notandū tamē q̄ q̄ non principaliter intendit tēporale cōmodū/ sed consequenter/ non peccat mortaliter. vt dicit glo. ī. c. osius. sup ver. sed aliud. lxj. di. de hoc dicit aug. viij. q. j. c. . sunt in ecclesia quidā prepositi de q̄bus paulus dicit sua querētes nō que ieſu xpi Quid est sua querētes: non xpm gratis diligētes: sed deū nō propter deū querētes. tēporalia ꝓmoda sequētes: lucris inhiantes. honorē ab hominib⁹ appetentes. hec q̄n amātur a ꝓposito & propter hec seruit deo. quisquis talis est: mercennarius est: & inter filios eius se nō cōputet. hoc modo multi sequunt regē/ nō regis amore sed lucri. iuxta illud. sequūt mel muſce/ frumētum formice. cadauera lupi. predā sequitur turba ista nō hominē. Audite hec qui placetis vobis in turbis nationum. sap. vj. & scitote q̄n nō vestri gratia ſz lucri vos homines comitantur. ¶ Secūda propositio. Sequētes dominū alioq̄ cōmuni exēplo tracti non habentes xpm pro obiecto intētionis & fine sequele/ nō approbant. q̄ tales sequunt sicut oues seimuicē sequūtur exemplo gregis ignorātes quo tēdāt. Sic etiā equi currūt in bellū aliorum currentiū exēplo. Hie. viij. Oīnes vadunt in cursum suū. sicut equus impetu vadens in bellū. Sic multi sequuntur alios ignorātes quo tendāt. Eodē modo multi xpiani sequunt xpianorū ritus ignorātes quare sed tantūmodo q̄ sic vidēt alios facere/ & q̄ sic assueti sunt. non igit habent meritū fidei q̄ sola cōsuetudine que sunt xpianitatis agūt. Et pfecto maxima xpianorum pars hoc modo sequitur xpm. Ad ecclesiā sic religiosorū pars maxima cōuenit: nō deuotione/ sed cōsuetudine ducta. Ad sermonē & ecclesiastica sacramēta pars magna populi ritu ducta venit nō affectu. Ideo oēs hij a lōge sequūtur dñm/ sicut petrus. confitentur quidē se nosse deū factis autē negant. Titum. j. ¶ Tertia propō. Sequētes dñm ipsius gratia meritū sequele percipiunt sic dicit. Qui sequit me nō ambulat in tenebris. sed habebit lumē vite. ioh. viij. Mā gloria est magna sequi dñm. eccli. xxiij. in fi. Sic eū sequūtur boni religiosi qui xpi amore renūciant omnibus que possidēt. luc. xiiij. abiecto si quidē pondere leuiores post dñm currunt. quīimo vt expeditiores habeantur abnegant semetipos. iuxta dñi cōsiliū dicens. Si quis vult venire post me abneget semetipsum & tollat crucē suam & sequatur me. ¶ Secundū documentū est q̄ oēs infirmi a dño curant. Ideo dicit. q̄ sequebatur eū multitudo magna q̄ videbat signa que faciebat sup hijs qui infirmabātur. vbi notandū est primo infirmantiū populus. medicantis virtus. & medicine modus. ¶ Circa primū dico oīne hoīm genꝰ esse infirmū iuxta illud. esa. j. A planta pedis vsq̄ ad verticē capitis nō est in eo sanitas. ideo orat. ps. vj. Miserere mei dñe q̄n infirmus sum sana me dñe. Oēs eīm tum pctō patris: tū peccato propio pctōres sum⁹. Peccato ade/ q̄ oīnes in eū peccauimus. ro. v. Peccato ppio. q̄ si dixerimus quia peccatū nō habemus ipsi nos seducimus. j. ioh. j. Nō est enim iustus in ter

ra qui nõ peccet. Eccl's. vij. ergo oẽs indigemus mia dei. Roma. iij.

¶ Circa scõm dico Jesum xp̃m esse verum animaꝝ medicũ: qui oñes dolores nostros sanauit. Esa. liij. Nõ est autẽ talis medicus qui nõ possit sanare: qz dicit. Non est in medico semper releuet vt eger. Xp̃us autẽ potens est ex oñibus sanare. Sap. xiiij. ideo dicitur saluator oĩm. Sap. xvj. Ibidem Etenim neq herba: neq malagma sanauit eos: sed tuus dñe sermo/ qui sanat oĩa/ z ps̃. cvj. Misit verbum suũ: et sanauit eos. Jdeo dicitur q oẽs q̃ eum tangebãt sanabant. Matt. xiiij. in fi. z Mar. vj. Jdeo dicit Lu. vj. q oñis turba q̃rebat eũ tangere: qz virtus de illo exibat: z sanabat oñes. ergo tangamus eum vt sanemur.

¶ Circa tertiũ dico q medicine modus fuit per sanguinẽ xp̃i. iuxta illud Esa. liij. Liuore eius sanati sumus. et Apoc. vij. Dealbauerunt stolas suas in sanguine agni. Jdem. j. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. O q̃ p̃ciosa medicina vili adijcit peccato: sed non poterat p̃ciosa viri ania (puer. vj.) vili medicina sanari. peccatũ quidem vile: p̃ciosam fedauit aiam. Preciosa igitur medicina ꝓueniens p̃ciose anime debebatur: qz non peccato sed aie cõmensurabatur medicina. Neq enĩ potest malũ sanari/ sed subiectũ ip̃m in quo est malũ ablato malo sanatur. Non enĩ sanatur sanies sed caro saniem habens. sic non est peccatũ sanatũ qđ non recipit sanitatem/ sed aia peccato fedata sublato peccato sanatur: sicut non dealbat rubigo faciem operiẽs adiecta aqua sed remota rubigie facies dealbatur p̃istinum fulgorẽ coopertum rubigine recipiens. Non autẽ dealbari põt facies lota q̃ p̃ius alba non fuit/ p̃existere albedinem necesse est in dealbando per aquã lauantẽ. Non potest ethiops qualicũq lotione dealbari. Albam igitur aiam ante pctm̃ fuisse constat que xp̃i sanguine dealbat. iuxta illud ps̃. l. Lauabis me et sup niuem dealbabor. dealbauerunt inquit stolas suas i sanguie agni. Apoc. vij.

¶ Tertium documentũ est q esuriẽtes a xp̃o satiantur. Jdeo dicit in euãgelio q ex quinq panibus ordeaceis et duobus piscib9 satiauit maximam turbam famelicã que sequebatur eũ. Mam sepe diuites egerunt z esurierunt. Jnq̃rentes autẽ dñm nõ minuẽtur oñi bono. ps̃. xxxiij. sic dixit discipulis suis. Q̃n misi vos sine sacculo: et sine pera. nunq̃d aliquid defuit vobis? Lu. xxij. Jdeo alibi dicit. Ne solliciti sitis aie vestre quid manducetis: aut corpori vestro quid induamini. Scit enĩ pater vester qz hijs oñibus indigetis. querite p̃mo regnum dei et iustitiam eius: et hec oñia adijciẽtur vobis. Mat. vj. hoc ptz in mendicantibus religiosis. Solus enĩ xp̃us põt satiare nostram esuriẽ. iuxta illud ps̃. xvj. in fi. Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Cibus autẽ huius mundi nõ potest extinguere famẽ. puer. xiij. in fi. Justus comedit z replet aiam suã: scilz delectationibus xp̃i. iuxta illud Esa. lviij.. Jmplebit splẽdoribus animam tuã. Venter autem impiorũ insatiabilis: qz nõ possunt bonis tẽporalibus satiari. iuxta illud Eccli. xiiij. Non satiabitur pane indigens. diuitie siquidẽ non satiant/ sed famem parant. vñ Gual. in alex. quid tibi diuicijs opus est que semper auaris Esuriem pariunt: q̃to tibi plura parasti/ tanto plura petis: z habendis acrius ardes. sicq̃ famẽ faciens defectũ copia nutrit. Luxuria quoq̃ ꝑm hiero. ad Damasum papã: de filio prodigo/ semper sui famem relinquit. Jdeo dicũt luxurioſi. Nullum sit pratum qđ non pertranseat luxuria nostra. que ignis est vsq̃ ad consumptionem deuorans: et oñia eradicans genimina. Job. xxxj. Ambitio pariter satiari nõ potest: quia superbia crescit semper. ps̃. lxxiij. in fin. Jnsatiabilis est oculus cupidi. Eccli. xiiij. Jdeo non satiatur oculus visu: scilicet honorum: nec aur; impletur auditu/ scilicz lau-

dum et doctrine. Eccls. j. Deseram⁹ igitur cibum vite huius iniquū/ qui satiare non pōt: ꝛ sequamur dñm qui reficiet nos. Matth. xj. Ideo dicit dilectoribus huius seculi illud Esa. pe. Ecce serui mei comedēt ꝛ vos esurietis. bibent: ꝛ vos sitietis. letabuntur: et vos confundemini. Nec obstat qđ dicit Eccli. xxiiij. Qui me comedūt adhuc esurient/ qz intelligitur de esurie qua viatores iusti appetunt plenā glorie refectionē. quam hic tantūmodo gustāt in dulcedine vsurpata. ps. xxxiij. Gustate ꝙ suauis est dñs. Et potest etiā intelligi de esurie q̄ erit in beatis absq; necessitate inerit siquidē beatis desideriū iuge fruendi deo/ et nouus amor continuus. sed nō deerit optatus desiderij cibus. Ad quem capescendum perducat nos christus dominus. Amen.

¶ Notandum q; aliter exponi potest et deduci euangeliū huius dominice quarte sic. Abijt Jesus trās mare galilee/ id est trans mare passionis sue/ in quo mari humanitas eius submersa est: ꝛ in quo mari proiecit oīa peccata nostra. Abichee vl. Per hoc mare seq̄batur eū magna multitudo martyrum/ pfessorū/ ꝛ virginū quos pane celesti reficit/ id est spe ī pñti: ꝛ gloria in futuro. Nam transfretato hoc mari passionis ascendit in mōtem glorie celestis. Ostendēs q; post multas tribulationes opz nos intrare ī regnum dei. Act. xiiij. Hec multitudo sequit eū vidēs signa stigmatū ei⁹/ ꝛ mirabilia q̄ in cruce faciebat indulgendo et orando p inimicis: promittēdo latroni paradisum: solem ꝛ lunā cōtenebrādo: spiritū volūtarie emittēdo: infideles ad fidem conuertendo. Sequit eum multitudo magna xpianorū credētiū et hij vt plurimū a longe. vt. s. dictū est. Sequitur eum multitudo magna penitentium: et hij prope: quia prope est dñs oīnibus inuocantibus eum in veritate. ps. cxliiij. Sed multi ex hoc numero qui nunc eum sequūtur post pascha retrocedent: sequentes diabolum et mundum. ¶ Sed notandum q; animalia que vadunt non reuertūtur. Ezech. j. ꝛ habetur de pe. di. ij. c. non reuertebuntur. Isti reuertentes ad vomitum sicut canes. ij. Pet. ij. dicuntur irrisores. de pe. distin. iij. Irrisor est ꝛ non penitens/ qui adhuc agit vnde peniteat ꝛc̄. Justorum autē semita quasi lux splendens procedit et crescit vsq; ad perfectam diem. Prouer. iiij. et recitatur per Grego. in. d. c. non reuertebantur. Nam vna via electa non licet ad aliam recurrere. glo. in. l. q̄uis. C. de vsu. ꝛ in. l. si cui. ff. de seruitutibus. C. de codicillis. l. si quis agere ꝛc̄. Sequitur etiā Christum multitudo magna in celo regnātium/ id est angelorum ꝛ beatorū/ qui sequūtur eum in equis albis. Apo. ix. id est conscientijs mūdis. Qui enim hic eum sequitur digne ꝛ de prope et sine retrocessione illuc eum sequetur in gloria magna. Eccli. xxiij. in fine. ꝛ non nisi sequēdo xp̄m vitam eternam possumus: quia ipse est via/ veritas/ ꝛ vita. Johan. xiiij.

¶ Sed notandum q; aliqui sequunt Christū pedestres. sed prompte ꝛ feruenter: ꝛ prope. vt boni religiosi/ q̄ desertis equis diuitiarū ꝛ honorum huius seculi: christum in spiritus ardore sequūtur sicut fecerunt apostoli. currentes in odorem vnguentorū suorū. Can. j. Sed videns diabolus religiosos sequi christum: id est sanctum benedictum. et August. Bernardum: ꝛ alios. Proiecit in via redditus abbatiarum maximos dicēs. O monache quo vadis nudus nihil habēs/ anxio querens spiritu/ primum accipe que tibi offero: ꝛ desine sequi christum. cuius consilio fere omnes monachi deseruerunt christum: ꝛ nunc gaudent in abbatijs ꝛ prioritatibus suis/ quasi canes os pingue rodentes. ¶ Alij sequuntur eum in asinis sicut mundani tepidi/ qui non nisi inq̄tum pungunt⁹ sermonib⁹ ꝛ necessitate ritus christianitatis ambulāt. iuxta illud Ouidij. Auricus miserande sortis asell⁹.

Assiduo domini verbere lētus errat.
¶ Alij sequuntur eum in mulis ⁊ mulabus que aliquando nolunt transire aquam tribulationis/ vel pontem penitentie.et retrocedunt sicut ecclesiastici dñi/qui bene volunt dulciter refici ⁊ gracioſe deferri ad paradisum/ sed opera austeritatis nolūt habere.
¶ Sed est notandum q̄ non est ferēdus qui lucrum amplectitur/⁊ onus ei ānexum recusat.C. de cadu. tollē. l.vna.§. p̄o secundo. ¶ Alij vero sequuntur in equis velocibus: sed cito lassantur/ ꝓpter nimios saltus quos faciunt in p̄incipio. Nam in p̄incipio clini noster anhelat equ⁹. Tales sunt qui in p̄incipio conuersionis faciunt miranda: sed immediate tepescunt/q̄ cōrpus destruxerunt. Ideo debet esse rationabile obsequiū. Ro. xij.quia deus non vult holocaustum de rapina. Esa.lxj.et habetur de cons se.distin.v.non mediocriter.sic igitur sequamur christum: vt eum attingamus ⁊ perseueremus donec ad terminum perueniamus.
¶ Sed notandum q̄ sunt plures sequentes diabolum q̄ christū/ q̄ xp̄s vetat oīa desiderabilia p̄ vitam p̄sentem: ⁊ male remunerat se sequentes. P̄recepit enī castitatem/ sobrietatem/patientiam/humilitatē.⁊ post hec dat p̄o stipendio seruis martiria ⁊ mortes/ quia dicitur q̄ oēs qui pie volunt viuere in christo persequutionem patiuntur. Et alibi dicit q̄ per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Act.xiiij. Item audiētes illud. Qui vult venire post me abneget semetipsum ⁊ tollat crucem suam ⁊ sequatur me. Igitur serui qui sequūtur christum hec audiētes dicunt. Dur⁹ est hic sermo. Joh. vj.⁊ eum deserunt. Et vadūt ad dñm diabolū/ qui concedit illis oīne quod petunt. Si quis dicit ei: dñe diabole placet ne vobis q̄ vadam ad tabernā ita rñdet dñs diabolus. Vade ⁊ inebriare tota die. Si quis petit ab eo/ domine diabole debeo ne ire ad ludē dum: respondet. Ita vade/lude/blasphema/ decipe/ percute/ occide. Si quis dixerit ei/placet ne vobis domine diabole q̄ eam ad furandum. Ita dicit vade/ furare/ et rape. Si venerint domini ecclesiastici dicentes: domine diabole: debemus ne accipere plurima beneficia per simoniam. Ita respondet. Eatis acquiratis ⁊ nō curetis. Si alius dixerit domine diabole debeo ne fornicationem cōmittere Ita respondet. Non solum fornicationem: immo ⁊ adulterium/⁊ sacrilegiū et incestum/⁊ omne nephas: et sic dat licentiam omnibus seruis suis vt faciant quodcūq̄ volunt. Et quod pl⁹ est facit eos honorari in hoc seculo. Nam si venerit vnus bonus episcop⁹ vel sacerdos ad cameram p̄pape vel cardinalium: non aperitur ei facile porta/ quia est seruus christi. bene dicent: he est bonus homo simplex ⁊ deuotus/ sed in rebus mundi nihil intelligit. Si autem venerit dominus p̄o thonotarius vel episcop⁹ habēs multa beneficia: ⁊ qui scit ludere centum ducatos ad taxillos/et est bonus corruptor mulierum immediate dicunt. Aperiatur ei ostium: quia est seruitor domini diaboli. Sic fit malis iudicibus/⁊ raptoribus/ fraudulentis/ aduocatis/et vsurarijs/⁊ quibuscumq̄ sunt serui domini diaboli. Qui habēt honorem in hoc seculo et faciunt que cumq̄ volunt. P̄auper autem christus vadit cum duodecim discipulis suis ab omnibus derelictus quia non dat eis nisi petias panis. Ideo maior multitudo sequitur diabolum q̄ christum. Sed dico vobis quoniam hoc anno tantūmodo dominus diabolus habz leuare redditus/id est in p̄senti vita. P̄ost hunc annū christus habebit oīa dispensare/et fideliter recompensabit oīes seruos suos: ⁊ q̄ tominus habuerint in hac vita/ tāto plus inuenient reseruatum in alia. Ergo sequamur Christum deserētes diabolum et accipiemus panem vite de manibus eius.

Feria.ij.post dñicā.iiij.in.xl.

¶ Feria scda post quartam dominicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me.ps̄.lv. Habemus hodie ꝙ dñs eiecit de tēplo ementes ⁊ vendentes. sic existimo ꝙ non approbat eos qui emunt et vendunt in templo virginis Marie que est templum dei viui. quales sunt disputantes de puritate eius. quid negociaris in templo dei? Non est hic locus negociationis sed domus dei. Negociare alibi vbicūqꝫ velis. disputa de beato Johāne baptista. de Hieremia. de Esaia. de Helya. de Enoch. de beato Johāne euangelista: et ceteris sanctis/sed abstine a domo dei in qua negociari nō licet. ne facto funiculo expellat te dominꝰ. Non patitur dñs calumniā matris. quid ibi vendis argumētationes quid emere temptas pctm̄? Nihil ibi venale est. om̄ia dñi sunt sibi soli deputata/se solo digna. Nihil erat in tēplo qd̄ non tegeret̄ auro. Non ibi malleus auditus est neqꝫ ferramentū. iij. Reg. vj. Non ibi strepitum excites tu verbositatis tue. quia non licet in templo dei mouere tumultū. C. de hijs q̄ ad ec. confu. l. denūciamus. ⁊ in. c. j. de īmu. ec. li. vj. In pace factus est locus eiꝰ. ps̄. lxxv. Ut igitur in pace simus et nos ipsam reginam pacis salutemus dicentes. Aue.

¶ Multi bellātes aduer. ⁊c̄. In presenti euangelio tria sumimus documenta: videlicet.

Qꝫ domus dei est ab om̄i mūdanitate purganda.

Qꝫ zelꝰ dei cogit ad pctā vindicāda.

Qꝫ om̄is impietas est a fidelibus detestanda.

¶ Primo. ꝙ autem domꝰ dei sit purganda ⁊ in honore seruanda ptꝫ: quia dñs dixit eijciens ementes ⁊ vendentes. Nolite facere domū patris mei domum negociationis. Ideo dicitur ps̄. v. Introibo in domū tuam adorabo ad templum sanctum tuū in timore tuo. Purganda est igitur domus dei a mercatoribus simoniacꝫ/a mercatoribus lubricis/a mercatoribꝰ ambitiosis. Sunt enim ī ecclesia dei tria mercatorum genera. Primi vendunt beneficia/alij officia/alij vero veneficia siue maleficia. Beneficia vendūt ⁊ emunt auari. Officia emunt ambitiosi. Maleficia vero emunt lubrici. ementes columbas/id est puellas simplices seductas: non habentes cor. Osee. vij. et quidam habent seruos huic aptos officio.

¶ Sed hic querit̄. Utrum simonia cōmittatur in beneficiorum venditione vel quomodo? Ad elucidationem huius questionis pono tres ꝓpōnes.

¶ Prima propositio. Ex industria spirituale pro temporali cōmutare simoniacum est. patet: quia simonia est studiosa volūtas cōmutandi aliquid spirituale pro temporali. Igitur qui conferunt sacramenta pro pecunijs principaliter intendētes lucrum sunt simoniaci: ⁊ nihil conferunt. vt habet̄ j. q. j. quicūqꝫ studet precij datione sacrum ordinem accipere: sacerdos nō est/sed inaniter tm̄ dici concupiscit. Ratio est: qꝛ vt dicitur ibidē. c. j. gr̄a si non gratis datur vel accipitur: gr̄a non est. Et hoc idem habes in multis alijs capitulis sequentibus que om̄ia fundantur super illud gratis accepistis: gratis date. Matth. x. Nemo potest in alium plus iuris transferre q̄ꝫ ipse habeat. ff. de acqui. re. do. l. traditio. ⁊ nemo dat qd̄ non habet. j. q. vij. daibertum.

¶ Scda propositio. Uendens sciam diuinorū principaliter intendens lucrum est simoniacꝰ. ptꝫ: qꝛ scientia diuinorū est q̄d spūale: que vēdi nō pōt ff. de origi. iu. l. ij. ff. de varijs et ex̄or. cog. l. j. Sed nūq̄d p̄dicatores qui faciūt fieri questū in sermone sunt simoniaci? Dico ꝙ si principaliter predicent ꝓpter lucrum et intendant vendere verbū dei sunt simoniaci. si autē minus principaliter intendant lucrū non sunt simoniaci: vt tamen ab omni specie mala se maculatos preseruent

honestum erit euitare talem questum tenẽtur nihilominus auditores recognoscere laborem ꝓdicatoris/ qz hoc est de iure naturali.scz vt rependam⁹ beneficium ꝓ beneficio.ff.de ser.ex poz.l.si seruus ca.Est etiã de iure diuino per illud.Nõ alligabis os bouis triturantis. Deute.xxv. Qd recitat paulus.j.Coz.ix. vbi subdit q debemus ꝓ semine spũalium carnalia metere.Qd etiã recitatur in.c.extirpande.ex.de ꝓben.vide de hoc supra in ser.ferie sexte post cineres.

¶Tertia ꝓpositio.Vendentes beneficia in quibus est aliquid spũalitatis annexũ:simoniaci esse ꝓbantur.ptz qz z si ibi est aliquid tẽporale qd vendi potest.est tamen ibi aliquid spũale quod vendi non potest:et illud quoqz temporale/ nõ nisi spũalitatis gratia donatum est ecclesie.potest igit eẽ distinctio temporalis rei et spũalis/ sed non separatio. digne tamen põt merces laboris exercitij spũalis recipi:scz non rei ipsius in quã fit exercitiũ spirituale:recipiens igitur precium missẽ/ simoniacus est.qz vendit qd nõ potest precio comparari.recipiens vero precium sustentãde vite causa:vel in elemosinã nõ est simoniacus.Ingrediẽs religionem si aliquid dat vt recipiat et admittat simoniacus est.si vero in elemosinam aliquid conferat religioni:vel gra sustentãde vite religiosoz:nõ est simoniacus.nec simoniaci sunt accipientes:qz non recipiunt eũ in religionem qz dat donũ:sed recipiũt donum:qz eũ sustentare necesse est receptum. Igitur oblatio non maculat q non ꝓcedit ex ambitu donãtis:vel ex auaricia recipientis. vñ Greg.j.q.ij. sicut ẽpm.dicit:ea oblatio nullam maculam ingerit q nõ ex ambientis petitione ꝓcessit.Simoniã ꝓmittere eos qui beneficia ꝓ lucro locant.i.aiaꝝ curas non est ambiguũ:qz z si operas suas possit locare sacerdos:non tamẽ rẽ spũalem emere vl vẽdere põt.vt.j.q.j.per totum.Sed hodiernis temporibus licere simoniam pleriqz putant quam sine delectu palam exercent.

¶Scdm documentũ est q zelus dei cogit ad delicta vindicanda: quia dr in euangelio q zelus domus dei. ps. lxviij. Induxit dñm ad expellendos hos negociatores e domo domini. in quo facto dicũt canoniste q xps ostẽdit se imperatorem. vt dicit glo.in.c. qm̃.dist.x.Sic igitur z nos debemus delicta de quibus deus vehementer irascitur citius vlcisci/ne iracũdiam dei contra nos ꝓuocemus.xxiij.q. iiij.c.si ea.Et dico q peccata quibus deus vehementer offendit sunt hec. videlicet blasphemia in deũ/scandalizatio prelati in populũ/ publica dissolutio z auaricia i clerũ/oppressio pauperum/ violatio virginũ/ turpitudo i corpus humanũ: sed non est qui hec puniat neqz reprehendat. Impune si quidẽ omnia peccata ꝓmittuntur. Nã blasphemiã puniendam censet beat⁹ ꝙ Paulus dicens.j.Thi.j. Tradẽdos esse sathane vt discãt non blasphemare.z Leuit.xxiiij.dicit.Qui blasphemauerit nomen dñi morte morietur. Sed nũc nomẽ dei blasphemat tota die.Esa.lij.Nec est qui zelũ vindicationis exerceat.Sicut phinees/ q zelo dei ductus trucidauit fornicatorẽ quo facto auertit iram dñi a populo: et placuit deo. Nũeri.xxv.et.ps̃.cv. Mathathias etiã accensus zelo dei trucidauit idolatrã sup aram.j.Macha.ij.Scandalũ quoqz plati z sacerdotis maxie deum offendit. Ideo dr Mala.ij. sacerdotibus.vos aũt recessistis de via/scãdalizastis plurimos i lege.¶Sed hic quert. Utrũ omnis zelus sit laudãdus.Ad elucidationẽ huius q̃stionis pono tres ꝓpõnes.

¶Prima ꝓpositio. Zelus q̃ speciẽ tenet inuidie vitupabilis est. De hoc zelo loqtur apl's dicens.Cũ sint int vos zelus z contẽtio:nonne carnales estis:j.Coz.iij.Eccli.xxxvij.A zelantibus te absconde consilium.

¶Scda ꝓpositio. Zelus imoderat⁹ nõ regulatus equitate z prudẽtia vitupabilis est:sic iudeos habuisse zelũ

sed non ꝑm sciẽtiam dicit apl'us. Ro. x. de hijs dicitur. xlv. dist. c. vera iustitia compassionẽ habet: falsa ꝯo indignationem ꝛc. ꝛ talis dicitur zelus amarus. Jaco. iij.

¶ Tertia ꝓpositio. Zelus er amore dei ꝓcedens iustitiã exercens laudabilis est. de hoc dr̃. ps̃. lxxviij. Zel⁹ domus tue comedit me. Qd̃ recitat hodie in euangelio. et habetur in. c. q̃ peccat. xxiij. q. iij. et ibi glo. sup ver. zelus. dicit q̃ potest accipi in bonam ꝛ malã partẽ/ ꝛ exponit sic. zelus quẽ habui ad templũ tuũ comedit me. i. fuit mihi causa inuidie ꝓpter quam occiderunt me.

¶ Tertium documentũ est q̃ oĩs impietas est a fidelib⁹ detestãda: sic dñs detestatus est impietatẽ negociator̃ in domo dei. Jmpietas ꝓprie dr̃ oñe qd̃ ĩpedit cultũ dei: aut qd̃ est ꝯtra honorem dei. Jgitur videndũ est q̃d impediat cultũ diuinum: et dico q̃ tria maxime: vcz discordia. luxuria. ꝛ solliciturdo nimia. Et ꝓmo discordia: quia vt dr̃ in cle. dudũ de sepul. Nõ nisi pacis tempore bñ colitur pacis auctor. Neq̃ enĩ deo placẽt dissidentiũ vota Mat. v. Vade ꝓius recõciliari fratri tuo: ꝛ veniens offeres munꝰ tuum. vnde ꝓudẽtius. Nec munꝰ ad aram cũ cupias offerre ꝓbat. Si turbida frem̃ens ĩpacati sub pectoris oderit antro. Sed ꝛ discordes in cordib⁹ etiã dissonantiã reddunt in vocibus. ꝛ sepe alterutris opinionib⁹ dissentiẽtib⁹ relinq̃tur bonũ qd̃ fieri debuisset. Jtem luxuria maxie impedit diuinũ cultum: q̃ vt dicit ex̃. de cle. cõiu. c. qd̃ ad te. q̃ simul voluptatibus ꝛ carnalibus desideriis ac diuinis obsequis vacare non possum⁹. et. c. diuersis fallacijs dicit q̃ cithara. i. coitus quo p cutitur cutis femĩe cũ psalterio. i. diuinis laudibus male concordat/ ꝛ recitat ibi illud. j. Lor̃. vij. q̃ habẽs vxorem cogitat quomodo placeat vxori/ ꝛ diuisus est. concor. ber. d. Preoccupatum secularib⁹ desideriis delectatio sancta declinat: nec poterũt misceri vana veris/ carnalia spiritualibus: eterna caducis vt simul sapias q̃ sursum sunt: et que super terram. Jtem nimia sollicitudo diuitiarũ impedit diuinũ cultũ. Jdeo dicitur ad Phi. iiij. Nihil solliciti sitis: sed in oñi obsecratione cum gratiarũ actione petitiões vestre innotescãt apud deum. Et dominus precepit. Mat. vj. Nolite solliciti esse anime vestre/ q̃d manducaturi sitis. Martha autem quasi increpauit dicens. Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Luc. x. Et ideo sollicitus ob temporalia non quiete potest deo seruire q̃ semper in sollicitudine est sicut figulus ad opꝰ suum. Eccli. xxxviij. Quocirca ecclesiastici et monachi repleti diuitijs nõ possunt habere quietem orationis matrem/ sed turbãtur quasi in continuo motu maris existentes quo dolet caput. sicut ebrij ꝛ oñis sapientia deuoratur. ps̃. cvj. Unde Hiere. xlix. Turbati sunt in mari: id est in rebus mundanis/ et pre sollicitudine q̃escere nõ potuit. Ergo auferte ista hinc: et nolite facere domũ dei domum negociationis. Nonne domus negociationis est illa vbi semper de redditibus ꝛ pecunijs est questio: quomodo autẽ potest ibi mens in orationem leuari vbi cõtinua est cogitatio de re familiari. Beati igitur qui iactarunt cogitatũ suum in domino. ps̃. liiij. qui dicunt. Ego mendicus sum ꝛ pauper: dominus sollicitus est mei. ps̃. xxxix. Diuites vero panem suum in sollicitudine comedunt. Ezec. xij. ergo bene dicit dñs. Qui non renunciat oñibus que possidet non potest meus esse discipulus. Luc. xiiij. Tales enĩ libere sequũtur eum/ qui nobis gloriam conferat sempiternam. Amen.

¶ Feria tertia post dñicã. iiij. in qua dragesima.

Multi bellantes aduersum me ꝛc. Oñes ex legꝭ trãsgressione dñs arguit: ꝛ digne quidem. q̃ nõ est qui iustificetur in ꝓspectu dei

ps̃.xlij. Quis potest dicere mund⁹ sum ab oñi peccato? puer.xx. hac legis transgressione sola virgo Maria excipit̃/que pctõ nunq̃ obnoxia fuit de qua dicit Ambro. Hec est virga in qua nec nodus originalis: nec cortex venialis culpe fuit. hanc igit̃ vt a peccatis absoluamur salutem⁹ Aue.

¶ Multi bellãtes aduersum me. ps̃. lv. In euangelio hodierno quod habetur Joh. vij. habem⁹ tria documẽta: videlicet.

Q̃ non debem⁹ de scientia gl̃iari.

Scõo. q̃ nõ debem⁹ legẽ p̃uaricari.

Tertio. q̃ non debem⁹ ꝑ̃m faciem iudicare.

¶ Circa p̃mũ dicit̃ q̃ ascendit Jesus in templũ ⁊ docebat ⁊ mirabãtur iudei dicentes. Quõ hic scit litteras cũ nõ didicerit? Quib⁹ rñdit Jesus dicens. Mea doctrina nõ est mea: sed eius qui misit me. Nota affirmationẽ ⁊ negationem circa idem diuersis respectibus. mea est doctrina respectu effusionis: q̃ doceo: ⁊ non est mea respectu infusionis: q̃ a deo infusa. Si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina vtrũ ex deo sit: an ego a meipo loquar. qui a semet ipso loquitur gloriam p̃priã querit qui autem querit gloriã eius qui misit eum/hic verax est: ⁊ iniustitia in illo non est. Ecce docet dom⁹ ostendens quia sapiens est. Nam sapiẽtis est posse docere. j. Esth. Sed ne putes inanem fuisse doctrinã eius/attẽde quid dr̃. Et mirabant̃ iudei. Non eni adducunt in admirationẽ vsitata sed noua ⁊ excellentia. Alibi etiã dr̃: q̃ stupebant oẽs in sapiẽtia ⁊ responsis eius. Luc. ij. in fi. Mirabant̃ igit̃ magnitudinẽ doctrine/⁊ modum sciẽtie acquisite. d. quõ scit homo iste litteras cum non didicerit? Sic et mirantur homines eorum scientiam q̃s vnctio docet. de oñibus. j. Johan. ij. Nam spiritus sanctus docebit vos (inquit) oñia. Luc. xij. et Joh. xiiij. Et hic quidem doctor non indiget tẽpore in docendo/quoniã tetigisse docuisse ẽ. Dañ. ix. Tetigit me ⁊ docuit me. ab hoc magr̃o didicere simplices apostoli veritatis legem. quod fortissimum est nostre fidei argumentum. Neq̃ enim ab homine didicere legẽ apostoli/sed nec ipse Paulus/qui ab homine legẽ mosaicã didicerat ad pedes gamalielis. Act. xxij. Qui gamaliel erat legis doctor. Actu. v. legem tamen x̃pi. i. euangelium dicit se idẽ paulus nequaq̃ ab homine didicisse. Gal. j. Non igitur gl̃iam q̃ramus ex scientia quoniã oñis sapientia a dño deo est. Eccli. j. Et ipse est qui dat eã cũctis petentib⁹ affluẽter. Jac. j. Nõ ergo gloriet̃ sapiẽs in sapia sua. Hiere. ix. q̃n nihil habes q̃d non accepis j. Cor. iiij. Si ꝙ accepisti cur (inquit) gloriar̃ quasi nõ acceperis? dicẽtes igitur se sapiẽtes stulti facti sunt. Roma. j. Q̃n stultus est oñis homo a sapiẽtia dei. Hiere. x. Sed sic est q̃ sciẽtia inflat. j. Cor. viij. Igitur dirũpet illos inflatos sine voce. Sapiẽ. iiij. q̃s deridet dñs dicẽs. Quõ dicit̃ sapiẽtes nos sumus: ⁊ lex dñi nobiscũ est? Hiere. viij. ¶ Non est autẽ gl̃iandũ de scientia triplici rõne: videlicet.

Primo. quia a deo est.

Scõo. quia multũ illi deest.

Tertio. quia multũ illi supest.

¶ De p̃mo dr̃. j. Cor. iiij. vt. s. positũ est. Quid habes q̃d non accepisti ⁊c̃. Stultũ est aũt ex alieno gloriari/sed nos oñia a dño accepimus. j. Para. vltimo. Tui sumus nos: ⁊ que de manu tua accepimus hec tibi donam⁹. Scõo non est gl̃iandum de scia: quia multũ illi deest. Q̃n dicebat sapiẽs. Hoc vnũ scio q̃d nescio. Nam difficile estimam⁹ q̃ in terris sunt: ⁊ q̃ in prospectu sunt inuenimus cũ labore: q̃ in celis sunt aũt q̃s inuestigabit? Sap. ix. Ideo paul⁹ dicebat Phi. iij. Sequor si quo ꝓprehẽdã: nõ ꝙ iam acceperim ⁊ perfect⁹ sim. Ideo querẽtes prudentiam que de terra est nõ attingunt locũ sapientie. Bar. iij. et Job. xxviij. Sapientiã dicit nõ facile reperiri ĩ terra. Abyssus dicit nõ est ĩ me/⁊

mare dicit non est mecũ. ℣er abyssũ intelligitur mens hominis que veluti abyssus profunditatem continet maximam. ℣er mare vero intelligit creaturarum consideratio que nõ potest adducere ĩ perfectam noticiam creatoris. Ideo sumus semp discentes et nunq̃ ad sciẽtiam veritatis peruenientes. ij. Thi. iij. Eccls. iij. Mũdum tradidit disputationi eorum: vt nõ inueniat homo opus quod operat⁹ est deus ab initio vsq̃ ad finem. Idem. j. in fi. qui addit scientiam addit laborem. Tertio non est gloriandũ de scientia nostra quia multum illi supereſt. Vñ ℣hi. iij. Existimo oĩa detrimẽtum esse propter supereminentem scientiã christi. Et ideo dicit. Stultus oĩs homo a scientia dei. Iere. x. Nulla est autem cõparatio scientie hominis ad sciẽtiam dei: quia scientia hominis finita est/ dei vero infinita/ sed ⁊ angeli incõparabiliter excedunt hominem scientia. pſ. viij. Minuisti eum paulo minus ab angelis.

¶ Scõm documẽtum est q̃ nõ debemus legem dei preuaricari. Ideo dicitur in euangelio. Nonne moyses dedit vobis legem: ⁊ nemo ex vobis facit legem? Nemo ex prelatis facit legem. Iere. v. Vij magis fregerũt iugũ: ruperũt vincula. Nemo ex sacerdotibus. Malach. ij. Vos recessistis de via: et scandalizastis plurimos in lege. Nemo ex religiosis. pſ. lxxvij. Non custodierunt testamentum: ⁊ in lege eius noluerunt. Nemo ex principibus. Sapiẽ. vj. Audite reges quibus data est potestas a dño. qm̃ cum essetis ministri regni illius nõ custodistis legem iustitie neq̃ ꝑm voluntatẽ eius ambulastis. Ideo horrende ⁊ cito apparebit vobis qm̃ durissimũ iudicium in hijs qui presunt fiet ⁊c̃. Nemo ex nobilibus. de quib⁹ Treñ. j. Facti sunt principes eius sicut arietes. i. luxuriosi/ ⁊ cornibus potentie frangẽtes legem dei dicentes. Nunquid nõ in fortitudine nostra sumpsimus nobis cornua? Amos. vj. Nemo ex iudicibus/ quia omnes diligunt munera sequuntur retributiones. Esa. j. Nemo ex aduocatis/ quia oĩa iura peruertunt. Michee. iij. Nemo ex armigeris/ quia comederunt iacob: ⁊ locũ eius desolauerunt. pſ. lxxviij. Nemo ex curialibus/ quia letificant principem in mẽdacijs. Osee. vij. Nemo ex ciuibus/ quia vnusquisq̃ ad vxorem proximi sui hyniebat. Iere. v. Nemo ex artificibus/ quia vt inique agerent laborauerunt. Iere. ix. Nemo ex agricolis/ quia paupes: id est stulti sunt: ignorãtes legem domini. Iere. v. Et sic in oĩ statu non est qui faciat bonum vsq̃ ad vnũ. pſ. xiij. Sed intelligite rebelles et increduli: quoniam non est bene ei qui assiduus est in malo. Eccli. xij. Qm̃ spreuit deus oĩes discedentes a iudicijs suis. pſ. cxviij. et econtrario. Beati immaculati in via: qui ambulant in lege dñi. Mm̃ si vis ad vitam ingredi oportet seruare mandata.

¶ Tertium documentũ est q̃ nõ debemus ꝑm faciem iudicare: quia dicitur in euangelio hodierno. Nolite iudicare ꝑm faciem.

¶ Vbi queritur. Vtrũ liceat ꝑm faciem iudicare. Ad elucidationem huius questionis pono tres ꝓpõnes.

¶ ℣rima. Licet phisonomia multũ iuuet ad iudicium de homine faciendum: nichilominus determinate ꝑm eam iudicare nõ est bonum. q̃ autem phisonomia iudiciũ iuuet. patet per illud Eccli. xix. Ex visu cognoscitur vir. et ab occursu faciei cognoscitur sensatus. Nam vultus hominũ indicat scelus. ⁊ de ℣riamo dicitur q̃ facies eius digna erat imperio. ¶ Vbi est notandũ q̃ iudicium ꝑm phisonomiam est duplex. videlicz aut ꝑm sciẽtiam phisonomie/ prout ponit philosoph⁹/ aut ꝑm cõem representationẽ. ℣rimo modo dubiũ est iudiciũ quoniam sepe fallit: et sic põt intelligi verbũ christi. Nolite iudicare ꝑm faciẽ. Secũdo modo magȝ est certũ: sed nõ semp verum. qm̃ fallit quandoq̃ vt in

pluribus/ tamen verũ est/ determinate tamen iudicare nõ licet. dicit tamẽ puer. xxvij. Quõ resplẽdent in aquis vultus respiciẽtiũ/ sic corda hoim manifesta sunt prudentibus.

¶ Secũda ꝓpositio. Judiciũ consequẽs exteriores hois actus ꝑm apparentiã non potest reprobari. ⁊ hoc modo si videro virũ ridentem iudico eũ esse letũ/ si clamantẽ iudico esse cõmotum. si flentẽ iudico esse tristẽ. si currẽtem esse sollicitũ. si moderate gradientem. iudico esse quietũ. si bene indutũ esse diuitẽ/ qz prima facie talis quisq; reputat qualis ꝑm habitũ reperitur. Exemplũ habes in. l. itẽ apud. ff. si qs virgines. ff. de iiu. vbi dicit q matrona vestita ancillari veste si temptet de pudicitia non habet actionẽ iniuriaꝝ ⁊ de sen. excõ. li. vj. si iudex. dicit q clericus inuentus in habitu clericali presumi debet clericus. ⁊ iudex secularis tenet eũ remittere ad iudicẽ ecclesiasticum. Jdeo dicit eccli. xix. amictus corpis ⁊ risus dentiũ ⁊ ingressus hominis enunciãt de illo. Dicit tamẽ in c. porrectũ. extra de reg. ⁊ trãse. ad reli. q habitus nõ facit monachũ Jntelige ꝑm glo. sine ꝓfessione. non em̃ induitio habit⁹ monachalis facit monachum: nisi profiteat regulam. que talem habitum ordinauit.

¶ Tertia ꝓpositio. Judicare ꝑm exteriora signa/ cõmunẽ excedentia modum leuitatis est ⁊ imprudẽtie. patet. qz sic hipocrite iudicarent boni viri. Mimiũ igit humilitatem fingenti aut amicitiã demonstranti sine causa: aut deuotionẽ simulãti. non est facile credẽdum. Neq; enim solent boni viri cõmunem hominũ excedere modũ in exteriori signo/ ne videantur singulares in hominũ opinione: qui tamen singulares sunt virtute. At contra peruersi cordis homines minus bonitatis habentes plus opinionem querunt q̃ rem quibus ꝑm philosophum plus est videri q̃ esse. Sed vt dicit persi⁹. pelliculam veterem retines si fronte politus. Jmpia sub dulci melle venena latent. de hijs dicit dominus. veniunt ad vos in vestimentis ouium: intrinsecus autẽ sunt lupi rapaces. math. vij. Hos vulgus indoctum veneratur et colit. Juxta illud philelphi. Hũc laudibus omnis plebs ignara virum summis extollit in astra. nec mirum quoniam homo videt ea q̃ foris sunt/ deus autẽ intuetur cor. j. reg. xvj. Hoc voluit dicere dominus dicens. nolite iudicare ꝑm faciem. prudentis autẽ est subtilius mores animũq; hominis indagare/ non autem facile leui corporis blandimento sine verborum lenocinio decipi. Considerat autem prudẽs quid ⁊ quomodo quis fingat operationem. an inconueniens illud sit et modum excedat. Jncõuenientẽ quippe humilitatem siue amicitiã fingens nequaq; fraudis alienus esse potest. Siue blanditiam quis pandat erulcerata fictus est. veracis autẽ viri cõueniens est oĩbus sermo: ⁊ actio moderata. eo q nichil intendat cuiq; tribuere nisi quod equum est: non enim querit hominũ ad se opinionem allicere vltra id qõ habet vel suadet eqtas. Hullo igitur vtitur figmento/ sed nudam ostentat veritatem. quemadmodum pulchram lacteamq; cutem habentes iuuencule nequaq; fucãt: sed puram demonstrant aspectibus hominum: que vero contractam impetigine aut nigram: fucationibus ⁊ ornatu parare satagunt. sic inniti homines veritati nil per simulationem faciunt: fraudulenti vero atq; mendaces plurimis vtuntur adminiculis ad impietatem exornandam. sic domum firmo inniram edificio sustentaculis non indigere. veluti eam que stabile non habet fundamentum conspicimus/ que ratio quosdam facile religiosos nostri vt asserunt ordinis vincit/ qui quotidianis bullis atq; libellis ad eorum fouendam sectam vtuntur/ sed impossibile est bullis argumentis ve quod ex se falsum existit: verum fieri. sicuti neq; album nigrum. aut nigrum albũ q̃diu tale est. verte quocumq; volue-

ris quadrantem vna erit vmbra semper eadem vbiqz. vno sole vbiqz lucente. Non igitur te minorem fratrem faciet bullarum multitudo sed regula: sicut non te hipocrisis sanctum reddet/ sed bonitas.

¶ Feria quarta post quartã dominicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. In euãgelio hodierno quod habetur. ioh. ix. dicitur dominus illuminasse cecum a natiuitate/ facto in terris sputi conglutinatione luto. Sic humanum genus excecatum malicia. Sap. ij. christus cõmixtione sue diuinitatis cũ humanitate illũinauit. In terra quoqz ẏginis de⁹ sputum suũ. i. spiritus sancti virtutem infundens/ lutum christi corporis fecit. quo super oculos imposito illuminamur quasi colirio. Apo. iij. eam igitur virginem illuminatricem salutemus dicentes Aue maria.

¶ Multi bellantes. ꝛc. In' presenti euangelio tria sumimus documenta videlicet q cecitatis multiplex est ratio. q pñtis temporis necessaria est opatio. ꝛ q ad illũinationẽ necessaria est lotio. siue q iocunda est illũinatio.

¶ Circa primũ dicitur q preteriens iesus vidit quendã cecũ a natiuitate. Vbi notandũ q multipliciter contingit excecatio. Vnde. hic querit quib⁹ modis homo fiat cecus Respõdeo per tres propositiones.

¶ Prima. Sicut telicule superinductione homo sepe fit cec⁹/ sic ꝛ malicia sepe excecatur. iuxta illud. sap. ij. Excecauit eos malicia eorũ. patet. quia superbia excecat' quasi a fumone homo seipsum cognoscat. iuxta illud. ps lvij. supercecidit ignis/ scilicet superbie/ ꝛ non viderunt. solẽ scilicet veritatis. Auaricia etiã excecat quasi a luto vel puluere ingrediente oculos. et sic hyrundo fimo suo vel stercore thobiã excecauit. Thobie. ij. Ira etiã excecat que impedit animũ ne possit cernere verũ. iuxta illud. Job. xvj. Caligauit ad indignationẽ oculus meus. Ideo oportet locũ ire dare donec sedatis passionib⁹ q̃ ex factis recẽtioribus solẽt turbulẽti⁹ excitari/ egregie luculẽta bonitas appeat. xxiij. q. v. pena. Inuidia etiã totalit' excecat. iuxta illud. j. ioh. iij. Qui odit fratrẽ suũ in tenebris est. Luxuria etiã excecat/ q iuxta Ouidiũ. Quid deceat nõ videt vllus amãs Sic samson excecat⁹ fuit dormiẽs in sinu dalide. Judicũ. xvj.

¶ Scõa ppositio. Sicut excellẽti sensibili corrũpitur sensus/ sic excellenti apprehẽsione/ idest que sensum vel potẽtiam excedit/ sepius homo fit cecus patet. per philosophũ qui dicit q excellens sensibile corrũpit sensum. ij. de aia. Sic q̃ scrutator est maiestatis oppimetur a gl'ia. puer. xxv. Qui enim solẽ respicit radijs eius obcecabitur. Eccli. xliij. Sic q̃ sensũ suũ excedẽtia querit deficiet. Hoc mõ excecati sunt multi heretici. ꝛ q̃ excellent' pulchras intuẽt' feminas ꝛ ignitas ferri lamias

¶ Tertia pposito. Sicut oculoꝝ effossione quis excecat'/ sic pessima ꝛ lõga ꝛsuetudine hõ interiore visu priuatur. Sicut eñ excecat⁹ fuit sedechias hie. xlix. ꝛ samson. Judicũ. xvj. Eodẽ mõ assuetus in malũ excecat' ne possit suũ reatũ intueri. Sz nullus adeo est oculis priuat⁹ i hac vita vt debeat desperare quin de⁹ possit ei ocꝛos restituere sicut huic ceco nato. Sz hic videat q̃sqz nostrũ si ocꝛos habeat. Et si habz an ex eis videat: q sunt hñtes oculos ꝛ non vidẽtes. ps. cxiij. Qui eñ reatũ suũ intelligit. ꝛ emendare satagit. hic oculos habet/ ꝛ videt. ꝛ bti oculi q̃ vident. Notandũ q singulariť hõ excecat'/ idest oculoꝝ effossiõe p amissionẽ fidei. q fides est ocul⁹ interior. quo excecato diabol⁹ ducit hoiem ad ifernũ put vult. Mã sicut cõdẽnatus capitis obtrũcatione velat' oculis/ ꝛ primus est morti/ sic velat⁹ infidelitate ꝛ alio quocũqz pctõ iter man⁹ est carnificis infernalis in primo morti tradẽdus nisi resipiscat. Sed dñs hũc cecũ illũinauit/ spuẽdo i trã/ idest p̃ditionẽ pro

prie: ꝓditiōis mortalis ingerēdo ⁊ tūc fit lutū. qr q̄ pri⁹ supbiebat de pulchritudine ⁊ alijs donis / cognoscit se esse lutū ⁊ fimū. quo luto posito sup ocl'os mētis / idest hac cognitione habita / hō vadit ad natatoriā siloe. i. ad fōtes penitētie / vbi lauat' p aquā lachrimarū. q̄ quāto fuerit calidior tāto puri⁹ clarificabit oculos / licet cū prurigine: qr cōtritio decoquit. vñ gre. quo vberi⁹ culpa flet' eo altius agnitio ꝓpitatis attingit'. qr ad videndū lumē interne bonitatis conscientia dudum polluta peccatis lachrimis baptisata renouatur

¶ Sed hic querit'. vtrū pctīm reddat hoiem cecū. Ad solutionē huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Corpalē visū / nisi fortasse per actū corpis / nō adimit pctīm. dico nisi forsitan p actū corpis. q̄n luxuria q̄q̄z excecationem inducit ⁊ ebrietas Alias aūt neq̄z auar⁹ amittit visū quo libenti⁹ intuet' aurum q̄z solē. xlvij. di. sicut hij. In cui⁹ specie facta est ꝓditio multorū. eccli. xxxj. Luxuriosus non amittit visū quo dēpdat' aia ei⁹ in filiabus vbis sue. tre. iij. iō dicit'. eccli. ix. Auerte oculos tuos a muliere cōpta. Quod orat. ps. dicēs. Auerte oculos meos ne videant vanitatē. q̄n vt dicit aug. Impudic⁹ ocul⁹ īpudici cordis est nuncius. vt in. c. nec solo tactu. xxxij. q. v. Nō amisit oculo⁹ visū latro quo videat rē dēpdabilē. ⁊ sic alij q̄q̄z pctōres ob pctīm (vt est pctūm) corpalit' nō excecant'. q̄n nō nocet corpori nisi ꝑut fit ex actu corpis. q̄ q̄dē actus exterior non est ꝓprie de rōne pcti. eo q̄ sola volūtate committat' peccatū.

¶ Secūda ꝓpō. Pctīm naturale lumē nisi affect⁹ excessiua trāsportatiōe / nō offuscare videt'. patz. q̄n q̄libet pctōr nō amittit prudentiā aut scientiā. qua naturalia velut ante pctīm cognoscat. addidi exceptionē nisi p excessiuā affect⁹ trāsportationē. q̄n q̄ trāsierūt in affectū cordis. ps. lxxij. nō vtunt' prudētia. sicut dicit Ouidius. Quid deceat nō videt vllus amās. Similit' turbat' ocul⁹ a furore. ps. vj. similit' ⁊ aua rus nequaq̄z pericula videt / vt fur nō cogitat suspendiū. raptor periculū / et vsurarius opprobriū. Ideo dicit virgi. Quid non mortalia pectora cogis auri sacra fames: Alias nō amittit intellectum legis aduocatus versipell'. qui scrutatur iniquitates deficiens in scrutinio. ps. lxiij. Non amittit subtilitatem deceptionis quisq̄z dolosus. iuxta illud. Hiere. iiij. Sapiētes sunt vt faciant mala. bene aut̄ facere nescierunt. Sicut mercator dolosus. aduocatus cauillosus. proditor malitiosus. artifex ingeniosus ⁊ malus. ⁊ peritus qulibet in sua scientia malus.

¶ Tertia propositio. Peccatū eo excecat quo ratione vti prohibet ⁊ diuinū extinguit in homine lumē. Qr prohibeat vti ratione. patet. quoniā oīne peccatū est actus voluntatis deuiās a ratione / ⁊ ideo deordinatus. iuxta illud. Esa. lviij. Abijt vagus in via cordis sui. i. sine ordie. quoniā delicijs dissoluitur filia vaga (. i. mens hois / Hie. xxxj) q̄obrem nō vtens ratione dicit' brutalis similis iumēto. ps. xlviij. Cōparatus est iumētis insipientibus ⁊ similis factus est illis. idem. lxxij. vt iumentum factus sum apud te. sed monet dicens. nolite fieri sicut equ⁹ ⁊ mulus quib⁹ non est intellectus. ps. xxxj. Nam optimū in homine ꝑ se est ratio / hac antecellit animalia. sequitur deum. qua si nō vtitur stat similis animali. Qr autē diuinum lumen extinguat peccatum. patet. quia priuat hominem noticia dei quem non veretur nec timet ps. liij. Non enim timuerūt deum: nosse autem deum est vita eterna. Joh. xvij. Peccatores autem excecat malicia. Sapiē. ij. in fi. Priuat quoq̄z lumine gratie. quod quidem signat deus super nos. ps. iiij.

¶ Secundum documētum est q̄ presentis temporis necessaria est operatio. Juxta illud eccli. ix. Quodcūq̄z pōt facere man⁹ tua instant' opare. qr nec scientia / nec opus / nec ratio erunt apud inferos quo tu properas. Ideo dicitur in euangelio hodierno. Ue

tare de morte haud inutile est. patet. quia illud gaudium quasi vinum bulliens z inebrians/temperatur meditatione mortz. quasi aqua frigida. ne noceat. z sic dicitur. eccli. xj. In die bonorum ne sis immemor malorū. Nā sicut bonum est interponere gaudia curis. sic bonum est interponere tristia letis. Sic xerses dum letus z iactabūdus vidisset suū ingentem exercitum memoratus oēs in breui morituros fleuit (vt refert herodotus) z sic vinū miscetur aqua. Nā prosperitas facile inducit ad peccatū: quod mortis memoria reprimit iuxta illud Iero. facile contemnit omnia q̄ se cogitat moriturū. z eccli. vij. Memorare nouissima tua. z in eternū non peccabis. ideo dicitur ecclesiasti. penulti. Si annis plurimis vixerit homo. z in hijs omnibus fuerit letus: meminisse debet tenebrosi temporis z dierū multoz q̄ cū venerint vanitatis arguent preterita

¶ Secūda ꝓpositio. Ob mortis assiduam cogitationē in tristiciam cadere/z preclara virtutis deserere facinora non est bonū. patet. quia esse in tristicia vitiosuz est atq̄ dānosum. vitiosum quia inhibetur. eccli. xxx. Tristiciam non des aie tue. z nō affligas temetipsum in cōsilio tuo. iocūditas cordis hec est vita hominis z exultatio viri est longeuitas/econtra dicitur. prouer. xv. q̄ spiritus tristis exsiccat ossa ibidem. eccli. xxx. Miserere aīme tue placens deo. z contine. z cōgrega cor tuum in sanctitate eius. z tristiciā longe expelle a te. multos eñ occidit tristicia. z non est vtilitas in illa. Oportet autē. ſm ps. seruire dño in leticia. Sunt autem nōnulli adeo mortis assuefacti meditationibus vt omnem licet vtilem z honestā leticiam oīno ducant detestabilē. amarū ad omnia tristemq̄ animū porrigentes. quos si q̄s laudabiles existimet non improbabo. non tamē huiusmodi laudis ambitiosum me quisq̄ efficiet. et hos quidem malo a longe q̄ ꝓpe laudare. Vix eñ desinit aīmis tristicia cōfectis z amaricatis/fantastice admodū opiniones z aliorum temeraria sepe iudicia. quoniam semper odire solent hilarem tristes nilq̄ deuotionis inesse putāt. aut virtutis apud eos quos alienos suis moribus interueniente leticia cernūt Sumunt autem argumentū. eccls. ij. dicentis Risum reputaui errorem. et gaudio dixi q̄d frustra deciperis. hoc intelligitur. quia non potest quis quietari in vano gaudio. z falso/ quod etiā dī esse melior tristicia risu. eccls. vij. Intelligitur de fatuo risu q̄ surgit ex peccato iuxta illud. prouer. ij. letātur cū male fecerint. z exultāt in reb⁹ pessimis. nō aūt de gaudio sctō intelligit quia dicitur Gaudete in dño semper.

¶ Tertia propositio. Sufficit eā mortis habere meditationē / qua quis digne se disponat ad mortez. iuxta illud Esa. xxxviij. dispone domui tue quia morieris tu z non vives. debet eñ homo semper esse paratus/ qz nescit qua hora dominꝰ eius venturus sit. math. xxiiij. z luc. xij. debet enim preuideri quod contingere potest. ff. locati. l. si quis domum. ideo debemus futuris casibus prudēter occurrere. xxiij. di. in nomine domini. Sic igitur sapiens viuit vt semper mori sit paratus. z sic semper mori paratus est. vt semper viuere possit. nil agendum per inertiam relinquit/ nil per temeritatē presumit nō eñ ex sua vita metit opera sua. sed ex vtilitate publica z glīa dei. nō curat si nihil horū gaudeat q̄ fecit. bona enim nō sibi soli sed oīnibus etiā poteris querit. q̄ bonem etiā in vltimo hyatu si posset quodcūq̄ bonum faceret. oīne lucrosum existimās quod ad gloriam dei fecerit z animarum salutem.

¶ Secundū documentū est. q̄ digne mortuos in peccatis deplāgim⁹. hec enim mater filiū deplorabat. Sic mater ecclesia defunctos pctōres deplāgit de pe. di. j. fleat ꝓ te mater eccl'ia.

¶ Sed hic queritur. Vtrū mortui in pctis sint plangēdi pono tres ꝓpōes.

¶ Prima propō. Viuētes in corpore z mortui peccatis in aīma sunt deplo-

randi.patet.quia ille fletus ex caritate ꝓcedens potest illis prodesse. quia conuerti possunt q̄diu viatores sunt. Si em̄ plorantur defuncti corporaliter.q̄tomagis spiritualiter: siquidem anima corpore preciosior est. extra de pe.⁊ re.cū infirmitas. Ipsi autem sic mortui seipsos debent deplorare.iuxta illud.Esa.xxij.amare flebo. Sic petrus fleuit ⁊ reuixit.de pe.di.j.petr⁹. Sed pauci sunt q̄ suā miserrimā sortē deplangant.nec est qui ꝯpatiatur miseris defunctis peccatoribus.

¶ Secūda propositio. Mortuos corporaliter in publicis peccatis deplangere stultum est.patet.quia nullus est fructus eo ꝙ non sint reuocabiles ad penitentiā. immo de talibus dicitur. ps̄.lvij. Letabitur iustus cum viderit vindictā /manus suas lauabit in sanguine peccatoris.eo ꝙ iusti sint cōformes volūtati diuine que vult tales habere penam eternā. O miserrimi peccatores quibus post mortē nullus manet misericordie locus.quia mors peccatorū pessima.ps̄.xxxiij.

¶ Tertia ꝓpositio. Mortuos corporaliter in peccatis non desperatos digne ploram⁹. ⁊ sanctius adiuuamus. patet.q̄ illi sunt capaces nr̄e caritatꝫ Ideo penā eoꝝ ex caritate possumus deplorare.⁊ eos debemus iuxta posse iuuare.veluti positos in vltima necessitate.quia sūt in purgatorio. Igitur dicitur ꝙ sancta ⁊ salubris est cogitatio pro peccatoribus defunctis exorare vt a peccatis soluantur.

¶ Tertiū documētū est ꝙ xp̄o imperante resurgim⁹. Ad imperiū siq̄dem dñi dicētis. Adolescēs tibi dico surge resedit q̄ erat mortu⁹/⁊ cepit loq̄.qd̄ ē verū testimoniū resurrectiōis ⁊ vite. Sed videt̄ ꝑm apl'm ꝙ sit ī hoīs ptāte seip̄m suscitare.q̄ dicit surge qui dormis ⁊ resurge a mortuis. et illūinabit te xp̄s. Ephe.v.

¶ Ubi querit̄ vtrū hō possit resurgere.pono tres propositiones.

¶ Prima. Homo in peccato mortu⁹ per propositū emēdationis dicit̄ quasi resurgere Juxta illud.ps̄.cxxxviij. Resurrexi ⁊ adhuc sum tecū scilicet per gratiam. sed nec excitatio non fit nisi a deo. Juxta illud.ps̄.iij. exurrexi quia dominus suscitauit me.

¶ Secūda propositio. Peccator diuine inspirationi obtemperans quasi se adiuuās suscitatur a dño dicēs fiat manus tua vt saluet me. cui dñs porrigit manū.prouer.j.vt eū releuet.

¶ Tertia ꝓpositio. Absq̄ diuino adiutorio peccator nullomodo resurgere potest.patz.ꝑ illud Osee.xiij. Perditio tua ex te israel.in me tantummodo auxiliū tuū. Sed nō potest quisq̄ excusari si non resuscitet̄: quoniā dñs semper paratus est bene facere.sz malicia hominū ꝓhibetur. vt dicit aug. xvj.q.j.decime. Juua ergo teipsum ⁊ consensum prebe deo te vocanti.quoniam qui fecit te sine te nō saluabit te sine te.saluabit autē te. si volueris iuuare te.q̄ est benedictus in scl'a. Amē

¶ Feria sexta post quartam dominicam in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. ps̄. lv. In hodierno euangelio habemus ꝙ dominus ad preces marie et marthe resuscitauit lazarum. sed non est qui facilius gratiam nobis vere resurrectionis valeat impetrare q̄ gloriosa virgo maria. Ipsa enim defunctis peccatoribus gratiam obtinet resurgendi a pctis. cui filius nil negare potest quod petit.quoniam mater est pre omnibus dilecta. Ad eā igitur lachrimosos oculos conuertentes humillimū dicamus Aue.

¶ Multi bellantes.⁊c̄. Ex euangelij tractatu tria excipim⁹ documēta.videlicet.ꝙ christus singulariter lazarū ⁊ sorores eius amauit. Secūdo ꝙ sup mortuum lachrimādo plorauit. Tertio ꝙ fetentem a monumento clamore valido reuocauit vel suscitauit.

¶ Primum documentum est ꝙ christus lazarū ⁊ sorores eius singulariter amauit.patz.quia dicitur in euāgelio Joh.xj. domīe quē amas infirmatur

.i.lazarus.de sororibus autẽ dicit ibidem.Diligebat autẽ iesus martham ⁊ mariã ⁊ lazarũ. Hã licet amor dei sit vnus simpliciter tamen potest distingui formaliter ĩ absolutũ ⁊ respectiuũ. Absolutus siquidem amor dei est quo diuina voluntas conformatur intellectui diuino practico.⁊ respicit ordinẽ nature create prout est a deo creata bona:⁊ hoc modo diligit omnia q̃ sunt et nichil horũ odit que fecit. Sap.xi. amor vero respectiuus est quo diuina voluntas respicit ordinẽ nature create prout est conformis diuine volũtati/⁊ sic magis diligit plus conformem suevolũtati. In xpo aũt fuit vltra hoc naturalis inclinatio ad sibi cõuenientiores/ prout naturaliter magis inclinatur homo ad plus diligẽdũ magis cõueniẽs.nõ q̃dẽ per actũ aliquẽ imperatũ sed naturali modo / ⁊ sic puto gratiorẽ fuisse magdalenã ⁊ marthã christo/q̃z ceteros iudeos. Vltra hoc erat in xpo ad lazarũ et sorores amor gratuitus ⁊ reciprocus aditus:q̃ xps sciebat se diligi ab eis . igit̃ repẽdebat vicem amoris tanq̃z nobilissim⁹ iuxta illud ꝓuer.viij.ego diligẽtes me diligo . neq̃z eĩ superari se nobilis anim⁹ patit̃.Habũdanter siq̃dem amoris beneficijs q̃z vicẽ rependere solet.sicut eĩ vinci non patit̃ se vi:sic nec beneficio. par vtriq̃z deputari potest ignauia. ⁊ quodãmodo maioris est glorie beniuolentia q̃z fortitudine supare. Solẽt nãq̃z generosiores animi magis inter se beneficijs certare q̃z armis . ergo si vis amari ama: ⁊ presertim deũ q̃ fidelis est. Non eĩ sunt oẽs hoies ea prediti virtute vt amoris repẽdant vices pleriq̃z siq̃dem soli amant nec amãtur deũ vero diligẽdo nequaq̃z errare potes.quem si diliges diligeris.

¶ Secundũ documentũ est q̃ xps lachrimãdo defunctũ plorauit. Ostendens q̃ defunctus peccator plorand⁹ est. ⁊ q̃ lachrimis opus est ad defũcti resuscitationẽ. Ideo dicit aug. de pe. di.j.quẽ penitet oĩno peniteat ⁊ dolorem lachrimis ostendat.

¶ Sed hic quo ad mortuos queritur vtrũ liceat plorare mortuos. Ad elucidationem huius q̃stionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Moderatas in mortuũ licet effũdere lachrimas. vñ eccl̃iastici xxxviij.fili ĩ mortuũ ꝓduc lachrimas et quasi dira passus incipe plorare/et ꝑm iudiciũ cõtege corpus illius. ⁊ nõ despicias sepulturã illius.propter delaturam autem amare fer luctũ illius vno die . ⁊ cõsolare propter tristiciam ⁊ fac luctũ ꝑm meritũ illius vno die/ vel duobus propter detractionẽ. Nõ igitur sunt ea lamentatione plangendi q̃ vitam egerũt inutilem/qua q̃ vtilem.aut q̃ viciosam/sicut q̃ virtutibus plenam.q̃ memoria iusti cũ laudibus nomen autẽ impiorũ marcescet. prouer.x. Ideo de ioachim neq̃z rege iuda dicit̃. Hie.xxij.non plangent eum ve frater ⁊ ve soror. non concrepabũt ei ve domine ⁊ ve inclite. Sepultura asini sepelietur.⁊c.

¶ Secunda propositio.Excessiuũ inquẽlibet facere planctũ minime licet. patz.q̃ hoc arguit stulticiã/q̃ sibi nocet.⁊ alteri nõ ꝓdest.vñ eccl̃i.xxxviij. Ā tristicia eĩ festinat mors . neq̃z eĩ est conuersio.⁊ huic nichil proderis ⁊ teipm pessimabis / neq̃z eĩ iterũ mortui suscitabuntur arte medicorũ.ps̃. lxxxvij.nũq̃d medici suscitabũt ⁊ confitebũt tibi:Sed forsitan hac de causa dicet aliquis magis esse plorandũ q̃ nec lachrime iuuãt . nec vlla spes ẽ future resurrectionis.ideo dicit̃.eccl̃i. xxij. supra mortuũ plora:deficit enim lux ei⁹.⁊ Hie.xxij. plangite super eũ qui egredit̃.q̃ non reuertet̃ vltra.q̃ dicit̃ spũs vadens ⁊ non rediens.ps̃. lxxvij.⁊ q̃ non cognoscet ampli⁹ locũ suũ.ps̃.ciij.Ad hoc dicendũ q̃ non est prudentis dolere de re irrecuperabili impossibile tamen est nõ tãgi passione

¶ Tertia ꝓpositio. Flere mortuũ ex desperatione future resurrectionis infideliũ est.ideo dicit apostolus.j.thes̃. iiij.non contristemini sicut ceteri q̃ spem non habent.⁊ recitat̃.xiij.q.ij.c.

vbicũq; sepeliantur. lamentari eos q̃ ab hac vita decedunt ex pusillanimitate contingit. et desperatione vite future. Ũñ aplus nõ simpliciter ait. Nolumus vos ignorare fres de dormientibus. vt ꝛc̃. sequitur. Pietatis nãq; affectu hũanitatis intuitu mortuos lugere non ꝓhibemur: sicut nõnullos sanctorũ: aliorũ exequijs pias lachrimas impendisse legim⁹ ꝛc̃. habẽt forsitan illi iustam longi doloris excusationẽ/ qui vitã alteram nesciũt qui de hoc seculo ad melius transitũ esse non ꝓfidunt. nos autem q̃ hoc credimus et docemus/ tristari nimiũ de obeuntibus non debemus ꝛc̃. Est tamen vna ratio quare diu lugere possumus mortuos. quoniã purgatorij penas eos pati dubitamus/ quib⁹ cõpati non esse impiũ potest. Nam ꝛ filij israel fleuerunt eum/ scilicꝫ Jacob post sepulturam septem diebus. Gene. l. et moysem planxerunt triginta dies. Deutero. xxxiiij. Que oñia recitantur. xiij. q. ij. c. quia alij tertium diem: alij tricesimum: alij septimum: alij quadragesimum obseruare consueuerunt in officijs mortuorum ꝛc̃.

¶ Tertium documentum est q̃ christus clamore valido mortuũ suscitauit dicens alta voce. Lazare veni foras. ¶ Vbi notãdum q̃ laboriosa est peccatoris suscitatio. Jdeo dicit dñs Esa. xliij. Laborare me fecisti ĩ peccatis vestris. et Aug. dicit difficiliorem esse iustificationem impij q̃ creationem celi ꝛ terre. Ratio est: quia in creatione dixit tantũmodo deus et facta sunt. pſ. cxlvij. vt patet Geñ. j. In iustificatione veto ꝛ dixit plura. ꝛ fecit mira/ ꝛ pertulit dura ꝑ m Ber. Jdeo clamans in cruce spiritũ exalauit. Ostendens q̃n vsq; ad vltimũ de potentia laborauerat ad iustificationem impij. Clamat igitur vt excitet dormientes in peccatis. iuxta illud Surge qui dormis et exurge a mortuis ꝛ illuminabit te christus. Ephe. v. Sunt quidam in peccatis soporati sopore graui. sicut Jonas qui dormiebat in fundo nauis Jone. j. qui nõ nisi clamore valido possunt excitari. Jdeo dicitur Esa. lviij. Clama ne cesses: annũcia populo meo peccata eorum: et domui Jacob scelera eorum/ qui autem audit vocẽ domini potest dicere illud pſ. iij. Ego dormiui ꝛ soporatus sum: ꝛ exurrexi quia dominꝰ suscitauit me. Excitat autẽ tales apostolus dicens. Hora est iã nos de somno surgere. Nunc autem propior est nostra salus q̃ cum credidimus. Ro. xiij. Clamat quoq; vt deuios ꝛ longe existentes a salute reuocet ad viã veritatis. Siquidẽ oñs peccator abijt in viam longinquã. Luc. xv. Clamat igiꝫ dominus reuertere ad me: et ego suscipiam te. Hiere. iij. Reuertere sunamitis vt intueamur te. Cant. ij. Et viam sapientie monstrabo tibi: et ducam te per viam equitatis. quã cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui/ ꝛ currens non habebis offendiculum. Clamat vt surdis auditum infundat. Sunt enim quidam aures suas aggrauãtes. Zach. vij. Sed dicitur. pſ. xciiij. Hodie si vocem eiꝰ audieritis nolite obdurare corda vestra O igitur miseri peccatores audite vocem domini: ꝛ vocem tube. Hiere. vj. Ne si nunc obturaueritis aurẽ ad vocem incãtantis sapienter. pſ. lvij. Audiatis clamorem irascentis horribiliter/ cũ rugiet de excelso iudicans omnem carnem. Hiere. xxv.

¶ Sabbato post quartã dñicã in quadragesima.

Multi bellantes aduersum me. pſ. lv. In ꝑsenti euangelio domin⁹ dicit se lucẽ mundi: quequidẽ lux posita est intra lucernam. i. virginẽ Mariã. de qua dr̃. pſ. cxxxj. Paraui lucernã xp̃o meo: hãc lucernam nõ potest diabolus intueri. sicut dicit q̃ hely nõ poterat videre lucernã splendentẽ. j. Reg. iij. Nam radijs suis obcecat oculos ĩpios lux veritatis. Neq̃unt enĩ oculos tenebris assuetos ad lumẽ ꝑspicue ꝓitatis attollere

similes auibus quarum intuitū nox illumīat: dies cecat. Virgo igit̄ Maria quasi lucerna tenui circūdans telicula lucem diuinā/eam nobis ꝯpresso tribuit radio contēplandam: eo ꝙ diuinitas humanitate velata occultatum nostris oculis quodāmodo suum fulgorem faciliorem p̄stitit intuitu visendum. Aue Maria.

¶ Multi bellātes ꝛc̄. Hodie quo ad belli apparatū dicam de rectoribꝰ ciuitatum de quibus supra dixi.

¶ Quo ad euāgelij tractatum accipimus tria documenta: videlicet.

Q̄ debemus in luce ambulare.

Scd̄o. ꝙ debemus tenebras euitare.

Tertio. ꝙ debemꝰ verū testimonium propalare.

¶ Circa primū documētum dicitur Joh. viij. Ego sum lux mundi: qui sequitur me: nō ambulat in tenebris/ sz habebit lumen vite. ¶ Ubi queritur vtrum xp̄us sit lux. Ad hanc questionem respondeo per tres ꝓpōnes.

¶ Prima. Christus per essentiā lux dici potest. ptz: quia xp̄s dicitur candor lucis eterne ꝛ speculū sine macula. Sap. vij. Patet etiam per illud. j. Joh. j. Deꝰ lux est ꝛ tenebre in eo non sunt vlle: nō tenebre ignorātie/ qꝛ deꝰ oīa scit/ q̄ est om̄isciens. Al'as enī non esset deꝰ: īmo ꝛ scit om̄ia anteq̄ fiant. Eccl'i. xxiij. et absconditorū est cognitor sicut dixit susanna. Dañ. xiij. Et scrutat̄ hoīm corda. Hiere. xvij. Non in eo sunt tenebre pctōꝝ siue malicie: qꝛ ipse est oē bonū/ ꝛ om̄is sanctitas: al's nō eēt deus. Ideo diligit sibi similes. i. sctōs ꝛ bonos. q̄obrē dicit. Sācti estote qm̄ ego sanctus sum. Tertio nō sunt ī eo tenebre ꝯpositiōis: qꝛ oīs creatura tenebra dr̄ respectu creatoris. iux̄ illud Job. xv. Celi nō sunt mūdi in ꝯspectu eiꝰ. Ip̄e aūt creator ē incōpositꝰ ꝛ incōponibilis. ¶ Scd̄a ꝓpositio. Xp̄s ꝑ cōferentiā lux mūdi facile dici pōt. ptz: qꝛ ip̄e est q̄ cōfert lucē om̄i corpi lumīoso ꝛ lucido inq̄tū ipse est q̄ fecit lucē. Geñ. j. Ideo sicut soli ꝛ stellis lumē prebuit/ sic oī homī iusto lumen influit. iuxta illud Jac. j. Om̄e donū perfectū est descendēs a patre luminum. ¶ Tertia ꝓpositio. Christus ꝑ influentiā lux mūdi ꝟe dici pōt. ptz: qꝛ ipse est lux vera q̄ illuminat oēm hoīem venientem in hūc mūdum. Joh. j. Ideo dicit hodie in euāgelio. Qui sequit̄ me nō ambulat ī tenebris: sed hēbit lumen vite. Ille enī luminosus est quē xp̄s illumīat. Hec aūt lux curiosoꝝ oculos excecat. Eccl'i. xliij. Radijs suis obcecat oculos qꝛ naturali rōne nō p̄nt capi mysteria xp̄i. qm̄ qui scrutator est maiestatꝫ opprimetur a gloria. ꝓuer. xxv. Ecōuerso hec lux simpliciū oculos illuminat et intellectum dat paruulis. i. simplicibus. cū quibus est sermocinatio eiꝰ Prouerb. iij. Nam dñs qñq̄ abscondit lucem suā et rursus ostendit eam Job. xxxvj. in fi. Sed nunc magis diligūt hoīes tenebras q̄ lucē. Joh. iij.

¶ Sed hic querit̄. Utrū homo vtēs rōne possit non diligere lucē. Ad hāc questionē rn̄deo per tres ꝓpōnes.

¶ Prima. Licet dulce sit lumen et oculis delectabile videre solem: nihilominus quilibꝫ pctōr lucem odit et tenebre operit̄. Primū patꝫ per illud Eccl's. xj. Dulce lumē et delectabile est oculis videre solem. Item ratione qꝛ ꝟm Philosophū lib. de sensu ꝛ sensato. visus multas nobis differentias demōstrat: ḡ gratū est hoī: qꝛ hō semꝑ appetit scire ꝛ videre. Scd̄a pars ꝓpōnis ptz ꝑ illud Joh. iij. Qui male agit odit lucē. qꝛ timet ne arguantur opa eiꝰ. Et dr̄ ibidē ꝙ lux venit ī mūdum: sz dilexerūt homīes magis tenebras q̄ lucē. Non enī simpliciter lux pōt esse odibilis/ sz inq̄tū manifestat ꝛ arguit pctōris opa/ q̄ vult esse incognita. Jō adulteri oculus q̄rit caliginē: ꝛ fur similiter. Job. xxiiij. Nā propt̄ea dicit Au. ꝙ egris oculis odiosa est lux q̄ puris ē amabilis. Et secūdꝰ ph̄us dicit/ ꝙ luna est malefactoꝝ inimica. ¶ Scd̄a ꝓpō. Licꝫ lux sensibilis ab ocl'o corpali disposito nō possit ignorari/ tn̄ lux sp̄ualis pōt oculo mē

tali ignota manere. Prĩa pars patz ꝑ expientiam. Qꝛ oculus corꝑalis non põt ignorare lucẽ pñtem: sꝫ licꝫ oculꝰ spũalis.i.intellectꝰ etiã necessario intelligat/tñ vt dicit Scotꝰ. Voluntas põt impare intellectui ne intelligat: ⁊ sicut nolens apire oculos nõ videt lucẽ pñtem. Sic nolẽs põt nõ intelligere ṽitatem pñtẽ. vñ.ps.xxxv. Noluit intelligere vt bñ ageret. Maliciã aũt nõ odiuit. Sic multi sunt/q̃ vt liberiꝰ maliciã suã exerceãt nolunt intelligere ṽitatẽ qua corrigant̃. Et tales vt ĩ pluribꝰ sunt sapiẽtes: vt mala faciãt: bñ autẽ facere nesciũt. Hiere.iiij. Et sic intelligit̃ illud qđ dicit pđus. Oĩs ignorans malus. ¶ Tertia ꝓpositio. Sicut nõ nisi ab oculo sano sensibilis lux est ꝑceptibilis. sic non nisi a mẽte purgata lux spũalis percipi põt. Primũ ptz ꝑ boe. q̃ dicit de pctõribꝰ. Nequeunt enĩ oculos tenebris assuetos ad lumẽ ꝓspicue veritatis attollere. similes auibꝰ quarũ intuitũ nox illuminat: dies cecat/qđ fit ex longa consuetudine habitãdi in tenebris. vt ptz vbi dicit/tenebris assuetos. Ideo ordinat lex ꝙ captiui in yma carcere cõclusi ducant̃ ad solis ortũ. C. đ custodia reoꝝ.l.j.§.neqꝫ enĩ sedis infime tenebras pati debebit ĩclusus/sed vsurpata luce vegetari/⁊ ad p̃mũ solis ortũ adduci. Scđa pars ptz: qꝛ ꝟm Augu. Illa sup̃ma ṽitas nõ nisi a purgatissimis mentibus cerni põt. Ideo dr̃ Mat.v. Bti mũdo corde qm̃ ipsi deũ videbũt. Ergo q̃cũqꝫ vult hãc lucem videre mũdet p̃mo ꝯsciam ⁊ post habebit sapientiã. qꝛ in maliuolã animã nõ intrabit sapiẽtia. Sap.j. Hinc est ꝙ aĩalis hõ non ꝑcipit ea q̃ sunt spũs dei.j.Coꝝ.ij. qꝛ cor mundũ nõ habet. Et iõ spm̃ rectũ nõ habet in visceribꝰ suis.ps.l. A talibꝰ subtrahit deꝰ lucẽ. Job.xxxvj. qꝛ nõ sunt digni eã videre quã nec volũt intueri. digni siq̃dẽ iudicarent̃ videre eã/si eam diligerent: qꝛ ipsa p̃occupat q̃ se ꝯcupiscũt. vt se p̃or illis oñdat. Sap.vj. Ergo eã diligite. ¶ Sed notandum ꝙ lux xp̃i est multiplex: videlicꝫ Veritatis/Fidei ⁊ doctrine. Lux ṽitatis est lux sanctitatis seu virtutis/in qua debemꝰ ambulare. iuxta illud Esa.ij. Ambulemꝰ in lumĩe dei nostri: hec autem lux extincta est hodie in multis. Lux fidei est de qua dicitur.ps.xxxv. In lumine tuo (scꝫ fidei) videbimus lumẽ. scꝫ noticie diuine: nihil hac fidei luce clarius lucet: vt dr̃ in epl̃a.C. qui hãc lucem non habet in tenebris ambulat ⁊ nescit quo vadat. Philosophi hac p̃uati luce viam ṽitatis nõ inuenerũt. iuxta illud ps.cvj. Errauerũt in solitudine in inaquoso (scꝫ humanarum sciarum) viã ciuitatis habitaculi (scꝫ celestis) non inuenerũt. Lux doctrine est de qua dicit̃ Aba.iij. In luce sagittarum tuarũ ibunt.i.verborũ diuinorum/qui sunt sicut sagitte acute ex arcu potẽtis emisse cum carbonibus desolatorijs.

¶ Scđm documẽtũ est ꝙ debemꝰ tenebras deuitare: quia dicit. Qui seq̃tur me nõ ambulat ĩ tenebris. Ambulat autẽ in tenebris oĩs supbus/qꝛ supbia est fumꝰ quidã/ꝓspectũ eripiẽs oculis: ⁊ inuoluẽs mentẽ caligine ceca. Nũq̃ꝫ enĩ seip̃m supbus cognoscet quod est optimũ in vita scilicet seip̃m cognoscere. Ignorat seip̃m supbꝰ esse hoĩem. Scient tamen gentes qm̃ homines sunt.ps.ix. Sicut alexãder dolore vulneris se hoĩem nõ deũ esse cognouit. In tenebris ambulat oĩs auarus qm̃ tenebras habet super faciem abyssi: id est cordis sui. Gene.j. Ideo non potest celũ intueri qui habꝫ oculos fixos in terra.ps.xvj. sicut talpa non habet oculos que semp in terra sulcat: sic auari ĩ tenebris ãbulant.ps lxxxj. Omnis etiam inuidus in tenebris est.j.Johã.ij. quia non habet lucem caritatis. Igitur domum inuidie describit Ouidius dicẽs. Domꝰ est ymis in vallibus antri. abdita sole carens: non vlli peruia vento. tristis et ignaui plenissima frigoris et que. Igne vacet semper (scilicet caritatis) caligine semper abundet (scilꝫ

peccati) luxurie deditus etiam in tenebris est semper quasi Sãpson excecatus a valida. Judicũ. xvj. Et gñaliter oñes peccatores in tenebris ambulant. iuxta illud ꝓuer. iiij. Via peccatorũ tenebrosa. nesciũt vbi corruãt.

¶ Tertium documentũ est q̃ debemus verũ testimoniũ ꝓpalare. Jdeo dicit dñs testimoniũ meum est verũ. Sunt tñ multi qui p̃bent testimoniũ falsum ꝯtra p̃ceptum dñi. non falsum testimoniũ dices. Deut. v. Jdeo falsus testis non erit ipunitus. ꝓuer. xix Falsum aũt testimoniũ potest dici tripliciter: aut de seipo asserẽdo falsum/ et sic dicit in euãgelio hodierno. Tu de teipo testimoniũ dicis: testimoniũ tuũ non est verũ. sed ꝛ testimoniũ laudis verũ/ non licite quisq̃ de seipo ꝓfert sine exigẽte necessitate. Uñ ꝓuer. xxvij. Laudet te alien? ꝛ nõ os tuum extraneus: ꝛ non labia tua. vñ Latho Nec te collaudes: nec te vituperes ipe. Sunt aũt multi testimoniũ iactantie de seipsis phibentes/ quos ꝓfecto fatuitatis arguere non est inconueniẽs sapiens operibus non verbis suis laudem acquirit. Scõo potest ferri falsũ testimonium de proximo dupliciter: videlicet. Jn malum: ꝛ in bonum. Jn malum autem falsum dicere semper est peccatum mortale. Jn bonum autem quandoq̃ est mortale: videlicet si ex hoc decipiatur alius: veluti si quis laudaret puellam fornicariam quam alius occasione verborum huiusmodi desponsaret. vel si quis laudaret virum diuitem/ qui pauper est vel huiusmodi: quo testimonio mulier deciperetur. potest quandoq̃ esse nõ mortale. veluti si quis cum nullius damno alium vltra debitum laudaret/ qz tunc non intendit fallere: que intentio facit peccatum.

¶ Sed hic queritur. Utrũ oñe falsum prolatum sit peccatum mortale. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Falsum prolatum cum intentione fallendi semper est peccatũ. patet: quia est contra duplex p̃ceptũ videlicet contra illud Leuit. xix. Nõ mentiemini. Scõo contra illud quod ibidem habetur. Nec decipiet vnusquisq̃ proximum suum. Nam fallendo decipit.

¶ Scõa propositio. Falsum prolatũ ignoranter nequaq̃ peccatum inducit. patet: quia talis non dicit contra mentem. Jdeoq̃ non mentitur: licet falsum dicat.

¶ Tertia propositio. Falsum prolatum scienter/ non tamẽ cũ intentione fallendi nequaq̃ est peccatum mortale patet: quia non intendit decipere q̃ est ratio formalis pcti in mẽdacio.

¶ Dominica in passiõe domini Sermo habit? in castro de vincennes: coram xpianissimo rege Francoꝝ Ludouico. xij.

Quis ex vobis arguet me. Joh. vj. Gloriosam virginem Mariam nullus vnq̃ in veritate potuit arguere de peccato. iuxta illud ps̃. ix. queretur peccatum illius ꝛ nõ inuenietur. vt igitur et nos a peccato liberemur eam salutemus Aue.

¶ Quis ex vobꝫ arguet me? In hijs verbis tria notantur.

Reprehensoris inquisitio.

Reprehensionis dispositio.

Et reprehensibilis nominatio.

¶ Circa p̃mum dicit inquisitiue: q̃s ex vobis arguet me? Christus innocens hominum se iudicio constanter exposuit dicens. Quis ex vobis arguet me de peccato? Sciebat enim q̃ si iudicatus esset/ iustus inueniretur. Job. xiij. Arguerunt eum multi: sed false. Non est igitur curandum si quis falso accusatur: quoniam semp ad mentem est recurrendum. xj. q. iij. inter verba. vbi alle. beatus Gregorius illud Job. xxx. Ecce testis meus in celo et conscius meus in excelsis. Et illud. j. Corinth. j. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. cõcludit. si igitur habemus testem ĩ corde et testem in celo: dimittamus stul-

tos foris loqui qđ volunt. Sed q̄s ex vobis arguet me: q̄s est ex vobis qui possit arguere cū ꝟitate xp̄m ⁊ virginem Mariā: nemo. Oēs alios possumus arguere. sed q̄s est ex vobis qui sciat arguere delinquentes: nō vtiq̄ prelati indocti/q̄ nō sunt potētes opere neq̄ sermone. Sed q̄s ex vobis est qui audeat arguere magnates ⁊ p̄ncipes: ꝓfecto nullus: imo laudat peccatoꝝ in desideriis anie sue: ⁊ iniquus benedicit. ps. ix. Adulatores quippe multos in curia reperiunt: reprehensores ꝟo nulli: hic sunt q̄ consuūt puluinar sub capite quiescētis. Eze. xiij. ⁊ xlvj. di. sunt nōnulli. digni quidem sunt dñi p̄ncipes ⁊ curiales vt dulciter tractētur. neq̄ enī deceret ꝟuū torpentem adeoq̄ inertē esse p̄ncipis vt quiescēti nō puluinar summitteret O christianissime rex cum oībus officijs vestre curie sit prouisum/ nullūq̄ diu sine petitore vacet officium miror vnum solum officium tamdiu vacasse cui nullus petitor accedat. dignissimū quidem est: sed nullius commodi hoc est officium dicendeveritatis: nō inuenitur qui huic se velit immiscere officio. oīnes hoc refugiūt/ quia veritas odium parit. Christus tamē hoc officium assumpsit dicēs. Si ꝟitatem dico vobis: quare non creditis mihi? Cresus tñ ob veritatē prolatam a cābise pene extinctus est. Cassandra ob veritatem ꝓlatam destructiōis troiane male tractata extitit. Sed dicit Aug. q̄ melius est p ꝟitate pati supplicium: q̄ꝫ pro adulatione recipe beneficium. xj. q. iij. nemo peritorū. Mā qui adulat regib⁹ hereditates captat alienas. xxxvij. dist. nonne. hoc est oleum pctōris. ps. cxl. ¶ Scdo tangit reprehensionis dispositio dicens. arguet. Dico q̄ hec dispositio attendit circa tria: videlicet

Circa personam arguentis.

Personam que arguit.

Et causam que arguit.

¶ Circa personam arguentis dico q̄ debz esse grata/moderata/ ⁊ iustificata. Et p̄mo qui arguit si sit ingrat⁹ p̄ncipi prodesse nō poterit: quia nō recipitur ammonitio licz vtilis per virum ingratū. Oportet enī in correctione plus valere beniuolentiā q̄ꝫ seueritatem. xlv. di. c. licet plerūq̄. Nam hannibalis consiliū licz vtile tñ non placuit anthiocho: q̄ auctor cōsilij non erat gratus. Persona quoq̄ reprehēdere debz esse moderata atq̄ discreta: q̄ oīnis veritas cū sale dicēda est. alias non pōt comedi qđ nō est sale cōditum. Job. vj. Debet etiam esse iustificata: q̄m nō licz alterum arguere/ ex eo quo arguens maculat: vt. iij. q. vij. c. qui sine peccato. ⁊ c. iudicet. Neq̄ enī potest quis mores in alio reprehēdere quos in se approbat. C. de inoff. testa. l. in arenam. ff. ad. l. iul. de adul. l. si vxor. in fi. ⁊ Roma. ij. eadem enim agis que iudicas. Persona quoq̄ reprehēsibilis debz esse pacata ⁊ capax correctionis. alias inutilis est correctio. puer. ix. Noli arguere derisorē ne oderit te. Idem nō recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris q̄ versantur in corde suo. Prouer. xviij.

¶ Tertio. Dispositio attendit circa materiā correctionis que pregnantissima est inter curiales: ergo vobis dico veritatem. Si estis adulatores ergo ⁊ corruptores p̄ncipis/ q̄ adulatio ingreditur blande sicut vinū dulce ⁊ in nouissimo mordebit vt coluber ⁊ quasi regulus venena diffundet. p. uerb. xxiij. Hij ergo adulatores venenum p̄ncipi offerunt. Veritatem dico vobis xp̄ianissime rex: q̄ nisi cum deo pacē feceritis/ pacem cū inimicꝫ vestris non inuenietis/ q̄ non est pax impijs. Esa. lvij. ⁊ ecōuerso. Cum placuerint dño vie hoīs inimicos quoq̄ eius conuertet ad pacē. Prouer. xvj quia pax multa diligētibus legē dei. ps. cxviij. Rogate igit q̄ ad pacē sūt hierusalem. Veritatem dico vobis q̄ nisi exactiones ⁊ oppressiones atq̄ iniustitias a populo sūmoueatis: in ruinam cito oia venire conspicietis. Vñ dicit q̄ regnū transfert a gente in gē

tem ꝓpter iniustitias. Eccl'i. x. Econuerso regnum sensati erit stabile vt dr̄ ibidem. et iustitia firmabit soliū. Vñ ꝓuer. xxv. Aufer iniq̄tatem de vultu regis: ⁊ firmabit̄ iustitia thron⁹ eius. Nam officiū regū est facere iudiciū ⁊ iustitiā/ ⁊ liberare vi opp̄ssos. xxiij. q. v. regum. Veritatē tertiam dico vobis: nisi cōsilio proboꝝ negocia regni disposueritis dispendiū vr̄m atq; regni cito videbitis: q̄ vbi nō est sapientia non est bonū. salus aūt vbi sana cōsilia. ꝓuer. xj. Vbi nō est gubernator: corruet populus. salus autē vbi multa consilia. Ideo dicit̄ Alexander duxisse exercitū senatoꝝ. Veritatē dico vobis dñis principibus ꝙ si mane cibum q̄sieritis ⁊ ebrietatem sectati fueritis: in nihilū deuenietis. q̄ dicitur Eccl's. x. Ve terre cui⁹ rex puer est: ⁊ cuius prīcipes mane comedūt. Beata terra cuius rex nobilis est: ⁊ cuius principes vescuntur in tp̄e suo ad reficiendū ⁊ non ad luxuriandū. Non ergo ludat̄ alea pernox: aut mane eatis ad dormiendum qñ deberetis castra mouere. vt dicit Juue. in saty. de nobi. quis fructus gñis tabula iactare capaci. Famosos equitū cum dictatore magistros. Si coram lepidis male viuit̄. Effigies quo tot bellatorum: si luditur alea pernox āte matutinos si dormire incipis ortus luciferi. quo signa duces ⁊ castra mouebant. Veritatem dico vobis dñis consiliarijs: nisi reliqueritis affectionem proprij commodi: ⁊ consulueritis reipublice oñia destruetis. Ideo dicitur principi a cōsiliario. serua animā tuam. Eccl'i. xxxvij. Timeo ne quādoq; verificetur illud Esa. xix. Consiliarij Pharaonis dederunt consilium insipiēs. Nam consiliū a sapientibus est perq̄rendum. Tob. iiij. quia lux veritatis est exquirenda ab hijs quibus lux veritatis assistit. ff. de testibus. l. ob carmen. in fi. ⁊ habetur. iiij. q. iij. si testes. Philelphus. Fertur alexander medios mauortis in enses. ducebat comites quos mirarētur athene. Ideo dicitur Eccl'i. viij. Cum fatuis consilium nō habeas: non enim poterūt diligere nisi ea q̄ sibi placēt. Veritatem dico vobis thesaurarijs nisi superfluas cohibueritis exactiones que illicite sunt. ff. de offi. presi. populum ad inopiam reducetis. iuxta illud Esa. iij. Populum meū exactores spoliauerunt. Veritatē dico vobis ꝙ nō estis fideles regis dispensatores. Ideo dr̄ j. Corin. iiij. hic iam queritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniat̄? Profecto maximi redditus quos acquiritis ⁊ maxime domus quas edificatis demonstrant infidelitatē vr̄am qm̄ sicut decipula plena auib⁹ sic domus eorum plene dolo. Hiere. v. Veritatem dico vobis armigeris ꝙ estis concussores ⁊ oppressores populi/ et comestores viscerū hoīm. Sapiē. xij. qui deberetis eē defensores. C. de defen. ciui. l. defensores. ⁊ l. vtili rōne. Veritatem dico vobis ꝙ erga subditos regis estis feroces. s̄z erga hostes ignaui: violatores virginū/ sed preda hostium ⁊ fuge parati. Veritatem dico vobis custodib⁹ regij corporis/ ꝙ estis lusores ⁊ luxurie dediti atq; ebrietati/ sed attendite quod dr̄. Si bacho veneriq; vacas qui cetera subdis sub iugo venisti. perijt delira vacātis libertas animi veneris flagrāte canino. Veritatem dico vobis māgonib⁹ ꝙ estis spurcissimi ⁊ feditate luxurie corrupti: in verb; dissolutissimi/ in factis remissi bonis/ in malis vero prōptissimi. Vobis seruitoribus dico veritatem ꝙ estis mēdaces ⁊ fures apd̄ dños vr̄os et lenones ordinarij. Sed oñibus veritatē dico/ ꝙ nisi vos emēdaueritis oēs ineternum peribitis.

¶ Alia deductio super euangelio alibi facta.

¶ In presenti euāgelio tria ponunt̄.
Primo xp̄i predicatio mirabilis.
Judeorū blasphematio detestabilis.
Et inimicorum cōmotio terribilis. q̄ tulerunt lapides vt iacerēt in eū.

¶ Circa primū tria sunt videnda. interrogatio admirabilis ibi. Quis ex

vobis arguet me de pctõ. de hoc dixi supra. Scdo veritatis propalatio inuincibilis ibi. Si veritatem dico vobis: quare non creditis mihi? de hoc dixi supra. Tertio glorificatio honorabilis/ quia nõ seipsum sed patrẽ honorificabat dicens. honorifico patrẽ meum: ⁊ vos inhonorastꝫ me. Si ego glorifico meip̃m gloria mea nihil est/ est pater meus qui glorificat me ⁊c̃. Vbi nota fatuos esse q̃ se laudant ore proprio. ꝓuer. xxvij. Laudet te alienus ⁊ nõ os tuum extraneus ⁊ nõ labia tua: qꝛ laus in ore ꝓprio sordescit.

¶ Circa scdm dicitur ꝙ iudei dixerũt xp̃o ꝙ habebat demoniũ quibus ipse rñdit ego demonium non habeo. vbi nota de blasphematoribꝰ triplici modo. i. per negationem/ positionẽ/ ⁊ detestationem. Primi negãt deo quod habet videlicet virtutem/ om̃ipotentiam/ om̃iscientiam/ bonitatẽ/ ⁊ iustitiam: vt qui nõ credunt eũ debere punire malos/ qui ideo male viuunt. Eccl̃s. viij. etenĩ qꝛ ⁊c̃. Scdo modo blasphemant q̃ imponunt deo qd̃ non cõuenit: vt qui iurant carnẽ ⁊ sanguinẽ dei ⁊ similia. Tertij sunt q̃ negãt ⁊ renunciant deũ. ⁊ turpia de eo: ⁊ de virgine Maria ac alijs sanctis loquunt̃ quibus deberent frangi dentes.

¶ Circa tertiũ dr̃ ꝙ voluerunt eum lapidare: ipse autẽ abscondit se. Sic nunc multi volunt lapidare regnum istud. opꝫ autẽ se abscondere in abscõdito tabernaculi. ps̃. xxvj. i. sub alis dñi se ponere dicẽs illud. ps̃. xvj. sub vmbra ⁊c̃. Scdo opꝫ se abscõdere sub velamento iustitie q̃ ꝓtegit hoiem. i. cũ facit qd̃ debꝫ. Tertio opꝫ se abscõdere sub scuto boni ꝯsilij ⁊ fortitudis.

¶ Dñica in passione. ⁊ qꝛ dictꝰ Sermo corã rege fiebat/ ne consuetus locꝰ in ꝯuẽtu sine ꝑmonetali die dñico maneat: appositꝰ est sequens/ quandoqꝫ ꝑ eũdem alibi factus.

In p̃nti euãgelio habemꝰ ꝙ dñs Jesus dixit iudeis Quis ex vobꝫ arguet me de peccato? Sed qm̃ gloriosa ꝟgo Maria sine peccato originali ⁊ actuali fuit digne potest dicere ꝟba corã populo cõgregato. Quis ex vobis arguet me de pctõ Emulus exurgat frater cuiuscũqꝫ ordinis ĩ mediũ/ ⁊ dicat. Ecce arguam te in pctõ ꝯceptã originali. Nõnulli si quidẽ fr̃es ordinis predicatoꝝ hoc sustinere nõ verent̃. Sed veniat ⁊ rñdebo illi/ si audeat ꝯparere. si non audet tacebimꝰ ⁊ nos. sufficit eos esse confusos ⁊ ab ecclesia ⁊ Parisieñ. vniuersitate condẽnatos. hanc nũc purissimã virginem salutemus dicẽtes Aue.

¶ Hodie dixit dñs iudeis. Quis ex vobꝫ arguet me de pctõ? Ip̃e solꝰ hoc poterat dicere q̃ sine q̃cũqꝫ pctõ ꝯceptꝰ natꝰ ⁊ ꝯuersatꝰ erat. j. pet̃. ij. Qui pctm̃ nõ fecit: nec ĩuentꝰ ẽ dolꝰ in ore eiꝰ. Quis enĩ argueret de pctõ eũ q̃ ẽ speculũ sine macula ⁊ imago bonitatꝫ dei? Sap. vij. Post eũ gl̃iosa ꝟgo maria potuisset dicere q̃ sola ĩter creaturas puras ĩnocentiã originalẽ a deo eã p̃ueniẽte suscepit. Nos aũt si dixerimꝰ: qꝛ pctm̃ nõ hẽmꝰ mẽdaces sumꝰ j. Joh. j. Qd̃ aũt dr̃ Job. vj. Qꝛ nemo põt eũ arguere: intelligit̃ in ope exteriori. Et ex hoc argumẽtũ sumi põt. ꝙ licitũ est seip̃m corã hoĩbꝰ iustificare ⁊ oñdere ĩnocentiã suã/ ne falso q̃s malũ de nobis cogitet. Jõ dicit xp̃us ꝯñr. Si ꝟitatẽ dico vobꝫ q̃re nõ creditis mihi. q. d. si me rep̃hẽdere de mendacio ⁊ pctõ nõ potestis: q̃re nõ mihi adhibetꝫ fidẽ? Si ĩuenitis ĩ me qd̃ rep̃hẽdere possitꝫ nõ credatꝫ mihi. si aũt nõ inuenitis qd̃ rep̃hendatis credite: qꝛ verax sũ. Nõ enĩ mẽtior ⁊ verax sũ. Si aũt verꝫ dico ⁊ vos nõ creditis ĩpugnãdo ꝟitatẽ: oñditis qꝛ mali estis et mẽdaces. ¶ Vbi querit̃. Vtrũ quis possit nõ assẽtire ꝟitati. Ad hãc q̃stionẽ rñdeo per tres ꝓpõnes. ¶ Pr̃ia. Impossibile est ꝟitatem agnitã ignorare. ptꝫ: qꝛ intellectꝰ necessario intel

ligit ꝙ impossibile est eũnõ itelligere ꝟitatẽ patefactã: ⁊ iplicat ꝯdictionẽ dicere ꝙ itelligit ⁊ ignorat simul idẽ. Jdeo quicũqꝫ pctõr audiẽs velintelligens se peccare: necessario scit se male agere ⁊ assentit. ¶ Scda ꝓpositio. Veritatem agnitã licꝫ ignorare non possum⁹/ nihilominus ad ea ꝙ ꝟitatis sunt opanda mime ꝙ talẽ noticiã cogimur: imo etiã eã ꝓpt effectũ odim⁹. Jnqꝫtũ vcꝫ ꝟitas arguit pctã nra. iuxta illud Joh. iij. Qui male agit odit lucẽ: nec venit ad eã/ ne arguank opa ei⁹. Sic etiã dr ꝙ ꝟitas odiũ parit. sicut obsequiũ amicos. Sic dr ꝓuerb. xv. Nõ amat pestilẽs eũ ꝙ se corripit: nec ad sapiẽtes gradik. Jõ multi propter ꝟitatẽ quã dixerunt mortẽ sunt passi/ sicut btũs Johãnes bap. Legik etiã ꝙ cassandra filia regis pami ꝙ ꝓdixit destructionẽ troye ꝓpter raptũ helene/ nõ fuit grata: ⁊ cũ abscessisset cũ agamẽnone/ post captã troyã: ꝓdixit ei ꝙ occideret a clitemnestra ⁊ egistio/ qõ factũ fuit. qr ipe non credidit ei. postea ipa ꝙqꝫ ab eisdẽ occisa est ꝓpter hoc. ¶ Tertia ꝓpõ. Veritatem ꝙs põt nolle intelligere. ptꝫ: qr intellectus nõ ꝙuertet ad eã impante i ꝙriũ volũtate. iuxt illud ps. xxxv. noluit intelligere vt bñ ageret. Et tales ignorantes ꝟitatẽ p ignorãtiã affectatam dãnank. Jõ dr ꝓuer. j. Sapiẽtiã atqꝫ disciplinã flulti despiciũt. Secꝺ: qr i crepatiões meas negleristis. ego ꝙqꝫ in interitu vr̃o ridebo: ⁊ subsãnabo cũ id qõ timebatis aduenerit ⁊c. Et tali b⁹ derisorib⁹ parata sũt iudicia ⁊ malleis ꝓcutiẽtes. ꝓuer. xix. Et ꝙdẽ repẽtin⁹ illis supueniet iterit⁹. ꝓuer. xxix. Jdẽ. xvij. Qui cuitat discere incidet in malũ. Jdẽ. xv. ꝙ icrepationes odit morietr. vñ Tul. de amicitia dicit. Cuius aures ꝟitati clause sũt: vt verũ ab amico audire neꝯat: huj⁹ sal⁹ despanda est. Qt sunt tales/ ꝙ nolũt ꝟitatẽ audire in oi statu. Nõ aũt verax non põt odisse ꝟitatẽ. sed qr vos iudei (ait xp̃s) mẽdaces estis: a deo nõ estis. Jõ seqtur. ꝓpterea vos nõ creditis qr ex deo nõ estis. Nã qui ex deo est ꝟba dei audit. Si igit ego dico vobis ꝟitatem ꝙ estis sĩmoniaci: nec digne tenet⁹ tot bñficia/ ꝙre nõ creditis qõ bñ scitis. et si creditis ꝙre nõ relinqtis: Si ꝟitatẽ dico vob⁹ nobilib⁹ ꝙ estis infames ⁊ lubrici/ ebrioſi/ ⁊ blasphemi/ ꝑdones ⁊ violatores/ ꝙre nõ credit⁹ mihi: Si ꝟitatẽ dico vob⁹ religiosis ꝙ estis hypocrite ⁊ ꝓpetarij/ ꝙre nõ credit⁹ mihi: Si ꝟitatẽ dico vobis iudicibus ꝙ estis oẽs corrupti fauorib⁹ ⁊ muneribꝰ/ ꝙre puertitis oia recta: Mich. iij. Si ꝟitatẽ dico vobis aduocatis ⁊ ꝓcuratorib⁹ ꝙ estis oẽs latrones ⁊ deceptores hoĩm/ ꝙre nõ emẽdat⁹ vos: Si ꝟitatẽ dico vobis mercatorib⁹ ꝙ estis oẽs piuri ⁊ mẽdaces/ ꝙre nõ abstinetis: Si ꝟitatẽ dico vob⁹ artificib⁹ ꝙ estis falsarij operũ vr̃oꝝ/ vos pãnifices ĩmittẽdo lanã mortuã ⁊ prauã vos sutores depdando pãnũ/ vos cerdones ⁊ cirothecarij nõ bñ suendo vt citi⁹ destruank ⁊ redeãt ad emẽdũ/ et sic oĩb⁹ aljs ꝟm artẽ suã/ ꝙre nõ creditis: Si ꝟitatẽ dico vobis oĩb⁹ pctõrib⁹ ꝙ festinat⁹ ad ignẽ eternũ/ ꝙre non creditis mihi: Sꝫ qr nõ recipit stult⁹ ꝟba prudẽtie nisi ea dixer⁹ ꝙ ꝟsank in corde suo. ꝓuer. xviij. Et qr derisor odit se corripientẽ. ꝓuerb. ix. Jõ iudei dixerũt xp̃o. Nõne bñ dicim⁹ nos/ qr samaritan⁹ es tu: ⁊ demoniũ hẽs: Ecce quõ ꝙlibꝫ ipi⁹ iusto corripiẽti blasphemiã imponit: qr ꝟitas odiũ parit. Nõ miret ꝙcũqꝫ bon⁹ si malorꝝ calumnias sustineat: qr ẽt dño calũnia loco laudis oblata ẽ. iuxt illõ ps. cviij. ꝓ eo vt me diligerent detrahebãt mihi. qõ facũt oẽs blasphematores nois dei. iferna les viri. Nõdẽs aũt dñs qr opꝫ ꝙqꝫ rñdere ꝟm ꝟitatẽ ⁊ se tueri: negauit se demoniũ hr̃e. Tacuit aũt qui non erãt samaritan⁹: ⁊ tacẽdo ꝓsensit: vt dr in. c. nõne bñ dicim⁹ qr ⁊c: Rñdit Jesus. Ego demoniũ nõ hẽo. Duo ꝙppe illata fuerũt iesu: vnũ negauit. alterũ tacẽdo ꝓsensit: Rñdit ꝙ dñs. Ego demoniũ nõ hẽo: qr hoc falso ⁊ ipie xp̃o detraxerãt. sꝫ honorifico pr̃em meũ. s.

in operib⁹ miraculosis ⁊ virtuosis. in verbis veracib⁹ ⁊ fructuosis. Sic eñ decet filios honorare parētes ꝑm ꝓceptū diuinū. ideo cōquerit dñs. mala. j. Si ego dñs/ vbi est honor meus? Querebat eñ xps gloriā dei non suā ⁊ ait. vos inhonorastis me. Inhonorabāt xpm iudei eū blasphemātes ⁊ falso accusantes. Inhonorant xpm oēs xpiani/ q̄ eū iduerūt ꝑ baptismū/ ⁊ postea vitupant eū ꝑ pctā. Ego honorifico patrē meū. q̄ ab oibus necessario honorand⁹ est ꝓpter suā virtutē. propter suā maioritatē: ⁊ ꝓpt̄ suā liberalitatē qua nobis sua beneficia exhibuit ¶ Presertim autem inhonorificāt eum omnes blasphematores ⁊ maledici.

¶ Vbi q̄rit. Utrū blasphemia sit maximū pctm. Ad hanc q̄stionē rñdeo ꝑ tres ꝓpōnes. ¶ Prima. Blasphemia in deū ꝓuationē positionē ve iniq̄ dicēdo/ oim pctōz pond⁹ excedit. ¶ Prouationē blasphemia dicit. qñ q̄s negat deū esse vl̄ scire vl̄ posse oia vl̄ nolle qđ iustū ē ⁊ bonū / vl̄ q̄ negat deū nō esse creatorē oim. vl̄ cetera q̄ ad ei⁹ ptinēt dignitatē. ¶ Positionē ꝙo dicit blasphemia qñ q̄s fingit i deo qđ nō ē vl̄ ei nō ꝙuenit. vt q̄ iurāt ꝑ q̄libz mēbra dei q̄si hois/ cū de⁹ nō hēat mēbra/ nisi i hoīe assūpto. Sz ⁊ tūc blasphemat q̄ illa sacra xpi mēbra ipudice discerpit ⁊ noiat ore piuro. Hoc igit ē maxim pctm q̄ directe ē ꝓtra ꝓbitatē vl̄ bōitatē dei ¶ Scda ꝓpō. Quelibz iuria i hoiez ipudēt ꝓlata blasphēia pōt appellari ptz. q̄ ꝑm leges iuriator/ opiniōis sue diminutionē patiet. vt i. l. q̄q̄s. C. de postulādo ꝙnā iuria q̄ patent sit atrocior ē. ff. de iiu. ⁊ libe. fa. l. ꝓtor edixit. §. fi. iō vt dī i c. nōnulli §. cū aūt ex. de re. Iniurijs adit⁹ patere nō dz. iō nec sctūs michael diabolo maledictōis dignissio blasphemiā nō ē ausꝰ iferre. vt dī. xa. iij. ⁊ recitat. xxiiij. q. iij. c. si igit michael. ⁊ dī ibidē. Verebat q̄dē diabol⁹ maledictū sz ꝑ os archāgeli exire non debuit. iō dī. eccli. xxj. dū maledicit ipi⁹ diabolū maledicit ipe aiam suā Jō ⁊ iuriatori ꝓhibit⁹ de⁹ penā eternā math. v. q̄ dixerit frī suo fatue re⁹ erit gehēne ignis. nō igit mediocrit errāt q̄ idifferent q̄busdā iurias dicūt. Sz vt dī. ꝓo. xiiij. Qui calūniat egētē exprobrat fctōri suo. nā ppt iurias multa mala succrescūt. vñ Qui. li. ij. de ar. aspitas odiū seuaq̄ bella mouet. ⁊ alanus dicit. Lorica durā possunt penetrare sagitte. et cor deris⁹/ ⁊ ꝙba mala meū. Nota tñ ꝑm. l. sz ⁊ q̄cūq̄. ff. ad. l. acq̄. q̄ ꝓtumelia differt ab iuria. q̄ in iuria dī factū ꝓtra ius. cōtumelia ꝙo est aliq̄d ꝓlatū in opprobriū alicuius ¶ Tertia ꝓpō. Nō mō patent iuriādo sz etiā liguā alijs modis exercēdo/ blasphem⁹ q̄s esse cēset/ vcz accusādo falsē/ ⁊ tales sūt infames. ij. q. iij. c. j. ⁊. ij Jō null⁹ debz accusare qđ nō possit ꝓbare. C. de iniu. ⁊ libe. fa. l. nris/ ⁊. ij. q. iij. c. q̄ nō ꝓbauerit. c. si q̄s enim. Blasphematores aūt nois dei sūt cā pestz ⁊ mltoz malor vt dī i au. vt nō lux. ꝯ naturā. col. vj. Corruptores etiā bonorū mor sūt blasphemi de q̄b⁹ dicit. j. cor xv. corrūpūt bonos mores colloq̄a prāua. Hāc liguā hñt lenones ⁊ lene siue ollarie maledicte / detractores etiam hāc linguā exercēt. Hijs iūgūt diffamatores serpētinā hñtes liguā. ⁊ venenū aspidū sub labijs eor. deu. xxxij. venenū aspidū ⁊c. Quicūq̄ hijs mōis liguā exercet abalienat⁹ est ⁊ morieř. sz opz vt deserto idiomate ifernali (qđ ē maledictiōis ⁊ blasphemie) discat hō bñ loq̄ idioma celeste/ qđ ē laudz dei ⁊ laudis ꝓximi. Vtm dixeri eū q̄ i vituperiū ꝓximi nūq̄ publice vl̄ occlte lapsus sit. eccli. xiiij. btus hō q̄ nō ē lapsꝰ ꝙbo i lingua sua. Si q̄sq̄ male auisat⁹ q̄nq̄ de nobis vl̄ mala ꝓtulerit vl̄ mala nobz fecerit: nō statī ꝯ ipm liguā laxem⁹. q̄ volat irreuocabile ꝙbū ⁊ maledixisse tā dē penitebit. Discam⁹ igit bñdicere ⁊ deseram⁹ maledicere ꝑz cō filiū apli/ xps ēt nō maledixit blasphemātibus. sz ex rōne ꝓbitatē oñdit ferēs ꝓpriā iuriā. sz defendēs dei gloriā. sicut dixit. nō q̄ro gliam meā. est q̄ q̄rat ⁊ iudicet. In q̄ ꝙbo monemur q̄ deus vniuscuiusq̄ gliaz ⁊ merita pēsat: ⁊ iō

nō qui se: sed quē deus cōmendat probat⁹ est. Jdeo subiungit iesus. Si ego glorifico meipm: gloria mea nichil est Est pater meus qui glorificat me quē vos dicitis esse deum vestrum. Propter hec igitur verba. ꝛ qz dixit se fuisse anteꝯ abraham esset vel fieret. tulerunt lapides iudei vt iacerēt in eum. Et sequitur. ipse autem abscondit se ꝛ exijt de templo. Jesus autem abscondit se. hec est finalis huius euangelij clausula. in qua dicitur q se abscōdit Jesus eterna dei patris sapientia.

Propter peccatorū stulticiā qua persequit abscōdit se iesus sapiētia vera.

Propter pctōrū nequitiā qua offenditur abscondit se iesus iusticia vera.

Propter peccatorum maliciam ꝛ seuiciam qua expellitur et occiditur. misericordia vera.

¶ Et primo. Jesus (qui est sapientia. eccli. j. Fons sapientie verbum dei in excelsis) abscōdit se a stulticia peccatorum eccli. xv. Homines stulti nō apprehendent illam. Et sapien. j. Jn maliuolam animā non introibit sapiētia. Eccli. vj. ꝯ aspa est nimiū sapiētia indoctis hoibus ꝛ nō pmanebit i illa exors. Jdeo ois malus dr ignorās. iij. de anima. quia sapientia in malis non est. Jdeo semp stulti peccatores persequuntur sapiētes ꝛ bonos. iij. q. j. c. nulli dubiū est. quia boni a malis semper psequuntur ꝛ tribulantur. Nam qui ẽm carnem natus erat psequebatur eum qui ẽm spiritū. gala. iiij. ꝛ habetur transumptiue. xxiij. q. iiij. c. qui ẽm carnē. Sed dicitur. vj. q. j. c. quiescite (inquit sancta synodus nicena) et nolite persequi eos / qui recte deo famulantur. ꝛc. Jdeo enim oportet q sapiētia ꝛ bonitas se abscōdat a facie impiorū q ea affligūt. ps. xvj. idem. xxx. abscōdes me in abscōdito faciei tue a cōturbatione hoim. idē. xxvj. Abscondit me in tabernaculo suo in die malorū. ꝛc. vñ boe. de cōso. ꝯtas rerū lubrica vices fortuna versat. ꝛc. Jesus ergo sapientiā docēs a iudeis psequitur. Jdeo abscōdit se nō infundēs lumen veritatis. sap. v. abscōdit se deuitans rabiē iniquitatis. Ro. xij. date locum ire. Abscondit se odio habens omnem viam impietatis. ps. cxviij.

¶ Secūdo abscōdit se iesus propt nequitiā peccatorū qua offendit. qz ipse est iusticia q̄ malū videre non potest. Habac. j. Offendunt enim oculos iusti oēs impij. puer. xxix. Abhominat iusti virū impiū. Offendūt eñ xpm oēs blasphemi pjciētes lapides blasphemiarū contra eū. ppter quos xps blasphemus reputat⁹ est. Gala. iij. Offendunt xpm oēs superbi q̄ spinas ambitionis in capite ei⁹ figūt p quib⁹ ipse spinis coronat⁹ est. Offendūt xpm omes iracundi alapis eū cedentes / pro quibus ipse alapis cesus est. Offendūt eū inuidi cū clauis ferreis pūgētes. Offendūt eū auari eū spoliantes. Offendunt eū luxuriosi eū virgis cedentes. Mā ei⁹ nobilissima ꝛ virginea caro flagellis trita est. vt carnales nostras maculas nos tereremꝰ i nobis. Offēdūt eū gulosi / ei fel ꝛ acetū offerētes. Offendūt eū pigri ꝛ accidiosi / eius mortē desiderātes. O impij pctōres / quare sic laborare facitis xpm in pctis vestris? Esa. xliij. En propter vos vbiq̄ vulnerat⁹ est. nulla i eo sanitas est. ps. xxxvij. Quid adhuc eum offenditis? Quid adhuc lapides i eū iacere vultis? Quid iiusti iusticiā odio habet? Propter hoc latet ꝑitas. vñ facta est veritas in obliuione ꝛ corruit in platea. Esa. lix. qz impius ꝑualet aduersus iustum propterea egredietur iudicium peruersum. Habac. j.

¶ Tertio abscondit se iesus mīa a malicia pctōrū qua expellit. O pctōres dicite vñ est q mīam dei nō accipitis Unde pctā vra plorare valeatis: nisi qz ea malicia vra expellitis? vnde. xv. q. j. decime. dicit. Semp deus paratꝰ est bene facere. sed malicia hoim phibetur. Jdeo qz nūc abscōdis te a calore mie sue. ps. xviij. abscondet se de⁹ a te i die afflictiōis. deu. xxxij. abscōdā faciē meā ab eis ꝛ ꝓsiderabo nouissima eoꝝ. ꝛ puer. j. Vocaui ꝛ renuist⁹: extē-

di manū meā ⁊ nō fuit q̄ aspiceret.⁊c̄. Et sequit̄. ego quoq; in interitu vr̄o ridebo.⁊c̄. Emendemus itaq; nos.⁊c̄.

¶ Feria secunda post dominicam in passione.

Multi bellantes aduersum me. In presenti euangelio dicit̄.iohā.vij. ꝙ dñs clamabat dicēs. Si quis sitit veniat ad me et bibat. vbi tāgit desiderāt; efficaciā:ibi si q̄s sitit .i.desiderio efficaci q̄rit amorē meuz eo mō quo dicit̄. ps̄.xlj. quēadmodū desiderat ceru⁹ ad fōtes aquaꝝ ita desiderat aīa mea ad te deus .sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū.idē.lxij.sitiuit in te aīa mea q̄ꝫ multipliciter tibi caro mea/existēs videlicz in t̄ra deserta inuia ⁊ inaq̄sa .scz hui⁹ mūdi. vbi nō est fons vere delectatiōis. Secūdo tāgit desiderātis apparentiā ibi veniat. nō em̄ ad os tuū deferet̄ pot⁹:laborare te oportet querēdo fontē. q̄rite inq̄t ⁊ inuenietis: petite ⁊ accipietis. Volens nāq̄ꝫ afficacit̄ finē alicui⁹ rei vult oīa media necessaria ad illū finē. Si ergo sitis.veni ad fontē . nō enim ad te ibit fons ad quē si accesseris:apertū reperies. Tertio tāgit largiētis gratiā ibi ⁊ bibat. Ita dicit/esa.lv. Oēs sitiētes venite ad aquas . parat⁹ est dñs potū dare sitiēti grat;.vt dicit esa.lv. absq; argēto ⁊ absq; vlla cōmutatione. Sed q̄d bibes? quippe aquā viuā ita vt de vētre tuo fluāt flumīa aq̄ saliētis in vitā eternā.q; opa meritoria vsq; ad celū ascendūt. Sed qm̄ ꝑ mariā hāc gratiā possidemus eam primo salutemus dicentes. Aue maria.

¶ Multi bellantes.⁊c̄. Quo ad belli apparatū q; dr̄ in euāgelio.ꝙ miserūt prīcipes ⁊ pharisei mīstros vt apprehēderēt iesū dicā de armigeris q̄ mittunt̄ ad oīa mala ꝑpetrāda . de quib⁹ iam supra scripsi satis.

¶ Quo ad euāgelij tractatū.in presenti euāgelio habem⁹ tria documēta videlicz. ꝙ impioꝝ neq̄cia semꝑ mala machinat̄. q; miserūt prīcipes ⁊ pharisei mīstros vt apprehenderēt iesum. Scdo ꝙ pioꝝ iusticia magnifice a domino saturat̄.q; dicit. Si quis sitit veniat ad me ⁊ bibat. Tertio. ꝙ maloꝝ iniusticia sepius a domīo refrenatur. vel dissipatur.

¶ Circa primū dicit̄ ꝙ iudei miserūt ministros vt caperēt iesum.sic semper verba impioꝝ insidiant̄ sanguī ⁊ ꝯsilia īpioꝝ fraudulēta ꝓuer.xij. Nā pedes maloꝝ ad malū currūt ⁊ festinant/ vt effundāt sanguinē.idē habet̄.ps̄.xiij. ⁊ esa.lix. Solent impie mētes ꝑuersis indefinent̄ cogitationib⁹ agitari.nilq; gratius in eoꝝ corde versat̄ q̄ꝫ nocēdi machinatio. demū ꝯceptā aīo neq̄ciā non quidē semꝑ ore propalant:sed vbi tantūmō verba ꝑuersitatis possūt habere effectū:siue decipiēdo.vt verbis dolosis: siue corrūpendo vt verbis lubricis:siue diffamādo vt verbis detractorijs : post modū vero dū se dederit nocendi occasio verbis non contenti ad iniqua opa prosiliūt / per se vel per alios dānum querentes proximo/siue in bonis/ siue in honore / siue in ꝓpria persona. Nec quiescit mens rabie plena donec ad nichilū deduxerat innocentem.quoniā rabiem liuoris acerbi nulla quies placare potest. hoc quidē modo me persequūtur aduersarij fratres mei. fratres quidem non natura: sed professione.nomine quidē fratres sed non caritate.

¶ Mittunt curiales ministros ad capiēdum domicellas in affectum luxurie/idest dona ⁊ verba inhonesta.⁊ talibus cliētibus gaudent domicelle capi:⁊ ad carcerē libidinosi amoris trahi Esa.xlvj.aīma eorum in captiuitatem ibit. Plāgendum esset si viderentur delicate ⁊ nobiles domicelle duci per clientes rudes in carcerem castelleti:⁊ non planguntur ducte ad carcerem ceci amoris ⁊ diaboli. Nec recalcitrant ipse: neq; clamant: neq; opem querunt . sed letanter eunt ad carcerem/non sicut beata agatta. Commendo vobis hos miseros atq; miseras captiuos.quos assidue ministri/idest lenones trahunt ad carcerem.

frēs bulle taxat

Feria.iij.post dñicã in passione.

¶ Secundũ documentũ est q̃ desiderium iustorum a domino saturatur. Ideo dicit. Si quis sitit veniat ad me ꝛ bibat ꝛ de ventre ei⁹ fluẽt aque viue ¶ Vbi notandũ q̃ triplex est sitis. videlicet cõcupiscentie/iusticie/ ꝛ diuine gratie. Sitis cõcupiscentie est triplex. videlicet auaricie/glorie ꝛ luxurie. habz auar⁹ sitim q̃ exardescit semper. iob. xxiij. qz auar⁹ non implet pecunia. eccls. v. vñ Qui. Creuerunt ꝛ opes ꝛ opũ furiosa libido. Et cũ possideant plurĩa plura petũt. quo pl⁹ sũt pote plus sitiunt aq̃. Ideo dicit ãbro. xlvij. di. sicut hij. q̃ nec finis vnq̃z nec satietas adheret cupiditati. vide ibi glo. q̃ multa dicit. hãc sitim nõ imittit deus. Alia est sitis hũane glie de qua dicit ps̃. ciij. expectabũt onagri in siti sua. O nagri sũt asini siluestres feri/ q̃ semp sitiũt. Sic asini supbiã ferã gerẽtes semp sitiũt maiorẽ gloriã/ sed sepe moriunt in siti sua. Hec nẽpe sitis arefacit oĩa interiora aie. sicut sitis corpalis arefacit interiora corpis. ideo dicitur Esa. xlj. lingua eor sitiauit. Sic supbi ꝛ auari esuriẽtes ꝛ sitientes aĩa eor in ipsis defecit. ps̃. cvj. Alia est sitis luxurie/ qz lass⁹ ex opere nephario adhuc sitit/ Esa. xxix. hij eĩ calcatis torcularibus sitiũt. iob. xxiiij. i. postq̃z fecerũt quod potuerũt adhuc desiderant plus posse. Ideo querunt incitamenta luxurie que possunt/ vt sint potentes ad peccatũ. quor est fortitudo dissimilis. Hie. xxiij.

¶ Secũda. Sitis iusticie est de qua math. v. Beati qui esuriũt ꝛ sitiunt iusticiã quoniã ipsi saturabunt. Et hec est triplex. videlicet. mũditie proprie seu innocentie interioris: discipline exterioris: ꝛ gratie superioris.

¶ Prima. Sitis est eorũ qui desiderant esse boni deuoti ꝛ sancti absq̃z peccato immaculati. sedati a passionibus ꝛ tales insistũt orationib⁹ postulãtes a dño vt gratiã puritatis illis conferre dignet. iuxta illud. Sap. xj. Sitierunt ꝛ inuocauerũt te: ꝛ data est illis aqua de petra. i. gratia a christo. neq̃z enim potest quis esse cõtinens nisi det. Sap. ix. hij sunt qui apparent humiles dñi arescẽtes in siti. Judic. xv. anime autẽ sitienti dat domin⁹ aquã frigidam. prouer. xxv. quoniã tale desideriũ quo quis cupit effici ꝛ esse bonus. iustificat etiam in ipso actu desiderandi. iuxta illud. pṡ. Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. Alia sitis discipline exterioris est zelus quo quis desiderat iusticiam regnare. vt boni eleuentur et mali puniantur. sicut. pṡ. lxxij. zelaui super iniquos pacem peccatorum vidẽs. tales zelosi sese rebus publicis ob iusticiam libenter accommodant/ reformationes religionum ꝛ rerum ecclesiasticarum toto nisu procurant. currẽtes in siti iusticie. pṡ. lxj. cucurri in siti. Alia est sitis superioris gratie. i. qua quis desiderat gratiam dei dicens/ queadmoduz desiderat ceruus. ꝛc̃. pṡ. xlj. prout supra in principio sermonis posui. hij sunt qui cum paulo cupiunt dissolui ꝛ esse cũ xpo.

¶ Sed hic queritur. Vtrũ omnes sitientes diuinum amorem satientur. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Sitis diuine gratie incipiẽte non nisi gustu quodam refocillatur. iuxta illud. pṡ. xxxiij. gustate et videte quoniam suauis est dominus. non enim sitiret si nõ presentiret. quia nullus desiderat quod ignorat. defluens siquidem guttula diuini amoris super cor hominis / in eo refrigerans desideriũ sitimq̃z refocillantẽ accẽdit

¶ Secunda propositio. Sitis diuine gratie in proficiente quandoq̃z fluxũ ebrietatis absorbet: quãdoq̃z vero pl⁹ meriti habens minus cõsolationis absumit. Solet nãq̃z pius domin⁹ quos affectos sui desiderio conspicit exuberanti quandoq̃z lachrimarum profluuio consolari. quãdoq̃z vero ad maius eor meritũ ariditatis tristicia ꝑfectos iri desolatos pmittere/ vt ꝑspecta illorũ patiẽtia mereantur vberiorem gratiam obtinere. iuxta illud. Esa. xij. cõ-

fiteboꝛ tibi dñe qñ iratus es mihi.cõuersus est furoꝛ tuus/ꝛ consolatus es me.ꝛ pſ.xxix. Ad vesperũ demoꝛabitur fletus/ꝛ ad matutinũ leticia.

¶ Tertia ꝓpositio. Sitis diuine gratie in ꝓfecto nõ nisi futura põt btitudine quietari. Juxta illud.pſ.xvj. satiaboꝛ cũ apparuerit gloꝛia tua: tũc inebꝛiabunt ad vbertate domꝰ tue.ꝛ toꝛrente voluptatis tue potabis eos. pſ. xxxv.quo nos perducat.

¶ Tertiũ documẽtũ est ꝙ scpe hoĩm malicia a dño refrenatur.iuxta illud. iob.v.dissipat cogitatiões malignoꝛũ ne possint implere manꝰ eoꝛ qõ ceperant. Jta dicit in euãgelio ꝙ ministri adduxerunt dñm ad phariseos dicentes/ ꝙ nũq̃ sic locutꝰ est hõ .ꝛ sic sine complemento malicie sue reuersi sunt vnusquisq̃ in domũ suã.non eñ relinquit semp dñs virgã pctõꝝ sup soꝛtem iustoꝝ.pſ.cxxiij. Nouit enim dñs iustos eripere de temptatiõe.ij.pe.ij.sic oꝛat pſ.lviij.eripe me de ĩimicis meis deus meꝰ: ꝛ ab insurgẽtibꝰ in me libera me. Hic est notandũ qua ꝓboꝝ gra dñs affluebat / q̃ etiã inimicos ab impietate furoꝛis auertit. Jdẽ de marco anthonio legimꝰ q̃ sua eloquẽti oꝛatione tribunũ militũ cũ suis militibus missum a mario ad eũ occidendũ detinuit/ nichilominꝰ tribunus militũ caput eius ad mariũ attulit.vt refert appianus.li.j. A xpõ aũt non mõ lactea suauitas dicẽdi effluebat quã mirarẽ tur audientes. verum sermoni addita erat virtus quedã animoꝝ detentiua atq̃ coheꝛciua maloꝝ.sicut ꝛ allectiua bonoꝝ nullũ puto tã ipiũ coꝛ ertitis se:qõ xpi dulcissimo nõ emolliret sermone. habẽt nãq̃ iustoꝝ ꝓba seuerita tis quãdã cũ venustate gratiã/ q̃ mali uolos facile cõpꝛimit/ erubescentesq̃ scelerũ facit quod in xpõ singulari extitisse modo haud dubium est.

¶ Feria tertia post dñicã in passiõe.

Multi bellantes aduersum me.ꝛc̃. Habet euangeliũ. Johã.vij.in pꝛincipio vbi dicitur. post hec ambulabat iesus in galileã.non eñ volebat in iudeã ambulare qꝛ querebãt eũ iudei interficere. Adueniente autẽ die festo scenophegie. dixerunt ei fratres eiꝰ.i. cõsanguinei. Transi hinc ꝛ vade in iudeam vt videanꝯ opa tua. qꝛ quilibet querit opa gloꝛiosa manifestare.nõ autem occultare. quibꝰ ipse respõdit tẽpus gloꝛie sue nondũ aduenisse. videlicet / qꝛ non ex mũdo erat regnũ eius neq̃ gloꝛiã huius mundi querebat/ sicut illi psuasoꝛes/ quibꝰ dicit tẽpus vestrũ semp est paratũ. Cũ autẽ dixisset se non iturũ ad diem festum.postea tamen iuit in occulto. vbi pꝛima facie videtur dñs mẽdaciũ dixisse. Sed illud est moꝛaliter intelligendũ. videlicet ꝙ non ascenderet ad diẽ festũ hunc.scilicet gloꝛiã huius mũdi/ postea tamẽ in occulto.i.per fidẽ/ quã pauci in pꝛimitiua ecclesia audebãt cõfiteri/ ascẽdit in gloꝛiã credentiũ/ de eoq̃ multi varia loquebanꝯ/ alij dicebãt qꝛ bonꝰ est Alij vero dicebãt non/ sed seducit turbas. sic ꝛ nũc varia est hoĩm opinio de iesu. sed nos vere credẽtes eũ esse filiũ dei illius matrẽ veneremur dicentes. Aue maria.

¶ Multi bellãtes. Quo ad belli apparatũ/ hodie de curialibꝰ est sermo faciendus.qꝛ dicit ꝙ fratres dñi persuadebant illi vt seipsum manifestaret mundo. Sic dñi curiales nõ nisi mundi querũt honoꝛes. de quibus iam supꝛa dixi in sermõe ferie scde post secũdam dominicam.

¶ Quo ad euangelij tractatũ tria summus documenta. videlicet ꝙ licita est psecutiõis fuga. Scõm ꝙ despiciẽda est inanis mundi gloꝛia. Tertiũ ꝙ varia semper sunt populi iudicia.

¶ Circa pꝛimũ dicit ꝙ iesus nolebat ambulare in iudeã/ qꝛ querebant eum iudei interficere. non est pꝛudẽtis pericula querere. nec ignaui vitare pericula. dicit eccli.iij. qui amat periculũ peribit in illo. Jdeo sapiẽs timet ꝛ declinat a malo. ꝓuer.xiij. stultus autẽ transilit ꝛ ꝓfidit. Non eñ quasi impotens se tueri dñs fugit. sed exemplum

prebuit non querere mala.

¶ Vbi querit. vtrum sit licitū fugere. Ad elucidationem huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima Ineuitabile malū aut subeundū fugere periculū ignaui cordis est. Primū patet. q̄ stultū est fugere quod quis euitare non potest. Morte igitur fugere quando mori licet vilis est animi: imo ℞m ℣gi. Pulchram decet querere per vulnera mortē. Secūdum patet/ quia honor preponit proprie vite. qui igitur fugiendo amittit honorem: vita quoq; indignū se facit. Igitur plerique prisci temporis homines mori potius elegere q̄ fugere. vt presertim de leonida lacedemonio legim⁹: quod ⁊ lacene mulieres ꝓprios hortabantur filios. quibus ad preliū euntibus dicebant clipeū dantes. aut cum hoc. aut in hoc. i. aut morere in hoc. aut reuertere cū hoc. qui igitur primi fugam in acie faciūt digni morte censentur. ff. de re mili. l. omne delictum. Hie. xlvj. fugerunt cōciti. vidi ipsos pauidos terga vertentes.

¶ Secūda ꝓpositio. Euitabile malū vbi resistentia non prodest fugere prudentis est. patet. quia quod nulli prodest/ ⁊ alicui obest non est eligendum. Idcō dicitur. Hiere. xlviij. fugite et saluate animas vestras.

¶ Tertia ꝓpositio. Peccata ⁊ eorum occasiones fugere semper honestū est Idcō dicit eccli. xxj. quasi a facie colubri fuge peccatū. ⁊ si accesseris ad illa suscipient te. Tollenda est igitur occasio delinquēdi. ff. de vsufr. l. equissimum. ⁊ glo. super ver. crimina. In prohemio. ff. ve. prudenter igitur agerēt puelle/ si corruptorū cōsortia fugerēt. que volentissimo querūt animo. volūt eīm interfici: quod neq; bruta faciunt. Siquid agn⁹ naturaliter fugit lupū. ⁊ colūba nō querit accipitrē. hee vero colūbe calciate rapi ab accipitre gaudent. qm̄ nec vngues tā rudes hñt hj curiales atq; domestici accipitres: sicut ⁊ feri atq; alati. Demulcēt eīm manibus colūbā tractando quietāq; reddunt/ donec rostrū infigant tenere carni. cū vero supinā ꝓpresserint complexam vnguibus ⁊ rostro penetrāte serratam/ iam nil ꝓderit alas excutere leues. exagitatio nō corpus redimet s⁹ in extremā captiuitatē adducet. Sed non ingratū patiunt̄ morsum accipitris miserelle colūbe/ que tam dulcib⁹ stringi vnguibus rostroq; perfodi letantur. Hoc modo dina filia iacob se se periculis offerens a sichē filio emor rapta violat̄. geñ. xxxiij. sed volūt secunctis offerre videndas que pulchre sunt. sicut ostēdere merces necesse est quas mercator vēdere cupit. domi sedet operans femina casta. lubrica vero plateas transcurrit ⁊ vicos: nūc in plateis nunc alibi insidians puer. vij.

¶ Secundū documentū est q̄ inanis gloria est deuitanda. Idcō dicitur in euangelio / q̄ erat proximus dies scenophegie: ⁊ dixerunt fratres dñi ad eum. transi hinc ⁊ vade in iudeā: vt et discipuli tui videant opera que tu facis. Nemo quippe in occulto quid facit/ sed querit palam esse. Si hec facis manifesta teipsum mundo. quibus dominus respondit vt supra.

¶ Sed hic queritur. Vtrum gloria mundi sit appretianda. Ad elucidationē huius questionis pono tres propositiones.

¶ Prima. Gloria huius mūdi eo est despicienda quo qui eam appetit diuino munere caret. patet / quia tales ex bonis operibus recipiunt mercedē suam. Math. vj. Neq; eīm decet quempiam duplicē habere remunerationē Qui igitur in hoc mūdo mercedē accipit/ proculdubio diuinū mun⁹ amittit. stultū est autē pretiosam pro vilissimo cōmutare: ⁊ pro transitorio tutum

¶ Secūda propositio. Gloria mundi eo despiciēda est quo sepe falso ⁊ indignis cōferri solet. vñ eccl's. ix. vniuersa eque eueniunt iusto ⁊ impio/ bono ⁊ malo. mūdo ⁊ immūdo immolanti victimas/ : sacrificia contēnenti. vnde ⁊ corda hominū implētur malicia ⁊ cōtemptu. ⁊ post hec ad inferos deducē

tur. Nā ⁊ philosophus dicit indignabundos esse eos/qui indignorū gloriā impatienter ferant.neq; eñ preciosuz esse potest quod indifferenter cunctis offertur:ea sola bona dici debent/que solis bonis tribuuntur.

¶ Tertia propositio. Gloria mūdi eo despicienda est quo vana ⁊ instabilis est: ⁊ in profundū finaliter cōfusionis adducit Or sit vana.patet.quia surgit ex populi vocibus que vane sunt.C. de penis.l.decurionū. Ideo dicitur. Eccl's.j.vanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. Vana etiā est quia cito perit ⁊ trāsit:sicut fumus de fumario.Osee.xiij. vnde Job.xx. dicitur ꝙ laus impioꝝ breuis est ⁊ gaudium hipocrite ad instar puncti:quia quasi somniū auolās nō inuenietur:⁊ transiet sicut visio nocturna.⁊ ps̄.xxxvj.vidi impium exaltatum super cedros libani ⁊ transiui ⁊ ecce non erat. Q; autē in finem deducat in confusionē/patet.quia sepe etiā in presenti dñs mutat gloriam in ignominiā.Osee.iiij.⁊ post hec gloriosi terre humiliabuntur. Esa.xlv. quia qui gloriam querunt in mundo confusionem patientur in inferno. Juxta illud Sap.iiij.erunt in ꝯtumelia inter mortuos in perpetuū. Igitur nullus vnq̄ sapiens quesiuit gloriam mundi. Est enim cibus fatuorū qui cū gaudio deglutitur/⁊ post hec vomitur cum dolore.querenda est autē gloria celi permanens q̄ nō nisi iustis dignisq; ꝯferr̄.

¶ Tertium documentum est ꝙ semp populorū varia sunt iudicia seu varia est sententia/quia ex turba nōnulli dicebant de christo dño/quia bonus est alij vero dicebant:non/sed seducit turbas. Non sunt igitur attendende vane populi voces.vt supra dixi.⁊ greg. xj.q.iij. Inter verba laudantium atq; vituperantium semper ad mentem est recurrendum.⁊ si ibi non inuenir̄ bonum quod dicitur/magnam tristiciaz generare debet.si vero non inuenitur malum quod dicitur/in magnam debemus leticiam prosilire.quia si habemus testē intra nos conscientiam nostram.j.coꝝ.j.⁊ testem ī celo.iob.xxx. dimittam⁹ homines foris loqui quod volunt.non debet viro bono molestuz esse insipiētium aut eorum qui reprobos colūt mores improperiū:quoniā sicut insipiens nec laudare quidē digne potest vt laudabilem laudatū efficiat:sic nec vituperabilem reddit quē vituperat:quoniā non prodit vero ex iudicio sententia illius.sicut autem a non suo iudice lata sententia nō tenet: sic improbanda est insipientis laus:siue alterius conuiciatio:non eñ loquitur verū stultus quilibet/sed affectatum:cui neq; si verum dicat credendum est eo ꝙ indignus sit fidei.q̄obrē laudari magnanimus non quidem a multis cupit:sed ab hijs quibus virtutes eius note fuerint. Neq; enim testimonium accipimus eorum qui ea de quibus testificantur ignorant/sed eorum qui omnia optime norūt.laudes igitur/aut conuicia vulgi:nec appreciari quidē/nec metuere sapientis est

¶ Feria quarta post dñicā ī passiōe.

Multi bellantes aduersum me.ps̄.lv. In presenti euāgelio dicitur ꝙ facta sūt encenia hierosolimis ⁊ hyems erat.ioh.x. Encenioꝝ autem festum dicitur festum renouationis. Beate igitur virgini singulare debemus festum que nos renouauit gr̄a ⁊ gl'ia. Per ip̄am siq̄dem de⁹ renouauit mūdū inueteratū. Ideo clamat paulus ad hebreos.x. dicens ꝙ christus iniciauit nobis viaz nouā. q̄obrē debemus renouari in nouitate sensus nostri. Roma.xij. siquidem noua placent.vt dicitur in proemio.ff.ve. ergo mariam que nos renouauit salutemus dicentes Aue maria.

¶ In presenti sermone quo ad belli apparatum volo loqui de aduocatis. quia dicitur in euangelio ꝙ circundederunt dominum dicentes.quousq; animam nostram tollis? que petitio erat cautelosa/more aduocatorū qui querunt capere homines in verbo.de quibus supra dixi.

Feria.iiij.post dñicã in passione.

¶ Quo ad euangelij tractatũ tria sumimus documenta.

Primũ q̃ presens tẽpus dr̃ hyemale. Secundũ q̃ cõsorcium hominum est preiudiciale. quia circundederũt eũ. Tertiũ q̃ opus hominis est verũ testimoniale. qr̃ dicit opera que ego facio testimoniũ perhibent de me.

¶ Circa primũ dicitur / q̃ facta sunt encenia hierosolimis r̃ hyems erat. et ambulabat ieſus in porticu salomõis Encenia fiunt in aĩa qñ per penitentiam renouaf̃. quia ꝑm aug. nemo potest inchoare vitã nouam nisi eũ peniteat veterꝫ. de pe. di. j. quis aliqñ. Encenia fiunt in religione quãdo per reformationẽ renouaf̃ / licet nõ possit dici nouũ / quod quãdoq̃ statutũ est. vt dicit glo. in. c. preceptis. super ver. nõ nouum. xij. di. Nã aliud est facere nouum / aliud reparare vetustũ. ff. de no. ope. nũ. l. j. cũ glo. sup ver. fieret nouũ Encenia facta sũt in terra / qñ xp̃s natus est ex virgine: qr̃ tũc nouum fecit dñs sup terrã. Hie. xxxj. Encenia facta sunt in inferno / qñ xp̃s illuc descẽdit r̃ sanctorũ aĩas extraxit. confringens portas ereas r̃ vectes ferreos. ps̃. cvj. Encenia facta sũt in celo / quãdo xp̃s illuc humanũ ferẽs corp9 ascẽdit. Licet igit̃ multimode renouef̃ tẽpus / nichilominus apud nos in multis semper hyems est. i. defectus caloris caritatis. Nos eñ in ea tẽpora deuenimus / de quib9 dicebat dñs. quoniam abundabit iniquitas refrigescet caritas multorũ. math. xxiiij. Frigus eñ accidit propter elongationẽ solis. Sic peccatores qui longe sunt a deo semper frigidi sunt. qr̃ lõge est dñs ab impijs. puer. xv. r̃ lõge a peccatorib9 salus. ps̃. cxviij. Ideo sicut frigidã facit cisterna aquã suã / sic frigidã fecisti maliciã tuã. Hie. viij. Sicut eñ flãte austro calefiunt corda. iob. xxxvij. Sic flante aquilone gelaf̃ cristall9 ab aqua. eccli. xliij. Per austrũ aũt intelligitur gratia spiritussancti. cã. iiij. veni auster r̃ perfla ortũ meũ: r̃ fluẽt aromata illius. Per aquilonẽ vero frigidum intelligitur amor peccati. qr̃ ab aquilone pandit̃ oñe malũ. hie. j. ideo dicit̃. eccli. xliij. frigidus vẽtus aquilo flauit: r̃ gelauit cristallus ab aqua. ps̃. cxlvij. ante faciẽ frigoris ei9 qs sustinebit? quasi diceret: null9 ẽ q̃ possit viuere in frigore pcti. Siquidẽ defectus caloris est signũ mortis. Nã media regio aeris in qua habitant demones est frigidissima in qua fiunt grandines r̃ fulgura. Sic hec regio mũdi in qua habitant peccatores est frigida: non ꝓducens flores bonarũ affectionũ: nec fruct9 bonorũ operũ: neq̃ eñ sine calore generantur terrestria. Naturã eñ frigus constringendo cohercet: quã calor resoluẽdo fecundat. Itaq̃ semp nature inimica est frigiditas / r̃ amica caliditas. Sũt aũt q̃ꝑplurimi bullientẽ quidẽ patiẽtes estũ cupiditatis r̃ cõcupiscentie diuino autẽ penitus calore vacantes. Interrogemus igitur. an hyemẽ patiantur supbi principes atq̃ prelati ceteriq̃ primates q̃ neq̃ minimã diuini amoris scintillam persentiũt? qui nil penitus caritatis in proximũ offerunt? patiũtur autẽ estum summe libidinis atq̃ cupiditatis. iuxta illud. Ose. vij. Oẽs calefacti sunt quasi clibanus succensus a coquẽte. diuino aũt amore licet mille vestiti pellibus calescere nequeunt quequidẽ frigiditas maxime in senib9 reperitur. Sic dauid calefieri non poterat licet multis operiretur vestibus iij. reg. j. Sic inueterati ĩ peccatis nõ possunt calefieri facile gratia spiritus sancti. Interrogemus etiã an hyemẽ patiaf̃ dissoluti sacerdotes qui nũq̃ quiete saltim dicũt officiũ / oratiõi vero nunq̃ intendunt. ideo dicit̃ deutero. xxviij. percutiet te dñs egestate et febre r̃ frigore. Hyemẽ quoq̃ patiuntur indeuoti religiosi qui orationi torpentes insistunt. hijs non est operimẽtum in frigore. iob. xxiiij. qr̃ non vestiũ tur deuotione. Hyemẽ quoq̃ patiuntur oẽs iudices / aduocati / procuratores. notarij / mercatores. ſz r̃ quiq̃ doctores r̃ docti seu indeuoti viri: q̃ aua

ricie patiũtur estũ quod venit ab arcturo frigus. Job. xxxvij. id est a volũtate pcti. Curiales vero oñes ꝛ armigeri/ nobiles/ ac burgenses inflammati luxuria. hyemem diuini caloris habent.

¶ Scõm documentũ est q ꝑsortium hoim est noxiale: qz dicitur q cũ dñs ambularet in porticu salomonis. Ambulant autem in porticu apud hypocritas qui eum fingunt in exteriorib⁹ habere. intus autem nõ est in templo cordis. Circundederunt ergo eum iudei dicentes. quousq; animã nostram tollis? Si tu es xp̃us dic nobis palã. hoc modo circũdantur inter hoiẽs ꝙuersantes. iuxta illud ps̃. cxvij. Circũdederunt me sicut apes. Sicut circũdatur ciuitas in obsidione. iiij. Re. iij. Circũdata est ciuitas a fundibularijs. Sic p̃ncipes circũdantur a fundibularijs. i. adulatorib⁹ q̃ proijciunt lapides adulationũ contra eũ. Mulieres autẽ circũdantur ab amatoribus sicut ab apib⁹. scz porrigentibus mel luxurie ꝛ infigentib⁹ aculeũ peccati. Ideo sequitur: ꝛ exarserũt sicut ignis in spinis/ scz pre libidinis ardore. Ideo dicitur. ps̃. xxxj. Erue me a circũdantibus me. ps̃. xxj. Circũdederunt me vituli multi: tauri pingues obsederũt me ꝛc. Circũdant etiã aduocati paupem funibus processuum. iuxt illud Eze. iiij. circũdedi te vinculis: ex quib⁹ nesciũt egredi. sicut ex labirintho mynois. Quid enĩ differũt processuũ carte a labirintho? Circũdant etiam peccatores funib⁹ peccatorum. iuxt illud puer. v. Iniquitates sue capiũt impiũ: ꝛ funib⁹ peccatorũ suorum constringitur. ꝛ Job. xvj. Circundedit me lanceis: quasi enĩ lancee sunt peccata: ex quibus nullus absq; vulnere non potest egredi aie sue. ps̃. xvj. Animã meam circundederunt. scilicet oñi genere peccatorũ: ita vt non pateat exitus quacunq; ex parte. Omnes profecto mundum inhabitantes malis innumeris ꝛ occasionibus peccator circundant. ps̃. xxxix. Circundederunt me mala quorũ non est numerus. Ideo dicitur Job. xxij. Circũdatus es laqueis. Quid aliud sunt oñia mundana nisi quidam laquei detinentes animã donec veniat venator diabol⁹ eam arripiẽs? Quẽadmodum enim sepe blandicijs quibusdam atq; iocis detinetur latro alicubi/ donec veniant clientes ꝛ rapiãt eum. Sicut de sampsone legitur a dalida detẽto blãdicijs: donec venirẽt ꝑ philistei capientes cum. Judicum. xvj. ꝑ hoc modo nos voluptates huius mundi detinẽt obliuiosos factos donec sequatur perpetua mortis captiuitas. Sed excutiendũ est donec aper laqueo se reddat expeditũ. ff. de acqui. re. do. l. in laqueum. dicitur ibi q si adeo implicat⁹ erat aper/ vt nulla excussione seipsum posset liberare/ tunc est eius qui laqueum tetendit. si ꝯo poterat se excutere: tunc efficitur capiẽtis. Sic qui pctõr laqueis adeo circũdat⁹ est vt se nolit excutere diabolica preda erit: si vero se nunc excutere velit/ nequaq; adeo potest esse retibus quibuslibet inuolutus: quin se possit excutere. q̃diu ratione ꝛ li. ar. vti potest. Eos vero qui tali peccatorum circundatione letantur. circundabunt quãdoq; dolores mortis atq; inferni pericula. ps̃. cxiij. Nec tunc erit qui eripiat. ps̃. xlix. Nunc igitur eruere quasi auis de insidijs aucupis ꝑ prouer. vj. Circũdederunt ergo iudei dñm quasi discipuli magistrum/ querentes discere et audire q̃ nolebant credere. Dicunt ergo ei: si tu es christus dic nobis palam: quare animam nr̃am tollis? Ecce languemus audire gestientes. Ne igitur nos vltra permittas affligi/ loquere et dic: ego sum christus vt te accusemus: et condemnemus. Sed non verbis ostẽdit dominus faciendam hominis fidem/ sed operibus: dicens. loquor vobis ꝛ non creditis. Opera que ego facio in nomine patris mei illa sunt que testimonium perhibent de me.

¶ Tertium documentum scilicet q

opus bonum est certum et verum hominis testimoniale. Cum autem dominus operum p̃beret testimoniũ dicit eis. Vos nõ creditis/quia nõ estis ex ouib⁹ meis. Oués mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas: ⁊ sequuntur me. ⁊ ego vitam eternam do eis. nec rapiet eas q̃sqũ de manu mea. pater meus quod dedit mihi maius est omnibus/ ⁊ nemo potest rapere de manu patris mei. ego et pater vnum sumus. Sustulerunt lapides vt iacerent in eum: quibus dixit dominus. Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo: propter quod me lapidatis. Ecce quomodo non querebant veritatem a Christo audire: sed occasionem calumnie/ quia postq̃ audierũt eum esse filium dei/ voluerunt eum lapidare. cum tamen dominus conuinceret eos ex operib⁹ se esse filium dei dicens. Et si mihi non vultis credere operibus credite. Opera enim sunt que laudant hominem in porta. ℣ Prouerb. vlti. Querebant autem eum capere, sed exiuit de manibus eorũ miraculose (credo.)

¶ Sed hic queritur. Vtrum opera Christi sufficienter demonstrauerint ipsum esse deum. Ad elucidationem huius questionis pono tres p̃põnes.

¶ Prima propositio. Licet nonnulli prophetarum quedam opera similia Christi operibus fecerint: non tamen ea virtute ⁊ excellenti modo quo christus. patet: quia helyas quando filiũ vidue resuscitauit multa fecit in cenaculo expandẽs se super puerum et clamans quasi querelam faciens ad dominum. iij. Reg. xvij. Heliseus q̃q̃ incuruauit se pluries super puerum anteq̃ resuscitaretur. iiij. Regũ. iij. Christus autem solo verbo imperiose suscitauit quoscunq̃ mortuos suscitauit: videlicet puellam principis cui tantũmodo imperauit dicens. surge. Matth. ix. in fine: et filium vidue suscitauit dicens. Adolescens tibi dico surge. Luc. vij. ⁊ Lazarum cui precepit dicẽs. Lazare veni foras. Joh. xj.

¶ Secunda propositio. Opera quedam fecit Christus que non nisi diuina poterant virtute fieri. Nam demonum arte multa possunt mirabilia fieri/ sed nõ miracula que sunt supra potentiam creatam. vt est illuminatio ceci nati: et resuscitatio mortuorum: ambulatio autem super aquas potest ministerio angelorum vel demonum: similiter et curatio infirmorum. quia angeli noscunt oñia remedia que possunt sanitatem conferre patienti. sed illa duo non nisi diuina virtute fieri poterant.

¶ Tertia propositio. Opera que a Christo fiebant supra omnem virtutẽ humanam vel demonstrabant ipsum esse deum/ vel deum esse cum eo. Cũ autem impossibile fuerit deũ esse cũ eo qui falsum sibi nomen diuinitatis arrogaret: sequitur necessario q̃ ipse esset deus qui se deum dicebat/ quia alias deus fuisset testis falsitatis, assistens illi qui faciebat opera quib⁹ cõparabatur esse de⁹/ sed cum nolit deus gloriam suam alteri dare. Esa. xlij Non astitisset christo facienti diuina opera. ergo sequitur q̃ vere de⁹ erat.

¶ Feria quinta post dominicã in passione dñi.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Hodie habem⁹ euangelium de penitentia peccatricis. Luc. vij. que multum debuit christo. iuxta illud quod dicitur ibidem. Cui plus dimittitur: plus diligit. Sz plus debet beata virgo Maria domino qui eam preseruauit a labe q̃ illa quam dominus purgauit a sorde/ q̃ melius est eorum iura intacta seruare: q̃ post causam vulneratam remedium querere. C. quando in integ. resti. non est necessaria. l. fin. sicut melius est seruari a lesione q̃ post lesionẽ sanitaem recipere. C. quando liceat vnicuiq̃ se sine iudice vindicare. l. j. Et iõ vt a labe delicti p̃seruemur ne

cesse est nos habere mediatricem virginem Mariam que nunq̃ fuit onusta onere peccati: sz fuit nubes aquosa z nobis rorida: cuius medio cõfringet simulachra egypti. id est templa idolorum nostri cordis tenebrosi in q̃bus collocatur demõ: que sunt peccata nostra: quibus confractis poterimus libere presentari domino/et desideria cordis nostri ab eo obtinere. Jgit eam salutabim⁹ dicẽtes Aue.

¶ Multi bellãtes aduersum me. pſ. ꝛc. Hodie verba thematis volo conuertere ad Magdalenam que habuit multa pugnantia contra se/et hoc dupliciter. videlicz nõnullos habuit bellantes contra se vt caderet: nõnullos vero ne resurgeret. Sed tandem habuit vnum adiutorem/qui eam ex omnibus liberauit. Et primo habuit contra se bellãtes hostes domesticos videlicet.

Formositatem.

Libertatem.

Vigorositatem.

¶ Et primo formositas contra eam bellabat: quia rara est concordia forme atq̃ pudicitie. Jdeo dicitur Pro uerb. xj. Circulus aureus in naribus suis mulier pulchra z fatua. Quia sicut sus aureum circulum in cenũ immittit: sic mulier fatua decorem suũ in luxuria fedat. iuxta illud Ezech. xvj. Abhominabilem feciſti decorẽ tuum: habens fiduciam in pulchritudine tua. Et diuisisti pedes tuos oñi transeunti/et multiplicasti oñes fornicationes tuas. Siquidem mulier pulchra desideratur a multis: et durum est seruare in quo totius populi vota suspirant. Jdeo dicit Ouidius. q̃ ludunt formose. Sed maledicta est pulchritudo que feditatem in anima gignit. Cito enĩ cadet velut flos corporis forma. Jacob. j. Decor vultus eius deperijt/ quia res est forma fugax illa decens facies longis vitiabitur annis. rugaq̃ in antiqua fronte senilis erit. Deformitas vero per pulchritudinem acquisita perpetuo manet: quia opprobrium non deletur. Prouerbio. vj.

¶ Secundus hostis bellans contra Magdalenam fuit vigorositas: quia non modo erat pulchra/ sed etiã optime complexionata. q̃ obrem fortiore stimulo luxurie impetebatur. Fortioribus enim fortior instat cruciatio. Sapien. vj. id est carnis stimulatio: quia tales habẽt acriorem carnis tribulationem. j. Corinth. vij. Quẽquidem stimulum nec fugiunt sancti/ q̃ etiam paulo datus erat stimulus carnis colaphizans eum. ij. Corinth. xij. Vincit quoq̃ sanctos dira libido. Sm Senecã. Quomodo igitur non vinceret eos qui vinci volunt? quemadmodum hij sunt qui non modo nõ castigant corpus/nec in seruitutem redigunt. j. Corinth. ix. sed iuuant hostem eumq̃ roborant z nutriũt. Nam hostibus adimẽda non prestãda sunt alimẽta. sic dicitur. Subtrahe ligna foco si vis extinguere flammas. si carnis mot⁹/ocia/vina/dapes. Magdalena autem quia opulentia vallabat/ comessationibus z potibus delicatis abunde vacabat/ que oñia sunt incitamenta luxurie. iuxta illud Ezech. xvj. dicitur q̃ peccatum sodome fuit abundantia panis z ocium. Diuites autem z bene pascuntur z ocio marcent/ quia laborare non egẽt. Jgitur luxuriant animi rebus plerũq̃ secũdis: nec facile est equa commoda mẽti pati: q̃ pectora dũ gaudẽt nec sunt attrita dolore. Jpsa patent blanda. tunc subit arte venus. Corpus itaq̃ vigorosum z sanum: bene pastum/ iocis occupatum atq̃ ociosum/ in luxuriam facile cadit. que omnia diuitie parant atq̃ amenum cultum/ qui nõ nihil ad luxuriam facit. Diuitie siquidem offerunt saturitatem. saturitas vero prouocat ad luxuriã. Hiere. v. Saturaui eos z mechati sunt: et i domo meretricis luxuriabant. Nã equ⁹ impinguat⁹ recalcitrat. Deut. xxxij. Ociositas autẽ mater est luxurie: q̃ vt dicit. q̃ platan⁹ riuo gaudet q̃ po

pulus vnda. tam venus ocia amat. econuerso. Ocia si tollas periere cupidinis artes. Contempteq; iacent et sine luce faces. Diuitie quoq; dãt cultum sumptuosum qui luxuriam excitat. Ideo Judith ornauit se ad decipiẽdum Holofernẽ. Judith. x. Et puer. vij. Occurrit illi in ornatu meretricio preparata ad decipiendas animas. Sic decipimur cultu: auro gẽmisq; teguntur omnia. Pars minima est ipsa puella sui. ¶ Tertius hostis Magdalene fuit libertas q; nõ habebat se frenantem. Ideo ibat quocũq; volebat ⁊ faciebat quod non decebat ludebat/ canebat/ choreis ⁊ iocis vacabat/ cetibus hominũ se immiscebat quod non decet mulieres. vt in. l. maritus. C. de procura. Cohortem dicitur Eccli. xlij. supra filiã luxuriosam firma custodiam. Habuit alios hostes extraneos: id est demones p suadẽtes malum: ⁊ homines operantes peccatum. Non eni vacant pulchre mulieres pluribus amatoribus: quib⁹ se dignas haberi letãtur. Quid eni aliud persuadere norunt viri mulieribus q̃ fornicationẽ/ nunc verbis excitando/ nunc tactibus cõmonendo/ nunc iocis alliciendo/ nunc si liceat amplexibus prosternendo/ vel saltim osculis concitando. Habent etiam hostes eos q̃ lenocinantur/ sed heu quia non repellũtur hij hostes sed q̃ libenter admittuntur. Quis igitur miserebitur incantatori a serpente percusso?

¶ Hostes vo ne resurgeret habebat Peccati consuetudinem.
Dulcedinem.
Et magnitudinem.

¶ Primo. consuetudinem: quia durum est assueta relinquere. eo q; consuetudo est altera natura. ff. ad mace. l. j. in glo. et inueterata consuetudo p lege custoditur. ff. de legibus. l. de q̃bus causis. Cohortem dicitur Hierem. xiij. Si potest ethiops mutare pellez suã et pardus varietates suas: et vos poteritis benefacere cum didiceritis malum. Tanto enĩ difficilius reiciũtur peccata/ q̃to diutius infelicẽ animã detinẽt alligatam. extra. de simo. Cum in ecclesie corpore. vix enim fieri potest vt vitia longa licentia tumida subigantur ⁊ iugum accipiant.

¶ Secundus hostis detinẽs est dulcedo peccati: quia nõ facile resilitur ab hijs que voluptate animum detinuerũt. Nemo enim facile deserit q̃ delectat. Sed dicit Catho. Que noscitura tenes q̃uis sint cara relique. et vt dicit Seneca. Proijce quecũq; cor tuum dilaniãt: que si aliter extrahi nequeãt: cor ipsum cum ipsis euellendum erit. Neq; enim ea est amanda dulcedo que mixtum habet venenum. sed ĩ peccati dulcedine latet venenum mortẽ. iuxta illud Impia sub dulci melle venena latent. Job. xxiiij Dulcedo illius vermes. Hebrij dulcedine peccati scitote/ quoniam amara erit potio bibentibus illam. Esaye xxiiij. Ve igitur vobis qui bibitis vinum in dulcedĩe quoniam peribit ab ore vestro. Johe. j. et relinquet post se amaritudinẽ. Dulcedine luxurie detinentur lubrici: dulcedine lucri detinentur auari: dulcedine glorie detinentur superbi: dulcedine cibi detinẽtur gulosi. Invidi vero eo sunt deterioris conditionis pre cunctis peccatoribus q; nulla prorsus dulcedine afficiuntur. Sed noli detineri o anima dulcedine presenti. que tibi eternam p̃parat amaritudinẽ in futuro.

¶ Tertius hostis detinens erat peccati magnitudo tãtis profecto vitijs atq; peccatis grauata erat q; poterat dicere iniquitates mee supgresse sunt caput meum: et sicut onus graue grauate sunt super me. Neq; enim facile surgit/ quem onus grauissimũ p̃mit.

¶ Sed hic queritur. Vtrũ Magdalena fuerit omnibus peccatis maculata: pono tres propositiones.

¶ Prima propositio. Singula generum peccata nequaq̃ Magdalena commisit. patet: quia non erat coniugata. ergo non commisit adulterium: neq; creditur commisisse rapinã: neq;

vsuram:neqꝫ homicidium/ quia non solent lubrici auaricie operam dare. ergo non cõmisit oĩa peccata in pprio genere: licet Gregor.dicat eam fuisse oĩbus vitijs plenam.

¶ Secũda ppositio. Singulorum genera peccatorum quo ad colligantiam maria dicitur incurrisse. patet: quia peccãdo in vno fit homo omniũ reus. Jaco.ij.et Eccl's.ix.in fin.ꝛ habetur in glo.in.c.consideret.de pe.di stin.v.et in.c. cum humilitatis. xxij. q.ij. Nam peccator est fur:quia deꝑdatur deo honorem et amorem quem sibi debz:est vsurarius/quia plus exigit ab hoc mundovel a corpore suo in voluptatibꝰ qꝫ debeat. est homicida quia per peccatum occidit animã suam. Sap. xvj. Est inuidus quia non habet caritatem in seipsum:qui autẽ sibi inuidet nihil est illo nequius. Eccli.xiij. Est superbꝰ quia resistit deo. Est lubricus:quia querit sibi inordinatam delectationem: est piger quia non agit ea que sunt sue salutis.

¶ Tertia ꝓpositio. Magdalena plurimis peccatis creditur fuisse deuicta. patet per illud quod dicitur dñm eiecisse ex ea septem demonia. quibꝰ ꝛm Greg. vniuersa vitia designantur. Jacebat igitur victa Magdalena cuius caput calcabat superbia. cuiꝰ linguam sugebat mendacium/ꝛ turpilo quiũ atqꝫ iactantia. guttur vero trãsfigebat pugione gulositas / brachia detinebant vinculis alligata delicioſi amplexus. Manus ligabant inhonesti tactus. Oculos velabat dissolutio Corpus tundebat vanitas: mãmas ꝑmebat atqꝫ torquebat inuerecundia. Uẽtrem discerpebat luxuria: pedes trahebat euagatio: cor pungebat affectus inordinatus/ fel mouebat iracũdia/ splenem extrahebat vana leticia. Cum igitur tantis premeretur hostibus digne dicere potuit verba sumpta pro themate. Multi bellantes aduersum me.

¶ Quam cum vidisset dominus misericordia motus decreuit eam iuuare. Et primo misit in auxilium eius illuminationem que detegit oculos eiꝰ Ideo dicitur in euangelio. vt cognouit ꝛc̃.

Cognouit enĩ qꝫ captiua turpiter teneretur.

Cognouit qꝫ in demonis potestate haberetur.

Cognouit qꝫ nisi penitentiam ageret: in eternum damnaretur.

¶ Dicit ergo illi illuminatio. vide qꝫ vilis facta es. Hiere.ij. Uide vbi nũc prostrata sis. Hiere.iij. Uide qꝫ seruta es peccatorum que feciſti. Joh.viij. Uide inquit quoniã breues dies hominis sunt. Job.xiiij. Quoniã breuis est hominum vita. extra de testibꝰ. c. licet. Quid igitur pro breuissimi temporis delectatione vis perpetue mortis pati detrimentũ? Ut quid delitijs dissolueris filia vaga? Hie.xxxj. Uide qꝫ sit tibi malum ꝛ amarum te dereliquisse dominum deum tuum/ꝛ non esse timorem eius apud te. Hiere.ij. Uide celum sursum quod amisisti. Uide infernum deorsum quem pene itroisti. Uide iudicem iam in iudicio sedentem ad te cõdemnandum quem cõtempsisti. Uide societatem angelorum quam perdidisti. Uide leonum ꝛ drachonum turbam quã elegisti. Uide inflammantem inferni baratrum quem meruisti:ꝛ dole ac plora.

¶ Post hunc militem misit dominus alium qui dicitur contritio qui tetigit cor eius ꝛ sanauit eam/ꝛ tũc cepit cognoscere: quoniã omnia que prius dilexerat noxia erant:ꝛ cepit ea detestari. iuxta illd. Job. xxxiij. Aboiabilis fit ei in vita sua panis ꝛ aie illius cibꝰ ante desiderabilis. i. delectatio peccati. Et tũc pre dolore cepit flere dicẽs. Nolite incumbere vt consolemini me. amare flebo. Esa.xxij. Dicebat enĩ ei contritio. Deduc quasi torrentem lachrimas. Treñ.ij. Ipsa vero dicebat lauabo per singulas noctes lectũ meũ lachrimis meis stratum meũ rigabo. ps.vj. Et miscebo cũ fletu potũ meũ.

¶ Post contritionem misit confessio

nem que aperuit os ei⁹ quod erat obstructum. ℣Porro illi quorum peccata humanam noticiā latent si ea emendare vel cōfiteri noluerint deum quē habent testem: habituri sunt ꝛ vltorē. Igitur maria fecit confessionem publicam plorando ꝛ lachrimis lauādo pedes domini: ac capillis tergēdo deosculabatur amando. desolabatur lachrimando. confitebatur capillis tergendo. ℣Confitebatur non ore sed corde: non voce sed lachrymis. ℣O q̄ digna penitentia mulieris: quam pauci penitentes attingunt: sed dicit augu. de pe. di. j. ℣Quem penitet omnino peniteat: ꝛ dolorem lachrimis ostendat. ℣O quis dabit mihi aquam: et oculis meis fontem lachrimarum ꝛ plorabo die ac nocte. ℣Hiere. ix. Illa est digna cōfessio: vbi lachrime verba conficiūt ℣Post confessionē venit in auxiliū humiliatio/ que caput eius a superbia liberauit. Ideo venit ad pedes domini quasi catellus: ꝛ stabat retro secus pedes domini. ℣Vide mirandum spectaculum: mulierem nobilem formosam: pomposam se prosternentē: coram omnibus lachrimantē: ad christi pedes iacentem: deosculantem: vngentem: capillis lachrimas tergentem / nihil dicentem/ sed alte clamātem. ℣Anima enim eius in amaritudine erat. Sicut dicitur de illa sunamite que arripuit pedes helisei. ℣Post humiliationem venit satisfactio/ que soluit man⁹ eius. et ideo attulit alabastrum vnguenti et vnxit pedes domini: que prius fetida peccatis erat: nunc odorifera redditur penitentia. Satisfacit autem capillis tergendo pedes domini. oculis plorando: capite se submittendo/ ore osculando/ manibus vngendo corpore se inclinando. Ideo digne ab hostibus liberatur. ℣Cui dixit domin⁹ vade in pace.

¶ Feria sexta post dominicam in passione.

¶ Multi bellantes aduersum me. ps. lv. ℣Hodie habetur in euangelio quod habet Joh. xj. q̄ collegerunt pōtifices ꝛ pharisei consiliū contra dominum. Sed notandum q̄ in celo aliud consilium iniere/ sapientia/ misericordia/ ꝛ iustitia/ qua humanum genus redimeretur. ℣Et decretū est filium dei debere incarnari in vtero gloriose virginis. vt homo factus mortem pati pro homine posset. Justitia hoc requirebat quia dicitur. ps. xxx. In iustitia tua libera me. ℣Oportuit enim christum pati: et ita intrare in gloriam suam. ℣Misericordia hoc fieri postulabat. ne priuaretur homo beatitudine eterna. Sapientia adinuenit modum quomodo id fieret/ medio scz virginis que xp̄m pareret/ quā digne salutemus.

¶ ℣Multi bellātes aduersum me. vbi supra. ℣Hodie quo ad belli apparatū rectores ciuitatum ducere congruit quia dicitur in euangelio q̄ collegerunt pontifices et pharisei consilium contra dominū de quibus quidem rectoribus supra dictum est in sermone tertie ferie post scdam dñicam.

¶ ℣Quo ad autē euangelij tractatū tria sumimus documēta: videlicet.

℣ malignantium maligna est cōgregatio.

℣ inuidentiū cōtinua est vexatio.

℣ impiorum multiplex est trepidatio.

¶ Circa primū dicitur q̄ collegerūt pontifices ꝛ pharisei consilium. ℣Beatus qui non abijt in consilio impiorū et in via peccatorum nō stetit/ ꝛ in cathedra pestilentie non sedit. ℣A consilio malignantium protegi se domin⁹ Jesus per os Dauid cecinit dicens. ps. lxiij. ℣Protexisti me a cōuentu malignantium a multitudine operantiū iniquitatem: quia exacuerunt vt gladium linguas suas. intenderunt arcū rem amarem. vt sagittent in occultis immaculatum.

¶ Sed quomodo hoc possit de chri-

sto verificari non videtur q̃ maliguã tium consilio succubuit. Dicẽdum q̃ possunt hec ꝟba intelligi de quo mortem eius ante tempus machinabantur: quod non preualuit. Item de cõsilio quod contra discipulos Christi multotiens habuerũt iudei. quod nõ emersit. Item de consilio gentiliũ qui decreuerant christi legẽ ⁊ fidem euacuare/ quod implere non potuerunt.

¶ Consilium igitur quod ꝓgregatur in perniciem alicuius est consiliũ impietatis. iuxt illud ꝓuerb. xij. Verba impiorum insidiãtur sanguini. de quo dicitur. Ysa. xlix. Concilium eorum longe sit a me. dicitur autẽ in cõsilium eorum non veniat anima mea.

¶ Est aliud consilium vanitatis. de quo. ps. xxv. Non sedi cũ consilio vanitatis: et cum iniqua gerentibus nõ introibo. Talis est chorezantium et ludentiũ congregatio. vbi non est bonum miseri. Tob. iij. Nunq̃ cum ludentibus miscui me. Ad talium consilium accedũt domicelle in conuiuijs ⁊ lubricorum congregationibus. vbi perpetrantur peccata. Est aliud concilium sanctitatis. de quo dicitur. ps cx. Confitebor tibi domine in toto corde meo: in consilio iustorum ⁊ congregatione. Tale cõcilium celebrant boni religiosi claustrales ⁊ oñes qui cõgregãtur propter honorem dei ⁊ animarum salutem. Est aliud consilium seueritatis vt iudicum qui congregãtur ad consultandum sententiam pnunciandam. de quibus dicitur. ps. xlvj. Dij fortes terre/ id est iudices q̃ more dei adorãtur ab hominibus/ cõgregati sunt: sed non semper bene tractãtur ea: propter q̃ congregati sunt. Est etiam aliud concilium sanitatis: sicut medicorũ qui simul conueniunt ad consulendũ de statu egroti. Conueniunt quoq; ad cõsilium maturitatis hij qui pncipis res gerendas habent/ sed sepe consiliarij Pharaonis dederunt consiliũ insipiens. Esa. xix. Non enim omnes qui consilia ineunt sapientes sunt. In re pariter militari consilium multorum est necessarium/ quia gubernaculis tractãda sunt bella. Prouerb. xx. Est autem aliud consilium vniuersitatis id est ecclesie dei in quo debent reformari quecũq; mala fiunt in populo dei. Sed hec concilia amplius loca nõ habent.

¶ Secundum documentum est q̃ in uidorum pessima est cruciatio. Ideo dicebant. Quid facimus: quia hic homo multa signa facit: si dimittim? eum sic: omnes credent in eum. dolebant gloria patri: nec poterant pati opinionem eius extendi. Comprimamus initium surgentis fame illius/ ne fortius ualescat opinio populorum. Difficile est euellere eam opinionem que primo insederit pectoribus hominum. Non sinam? igitur crescere nomen eius. Hec apud seipsos tractabant impij/ qui conuenerant aduersum dominum: et aduersum Christũ eius. ps. ij. Sicut fratres Joseph loquebantur adinuicem dicentes. Venite occidamus eum et mittamus in cisternam veterem. Geneſ. xxxvij. sic Hieremie. xviij. dicitur. Venite ⁊ cogitemus contra Hieremiam cogitationes. Non enim peribit lex a sacerdote: neq; consilium a sapiente/ neq; sermo a propheta. Venite percutiamus eum lingua: et non attendamus ad vniuersos sermones eius ⁊c. Non est plaga peior q̃ plaga lingue. Ecclesiastici. xxviij. que impediri nequit. Vnde in Theutonico dicitur. Albed vvonghensonder/ vreeseder tonghen Sic dicitur Sapien. ij. Opprimam? pauperem iustum et circumueniam? eum quoniam inutilis est nobis ⁊ cõtrarius est opibus nostris. Improperat nobis peccata legis: ⁊ diffamat in nos peccata discipline nostre. Promittit se scientiam dei habere: et filiũ dei se nominat. grauis est nobis etiaz ad videndum/ quoniã dissimilis est aliis vita illius. tanq̃ nugaces estimati sumus ab illo: et abstinet se a vijs

nostris tãq; ab immũdicijs ꝛ profert nouissima iustorũ/ et gloriat patrẽ se habere deũ. Videamus si sermones eius veri sint: ꝛ temptemus que ventura sunt ei. Si est filius dei suscipiet illum ꝛ liberabit ꝛc. vsq; ad finem.

¶ Sed hic queritꝫ vtrũ oĩs dolor de felicitate proximi sit peccatũ mortale. Ad hanc questionẽ respondeo per tres propositiones.

¶ Prima. Impiorũ prosperitatem qua rẽpu. grauari presumit dolenter aspiciẽs/ peccare nullo modo censeꝫ: patet: qz vt dicit ꝑuer. xj. In pditione impiorũ erit laudatio. Ergo dolor potest haberi in ꝓsperitate eorũ. Eo q; regnãtibus impijs sunt ruine hoĩm ꝑuer. xxviij. Sic dolebat. Hiere. xij. dicens. Justus es dñe si disputẽ tecũ verũtñ iusta loquar ad te: quare via impioꝝ prosperat: bene est oĩbus qui ꝓuaricant ꝛ inique agũt ꝛc. et aba. j. dicit. Quare respicis cõtemptores ꝛ taces conculcante impio iustiorem se Et iob. xxj. Quare impij viuũt: sublevati sunt cõfortatiq; diuicijs: nam vt dicit ꝑuer. xxix. Cum impij sumpserint principatũ gemet populus: ideo dicit Grego. xxij. mo. Euenire plerũq; solet vt non amissa charitate inimici nos ruina letificet: ꝛ rursum ei⁹ gloria sine inuidie culpa cõtristet/ quum ruẽte eo quosdã bene erigi credimus ꝛ proficiente illo plerosq; opprimi formidamus. ¶ Secunda ꝓpositio. Justorũ felicitatẽ indignanter siue dolẽter ferẽtes inuidie laqueo strangulãtur. patet/ qz nõ diligit bonũ ĩmo odit cõtra iusticiã: ꝛ sic proprie est inuid⁹ q̃ ex oĩbus bonis q̃ videt torqueꝫ. de quo dicit ambro. ĩ li. de offi. Inter ĩprobũ ꝛ inuidũ hoc interest: qz ĩprobus suo delectaꝫ bono/ inuidus torq̃tur alieno. Ille diligit mala: hic odit bona vt prope tollerabilior sit q̃ vult bene q̃ qui male oĩb⁹. Nã iuidia surgit ex alior felicitate. ideo dicit eccls iiij. Industrias animaduerti patere inuidie. Nam si nihil glorioſi gesseris aut habueris: emulos nõ patieris: qz sola miseria caret iuidia. vnde philelphus. Inuidiam quicũq; velit lenire furentem: virtuteſq; arteſq; bonas et laudis amorẽ deserat: quia ꝑm Quidium li. j. de re. Sũma petit liuor ꝛc. Ideo in curijs vbi sunt magnates inuidia maxime regnat.

¶ Tertia propositio. Cuiuscũq; felicitatem egreferens absq; sui damno inuidus esse censetur: qz si felicitas alterius in suum damnũ redundaret: secus est. Calamitas autẽ est sine remedio odisse felicem. ꝑm Claudianum. Ideo dicit philelphus: q; prophane inuidie nulla est melior medicina q̃ mors: qz vt dicit Job. xv. Añq; dies eius impleanꝫ peribit. Et eccli. xxvij Dolor consumet eos anteq; morianꝫ. vnde Grego. ij. mo. c. lviij. dicit. Malos siue inuidos non solum ignis per vindictam post cruciat: sed nunc etiã per liuorem cremat: qz qui postea puniendi sunt retributionis supplicio: nunc semetipsos cremant inuidie torꝝmento. Et alanus. Nil aliud nisi se valet ardens ethna cremare. Sic se non alios inuidus igne coquit. ergo deseramus inuidiã ꝛc.

¶ Tertium documentũ est q; impiorum multiplex est trepidatio: qz dicebant phariſei. Venient romani ꝛ tollent locum nostrũ ꝛ gentem: hoc dicebant qz ꝓceptum erat a romanis q̃bus illi erant subditi: ne quisq; ꝑ deo coleretꝫ sine licentia ipsoꝝ: ꝛ ne quisq; rex diceretur non institut⁹ ab eis. Sz profecto trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. ps. xiij. Verebanꝫ eñ magis hoĩes q̃ deum: ideo q̃ timent ꝓcuinam irruet super eos nix. Job. vj. Nõ eñ erat hac occasione christus occidendus: quia nõ est bonũ damnum inferre iusto. ꝑuer. xvij. Ne malum sequatur. Qui eñ malũ facit ne malũ sequatur iam malũ facit peius eo qõ timet euenturũ: qz sicut non sunt facienda mala vt eueniant bona. Ro. iij sic non sunt facienda mala vt effugiãtur mala: qz est incidere in id quod effugitur. Sed ꝛ maius est malũ mors

iusti q̃z perditio ciuitatis. Sed ꝛ quedam sunt mala que timere nõ licet. sic q eorũ occasione vitandorũ mala cõmittant: Ideo neq̃z excusãt ꝑm leges/ si nõ est timor cadens. i. q̃ merito cadere possit in constantem virũ. ff. quod me. cã. l. metũ. Igit metu dãni temporalis non est incurrendũ damnũ spirituale. Et ideo qui metu pr̃incipũ lenocinia ꝛ homicidia atq̃z rapinas ceteraſq̃z pressuras hominũ cõmittunt: nõ excusant. patz de pilato. Etiam alienorum bonoꝝ raptores qui metu paupertatis restituere nolũt/ nõ excusantur. Puelle que metu quolibet inducte se stupr̃ari permittũt: non excusantur. Judices qui metu potentiorũ iniustum iudiciũ faciũt nõ excusant. ꝛc

¶ Sabbato post dñicã in passione.

Multi bellantes aduersum me. pſ. lv. In p̃senti euãgelio dicit. ioh. xij. q cogitauerunt pr̃incipes sacerdotũ interficere lazarum. Maria autem est per quaz cogitauit deus viuificare mundũ. Nam cũ mortui essem⁹ viuificauit nos ī xp̃o. ephe. ij. Cũ igit nulla maior gratia hoibus dari possit q̃z vita/ illã maxime venerari debem⁹/ q̃ nobis extitit cã vite: eãq̃z salutemus dicentes Aue maria.

¶ Nota q in fine hui⁹ sermõis ponit alia introductio. vide ibi. Hodie ī bellũ adducẽdi sũt burgimagistri ꝛ scabini ciuitatũ rectores q̃z dicit q cogitauere pr̃incipes lazaꝝ interficere. Sic sepe tales rectores ciuitatũ in necem alioꝝ ꝓspirãt de q̃bus supr̃a dictũ est in sermõe ferie q̃re post scdam dñicã.

¶ Quo ad tractatũ euangelij tria sumimus documẽta. videlicz q inuidia stimulat ad oñe facin⁹ ꝓpetrandũ. q nõ patit alienũ decus honorandũ. q p̃rebet animũ excruciandũ.

¶ Circa p̃imũ dicit q cogitauerunt pr̃incipes lazarũ interficere. q̃z multi ꝓpter illũ abibant ex iudeis ꝛ credebant in iesum. Ecce quomodo inuidia etiam insontes in crimen adducit. nõ satis erat iudeis velle occidere xp̃m/ ne gloriam haberet. nisi etiam occiderent lazarũ/ per quem gloria christo accedebat. Solent namq̃z liuidi omnes aditus quibus ad inuidiosum felicitas meare potest infficere. vel si possint occupare ne fluant. Igitur aut verbis corrumpunt: aut factis interimunt. q̃ obrem et ad mendacia plerumq̃z configẽda ꝛ detractiones. diffamationesq̃z. impias etiam machinationes atq̃z homicidia litesq̃z ꝛ bella suscitanda mouet inuidia.

¶ Sed hic queritur. vtrum ex inuidia iudei quesierint mortẽ lazari. Ad hãc questionem pono tres p̃positiones.

¶ Pr̃ima. Licet diuine legis zeli calore tegerentur/ inuidia tamen impellebantur iudei ad christi ꝛ lazari mortem. patet/ quia si ob diuine legis zelum hoc fecissent: nequaq̃z deus illos finaliter permisisset errare. sed nec ipsi fecissent contra legem interficiendo insontem. quia dicitur insontem ꝛ iustum non condemnabis vel occides. exo. xxiij. ꝛ dañ. xiij. In lazaro autem nulla erat ratio mortis. nisi quia multi eius causa credebant.

¶ Secũda p̃positio. Nõ licebat iudeis ob suam rempu. tutandam occidere iustum: ergo ex inuidia lazarum occidere satagebant. quia si non licebat lazarum occidere p̃opter eorum rẽpu. tutandã/ nulla ratione alia christum ꝛ lazarũ occidere querebant/ nisi ꝓpter inuidiam. patet/ quia nõ p̃opter auariciã: quomodo nonnulli ad homicidia stimulantur: quoniã nichil ex horũ morte iudeis emolimenti poterat accedere. nõ ex vindicta sumpti a xp̃o dampni vel lazaro/ quia nihil eis vnq̃z fecerãt mali. ergo ex sola inuidia.

¶ Tertia p̃positio. Eo patz iudeos inuidia parcitos lazari mortem conspirasse q nõ nisi ratione glorie per eũ accedentis ad xp̃m incitabant. Ideo dicitur q̃z multi p̃opter ipsum credebãt in iesum. Inuidia mater est detractionum: quoniam inuidus quasi serpens in occulto mordet. eccls. x. Si mordeat serpens in silentio/ nichil eo

mũ9 habet q̃ occulte detrahit. est aũt summa iniq̃tatis detrahere ꝛ accusare fratres. in. c. summa iniq̃tas. vj. q. j. Jnuidia lites mouet ꝛ bella per seminationẽ discordiarũ. Est aũt detestabilis q̃ seminat int̃ fratres discordias puer. vj. Jnuidia suscitat rixas. prouer. x. vñ seneca. Si eterna semp odia ꝛc̃. habetur supra. Jnuidia mouet ad oẽm impietatẽ atq; crudelitatẽ. vt ptz de hierna imperatrice / q̃ eruit oculos filio suo cõstãtino ꝓpter inuidiã. ꝛ danaus q̃ inuidiã fecit q̃ .l. filie sue occiderẽt. l. filios egipti fratris sui dempta hipmestra q̃ noluit occidere virũ suũ. de qua ouidi9. Mittit hipmestra de tot nũero frib9 vni. Cetera nuptarũ crimine turba iacet. Nũc quoq; inuidia iudeos agitabat ad chr̃istũ occidendum atq; lazarũ sine causa.

¶ Sed hic querit̃. Utrũ ꝓpter bonũ reipublice liceat occidere innocentẽ. Respondeo per tres proposiciones.

¶ Prima. Jnnocentẽ volũtariũ/ reipu. causa occidere/ nõ est pctũ. patet q̃ tunc nõ fit illi iniuria q̃ vult. Nam scienti ꝛ cõsentienti nõ fit iniuria neq; dolus: ꝛ tũc mãdatũ dei non occides ex reuelatione diuina dispensat̃. patz de iona. q̃ se fecit in profundũ demergi. ione. ij. Sic ꝛ xp̃s seipsũ morti subdidit pro hũano genere. Nolo tamen dicere q̃ sine reuelatione diuina hoc debebat fieri. q̃ dispẽsatio p̃cepti nõ potest fieri per hoĩs interpretationem quia solius dei est interpretari ꝛ dispẽsare legẽ quã dedit. Nã soli impatori cõuenit legẽ cõdere ꝛ interp̃tari. vt dicit̃. C. de legi. l. si impialis. §. diffinim9

¶ Scda propõ. Jnnocentẽ q̃nq; sciẽter: q̃nq; ex falsis allegatis: iudex sine peccato mandat occidi. Sciẽter vt in crimine lese maiestatis / vbi p̃ris pctõ filius occidit̃. Nã ꝛ de9 q̃nq; iustũ cũ impio ĩterficit. vt. xlv. di. sed illud. Sz forsitã hoc potest argui esse cõtra legẽ dei. videlicz q̃ vigore legis hũane innocẽs occidat̃ cõtra p̃ceptũ dei. neq; eĩ constitutionib9 hũanis lex diuina potest abrogari. ꝛ hoc ego teneo. Nec obstat q̃ iudex debet iudicare ſm leges/ qr intelligit̃ q̃n lex nõ est cõtraria diuino precepto. Quandoq; ex falsis allegatis ꝛ ꝓbatis iudex absq; culpa potest innocentẽ condẽnare. qr debet eum reputare reũ/ quem lex reputat. Ubi tamẽ iudex haberet noticiam de innocentia accusati. nõ debet eũ iudicare. vt ptz de pilato/ q̃ potius debuisset officio renũciare q̃ innocentẽ condẽnare. potest etiam aliomõ facere vt innocens liberet̃. Jgnoranter tamen cõdẽnãs innocentẽ nõ videt̃ peccare.

¶ Tertia ꝓpositio. Scienter ꝛ absq; diuino mãdato innocentem occidere nullomõ licz. patz qr precipitur. exo. xxij. Jnsontem ꝛ iustuz non occides. Quod imperauit daniel illis iniquis senib9 q̃ condẽnauerant susannã ad mortẽ. dañ. xiij. imo vt dicit̃. ff. de penis. l. absentẽ. potius est reus absoluendus: q̃ innocẽs condẽnandus. diuino aũt mãdato interueniẽte hoc fieri põt. vt patz i abrahã q̃ voluit ad preceptũ dei ꝓpriũ occidere filiũ. ge. xxij

¶ Secũdũ documentũ est q̃ inuidia non patit̃ alienũ decus honorandum Ideo iudei non poterant pati gloriã chr̃isti. Nam ſm oratiũ. Jnuidus alienis marcescet bonis opimis. Et videt alteri9 ꝓspera cũ lachrimis. Sic legitur. j. reg. iij. q̃ hely nõ poterat videre lucernã accessam. Sic inuidi nõ possunt intueri gloriã ꝓximi. Ad malum autẽ libẽter aspiciũt. eccli. xiij. Ocl's mal9 ad mala. ideo dicit Ouidi9 q̃ inuidi ris9 abest nisi quẽ fecere dolores.

¶ Tertiũ documentum est q̃ inuidia prebet animũ excruciandũ. quia inuidia siculi non inuenere tyrãni maius tormentũ. eccli. xxvij. dolor consumet eos anteq; moriantur. Job. xv. anteq; dies ei9 impleant̃ peribit ꝛ manus ei9 arescent. i. opera inutilia erunt. ledet̃ quasi vinea in primo flere. i. extricabit̃ omni gratia dei non valens proferre bonum fructum.

¶ In introductione sermonis dixi repente veniens ab vniuersitate qr non cogitaueram sermonẽ/ q̃ xp̃s hodie in

euangelio dixit orans pater clarifica me claritate quam habui apud te anteq̄ mūdus fieret. non solū eñ claritatem habebat christus ab eterno qua deus erat: sed etiam q̄ predestinatus erat ab eterno filius dei. Ro.j. Sunt qui claritatē appetūt huius mundi. i. diuitiarū atq̄ honorū. sed hec non petitur a iustis: q̄ nō est apud deū vera claritas hec. Et quidā hanc claritatē q̄ in pūcto trāsit sequunt ꝓpetue tenebre ifernales. Justi ꝯo i pñti quidē inuoluuntur tenebris. iob. xxxvij. qñ iustum circūdat deus tenebris. Job. iij. idest tribulationib⁹. sed post has tenebras sequit perpetua lux. iuxta illud. iob. xvij. post tenebras spero lucē. Si christus anteq̄ claritatē habuerat sessionis ad patris dexterā fuit passiōis tenebris inuolutus. q̄ oportuit xp̄m pati ⁊ ita intrare in gloriā suā. Clarificantur autē hoīes ab hoībus sepe falso/ ⁊ deprimuntur q̄ clarificari meruerunt. Ideo nonq̄ seipm cōmendat aut ab hoībus cōmendat ille ꝓbatus est: sed quē deus cōmendat. q̄ nūq̄ falso deus quēq̄ clarificat q̄ nouit merita hoīm. Hā ⁊ magnanimus nō appetit quidē a multis laudari sed ab hijs qui nouerūt virtutes ei⁹. j. mo. c. xxvj. Clarificat autē aīa si ad deū cōuertat recipiendo influentiā luminis dei. sicut thorax ad solē. Qñ igit cōuersa est ad terrā q̄ obscura est nō pōt clarificari. vel nube siue fumo supbie. Uertat igit faciē nō tergū. hie. ij. ad dñm q̄ est sol iusticie. sap. v. ⁊ ab eo claritatem accipiet. qđ fit qñ affectū ꝓtit ad deū. Affectus siquidē facies est aīe. licet aūt oēs aīe btōrū ad deū querse claritatē accipiant ab eo Maria tamen pre ceterꝯ primius ipm respicit quasi aqlla irreuerberatis oculis. ⁊ iō pre ceteris clarior ē quā salutabim⁹ dicētes Aue

¶ Dominica in ramis.

Multi bellantes aduersum me. pš. lv. Susceptum hodie dñm plurimo cū honore hierosolimis legimus. Nullibi autē amplioze susceptū honoze diserim/ q̄ virginis in vtero/ ibi spiritus virginis exultabūdus obuiam venit/ dicens Magnificat anima mea dominū. Et exultauit spiritus me⁹ in deo salutari meo. Sic pueri hebreorum clamabant dicentes. Osanna filio dauid. benedictus qui venit in nomine domini. Intellectus marie obuiam venit intelligendo eum (qui veniebat) esse filium dei ⁊ assentiēdo ꝓstrauit ramos oliuaꝝ ante pedes eius. quia per fidē captiuat intellectus in obsequiuꝫ xp̄i. ij. coꝝ. x. Obuiam quoq̄ venit memoria/ memorando q̄ de xp̄o in prophetis habebantur. pš. cxviij. Memor fui nocte nominis tui dñe. idē. lxxvj. memor fui dei ⁊ delectatus sum/ ⁊ hec ferebat ramos oliuarū in manib⁹. q̄ maximū est solacium habere in manib⁹ sanctos libros. j. macha. xij. Voluntas vero obuiam venit vestimenta sternens in via. quia per consensum se totaliter deo submisit dicēs. Ecce ancilla domini fiat michi ſm verbum tuum. Luce. j. Ut igitur digne domino veniamus obuiam: dicamus Aue maria.

¶ Multi bellantes aduersum me vbi supra.

¶ De presenti euangelio tria sumim⁹ documenta. videlicet.

q̄ est christo obuiandum.

q̄ est lignum florid̄um deferendum.

Et q̄ est dulce carmen domino decantandum.

¶ Quo ad primuꝫ dico. q̄ multiplex est obuiatio. vnde quidem resistendi causa occurrunt. vt armigeri armigeris. Hoc modo darius alexandro venit obuiam a quo fugatus bis/ tertio mortem a besso noto ex suis accepit. Sic pompeius iulio cesari venit obuiam apolonie. vbi victoriam si sequutus fuisset obtinuisset. Sed hoc modo contra dominum obuiam ire non possumus. quia impossibile est illi resistere. Juxta illud. Job. ix. Quis restitit ei ⁊ pacē habuit: ⁊ hester. xiij. Nō est q̄ resistat maiestati tue/ ergo hūilie m⁹ illi aīas nr̄as. iuxta illō. eccli. xiij.

humiliamini sub potenti manu dei. j. pe. v. hūilitate sola placari potest dē iuxta illud. pſ. l. Cor cōtritū ⁊ hūiliatum deꝰ nō despicies. ¶ Nōnullis vero sic obuiare oportꝫ vt latroni. C. qñ liceat vnicuiqꝫ se sine iudice vīdicare. l. j. in fi. nullꝰ parcat militi: cui obuiare oportꝫ telo sicut latroni. In talibꝰ obuiationibꝰ bellorū multi moriunt ⁊ prosternūt. ¶ Aliq̄ ꝯo non armis obuiant sed muneribꝰ ⁊ legatis. iuxta illud. lu. xij. vbi dicit dñs q̄ rex q̄ sentit se nō posse resistere fortiori venīēti cōtra se: mittēs legationē rogat ea q̄ pacis sunt. Sic iacob obuiam misit legatos ⁊ mūera fratri suo esau. geñ. xxxij Sic ⁊ nos obuiā dño contra peccata nſa venīēti ad iudiciū venire debem⁹ premittēdo gemitꝰ. lachrimas. orationes/ elemosinas. ieiunia. et opa bona. quibꝰ placabit deus. ¶ Nōnulli vero veniūt obuiā causa honorādi sicut hodie iudei obuiā venere dño. qđ ⁊ nos facimus/ cū ciuitatē amoris huiꝰ mūdi ⁊ ppie delectatiōis ſm carnē/ egredimur: ⁊ affectu opeꝫ dño obuiā venimus. Sciāt aūt mundani hoīes qñ oportꝫ diē messionis extreme mīe opibus preuenire. extra de pe. ⁊ re. cū ex eo. ¶ Nōnulli ꝯo a casu alteri obuiāt. nō ex proposito. Sic multi nō cogitantes obuiant xpō iudici p subitā mortē Sic armigeri qñcꝫ hostibꝰ obuiāt insperato qua obuiatione turbant: ⁊ sepe vincunt. ergo oportꝫ futuris casibus prudēter occurrere. xxiij. di. c. in nomine dñi. Et preuidere debemus quod cōtingere potest. ff. locati. l. si qs domū. Ideo dicit deutero. xxxij. Vtinam saperent ⁊ intelligerēt ac nouissima prouiderēt. Fatui ergo sunt q̄ tantūmodo presentia cogitāt. qz ſm boe. Non quod ante pedes habemus sufficit intueri. rerū exitus prudentia metitur. Stemus igit parati vt quacūqꝫ hora dñs venerit/ nos vigilantes inueniat. vt ipe monet. ergo ſm sene. Dis dies velut vltimꝰ ordinandꝰ est. nā vt ait idē Sene. multos vitā differentes mors incerta ꝓuenit. ⁊ de pe. di. vij. c. nullus dicitur q̄ multos solet decipere penitētia serotina. Nos aūt oportꝫ ꝓcessionaliter obuiā ire xpō. qz dicit q̄ processerūt obuiam ei. Est autē triplex ꝓcessus. videlicꝫ causarū virtutum/ ⁊ viarū. Causarū autē ducūt aduocati q̄ non semp eūt obuiā xpō. i. veritati. saltim ad eam honorandā. plures aūt ad oppugnandā/ qz resistūt veritati. ij. thi. ij. beatꝰ q̄ nō est inuolutꝰ hijs laqueis processuū. Alius est processus virtutū. de quo dicit. puer. iiij Justorū semita quasi lux splēdēs procedit ⁊ crescit vsqꝫ ad pfectā diē. Ad quod hortat. pſ. xliij. intēde ꝓspere ꝓcede ⁊ regna. Intēde scilicꝫ affectū diligēdo deū ⁊ hoc est intēdere ꝓspere. quia vbicūqꝫ alibi intendat extra deū nō ꝓspere intendit. ꝓcede scilicꝫ bene agendo/ ambulādo de virtute in virtutē. ⁊ regna cum deo scilicꝫ/ qz bonis operibꝰ acquirit regnū dei. Alius est processus viarū seu passuū. ⁊ sic fit processus ad bellū. Dicere. xlvj. procedite ad bellū. Est ⁊ alius processus cogitationū ex corde. Math. xv. Quod ꝓcedit ex ore ⁊ ex corde hoc coinquinat hominem. Nam ex corde vita procedit. prouer. iiij. Omni custodia serua cor tuū: quia ex ipso vita procedit. ex ipso quoqꝫ mors procedit. iiij. regū iiij. Mors est in olla. i. in corde bulīēte concupiscentia. Ad eundū autem ad processionē more ecclesiastico/ oportꝫ primo habere episcopū qui est xps in capite omniū. Michee. ij. Est eñ episcopus ⁊ pastor animaruꝫ nostrarū. j. pe. ij. in fi. Dic eñ verus est pastor qui aīam suā dat pro ouibus suis. Joh. x. ⁊ pontifex ſm ordinem melchisedech qui seipsum pro nobis obtulit hostiaꝫ deo. heb. v. Dic dignā ducit iustorum ꝓcessionē. Canonici in hac ꝓcessione sūt apli ⁊ martires/ q̄ sūt induti lineis vestibꝰ albis. i. dealbatas hñtes stolas in sanguīe agni. apo. vij. Nigrū aūt caputiū hñt duplicatū grisea pelle. quia cooperti fuerunt confusione ⁊ tribulatione in hoc seculo/ q̄ significat per caputiū nigrū. iuxta. pſ. xliij. Operuit

confusio faciẽ meam. sed capuciũ est duplicatum nigrisea pelle. que significat spem. ꝑm interpretationẽ siquidez cõmunẽ griseus color significat spem: Sic tribulatio iustorũ spem habet annexam. iuxta illud. sap. ij. Si corã hominibus tormenta passi sunt spes illorum immortalitate plena est. In paucis vexati in multis bene disponentur ꝛc̃. Et Roma. v. dicit̃ ꝙ tribulatio patientiam operat̃. patientia autẽ ꝓbationem. probatio vero spem. ꝛc̃. O q̃ beati qui in hac ꝓcessione caputio nigro teguntur cum xp̃o ꝓcedentes in tribulationibus ꝛ patiẽdo sperantes/ quoniã ꝑm multitudinẽ dolorũ in corde consolationes dei letificabunt animam. ps̃. xciij. Oportet em̃ per mltas tribulationes nos intrare in regnum dei. actu. xiiij. Cantores in hac processione sunt sancti doctores qui cecinerunt dñi laudes. ita ꝙ in omnẽ terraz exiuit sonus eorũ: ꝛ in fines orbis terre verba eoꝝ. ps̃. xviij. Hij induti sunt cappis/ quia pontificali dignitate prediti sunt. vt gregori⁹. augustinus. ambrosius ꝛ alij multi.

¶ Parui chorales sunt innocentes ꝛ virgines/ qui non coinquinati sunt cũ mulierib⁹. Apo. xiiij. sed paucos hijs temporibus puto inueniri in ꝓcessione virgines tam masculos q̃ feminas Hij autem cãtabant canticũ nouum quod nemo poterat cãtare nisi ipsi. qꝛ dicere virgo sum nullus penitens potest: quoniã irreparabilis est virginitas amissa. C. de raptu virginũ. l. vnica. Ceroferarij hui⁹ processionis sunt boni sacerdotes. quibus dicit̃. math. v. vos estis lux mundi. ꝛ phi. ij. Sitis simplices sine querela filij dei sine reprehensione in medio nationis praue ꝛ peruerse: inter quos lucetis sicut luminaria in mũdo. verbũ vite continentes. ꝛc̃. sed heu nobis quia hodie pene extincta sunt hec luminaria / que de⁹ accendat. Crucem vero portat accolitus. i. status religiosorum. iuxta illud Qui vult venire post me abneget semetipsum ꝛ tollat crucez suã ꝛ sequat̃ me. math. xvj. Sed notãdũ est ꝙ oportet crucem ferre rectã nõ tortam. erectam. ꝛ non inclinatã Bedelli autẽ dirigentes processionẽ sunt sancti angeli/ qui sunt administratorij eoꝝ qui hereditatem capiũt salutis. heb. j. in fi. ꝛ ps̃. xc. Angelis suis deus mãdauit de te: vt custodiant te in omnib⁹ vijs tuis Immittit aũt angelos in circuitu dominus timentiũ eum: vt eripiant eos. ps̃. xxxiij. Non cessant igitur circuire ꝛ dirigere processionẽ dñi: in qua sunt omnes iusti bene coniuncti ꝛ ordinati quia oẽs iusti sunt concordes ꝛ pacifici. Inordinati autẽ ꝛ discordes in processione dñi non admittunt̃. sed expelluntur. Ideo nec oblationes dissidentiũ recipit dñs. xc. di. oblationes. ideo dicit prudẽ. Nil placitũ sine pace deo nec munus ad arã cũ cupias offerre probat. si turbida fratrẽ mẽs impacati sub pectoris oderit antro. quod totum elicitur. math. v. Si offers mun⁹ tuũ ad altare. ꝛc̃. Ergo simus in pace vt dño placeam⁹. ne habeat occasionẽ dñs dicendi verba sumpta pro themate multi bellantes aduersum me.

¶ Secundũ documentum est ꝙ est a nobis xp̃o obuiã euntibus lignũ floridũ deferendũ. iuxta illud. eccl̃i. xxxix Florete flores quasi lilium. Oportet enim nos esse sicut lignũ quod nunq̃ desinit facere fructũ Hie. xvij. Sicut vir qui stat iuxta aquas sacrarũ scripturarũ dant fructũ in tẽpore suo. ps̃. j. Lignũ aũt aridũ maledicit̃. math. vij. Et igni deputat̃. ioh. xxv. Non potest autẽ arbor facere fructũ nisi rore celi irroretur. Sic aĩa non potest meritorium opus producere sine gratia. Joh. xv. Sine me nichil potestis facere. Sed que poterit excusatio iuuare parisieñ. si non afferant fructum bonũ cum sint plantati iuxta aquas sapientie ꝛ scientie. que parisieñ. agrum iugiter interfluunt: quotidianos habent predicatores / ãmonitores assiduos / exempla religiosarũ personarũ. Sunt autẽ arbores ferentes quidẽ frondes sed nec flores odoriferos/ nec fructus

vt salices ⁊ populi. quibus comparantur habentes honestoꝝ sciẽtiam atq; diuinoꝝ absq; exercitio eius. quos philosophus dormienti comparat. ij. mo. c. vj. Et ibidem. c. x. dicit. nõ eum esse felicem qui habet scientiam ⁊ nescit ex quibus constet felicitas: sed qꝝ habet vsum earum rerũ quibus cõstatur felicitas. sic dicitur. Osee. x. vitis frondosa israel. Ex hijs etiam sunt nõ nulli qui multa loquacitate disputant fabulanturq; de celestibus. nichil vero in opere exercent. Sed dicit prosper. ꝙ fari rectum: miserũ est: ⁊ viuere praue. Horũ quoq; numero facile sociantur hipocrite / qui solis cerimonijs ⁊ exteriore apparẽtia demõstrãt sanctitatem: nichil intra ferentes odoris caritatis ⁊ sanctitatis. quĩ potius ambitionem atq; inuidiã ⁊ corruptissimam in visceribus mentem. Sũt alie arbores et folia: ⁊ flores proferentes / sed nõ fructus. quemadmodũ vlmus aut plantatio rose. quibus assimilantur habentes quidem scientiam diuinoꝝ / eaq; pro tẽpore seruantes. sed citius deferentes / qui ad tempus credunt / sicut flores pro tẽpore stant / ⁊ in tempore tẽptationis recedunt. lu. viij de quibus dicitur. pſ. xij. Tanq; flos agri sic efflorebit. Alie sunt arbores q̃ proferunt frondes: flores et fructus / vt amigdala. oliue. pomeria. ⁊ huiusmodi. tales sunt qui ⁊ bona sciũt ⁊ bona volunt. ⁊ bona faciũt. videat vnusquisq; ramum quẽ in manu gestauit hoc mane. an flores habeat ⁊ fructus puto paucos esse.

¶ Tertiũ documentũ est ꝙ est dulce carmem dño decantandũ. quia pueri hebreorum cecinerũt domino. Osanna filio dauid. benedictus qui vẽit in nomine dñi. Sunt enim dicẽtes osanna. i. laudem dicentes: sed nõ filio dauid. Sicut sunt adulatores / qui beatificant principes: sed dicitur. Esa. iij. Populus meus qui beatum te dicunt ipsi te decipiunt. ⁊ viam gressuũ tuorum dissipant / sed vt dicitur. Esa. ix. qui beatificant populum istum et qui beatificantur precipitati. Alij dicunt Osanna filio dauid. i. laudant christũ ore quidem / sed non corde neq; opere Esa. xxix. ⁊ Math. xv. Populus iste labijs me honorat. cor autem eorũ lõge est a me. Ideo hij non dicunt benedictus qui venit in nomine domini. Tales sunt mali religiosi ⁊ viri ecclesiastici / de quibus dicitur. pſ. lxxvij. dilexerũt eum in ore suo ⁊ lingua sua mentiti sunt ei. ⁊c. Alij vero dicunt hymnum completũ. Osanna filio dauid. benedictus qui venit in nomĩe domini. quia sicut labijs honorãt / sic corde recipiunt dicentes. Benedictus qui venit in nomine domini. In quo cantu est tenor veritas iusticie. quam oportet semper recte seruare. sicut tenor semper tenet lineam suam. qui autem vacillat non bene canere potest / ⁊ facit errare alios inducens dissonãtiam. Ideo dicitur michee. vj. ꝙ facere iudicium ⁊ iusticiã ⁊ ambulare recte coram deo placet illi. In hoc cantu tenens supremum est caritas que supereminet omnibus virtutibus. j. Chorin. xiij. Que est recta voluntas iuncta deo inseparabiliter de pe. di. ij. Caritas est vt michi videtur. Contra tenor est misericordia / que in alijs temperat seueritatem iusticie. sicut dominus facit. de peni. di. j. vide benignũ dñm mĩam cũ seueritate miscentem. Bassus est hũilitas que semp deprimit mentẽ. ⁊ sicut ille meliorẽ vocẽ habet qui bassiorẽ seu depressiorẽ habet vocem. Sic qui profundius se humiliat coram deo gratior est illi. eccli. vij. Humilia valde spiritũ tuum. hãc vocem habuit illa gloriosa virgo q̃ cecinit. Respexit humilitatẽ ancille sue lu. j. Ergo cantemus dño glorioſe eñ honorificatus est / exo. xv. Cãtate dño ⁊ bñdicite noĩ eius. annunciate de die in diẽ salutare ei⁹ / Sed qñ multi sunt obuiã venientes dño vt resistant saluti eius per peccatorũ oppositionem / digne dicit verba sumpta pro themate. Multi bellantes aduersum me. ⁊c.

¶ Feria secũda post dñicam in Ramis.

Multi bellantes aduersum me.ps.lv. In presenti euãgelio Joh.xij.dicitur q̃ fecerunt cenã dño in bethania. vbi maria sumpto vnguento precioso vnxit pedes dñi ꝛ domus repleta est ex odore vnguẽti. Sic in vtero virginis fecit deus nuptias filio suo/ vbi maria ẽgo preciosum effudit vnguentũ caritatis humilitatis fidei/ ꝛ virginitatis: confectũ radicibus/ cuius odore deus ipse delectat? est ideo canit.cã.j. dum esset rex in accubitu suo nardus mea dedit odorem suauitatis. vt igit̃ nos dignũ dño offeram? vnguentũ mariã salutem? Aue.

¶ In presenti euangelio tria sumim? documenta. videlicet q̃ mirabilis est christi dignatio nobiscum epulantis. Secundo. q̃ impreciabilis est estimatio anime redolentis.

Tertio. q̃ detestabilis est malignatio auaricie murmurantis.

¶ Circa primũ dicit̃ q̃ ante sex dies pasche venit iesus bethaniã vbi lazarus fuerat mortuus quẽ suscitauit iesus. fecerũt aũt ei cenã ibi/ ꝛ martha ministrabat. lazarus vero vnus erat ex discumbentibus cũ eo. In quibus verbis primo tangit tempus opportunum ibi ante sex dies pasche. Ostendens quoniã sex dierũ nobis dantur indutie ad bene operandũ. Sex etem̃ diebus fecit deus celũ ꝛ terram ꝛ que in eis sunt.geñ.j. Sic sex diebus oĩe tempus vite hominis comprehẽditur in quo bonũ operari debem?.gala.vj. dũ tẽpus habem? opemur bonũ. Nã in die festo pasche.i.in morte/ nõ licebit opari.ioh.ix. venit nox i qua nemo põt opari. Qui aũt hijs sex dieb? nult opari: nõ poterit ad pascha q̃etis ppetue puenire. Sũt igit̃ qui nũc suũ pascha faciũt/ q̃ in labore hoĩm nõ sunt/ vt magnates oẽs: hij laborabũt in eternũ i inferno.ps.xlviij.nec pderit illis labor eor.q̃ vero nũc laborãt bene agẽdo/ pascha cũ xpo ppetue q̃etis hẽbũt

¶ Scdo tangit locũ congruũ. dicẽs venit in bethaniã. que interpretatur. domus obedientie. Neq̃ em̃ venit dominus ad cenandũ in domo superbor̃ ꝛ rebelliũ. sed obedientiũ ꝛ humilium quia respicit ad humiles spiritu.esa. vl. Ad quem respiciã nisi ad pauperculum ꝛ contritũ spiritu ꝛ trementem sermões meos.idez.lvij. Excelsus habitans eternitatem ꝛ cũ contrito ꝛ humili spiritu. vt viuificet spiritum humilium ꝛ contritor̃. Nã etiam bethania interpretatur domus afflictionis. In domo igitur contritor̃ ꝛ afflictorum per penitentiã dominus habitat Esa.lxij. vt mederer contritis corde. vt consolarer lugentes misit me dominus. Interpretatur etiã bethania domus doni dei. sic dñs habitat cũ hñtibus donũ gratie. quã ipse prebet.

¶ Tertio tãgit mysteriũ factũ. dicẽs vbi lazarus fuerat mortuus quẽ suscitauit iesus. ecce qualis domus in quatam mirãdum patratũ est opus. Sic spiritualiter venit dñs in aiam/ q̃ per penitentiam est a mortuis suscitata. Ephe.ij. cũ mortui essetis in delictis ꝛ peccatis cõuiuificat vos. Ergo surge q̃ dormis ꝛ exurge a mortuis/ ꝛ illuminabit te xps.ephe.v. Nullus mori põt vbi phẽnis est vita. xps em̃ vita est ioh.xiiij. nõ igit̃ mors ꝛ vita simul habitant. si quis autem peccatis obrut? est: christum inuocet ꝛ reuiuiscet.

¶ Quarto tangit cõuiuium paratũ. Ibi fecerunt aũt ei cenam ibi/ in qua cena martha ministrabat. Quod est quintum. videlicz officium necessariũ ꝛ lazarus erat vnus ex discumbentibus. quod est sertum. i. comitatũ gratũ. Nẽsa firmit̃ collocata nõ vacillãs est ꝓpositũ firmũ nõ reuertẽdi ad peccata. Nã optimũ est gra stabilire cor. heb.vltimo. Sal est sapiẽtia qua sapimus corã deo/ quod quidẽ sal habent qui deo placere sciũt. Nappa alba et munda est conscientia munda/ nõ maculata luxuria/ neq̃ luto auaritie/ neq̃ fumo superbie/ neq̃ inuidia/ neq̃ iracundia/ nec alio quouis peccato. Conuiuium autem fuit paratum occisis altilibus seu alitibus. i. peccatis

ſuperbie/arrogantie/iactantie/ temeritatis/pręſumptiõis/ambitionis. In hoc conuiuio interficiũtur etiam oẽs peccatores terre. pſ. c. i. thauri luxurie. vituli diſſolutiõis/arietes inuidie boues pigricie/ lepores puſillanimitatis cerui vanitatis/ aper iracundie/et cetera huiuſmodi. Magiſter autẽ hoſpicij eſt ratio. que oĩa debet dirigere quia genus hominũ ſolum ratione viuit. j. metha. Hã ſm ſenecã. Optimũ in homine eſt ratio. hac antecellit animalia/ſequũt deũ. vbi autẽ hic eſt magiſter domus nõ habet imperiũ. chriſtus non venit ad cenandũ/quia nemi nem diligit deus niſi eũ qui cũ ſapientia inhabitat. ſap. vij. Locus autẽ eſt voluntas que cibaria diſponit / qr voluntate maleficia diſtinguunt. extra de ſen. excõ. cũ voluntate. ſic ꝛ opera bona. quia voluntas in oĩbus ſpectatur. C. de nuptijs. l. in copulandis. Volũtas eñ condimentũ cibis apponit vel approbationis. i. ſuauis guſtus vt placeant deo. vel reprobationis. i. vt diſpliceant/quia deus plus intentionem reſpicit ꝙ opus: quoniã etiã opus bonum ex genere/malũ efficitur ex intẽtione. Seruitor aũt in hac cena eſt intellectus q negociatur diſcurrẽs huc ꝛ illuc. Vinũ in cena eſt ſpiritualis leticia/quoniã vinũ letificat cor hominis. pſ. ciij. vinum albũ ſiue aqua miſcetur vinũ: ſũt lachrime. pſ. cj. potum meũ cum fletu miſcebã. idẽ. lxxix Potũ dabis nobis in lachrimis. Aula eſt affectio ſiue liberũ arbitriũ. que debet eſſe aperta xpõ. apo. iij. Ego ſto ad oſtium ꝛ pulſo: ſi quis mihi aperuerit intrabo ad eũ ꝛ cenabo cũ eo/ ꝛ ipſe mecũ. ſed huc non debent intromitti extranei ꝛ latrones q aſportare poſſent ıocalia. hij latrones ſunt male cogitationes que deprędant aĩam. oſee. vij. fur ingreſſus eſt ſpoliãs. Adorate igitur dñm in aula ſcta eius. pſ. xxvij In hoc cõuiuio habent cãtores ꝛ muſici. pſ. xlj. In voce cõfeſſionis ꝛ exultationis ſonus epulantis. Martha miniſtrat in conuiuio / quia vita actiua offert contẽplatiue quod comedat. i. materiam orandi ꝛ ad deũ recurrẽdi. Item qr ſuſtentat vitã cõtemplatiuã que ſine actiua ſtare non poſſet. Hic lazarus reſuſcitatus recũbit in cena/ quia peccator per penitentiã viuificatus in conſolatione admittitur/ q ſacco conciſſo leticia circundat. pſ. xxix O beati qui in hanc cenã admittũtur Amicos certe eſſe oportet ꝛ familiares. ideo dicit. cã. v. Comedite ꝛ bibite amici: ꝛ inebriamini chariſſimi. beati dicũtur qui vocati ſunt ad nuptias agni. apo. xix. Ecce q̃ta xpi dignatio qui dignatur in domũculã aĩe noſtre cenam facere. ꝛ profecto ipſe oĩa ſecũ cibaria vel ſaltem condimentũ affert quo bona fiunt. i. gratiam. Poſſet hic aliquid dici de ſacramẽto altaris. ſed quia veniunt hoſtes ad turbandũ conuiuantes. i. paſſiones ꝛ occaſiões peccatorũ que impediũt aĩam a cena dñi digne dicit verba ſumpta p themate. Multi bellantes aduerſum me.

¶ Secundũ documentũ eſt q̃ impreciabilis eſt eſtimatio anime penitẽtis iuxta illud. Non eſt condigna põderatio aĩme continentis. eccli. xxvj. ꝛ circa hoc dicit in euangelio. maria ergo accepit libr̃ã vnguẽti nardi piſtici precioſi: ꝛ vnxit pedes ieſu: ꝛ domus impleta eſt ex odore vnguẽti. Jam redolet maria que prius fetebat/ quia vnguentũ precioſum portabat. confectũ ex nardo humilitatis que maxime in cõſpectu dei redolet. cã. j. dũ eſſet rex in accubitu ſuo nardꝰ mea dedit odorem ſuauitatis. Sic omnes penitẽtes humiliati placent deo. pſ. l. Cor cõtritum ꝛ humiliatũ deus non deſpicies. Sed nunquid humiliatũ eſt cor nr̃m: nunquid penitet nos offendiſſe deum ꝛ amiſiſſe gratiã eiꝰ q p nobis ad mortem vadit: q ſeipm nobis in cibũ tradit Secũdo conficitur vnguentũ ex mirrha caſtitatis. Mirrha eñ ſeruat corpus a putrefactiõe. Mõ igitur vnguẽtum odoriferũ habent luxurie dediti Ua fetidi peccatores. ve vobis qr indigni cena xpi iudicabimini. In hoc

vnguento etiam est balsamum nõ mixtum caritate. Eccli. xxiiij. i. caritas pura non mixta terrenis affectibus. Hoc vnguentũ non habent inuidi putrescentes: q̃ putredo ossium inuidia puer. xv. Non igitur venirent ad cõuiuium dñi: neq̃ auari: qui nõ modo non vngunt pedes dñi. verum etiã excoriant pedes. i. pauperes: sed q̃ non erunt in hac cena dñi: erunt collocati in coquina inferni. Ungebat igit̃ maria pedes ieſu. Jesus autem cor eius impinguabat. Qui enĩ vngit pedes Jesu dans pauperibus elemosinam/ vnctionem a dño recipiet in corde. i. gratiam. Effuso autem vnguento domus odore repleꝝ. Neq̃ enĩ sapit vnguentum reclusum: sed effusum. Sic bona fama diuulgata sapit. Cantic. j. Oleum effusum nomen tuum. Beati qui effundunt bonam famã qui christi bonus odor sunt. ij. Corint. ij. Sed inuidi hũc odorem inficere querunt. vt feteat. Exo. v. Fetere fecistis odorem nostrũ. Impediunt enim suis detractionibus ne ceteri currant in odorem vnguentorũ iustitie. Can. j. Sũt autem qui effundũt odorem pessimũ male vite ⁊ scandalose. Alij proferũt odorem fumi. Sap. xj. Heu q̃ multi sunt ecclesiastici prelati qui fetentem hominibus prebẽt sue cõuersationis odorem/ qui deberent odorẽ suauitatis effundere. sicut ager plen⁹ cui benedixit domin⁹. Genĩ. xxvij. Ideo dicitur Esa. iij. Erit p̃ suauitate fetor. et quidem hoc odore atq̃ fetore mundus inficitur: sicut dicitur q̃ ex putrido anthiochi corpe odor et fetor emanabat quo grauabatur exercitus. ij. Macha. ix. Aspice nunc Mariam vnguentum deferentẽ christi pedes vngentem: capillis tergentem: et domũ odore suaui replẽtem. Sic anima deuota in christi conuiuio vnguentũ habet deuotiõis quo vngit pedes: id est humanitatem domini contemplando et passionem eius deplorando.

¶ Tertium documentum est q̃ detestabilis est malignatio auaricie murmurantis. Quia dicitur q̃ discipuli id est iudas cõmotor aliorum murmurabant dicentes. Quare hoc vnguẽtum non venundatũ est trecentis denarijs ⁊c. Ubi notãdum q̃ ꝑm Johãnem solus iudas murmurauit/ nõ q̃ de egenis pertineret ad eum/ sed q̃ fur erat: et loculos habens ea q̃ christo donabantur portabat/ et putabat se potuisse in hoc lucrari. Unde quoniam ad oñe maleficiũ impellit auaricia: hec iudam ad sui dñi pepulit p̃ditionem/ qui tandem laqueo se suspẽdit. Murmuratores igitur sunt socij iude proditoris. Solent antẽ pleriq̃ subditi cum aliquid viderint in honorem prelatorum aut necessitates expendi subito venena murmurationis emittere: et quare hoc fiat inquirẽdo querelare. Sed dicit̃ Sap. j. Custodite vos a murmuratione q̃ nihil prodest: ⁊ a detractione parcite lingue/ quia sermo obscurus in vacuum non ibit ⁊c.

¶ Feria tertia post dñicam in ramis palmarũ.

Multi bellantes aduersum me. ps. lv. Hodie non habemus euangeliũ nisi passionem quam oportet inci pere ꝑm Mattheũ. xxvj. vbi dixit domin⁹ discipulis suis. Scitis quia post biduum pascha fiet. ⁊ filius hominis tradetur vt crucifigatur. vbi tangit certitudinem noticie/ dicens scitis. Nam scientia est eorum que habentur per demonstrationem Ideo est certa. fides autem est de incognitis per sensus/ ⁊ indemonstrabilibus. Hebreo. xj. Opinio aũt est de dubijs et que aliter se possunt habere. Sciebant autem discipuli q̃ festũ pasche fiebat tali tempore apud iudeos: quia hoc sepius/ imno semper fieri viderant. Hunc vero sic est q̃ plus hijs que sciuntur/ q̃ hijs que creduntur homines attendunt: dicentes illud Eccls. vj. Melius est videre q̃

cupias: q̃ desiderare q̃ nescias.

¶ Secundo tangit artitudinem letitie: ibi post biduum. Breue enim est tempus.j. Lor. vij. et quidem temp⁹ letitie huius mundi: quia gaudiũ hypocrite ad instar puncti. Job. xx. Biduum habemus in hac vita: id est vnã diem iuuentutis: et vnam senectutis. vnam diem penitentie: et vnam venie vnam diem dulcedinis: et vnã amaritudinis. ¶ Et post hoc biduum fiet pascha. vbi tangit tertium. i. pulchritudinem glorie. Nam festũ pasche est festum resurrectionis ⁊ glorie. Transeamus ergo digne hoc biduum in dolore ⁊ veniamus ad pascha cũ honore. Scõm autem interpretationẽ hebraicam pascha interpretatur transitus. Sic nos post biduũ facim⁹ trãsitum a vita ad mortem. dicitur enĩ nobis. transi hinc/ ⁊ vade in iudeã. Joh. vij. Transi quasi terram tuũ fluuium filia maris. Esa. xxiij. Terram quasi fluuiũ transit homo: qui vitam in terreno corpore flumĩs more percurrit. j. Reg. xiiij. Oĩes morimur ⁊ quasi aque dilabimur in terram que non reuertuntur.

¶ Quarto tangit amaritudinem calamitatis future dicens. et filius hominis tradetur vt crucifigatur. vbi notat turpitudinem mortis obscure. vbi patet christum presciuisse que vẽtura erant super eum. Johan. xviij. Hic enim predixit suam traditionem et crucifixionem. Tradetur ergo dominus iustus pro iniustis. j. Pet. iij. tradetur volẽs. Esa. liij. Oblatus est quia ipse voluit/ non quidem pro peccatis aut delictis suis: sed nostris. j. Pet. iij. Pro peccatis nostris mortuus est iustus p iniustis. Sed neq̃ traditus iudici iusto/ sed iniquo. j. pe. ij. Tradebat autem se iudicanti iniuste/ qui peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum. Traditus est ab amico falso: a propo. seruo: a familiari domestico. Ideo dicebat Luc. xxij. Ecce manus me tradentis mecum est in mensa. Ideo dicit ps̃. liij. Si inimicus meus maledixisset mihi sustinuissem vtiq̃. et si is qui oderat me super me magna locutus fuisset: abscondissem me forsitan ab eo. tu vero homo vnanimis dux meus et not⁹ meus/ qui simul mecũ dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauim⁹ cum consensu ⁊c̃.

¶ Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur cayphas: et consilium fecerunt: vt Jesum dolo tenerent et occiderẽt. Dicebant autem. Non in die festo ne forte tumultus fieret in populo. De hoc consilio diximus supra in sermone ferie sexte: post dñicam de passione. vnum superest dicendum q̃ dicit̃ vt eum dolo tenerent et occiderent. Prouerb. xij. Dolus in corde cogitãtium mala. qui autem pacis ineunt consilia sequitur eos gaudium. Non tamen oĩs dolus est malus: sed est bonus et malus dolus. ff. de dolo malo. l. j. Bonus dolus est qui contra hostem machinatur. Isti vero dolum malum exercebant. Post autem hoc: consilium factum recessit dominus a iudea et iuit in regionem iuxta desertum in ciuitatẽ que dicitur effren. vt dicitur Johan. xj. in fine.

¶ Postea vero venit bethaniam: vt habetur Johan. xij. Vbi fecerunt ei cenam (sicut heri diximus) vbi iudas murmurauit contra Magdalenam dicens. quare hoc vnguentum nõ venit trecentis denarijs et datum est egenis? Dixit autem hoc nõ quia de egenis pertinebat ad eum: sed quia fur erat ⁊ loculos habens ea que mittebantur portabat. Sed Mattheus introducit alios discipulos pariter murmurantes: et dicit vnguentum fuisse effusum super caput domini: quod Johannes dicit super pedes. vbi dicendum q̃ non repugnat q̃ maria habuerit duplex vnguẽtum. vnũ pro capite et aliud pro pedibus/ vel q̃ eodem caput ⁊ pedes vnxerit.

¶ Nam alio vnguento vngimus ca-

put domini. id est caritate et laude. Quod improperat domin⁹ phariseo Luce.vij. Oleo caput meum non vnxisti. Aliud est vnguentum quo vngimus pedes. id est contritio qua nos vsq; ad terram prosternimus. Aliud quo corpus domini vngimus: et hoc est elemosina que effunditur in membra Christi. Q; autem discipuli indignati sint cum iuda dicẽtes. Ut quid perditio hec? Dicendum q; iudas fuit motor huius murmurationis tanq; seditiosus. Ideo ad eum tanq; ad principalem beatus Johannes conuertit sermonem. Eodẽ modo in congregationibus (qui oñibus peior est) semper alios ad seditionẽ et murmurationem contra prelatum incitat. Ideo dicit salo. prouer. xxvj. Susurrone subtracto iurgia conquiescunt. Prohibet autem dñs dicens. Leui. ix. Non eris criminator neq; susurro in populis. Eccli. xxviij. Susurro et bilinguis maledictus: multos enĩ turbauit pacem habentes. Custodite ergo vos a murmuratiõe / et a detractione / parcite lingue. qm̃ tumultus murmurationũ non abscondetur. Sap. j.

¶ In hac murmuratione habemus considerare.

Auariciam iude instigantem.

Malitiam murmurantem.

Et modestiam dñi excusantẽ.

¶ Auaricia iude patet per illud q̃d dicitur Joh. xij. q; nõ propter egenorum pietatẽ hoc dicebat / sed propter furtũ et propriũ cõmodũ q̃d amabat sicut pene oẽs thesaurarij et receptores faciunt. de quib⁹ supra dictũ est in sermone dñice scde. Dix enĩ reperitur dispensator fidelis. j. Cor. iiij.

¶ Ex hoc passu arguitur q; Christ⁹ habuit loculos / sed dicendum q; non pro se: sed non pro pauperibus et necessitatib⁹ discipulorum. sicut Joh. iiij. dicitur q; discipuli ierant ad ciuitatem ad emendos cibos. Non enĩ facile inueniuntur pro multis cibi gratis. Aliquid igĩ permittitur pro cõitate / quod non licet pro singulari persona. Considera igitur auariciam impellere ad oñe maleficium. Auaricia iudam ad prodendum incitat christũ seruos prouocat contra dominũ. amicorum dissoluit concordiam. filios armat in parentes. Auaricia lites suscitat: iurgia mouet: scandala parat: homicidia meditatur: venena cõficit: pditiones generat: parturit furta: rapinam gignit: castitatem prostituit: honorem sternit: veritatem proijcit: mẽdacia profert: deceptionem suscipit: despicit pericula: ad mortes impellit et oñe malum operatur.

¶ Secundo tangitur malicia murmurantis vt quid perditio hec? poterat enim hoc vnguentum venundari multo: et dari pauperibus. vt quid pditio hec? Conferre beneficia vitiosis et indoctis? vt quid perditio hec? tẽporis inaniter consumpti? vt quid pditio hec seruicij mũdo inutiliter impensi? vt quid perditio hec / sumptuũ superflue et sine fructu factorum? Murmuret contra seipsum peccator dicens. vt quid perditio hec. amisse gratie voluptatis acquisite: et sciẽtie inutiliter congregate? Non est autẽ murmurandum de hijs que pauperibus erogantur. que plerisq; perdita putant dicens. vt quid perditio hec: hominem doctũ et preclarum intrasse religionem: pulchram domicellam intrasse monasterium? vt quid perditio hec (inquiunt) edificasse ecclesias dedisse elemosinas? Nõ perdita sunt que pro christi nomine fiunt. Cetera potius oñia perdita sunt que nõ christi gratia fiunt. Poterat hoc vnguentum venundari multo. Huc simoniaci prebete aures. vestra hec est murmuratio. Potest vnguentum scientie verbi dei. vnguentum gratie spiritualis in ministerio confessionis / collationis ordinis / collationis beneficiorum electiõis episcopi / vel alterius dignitatis venundari multo. hoc vos venditis vnguentum impreciabile / inuẽdibile: inemptibile: filij iude proditoris estis. sed nec venditis vt paupib⁹

tribuatis/sed potiꝰ vt meretrices nutriatis atq; lenones/equos et canes/ aueſq; rapaces. tanta igitur videns fãcta dei lex auaros/murmuratores ſimoniacos/ cõtra ſe venientes digne dicit ỹba ſumpta pro themate. Multi bellantes aduerſum me.

¶ Tertio tãgitur modeſtia excuſantis dñi ꝛ dicẽtis. Quid moleſti eſtis huic mulieri? Opus enĩ bonum operata eſt ĩ me. Nam ſemper pauperes habebitis vobiſcum/quibus cũ volueritis poteſtis bene facere: me autẽ nõ ſemper habebitis. Amen dico vobis: vbicũq; predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo dicetur q; hec in memoriã eius fecit. In quibꝰ verbis quattuor tangit. Primo excuſat ſexum fragilem dicens. quid moleſti eſtis mulieri? Non enĩ decet viros feminis eſſe moleſtos. turpe nimis viro cum muliere contendere. Ideo moleſtiam feminis inferens vir: nõ niſi vesanus et exors eſſe poteſt. Indignũ ducit magnanimus iraſci puſillo/ in feminam vero excandeſcere fedum. Indigna mulier eſt ira viri ſapientis atq; preclari.

¶ Secũdo laudat actum cõmendabilem dicens. Bonum opus operata eſt in me. bonum opus operatur q; cõpatitur xpõ/qui eũ honorat/qui eum laudat ꝛ adorat/qui pauperes recreat/qui conſolatur afflictos: quia hoc eſt qõd Chriſtus venit facere in hunc mundũ. Eſa. lxij. Bonum opus facit qui concordat litigãtes/qui reuocat errantes/qui reformat diſſolutos/q; percutit impios/q; corrigit delinquẽtes/qui miſericordie opera complet/ talem laudabunt in portis opera eiꝰ. Prouer. vlt. Sed non laudabit quaſi opus bonum fecerit qui deflorauit virginem/qui lenocinatus eſt coniugatam/qui decipit proximum/qui percuſſit iuſtum/qui oppreſſit pupillum/qui viduam ſpoliauit/qui rapuit pauperem/ qui accuſauit innocentem/qui diffamauit ſanctum/ qui iudicauit falſum/qui falſum protulit teſtimonium/qui occidit inſontem/qui mouit lites/qui ſuſcitauit bella/ qui excitauit rixas/qui commiſit adulteriũ aut aliud peccatum commiſit. Videatis domini auditores an mereamini de bono opere a Chriſto laudari: vel de malo vituperari?

¶ Tertio probat ſtatum debilem dicens. Nam pauperes ꝛc. Non igitur deeſſe poſſunt pauperes/ cum oĩes querant fieri diuites. neceſſe eſt enim quod alteri adijcitur: alteri auferaꝝ. quoniam non maior fit mundus multiplicatis hominibus. Non poſſunt autem plures eadem habere. Multos pauperes faciunt vſurarij: aduocati: procuratores: iniqui iudices: fures: raptores: armigeri: meretrices: luſores: comeſſatores: quomodo igit deficerent pauperes tot habentes factores? Quibus adde principes exactores: impios receptores: theſaurarios: et cetera id genus.

¶ Sunt autem in triplici genere aliqui violenti/id eſt qui violenter effecti ſunt pauperes: incẽdio/ bello/ furto/rapina: vel alio modo fortuito. et hijs eſt compatiẽdum quaſi ſuper cõtritione Joſeph. Amos. vj. Sunt alij pauperes ex negligentia: quia nolũt laborare: vt ſunt mendicantes validi. C. de mendi. validis: et iſtis non eſt multum compatiendum/ quia vt dicit apoſtolus. Qui non laborat: non manducet. Sunt alij pauperes ex beniuolentia: vt ſunt religioſi qui Chriſtum ſequuntur/electi in camino paupertatis. Eſa. xlviij. Et hij laudabiles ſunt: ſi ſimpliciter propter deum hoc faciunt: et tunc pauperies/ſi leta venit/ditiſſima res eſt: et beatificãtur. Matth. v. Ergo bene facite pauperibus: quia beatus qui intelligit ſuper egenum. pſ. xl. vide Eccli. iiij. in principio capituli.

¶ Quarto notat actum memorabilem dicens. Me autem non ſemp habebitis vobiſcum. Ideo vbicũq; predicatum fuerit hoc euangelium dicetur q; hoc fecit in memoriã eiꝰ. Nam

boni operis memorabile est testimonium. Sed videatis domini auditores que memoranda egeritis opera: credo ꝙ virtutis nullū potestis ostendere signum.

¶ Post hec venit Jesꝰ hierosolimā cui obuiarūt turbe cū cantico. Osanna filio Dauid. sicut hesterna die audistis. Sed puto ante egressum a bethania licentiam accepisse eum a virgine matre que in bethania erat. Omissis autē nunc om̄ibus alijs doloribus beate virginis quos pro nobꝫ patiens christus tulit/ ⁊ ei dedit considerationis aciem ad vltimos dolores conuertimꝰ. videlicet ad eū dolorem quē habuit quādo xp̄s ei valedixit: et mysteriū passionis reuelauit. Puto quia tūc in secreto camere positi dn̄s matrem piam lachrimosis tacitus intuebatur oculis/ et profunda ex cordis penetralibus exhauriēs suspiria: nil nisi miti respectu crebroqꝫ singultu poterat indicare. quem vt viscerosa mater insolita conspexit mesticia tabefactū/ agnoscens quadā pulsantis animi suspiciosa reuelatione ꝓpinquum sibi illud simeonis propheticum p̄sagium īminere/ qđ vt ab eo in tēplo audiuit post filij presentationē nunq̄ꝫ destitit sibi oēm horam suspectam habere: qua doloris gladio perfoderet̄ sanctissima eius aīa/ tūc amaritudīs ꝑcussa telo ⁊ pene exanimis effecta crebras cepit oculis lachrimas ministrare. Tunc roseo priuata colore: pallida ceperunt ꝯtremiscere labra: vultūqꝫ solitus decor abscessit. Sicqꝫ mutuis lachrimis sine voce loquunt̄/ nec restricta poterāt guttura voces dare. Tandē filium dulcissima mater amplectēs/ qua potuit tremula voce semiplenoqꝫ ꝟbo dixit. O nate mi carissime/ indica mihi q̄so/ q̄ tui tanti cā doloris: aperi citiꝰ obsecro q̄ te mala p̄munt: et q̄d misere matri calamitatꝫ paratur. Cui filiꝰ extergēs lachrimosos oculos ait. O cara mat̄ me ne agnoscis: Que rn̄dit. Utiqꝫ te noui. en filius meꝰ tu es vnicus. tota spes et salus aīe mee. At ille. Nō ergo aliter me agnoscis: Et illa. Te mihi nūcio gabriele de celis agnosco missū quē sola ꝟgo peperi: vberibusqꝫ lactaui. te filium vnicū dei. vnicūqꝫ matris agnosco. Num aliud de me (inq̄t ille) nosti: Scio ait illa te mundi saluatorem scripturis proclamatū. Cui ille/ et q̄ in scripturis de me continent̄/ necessario opꝫ adimpleri. Profecto nasci nō satis est: nec in mūdo vsqꝫ adeo plurima cū penuria: tantisqꝫ laboribꝰ permāsisse: immo nec tot tātasqꝫ iniurias tulisse et ꝑsecutiones sufficit/ sed etiam mori necesse est. et nō modo mori: sed ea morte q̄ nulla vnq̄ꝫ acerbior aut confusibilior esse potest. Et hanc quidem nō vsqꝫ ad senectam putaueris (mater carissima) ꝓtelandam: sed hac ī etate florida mee iuuētutis/ ⁊ q̄dē nunc nūc excipe necesse est. Compatior tibi o pia mater: et tui me plus cruciāt p̄uisi dolores. me etenī publica senties voce dānari. ꝓtinusqꝫ onustum grauissima cruce filium tuū medio vico conspicies: cui vix appropinquare ꝑmissa sterneris turba ꝑ lutū. Et vix tunc me tuū (colore mutato) filium agnosces: squalida facies cruore ꝑfusa/ leprosi potius imaginem demonstrabit/ ⁊ aureas comas niger exsiccatus cruor in cincinnos vbiqꝫ voluet. lacteū quoqꝫ pectus vulneribus lacerū horridū tibi dabit aspectū: regiū quoqꝫ caput spinea serta cerebrū attingētia cingēt. Demū horrido me caluarie loco nudū alta in stipite fixū circūseptum latronibus hincinde videbis. vbi diras mortꝫ penas exoluā totius pro mūdi salute. hec mea sors hec mee stipendia vite/ hec meis meritis atqꝫ sanctis operibus premia debent̄. sed patri parere necesse est/ hec sua volūtas quā completurus in mūdum adueni. Sed non nimiū te (cara mater) turbari oportet. quoniam cito post triduum spoliatis infernalibus atrijs gloriosus ad te iā non vltra moriturus adueniam. Nunc vero solare mr̄/ et mihi iā proficiscenti ad mortē

materne precor benedictionis gratiã elargire. Tunc mestũ diffusa vultum genitrix infaustos auspicata dies/ deum supplicibus cepit infestare querelis/ cur in hanc vsq; diem tristi dederit vitam/ optatãq; mortẽ anticipare dolores exorabat. Sed vlteri⁹ nõ ferens filius matris angustias iterũ benedictionem expetebat. Tunc illa lachrimis ora rigãs amplexatũ vtraq; manu filiũ etherea in fronte deosculata est. stringebat placita amplexib⁹ pectora caris. Et tũc puto iudam venisse ad principes sacerdotum dicẽs. Quid vultis mihi dare et ego eũ vobis tradam? At illi promiserunt illi se daturos: et cõstituerunt ei. xxx. argẽteos/ et gauisi sunt. Cõclude ⁊c̃.

¶ Feria quarta mane.

Multi bellantes aduersum me. ps̃. lv. Postea que heri diximus inuenio q̃ dñs fecit sermonem discipulis de grano frumenti. Joh. xij. vt eos consolidaret et doceret de futuris. Dicit ergo. Amen dico vobis Nisi granũ frumenti cadens in terrã mortuum fuerit ipsum solum manet. si autẽ mortuum fuerit plurimũ fructum affert ⁊c̃.

¶ In quo sermone tria facit.

Primo ostendit sue mortis comparationem.

Secundo suorum sequaciũ exhortationem.

Tertio sue claritatis manifestationẽ.

¶ Circa primum dicit se esse similem grano frumẽti ⁊c̃. sicut enim post ei⁹ mortem germinauit fides multa grana fidelium. eodem modo quicumq; in semetipso non morit̃ in terra corporis sui mortificando scilicet carnalia desideria profecto non potest facere fructum. Huius grani mortificati similitudinem retinent boni religiosi: qui non sibi viuunt: sed christo dicentes. Viuo iam nõ ego: viuit autem in me christus. Sic Ro. vj. dicit apostolus. Nos oportere mori cum christo: vt simul viuamus cum eo. Concludit autẽ dicens. Itaq; estimate vos mortuos quidem esse peccato/ viuentes autem deo in christo Jesu. Mortuus est quippe qui desiderijs carnalibus renunciauit. Gala. v. Qui sunt christi carnem crucifixerunt cum vitijs ⁊ cõcupiscentijs. Mortuus est qui mũdi contemnit honores iuxta monitionẽ apostoli. Gala. vj. Non efficiamur inanis glorie cupidi ⁊c̃. Mortuus est qui diuitiarum non ambit affluxum. Gala. vj. Mundus mihi crucifix⁹ est et ego mundo. Et qui sic mortuus est iustificatus est a peccato. Roma. vj. Mortuus est qui propriã in seipso voluntatẽ mactauit. Esa. lviij. Si auerteris pedem vt non inueniatur voluntas tua. Tales sunt qui iuxta consiliũ dñi abnegauerunt semetipsos tollentes crucem suã et sequẽtes dominum Mat. xvj. Qd̃ presertim factum tangit religiosos. Et hec est p̃ciosa mors in cõspectu dñi sanctoꝝ eius. ps̃. cxv.

¶ Secundo tangit suorum sequaciũ exhortationẽ dicens. Qui amat animam suã in hoc mundo in vitam eternam custodit eam. Si quis mihi ministrat me sequatur. et vbi sum ego illic et minister meus erit.

¶ Si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus. In quibus verbis tangit tria.

Primũ q̃ debemus sequi xp̃m ꝓpter damnationem effugiẽdam seu animam conseruandam.

Propter associationẽ ei⁹ acq̃rendã.

Et propter honorificationẽ obtinendam.

¶ Primo dicit eum qui presentis vite amore christum sequi cõtempserit perditurũ animã suã. Sed quid prodest homini si mundum vniuersum lucretur: anime vero sue detrimentum patiatur? Matth. xvj. Quicũq; igit̃ animam delicijs occupant in presenti insipiẽter amant: quia in futuro tormentum pro delicijs excipient. Apo. xviij. Quantum glorificauit se ĩ delicijs tantum date ei tormentũ et luctum. Qui igitur amat animã suam p̃stans

ei concupiscentias eius in hoc mũdo odit eam/ qz preparauit ei penas ĩ inferno. Ideo dicitur Eccli.xviij. Si ꝑ stes anime tue concupiscentias eius/ faciet te in gaudium venire inimicis tuis. O lubrici attendite/ qui carnis desideria facitis: et scitote quia ꝙto ardentius delicias exquiritis. tanto dampnabili⁹ aiam vestram oditis. Inordinatus est amor admittens corpori voluptatem. qua perpetuam acq̃rit anima penalitatem. Inordinate se amat: qui delicias suas plusq̃ diuinũ amorem appreciatur. Oĩne siquidem peccatũ ex inordinato procedit amore/ quo quis plus se q̃ deum diligit. Ideo dicitur de pe.di.ij. Caritas est vt mihi videt q̃ ex ea parte quis peccat qua minus diligit/ scz deum. Dignum ẽ igitur vt qui se plusq̃ decuit contra dei legem amauit in presenti: eodem seipsum amore diligat in futuro. et tanto sit illi pena maior/ quo desiderate voluptatis carẽtia acerbior. quo enim quis sibi ardentius vult bonum: eo acerbius tollerat malum. ꝙto igitur peccatores magis seipos dilexerunt peccando: in inferno etiam seipsos eodem amore inordinato prosequentes dolebunt acrius de priuatione boni concupiti: et tormenti infli cti. Christus autem tradidit dilectã animam suam in manus inimicorum Viere. xij. propter nos/ quia posuit ꝑ peccato animã suam. Esa. liij. Exponẽs animã suam pro ouib⁹ suis. Joh. x. Maiorem autẽ hac dilectionem nemo habet. vt aniam suam ponat quis pro amicis suis.

¶ Secundo hortatur ad sui imitationem propter societatem eius promerendam dicens. Et qui odit animam suam in hoc mũdo: in vitam eternam custodit eam. Si quis mihi ministrat me sequatur. Vt vbi sum ego: illic et minister meus erit. Qui odit animã suam non prestans ei desideria eius. in vitam eternã custodiet eam. Quia qui spiritu facta carnis mortificãt vivent. Ro. viij. Vbi replebit in bonis desiderium suum. ps. cij. quia vacua presentibus delicijs: meretur adimpleri futurꝫ. Esa. lviij. Implebit splẽdoribus animã tuam/ que autem repleta est domibus iniquitatum in obscuritate terre. ps. lxxiij. Nõ poterit impleri beatitudine: quia non implet nisi qđ vacuũ est. Bonũ est igitur carere presentib⁹ bonis: vt impleamur eternis. Ideo dicitur Gala. vj. Spũ ambulate: et desideria carnis non perficietis. Neq̃ enim odit filium/ q̃ concupitum pomũ venenatũ non tribuit postulanti. Videtur tamen odire pater filium. cui desiderium non tribuit hoc iudicat/ qui causam recusationis ignorat. Non sic qui intelligit rationem. O dire videtur animã suam qui non modo non illi confert delicias ꝙs appetit/ sed etiam mala imponit que refugit: id est penitentiam: penas: labores. et mortem si expediat propter deum. veluti sancti martyres fecere. Sed ꝑfecto hij amant: quia delicias perpetuas illi preparant. Tunc enim christum sequitur ministrans ei: et secum est in presenti quidem in passione: in futuro autem secũ erit in consolatione. j. Corinth. j. Si socij passionũ fuerimus erimus et consolationum. et Roma. vj. Si enĩ complantati fuerimus similitudini mortis eius: simul et resurrectionis erimus. Sunt autẽ qui volunt esse socij mense christi. sed non angustie. Eccli. xxxvij. Est amicus socius mense/ sed nõ permanebit in die tribulationis. Non sic impij: nõ sic. sed vbicũq̃ fuerit christus siue in cruce/ siue in sepulchro/ siue in celo/ illic sit minister eius necesse est. quoniã vbiq̃ decet fidelem seruum sequi dominum suum. et profecto vbiq̃ gloria magna sequi dominum. Eccliast. xxiij. in fine. cui potest male esse q̃ est cum eo/ qui est oĩne bonum? minister ꝑi in gloria erit et honore/ nõ modo cum honoratur. sed etiam cum despicitur: quia quem homines ꝑpter deũ despiciunt: angeli veneranꝫ et deus honorat. ps. cviij. Maledicent illi: et tu

benedices.qui insurgũt in me cõfundentur:seruus autem tuus letabit̃.letabitur quidem non modo in prosperis:sed etiam aduersis:quia diligentibus deum oñia cooperãtur in bonũ. Ro.viij. Ergo sequamur xp̃m per lutum:per planum: per montes et valles.vt vbi ip̃e est:t nos eẽ mereamur.

¶ Tertio hortatur ad sui imitationẽ propter honorificationem obtinendã dicens. Si quis mihi ministrauerit. honorificabit eum pater meus qui ẽ in celis. Dignum est enĩ p̃cipis amicos honorari.ps̃.cxxxviij. Nimis honorati sunt amici tui deus. Nam de⁹ honorificat honorantes se.j. Reg.ij. Quicũq; honorificabit me glorificabo eũ:et qui contẽnunt me erũt ignobiles. Tanto igitur maiore digni sunt honore in celo/qui maiore propter deum cõfusione hũiliati sunt in hoc mũdo. Jdeo enĩ xp̃us glorificatus est in dextera patris:quia hũiliauit semetipsum factus obediens vsq; ad mortem confusibilissimã. Phi.ij.

¶ Tertio tãgit dñs sue claritatis manifestationem dicens. Pater clarifica nomen tuũ. vbi tria facit.

Primo ostendit se claritatem habere a deo.

Scdo ostendit se lucem esse in mũdo.

Tertio ostendit lucem non patere obstinato.

¶ Circa primũ dicit. Pater clarifica nomen tuũ cui facta est vox dicẽs et clarificaui t iterũ clarificabo:ostẽdens q̃ claricationẽ ab hoĩbus non appetebat:sed a deo. Joh.v. Claritatem ab hoĩbus nõ accipio/ neq; enim sol indiget facib⁹ vt luceat. Sic xp̃us non indigebat hoĩm laudib⁹.oñdens q̃ nec nos ab alio q̃ a deo claritatem petere non debem⁹:quia non qui seipsum commendat ille probatus est/sed quem deus cõmendat.

¶ Scdo ostẽdit se lucem esse in mundo dicẽs. Adhuc modicũ lumen ĩ vobis est:ambulate dũ lucem habet̃ vt non vos tenebre comphendant: t qui ambulat in tenebris nescit quo vadat sic Hiere.xiij. Date gloriam deo ante q̃ offendant pedes vestri ad montes caliginosos:et obtenebrescat. Sed vẽturus erat ventus passionis t mortis qui candelam extingueret ad temp⁹. Jdeo extinguuntur luminaria in officio t fiunt tenebre in signum q̃ mortuo chr̃isto in cordib⁹ nostris in tenebris sumus. Et vere tunc mundi lux fuit extincta/ quãdo in cruce separata fuit a chr̃isti corpore eius anima.

¶ Tertio oñdit q̃ lux nõ lucet in peccato dicẽs. Cum tanta signa fecisset coram eis non credebãt in eum/q̃ dixit Esa.vj. Excecauit oculos eorum: et indurauit cor eorum:vt nõ viderẽt oculis t intelligerent corde: vt cõuerterentur et sanem eos. Cum igit̃ xp̃s esset lux.vt dicitur ibidẽ. Ego lux veni in mundũ vt oñis qui credit in me in tenebris non maneat. Judei obstinati hanc lucem videre non poterãt: quia egris oculis odiosa est lux. Qui enim male agit odit lucem. Johã.iij. Jdeo quesierunt iudei hãc lucem extiguere que eos arguebat. Sicut adulter nõ querit candelã ne videatur peccatum eius. Sic impius quilibet querit extinguere se corripientem. Amos.v. Odio habuerunt corripientem in porta. Extinxerunt autem occidendo:sed refulsit resurgẽdo. Hũc autem licet lux diuĩe gratie per chr̃istum fulgeat toti mundo:solis peccatoribus superposita est grauis nox. Sap.xvij.in fi.et per to. Jdeo videẽs dominus tot emulos querẽtes extinguere lucernam eius:digne dicit verba sumpta pro themate. Multi bellãtes aduersum me tẽ.

¶ Post prandiũ in ecclesia beate virginis vbi datur absolutio generalis:t episcopi benedictio.

Benedixit omni eccl̃ie.iij. Re.viij. Cũ pctõ Ade maledictio possideret vniuersam terrã voluit de⁹ vnaz minimã rebuare portionẽ q̃ maledictõis oĩno fieret expers. hec

est illa ygo quã salutãs angelus bñdi ctã iter mulieres asseuerauit cui⁹ gra vt nos benedictionẽ accipiamus a do mino/ipsam salutemus. Aue maria.

¶ Benedixit omni ecclesie. In hijs verbis tria tangit. videlicet. ¶Passiõis christi gratiam. efficatiam. z gloriam.

¶ Primũ cum dicit benedixit. nunc enim ad accipiendã episcopi benedictionem oñes venistis: christus autẽ episcopus est z pastor animarũ nostra rum. j. pe. ij. in fine. z pontifex futuro rum bonorũ. Heb. ix. qui factus male dictus pro nobis meruit vniuerse ecclesie benedictionẽ. Gala. iij. Christ⁹ nos redemit de maledicto legis: fact⁹ pro nobis maledictũ. Quia scriptum est. Maledict⁹ oñis qui pendet in ligno. deutero. xxj. vt in gentibus benedictio abrae fieret in christo iesu. ꝛc. Nam promisit deus abrae qñ in semine suo benedicerentur oñes gentes. ge. xij. Quẽ decz ad bñdictionẽ conferẽ dam esse pontificalibus indutum. Et primo oportet eũ habere lineã vestem albam/que significat puritatẽ mentis z corporis. iuxta illud. eccls. v. Omni tẽpore sint vestimenta tua candida. Christus autẽ fuit purissimus virgo. Fedi igitur sunt episcopi z sacerdotes habentes lineã vestẽ immundã/ z qui dem eã/que apparet/ mundã ferre fatagunt. cor deus nouit quale sit. Sed z femine alba capitergia debent habe re: quia pudicitia maxime feminis cõ uenit. C. ad sena. cõ. orphi. l. si qua illu stris. ff. de ritu nup. l. palam. ff. de postu. l. j. §. secundo loco. ¶Postea episcopus induit dalmaticã rubeam. que significat caritatem: qua induti esse debẽt prelati pre ceteris. quia dñs oues suas petro cõmẽdans interrogauit di cens simon petre/ diligis me plus hijs Joh. vl. Hanc vestẽ christus habuit verus pastor q̃ aiam suã dedit pro oui bus suis. ioh. x. Ideo dicitur hodie in epistola. esa. lxiij. Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra. Ni colaus de lira dicit hoc non esse dictũ de christo/ quod salua pace sua non be ne intelligit. Edom autẽ interpretat terrenus vel sanguineus. z bosra inter pretat angustia. Sic igit per edom in telligitur mũdus iste qui totus est ter renus z sanguineus/ idest plenus pec catis. Venit autẽ tinctis vestibus de bosra: idest de tribulatione mortis. vñ esa. xxxiij. Victia dñi. idest xps q̃ est agnus ductus ad victimã. Hiere. xj. in bosra. idest in tribulatione maxima vnde dixit. Tristis est aĩa mea vsq; ad mortẽ / z interfectio magna in terra edom vbi interfecta sunt peccata totius mũdi. Igit christus habuit ve stimenta tincta de bosra. qz in interfectione magna sanguis multus effusus est / quia copiosa apud eũ redemptio. ps. cxxix. Sed hic formosus est in sto la sua. idest in veste resurrectiõis/ que est stola glorie/ qua nos dñs induit. ec cli. xv. In resurrectione quã primus christus induit qui est primogenit⁹ ex resurrectione mortuorũ. Ro. j. z. viij. Alias potest dici formosus i stola sua: idest in pulchritudine eccl'ie/ q̃ potest dici stola xpi gradiens in multitudine fortitudinis sue.

Ambulauit enim in multitudine forti tudinis sue.

Tollerando mũdũ in sua pegrinatiõe
Opando miracula in sua ꝓuersatione
Ferendo mala in sua passione.

¶Portãdo pctã totius mũdi in sua one ratione: idest diabolũ vincẽdo in sua triũphatione. siue ad inferos descensione seu patrũ liberatione. destruẽdo mortẽ in sua resurrectione. aperiendo paradisum in sua ascensione. Non est ergo similis huic in fortibus. Exo. xv Hunc igit admirant angeli dicentes Quis est iste qui venit de edom tinctis vestibus de bosra gradiẽs in mul titudine fortitudinis sue? Respondet aũt ipe q̃ sequunt. Ego q̃ loquor iusti ciam. scz in docẽdo. qz doctrina eius oĩs iusticia est. z quidẽ iusticia q̃ com parat montib⁹ dei. ps. xxxv. Loquit iusticiã in opando. qz oĩa opa eius iu sticia. vñ. j. cor. j. Factus est nobis iu sticia scilicet per exẽplũ cõuersatiõis/

quia oñis xpi actio nra est instructio. Hac igit iusticia indui debem⁹. j.q.j. dñs declarauit. Loquit etiã iusticiã in iudicando. ps. lxxiij. Cũ accepero tẽpus ego iusticias iudicabo. Hic videant doctores si loquunt iusticiã in docẽdo. Sacerdotes si induant iusticia in ꝙuersando. Judices i iudicãdo Sequit ꝓpugnator sũ ad saluãdũ. nã dñs quasi vir pugnator. ero. xv. & quidẽ cui nullus põt resistere quẽ nullus põt vincere. quẽ null⁹ põt fugere. Hic igit patz pugnatoris fortitudo. Sed q̃d iuuat si pugnator fortis est & longe a nobis est? Jdeo dicit. Sũ. i. presens parat⁹ ad bellũ. parat⁹ & nõ turbatus ps. cxviij. Parat⁹ quidẽ ad flagella. ps. xxxvij. & ad mortẽ. Et hic notat pugnatorꝫ prõptitudinẽ. Jdeo extẽsa tenet brachia parat⁹ ad defendẽdũ. Sz q̃d ꝓdest si pugnator est. & nõ pugnat & q̃d si pugnat. & pugnãdo nõ saluat? Jdeo dicit ad saluandũ. vbi notat pugnatoris valitudinẽ. O igit dñi eccl'a stici videatꝫ si pugnatores estis ad saluandũ populũ oronib⁹ vñis. O dñi nobiles & milites videatis si pugnatores estis ad saluandũ populũ ꝓtectionib⁹ vñis. Si pugnatores estis ad comedẽdũ & oppꝛimẽdũ: nõ estis pugnatores ad saluandũ. O dñi iusticiã videatis si estis ad pugnãdũ ꝓ iusticia? Si corrũpimini donis vel fauorib⁹? non estis ꝓpugnatores ad saluandũ/ sed ad extorquendũ. O religiosi videatis/ si pugnatores estis ad tẽptationes vincendum? certe si voluptati seruitis nõ ambulatis in fortitudie/ nec pugnatores estis: sed iam captiui. ¶ Sequit interrogatio angelorũ ad chꝛistuꝫ. Quare ergo rubrũ est indumentũ tuũ. & vestimenta tua sicut calcantiũ in torcular quasi. d. Si ꝓpugnator es ad saluãdum. quare vestimentũ rubrũ habes? hoc est. si tu es saluator homĩũ: quare peccatoris hominis vestẽ geris. nã peccata dicũtur esse rubra. esa. j. Jta chꝛistus venit in similitudinẽ carnis peccati. Ro. viij. Jtẽ potest sic exponi Cũ tu saluator sis quare vulnera peccatorũ habes qui peccatũ non feciſti. & tamẽ vestimẽtũ tuũ rubrũ est. idest vulnerib⁹ pctõꝝ debitis intinctũ. Respõdet ipse. Torcular calcaui solus. & de gẽtibus non est vir mecũ/ idest passionẽ tuli solus in qua velut in torculari pꝛessus fui: vbi velut vua plena vinũ sanguinis mei expꝛessi. & nõ fuit q̃ me iuuaret quia nõ indigebã alterius adiutorio. nec erat q̃ posset me iuuare etiã qꝛ ꝙsolantẽ q̃siui & nõ inueni. ps. lxviij. Ergo de gẽtib⁹ nõ est vir mecũ.

Per conuersationẽ sanctam.

Per compassionem piam.

Per operationem bonam.

Sed dico q̃ nõ est mecũ cõtra me est. Lu. xj. Cũ ipso est q̃ iuste conuersatur mandata seruando.

Qui cum eo lachꝛimatur passionem recolendo.

Sed heu qꝛ obliuioni datus est: tanq̃ mortuus a corde. ps. xxx. Cuz ipso est qui quod potesto peratur: aĩmas peccatrices reuocando. O dñi ecclesiastici estis ne cũ dño? q̃d q̃ritis aĩas vel pecunias? O chꝛistiani estis ne cum chꝛisto compatiendo ei?

¶ Sequit. Calcaui eos i furore meo & ꝙculcaui eos in ira mea. scilicet peccatores. quorũ iram sup me portaui. Michee. vij. scilicet q̃ pctõꝝ debebatur. Jdeo aspsus est sanguis eoꝝ super vestimenta mea & oĩa indumenta mea inquinaui. sanguis/ idest peccatorum fluor. qꝛ dñs posuit in eo iniquitates oĩm nostrũ. Esa. liij. Jdeo quasi leprosus reputat⁹ est. Eza. liij. scilcz/ qꝛ sanguĩe repsus vbiq;. vel aliter. Asper sus est sanguis eorũ super vestimenta idest vindicta debita peccatis mundi aspersa est super corpus meũ. qꝛ vulneratus est propter iniquitates nostras. Eza. liij. Jdeo dicit. oñia indumenta mea inquinaui. scilicet in toto corpore penã peccati tuli. ideo dicit. Esa. j. A plãta pedis vsq; ad verticẽ capitis nõ est in eo sanitas. & ps. xxxvij. nõ est sanitas i carne mea a facie ire tue. scl̃z quã nunc sup me effũdis. ps. lxxxvij. sup me cõfirmat⁹ est furor tu⁹. & oñes

fluctus tuos induxisti sup me. Ibidē in me transierūt ire tue. ꝛc. idē. xlij. oia excelsa tua: ꝛ fluct⁹ tui sup me transierunt. Sed nūc potest dicere christus omnia indumēta mea inquinata sunt. scilicet omnes status ecclesie qui sunt quedam indumenta christi: quia ꝑm apostolum. Omnes qui baptisati sunt in xp̄o induerūt eum. Hic videamus quō inquinat⁹ sit stat⁹ ecclesiastic⁹/ p auariciā/ simoniā/ dissolutionē ꝛ luxuriam. Stat⁹ nobiliū. per supbiā/ rapinam/ ꝛ insolentiā. Status religiosorū per inobedientiā/ proprietatē ꝛ disformationē. Mercatores p infidelitatē/ mēdaciū ꝛ piuriū. Justiciarij p corruptionē. Uxorati/ p adulteriū. Soluti per fornicationē. laboratores p latrociniū. Rubrū itaq; est indumentū xp̄i ꝛ vestimēta sua quasi calcantiū in torcular. hoc totū est / qz caritas coegit verū oīm pastorē ꝛ pōtificē sūmū. scz dñm iesū subire mortē in torculari crucis: vbi sāguinē suū effudit. Sic ꝛ cardinales induti sunt rubeo. ostēdentes q; sup oia diligūt deū ꝛ q; parati sunt effundere sanguinē pro xp̄i noīe. Sed timeo ne pot⁹ inflāmati sint ambitiōe ꝛ luxuria atq; auaricia nō est hec caritas/ qm̄ vt dicit de pe. di. ij. Caritas ē vt michi videt recta volūtas ab oīb⁹ terrenis atq; presentib⁹ prorsus auersa. Juncta vero inseparabiliter. ꝛ igne quodam spiritussancti a quo est: ꝛ ad quē refertur incensa. ꝛc. sequitur corruptionis nescia. et super omnia que carnaliter diliguntur excelsa.

¶ Post sericū indumentū rubrū. induit episcopus casulā/ que omne corpus circūplectitur / que significat iusticiam quā induere debet omnis sacerdos. Juxta illud. pś. cxxxj. Sacerdotes tui induantur iusticiam. quod habetur. j. q. j. domin⁹ declarauit. Justicia se iob indutū dicebat: vt vestimēto. Job. xxix. Sic christus decorē iusticie indutus est. pś. xcij. Idem. ciij. Confessionē ꝛ decorem induisti. amictus lumine sicut vestimento. hoc vestimēto debent esse vestiti reges ꝛ principes prelati ꝛ iudices ceteriq; oēs. sed hij p̄sertim in quos oculi totius populi conuertuntur. Nihil em̄ aliud significat hoc indumentum magnificum episcopale. nisi eā que inesse debet virtutem sanctitatem atq; iusticiā scientiam ꝛ bonitatem. vt tractat ample. grego. et recitatur in. c. sit rector. xlij. di. vbi dicit q; per vestimenta sacerdotis nichil aliud q̄ recta opera designantur. ꝛc. ꝛ. xl. di. c. j. dicitur q; oportet episcopum esse ornatum virtutibus. Ideo in veteri testamēto variis vestib⁹ ex precepto domini sacerdotes ornati leguntur. quia multimodis virtutibus splēdere debet vita pōtificis. vt gradui conferat decorem. quia non loca: sed mores sanctum faciunt sacerdotem. Ideo habetur. ibidem in. c. non loca. ꝛ. c. nos qui presumus. Nā vt dicitur. ff. de edil. edic. l. iustissime. Res debet accedere hominibus non homo rebus.

¶ Postea episcopus debet habere mitram plenam gēmis. Sic nunc ad pompā deferre solent episcopi. Hanc christus habuit coronam spineam in capite cum gēmis vulnerum. succinctus quoq; fuit corda ligante. Anulum vero in manibus habuit plagas inflictas a duro clauo. Hunc igitur ascendere decet episcopum ad benedictionem conferendam. vt ab omnibus videatur. ꝛ manum extendere debet ad omnes. Sic christus ascendit in pulpitum sancte crucis: vbi expansis brachijs et apertis manibus benedictionem dedit populo. pś. iij. super populum tuum benedictio tua leui. ix. extendens manum ad populum benedixit ei. In quo facta est bñdictio super terram dei. pś. lxxxiiij. Benedixisti domine terram tuam.

¶ Secundo tangitur passionis christi efficacia: quia non tantūmodo vni benedictionē promeruit vel certo numero determinato: sed omni ecclesie. quia passio christi copiosa est omnium redemptio. pś. cxxix. Copiosa apud eum redemptio. Sed non omnes

recipiunt hanc benedictionē a dño ꝛ miſericordiam a deo ſalutari ſuo. pſ. xxiij. videlicet abſentes. Ita ꝙ qui nō ſunt intra eccleſiā dei non accipiunt benedictionē a dño. quia extra eccleſiam null⁹ ſaluatur. extra de ſum. tri. ca. j. Item excommunicati non accipiunt benedictionē ab epiſcopo. Sic exiſtentes in peccato mortali/nō benedicuntur a chriſto.

¶ Sed hic querit qui ſint expertes huius bñdictionis. Reſpondeo ꝙ omnes aliena detinentes nec reddere volentes. Oēs adulterantes ſeu fornicantes: nec ſe corrigere curantes aut proponentes. Oēs rancorē gerētes nec indulgere volentes. ¶ Et primo aliena retinentes. qz non remittit peccatū niſi reſtituat ablatū. xiiij. q. vj. ſi res aliena. extra de rapto. c. ij. dicitur ꝙ raptoribus qui nolūt reſtituere penitentia denegat. Nota quod dicit in .l. vnica. C de reputationib⁹ que fiūt in iudicio in integrū reſtitutionis: ꝙ ille qui reſtituit in integrū: ſicut nec debet ſtare in dāno ſic nec in lucro. Sic peccator qui per penitentiā reſtituit in integrū. i. in gratiā dei: ſicut nō debet ſtare in dāno peccatorū preteritorum que delent vt nubes. Eſa. xliij. ꝛ ez. xviij. dicit ꝙ iniuſticie eius non recordabunt. ſic nō debet ſtare in lucro retinēdo aliena. nā ſatis clemēter agitur cū reo. vt det ei reſtituendi facultas ad euitandū penā. ff. quod metus cauſa. l. ſi cū exceptione §. j. Ideo oēs leges clamāt vt reſtituant ablata. xij. q. ij. oēs leges. Huc veniant vſurarij. falſi teſtes. fures. detentores bonorū alienorum. aduocati. procuratores. deceptores. qui habent diuitias plenas dolo. Hiere. v. Judices corrupti donis. ꝛ ſciant hij oēs abſolutionē epiſcopi nequaq̄ illis prodeſſe niſi reſtituant. ¶ Scdo non accipiunt benedictionē opera carnis facientes. nec ſe emendare proponentes. quia dicitur Roma. viij. Si ſm carnē vixeritis: moriemini. Huc igitur porrigant aures adulteri/ q̄ ad vxorē proximi hynniūt ſicut equi. Hiere. v. Ipſe etiam adultere. quarū opprobrium non deletur. eccli. xxiij. in fi. Et nunc vere adulterium abundauit in terra. oſee. iiij. nec iam videtur turpe quod omnes agunt ſine diſcrimine ſcel⁹. O miſerrime peccatrices/ que vos veſania vexat: vt velitis ob illicitos adulterantis amplexus. perpetuos promereri cruciatus Huc venite miſerelle focarie atq̄ aſſi due peccatrices: q̄ pedes veſtros exponitis omni tranſeunti. ez. xvj. Et ſcite tote nihil vobis prodeſſe chriſti paſſionem ſi non feceritis emēdationē. neq̄ enim fornicatores aut adulteri regnū dei poſſidebūt. ephe. v. Et monet apoſtolus cū talibus nec cibum ſumere. j. Cor. v. Huc accedant concubinarij ſacerdotes/ quibus pre ceteris tormēta debentur. nec putent ſe pane ſacro mundari quin potius inq̄nari. Mala. j. Offertis panem pollutum. Mūdamini igitur qui fertis vaſa domi. Eſa. lij. alias cum demonibus detrudemini. ¶ Tertio. Non capiūt benedictionem indulgere nolentes. dic vt placet ꝛ conclude ꝙ xps bñdicet penitētib⁹ ꝛ iuſtis. Juxta verba ſumpta pro theme. benedixit omni eccleſie.

¶ Feria quinta in cena Domini.

Multi bellantes aduerſum me. vt ſupra. Dicitur. ioh. xiij. ꝙ ante diem feſtū paſche ſciens ieſus quia venit hora vt tranſeat ex hoc mundo ad patrem: cuz dilexiſſet ſuos qui erant in mundo in finē dilexit eos In quibus tria tanguntur. videlicet mortis hora determinata.

Secundo tranſitus regio inuiſitata.

Tertio diligentis caritas conſūmata.

¶ Circa primum dicitur. Sciens ieſus quia venit hora ſcilicet mortis ei⁹? Veniet enim hora quam preterire nō poterimus. que erit vltima nobis. iob. xiiij. Breues dies hoīs ſunt nūer⁹ mēſiū eius apud te eſt. conſtituiſti terminos eius q̄ p̄teriri non poterūt. Poſſumus tamen preuenire horam: ſed non

preterire. Incerta est autē nobis iux
ta illud.ps̄.xxxviij.Notū fac michi fi
nem meū:z numerū dierū meorū quis
est:vt sciā quid desit mihi. ecce mensu
rabiles posuisti dies meos.Et substan
tia mea tanq̄ nichilū ante te. verūta-
men vniuersa vanitas oīs hō viuens.
quia in imagine pertrāsit hō:sed z fru
stra conturbat. Xp̄s aūt sciebat horā
mortis sue. nobis autē nichil certius
morte.z nil incertiꝰ hora mortis. Dis
itaq̄ dies velut vltimus ordinandus
est. Ah/puta q̄sta tristicia piū xp̄i dn̄i
cor possidebat/q̄ cū sanus atq̄ florida
in etate esset/sciebat se in crastinū acer
bam esse mortē subiturū. Poterat au
tem dicere illud.esa.xxxviij. Ego di-
xi in dimidio dierū meorū vadam ad
portas inferi.zc. Scdo tangit vie du-
bietas intēptata dū dicit venit hora
vt transeat ex hoc mūdo ad patrē.sibi
em̄ nota erat hec via / quia exiuerat a
patre zvenerat in mundū. Ideo iterū
relinquebat mundū z ibat ad patrem
Joh.xvj.Et illi quidē gratū erat redi
re ad propria: nobis aūt incognita est
illa regio. Cognoscimus autē hanc re
gionē ex qua transire oportet:sed eam
ad quā pgimus ignoramus. Durū est
igitur relinquere notum z pergere ad
incognitū regnū.sed nec eundo quidē
comitē quēpiam notū habem⁹. O q̄
durus est hic trāsitus bene locatis in
hoc seculo.eccli.xlj. O mors q̄ amara
est memoria tua homini habēti pa-
cem in substantijs suis. Trāsire opor-
tet/sed quo vadas nescis.solus quisq̄
vadit ad terrā siue regionē a qua nul-
lus redijt.Consolat autē nos verbum
xp̄i dicens ad patrē. si ad patrē vadi-
mus:bene imus. quia pater non male
tractabit filios. Ipse em̄ pater amat
nos. Sed beati qui ad patrē pergunt
Non oēs qui hinc transeunt ad patrē
vadūt. Qui em̄ rebelles sunt patri nō
pergunt ad eū: q̄ non habet eos in fi-
lios q̄ inimici semp fuere. Si cigit ob-
temperemus mādatis patris/ vt cum
hinc transire contigerit ad patrē per
gamus. z non incidamus in manus
inimici. In manus autē hostiū deue-
nient oēs qui ad patrē non venerint.
nec venire possunt ad patrē qui gra-
tie saluū conductū non habent. q̄ ca-
piunt ab hostibus quicūq̄ non habēt
gratie signū. Tertio tangitur diligen-
tis caritas demonstrata/siue consum-
mata. duz dicit cū dilexisset suos qui
erant in mūdo: in finē dilexit eos. In
finē intelligit intensiue z extensiue. z
ostēsiue. Intēsiue quia diligebat eos
z dilexit nos:nos q̄tū fuit possibile/q̄
maiorē hac dilectionē nemo habet vt
aiam suā ponat quis pro amicis suis.
Joh.xv. Non em̄ potuit vltra quicq̄
facere quod nō fecerit.esa.v.Extensi-
ue.i. vsq̄ ad finē/nō fracta caritate sz
perseveranter. Sunt aūt nōnulli pro
tempore quidem acerrime diligentes
sed refrigescit aut penitus extinguit
amor anteq̄ tēpus exquirat. Xp̄s au-
tem dilexit nos amore perseverāte nō
fracto.Ostensiue.quia in finē vite sue
ostēdit eis signū dilectionis. sicut ille
qui moritur qui legat alicui donū/ di-
citur eū diligere/qui aūt nichil donat
non dicit in finē dilexisse.Xp̄s autē in
fine vite sue ostendit discipulis maxi-
mū amoris signū/ dando eis corp⁹ su-
um in cibū z sanguinē in potū. Hunc
reuertendū ad matheū qui scribit mo
dum quo:z locū vbi cena facta est pro
solēnitate pasche ad comedēdū agnū
paschalē. Erat enim preceptū iudeis
decima die mensis primi tollere agnū
vni⁹ anni sine macula comedere quē
immolaret vniuersa multitudo popu-
li israel.exo.xij. Dicitur igitur math.
xxvj. q primo die azimorū accesserūt
discipuli ad iesum dicētes. vbi vis pa
rem⁹ tibi comedere pascha:z Ignora-
bant autē q ipse esset agnus immolā-
dus p̄ nobis.sicut dicit.j.cor.v.Pas
cha nostrū immolatus est xp̄s.

¶In hac aūt introgatione dant tria
documenta.videlicz. q subditi debēt
ire ad prelatū z nō econuerso.q̄ dicit
accesserunt discipuli ad iesum. Acce-
dite (inquit.ps̄.xxxiij) ad eū z illumi-
namini. Qui em̄ accedit fide ad chri-

stũ et interrogat affectu. docet ab eo.
¶ Secũdũ documentũ est ꝙ seruitores debent memoriã facere dñis suis de agẽdis/ quia aliqñ ob alia negocia nõ sunt mẽores oĩm. nõ tñ xp̃s indigebat recordatore. q̃ oĩm hẽbat mẽoriã.
¶ Tertiũ documẽtũ est ꝙ cerimonie diuine nõ sunt omittẽde. Debem⁹ igitur seruare debitos ritus diuinos. At iesus dixit. Ite in ciuitatẽ ad quẽdã ⁊ dicite ei. magister dicit. tẽp⁹ meũ prope ẽ. apud te facio pascha cũ discipulis meis. lu. autẽ. xxij. dicit ꝙ misit petrũ ⁊ iohannẽ quibus dixit. Eũtes parate nobis pascha. At illi dixerũt. vbi vis paremus? quibus dixit. Ecce introeuntibus vobis in ciuitatẽ. occurret vob⁹ hõ quidã amphorã aque portans: sequimini eũ in domũ in quã intrat/ ⁊ dicetis patrifamilias dom⁹. dicit tibi magister. vbi est diuersoriũ vbi pascha cũ discipulis meis mãducẽ. ⁊ ipse ostendet vobis cenaculũ magnuꝫ stratũ/ ⁊ ibi parate. Eũtes aũt inuenerunt sicut dixit illis. ⁊ parauerũt pascha. Ergo ad parandũ pascha mittũtur petrus ⁊ iohannes. i. fides ⁊ dilectio. ¶ In hijs aũt verbis tria possũt considerari. videlicet ꝙ christus omnia que vbiq̃ fiebant sciebat. q̃ sciunt ꝙ discipuli occurrerent homĩ ferenti amphorã aque in ingressu ciuitatis. Neq̃ em̃ ei quisq̃ hoc reuelauerat. sꝫ scit sapientia dei oĩa ⁊ intelligit. sap. viij. ⁊ eccl̃i. xxiij. dño deo oĩa cognita sunt anteq̃ fiant. Scdo potest considerari ꝙ xp̃s imperandi oĩbus facultatem habebat. quia dicit eis/ ꝙ simpliciter quasi imperatiue exposcerent locum ad faciendũ pascha. ⁊ paterfamilias obediuit. Infelix est qui requirẽti domino denegat hospiciũ. immo rogandus est vt veniat. cã. v. veniat dilectus meus in ortũ suũ. vt comedat fructus pomorũ suorũ. Sed ipse dignat̃ pulsare ad ostium ⁊ petere hospicium tanq̃ mendicus. Apo. iij. Ego sto ad ostiũ ⁊ pulso. siquis mihi aperuerit intrabo ad eũ ⁊ cenabo cũ eo ⁊ ip̃e mecũ Tertio potest considerari ꝙ christus nonnisi in loco honesto habitat. quia in cenaculo magno strato. i. ornato. Sic nõnisi in animabus bene ornatis virtutibus habitat. ¶ Nunc oportet reuerti ad iohannẽ. xiij. qui dicit ꝙ cena facta. cum iam diabolus misisset in cor vt traderet eum iudas simonis scariothis. qui iam acceperat. xxx. argẽteos ex pacto/ nondũ tamen in facto. quia nolebãt ei dare pecunias anteq̃ implesset proditionẽ. Ex hoc verbo patet ꝙ diabolus etiam procurauit mortem domini. ergo ⁊ seruorũ eius iustorum. Sequitur sciens ꝙ omnia dedit ei pater in manus et quia a deo exiuit ⁊ quia a deũ vadit. Om̃ia siquidem in manus habebat/ quia salus toti⁹ mundi in eius manu posita erat. Surgit a cena. vbi iã sederat ⁊ ponit. idest exuit vestimenta sua vt expeditior esset. Siquidem oportuit christum deponere corporis vestimentũ per mortẽ quando nos lauare dignatus est a peccat⁹ per suum sanguinẽ. Apo. j. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. Et cum accepisset lintheum precinxit se. Sicut solent qui negocium familiare componũt. deinde misit aquã in peluĩ ⁊ cepit lauare pedes discipulorũ ⁊ extergere lintheo quo erat precinctus. Sic penitens deponit vestimenta sua idest veterẽ hominẽ cuꝫ actibus suis. Ephe. iiij. vt possit dicere/ exui me tunica mea. can. v. Secũdo precinxit se lintheo mundicie seu penitentie. Tertio ponit aquã in peluĩ. i. lachrimas ⁊ tunc lauat̃. Sed consideranda est hic domini iesu humilitas ⁊ benignitas. ostendit quoniã quãto quis est maior tanto debet esse humilior. Eccl̃i. iij. ⁊ lauare nos alter alteri⁹ docuit pedes idest alter alterius onera portare. Gala. vj. venit ergo ad simonẽ petrum primo. quia prelatus primo debet purgare conscientiã. vt post valeat subditos purgare vt supra dictũ est de prelatis ⁊ predicatoribus. Et dixit ei petrus totus verecundus ⁊ stupefactus. domine tu michi lauas pedes? quasi diceret. hoc non conuenit michi. Et re-

ſpondit ieſus. Quod facio tu neſcis modo.ſcies aũt poſtea. Et quid ſcies poſtea/quod nũc ignoras: Scies quoniã oportet oñes per me lotionẽ accipere ſanguinis mei. ⁊ poſtea fluminis baptiſmalis. ⁊ q̃ nullus poteſt ad verum paſcha celeſte venire niſi lotus a ſorde. de pe. di. j. nullus poteſt gratiã celeſtem recipere niſi mundatus fuerit a ſorde. Ideo dicit. ez. xxxvj. Effũdam ſuper vos aquã mundã ⁊ emundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris. Oportz eñ lauare ſordes que ſunt in pedib⁹. tre. j. ideſt peccata auaricie. Itẽ lauare ſordes cordis. i. peccata ire ⁊ inuidie. Iere. iiij. Laua a malicia cor tuũ vt ſalua fias. eccl's. vl. aufer maliciã a corde tuo. Oportz lauare faciẽ. i. maculas ſuperbie. math. vj. faciẽ tuã laua. Itẽ corpus totũ. i. peccata luxurie. eſa. j. Lauamini mũdi eſtote. Reſpondet aũt petrus ignorans myſteriũ/ non michi lauabis pedes in eternũ. quaſi. d. hoc nunq̃ patiar cui dixit dñs. Si non lauero te nõ habebis partẽ mecũ. q̃ nullus in celũ introibit niſi lotus per me. quia nõ intrat ibi aliquid coinquinatũ. Apo. vl. non aũt potes per aliũ q̃ per me lauari. Tunc dixit petrus. dñe non tantũ pedes ſed ⁊ manus ⁊ caput. Indigẽt lauare manus oẽs auari quorũ man⁹ ſanguine plene ſunt. eſa. j. Caput indigent lauare oñes ſuperbi quorum caput nubes fetidas tetigit abdie. j. iob. xx. Lauent etiã manus impudicis tactibus maculati. ¶ Dixit ei ieſus qui lotus eſt ſcilicet per baptiſmũ. nõ indiget niſi vt pedes lauet. i. peccata commiſſa per penitentiã. ⁊ tunc eſt mundus totus. ſcilicet a peccato originali ⁊ actuali. Et vos mundi eſtis ſed non oñes. i. iuda excepto. Sic multi ſunt chriſtiani immundi auaricia. luxuria ſuperbia. inuidia. ⁊ alijs peccatis.

¶ Lotis igitur pedibus diſcipulorũ reſumpſit veſtimenta ſua. ⁊ iterum diſcubuit. quia poſt impletum myſteriũ lotionis peccatorum noſtrorũ. reſumpſit corpus ſuũ reſurgendo a mortuis Et tunc exiſtens in menſa dixit eis. Scitis quid fecerim vobis: vos vocatis me magiſter ⁊ domine. ⁊ bene ſum etenim/ ceteri vero non veri magiſtri nec veri domini ſunt. ſed vſurpati. Si ego magiſter ⁊ domin⁹ laui pedes veſtros ⁊ vos debetis alter alterius lauare pedes. exemplum eñ dedi vobis vt quẽadmodũ ego feci: ita ⁊ vos faciatz Exemplum dedit humilitatis. Puritatis obſeruande. Caritatis oſtendende. Et penalitatis ſufferende. Ideo dicit chriſtus pro nobis paſſus eſt vobis relinquens exemplum vt ſequamini veſtigia eius. j. pe. ij. Non ergo pigeat nos imitari chriſtum. q̃ vt dicit ibidẽ in euangelio. Nõ eſt ſer⁹ maior dño ſuo. ⁊ qm̃ non oñes chriſtũ imitant: ſed hij ſoli quos deus elegit ⁊ traxit/ ideo dixit. Ego ſcio quos elegerim. Beatus ergo quẽ elegiſti ⁊ aſſumpſiſti. pſ. lxiiij. ¶ Nunc veniẽdũ ad lucam. xxij. qui refert eum dixiſſe deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum anteq̃ patiar. quia vltra non manducabo illud vobiſcum donec veniat regnuz dei. i. donec per mortem meã exhibitam conquiſierim vobis regnum dei. Ad hoc igitur conuiuium vltimum vos adduxi. vt vobis vltimum vale dicerem. Ideo ſumpto calice quaſi vltimam inuitationẽ faciens oñibus bibit. forſitan ipſe modicum. euangeliſte tamẽ videntur dicere q̃ non biberit. ſed dixit eis. Accipite ⁊ diuidite ĩter vos. Quod poteſt intelligi de calice paſſiõis. de quo omnes biberũt poſt dominũ. Iere. xxv. Sic intellige q̃ nõ vnus eſuriat ⁊ ali⁹ ebrius ſit. j. cor. xj. Nõ ſunt ergo beneficia xpi cumulate tradẽda/ ſed equalance omnibus ſeruiẽtibus chriſto diſtribuenda. Non igitur recte diuidũt qui plura q̃ deceat pro ſe ſumũt. minimam autem nullam reliquis partem relinquentes. vt qui auaricie modum non ponentes cum vnum vir poſſint officium implere: ſtipendia ſibi vendicant plurimor̃. extra de cle. nõ reſi. q̃

nonnulli. extra de p̄ben. ⁊ dig. qꝛ in tā tum. Et accepto pane gratias egit et fregit ⁊ dedit eis dicens. Nūc mathe⁹ dicit quod lucas tacet. scilicet accipite ⁊ comedite/ hoc est corpus meū. lucas addit. quod pro vobis dat̄: hoc facite in meā ꝯmemorationē. Similiter ⁊ calicē postq̄ cenauit dicēs. mathei xxvj. hic ē sanguis me⁹ noui testamēti/ qui ꝓ multis effundet̄ in remissionē peccatoꝝ. Lucas q̄ pro vobis fundet̄ Ideo ecclesia dicit in consecratione q̄ pro vobis ⁊ pro multis effundet̄. De hac sanguinis effusione veteris ⁊ noui testamenti dicit̄. heb. ix. ꝙ pontifex non introibat sine sanguine quē offerret pro sua ⁊ populi ignorātia. ⁊c̄. subdit ꝙ xp̄s per propriū sanguinē introiuit semel in sancta eterna redēptione inuenta. hec cerimonia habetur. exo. xxiiij. Tūc dixit eis. Amen dico vobis qꝛ vnus vestrū me traditurus est. Et contristati discipuli ceperunt singuli dicere. Nūquid ego sum dn̄e? Quib⁹ ipse dixit. Qui intingit mecū manū in parapside hic me tradet. ecce q̄ta xp̄i mansuetudo Judam quē suū proditorem cognoscebat/ ad simul capiēdum in eadem parapside cibū admittebat. iuxta illud. ps̄. liiij. Qui simul mecuꝫ dulces capiebas cibos. idem. xl. Qui edebat panes meos/ magnificauit sup me supplantationē. Abdie vnico. qui comedunt tecum ponēt insidias tibi. Hiere. ix. frater supplantabit ⁊ fraudulent̄ incedet. Sed nō inueniet fraudulētus lucrū. ꝓuer. xij. Ideo iudas non retulit fructum ex sua proditione qui suspensus crepuit. Quod quidē tormentū proditorib⁹ hoc exēplo debetur. Nullus em̄ debet ex fraude lucrū reportare. extra de rescrip. sedes apostolica. ⁊ in. c. pastoralis. extra de offi. ⁊ po. iu. dele. Postea subdit. fili⁹ quidē hoīs vadit ad mortis suppliciū nō ob maleficiū sed propter beneficiū sicut scriptū est de illo. Vadit ad mortem: nec est qui recogitet. esa. lvij. Vadit parare locū. ioh. xiiij. Verūtamen ve homini illi per quē filius hoīs tradetur. bonū erat ei si natus nō fuisset hō ille. O miserrime iuda tibi quidem melius erat non nasci cui non profuit passio xp̄i. nobis vero proderit tua malicia / que nec tibi dānationē afferret nisi desperares quoniā ipsa xp̄i mors quā procuras/ etiā tuū poterat crimē absoluere/ si cōuersus ad dn̄m tuū velles reatū cognoscere ⁊ mīaꝫ postulare

¶ Sed hic queritur. Vtrū melius sit simpliciter non esse q̄ esse damnatum Respondeo per tres propositiones.

¶ Prima. Ad decus vniuersi melius est simpliciter hoīeꝫ esse dānatū q̄ oīno nō esse. patet/ qꝛ ꝓ per nō esse hoīs priuat̄ vniuersum decore suo/ quo ad illā partem. Justicia etiā diuina in punitione dānatorū claritatē ostendit sui decoris. iuxta illud. ps̄. ix. Cognoscetur dn̄s iudicia faciens.

¶ Secūda ꝓpositio. Dānatus annichilationē sui simpliciter appetere nō potest: eternoꝝ tamen tormentoꝝ causa id appetere potest. patꝫ prima pars quia nichil est sibi inimicū/ quia vnūquodq̄ diligit seip̄m naturalit̄. Ideo dicit apostolus ꝙ nemo vnq̄ carnem suā odio habuit. Scd̄a ꝑs patꝫ. qꝛ euasionis gratia maloꝝ eternoꝝ hō potest appetere om̄e illud quo mediante mala illa potest euadere. Et qꝛ nō potest alio modo liberari a pena illa nisi per annichilationē suaꝫ: sequit̄ ꝙ pōt appetere annichilationē suā. ideo dicit̄. Apo. ix. ꝙ desiderabūt mori. ⁊ fugiet mors ab eis. Non tn̄ simplicit̄ appetit annichilationē: sed liberationē a pena

¶ Tertia ꝓpositio. Licet meli⁹ sit respectu vniuersi dānatū esse q̄ nō esse. meli⁹ tn̄ esset ip̄i dānato nō esse q̄ esse. patet. quia ipse dānatus non est particeps bonorū ipsius vniuersi. Ideo melius est simpliciter eū esse: sed non ipsi Consideremus igit̄ illā eterne infelicitatis miseriā q̄ parata est miseris peccatoribus / quia parata sunt derisoribus iudicia ⁊ mallei percutiētes stultorū corporibus. ꝓuer. xix. vbi nulla requies. nulla spes. nulla consolatio. sed cōtinua pena/ indefessa calamitas

et triſticia ſempiterna/ꝛ cõuertamur ad dñm qui vt nos ab inferno liberet animã ſuam in mortem tradit.

¶Beatus Johãnes.xiij. addit q̃ intinxit Jeſus panem et dedit iude. et poſt buccellam introiuit ĩ eum ſathanas:ꝛ dixit ei Jeſus. Q̃d facis fac citius. Vbi notatur q̃ ſacramentũ indigne ſumentes diabolũ non chriſtum intromittũt.iuxta illud.pſ.lxviij. Fiat menſa eorum coram ipſis in laqueum/quia magis ſemper a diabolo illaqueantur/et in retributiones:quia ſolam pñtis temporis ꝛ lucri remunerationem percipiunt/ꝛ in ſcandalũ:q̃ ꝛ ſeipſos et alios ſcandalizant. Obſcurentur oculi eorũ ne videant/ ſcilicet damnũ peccati quod incurrunt/ꝛ cõmodum meriti quod perdunt ꝛ cõfuſionem vitij q̃ aſſumũt. Jdeo vir cõuertuntur mali ſacerdotes. Et dorſũ eorum ſemper incurua/ quia ſemper magis onerantur peccatis/ita vt iam ſeipſos erigere nequeãt ad deũ. Sed mirũ videtur q̃ dñs dixerit iude. q̃ facis:fac citius. cũ illud quod faciebat eſſet malum. Nunq̃ fit tarde malum q̃tumcũq̃ tarde fiat:q̃ ſemp nimis cito fit. Ad hoc dicendum q̃ dñs videns propoſitũ iude in malũ fixum voluit ei indicare q̃ ſciebat eum eſſe factuꝝ.quaſi.d. Jam ꝓſummaſti peccãtum in voto:nihil ergo iuuat quod retardes in facto. venit hora vt perficias opere quod iam mente tractaſti. Diſcipuli aũt audiẽtes hoc verbum putarũt q̃ preciperet ei aliq̃d emere pro feſto peragendo aut dare paupibus. ¶Cum aũt accepiſſet buccellã iudas egreſſus eſt continuo.erat aũt nox. Exiuit a conſortio iuſtorum:ꝛ ideo in nocte exit peccatorum. Nam ſolis peccatorib⁹ ſuppoſita eſt grauis nox. Sapiẽ.xvij. Et cũ egreſſus fuiſſet iudas dixit Jeſus. nũc clarificatus eſt filius hoĩs:q̃ amoto peſtilente de iuſtorũ ſocietate/clarior fit. ¶Lucas hic ponit q̃ facta eſt contentio inter diſcipulos quis eorum videretur eẽ maior. Quam xp̃us ſoluit dicens:q̃ qui vult maior eſſe fiet minor. Beatus vero Johannes ponit longum ſermonẽ dñi plenum ſpiritualitate / et durat vſq̃ ad capitulum.xviij.

¶Tunc ꝑm Mattheum hymno dicto exierunt in montem oliueti. oſtendens q̃ gratie ſunt deo reddende. Johannes autem dicit.xviij. Egreſſus eſt Jeſus trans torrentem cedron vbi erat ortus in quem introiuit ipſe ꝛ diſcipuli eius. Egreſſus eſt a patre per emanationem eternam. Sichee. v. Egreſſus eſt a dieb⁹ eternitatis. Egreſſus eſt a patre ꝛ venit in mundũ. Johan.xvj. Egreſſus eſt a matre tanq̃ ſponſus exiens de thalamo ſuo. pſ. xviij. Egreditur ab anima peccatoris peccato cõmiſſo. Joh.viij. Abſcõdit ſe et exiuit de templo. Egreſſus eſt p mortem anima eius a corpore. Abac. iij. Egreſſus es in ſalutẽ populi tui. Ex hoc mundo autẽ egreſſus eſt dupliciter ſcz naturaliter per mortem ꝛ myſterialiter/quando crucem ferens egreſſus eſt ciuitatem vbi crucifixus eſt. Ad quem et nos egredi debemus extra caſtra. Hebr.vlt. Egreſſus ẽ ab inferis ſicut Sampſon a gaza cõfrigens portas ereas ꝛ vectes ferreos. pſ.cvj. Egreſſus eſt a ſepulchro glorioſus. Egreſſus eſt ab oculis hoĩm aſcendens in celum.

¶In die paraſceues.

Egreſſus eſt ꝙ Jeſus trãs torrẽtem cedron.i. vitam preſentem que torrenti cõparatur: quia in momẽto fluit. Nam vt dicit Job. xxviij. Lapidẽ caliginis et vmbram mortis diuidit torrens a populo peregrinante:quia vita pñs diuidit exiſtẽtes in inferno a viatoribus. Introiuit in ortum virginis cõcluſum. Can.iiij. Ornatum cũctis virtutũ plantarijs. Introiuit in ortum mundi hui⁹/ q̃ eſt quaſi ortus voluptatis. Joheł.ij. In quo quidem orto voluptatis xp̃us nõ niſi mala paſſus eſt. homies vero multi in hoc orto deliciarum perduntur.

Iere.xxxj. Uſqz quo delicijs diſſolueris filia vaga/ id eſt anima.

¶ Tertio ortus accipitur pro anima ſancta que eſt quaſi ortus irriguus. Eſa.lviij.et Iere.xxxj. In quem vt veniat precatur amica dicens. Ueniat dilectus meus in ortum ſuum. Cãtico.v. Oportet autem q ornatiſſim⁹ ſit ortus iſte: vt dignum deo preſtet aſpectum. Intentionis rectas p̃imum producat lineas cultus amenus. deambulatorium frondeo virentiqz tecto deſuper ſtrato ſubt⁹ diſcolori pauimento preſtet virtutum creſcens affectus/ pacatis ſubmiſſisve paſſionibus quas ratio libera calcet.

¶ Quarto. Ingreſſus eſt ortum paradiſi vbi flores perpetuo decore rident immarceſſibili donati gloria: id eſt ſancti. Torrentem igitur paſſionis pertranſiens anima: chriſtum ſequit̃ in ortum ſalutis eterneqz beatitudis canens cum pſalmiſta. Torrentem p̃ tranſiuit anima noſtra ꝛc̃. pſ̃. cxxxiij. Quam laudantes angeli dicunt de torrente in via bibit: ſcilicet paſſionẽ temporalẽ/ ꝓpterea exaltauit caput. ſcilicet in gloria celeſti. Sic enim dicitur Job.xxij. Qui humiliatus fuerit: erit in gloria. ꝛ Act̃. xiiij. Per multas tribulatiões oportet nos intrare regnũ dei. Sic etiã xp̃m oportuit pati: ꝛ ſic intrare in gl̃iam ſuã. Lu.xxiiij Et bene torrẽti preſens tribulatio cõparatur. qm̃ ſicut torrens ip̃etuoſo q̃dam fluxu quecũqz ſibi obuia tollit: ꝛ cito decurrẽs aridũ poſt ſe deſerit alueum. Sic p̃ntis tribulatio tẽporis/ leues quoſqz nec firmiter in xp̃i amore ſtabilitos aios in precipitiũ ſecum adducit. ſolidos vero veluti firmi⁹ terre inmixos lapides: nec ſtrepenti ſuo fragore deterret: nec furibundo a ſtatu mouet decurſu quacũqz violentia pulſo. torrentẽ quippe violentius cõſueto flumine duci teſtat Ouid.ij. de re. Flumine perpetuo torrẽs ſolet altius ire: ſed tñ hec (ſcz torrentis) breuis: illa (ſcz fluminis) perhẽnis aqua torrentem ꝓ̃o leges dicunt: qui tantũ hieme fluit. vt vult glo. in. l. in ſũma ſuper verb. torrentem §. idem labeo. ij. ff. de aqua plu. arcẽda. et in tex. l. j. §. item fluminũ. ff. de fluminib⁹. vbi dicit. Fluminũ quedam ſunt perhẽnia/ quedam torrẽtia. perhẽne eſt qđ ſemper fluit. torrens qđ tm̃ hyeme fluit. Nam per hyemẽ intelligit̃ temp⁹ tribulatiõis. Torrenti quoqz ſimilẽ eſſe gratiam deuotionis in nõnullis facile conſtat. Sic enim torrẽs fluit in auſtro. pſ̃. cxxv. Conuerte dñe captiuitatem noſtrã ſicut torrens in auſtro. Hempe flante auſtro/ qui vent⁹ eſt calidus. iuxta illud Job.xxxvij. Nõne veſtimenta tua calida ſunt cũ perflata fuerit terra auſtro: tunc glacies et niues diſſoluũtur/ ꝛ fluũt/ quo fluxu torrens fit rapido: ſed non lõgeuo decurſu/ finita ſiquidẽ materia glaciei vel niuis cõtinuo ceſſat fluxus. quia fontalem non habet ſcaturiginem. ſic quãdoqz flante ſpiritu dñi deuotionẽ nõnulli concipiũt vehementẽ/ que citius tñ areſcit/ qm̃ talis deuotio non ſcaturit a fonte: ſed tñ modo occaſione verbi dei vel lectiõis aut imaginis ad horam conſpecte velociter ſurgit. iuxta illud. pſ̃. cxlv. Mittit criſtallũ ſuum ſicut buccellas. i. doctrinã claram ſalutis per fruſta (neqz eni oia ſimul explicanť) ante faciem frigoris eius quis ſuſtinebit. (id eſt animã infrigidatam. pctõ) quis ſuſtinebit: ꝛ id eſt quis poterit viuere in tali frigore peccati: ſubdit remedium. Emittet verbum ſuum. id eſt doctrine ſalutaris: ꝛ liquefaciet ea/ quia verbum dei eſt quaſi ignis et quaſi malleus conterens petram. Iere.xxiij. Flabit ſpiritus eius ꝛ fluent aque ſiliciz lachrimarum. Sed tales niſi ſequantur dei gratiam/ citius tepeſcunt. veluti nũc exemplum habemus eorum qui audita chriſti paſſione momentaneas fundunt lachrimas: que cito fluũt. Cum igitur tranſierit anima torrentem lachrimarum intrat ortum contemplationis cum chriſto et diſcipulis eius. Sed recogitans nunc domin⁹ iudeo

rum multitudinem querentium mortem eius/digne dicit verba sumpta ꝓ themate. Multi bellan. ⁊c̄.

¶ Multi bellātes aduersum me ⁊c̄. Quoniam contra hominem armata erat om̄is creatura vt pugnaret totꝰ orbis cōtra insensatos. Sap. v. Ideo totum belli pondus versum est in Iesum qui suscepit in se insigniabilē peccatoris vestem: quia dn̄s posuit in eo peccata omniū nostrum. Esa. liij. Quobrem vulneratus est ꝓpter peccata nostra ⁊ attritus ob multitudinem vulnerum ꝓpter scelera nostra. ⁊ sic disciplina pacis nostre fuit super eū. quia liuore suo sanati sumus.

¶ In hoc autem bello tria oportet considerare: videlicet.

Bellantium multiplicitatem.

Bellorum diuersitatem.

Et sustinentis firmitatem.

¶ Circa primū dico multos fuisse et esse aduersus christum bellantes. Et primo equileues qui fecerunt primū aggressum more numidaꝝ hanibalis vel sicut nunc albanenses siue stradioti: aut hispani/qui dicūtur los cauaillieros de la gyneta. vel in hungarico qui dicuntur huzar. Et hij fuerunt demones/q̄ procurarunt Christi mortem: eo q̄ animas ad bonum reuocabat. Ideo dicit̄ cū iam misisset sathanas in cor iude vt traderet eum vt supra dictum est. ¶ Item cū christus esset in orto in mōte oliueti ꝟm Mat. Lucas vero dicit anteq̄ in montem venisset hunc sermonem factum/quo christus dixit discipulis suis. Simon ecce sathanas expetiuit vos vt cribraret sicut triticū. Nam per talē cribrationem quod vacuū et inutile est cadit: vtile vero manet. sic tentatio probatio probat homines. Eccl̄i. xxvij. Vasa figuli ꝓbat fornax: ⁊ hoīes iustos tentatio tribulationis. Ego autē oraui pro te vt non deficiat fides tua. Neq̄ enim subsistere potest homo ante faciem demonū/nisi gratia dei fulciatur. Deficit igitur ille ꝓ cuius salute nō orauerit christus. Sed qm̄ is qui tali gratia preuenit̄ a dn̄o. potest etiam alios suis orationibus atq̄ exhortationibus adiuuare dicit petro. et tu qui casurus es ad tempus me ꝑmittente/sed nō penitus deserēte/aliquādo cōuersus: quia cōuerteris me te iuuante/confirma fratres tuos: q̄ frater qui iuuatur a fratre quasi ciuitas firma. ꝓuer. xviij. Mattheus vero dicit q̄ conuertit sermonem ad omnes dicens. Om̄es vos scandalū patiemini in me in ista nocte. eo enī scandalum passi sunt q̄ christum non esse deum tunc putauerunt/quem velut hominem vinci et occidi viderunt. Scandalum passi sunt quia eum dereliquerunt et fugerunt quod facere non debuerant: quia non decet militem deserere prepositum suum. ff. de re militari. l. omne delictum. scandalum passi sunt in eo: quia tūc visi sunt falsum et mendacem fuisse secuti magistrum: quod in eorum ignominiam conuertebatur. Ideo Petrus negauit se discipulum fuisse eius.

¶ Sic infidelibus mors Christi scādalum est atq̄ stulticia. j. Corinth. j. Predicamus Iesum christum crucifixum iudeis quidem scandalum: gentibus autem stulticiam. Verbum enī crucis pereuntibus quidem stulticia est: hijs autem qm̄ salui fiunt: dei virtus. Unde in persona christi dicit. ps̄ cviij. Ego factus sum opprobrium illis/scilicet non credentibus. viderūt me: scilicet in cruce pendentem et mouerunt capita sua: scilicet deridētes. Sic scandalum patiuntur om̄es qui recedunt a proposito sancto. De quibus conq̄rit̄ Job. vj. Fratres mei dereliquerunt me: sicut torrens/qui raptim transit in cōuallibus. i. q̄ nō habuerunt ꝑseuerantiā fluxus bone voluntatis ⁊ caritatis. Orat aūt xp̄s vt non deficiat fides Petri: dicēs. Non erubescant in me qui expectāt te dn̄e virtutum non confundant̄ sup̄ me. q̄ querūt te deꝰ israel. qm̄ propter te sustinui opprobrium. operuit cōfusio faciem meā scz in passiōe mea. extraneꝰ

factus ſum fratribus meis: et peregrinus filijs matris mee. quaſi dicat. qđ propter nomen tuum paſſus ſum. pre cor ne redundet in confuſionem tuam: et eorum qui diligunt te ⁊ me propter te: et qui ſequuti ſunt me propter te. Oēs ergo diſcipuli ſcandalum in eo paſſi ſunt. quo verbo intelligimus oēs diſcipulos amiſiſſe fidem tēpore paſſionis. poſtea allegauit eis prophetiam. Zach. xiij. Percutiam paſtorem ⁊ diſpergentur oues. Nam percuſſo principe vel duce defluit exercitus. Addit tamen conſolationem dicens. Poſtq̄ autē reſurrexero precedam vos in galileam. Percuſſit autem dñs hunc paſtorē propter peccata ouiū. Eſa. liij. Propter ſcelus populi mei pcuſſi eū. ergo ſicut hic pcedit oues et ante eas vadit. Joh. x. ad ſuppliciū/ qđ ⁊ in primitiua eccl'ia fieri ſolebat/ vt prelati p̄mi raperent ad ſupplicia propter fidem xp̄i/ ſic etiam in galileam p̄ceſſit eos. i. aſcendendo in celum. iuxta illud Michee. ij. in fi. Aſcendit pandens iter añ eos ⁊c̄. qz iuit illuc fidelibus parare locū. Joh. xiiij. Eſa. lij. Precedet enī vos dñs ⁊ congregabit vos deus iſrael.

¶ Audiens aūt Petrus hec ꝙba dixit. Et ſi oēs ſcandalizati fuerint in te: ego nunq̄ ſcādalizabor. Hic petri preſumptionem arguimus: ⁊ dilectionem laudamus. Preſumpſit enī ante loqui q̄ intelligeret. preſumpſit promittere qđ ex ſe non poterat obſeruare. Non enī ſumus ſufficientes ex nobis/ ſed ſufficiētia noſtra ex deo eſt. j. Cor. iiij. pſ. xciij. Niſi qz dñs adiuuit me paulominus habitaſſet in inferno aīa mea. Qui autē non hoc intelligit iactādo ſe dicit. Ego dixi in abundātia mea non mouebor in eternum. Sequitur. Auertiſti faciem tuā a me: et factus ſum cōturbat⁹. pſ. xxix. Neq̄ enim in fortitudine ſua roborabit vir j. Reg. ij. Sed dñs eſt fortitudo mea. pſ. xvij. hoc confitetur Aug. dicens. Eteni iam tibi confeſſus ſum laus vite mee dñe deus meus. quia ſperabā aliquando in virtute mea: que tamen non erat virtus: et ſic vbi credidi magis ſtare: ibi magis cecidi. et quod credebam conſequi: longius elongauit a me. Sic per multa ſimilia vires meas cognoui nūc/ quia tu illuminaſti/ quoniam quod magis per me poſſe credidi: minus potui. dicebā enim hoc faciam illud perficiā: nec hoc nec illud faciebam. Aderat voluntas non erat facultas. aderat facultas: nō erat voluntas. quia non in virtute ſua roboratur vir. vt glorietur ante te ſtulta preſumptio omnis carnis. Nec enim eſt hominis velle quod poſſit: vel poſſe quod velit. vel ſcire quod velit et poſſit. ſed poti⁹ a te greſſus hominis dirigūtur. Hieremie. x. Illorum qui non a ſe/ ſed a te dirigi ſe confitentur. ⁊c̄. Non igitur ſimus fidentes in nobis: ſed in deo qui ſuſcitat mortuos. ij. Corinth. j. Qui enim confidunt in domino ſicut mons ſyon non commouebitur. Preſumentes autem de ſe ipſis dominus humiliare ſolet. vt dicitur Judith. vj. Qui ergo ſtat videat ne cadat. j. Corinth. iiij. Laudandus tamen eſt Petrus quia ex feruore dilectionis loquebatur. Cui dixit dñs. Amen dico tibi quia in hac nocte anteq̄ gallus cantet ter me negabis. Marcus autē dicit. Anteq̄ gallus vocem bis dederit: ter me es negaturus. Lucas autem ſentit cū matheo dicens. q̄ anteq̄ gallus cantet: ter eum negaturus eſſet. Tunc reſpōdit Petrus. Et ſi oportuerit me mori tecum non te negabo. Quod eſt factum veri atq̄ fidelis amici: qđ pauci faciunt.

¶ Poſt hec (ſm q̄ dicit lu.) dixit diſcipulis ſuis. quādo miſi vos ſine ſaculo et ſine pera: nunquid aliquid defuit vobis? At illi reſponderunt nichil. Quod et nunc reſpondere poſſunt boni religioſi mendicantes. qui poſſunt dicere illud. pſ. xxxiij. Diuites eguerunt et eſurierunt: inquirentes autem dominum non minuentur omni bono. Quia nō affliget domin⁹

ſame animam iuſti. ℣Prouerb.x. Immo in diebus famis ſaturabũtur. vbi peccatores peribunt. pſ. xxxvj. Seq̃tur/ ſed nunc qui habet ſaculum tollat ſimul et peram: et qui non habet: vendat tunicam ſuam ⁊ emat gladium. In quibus verbis innuit future calamitatis preſagium. Oſtendens etiam q̃ tempore neceſſitatis licet ferre peram ſimul cũ ſacculo. Et q̃ gladius eſt neceſſarius ad defenſionem iuſtitie quando opprimitur. Ideo dicitur. ℣Roma. xiij. q̃ miniſter iuſtitie non ſine cauſa gladium portat. cõcor. l. nõ fruſtra. xxiij. q. v. vbi dicit. Non fruſtra ſunt inſtituta poteſtas regis et cognitoris ius vngule carnificis: arma militis: quia per hec ⁊ mali cohercentur: et boni inter malos quiete viuunt. Sequitur autem rationem quare hoc dixerit/ allegãs illud Eſa. liij. dicens. Oportet impleri in me q̃ ſcriptum eſt. et cum iniquis deputatus eſt. Eteni ea que ſunt ſcripta de me: finem habent. Ideo poterat dicere. Oñis conſummationis vidi finẽ: hoc modo venerat chriſtus legem adimplere. ℣Matth. v. id eſt in ſe complẽdo oñes legis cerimonias atq̃ ꝓphetias. Ergo nunc finem habent (o dñe) tormenta que paſſurũ te prophete dixerunt. O pium atq̃ compaſſiuũ fidelibus verbum: finem habent dies tui domine: finem habent prophetie omnes/ quia venit hora vt impleantur: ⁊ tu qui es agnus manſuetus oñia feras. Tunc dixerunt ei diſcipuli. Domine ecce duo gladij hic: id eſt poteſtas ſpiritualis: et temporalis. Ideo dixit ſatis eſt. ℣Matth. dicit. tunc venit in villam que dicitur gethſemani: ⁊ dixit diſcipulis ſuis. Sedete hic donec vadam illuc ⁊ orem. Et aſſumpto ℣Petro et duobus filijs zebedei: id eſt Jacobo ⁊ Johanne cepit contriſtari et meſtus eſſe. ℣Mar. cepit pauere et tedere. tunc potuit dicere illud. pſ. vj. Anima mea turbata ẽ valde. ⁊. pſ xxx. Defecit in dolore vita mea: ⁊ anni mei ĩ gemitibus. Item. pſ. liij. per totum. et. pſ. cxlij. Anxiatus eſt ſpiritus meus ⁊c.

¶ Non valet qđ hic dicunt communiter doctores: q̃ per hoc verbum cepit intelligitur q̃ tantummodo habuit triſticiam ſm paſſionem: et non ſm paſſionem: quia ſequitur contrarium dum dicit. Tunc ait illis. Triſtis eſt anima mea vſq̃ ad mortem: qđ capitur intenſiue/ id eſt q̃tum poſſibile erat triſtari/ et extenſiue: id eſt donec moriar. Ergo hec triſticia non habuit rationem propaſſionis: ſed vere et vltime paſſionis/ quia triſticia hec attingebat vltimum de potentia. Ideo dico hic q̃ Chriſtus non modo ſm aliquem motum ſenſualitatis triſtatus eſt: ſed etiam rationem. Ratio enim continet in portione ſuperiori anime duas partes: videlicet. Unam ſupremam que immediate cõſiderat deum: et diuinã: ⁊ ſm hanc Chriſtus non doluit/ quia conformabatur voluntati patris ſimpliciter. Aliam etiam partem que conſiderat hec inferiora prout debent dirigi ſm veritatem et iuſticiam ad finem vltimum/ ⁊ hec pars eſt que omnia ſm iuſtitiam appreciatur/ et quoniam ſm hãc chriſtus iudicabat iuſto et virtuoſo eſſe reddendum honorem: non iniuriam aut damnum cognoſcebat aut contrarium ſibi euenturum. Ideo ſm eam partem rationis dolebat et triſtabatur. ¶ Si arguitur q̃ Chriſtus non debuit timere: quia ſm ℣Philoſophũ iij. ethicorum cap. vj. fortis eſt impauidus. Dicẽdum ſm ℣Philoſophum q̃ fortis timet que ſunt timẽda vt deum/ quia qui nec deum metuit nõ eſt fortis ſed demens. j. mora. capo. v. et cap. xxj. dicit q̃ ille non eſt fortis cui nihil eſt horrendum. Nam et infamiam fortis timet. iij. ethicorum. ca. vj. ¶ Sed ⁊ mortem naturaliter ſapiẽs timet/ ſed dum voluntarie acceptatur vbi et quando oportet ille timor nõ vitiat virtutem fortitudinis: quia

virtus non eſt in naturalibus paſſionibus: ſed in actibus voluntarijs. Ideo licet metus mortis cadat in cōſtantem virum. ff. qō metus cauſa. l. metum. tamen fortiter acceptās mortem/ non poteſt dici pauidus. Igitur fortes gaudent honeſte mori ſm philoſophum. et Virgi. querentes pulchram per vulnera mortem. Hoc intellige per impium voluntatis regulate a ratione. Non autem ſm propriam nature inclinationem: quia natura refugit malum ſuum. Non autem habuit Chriſtus timorem perturbantem: aut auertentem voluntatem ab acceptatione mortis. Ideo non fuit in eo vitium. Nam oīe vitium timoris eſt in perturbatiōe/ ſeu auerſione voluntatis de acceptante quod deus vult. Et ita ſm philoſophum. iij. ethicorum. cap. ix. q̄ mors ⁊ vulnera ſunt moleſta homini forti et virtuoſo. ⁊ qñto eſt virtuoſior/ tanto magis cognoſcit ſe dignum vita/ et magis dolet de damno ſuo. Si arguitur q̄ Chriſtus fuit turbatus: quia dixit. Anima mea turbata eſt. Dicendum q̄ illa turbatio accipitur pro aggregatione omnium illarum apprehenſionū que tunc obijciebantur quaſi practice/ eo q̄ eſſent proxime. iuxta illud. pſ̄. xxj. Tribulatio proxima eſt intellectui eius. Sed non eſt putandum q̄ fuerit turbatus ita q̄ ratio fuerit impedita.

¶ Sed ſi quis deuotus velit cauſas triſticie domini contemplari ab ipſo domino ſi liceat poterit habere. Contemplando fidelis amica Chriſti continuo querens deſiderio ſpōſum. poſt qñ domo abſceſſiſſe percepit eum/ in qua cena paſchali ritu peregerat in montem oliuarum vbi conſediſſe illū rata rapido ſe contulit greſſu. Cumq̄ diſcipulos in gethſemani relictos offendiſſet/ percunctata quo dilectus abiſſet. Cantico. v. Protinus ſecuta eſt: licet morari eam diſcipuli conarētur dicentes. Quem diligis hic nobiſcum expectare potes: quia non tardabit reditum. Ipſe enim hic noſtare iuſſit: donec paululum a nobis digreſſus oraſſet. Impatiens illa more dixit. Si dedero ſomnum oculis meis: et palpebris meis dormitationem donec inueniam dominum. pſal. cxxxviij. quoniā amore langueo. Cāticorum. v. Vbijs igitur relictis/ paululum cum pertranſiſſet eos repperit eum. Canticorū. iij. Cum diſcipulis in gethſemani chriſtū expectant qui fidem ſeruantes: ventura quidem bona ſperant/ ſed tamen vrgens amoris deſiderium non experiuntur. Nec ad Chriſti dulces anhelāt afflatus. ſua ſorte contenti. Vij nec affliguntur ardore propius dominum attingendi: nec preſentis temporis moram accelerare optant/ cum eo qui dicit. Accelera vt eruas me. pſ̄. xxx. Quoniam incolatus meus nimis prolongatus eſt. pſ̄. cxix. Nihil tamen q̄ ſit diuine contrariū volūtati quomodolibet facere volunt/ quod ſecularib⁹ quibuſdam bonis ac deum timentibus conuenit. Nonnulli vero non ferentes abeſſe longius chriſtum quocunq̄ ierit ſequuntur eum per famem ⁊ ſitim/ inopiam et ignominiam: tribulationes et mortem. veluti religioſam pro chriſti amore vitam aſſumentes et martyrium ſitientes aut patientes.

¶ Inter viros autem religioſos expectantium in gethſemani ⁊ procedētium in ortum contemplationis inuenitur differentia. In gethſemani expectant qui communi religionis obſeruatione contenti/ nil vltra ſpiritualitatis et deuotionis gratie querunt. hi matutinos diurnoſq̄ pſalmos pauſate pſallunt. miſſas deuote celebrāt. honeſte inter homines cōuerſantur. obedientie colla volenti ſubmittunt animo. ⁊ quicquid ad exteriorem pertinet religionem q̄ libenter agunt. Allicere vero ſpiritum interius neſciunt contemplationibus: nec ardentibus animum flammis excruciari patiuntur diuine caritatꝭ/ quoniam vel

admouere ſuperius afflatibus mentem non aſſueuere: vel quia vim affligentis non ſuſtinent deſiderij. Nil profecto acrius animum q̄ amor torquere ſolet: dum quod ſummo expetitur deſiderio non habetur vel differtur. In ortum vero chriſtum ſequuntur/ qui pro nichilo quecumq; fiunt apparenter ardore numio reputantes non quieſcũt animo niſi Chriſtum in ſinũ ſui amoris aſſumãt/ eiq; perfecta cohereant caritate. hij non attendunt: nec magnum aliquid putant omnem ſubſtantiam domus abieciſſe. (Canticorum vltimo) Hec obedientie ſuſcepiſſe iugũ/ aut queuis onera pro chriſto pati/ quoniam indigna hec omnia reputant quibus promereatur gratia Chriſti. nec dignum aliquid offerre deo ſe poſſe atbitrantur. Michee. vj. Quoniam ſit melior miſericordia eius ſuper vitas. pſ. lxxxij. Hoc eſt ſi mille cõtingeret vitas pro chriſto dare: non tamen ob hoc condigne illius gratiam mereretur. Quod bene apoſtolus inſinuare videtur dicens. Non ſunt condigne paſſiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Roma. viij. Igitur hij ſurſum ferri volunt in deum non ferentes moram gethſemanicam continuis animorum affectibus tendere conantur in deum. Illic animi motus omnes accedunt. Illic intentio cuncta que faciunt opera precurrendo precedit. Illic intellectus negociationes omnes aduehit. illic iugis meditatio fabulatur/ illic oĩis verſatur cogitatio/ tendit affectus/ effluit deſiderium/ irruit amor/ manet propoſitum. et oĩis anime vis effuſo calle procedit. Hinc lachryme ſurgunt eſtuantis anime teſtes: que calenti ex fornace veluti digeſtarum ardẽti flãma radicum ſtillantes vaſis gutte decurrunt. Hinc alti gemitus reſonant pectore clauſo et frequentia pandũt ſuſpiria mẽtem. Non igitur in gethſemani pati poſſunt cum diſcipulis moram/ ſed cum Petro: Jacobo: et Johanne. Secretum ingrediuntur oraculum ſemoti a mundi ſtrepitu/ cõplectentes animo Chriſtum.

¶ Interim ſm Matthcum et Marcum dixit dominus diſcipulis: id eſt Petro: Jacobo: et Johanni. Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem: ſuſtinete hic et vigilate mecum. Suſtine igitur anima mea in verbo eius. pſal. cxxix. Suſtine in pacientia ferendo quelibet mundi mala pro Chriſto. ut hortatur ſapiens dicens. Depime cor tuum et ſuſtine. Eccleſiaſtici. ij. Non eſt autem paries communis idoneus/ qui vtriuſq; domus onera ſuſtinere non poteſt. ff. de dam. infec. l. in parietis. Sic non eſt idoneus Chriſti miles qui ſuſtinere et ſua et mundi nequit aduerſa.

¶ Sequitur. Et progreſſus paulum procidit in faciem ſuam orans & dicens. Pater mi ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte. Verumtamen non ſicut ego volo: ſed ſicut tu. hanc orationem fecit (ſm Lucam) auulſus a diſcipulis q̃tum eſt iactus lapidis. Oſtendens quoniam ab omnibus ſecedendum eſt orationis tempore. liberius etenim ſolitudo preſtat orandi ſolacium: et non niſi ſolitarijs dominum leginus apparuiſſe. velut Moyſi. Exodi. iij. Ideo dicit. In terra deſerta inuia et inaquoſa ſic in ſancto apparui tibi. &c. pſal. lxij. Pater mi inquit. Pater. ecce nomen caritatis: quoniam nullus affectus vincit paternũ. C. de cura. fu. l. cum furioſus. Pater mi. licet enim per creationem ſis oĩum pater/ mihi tñ ſoli pater es p naturam. Pater mi/ ecce notationẽ proprietatis. Si poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte &c.

¶ In hac Chriſti oratione tria ſunt conſideranda: videlicet.

Jnuocatio amoroſa. Ibi Pater mi. vt dictum eſt.

Secũdo conditio dubioſa. Ibi ſi poſſibile eſt.

Tertio afflictio/ſeu paſſio doloroſa. Ibi tranſeat a me calix iſte.

¶ Quo ad primū iam dictū eſt q̄ nō eſt affectus maior paterno. Nunc tñ extraneum deus reputabat filium ſuum quem quaſi hoſtem habebat. Job xix. Iratus eſt furor eius contra me: et ſic me habuit quaſi hoſtem ſuum. Ideo in perſona Chriſti dicebat Job xxx. Clamo ad te et non exaudis me: ſto et non reſpicis me. mutatus es mihi in crudelem: et in duriciam manus tue aduerſaris mihi. Scio quia morti trades me/ vbi cōſtituta eſt domus omni viuenti. quoniam videlicz per Chriſti mortem / omnibus data eſt vita fidelibus. Alias ſm litteram. Domus omni viuenti conſtituitur in morte: quia omnis viuens ad mortem venit: et tunc domum eternitatis ingreditur.

¶ Secundo quo ad conditionem ſi poſſibile eſt. mihi videtur hoc fuiſſe delatum in alto diuinitatis conſilio. vbi preſidente iuſtitia circumſtantibus miſericordia atq̄ ſapientia/ omnipotentia/ et veritate/ negocium alto fuit certamine diſputatum vbi q̄ſtione propoſita/ an aliter q̄ per chriſti mortem poſſet humanum genus redimi. miſericordia primum dixit. hoc quidem optime: quoniam miſericordem ſuper omnia hominū peccata deum ignoſcere non diſconuenit/ et licet malicia ſua perire hominem non ſit iniuſtum: tamen indulgētiam poſſe a deo percipere: iuſtitie nequaq̄ eſſe contrarium. Naturam autem diuinitatis eſſe benignam et ad indulgētiam pronam eſſe potius q̄ ad vindictam. de peniten. diſtin. j. quia diuinitatis. patrem digne quidem miſereri filiorum ſuorum. pſ. cij. Poſt hanc ſapientia dixit eſſe alios redimendi modos q̄ per Chriſti mortem. nec enim vnico diuina maieſtas modo concluditur. Poſſe igitur aduocari diabolum z cogi ſiſtere in iudicio iuſteq̄ damnari eum rapine atq̄ lucri fraudulenti/ eo q̄ mendacio vſus ſit in homine decipiendo/ non debere autem (ſm iura) cuiq̄ eſſe ſuam fraudem lucroſam. extra de offi. et po. iu. dele. paſtoralis. vel alteri ſimplicitas damnoſa. ff. de dolo malo. l. j. in principio. Non enim debet fraus et dolus cuiq̄ patrocinari. extra de reſcriptis. ſedes apoſtolica. §. ſi quis. et. cap. ex tenore. in fine. extra de appellation. ex inſinuatione. in fin. et extra de cle. nō reſi. tue fraternitatis. Cum igitur ſapientiam non vincat malicia. Sapiē. vij. Nequaq̄ dicere diabolū ex fraude lucrum reportare. Juſte igitur illi hominem abſq̄ alio precio poſſe auferri. Omnipotentia autem dei protulit id eſſe ſimpliciter illi poſſibile: ſcilicet eruere hominem in fortitudine de manu diaboli ſm figuram liberationis filiorum iſrael de egypto: quos dominus eduxit in manu forti z brachio extento. Exodi. xiij. Poſtremo veritas ſententiam quidem precedētium approbauit. et hec quidem eo modo fieri poſſe/ quoniam non eſt qui deo reſiſtere poſſit aut ei dicere. cur ita facis? Sapien. xij. Oportere tamen veritatem quoq̄ cum miſericordia pariter miſcere: quia omnes vie domini miſericordia et veritas. pſal. xxiiij. Et cum potentia decere iuſtitiam conuenire. Cum igitur dignum ſit maleficia non linqui impunita vt. ff. de re. vend. l. in fundo. deceſtq̄ penam auctores tenere ſuos. C. de penis. l. ſancimus. nullo modo licere hominem diuine legis tranſgreſſorem impune dimitti. Cum autem non ſufficiat hominis pena ad abolendam culpam in deum commiſſam. eo q̄ ſit infinita ratione offenſi ſiquidem augetur crimen ratione offenſi. ff. de re militari. l. omne delictum. Ideo iuxta dignitatem leſi penam debere metiri ledentis. in clemē. de pe. quod probat glo. in cap. cum illorum §. nos tamen. extra de ſenten. excō. Aliter ſiquidē puniendus eſt qui parentem

vel dñm percuſſit: q̄ qui extraneū. inſti. de iniu. §. atrox. Et quidē lōge grauius eſt diuinā q̄ tēporalē offendere maieſtatē. C. de here. ⁊ mani. l. gazaros. extra de here. c. vergentis. Infinite igitur dignitatis deus offenſus: infinitā reddit offendentis hominis culpā. Non poterat ergo homo pena ſua/ que (q̄tacunq; ſit ſemper finiti tenet rationē/ infinitā delere culpā. Solius ergo dei erat hanc poſſe delere. ſed quoniā iuſticia mediāte pena erat inferenda non poterat deus hanc pati qui eā poterat abolere. Debuit igitur ⁊ deus ⁊ homo eſſe idē vnus: qui ⁊ pati poſſet quod iuſticia infligebat/ ⁊ ſatiſfacere quod offenſi dignitas expoſcebat. hijs oñibus auditis/ cōcluſit iuſticia non eſſe conuenientiorē redimendi hominis modū q̄ per mortē chriſti. Tunc exurgens aduocat⁹ xpi innocentia dixit. ſat intellexi concluſum eſſe chriſtū pro hūani generis redēptione debere mori: quod ſalua omni reuerentia non michi videtur equū. Que eñ poteſt ratio ſuadere/ vt iuſt⁹ loco impioꝝ tradatur in mortē? Chriſtus eñ innocens abſq; peccato ſemper exiſtens in dānū vocari non debet quia rē que culpa caret in dānū nō cōuenit euocari. extra de conſti. cognoſcentes. Nullus autē innocens obteri debet. C. de iudeis. l. null⁹. quare mutari ſententiā peto. Hijs auditis exſurrexit aduocatus hūane nature/ miſericordia. alius quoq; aduocatus nature angelice. ⁊ alius aduocatus patrū in limbo recluſoꝝ. qui vna voce dixerunt. Equidē fatemur innocentem chriſtū nequaq; morti obnoxiū/ ſz quoniā bonū publicū eſt priuato preponē dū. extra de re. ⁊ tranſe. ad religionē. licet. ⁊. viij. q. ij. c. dilectiſſimi. ff. de re. diuiſi. l. riparū. inſti. de re. di. §. littoꝝ. quoniā bonū q̄to cōmunius tanto diuinius. j. ethi. Ideo videtur poti⁹ eſſe morti tradēdus chriſtus: q̄ totus mūdus in dānatione perpetua relinquēdus. Ad quod reſpondens innocentia dixit. argumentū quidem tunc vires habere/ quando non fit iniuria parti. ſed tantūmodo iudiciū fit que potioꝝ vtilitas habeatur publica vel priuata. vt in. l. q̄uis. ff. de acq̄re. re. do. ſed vbi leſio concurrit innocentis non habet ratio locum: quia non debet nocere factum alterius ei qui nichil fecit. ff. de noui ope. nū. l. de pupillo. nec debet alteri per alterum iniqua conditio afferri. ff. de reg. iu. l. non debet. Homo igitur qui peccauerat ipſe penam dānum q̄ portaret. quia dicitur. eze. xviij. Anima que peccauerit ipſa morietur. quia damnum quod quis ſua culpa ſentit: alteri non debet imputare. de re. iu. li. vj. Imputatur enim ei qui ſeipſum ſponte proiecit ex equo ſi collifus eſt. xxiij. q. iij. diſplicet. Ergo dicitur. pſ. xlviij. frater non redimit (ſcilicet chriſtus) redimet homo. i. dānum feret niſi redimere poſſit. Ad hāc oppoſitionem reſponderunt aduocati verum eſſe. ſed cedere in maximum chriſti honorem ſi hanc penam ſubire vellet. dicente propheta. Eſa. liij. ſi poſuerit pro peccato animā ſuam videbit ſemen longeuum: ⁊ voluntas domini in manu eius dirigetur. Eumq; benignum eſſe: nec recuſare penam pro homine pati. Hijs auditis lata eſt ſententia ab ſupremo iudice in hunc modum. Chriſtū humani generis redēptorem conſtituimus: modo mortem pati dignetur. Oblata igitur per angelum qui dicitur veniſſe ad chriſtum confortandum ſententia: duro in agone poſitus ſanguineos ſudores emiſit attendens quoniā anguſtie illi eſſent vndiq; dan. xiij. quod quidem naturaliter factum puto/ eo q̄ nimio dolore cōmota chriſti interiora mixtū ſudoribus ſanguīe emiſere p poros. Cūq; ſurrexiſſet ex agonia dixit. Pater ſi non poteſt a me tranſire calix iſte niſi vt bibam illum. fiat voluntas tua. Adueniens autem anima fidelis amica chriſti ad locum: vidit petrum cum iacobo iohanneq; dormientes. quos per

transiens/venit in ortum vbi christum genibus innixum adhuc ꝛ sanguineo tinctum colore vultũ aspexit. Cognoscens autem christus a longe animam pre pudore ad eum accedere non audẽtem emisso primum suspirio ab imo pectore tractum vocare dignatus est eam dicens. Veni amica mea ꝛ osculum michi caritatis exhibe concupitum.can.j.geñ.xxvij. Tunc familiari vsa colloquio cepit anima percunctari multa cum reuerentia/que nam tanti foret domino causa doloris.Cui ille grauem explicatu questionem petisti quam nichilominus tibi vtcunq; narrabo.scio enim te meo compassuram dolori/ob eum quo me prosequi videris amoris ardorem. Doleo quippe o anima humanum genus in iram venisse dei ob primi parentis inexpiabile nisi meo sanguine factum.quo natura filij ire sunt vniuersi propagati ex eo constituti.Ephe.ij.Doleo cernens vniuersos pene huius mũdi homines in peccata ruere pronos eũtes in cursum suum quemadmodum equus impetu vadit in bellum.Hiere.viij.Nec est qui penitentiam agat super peccato suo. me autem oportet omnium loco dolere:quoniam posuit in me dominus iniquitates cunctorum. Esa.liij. gaudentes autẽ hij omnes properant ad infernum.Job.xxj. Ego autẽ animarum cognosco valorem: et quanta sit hominis in deum offensa. Omnis itaq; michi dolor ille debetur/qui cũctis esset simul hominibus inferẽdus. Alia michi causa doloris est.considerans me prope hanc horam proprio a discipulo tradendum.a iudeis militibusq; romanis(latronis more)capiendum.asperẽ vinculis alligandum per viarum compita per trahendum.deridendũ.conspuendum.flagellandum. spinis coronandum.condemnandum crucifigendum.ꝛ morte turpissima finiendum.Considero pie matris futuras angustias quas mei causa portabit.Conspicio discipulorũ meorꝫ scandalũ qui me relinquent atq; negabũt. Hec cursim tibi breuiq; cõpendio retuli/vt perspicias que me maneant in proximo mala/quoniã tribulatio proxima est/ꝛ non est qui adiuuet.pš.xxj Hijs auditis in lachrimas prupit anima/miserabile fatũ deplorans amici/ cuius nil meruit egrum tollerare corpus aut tristia tela. Conspiciens vero postverba christũ in nudã cecidisse humũ pre nimio malo.ꝛ in extasim sine sensu pene redactũ. horrifica tabefactũ tristicia:atq; imagine mortꝭ perritũ sine voce/et pronũ frigidos declinare corporis artus:ac tremere labens precipiti casu distentum corpus in terrã celesti rore madentes cooperiẽs herbas/ altiore cepit plãgere modo/ angustias animi pandens clamore soluto.O nate dei que te manet vltima vite sors pro scelere hominis/ quo tu liber existis? O celici venite chori supponere caro Ceruical capiti quod humus frigida suffert. Non licet heu tenero vel saltim tergere limbo.sudosam faciẽ lintheisq; conuoluere caput Ah cur sanguineũ suscipis o terra manantẽ sudore dñi dignius in tenui palla efflueret collecta sinu virginis hic eiulantis amice. O vtinã ebria forent mea viscera succo guttatim effluente sancto inter gramina:nullo colligente sacrũ stillãtẽ a corpore fluxũ. ¶ Surgens aũt dñs ab oratione venit ad discipulos suos ꝛ inuenit eos dormientes ꝛ dixit petro sic. Non potuisti vna hora vigilare mecũ? puto tunc petrũ multa perfusũ erubescentia:quoniam qui se plurima facturũ spoponderat: vnus hore vigilia succũbebat. Qui tipũ tenet eorũ quos ad horã mirabilis deuotio mouet.ſꝫ cito lassati decidũt ab opere cepto. de quib⁹ dicit grego. de pe.distin.ij. multi bene incipiunt: qui vitã male finiunt.et ꝑma postolũ. Gala.vi. Hij stulti sunt qui vitam spiritualem inchoant / et finiunt in carnalẽ.quos arguit.Qui.dicens. Cepisti melius q̃ desinas.vltia primis non

rñdēt.ideo dicit.apo.ij. Caritatē pri-
ſtinā reliqſti:mēor eſto vñ exciderīs.z
age penitētiā.z pma opa fac. ſinautē
veniā z mouebo candelabrū tuū de lo
co tuo/ideſt lucernā intrinſiſe gratie
et exterioris honor. Euigilato petro
prius euigilauit ceteros dicens. vigi-
late z orate/ne intretis in temptationē.
Spiritus quidem promptus eſt caro
autem infirma. Vigilate inquit.ſcili-
cet obdormiatis in morte: z dicat ini-
micus prevalui aduerſus eum.pſ.xij.
Nec profecto euigilare poteſt/qui ſe-
mel ſopor atus obdormierit in pecca-
to:niſi dominus euigilet eum.pſ.iij.
Ergo dormiui z ſopor atus ſum.et ex-
urreri qz dominus ſuſcepit me. Ideo
dicit. Ephe.v. Surge qui dormis z ex-
urge a mortuis/ ideſt peccatis. z illu-
minabit te chriſtus. Sed nūquid qui
dormit non adijciet vt reſurgat? pſ.
xl. Hora eſt certe iam nos de ſomno
ſurgere. Vigilantibus quidem z non
dormientibus iura ſubueniunt.ff. de
hijs que in fraudem credito.l. pupil-
lus. Vigilate igitur ne dormiētes tur
bidus inuadat hoſtis. quia ſm poe.
ſepe ſopor atos inuadere profuit ho-
ſtes. Et quidem ſomnus gelide mor-
tis gerit imaginem dicente Ouidio.
li.ſine ti. Infelix nimis qui tota quie-
ſcere nocte ſuſtinet: et ſomno premia
magna vocat.ſtulte quidem ſomnus.
ni gelide mortis imago? longa quie-
ſcendi tempora fata dabunt. Vigila-
te igitur: ſed non inſanie vigilias ple-
nas habentes. Sap.xiiij. Veluti qui-
dem lubricitati ſtudentes: z choreas
nocte tota ducentes.aut aleā vſqz ma
ne ludentes: quos nobilitatis habere
laudem negat Iuuenalis.in ſatira de
nobilitate dicēs. Quis fructus gene-
ris tabula iactare capaci. Famoſos
equitum cum dictatore magiſtros.
Si coram lepidis male viuitur: effi-
gies quo tot bellatorū: ſi luditur alea
pernox.ante matutinos ſi dormire in-
cipis ortus luciferi/ quo ſigna duces
z caſtra mutabāt. Vigilate ergo ſz nō
ſicut latrones q̄ vigilant ad predam.
iob.xxiiij.aut veluti cōſiliantes conſi-
lia mala. qñ ſuccidētur oēs q̄ vigilāt
ſuper iniquitatem. Eſa. xxix. vigilate
autē z orate dicit dñs. Vigilate in
orationibus: quia aduerſarius veſter
diabolus circuit querens quem deuo
ret.j.pe.v. Vigilate igitur et orate vt
non intretis in temptationē. Ergo tē-
ptatio fugatur oratione: z coalescit ni
mio ſomno. Vigilate igitur bonis ope
ribus inſiſtendo/vt quacunqz hora do
mīn? venerit vos vigilantes inueniat:
z ſecum in gaudiū introducat eternū.
Cōbrē dicit. pſ.lxij. Deus de? meus
ad te de luce vigilo.quia ipſe dicit pro
uer.viij. Qui mane vigilant ad me in-
uenient me. Vigilate igitur z orate vt
non intretis in temptationē. Aliud eſt
enim hominem intrare in temptatio-
nem:aliud temptationē intrare in ho-
minem. In temptationē intrat qui in-
cipit cogitare malum. In hominē ve-
ro tēptatio intrat qñ a peccati deſide
rio penitus abſorbet. Licet e cōuerſo
dici poſſet.in hoiem tūc intrare tēpta
tionē qñ ad malū ſtimulat. hoiem vo
tūc ingredi tēptationē/ qñ peccato cō
ſentit. Igitur ſm orationē dñicā dici
mus: z ne nos inducas in tēptationē.
Spūs quidē malignus tēptans/ prōp-
t? eſt.qz nō dormit. Job.xxx. q̄ come
dunt me nō dormiunt. prōptus eſt/ qz
ſēper circuit querens quē deuoret.j.
pe.v. prōptus eſt qz nō laſſat nec quie
ſcit. Infatigabilis em̄ eſt/ ideo nec pa
cē nec treugas cū eo habere poſſum?.
nō pacē: qz īplacabilis eſt inimic?. nō
treugas qz nō fatigat. ideo dr. iob.xl.
Nūqd mltiplicabit ad te pces: aut lo-
quet tibi mollia:nunqd feriet tecū pa-
ctū/ z accipies eū ſeruū ſēpiternū? qz
ergo prōpt? eſt ſpūs nō pōt caro q̄ eſt
īfirma reſiſtere niſi dei auxilio fulciat
Caro īfirma ē qz corruptibilis. z nō ſo
lū infirma ē caro/ſed etiā infirmū red
dit ſpm̄ inhabitantē. qz corp? qō corrū
pit aggrauat aiam.ſap.ix. z terrēa in-
habitatio deprimit ſenſum. Redijt igi

tur euigilatis diſcipulis ad oratione3 ⁊ rediens repperit ſemper diſcipulos dormientes. Tertio rediens facta vltima oratione vt prius/eũdem ſermonem dicens. videlicet. ℙater mi ſi nõ poteſt hic calix a me tranſire niſi vt bibam illum fiat voluntas tua. venit ad diſcipulos qui dormiebant grauatis oculis pre triſticia(ſm Lucam)et dixit eis. dormite iã ⁊ requieſcite. quod dupliciter poteſt intelligi. videlicet affirmatiue. et hironice. Affirmatiue quia tũc poterant dormire ſecure per mortem. Ex quo concluſum erat chriſtum debere mori qui in proximo portam aperiret paradiſi/ que prius clauſa manebat. Igitur dicit. pſ. iiij. In pace in idipſum dormiam ⁊ requieſcã Nam qui ante chriſti paſſionem dormierant in pace nequaq̃ dormierant quoniam inprofundiſſimũ deſcendebant infernũ. Job. xvij. Hironice etiã poteſt intelligi dictum propter ſequẽtia verba que dicit. Ecce appropinquat hora et filius hominis tradetur in manus peccatorum. quaſi diceret. non eſt nunc tempus dormiendi: ſed vigilandi viſo periculo. Ideo ſubdit dicens. Surgite eamus. Ecce appropiquat qui me tradet/ ideſt iudas. Ex quo patet. chriſtum preſentem habuiſſe iudam vbicunq̃ fuiſſet: ⁊ oñia quecunq̃ fiebant. Surgite quia non habetis hic requiem. Michee. ij. Pro fecto hinc nobis ſurgendum eſt: et alio properandum quia non habemus hic ciuitatem permanentem. ſed futuram inquirimus. Heb. vlti. Eamus: (inquit) et quomodo? Nunquid in obliquã viam? aut fugiẽdo aduerſarios? non/ ſed obuiam illis. Nunc veniendũ eſt ad iohannẽ qui dicit. Sciebat autem ⁊ iudas qui tradebat eum locum ſcilicet in quo ieſus ad orationem venire ſolitus erat. quia frequẽter illuc ieſus venerat cum diſcipulis ſuis.

Qua ex re colligimus non eſſe bonũ inimico pãdere ſecreta noſtra. aut cõſuetudinem facere notam. Ignoret ſemper hoſtis vitam tuam. ⁊ lõge fiat a cõſuetudine tua. neſciat alienus cõuerſationem tuam. ſed nec omnibus domeſticis tuis notam facias familiaritatem tuam. Ideo dicitur. Eccli vj. Multi pacifici ſint tibi. et conſiliarius ſit tibi vnus de mille. ab inimicis tuis ſeparare ⁊ ab amicis tuis attende. ¶ Judas ergo cum accepiſſet cohortem a pontificibus ⁊ phariſeis miniſtros: venit illuc cum laternis et facibus ⁊ armis. Judas igitur poſt pactum de tradendo chriſto. habito tempore oportuno cum ſciret chriſtum in loco ſemoto a turba reſidere: ratus hoc vnũ eſſe opus acceleratione / ne iterum in ciuitatem rediret/ namq̃ ſine turbis querebat eum tradere / cito ad pontifices venit dicens. egreſſum chriſtum ea nocte in oportunum locũ capiendi eum. Ideo ſibi dari milites ocius expoſcit. quos non ipſi pontifices ſed pilatus preſes prouincie in ditionem habebat. Rogatus igitur pilatus (et fortaſſe precibus auro mixtis. Multum enim valent erate preces) cohortẽ ordinauit que vt dicitur. ff. de hijs qui no. infa. l. ij. in glo. ſuper ver. ale. Ala continet triginta equites ad regendos pedites/ et ibidem ſuper verb. cohortis. Cohors habet decem alas. Legio vero habet decem cohortes. que faciunt ſeptem mille et centũ pedites et ſeptuaginta. xxx. equites. exercitus vero eſt collectio totius milicie. Cohors igitur continet decimã partem legionis. et ſic erant numero romani milites ſeptuaginta ⁊ decem pedites. ⁊. xvij. et tres equites. abſq̃ ſeruis pontificum qui venerant ad capiendum chriſtum. Cum lãternis veniunt/ deceptores/ quia lumen veritatis abſcondunt/ et mendacijs vel fictionibus circũducunt: vt falſi aduocati. Hipocrite religioſi/ vſurarij palliati curiales ipij atq̃ adulatores. Cũ facibus vero veniũt inflãmati aperta libidie ⁊ auaricia ſeu ãbitione. Cũ armis veniũt violẽti raptores. homicide

percuſſores armigeri. ¶ Jeſus itaq; ſciens oīa que vēntura erāt ſup eū. quo patet ipſum fuiſſe deū/ q̄ nouit omnia anteq; fīāt. eccli.xxiij. ꝓceſſit ⁊ dixit eis. ¶ Proceſſit ergo nō retroceſſit. non fugit ſed obuiā venit. Et quidē fugere poterat ſi voluiſſet. quia nox ⁊ pudorem celabat: ⁊ fugiēdi ꝓmoditatē ꝓeſtabat. ¶ Proceſſit ergo inermis cōtra armatos. ſolus contra multos. nunq; huic virorū fortiſſimo eſt quiſq; fortiū cōparand⁹. Quis inquit moyſes exo. xv. ſimilis tui in fortib⁹ dñe: nūq; leonida grecus q̄ perſis obuiā venit/ aut alexāder magn⁹. aut iulius ceſar huic ſimilē edidere fortitudinis actū. Nūc nūc ſe impauidū xp̄s oſtendit/ ⁊ facto docuit contēnere mortē. vt decet quē libet fortem. ethi.vj.c.iij. Sed quis te cogit(o pie ieſu) dilectā aiam tuā tradere in man⁹ inimicorū tuorū. hie.xij. Quis te volūtarie morti obiecit/ niſi obedientia quā ad patrē tenere voluiſti. ⁊ caritas qua hoīem dilexiſti: tūc adimpletū eſt illud. Eſa.liij. oblat⁹ eſt quia ipſe voluit. ⁊ ps̄. volūtarie ſacrificabo tibi. ⁊ quod ipē dixit. ego aiam meā pono. ⁊ nemo tollit eā a me. ioh.x Si arguit q̄ xp̄s ex quo patri tenebatur obedire non ſponte ſed neceſſario mortuus eſt. Dicendū neceſſitate quidē congruētie ſed nō coactionis. quoniā violentū dicit cuius principiū eſt ad extra non conferente vim paſſo. iij. ethi.c.j. hoc eſt vbi tota vis actiōis venit ab extrinſeco. ſed nō ſic in xp̄o qui per electionē acceptauit mortē. Jgit principiū nō fuit ab extra ſed ab intra q̄obrem ſpōtanea fuit volitio mortis. Jdeo dicit ibidē phūs.c.ij. quod ſpōtaneū dicit quod fit per electionē. nō igitur eſt volūtarij ⁊ inuolūtarij ratio ſumenda penes rationē obligationis/ qua quis hoc vel agere vel non agere obligat. ſed penes modū eliciēdi actū quoniā nec ipſa obligatio reddit inuoluntariū volūtarie opus obligationis agentē. quia ⁊ ſi actio mēſuret ad obligationē nō tamē ipſa que ſemper libera eſt volūtas poteſt comprimi vt obligatiōe aliqua metiat. eo q̄ ipſam obligationis actionē poteſt libere ſemp ſi velit elicere / quā ſi illiberaliter agat. tunc profecto coacta eſt nec meritum habere poteſt. ¶ Proceſſit ergo ieſus q̄ a patre ꝓceſſit ⁊ venit in mundū. ioh. viij. qui a matre ꝓceſſit tanq; ſponſus de thalamo ſuo. ps̄. xviij. proceſſit obuiam inimicis ſuis ⁊ dixit eis. Quem queritis: ſcilicet ad perdendū cū impetu/ cū furore/ ⁊ armorū ſtrepitu: reſponderūt ei. Jeſum nazarenū. hij ieſū noiabāt ſed nō in ſpū ſctō. Dixit eis ieſus. Ego ſum. Ego ſū q̄ ſum. exo. iij. Ego ſum quē querere debetis dū inueniri poſſū. eſa. lv. ad miſericordiā faciendā. ad gratiā conferendā. ad vitā ⁊ gloriā condonandā. Juxta exhortationē pſalmiſte dicētis. Querite deū ⁊ viuet aia vra. ps̄. lxviij. Ego ſuꝫ qui me trado morti ꝓ mei gregis vita. ego ſum q̄ me offero tāq; fortis propugnator ad ſaluandū. eſa. liij. Stabat autē ⁊ iudas q̄ tradebat eū cū ipſis q̄ iā venerat(ſm matheū) cū turba multa cū gladijs ⁊ fuſtib⁹ miſſi a principib⁹ ſacerdotū ⁊ ſenioribus populi. et iudas dederat eis ſignū dicēs. quēcūq; oſculatus fuero ipſe eſt tenete eum. Et lucas dicit/ q̄ antecedebat eos. Marc⁹ dicit eū dixiſſe ſatellitib⁹. ducite caute. Et confeſtim(ſm matheū) accedēs ad ieſum dixit. Aue rabbi. ⁊ oſculat⁹ eſt eū. dederat aūt hoc ſignū vt aliqui dicunt/ ne forſitan loco xp̄i acciperēt iacobū/ q̄ xp̄o ſimillim⁹ erat. fortaſſis ꝓpter noctē/ quia al's non cognouiſſent eū. Sic mundus prodit quos proſperitatē tribuēs oſculat: quia in finē detrudit in penas. Ex hoc etiā percipimus nil peius eſſe familiari inimico ſunt eñ nōnulli q̄ pacifice loquuntur hom̄ib⁹: et occulte ponūt eis inſidias Diere. ix. ⁊ ps̄. xxvij. Loquunt pacē cum proximo ſuo: mala aūt in cordib⁹ eorū. idē. xxxiiij. michi quidē pacifice loquebant. ⁊ in iracūdia terre loquentes dolos cogitabant. Sic legit. ij. re. xx. q̄ ioab doloſe fingēs oſculum occidit amaſam dicēs ei. ſalue frater. Sic

legitur.ij.re.xx.q Joab dolose fingēs osculū occidit amasam dicens ei. salue frater. Sic quēcunq; mūdus osculatur prosperitatē conferēs. tenetur a diabolo. quia dicit. eccli.xj. Si diues fueris nō eris immunis a peccato/ ⁊ q̄ volūt diuites fieri incidūt in laqueos diaboli.j.thi.v. quēcūq; osculat mere trix. tenebit voluptate miserā animā captiuāte. extra de renun. nisi cū pridē. post osculū iude indecorum est virum viro dare labellū. Et cōfestim (inquit Math) accedens ad iesum dixit. Aue rabbi. ⁊ osculat⁹ est eū. dixitq; illi iesus. Amice ad q̄d venisti? Lucas dicit q iesus dixit illi. Juda osculo filiū hominis tradis. Hic iude maliciam ⁊ christi videmus beniuolentiā Osculo prodit ille dominū ⁊ beneficiū suū. hic osculo recipit proditorē agnitū suum. nō repulit. nō iniuria lacessiuit: nō pugno percussit ad se venientē. ⁊ oscula dantē inimicū. Sed veluti agnus mā suetus dulci atq; mitissima voce dixit Amice ad q̄d venisti? i. q̄ te causa huc adduxit? q̄ ratio te mouit vt venires ad prodendū dn̄m tuū? q̄ nūq̄ te quauis iniuria vel lesione affecit. q̄ tibi res om̄es cōmisit. q̄ te nimio honore dignificauit ac sua familiari ꝯuersatiōe participem fecit. ⁊ apostolatus dignitate sublimauit? O igratissime iuda cur inuidiam pro caritate. odiū pro beniuolentia. fraudem pro confidentia. deceptionē ꝓ fidelitate ⁊ malū pro om̄i beneficio reddis? Osculo eum tradis q̄ scit quid mente geras: nec tamē repellit: qui te potest adijcere morti: nec tamen insultat. Age virorū scelestissime quod impio sub pectore versas. quoniam tibi soli malicia oberit tua. que vniuerso mundo maximā est gratiā allatura. Post iude osculū dixit christus assistentibus. Quē queritis? vt supra expositū est. Illi autē responderunt. Jesum nazarenum (s̄m iohannē) Stabat autē ⁊ iudas qui tradebat eū cum ipsis. vt ergo dixit eis / ego sum abierunt retrorsum ⁊ ceciderunt in terrā. ꝓut antea ꝓphetatū fuerat. ps̄.xxvj. Dum appropiant super me nocentes vt edant carnes meas. qui tribulant me inimici mei ipsi infirmati sunt ⁊ ceciderunt. Si consistant aduersum me castra: non timebit cor meum. Et hiere.xx. dicitur. Audiui terrorem in circuitu/ persequamur eum si quomodo decipiatur: ⁊ preualeamus aduersus eum. Domin⁹ autem mecum est tanq̄ bellator fortis. Idcirco qui me persequuntur cadent ⁊ infirmi erunt ⁊ confundentur vehementer / quia non intellexerunt opprobrium sempiternuz quod nunq̄ delebitur. Abierunt ergo retrorsum/ idest retrocesserunt ⁊ ceciderunt in terram non ferētes vim verbi domini. Et quid mirū si cadunt homines a virtute verbi: cuius imperio cuncta sunt creata. quia dixit ⁊ facta sunt. Nam verbo domini celi firmati sūt. ps̄.xxxij. ⁊ in verbo ei⁹ stetit aqua sicut congeries. eccli.xxxix. Nam sermo eius potestate plen⁹ est. eccl's.viij voluit enim domin⁹ ostendere. quoniam solo verbo poterat omnē aduersariorum virtutem prosternere vt nossēt nōnisi in volentem posse seuire. Destituta om̄i robore membra virtute verbi veluti exhaustis a nimis cadauera deciderunt: non secus q̄ turgida vento carbasa/ subito deficiente malo cōplicata cadunt. seu quemadmodū potenti pulse notho celse ruunt pinus. aut herbe virides mox falce secāte decidunt glomerate. Cadere autem omnem humane vim potentie deo presente necesse est. siue speculatiōe ad eum accedat opprimitur maiestate. ꝓuer. xxv. quomodo discipuli in thaboreo monte gloriam speculantes domini suas in facies proni ceciderūt. math. xvij. siue iusticiam propriam diuino quis ostentet iudicio protinus conscientia reuerberatus opinione decidit. quoniā nec celi mundi sunt in conspectu eius. Job.iiij. nec iustificabitur in conspectu eius om̄is viuens. ps̄.cxlij. siue humanā velit opponere potentiā diuine virtuti nequaq̄ subsistere potest. quoniā resistere illi om̄ino impossi

bile eſt. Job.ix. Cui⁹ rei exemplū pharaonis ruina demonſtrat. Exo. xiiij. Siquidē flante in aduerſum deo: non vlla perſiſtere poteſt humana virtus. quoniā etiam montes/ ideſt potentiſſimos huius ſeculi (tranſfert in furore ſuo. Job.ix) Sedes eñ ducū ſuperborum deſtruxit deus. eccli.x. Siue auferente deo ſpiritū deficit homo in cōſpectu eius. pſ. ciij. auferes ſpiritū eorum & deficient. & in puluerem ſuū reuertentur. Omnibus itaq; modis coram deo adductus cadit homo. Cum autem proſtrati iacerent in terram miniſtri diaboli iterum interrogauit eos ieſus. Quem queritis? At illi dixerūt Jeſum nazarenum. Dixit eis ieſus. di xi vobis quia ego ſum. Vbi poteſt queri quare dom⁹ repetierit hoc verbū quem queritis? cum iam dixiſſent prima vice ieſum nazarenū. Dicendū q; aliter forſitan ſurgere non potuiſſent. Reſtituit eñ eis vires dicendo quem queritis ſcō. quas abſtulerat primo quoniā primo diuinā patefecit poteſtatem. ſecūdo autē humanaz obtulit infirmitatem. Quem queritis inquit. quaſi. d. non eſt veſtrū me capere niſi voluero. Quem igitur putatis eſſe ieſum nazarenū? non eſtimetis eū quaſi hominē infirmū qui ſe tueri non poſſit ſed cognoſcite deū qui vos occidere et ad tartara demittere poſſit. tamen quia ego ſum pro populo deſtinatus ad moriendū. voluntarie me offero ad implens illud. eſa. liij. Oblatus eſt q; ipſe voluit. Si ergo me queritis ſinite hos abire. vt ipleret̄ ſermo quē dixit. q; quos dediſti michi: nō pdidi ex eis quēq;. Seipſum pius paſtor tradit in mortē vt oues liberet. Aduerte aūt tāte verbū dñi fuiſſe virtutis. vt nec vn⁹ quidē ex ſuis diſcipulis malū ſit paſſ⁹ immo & ipe petr⁹ furēs gladio cū quē pia pcuſſiſſet illeſus iter armatos (xpi gra) manſit. Dicit̄ eñ cōſequēter q; ſimō petr⁹ hns gladiū: eduxit eū & pcuſſit pōtificis ſeruū. & abſcidit auriculā eius dextram. erat autem nomē ſeruo malcus. habuit ergo petrus gladium non quidē ad panis vſum: ſed ad corꝑis munimentū/ hic videmus petri audaciam qui non timuit numeroſam armatorū cohortē. licet ſolus forſitan conſereret manus ad chriſti tutelam. Duos tamen gladios habuiſſe dicuntur. Ex hoc facto petri colligimus debitam eſſe ſocioꝝ defēſionem. ideo dicitur. pſ. lxxxj. Eripite egenum de manu peccatoris. & puer. xxiiij. Erue eos qui ducuntur ad mortē. Eſa. j. ſubuenite oppreſſo. Hiere. xxij. Liberate vi oppreſſum de manu calūniatoris. eccli. iiij. Libera eū qui iniuriā patit̄ de manu ſuperbi. vnde ambro. in. c. nō in inferenda. xxiij. q. iij. dicit̄q; ille qui non repellit iniuriā a ſocio ſi poteſt/ tā eſt in vicio q̄ ille qui facit/ & adducit exēplū de moyſe/ q̄ defēdēdo hebreū occidit egiptū. exo. ij. Et ſi ſociū defēdere tenemur/ multomagis dñm. ideo dicit̄. ff. de re mili. l. oñe delictū. §. fi. q̄ prepoſitū ſuū nō pterit cū potuit: par habet̄ factori. & C. de hijs q̄bus vt indi. here. aufer. l. fi. dr̄ q; ſeruī q̄ potuerunt audire clamorē nec tulerūt auxiliū dño ſuo capite plecti debēt. ideo dicit aug. xxiij. q. iij. c. fi. q; illi q̄ fuerunt culpabiles q̄ prmiſerūt xpm a principibus interfici. & ibidē. c. ab impatorib⁹ dicit̄ q; iniuria ſocioꝝ eſt armis ppulſanda. Sed ꝓtrariū videt̄. per hoc qđ ſequit̄ i euāgelio ioh. q; dixit ieſus petro. mitte gladiū tuū in vaginā. calicē quē dedit mihi pater nō vis vt bibā illū? Bathe⁹ addit. Oēs q̄ acceperint gladiū: gladio pibūt. an putas q; non poſſum rogare patrē meū & exhibebit mihi mō pluſq; decē legiōes angeloꝝ. quō ergo iplebunt̄ ſcripture? Ad hoc reſpondent aliqui q; petrus rephendit̄ur/ quia ſine auctoritate gladium accepit. xxiij. q. iiij. ille gladium. Sed hoc non valet. quia defenſio domini vel ſocij habet auctoritatem a lege. vt ſupradictum eſt. Alij dicunt reprehēſum petrum in perſonam eccleſiaſticorum/ quibus non licet vti gladio temporali. q; vt dicit aug. xxiij. q. ij. inter hec eccleſia nō habet gladiū niſi ſpū-

lem. Sed hoc nō sufficit qz tunc petr⁹ nondū gerebat eccl'ie tipū. Ideo mea opinio ē/ q xp̄s reph̄ēdit petrū qz iā ei reuelauerat xp̄s q sic oportebat eum pati ex diuina ordinatione/ cui nō est cōtraueniendū. Ideo dissuadenti sibi petro passionē. dixit vade retro sathana. Nō em̄ sapis q̄ dei sunt. math. xvj. Merito igit̄ nūc reprehēdit percutiē tem qui tūc increpauit cū iniuria dissuadentē. Et hec solutio patz per ea q̄ dixit petro. Calicē quē dedit mihi pater nō vis vt bibā illū? ꝛc. quasi. d. obtēperare patri necesse est. Et ad hoc subiunxit/ q oīes qui acceperint gladium: gladio peribūt. i. quicūqz cōtra dei voluntatē ꝛ ordinationem iusticie gladio vtunt̄/ morte gladij digni sunt. Et ad ostendendū q nō indigebat auxilio hūano ad sui defensionē dixit in promptu sibi esse auxiliū angelorum/ qui nō tardarēt eū tueri si a dño mitterentur. potuit autē vnus solus angelus occidere. clxxxv. milia assiriorum esa. xxxvij. ergo mlto magis. xij. legiones angelorū potuissent xp̄m tueri ab vnius misere cohortis impetu. Ideo cōcludit quia sic oportet fieri. Lucas dicit. q cū tetigisset auriculaz illius malci/ sanauit eū reddēs bonū p malo. ꝛ potestatē suā ostendēs nō esse alligatam. Mirū tamē est viso miraculo nō conuersos astantes. ꝛ eū presertim cui fuerat beneficiū impēsum. Increpauit autē dñs principes sacerdotū ꝛ ingrātus tēpli ꝛ seniores p̄m Matheū ꝛ Lucā. q tanq̄ ad latrones venissent ad eū cū fustib⁹ ꝛ armis: nec tenuissēt eum docentē in tēplo. Ostendens q nō debet cū scādalo fieri quod potest quiete fieri. Sed neq̄ prudētis est tumultuose quod potest sine rumore peragere. Sed videt̄ xp̄i dictū irrationabile eo q se teneri in tēplo cū sepe que fierint eū apprehēdere non sit passus sed vel prohibuit/ quia nondum venerat hora eius vt dicit̄. ioh. vij. vel exiuit de manibus eorum. ioh. x. circa fi. Aliquādo abscōdit se ꝛ exiuit de templo. ioh. viij. in fi. Nō videtur igit̄ male fecisse iudei venientes ad eū cū manu forti ne fortassis euaderet. vel populi fauore. vel sua virtute. Dicēdum q non opus erat iudeos ad xp̄m cū armis venire: qz q̄diu nō fuit hora eius neq̄ cū armis potuissēt eū habere. Cū vo aduenit hora ei⁹: absq̄ armis se capi p̄misisset. Ideo sm lucā subdit. Sz hec est hora vra: ꝛ potestas tenebraꝝ. idest qua vobis p̄missum est seuire i iustum. Sic etiam nūc impij habere videntur horā suā: quia in mundo sola viget potestas tenebraꝝ. quia soli maligni possident potētatus. iuxta illud. ps̄. lxxij. Ecce ipsi peccatores ꝛ abundantes in seculo obtinuerūt diuitias. Et aba. j. dicit q impius p̄ualet aduersus iustum. ꝛ mala. iij. beatificant̄ arrogantes. Et iob. ix. terra dicit̄ esse data in manus impij. Ideo dicit boe. q̄tas rerū lubrica vices fortuna versat. premit insontes debita sceleri noxia pena. At peruersi residēt mozes solio. sanctaq̄ calcant. latet obscuris condita virtus. clara. tenebris. cōcor. Esa. lix. dicēs quersum est retrorsum iudiciū: ꝛ iusticia lōge stetit. quia corruit in platea veritas. ꝛ equitas nō potuit ingredi. Et facta est ꝟitas in obliuionē. ꝛ qui recessit a malo/ prede patuit. ergo hec est hora impiorū ꝛ potestas tenebrarū. diabolus em̄ has tenebras regit. ephe. v. Ideo dicitur p̄nceps mūdi hui⁹. ioh. xij. ¶ Sequitur math. xxvj. Tūc discipuli omnes relicto eo fugerunt. Sicut prophetatum fuit. ps̄. lxxxvij. Longe fecisti notos meos a me: posuerūt me abhominatiōnē sibi. Et iob. vj. Ecce nō est auxiliū mihi ꝛ necessarij quoq̄ mei recesserūt a me. qui tollit ab amico suo misericordiā: timorē dñi derelinquit. quasi. d. contra legē dei facit qui amicū suū in necessitate derelinquit. Sequitur fratres mei p̄teriērūt me. sicut torrens qui raptim transit in cōuallibus. q. d. q̄diu fui in felicitate: secuti sunt me. In aduersitate vero dereliquerūt me Sequitur qui timent pruinam: irruet super eos nix. q. d. qui timent min⁹ ma

lum/incident in maius. Mā ꝛ apoſtoli qui fugerūt tēpoꝛe paſſionis xp̄i timentes malū quod nō imminebat eis tunc/ poſtea inciderunt in paſſiones martyꝛij. Jdē Job. xix. de fuga apoſtoloꝛū in perſona xp̄i dicit. Fratres meos longe fecit a me: ꝛ noti mei quaſi alieni receſſerunt a me: dereliq̄runt me propinqui mei: et qui me nouerāt obliti ſunt mei. Hic intellige q̄ tēpoꝛe felici multi reperiuntur amici. ſed cum foꝛtuna perit: nullus amic⁹ erit. Jdeo dicitur Eccli. vj. In tentatione poſſide amicū: et ne facile credas ei teipſum. Eſt enim amicus ꝑm tempus ſuū: et non permanebit in die tribulationis: eſt autem amicus ſocius menſe. Jdem. xxxvij. dicit. eſt amic⁹ ſolo nomine amicus. Sed vt dicit ꝑ uer. xvij. Omni tempoꝛe diligit q̄ amicus eſt: et frater in anguſtijs cōpꝛobatur. Nam ꝑm Philoſophū. ij. moꝛ. ca. xj. Amicitia conſiſtit in fide et conſtantia. Jdeo nō poteſt eſſe inter malos. Jdem. ix. ethi. c. iij. dicit q̄ fictus amicus eſt peioꝛ eo q̄ facit falſam monetā. Quia illa fictio eſt circa pꝛeſtabilius. Notandū etiā hic q̄ Thomas et alij diſcipuli q̄ dixerant. Eamus ꝛ moꝛiamur oēs cū eo. Joh. xj. Nūc fugerunt. Etiam petrus q̄ dicebat paulo ante ſe paratū ꝛ in moꝛtem ꝛ in carcerem ire/ ſed ꝓfecto multa dicimus in abſentia periculoꝛū: q̄ in pꝛeſentia negamus. Multi quidē in menſa deſpiciunt herculem: qui in bello poſiti fugiunt ganimedē. Nunc etiam qui Chriſtū tantū hominem conſiderant: fugiunt ab eo/ quia deſpect⁹ eſt crucifixus. Eſa. liij. Vidim⁹ eū deſpectū et nouiſſimū viroꝛū. vnde nec reputauimus eū. Jdeo dicit. pſ. xxx. Qui videbant me foꝛas. i. ꝑm exteꝛioꝛē apparentiam/ fugerunt a me: q̄ non eſt ſpecies ei neq̄ decoꝛ. Eſa. liij. Sic dr̄ q̄ ſillenius quidā ab extra totus erat hiſpidus: ab intra vero plenus lapidibus pꝛecioſis. Talis quoq̄ eſt bonus religioſus ꝛ religionis ſtatus. Mundus vero foꝛis nitet: ſed intus fetet.

¶ Marcus autē dicit q̄ adoleſcens quidam ſeq̄batur eū amictus ſindone ſuper nudo: et tenuerunt eū. at ille reiecta ſindone: nud⁹ pꝛofugit ab eis. Nōnulli dicūt hunc fuiſſe beatū Johannem: qđ nō eſt veriſimile: q̄ aliter deſcriberet q̄ ſub hoc vago termino: quidam. Itē quia Johānes ſecutus eſt dominū in domū pꝛincipis ſacerdotum: ſed non nudus. Pꝛeſumitur ingreſſus illuc nec tam cito reperiſſe tunicam atq̄ depoſuiſſe tūnoꝛē. quomodo enim veniret in domū qui fugerat extra oꝛtū? ſed quicūq̄ ſit iſte non curo: tamen pꝛopheticū illud Amos. ij. applicabimus ei. Robuſtus coꝛde inter foꝛtes nudus effugiet in illa die dicit dominus.

¶ Sequit ꝑm Johannē. Cohoꝛs ergo ꝛ tribunus: ꝛ miniſtri iudeoꝝ comprehenderunt Jeſum ꝛ ligauerūt eū. Marcus dicit. Et illi manus iniecerunt in Jeſum et tenuerunt eū. Sed modū quo eum tenuerūt. ponit Job. xxx. quaſi rupto muro et apta ianua irruerunt ſuper me/ pedes meos ſubuerterunt/ oppꝛeſſerunt quaſi fluctibus ſemitis ſuis. diſſipauerūt itinera mea: inſidiati ſunt mihi ꝛ ꝓualuerunt ꝛ non fuit q̄ ferret auxiliū. et pſ. xvj. Suſcepunt me ſicut leo parat⁹ ad pꝛedam. ꝛ ſicut catul⁹ leonis habitās in abdit⁊. i. cū impetu atq̄ furoꝛe multo pſ. lviij. ceperunt aīam meā: irruerūt in me foꝛtes ꝛc. Et ptꝛ ex textu q̄ ad capiendū xp̄m cōuenere cohoꝛs militū: tribun⁹ plebis: ꝛ miniſtri iudeoꝝ. Sic ꝙ violētas atq̄ īpias man⁹ iniecerūt in eū. Alius crines aureos/ ali⁹ barbā ꝓcioſam/ ali⁹ veſtis collitegimē ali⁹ piū guttur/ ali⁹ pect⁹ īpugnat sacrū. ꝛ ad terrā vſq̄ ꝓſternentes. hinc inde concutiūt: feroces in eū oculos infigētes. Job dicēte. xvj. hoſtis me⁹ terribilib⁹ oculis me intuit⁹ eſt/ ꝛ clamoꝛoſas cū boatu voces emittentes. iuꝛ illud Hiere. xij. Mā frēs tui ꝛ domus ꝑris tui etiā ipi pugnauerūt aduerſum te: ꝛ clamauerūt poſt te plena voce. ſequit. Dedi dilectā aīam meā

in man⁹ inimicorũ eius. Facta est mi
hi hereditas mea quasi leo in silua: de
dit ꝯ me vocẽ. Sic igit̃ furentes voce
minaci ꝯprehenderunt eũ: et ligaue-
runt. iux̃ illud Eze. iij. Data sunt sup
te vincula: ⁊ ligabũt te in eis. Potuit
igit̃ dicere dñs illd̃. ps̃. cxviij. Funes
pctõꝝ circũplexi sunt me. Cõsidera o
pctõr quẽ ꝓprie iniq̃tates alligarunt
et astrinxerũt pctõrũ funes. ꝓuer. v.
qm̃ pro te vinctus est dñs: vt disrum-
pat vincula tua. ps̃. cxv. vt cõterat̃ la
queus ⁊ libereris. ps̃. cxxiij. Cõspicia
mus aĩo pio delicatissimas ⁊ albẽtes
xp̃i man⁹ rudib⁹ astrictas funib⁹/ ita
vt sanguĩe turgeãt vbiq̃ ꝯpresso. Nec
solis iniecta puto manib⁹ vincula. sed
etiã candẽti collo circũdata: ⁊ renib⁹
balthei loco forsitã et pedib⁹ ĩplicita
atq̃ durissimis nodis alligata. Sic
trahũt agnũ sine murmure mansuetũ
ad victimã propantẽ. Hiere. xj. O q̃
salubri⁹ est trahi post xp̃m q̃ post me-
retricẽ/ quã sequit̃ miser lubric⁹ quasi
bos ꝑgẽs ad macellũ. ꝓuer. vij. O vti
nã trahas me post te dñe Jesu vt cur
ram in odorẽ vnguẽtoꝝ tuoꝝ. Can. j.
Sed dicis neminẽ ad te posse venire:
nisi pr̃ traxerit eũ. ioh. vj. Trahe nos
igit̃ in funiculis adam: in vinculis ca
ritatꝫ. Osee. xj. q̃ nobiliter igit̃ corda
cingit̃ frater minor xp̃m seq̃ parat⁹ q̃
cũq̃ ierit. Nã corda xp̃i cã est corde
minoris fr̃is. cui est ꝓpt̃ honorẽ xp̃i/
ꝓ zona funiculis. Esa. iij. et quidẽ fu
nes qñq̃ cadent in p̃claris dignitati-
bus. ps̃. xv. qñ hereditas preclara tri
buet̃ in celo. ¶ Dicit Joh. ꝙ seq̃bat̃
Jesũ simon petr⁹. Lucas dicit a lõge
Sic multi a lõge xp̃m sequunt̃: nõ ap
propinquãtes affectu dilectõis: neq̃
effectu virtutꝫ: nolẽtes cõicare passio
nib⁹ xp̃i. quib⁹ ex̃ne⁹ fit xp̃s. ps̃. lxviij
Extrane⁹ fact⁹ sũ fr̃ib⁹ meis: ⁊ ꝑegri
nus filijs matris mee. puto aũt in hoc
tractu ob fragosam terrã lapillis re-
fertã nudas xp̃i plãtas ob ĩportunos
tractus fudisse sanguinẽ et semitã re-
pleuisse cruore. Ita vt nunc vestigia
eius seq̃tur digne pes me⁹. Job. xxiij
sicut dr̃. j. pe. ij. Christ⁹ ꝓ nobis pass⁹
est vobis relinquẽs exemplũ vt sequa
mini vestigia eius. q̃ quidẽ si boni ca-
nes sumus/ quasi recentẽ leporis pres
suram reperiemus.

¶ Adduxerũt aũt eum ad annã pri-
mũ. Erat enĩ socer cayphe q̃ erat põ-
tifex anni illius. Johannes dicit ꝙ il
le discipulus q̃ erat cũ petro ⁊ presu-
mitur fuisse ipse/ introiuit cũ Jesu in
atriũ. eo ꝙ eẽt notus põtifici. Petr⁹
aũt stabat ad ostiũ foris. vbi ptz ꝙ no
ticia plurimũ iuuat in curia. qm̃ noti
recipiunt̃/ ignoti v̄o repellunt̃. Sed
vtinã q̃ noti sunt põtifici tales eẽnt q̃
lis fuit discipul⁹ iste/ q̃ exiuit ⁊ dixit
ostiarie/ ⁊ introduxit petrũ. Introdu
citur enĩ petrus. i. fides ꝑ Johãnẽ. i.
ꝑ intellectũ de ꝯsensu ostiarie. i. volũ-
tatis: q̃ põt intromittere vel repellere
Johãnis locũ tenent diuites/ q̃ ingre
diunt̃ quocũq̃ volũt. Petr⁹ v̄o tipũ
gerit pauperũ q̃ semꝑ stãt od ostiũ fo
ris: qꝛ vt dicit Oui. Ipse licet venias
musis comitat⁹ homeri. si nihil attule
ris: ibis homere foras. Joh. dixit aũt
petro ancilla ostiaria. Nunq̃d ⁊ tu ex
discipulis es hoĩs istius? dixit ille: nõ
sum. Hanc interrogationẽ videt̃ hic
dicere Johãnes eẽ factã ingrediẽte
petro ostiũ. Lucas v̄o dicit ꝙ accen-
so igne ĩ medio atrij. i. in medio curie
interioris/ ⁊ circũsedentib⁹ illis. erat
petrus in medio eoꝝ. quẽ cũ vidisset
ancilla q̃dam sedentẽ ad lumẽ ⁊ eum
fuisset ĩtuita. dixit. Et hic cũ illo erat
At ille negauit dicẽs. Mulier nõ no-
ui illũ. Matthe⁹ aũt ⁊ Marcus p̃mit
tunt oĩa facta in domo anne añ petri
negationẽ: ⁊ sic multe oriũtur q̃stiões
circa hoc vcz. Quõ possunt cõcorda
ri dicta euangelistarũ q̃ ad ꝑsonas in-
terrogãtes petrũ. Scd̃o quo ad loca
in quib⁹ negauit. Tertio q̃ ad numeꝝ
negationũ ⁊ gallicantuũ. De hoc Au
gust. de ꝯsensu euãgelistarũ dicit qd̃
potest. Sed reuera difficile est inue-
nire sufficientẽ ꝯcordiã: qꝛ Johãnes
expresse ponit negationẽ petri factã
ĩ domo anne. Alij v̄o ĩ domo cayphe/

nec valet solutio/q Johannes voluit continuare factū petri: ex quo cepat de eo loqui: quia etiam postq̄ cepit loqui de p̄ma ꝓetri negatione intermiscuit interrogationē Anne et alapam Christo datā in conspectu anne. ꝙ̄ obrem minus violentie fit scripture concordādo ceteros ad Johannē q̄ Johannē ad ceteros. ꝓtest ergo dici quo ad personas q̄ due fuerunt ancille/ et vnus vir videlicz cognat⁹ malchi cui⁹ auriculam ꝓetrus absciderat: qz Johannes testatur exp̄resse p̄mam interrogationē factam ab ancilla. scḋam vero dicit in vago. d. Dixerunt ergo ei. non nominando quem q̄ Nunquid et tu ex discipulis eius es? vbi nō repugnat q̄ fuerit alia ancilla que cū multis alijs loquentib⁹ de petro. in petrum verba vertit. Tertiam vero interrogationē factā per cognatum exp̄resse testatur dicens. Dixit ei vnus ex seruis pōtificis cognat⁹ eius cuius abscidit petrus auriculam. scz volens confutare petrum de mendaci responsione facta mulieri/ nonne et ego te vidi in orto cum illo? Iterū ergo negauit ꝓetrus: et statim gallus cantauit. Mattheus etiam aperte dicit duas p̄mas interrogationes factas a duab⁹ ancillis. d. ꝓetrus ꝝo sedebat foris in atrio. Et accessit ad eū vna ancilla dicens. Et tu cū Jesu galileo eras. At ille negauit coram oīm bus. d. Nescio quid dicis: exeunte autē illo ianuam vidit eū alia ancilla: et ait hȳs q̄ erant ibi. Et hic erat cū Jesu nazareno: et iterū negauit cū iuramento/ qz non noui hoīem. Sed hic pōt obȳci q̄ hec scḋa ancilla nō interrogauit petrū/ sed de eo loq̄batur dicendū q̄ perinde est loqui coram eo sicut cū eo. Marc⁹ eodē modo ꝓsentit. Lucas ꝝo dicit hanc scḋam interrogationem esse factā a viro. d. q̄ post p̄mam interrogationē dicit: et post pusillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es? ꝓetrus vero ait. O homo non sum. ad hoc dicit Aug. q̄ forsitā p̄e ceteris illa mulier insistebat. de q̄ loquit̄ Matheus ⁊ Marcus. Ideo dicendum q̄ etiam cum muliere hic vir insistebat. et ideo vtriq̄ respondit ꝓetrus. De tertia vero interrogatione facta a viro oēs cōcordant. ꝓimo ipse Johannes vt dictū est. Matheus vero dicit/ et post pusillū accesserunt qui stabant ⁊ dixerūt ꝓetro. Vere et tu ex illis es. Nam ⁊ loquela tua manifestum te facit. Tunc cepit detestari et iurare quia non nouisset hominem. et continuo gallus cantauit. Itaq̄ potest dici q̄ multi quidē inuehebāt in ꝓetrum. sed ille cognatus malchi grauius insistebat. Marcus autem concordat cum Matheo dempto q̄ p̄o termino detestari ponit anathematizare. Lucas autē de illa tertia interrogatiōe dicit et interuallo facto quasi hore vni⁹. Alī⁹ q̄dā affirmabat dicens. Vere ⁊ hic cū illo erat. Nā ⁊ galileus est. Et ait ꝓetr⁹ Homo nescio q̄d dicis: et cōtinuo adhuc illo loquente gallus cantauit.

¶ Scḋa questio est de loco huius negationis/ et nulli dubiū quin Johannes dicat p̄mā esse factam in domo Anne. Alij vero dicunt oēs esse factas in domo p̄incipis sacerdotū. i. cayphe. Dicendū q̄ de duabus vltimis etiā Johānes ꝓsentit q̄ sūt facte in domo cayphe: qz post p̄mā negationē dicit. stabāt aūt serui ⁊ ministri ad p̄unas qz frig⁹ erat: ⁊ calefaciebāt se Erat aūt petr⁹ stans et calefaciēs se. ꝓostea subdit. ꝓōtifex ḡ. i. annas interrogauit Jesū de discipulis ⁊ de doctrina ei⁹. De hac interrogatiōe nullus alioz loquit̄. Subdit. Rñdit ei Jesus. Ego palā loquut⁹ sū mūdo ⁊ docui sēp in sinagoga ⁊ in tēplo q̄ oēs iudei ꝙueniūt: ⁊ in occulto loquut⁹ sū nihil. Sicut dr̄ Eccli. xxxix. Ipse palā faciet doctrinā discipline sue. Et ps̄. xxxix. Annūciaui iustitiā tuam in ecclesia magna: et veritatem tuam non abscōdi a cōcilio multo. Nā ꝟitas nō q̄rit angulos. Qui igr̄ occulte docēt suspecti sunt. Sequitur. Quid me interrogas? Interroga eos qui me

audierũt.ecce q̃d locut⁹ ſum ip̃is: ecce hij ſciũt q̃d dixerĩ ego.q.d.fruſtra me interrogas vt tibi de meip̃o perhibeã teſtimoniũ/cui nõ adhibebis fidẽ Interrogãdi ſunt poti⁹ auditores q̃bus adhibebis fidẽ. Hec cũ diriſſet vn⁹ aſſiſtẽs miſtro⁊ dedit alapã Jeſu dicẽs. Sic rñdes pontifici.q.d. Maiorẽ debes reuerentiã exhibere. Tũc adimpletũ eſt illud Job.xvj. ſuſcitaſt falſiloqu⁹ aduerſus faciẽ meã ⁊tradicens mihi.collegit furorẽ ſuũ in me:⁊ cõminans mihi infremuit ⁊ me dentibus ſuis. Hoſtis me⁹ terribilib⁹ oculis me intuit⁹ eſt. apuerũt ſup me oraſua:⁊ exprobrãtes ꝑcuſſerũt maxillã meã:ſatiati ſũt penis meis.ꝑcluſit me deus apud iniquũ/et manibus ip̃io⁊ me tradidit.⁊ Michee.v. Percutiẽt maxillam iudicis iſrael.et Treno.iij. Dabit percutiẽti ſe maxillã: ſaturabitur opprobrijs. O pudendũ facinus diuinã p̃emuit faciẽ ruſtica manus. Rñdit ei Jeſus. Si male locut⁹ ſum teſtimoniũ perhibe de malo:ſi aũt bñ q̃d me cedis:⁊q.d.nõ eſt bonũ damnũ inferre iuſto/nec ꝑcutere p̃incipem qui recta iudicat. ꝑuer.xvij. Et poſt hec oñia ſubdit Johannes. Et miſit eum Annas ligatũ ad Cayphã põtificem. Et dicit iterũ. Erat autem ſi mon petrus ſtans⁊ calefaciẽs ſe. Et poſt ſubdit duas vltimas Petri negationes. Per q̃d patꝫ q̃ hec facta fuere in domo Cayphe:et oñes alij hoc dicunt. Sed de p̃ima interrogatiõe quam oñes alij dicunt factam in domo cayphe. Johannes vero in domo Anne. Dicendũ q̃ alij tres euangeliſte voluerũt ſimul conterere oñes petri negatões abſq̃ interruptione:nec faciunt vllam mentionẽ de anna.ſed ĩmediate dicit Mattheus xp̃m fuiſſe ductũ ad Cayphã p̃incipem ſacerdotum:vbi ſcribe et ſenio⁊es conuenerant.ſcilicet ad condẽnandũ Jeſum. iuxta illud.ps.lxx. Qui cuſtodiebãt animã meã conſilium fecerunt in vnũ dicentes. Deus dereliquit eũ.perſeq̃mini et cõp⁊ehendite eum/quia non eſt qui eripiat. Subdit Mattheus. Petrus autẽ ſequebatur eũ a longe: vſq̃ in atrium p̃incipis ſacerdotum: id eſt cayphe. Et ingreſſus intro ſedebat cũ miniſtris vt videret finẽ. Fecerat autem p̃imã negationẽ iam. Sꝫ videtur q̃ verba Johãnis ſint trãſpoſita:quia dicit q̃ pontifex interrogauit de diſcipulis eius ⁊c.et videtur q̃ intelligat de Cayphа:q⁊ Annas non erat pontifex.Aug.autẽ dicit q̃ erat põtifex/q̃ habetur Luc.iij. Sub p̃ncipibus ſacerdotũ anna et Cayphа. Jtaq̃ Aug.tenet q̃ oẽs tres negationes facte ſunt in domo anne:ſed illud non põt ſtare:q⁊ ſic nulla fieret mẽtio de hijs q̃ facta ſunt in domo cayphe. Jtaq̃ ſi poſſet tranſferri illud q̃ dicit Johannes:et miſit eũ Annas ligatum ad Cayphам:ad illũ locũ vbi dicit q̃ annas erat ſocer Cayphe/nulla eſſet difficultas quin oẽs tres negatiões facte fuiſſent in domo Cayphe. quod meli⁹ quadraret ad concordiã euangeliorũ. Quo ad locum determinatum (cum ſuis particularibus) negationis/nulli dubiũ quin ad ignẽ oñes tres negationes fecerit.vt bene oſtendit Auguſt.dicens.q̃ et ſi dicaſt Petrus quandoq̃ exijſſe:tamẽ ſemp redijt ad ignem. Quo ad gallicantũ. Mattheus non dicit/niſi vnũ gallicãtum. Marcus vero ponit duos. Lucas vero vnum. Johannes etiã vnũ. Dicendum q̃ bis gallus cantauit ſm Marcũ.nec obſtat ſi alij vnum tantũ modo gallicantũ ponant:quia non negant ſcõm ponentes p̃imũ. Et tunc dicit Lucas q̃ conuerſus dñs reſpexit Petrum. Hunc reſpectum dicit Aug.non fuiſſe corporalem:ſed ſpiritualem.eo q̃ erant diſcreti locis/ita q̃ non poterant ſe videre. Sed poteſt eſſe q̃ duxerunt eum per locũ vbi petrus erat trahentes ad carcerem donec illuceſceret.p⁊out oſtenditur hieroſolymis carcer ille/quem vidi/et in tranſitu pio reſpexit oculo Petrum infigẽs ei noticiam peccati ſui. Jdeo ſequitur. Et recordatus eſt Petrus

verbi dñi ſm Lucam/ ſicut dixerat. quia priuſq̃ gallus cantet:ter me negabis. Marcus dicit. Priuſq̃ gall⁹ cãtet bis:ter me negabis. et egreſſus foras ſm Mat.ꝛ Luc.fleuit amare.

¶ In hoc myſterio negatiõis Petri ſunt tria conſideranda: videlicet.
Mulieris temptantis importunitas.
Ignis diſſoluentis calliditas.
Et Petri negantis ſeu cadẽtis infirmitas.

¶ Habebat petrus mulierẽ temptãtem ĩportune:ignem calefacientẽ propinque. Sic oñis homo appropians mulieri igni appropiat/ qui ſuũ accẽdit affectũ. Colloquium enĩ mulieris quaſi ignis ardeſcit. Eccli.ix. Qui igit igne ſeipm calefacit luxurie aut cuiuſuis concupiſcentie: diſſoluetur virtute.

¶ Circa conuerſionem vero Petri tria ſunt conſideranda:videlicet.
Chriſti reſpectus.
Gallicantus.
Et Petri fletus.

¶ Oportet enim peccatorẽ pio chriſti reſpectu iuuari vt eũ vulneret in vno oculorũ ſuorũ. Cant.iiij. Qz niſi dñs miſereat noſtri ꝛ illuminet vultũ ſuum ſup nos/non poſſum⁹ a laqueis reſilire pctĩ obtenebrantis. Scdo per gallicãtum intelligitur predicatoris vox ſiue admonentis:q̃ noticiam peccatorũ ingerit. Ideo dicitur in hymno prudentij gallo canente ſpes redit egris ſalus refundit: lapſis fides reuertitur. Tertio ad veram pctõris cõuerſionẽ requiritur fletus: qz Petr⁹ fleuit quia peccauit. de pe.di.j. maxima ſiquidem cauſa eſt flendi ei q̃ ſummi regis gr̃am amiſit:quia longe grauius eſt diuinã q̃ temporalẽ offendere maieſtatem. C. de here.ꝛ ma.l.gazaros. Mattheus añ petri negationẽ dicit q̃ pncipes ſacerdotũ ꝛ oẽ cõſiliũ q̃rebant falſum teſtimoniũ ꝓtra Jeſũ vt eũ morti traderent:ꝛ nõ inuenerũt ſcz ſufficiẽs teſtimonium/qz falſos teſtes plurimos reperunt/ſicut et nunc facile repiunt. Ideo ſubdit. cũ multi falſi teſtes acceſſiſſent: nouiſſime venerunt duo falſi teſtes ꝛ dixerũt. hic dixit. Poſſum deſtruere templũ dei/ et poſt triduũ reedificare illud. Marcus ſm dicit. Multi aũt falſum teſtimoniũ dicebãt aduerſus eũ:ꝛ cõueniẽtia teſtimonia nõ erãt. Tũc adimpletum eſt illud. pſ.xxvj. Inſurrexerũt in me teſtes iniq̃:et mẽtita eſt iniq̃tas ſibi. Jdẽ.xxxiij. Surgẽtes teſtes iniqui q̃ ignorabã interrogabãt me. Et illud Job.xvj. Suſcitatur falſiloqu⁹ aduerſus faciem meã. Credendũ eſt ſacerdotes q̃ſiuiſſe viros qui mendacia pferre auderent ꝓtra dñm:ſed falſus teſtis nõ erit ĩpunitus. puer.xix. qñ prohibet per legẽ falſum teſtimoniũ. Exo.xx.ꝛ.xxiij.ꝛ Deut.v. Et p leges ciuiles ſunt ifames ꝛ tenent pena legis cor.ff.ad.l.cor.de falſis.l.j.ꝛ canones etiã damnãt eos infamia.vj q.j.quicũq̃ ſciẽs.ꝛ.c.infames.ꝛ.v.q. vj.oĩs qui falſa.ꝛ.c.delatori lĩgua caputetur:aut ꝙicto caput amputet. Sed multi ſunt hodie q̃ more iude veritatẽ p pecunia vendũt ꝛ falſum dicunt.xj.q.iij.abijt iudas.

¶ Dñs aũt nihil rñdebat accuſantibus eũ.iuxt illud.pſ.xxxvij. Quim faciebãt ſcz q̃rendo falſos teſtes:qui q̃rebant aiam meã. Et qui inquirebãt mala mihi locuti ſunt vanitates ꝛ dolos tota die meditabant. Ego aũt tãq̃ ſurdus nõ audiebã: ꝛ ſicut mutus non apiens os ſuũ. Et fact⁹ ſum ſicut homo nõ audiens:nec habens in ore ſuo redargutiões. Idem.pſ.xxxviij. Obmutui ꝛ humiliatus ſum:ꝛ ſilui a bonis.et Eſa.liij. Quaſi agnus corã tondente ſe obmuteſcet:et nõ aperiet os ſuum. ¶ Sed hic q̃ritur. Utrũ taciturnitas in accuſato ſit laudanda. pono tres propoſitiones.

¶ Prima. Tacens accuſatus coram legitimo iudice conſentire videtur. extra de regu.iu.qui tacet conſentire videtur. Nota tamen ſm gloſ.in.l.filiusfamilias.ſuper verb.non probat. ff.de procura.q̃ taciturnitas non cõparatur conſenſui. Et nota q̃ hec ge-

neralis/qui tacet consentir:habet cõtraria specialia.puta in preiudicialibus vbi signũ est/ ꝙ taciturnitas non equiualeat verbo non cõparatur consensui.vt in eo qui erubescit loqui.ff. de fur.l.penul.

¶ Scda propositio. Tacens accusatus vbi verbum siue responsio potest prodesse/non censetur consentire.Et sic xp̃us tacebat:qꝛ nec erat coram legitimo iudice. Item qꝛ sciebat nichil ꝓdesse suam responsionem corã illis inimicis suis affectatꝫ. Ideo dicitur Eccl̃i.xxxij. Ubi non auditus nõ effundas sermonem. q̃obrẽ dixit postea ei xp̃us (ꝟm Lucam) quando adiurabant eũ vt diceret eis si esset xp̃us: si vobis dixero nõ credetis mihi.si autem interrogauero:non respondebitꝫ mihi neqꝫ dimittetis.iuxta illud Job xvj. Si locutus fuero:nõ quiescit dolor meus/et si tacuero: non recedet a me.Cum igitur nõ posset prodesse responsio:debuit tacere/ quia prudens scit tempus loquendi.Eccl̃i.xx.

¶ Tertia propositio. Tacens ex humilitate propter amorem dei penam ferens iniuste christo gratificatur: et sanctorum exemplis cõmendatur.patet per illud.j.Pe.ij.si benefacientes patienter sustinetis:hec est gr̃a apud deum. Sic et multi sancti leguntur imposita sibi crimina falso/non modo patienter:immo etiam gaudenter sustinuisse.Ut presertim narrat Hieronymus in vitis patrum.de sancta marina.cui impositum fuit crimen fornicationis quasi viro qui impregnasset quandam iuuenculam/erat enĩ in habitu monachali virili/incognita ipsa Marina que nutriuit infantem reiecta a monasterio vsqꝫ ad mortem penitentiam sustinens alieni delicti semper tacens. hoc tamen non precipit̃. Subdunt Mattheus et Marcus.ꝙ p̃nceps sacerdotum/ id est Cayphas cum videret christum tacẽtem. dixit illi.Adiuro te per deum viuum vt tu dicas nobis si tu es Christus filiꝰ dei. Tunc dixit illi Jesus.Tu dixisti.Verumtamen dico vobis. Ammodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis dei:et venientem in nubibus celi. Lucas addit ꝙ dixerunt ei. Tu ergo es filiꝰ dei? qui ait. Vos dicitis/quia ego sum. Ubi notãdum ꝙ adiuratus dominꝰ locutus est. qui ante tacebat.Ostendens non debere irritam duci dei nomĩationem. Sed mirum videtur ꝙ non clare responderit:ego sum filius dei.sed dicit eos dicere sic.Dicendum ꝙ non merebãtur ex ore Christi hoc audire:quia increduli erant.sed sufficiebat ꝙ suis ꝟbis proprijs hoc confiterentur:ꝛ hoc modo loquendi sepe vsus est.Tunc princeps sacerdotum scidit vestimẽta sua dicẽs blasphemauit. quid adhuc egemus testibus? Solebant enim ad blasphemie detestationem antiqui lacerare vestes. Sic iste fingẽs diuini honoris zelum/ audito Christi verbo se deum fatentis:vestimenta scidit.ꝛ superuacaneos ratus est testis vbi propria deitatꝫ christi accessit confessio. Siquidem rei confessione fortissima est conuictio.Ideo subdit insanus ille mitratus. ecce nunc audistis blasphemiam. Quid vobis videtur? At illi dixerunt.Reus est mortis.Quod falsum erat:quia non mentiebat̃ christus se filium dei dicẽtem.Fuisset autem dignus morte si verum non fuisset quod asserebat.quia nihil impius q̃ homini deitatem attribuere. Sed non erat reus mortis/ auctor vite: et reparator humane nature.Reus est mortis qui mortem infert. omnis homicida seu predo: aut violentus oppressor:non Christus humilis omniũ bonorum largitor:atqꝫ languidorum sanator/qui et cecis lumen:et defunctis vitam restituit.

¶ Tunc (ꝟm Mattheum) expuerũt in faciem eius: et colaphis eum ceciderunt: id est percusserunt in collo. Alij autem palmas in faciem eius dederunt dicentes. Prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit. Idẽ Marcus dicit. Lucas vero dicit ꝙ

viri qui tenebant eū illudebant ei cedentes:et velauerunt eum faciem ei⁹ percutientes: et dicebāt. Prophetiza quis te pcussit.Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.quo patet multa facta in eius oppzobrium q̄ non sunt scripta in euangelio.

¶ Illuserunt igitur velauerunt/ colaphis/et alapis ceciderunt/conspuerunt/et dignum morte condemnauerunt.que omnia per prophetas dicta sunt. Et primo de illusione dicitur. Job.xij. Deridetur simplicitas iusti: lampas contempta apud cogitationas diuitum.preparata ad tempus statutū Trenorū.iij. Factus sum in derisum populo meo tota die. Et Abdie vnico dicitur.Omnes viri federis tui illuserunt tibi.ps. xxxiij. Subsannauerūt me subsannatione frenduerūt super me dentibus suis.Ibidem. Dilatauerūt super me os suum. dixerūt euge euge.viderūt oculi nostri.Idē. xxxviij.Oppzobrium insipienti dedisti me.Idem.xlij.Tota die verecundia mea contra me est: et confusio faciei mee cooperuit me:a voce exprobrantis et obloquentis a facie inimici et persequentis. In cuius persona orabat. ps.xxiij. Neq; irrideant me inimici mei.O stupēdum facin⁹/celestiū sapientia deridetur a fatuis huius mundi.iux illud Job.Nunc derident me iuniores filij stultorū et ignobilium:et in terra penitus non parentes. Job.xxx.

¶ De faciei velatione dicitur psal. xxxvij.Lumen oculorum meorū ipm non est mecum.et Job.xxiij.in fi.Faciem meā operuit caligo.et.ps.xliij. Confusio faciei mee coopuit me.Existimo q̄ illius casti modestia vultus vincebat seuientium feritatē.plena siquidem facies gratiarum.Hester.xv Crudelium animos ad amorem agebat. Quorem auertere volentes illius beniuolētie causam(superante pietatem malicia) velauerunt faciē ei⁹. in quam desiderant angeli prospicere.j.Pet.j.et. ps.xxvj. Faciem tuam domine requiram/quam ne auertat a se dominus deprecatur ibidem. et.ps.cxlij.Ne auertas faciem tuam a me ꝛc.Nunc igitur hoc exemplo auertamus nos faciem a muliere compta.Eccli.vj.Auertamus oculos ne videāt vanitatem.ps.cxviij.iuxta illud Job.xxxj.Pepigi fedus cū oculis meis:ne cogitarem quid de virgine. Nam deprædatur oculus animā in filiabus.Treno.iij.Tertio de conspuitione prophetatum extitit. Job. xxx. Faciem meam conspuere non verentur. Sed et ipse dominus omnia hec prædixerat.Hoc siquidem exemplo facile nobis erit quaslibet iniurias et opprobria tollerare. Sed quis poterit has Christo domino horrendas cogitare illatas iniurias:et non lachrymis ora perfundat:an decuit faciem illam angelicis venerandam choris percutere alapis et maculare sputis:Illam vero prophetizationis improperiosam exactionem qua dicebant. Prophetiza quis est qui te percussit prædixit.ps.xxxiij.Que ignorabant interrogabant me.

¶ Alapizationē ꝙo p̄dixit Job. xvj. exprobrantes percusserūt maxillam meā.Hortis aūt ꝙdēnationē p̄dixit. ps.xciij.captabunt in animā iusti: et sanguinem innocentē condēnabūt.

¶ Sed hic oritur p̄posita questio dupliciter. Primo: qz Matth.et Mar. hec oia asserunt facta añ Petri negationē.Lucas vero post. Item Mat. et Mar.dicunt primo fuisse interrogatum xp̄m a pōtifice/ an esset xp̄us. Lucas vero premittit Petri negationem.et que supra posita sunt.et postea subdit. Et vt factus est dies conuenerunt seniores plebis ꝛ principes sacerdotum:et scribe:et duxerunt illum in consilium suum dicentes. Si tu es xp̄us dic nobis ꝛc.Ad primū dicendū q̄ Lucas nō discordat cū alijs qz illa petri negatio facta fuit eo tpe quo dns vexabat ab illis.Et ideo nō refert q̄ siue añ: siue post ponat.neq; enī omnia q̄ simul facta sunt:possunt

etiam ſimul narrari. Ideo bene ponit Lucas coniungẽdo oñia dicens. Et viri qui tenebant eũ illudebant ei ⁊c̃. quaſi. d. dum ꝑetr⁹ negabat/ chriſto talia fiebant. Ad ſcõm non poteſt dari alia ratio niſi q iterum cũ dies factus eſſet adduxerũt eum in conciliũ ſuum/ ⁊ replicauerunt ei an eſſet xp̃s quia non eſt dubiũ quin interrogatio facta a ſũmo ſacerdote de qua loquũ tur Matth. et Mar. ſit facta nocte vt patꝫ intuenti: q̃ nihilominus videtur eſſe eadem cũ ea quam ponit Lucas. vt patet ex conſimili reſponſione chriſti. q ex hoc ſederet a dextris dei ⁊c̃. Quã quidem reſpõſionem non eſt veriſimile eum bis replicaſſe. Auguſtinus tenet hanc interrogationem vnicam eẽ/ et factam mane ſicut Lucas refert/ ſed non ſufficit excuſatio pro alijs duobus. Q̃ autem mane fecerint concilium etiam Matthẽus et Marcus dicunt. Et hoc quidem cõfeſtim (vt dicit Marcus) quia tempus artabat eos/ ſed de illa interrogatione dubium manet. dicit igitur Marcus. Et confeſtim mane conſilium facientes ſummi ſacerdotes cum ſenioꝛib⁹ et ſcribis et vniuerſo concilio vincientes Jeſum duxerũt ⁊ tradiderũt ꝓpi lato. Matthẽus aũt duo addit: videlicet. Cauſam concilij et officiũ ꝓpilati dicens. Mane autem facto conciliũ inierunt oẽs principes ſacerdotũ ⁊ ſenioꝛes populi aduerſus Jeſum vt eũ moꝛti traderent. Fecerunt igit̃ cõcilium vt eũ moꝛti traderẽt. Subdit. et vinctũ adduxerunt eum: ⁊ tradiderunt pontio ꝓpilato preſidi. Addit igitur cognomen ⁊ dignitatem pilati. cognomen quia pontius. dignitatem q̃ preſes. Et Johannes proſequẽs hoc idem dicit. Adducunt ergo Jeſum a cayꝑha in pretoꝛium: id eſt ad ꝓpilatum/ quia Cayphas non reſidebat in pretoꝛio/ ſed ꝓpilatus. Auguſt. tamẽ capit litteram que dicit. Adducunt ergo Jeſum ad cayꝑham in pretoꝛiũ et dicit Cayꝑham aliqua ex cauſa venisſe in pretoꝛium: quod non videtur quoniam cauſam chriſti ſummo gerebat affectu/ ita q̃ non defuiſſet interrogationibus factis. Item quia Cayphas nõ habebat iuriſdictionẽ in pretoꝛio. Item non poteſt cõcoꝛdare cũ dicto Johannis dicentis. q miſit eũ Annas ligatum ad Cayꝑham. Accipiatur igitur dictum Johannis ꝑmo modo. Adducunt ergo Jeſum a Cayꝑha in pretoꝛium. Erat autẽ mane et ipſi non introierunt in pretoꝛiũ: vt nõ contaminarentur/ ſed manducarent paſcha. ergo ꝓtꝫ q Cayphas non introiuit pretoꝛiũ ne contaminaretur. Unde non licebat iudeis ingredi domũ alienigene diebus aſũmoꝛũ vt mũ di eſſent. Ecce quomodo iſti hypocrite ⁊ inſani timebãt ꝑ ingreſſum ꝓtoꝛij ꝓtaminari: ⁊ nõ timebãt ꝑmittere homicidiũ liquãtes culicẽ: ⁊ deglutientes camelũ. Sic nõnulli maximã foꝛmant ꝓſciam frãgere panẽ in die ieiunij: ſed nõ verenꝫ adulteriũ ꝑmittere in ꝓſpectu dei. Credebãt igitur iudei q̃ mãducatio paſche auferret ab eis maliciã ſuã. Sed dr̃ Iheremie. xj. Numquid carnes ſancte auferent a te maliciam tuã. Quia igit̃ nolebant ingredi pretoꝛiũ: exiuit ad eos foꝛas pilat⁹ ⁊ dixit. Quam accuſationem affertꝭ aduerſus hominem hunc? Ubi notatur q licentia dari debet a preſide ad accuſandũ vel ad loquendum. Rñderũt ei. Si nõ eẽt hic malefactoꝛ nõ tibi tradidiſſem⁹ eũ. Volebãt enĩ hij ꝑuerſi ꝓpilatũ aſſertioni eoꝛũ credere. quod non licet: quia q̃uis aliqua ſint vera/ tamen nõ debent credi a iudice niſi certis indicijs demonſtrenꝫ. xj. q. iij. q̃uis. Dixit ꝫ eis pilat⁹. Accipite eum vos et ſm̃ legẽ veſtram iudicate eum. quaſi. d. Ego nolo condemnare virum ſine debitis ꝓbationibus: q̃ graue eſt nimis vt in re dubia/ certa detur ſnia. xj. q. iij. graue. Vane ppli voces nõ ſunt audiẽde/ qñ petũt inſõtem dãnari. C. de penis. l. decurionũ et Exo. xxiij. Non ſeq̃ris turbã ad faciendũ malũ. Sed mirũ eſt quõ accepta a pilato licentia nõ ꝑdẽnauerint

chriſtū ipſi ſacerdotes. quā queſtionē ſoluūt dicētes. Nobis nō licet interficere quēq̄. Sz quare? qz ablata erat illis auctoritas per romanos. ſed hec reſtituebaf illis per pilatū quo ad cōdēnandū xp̄m. Dicendū q̄ pilat⁹ non poterat reſtituere quod ſenat⁹ abſtulerat. qz nō reſtituif p minorē qđ ablatū eſt per maiorē. Ideo dicendū q̄ pilatus dabat eis tantūmō auctoritatē iudicādi eū ſm legē eoꝝ/q̄ quidē non poterat inducere crucifixiones qđ eſt gen⁹ turpiſſimū mortis. Ideo nō fuerūt contēti eū ſuſcipere ſm legē dānādū. i. vt lapidaref q̄ lapidatio erat cōſueta legis dānate. Nota igf q̄ ꝓpter maiorē ſeuiciā reſpōdeft nō licere eis occidere quēq̄. i. vt crudeliori morte per pilatū dānaref q̄ per eos dānari poſſet. credebāt igif p cōem eoꝝ accuſationē reddere xp̄i pctm notoriū non req̄ſita alia ꝓbatione. notoria ſiquidē ꝓbatione nō indigēt. ij. q. j. manifeſta. c. q̄ lotharius. dicif q̄ in manifeſtis q̄ videlicet oculis oīm ſe ingerūt/non requirif ordo iudiciarius. Ad idē/q̄ manifeſta nō indigeāt accuſatiōe eſt glo. in l. ſi vero ſup ver. q̄ pro ei. ff. q̄ ſatiſd. cogūf. ff. de ac. emp. l. emptorē in fi. Et licet verū eſſet notoriū hieroſolimis apd iudeos q̄ xp̄s ſe diceret filiū dei/ nō tm erat notū pilato/q̄ non ibat ad predicatiōes iudeoꝝ. ideo nō debebat credere iudeis accuſantib⁹ eū de crimine notorio. ſed ſi fuiſſet notoriū pilato q̄ xp̄s ſe dixiſſet filiū dei nō tm ꝓpter hoc erat cēſend⁹ malefactor ſicut eū accuſabāt iudei dicentes. Si nō eſſz hic malefactor nō tibi tradidiſſem⁹ eū. Sed q̄ſo dicatis o iudei q̄ maleficia geſſerit xp̄s? An maleficia ſunt ꝑdicatio ad penitētiā faciēdā. ad diuinā legē obſeruādā. ad puritatē. patiētiā. caritatē cuſtodiēdā? An malefactoris mūera ſunt demonū effugatio. Lāguidoꝝ ſanatio. cecoꝝ illūinatio. mortuoꝝ ſuſcitatio? Judeoꝝ ipias voces imitanf inſani hoīm bonoꝝ diffamatores. q̄bus oīs alia cedit iniq̄tas. Sūma ei iniq̄tas eſt diffamare iuſtos. detrahere accuſareq̄ fres. vj. q. j. ſūma. Hūc dubiū eſt an pilat⁹ ingreſſus pretoriū interrogauerit ieſū (ꝓut ponit iohānes) an p̄i⁹ iudei eū accuſauerint (ꝓut ſcribūt alij tres euangeliſte). Auguſtin⁹ dicit hec mixtī dicta videlicet q̄ primo pilatus ingreſſus ſit pretoriū ꝓut dicit iohānes. Introiuit ergo iterū in pretoriū pilat⁹ et vocauit ieſum et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ? Audierat em̄ hoc pilatus xp̄m dixiſſe ſm aliquoꝝ relationē. nō tm tunc exp̄reſſe de hoc fuerat accuſat⁹ a iudeis. ꝓut patet ex reſpōſione xp̄i q̄ reſpondit ei. A temetipſo hoc dicis. An alij tibi dixerunt de me? Que reſpōſio nō fuiſſz cōueniens ſi xp̄s audiſſet ſe de hoc accuſari: qz tūc nō dubitatiue iterrogaſſet pilatū. Sed nec xp̄s ignorabat rationē qua pilat⁹ mouebaf adhoc interrogandū. voluit tm ſpeciem ignorātis pretēdere: vt pilato materiā preberet altius indagandi. Reſpondit pilatus. Hūquid ego iudeus ſum? gens tua et pontifices tradiderūt te mihi. quid feciſti? Indignabundū ſe pilatus hijs verbis oſtēdit atq̄ ſuperbū. Deſpiciebat em̄ iudeoꝝ genus et ipm xp̄m. Judeoꝝ genus deſpiciebat dū ſe vilificatum inſinuabat ſi ex iudeoꝝ gente fuiſſet dicēs Munqđ ego iudeus ſū? Xp̄m vero videbaf deſpicere/ dū traditū eū a ꝓpr̄ijs pōtificib⁹ cū ip̄roperio recenſeret. q. d. ego nichilifacio iudeoꝝ/gētē/a qua tu mihi tradit⁹ es cōdēnād⁹ Si igif nō ob hāc cauſā tradit⁹ es vt regē te iudeoꝝ dicas: dic michi ergo q̄d feceris? Rndit ieſus. Regnū meū nō eſt de hoc mūdo. ſi ex hoc mūdo eſſet regnū meū: mīſtri mei vtiq̄ decertarēt vt nō traderer iudeis. nūc aūt regnū meū nō ē hīc. q. d. tu me int̄rogas an ſim rex iudeoꝝ tpaliter ꝓut ītēdis reges eſſe mūdi hui⁹ hītes diuitias et famulatū: dico tibi q̄ regnū meū nō ē de hoc mūdo. q. d. nō nego me regē eſſe: ſz dico regnū meū nō dependere a fauore hui⁹ ſcli ꝓut tu exiſtimas oē regnū accipere fundamētū. nō diuitias quero nec hui⁹ honores ſcli quos ambiūt re-

ges. Cui⁹ rei habes exemplū/ qm̃ ſi ex hoc mūdo eſſet regnū meū mīſtri mei vtiq; decertarēt vt nō traderer iudeis Qm̃ ſubditoꝝ eſt defendere p̄ncipē ff. de re mili. l. omne delictū. tū rōne fi delitatis q⁹ obligant. tū rōne cōmodi tatis q⁹ amiſſo rege: amittūt ſtipēdia ⁊ oēm mercedis expectationē. Igitur tū rōne mei/ tū rōne ſui/ me tuerentur Ergo ⁊ nos imitātes xp̄m nichil veli mus cōmune cū hoc mūdo poſſidere. dicētes cū. ps̄. lxxij. Quid em̃ michi eſt in celo. ⁊ a te q̄d volui ſup terrā. de fecit coꝝ meū ⁊ caro mea. Deꝰ coꝝdis mei ⁊ ps mea. deꝰ in eternū. Docuit em̃ nos xp̄s terrēa deſpicere: ⁊ celeſtia ap petere: dū paupū dicit eſſe regnū celo rū. Vñ ⁊ lucan⁹ videt vaticinādo di xiſſe de xp̄o. li. v. Mā fixa canēs. i. cele ſtia docēs/ mutandaq; nulli. i. tpalia. mortales optare vetat. iuſtiſq; bēignis ſepe dedit ſedē. i. ī celo totas mutātib⁹ vrbes. i. auferētib⁹ oīno coꝝ a terrenis delectationib⁹. Dixit itaq; ei pilatus. Ergo rex es tu: q̄ſi. d. p̄t ne hoc fieri vt tu pauprim⁹ ⁊ deſpect⁹ cuiuſcūq; regni ſiue huiꝰ mūdi ſiue alterius ſis rex: q̄ſi. d. nō credo. q⁹ aliū mūdū non credo eſſe in q̄ regnare poſſis. In hoc aūt nullū hēs regimē: ergo deridend⁹ es ſi te regē dicis. ⁊ fatu⁹ reputādus. Rñdit ei ieſus. tu dicis q⁹ rex ſum ego Ego in hoc nat⁹ ſū ⁊ ad hoc veni ī mū dū vt teſtimoniū p̄hibeā ꝓitati. Oīs q̄ eſt ex ꝓitate audit vocē meā. Hic xp̄s ſe faſſus eſt eſſe regē. ⁊ ꝓe ipſe eſt rex glie. ps̄. xxiij. Cui⁹ regnū nō coꝝrūpit̄ dañ. vij/ q⁹ eſt regnū oīm ſeculoꝝ. ps̄. cxliij. Et nō mō eſt rex. ſed etiā rex re gū: ⁊ dñs dominātiū. apo. xvij. ⁊. xix. Quod aūt ſequit̄ nō videt̄ eſſe ad p̄o poſitū de regno. q⁹ nō videt̄ cōgruere queſtioni de regno. reſpōſio de ꝓitate Sz ꝓfecto bñ ⁊ cōueniēter xp̄s rñdit. Et em̃ q⁹ regnū xp̄i in ꝓitate conſiſtit: ipſa ꝓitas ad regni declarationē p̄e dicanda erat. Ad hoc igit̄ venit xp̄s in mūdū vt teſtimoniū p̄hibeat ꝓitati. regni dei. ⁊ cōfundat falſitatē regni hu ius mūdi. q̄ totus eſt fallax. Ideo qui eſt ex ꝓitate. i. vocat⁹ a deo/ audit vo cem meā. ſcz credēdo coꝝde. fatendo oꝝe. ⁊ adimplendo opere. iuxta illud. Qui ex deo eſt ꝓba dei audit. ioh. viij Dixit ei pilatus. Quid eſt ꝓitas: nec expectauit rñſum. Fortaſſis/ q⁹ nō cu rauit audire negligēs. quaſi rē inutilē vel q⁹ indign⁹ erat noticia ꝓitatis quā nō erat ſeruatur⁹. vl̄ q⁹ tēpus redime re volebat. vel q⁹ iudeoꝝ impetebatur importunitate. Erat aūt ipſe xp̄s veri tas. ioh. xiiij. quā pilatus in cōſpectu ſuo hñs: nō intelligebat. Ideo ⁊ inter rogabat: ⁊ rñſionē non expectabat. q⁹ habere ꝓitatis intelligentiā non ſuffi cienter deſiderabat. Neq; em̃ facile pi lato capiēda p̄ima veritas erat/ quā oēs philoſophi p oīne tēpus vite eoꝝ querētes inuenire nō potuerūt. O q; felix pilat⁹ ſi hāc coꝝā ſe poſitā agno uiſſet. ⁊ agnitam dilexiſſet. Et cū hoc dixiſſet: iterum exiuit ad iudeos. ⁊ di xit eis ego nullā inuenio in eo cauſam cui cōuenit illud. ioh. xiiij. venit p̄n ceps mūdi huiꝰ. i. pilat⁹ ⁊ in me nō ha bet quic q;. ⁊ iob. xij. In ꝑſona xp̄i di citur. Si iudicat⁹ fuero ſcio q⁹ iuſtus inueniar. Inter hec ponenda eſt peni tentia iude. de qua ſic loquit̄ matthe⁹ Tunc vidēs iudas q̄ eū tradidit q⁹ dā natus eſſet. i. xps ex quo erat inter ma nus pilati/ penitētia ductus. i. dolens ſe tradidiſſe dñm in moꝝtez. Sepe em̃ penitet malū tuliſſe iuſto. penituit iu dam p̄miſſi ſceleris. ſed nō licuit ſepa rare veniā criminis. penitebat iudam ſuū tā dulcē dñm atq; ſanctiſſimū p̄o didiſſe ieſum. poteratq; apud ſeipſum dicere. hei mihi q̄d feci: In quē mali gnitatis abiſſū cecidi: In quā pctoꝝū ꝓfunditatē deueni. Juſtū tradidi. in nocentē pecunia vēdidi. dñm meū be nigniſſimū in moꝝtē dedi. q̄ me tantis bñficijs donauit. q̄ me totiens ab erro re reuocare voluit. O me miſerū quid agā. qm̃ liberare quē tradidi nequeo. Ideo nulla mihi ſpes venie relinquit̄ Quomō em̃ veniā ſperare licet michi qui fōtē mīe ⁊ venie largitoꝝē extinxi. Maioꝝ eſt em̃ īiquitas mea q; cayn q̄

dicebat. Maior eſt iniqtas mea q̄ vt veniā merear. ge. iiij. ille frem. ego ꝙ dñm meū in mortē dedi. Tāta ꝓfecto eſt pcti grauitas: q̄ta eſt ꝓsone dignitas. tāto igit̄ pctm̄ meū eſt pctō cayn grauiꝰ: q̄to celū eſt terra celſiꝰ. deſpata eſt igit̄ malicia mea. hie. xviij. Maledicat̄ igit̄ dies in qua natꝰ ſū. iob. iij ⁊ hie. xx. Dies ī qua pepit me mr̄ mea nō ſit bñdicta. qr nō me int̄fecit a vulua. vt fieret michi mr̄ mea ſepulchrū. ⁊ vulua eiꝰ cōceptus eternus. Tūc veniens ad ꝓcipes ſacerdotū exiſtētes ante pretoriū pilati: retulit trigita argēteos ꝑncipibꝰ ſacerdotū ⁊ ſenioribꝰ dicēs. Peccaui tradēs ſāguinē iuſtū ſoꝛſitan plura addidit. d. Maledicti vos q̄ me ad hoc inexpiabile facinꝰ incitaſtis. ⁊ maledicta pecunia q̄ me ad ꝑpetrandū hoc ſupremū crimē allexit accipite igit̄ pecuniā quā neq̄ michi dare debueratis. nec ego recipe. ſcitote igit̄ vos culpā cū pecunia retinere. ego q̄dē pecuniā vobꝫ reddo. coꝛpꝰ ꝙ morti addico. aiam aūt diabolo ꝓmendo. At illi dixerūt q̄d ad nos? tu videris. q. d. vide tu tibi ipſi/ qm̄ nos nō curamꝰ de fctō tuo/ ſic eſt de oi ꝓditoꝛe. Cōtenit̄ em̄ oīs ꝓditoꝛ fctā ꝓditione ideo ſubdit̄ ⁊ ꝓiectꝫ argēteis in tēplo videlicꝫ cū indignatiōe ⁊ deſpectu receſſit ſcꝫ a iudeis. Vbi notādū q̄ ꝑncipes ſacerdotū noluerūt recipere pecunias q̄s retulit iudas. Erāt em̄ ſacerdotes ante pretoriū pilati. ideo iudas iuit ad tēplū vt illic pecunias proiſceret. Sequit̄. ⁊ abiens laqueo ſe ſuſpendit. ſcꝫ deſpatus. Credēdū eſt eodē demone inſtigatū iudā ad ſuſpēdiū: quo inſtigatꝰ fuerat ad ꝓdēdū xp̄m. vnde de iuda dicit̄. de pe. di. iij. iudas penituit. ſꝫ male. ⁊c. Crudelis in ſeip̄m fuit q̄ crudelit̄ dñm ſuū ꝓdidit. nec miſertus eſt ſuiipſius: q̄ miam a deo nō erat acceptuꝰ. indignꝰ ſepulchro. ſe necauit laqueo. ⁊ diffuſa ſunt viſcera eiꝰ qr crepuit medius. actu. j. fetoꝛē intrinſecū erūpens exteriꝰ fetoꝛ oſtēdit. O q̄ cōſultius iudas pctm̄ ſuū defleſſet miſericordiā inuocando. q̄ deſperare ſeip̄m ſuſpendendo. Intelligere debueras o miſerrime oīm hoīm iuda eā dei clementiā eſſe q̄ in ſe cōmiſſum pctm̄ ſua morte (quā tu ꝓcuraueras) delere poſſet ⁊ vellet. dicit̄ act. j. q̄ ſuſpēſus crepuit medius: ⁊ diffuſa ſunt viſcera eius indignꝰ extitit ſepulchro: q̄ dñm ſuū vēdidit ꝓargēto. Crepuit mediꝰ qr malignitate plenꝰ effuſa ſunt viſcera cuiꝰ ad impietatē extenſa ſunt deſideria. miſerā aiam rapuit diabolꝰ. immo ⁊ extoꝛſit quaſi dñs: ab eo q̄ illius fuerat ſeruꝰ in abiſſum delata eſt ī feri quā ꝓdēnauerunt oēs ſuperi. eternis cruciatibꝰ deputata eſt/ cuiꝰ nulla redēptio ſperat̄. ⁊ vsq̄ in eternū nō videbit lumē. pſ. xlviij. bonū erat ei ſi natꝰ non fuiſſet. Principes aūt ſacerdotū acceptis argēteis dixerūt. ſcilicꝫ poſt morte dñi. Opinor em̄ pecunias in tēplo remāſiſſe donec xp̄i paſſio finiret̄. Nō licet eos mittere in coꝛbanā. quia preciū ſanguis eſt. Coꝛbana aūt eſt locus in quo reponunt̄ pecunie oblate ad honoꝛē dei. ſicut nūc dicit̄ trūcus. vel gazophilaciū. vel arca ſacroꝝ. Sꝫ inutilis eſt abſtinētia a pecunijs: per quas fuſus eſt ſāguis ab ipijs. Si em̄ deo placuiſſet ſequentiū ſollicitudo ⁊ xp̄i ꝓditio nō diſplicuiſſet. pecunia qua id factū fuerat repoſita in theſauro. Timent igitur iudei pecuniam reponere in arca. ⁊ non timent homicidium ponere in conſcientia. deteſtantur pecuniam qua volūtas eoꝝ adimpletur iniqua. nec deteſtātur ipam voluntatē. non pecunia ſꝫ voluntas in maleficio eſt. Sequitur. Conſilio autem inito emerunt ex illis ſcilꝫ pecucijs agrum figuli in ſepulturā peregrinoꝝ. Propter hoc vocatus eſt ager ille acheldemach. Hoc eſt ager ſanguinis vsq̄ in hodiernum diem. Tūc impletum eſt quod dictum eſt per hieremiam ꝓphetam dicentem. Et acceperunt tringinta argenteos preciū appreciati quem appreciauerūt a filijs iſrael. ⁊ dederūt eos in agrum figuli ſicut conſtituit michi dñs. Sed nō iueniuntur hec verba in hieremia.

dicit aũt. Hiere. xxxij. q venit ad hieremiã ananehel filiꝰ patrui hieremie. qui dixit ei. posside agrum meum qui est in anathot in terra bẽiamyn. qz tibi cõpetit hereditas. ⁊ tu propinquus es vt possideas. Intellexi autẽ q verbum dñi esset. ⁊ emi agrum ⁊c. Aug. ⁊ multi alij dicũt q tãta est inter pphetas cõcordia q̃ vno spũ locuti sunt/ q possumus attribuere vni qđ alius dixit. Et ideo matheũ hic accepisse hieremiã p zacharia. dicit aũt zacha. xj. Appẽderũt mercedẽ meã triginta argenteos. ⁊ dixit mihi dñs. pjce illud ad statuariũ decoꝝ preciũ quo appreciatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos: ⁊ pieci illos in domo dñi ad statuariũ. ⁊c. Patet igit q nec in hieremia nec in zacharia ille textꝰ continuatus inuenit. sed pars in vno/ ⁊ ps in alio. In hieremia habet de agro figuli/ sed nihil de precio triginta argẽteorũ loquitur. In zacharia vero habet de pcio appciati sed nihil de agro. ꝯobrem optz dicere vtrorũqz eandẽ esse sentẽtiã: vt plata a duob⁹ pphetis vno spũ cẽseant. Aliq̃ vero dicunt hũc textũ ptineri i q̃busdã secretꝭ codicib⁹ hieremie pphete. qđ video posse opinari. qz dicit. hiere. xxxij. Post factã mẽtionẽ de emptiõe agri. q hieremias pcepit baruch corã iudeis dicẽs sume libros istos. librũ emptiõis hunc signatũ. ⁊ librũ hunc q̃ apertꝰ est. ⁊ pones eos in vase fictili vt pmanere possint dieb⁹ multis. ⁊c. Potest igit esse q in illo libro signato hec verba q̃ matheus recitat cõtinebant. Sequit in math. Jesus aũt stetit ante presidem. idest pilatũ. et interrogauit eũ preses dicens. Tu es rex iudeoꝝ? dixit illi ie sus. Tu dicis. hec interrogatio est illa de qua dixit supra iohãnes amplius explicãdo q̃ alij euãgeliste supplesserũt Concordant aũt omnes euãgeliste q postqz christus asseruit se regẽ q pilatus dixit principibus sacerdotũ ⁊ turbis se nil cause inuenire in hoĩe. vt dicit lucas. ⁊ iohãnes. Et subdit lucas. At illi inualescebãt dicẽtes. Cõmouit populũ docens per vniuersam iudeã incipiẽs a galilea vsqz huc. Ex hoc volentes cõcludere q spectabat ad pilatum occidere christũ: tanqz pacis turbatorẽ: qz vt dicit. ff. de offi. pſi. l. congruit bono ⁊ graui pſidi agere vt prouincia sit pacata. ⁊ propter hoc debet agere vt purget malis hoibus. Idem habet in. l. preses. Pilatꝰ aũt audiẽs galileã interrogauit si hõ galileus esset/ scilicet christus. Et vt cognouit q de herodis potestate esset: nã ⁊ herodes iurisdictionẽ habebat super galileam: remisit eũ ad herodẽ. q̃ ⁊ ipe hierosolimis erat illis dieb⁹. Justũ se in hoc facto pilatus ostẽdit: quia noluit alienũ impiũ vsurpare. Nullus em̃ iuste potest exercere actionẽ aliquã sup materiã indebitã/ ⁊ ideo sentẽtia a nõ suo iudice lata nõ valet. C. si non a cõpetenti iudice. l. ij. ⁊. iij. ⁊. ij. q. j. i pmis iij. q. viij. c. j. Sꝫ anteqz venerit ad iudeos dicẽs se nullã causã iueniſſe i eo/ ⁊ añqz miserit eũ ad herodẽ. lucas ponit tres accusatiões factas ꝺ xp̃m dicẽs. Ceperũt aũt illũ accusare dicentes. Hũc inuenim⁹ subuertentẽ gentẽ nostrã/ scz predicãdo ptra legẽ moysi/ scdo phibẽtẽ tributa dari cesari ⁊ hoc erat falsũ q̃ xp̃s dixerat Reddite quesũt cesaris cesari. math. xxij. Tertio ⁊ dicẽtẽ se xp̃m regẽ esse quasi voluisset sibi vsurpare regnũ. qđ erat falsum. qz cũ voluisset eũ facere regẽ: fugit. ioh. vj. Prinũ etiam falsũ erat. qz non destructionem legis sed adimpletionem christus predicabat. Math. v. Nõ veni soluere legem: sed adimplere. Non enim peruertere sed conuertere christus venerat populũ vt dicitur. Mala. iiij. post has accusatiões puto pilatum interrogasse sup vno solo articulo idest sup regno. an eẽt rex/ vt. ſ. dictũ est ꝑm iohã. et postea misit eũ ad herodẽ. Vbi dicũt aliq̃ q herodes erat pselitus. i. ad iunctus legi iudeorũ/ ⁊ ideo venerat ad faciendum pascha hierosolimis. Dicit igitur lucas. Herodes autẽ viso iesu gauisus est valde. Erat em̃ cupiens ex multo tpe videre eũ/ eo

q audiſſet multa a deo / ſcilicet facta et dicta mirabilia ſperabat aliquod ſignū videre ab eo fieri. Sicut p̄nci-pes ſolent letari rerū nouarū viſione ⁊ operatione. ſed nō erat mim⁹ xp̄s vt advotū herodis ſigna faceret ad ꝓpla cendū ei. ſed ea q̄ faciebat ꝓp̄ria ſpon te / ⁊ ad honorē dei faciebat nō aūt ad hoīm cōplacentiā aut imperiū cuiuſ-cūq̄. Interrogabat aūt eū multis ſer mōibus / ſicut ſolēt inquiſitores hoīm ⁊ tēptatores. iuxta illud eccl̄i. xiij. Ex multa loquela tēptabit te. At ipſe ni-chil illi reſpōdebat. iuxta illud. ꝓuer. xxvj. Nō reſpōdeas ſtulto iuxta ſtulti ciam ſuā. Coꝝ pilato etiā cū accuſare tur a pontificibus tacuit. vt dicit ma-theus. Ideo dixit ei pilat⁹. Nō audis q̄ta aduerſum te dicūt teſtimonia: et nō reſpōdit ei ad vllū verbū / ita vt mi-raretur p̄ſes vehemēter. Mirū cer-te in vltima neceſſitate loquēdi tace-re q̄ loqui ſe tuendo poteſt. Subdit lu cas q̄ ſtabāt p̄ncipes ſacerdotū ⁊ ſcri be / cōſtanter accuſantes eū. ſcilicz co-ram herode: ſed q̄ tacebat dñs nec he rodi p̄m votū ſatiſſecit / ſequit̄. Spꝛe-uit aūt illū herodes cū exercitu ſuo / ⁊ illuſit indutū veſte alba. et remiſit ad pilatū iuxta illud. Eſa. j. Ipſi aūt ſpꝛe uerunt me. Mā herodes videns q̄ xp̄s nichil reſpondebat exiſtimauit q̄ aut erat ignar⁹ ⁊ fatu⁹ vel attonit⁹ ⁊ reus Dicūt aliqui q̄ tacuit coꝝ herode ne impediret paſſionē ei⁹. q̄ herodes au ditis xp̄i excuſationib⁹ facile motus fuiſſet ad impediendū paſſionē eius. Alij dicunt q̄ tacuit: q̄ herodes indi-gnus eratverbū xp̄i audire ꝓpt̄ cru delitatē ſuā: q̄ fecerat ſanctū ioh̄ānē baptiſtā occidi. Beda dicit herodem fuiſſe iudeū natione ⁊ religione. Alij putant q̄ tantū religione. Induit igi-tur xp̄m veſte alba q̄ erat ludicra ⁊ de ſpectibilis vt per hoc demōſtrarēt fa tuus: ⁊ doctrinā eius nullius fuiſſe au ctoꝛitatis. nec mirū ſi oīs exercitus ſpꝛeuit: quē rex ipe contēpſit. Solent nāq̄ curiales per oīa dñm imitari. honoꝛare quē p̄nceps honoꝛauerit. et deſpicere quē ille deſpexerit ſi ip̄m clare patētē ſolē p̄nceps dixerit ob-ſcurū: affirmabūt curiales. ſi nimboſū aerem dixerit eſſe clarū teſtificabunt pullo cāpaniliari cōparandos exiſti-mo curiales / q̄ vertit̄ ad oēmventū q̄ ⁊ illi quocūq̄ flatus p̄ncipis impule rit facile tranſferunt̄. Sic igit̄ illuſuꝫ et ſpꝛetū indutū veſte alba remiſit ad pilatū. remiſit. q̄ non ei cōſtabat xp̄m eſſe galileū. cū xp̄s nichil locut⁹ eſſet. remiſit eū. volēs honoꝛis vicē pilato repēdere. Ideo ſequit̄. ⁊ facti ſūt ami ci herodes ⁊ pilatus in ipſa die. Nam antea inimici erant adinuicē. Solent nāq̄ vicini p̄ncipes inuicē bella ge rere. q̄n aut cōfiniū turbatio: aut ma-ioꝛitatis inuidia lites excitant. Vide aūt q̄ obſequio ⁊ reuerētia ꝓparatur amicitia. Pilatus aūt cōuocatis p̄n-cipibus ſacerdotū ⁊ magiſtratibus et plebe dixit ad illos. Obtuliſtis michi hunc hominē quaſi auertētē populū. ⁊ ecce coꝝ vobis interrogās / nullam cauſam inuenio in homine iſto ex his in quibus eū accuſatis. Sed neq̄ he-rodes. nā remiſi vos ad illū: ⁊ ecce ni-chil dignū morte actū eſt ei. Emenda tū ergo illū dimittā. Exclamauit aūt ſimul vniuerſa turba. dicēs. tolle hūc ⁊ dimitte nobis barrabā. qui erat p̄o pter ſeditionē quandā factā in ciuita te ⁊ homicidiū miſſus in carcerē. Di-cit autē matheus. q̄ per diē ſolēnē cō ſueuerat p̄ſes populo dimittere vnū vinctū quēvoluiſſent / ⁊ ad hoc adhuc eſt lex. C. de epi. au. l. nemo. q̄ in die paſche ſunt aliqui captiui relaxandi. Habebat autē tūc vinctū inſignē qui dicebat̄ barrabas de quo ſupꝛa lucas mētionē facit cauſam exp̄imēs ſue in carceratiōis aperiēs videlicet. q̄ p̄o-pter ſeditionē ⁊ homicidiū. Putabat igitur pilatus illū nunq̄ debere chri-ſto p̄poni. q̄n ille iniquus erat ⁊ oīm-bus odioſus. Xp̄s vero q̄ p̄dicatoꝛ bonus debebat a multis diligi. Cōgre gatis ergo illis dixit pilatus. Johan-nes dicit. Eſt autē conſuetudo vobis vt vnū dimittā vobis i paſcha. Matthe⁹

Quem vultis dimittã vobis. barrabã an ieſum qui dicitur chriſt⁹? quaſi. d. lata eſt differentia inter vtroſq; quomodo poteſtis recuſare quin petatis chriſtũ? Sciebat eñ q; propter inuidiam tradidiſſẽt eũ. Joh. vultis ergo dimittã regẽ iudeoꝝ? quaſi. d. hoc debetis velle. In quo apparet q; pilatus cupiebat liberare chriſtum. Clamauerũt rurſum. Ex quo patet q; iam ante ſm Lucã/ dixerant nondũ facta ꝓpoſitione per pilatũ. Tolle hunc ⁊ dimitte nobis barrabã. quia ioh̃es dicit rurſum/ ⁊ ſubdit/ q; erat barrabas latro. Erat igitur barrabas latro. ſeditioſus ⁊ homicida. Tũc dixit pilatus ſm Marcũ. Quid vultis faciam regi iudeoꝝ? At illi clamabant. Crucifige eum. Ibi notandũ q; turba iudeorum ſm marcũ. venit petens priuilegiũ ſcilicet q; vnus dimitteretur eis ſm priuilegiũ eis a romanis cõfirmatũ. Nã decet principẽ ſeruare priuilegia ſubditorum. Petierũt igitur barrabã/ qz in arbitrio eoꝝ erat petere quem voluiſſent. Non igitur poterat pilat⁹ imperare eis vt peterent chriſtũ. perſuaſit tamen q̃ſtũ potuit. ſed non profecit quia vt dicit matthe⁹. Principes ſacerdotũ ⁊ ſeniores perſuaſerũt populis vt peterẽt barrabã: ieſum vero perderent. Et marcus dicit q; pontifices concitauerũt turbã vt magis barrabã dimitteret eis. Pilatus aũt iterũ dixit eis. Quid vultis faciã regi iudeorum? Ex hoc patz q; ſepe pilatus hoc verbũ dixit eis qz dicit. Iterũ reſpondens dixit eis. quid vultis faciã regi iudeoꝝ? matthe⁹. Quid igit faciã de ieſu qui dicit chriſt⁹? dicunt oẽs. Crucifigatur. Lucas dicit. At illi ſuccla-mabant dicẽtes. Crucifige Crucifige eum. Matthe⁹ ⁊ marcus dicũt q; pilatus tũc dixit eis interrogatiue ⁊ excuſatiue Quid eñ mali fecit? Lucas dicit q; tertio dixit eis hoc verbũ. qd eñ mali fecit? At illi magis clamabãt Crucifigatur. Ibi notandũ eſt q; periculoſus ⁊ pertinax eſt populi furor. q̃ etiam ex falſis ſuggeſtionibus ꝓ nichilo ⁊ ſine cauſa concitat. Ideo orat pſ. xvij. Eripies me de contradictionibus populi. puto hunc furorem eſſe illũ de quo iacob prophetauerat. geñ. xlix. Maledict⁹ furor eorũ quia pertinax ⁊ indignatio. quia dura. ⁊. pſ. lvij furor illis ſm ſimilitudinem ſerpentis ⁊ ſicut aſpidis ſurde obturãtis aures ſuas que non exaudiet incantantem ⁊ veneficũ incantantem ſapienter/ ideſt pilatum qui cupiebat liberare chriſtũ Ex hoc patet q; ſepius tentauit liberare chriſtũ. Videns autem pilat⁹ q; nichil proficeret dimiſit eis barrabã. Quomodo igitur verificat quod dicitur. prouer. xj. Juſtus de anguſtia liberatus eſt: et tradetur impius pro eo. Nam hic iuſtus loco impij tradit⁹ eſt. Dicendũ q; illa auctoritas accipitur ſm debitũ iuſticie. non autem ſm ſenſum huius prophetie. Hic eſt mirandũ aliquid q; impius traditur pro impijs. Juſtus pro iniuſtis. j. pe. iij. dominus pro ſeruis. iudex pro reis. princeps pro ſubditis. deus pro creatura. Eſt autem aduertendum ſm Johannem. q; non ſtatim poſt petitionem replicatam iudeorũ pilatus tradidit eis chriſtũ: ſed adhuc volens experiri an poſſet emollire duriſſima eorũ corda vt attraheret animos eorũ ad compaſſionem. Apprehendit ieſum ⁊ flagellauit. Lucas dicit. emẽdatũ ergo dimittam. ⁊ infra. Corripiã illũ ⁊ dimittam ¶ Et milites plectentes coronam de ſpinis ipoſuerũt capiti ei⁹. ⁊ veſte purpurea circũdederũt eũ. ⁊ veniebãt ad eũ ⁊ dicebãt. Aue rex iudeoꝝ ⁊ dabãt ei alapas. Hic conſidera o chriſtiane quo rubore perfuſus domin⁹ ſe nudatum aſpexit. atq; frigide ligatũ colũne Extat ſiquidẽ hieroſolimis pars colũne ad quã dicitur fuiſſe ligatus. Ibi tunc verificabit illud. pſ. xxxvij. Ego in flagella paratus ſum. Ibi adimpletum eſt illud. pſ. xxxiij. Congregata ſunt ſuper me flagella ⁊ ignoraui. ſcilicet cauſam propter quã. Non tamen quia flagellatus: ideo infamis fuit dominus/ quia non ictus fuſtiũ. ſed cau-

ſa facit infamē. de hijs qui no. in fa. l. ictus fuſtium. Jn perſona autem domini dicit. pſ. lxxij. fui flagellatus tota die. ⁊ caſtigatio mea in matutinis. Et in perſona domini loquebat Job. xvj. dicens. Concluſit me deus apud iniquum. ⁊ manibus impiorū me tradidit. Ego ille quondam opulentus/ repente contritus ſum. tenuit ceruicē meam. Confregit me ⁊ poſuit me ſibi quaſi signū. Circundedit me lanceis ſuis. cōuulnerauit lumbos meos. Nō pepercit. ⁊ effudit in terra viſcera mea Cōſcidit me vulnere ſuper vulnus. irruit in me quaſi gigas. ⁊ quē ſequuntur vſq; ad finem capituli. Et iob. xxx Jn multitudine eorum cōſumitur veſtimentum meū/ ideſt corpus et quaſi capitio tunice ſuccinxerunt me. Conſidera hic o aīa fidelis! immanes tortores potenti manu tenerrimū flagellantes chriſtū/ quem depoſito pudore ignominioſe tractant ⁊ crudeli feriūt exanimatiōe. Hec paſſus ſum (inquit) abſq; iniquitate manus mee. cum haberem mundas ad deum preces. terra ne operias ſanguinem meum. neq; inueniat locū in te latenti clamor me? Job. xvj. Hic inſpice pio mentis oculo platealem locum precioſo madentem chriſti ſanguine. et lambe carum cordis affectu cruorem. Vide q a plāta pedis vſq; ad verticem capitis non eſt in eo ſanitas. Eſa. j. Ita enim dicit in perſona eius. pſ. xxxvij. Non eſt ſanitas in carne mea. En manibus vinctum tumido liuore cruentum. Omni depoſito tractant galeata pudore. Agmina qui vt reduces animas miſeratus ab orcho. Auocet ac celeſti in lumine ſiſtat rideri colaphis cedi. crudelibus armis miſceri. vermis nec homo reputari. verbera tanta pati. coramq; aſſiſtere ſummis legum interpretibus demum tollerare ſeueram inter latrones nullo diſcrimine mortem Se obtulit ipſe volens. tanq; agnus ductus ad aram.

¶ Coronam ſpineam poſuerunt in capite eius: que quidē corona in ſancta capella parisius aſſeritur/ hic attende deriſionē. demū chriſti doloꝛē. non de lapide precioſo hec eſt corona capiti impoſita ſacro. Prout cecinerat regius vates. pſ. xx. Jn hoc diademate coronauit eū mater ſua ſinagoga. cā. iij. Contemplare hic pulcherrimū tue anime amicū ſerto comptum acerbo/ et vide inter defluentes ab oculis lachrimas mixtū circumpuncto a capite manare cruorem/ quo facies illa decora mirando pingitur atq; horrendo calore. Hic adimpletum eſt illud. iob. xvj. facies mea intumuit a fletu ⁊ palpebre mee caligauerunt/ miſcebantur quoq; lachrimis et cruore fetida illa in faciem ei⁹ cōiecta ore tortorum excreamenta. qui ⁊ alapas rudibus infe rebāt manibus. Vbi adimpletum eſt illud. Job. xvj. Aperuerunt ſuper me ora ſua/ ideſt excreando ⁊ irridendo ⁊ exprobrando percuſſerunt maxillam meam. ſatiati ſunt penis meis/ ideſt q̄ tum voluerunt penarium michi inflixerunt. Juxta illud. pſ. xxxiij. Diſſipati ſunt nec compuncti tentauerunt me ⁊ ſubſannauerunt me ſubſannatione: frenduerūt ſup me dentibus ſuis.

¶ Poſt hec in deriſum veſtem purpuream circundederunt ei. De qua ber. dicit. q omnis purpura illuſio eſt Poſtq; in ea domino illuſum eſt. Hunc intueantur. qui induuntur veſte peregrina ſuper quos dominus viſitabit. Sopho. j. Poſt hec quaſi ad irriſorium regem veniebant dicentes Aue rex iudeorum. Et dabant ei alapas. O quantatunc erat pijſſimi ieſu verecundia atq; pietas. qui ſe dei ſapientiam ſic videbat a ſtultis illudi. Tunc dicere poterat illud. Job. xxx. Deriſent me iuniores quiuita ipſa reputatur indigniſqualentes calamitate et miſeria. filijſtultorum et innobilium ⁊ in terra penitus non parentes. Hunc in eorum canticum verſus ſuū et factus ſum eis in prouerbium. abhominantur me/ et faciem meam conſpuere nō verenť. ¶ Cum aūt vidiſſet pilatus ieſum hoc modo diſcerptū pu

tauit eius aſpectu ad mĩam poſſe animos iudeorum moueri. ⁊ correptũ flagellis tã diris dimitti. prout dixerat. Corripiã illũ ⁊ dimittã. lu. xxiij. Exiuit ergo foras pilatus adducens ſecũ ieſum ⁊ dixit eis ꝑm iohãnẽ. Ecce adduco eũ vobis foras vt cognoſcatꝫ: qz in eo nullã inuenio cauſam. Et ſic exiuit ieſus portans coronã ſpineã. ⁊ purpureũ veſtimentũ/ ⁊ dixit eis pilatus aperiens palliũ quo dñs tegebatur ⁊ oſtendens diſciſſum flagellis corpus. Ecce hõ. Ecce hõ. cui ſpinis cinctum caput. ⁊ maculoſo corpore. ſanguineũ cui ſtillãt vlcera rorẽ. illita cui facies ſputo. cui pect⁹ apertũ. Hauriat eternũ. quo fontẽ quiſqz fidelis. Ecce homo quẽ (O pietas) multo poſt verbere luſum: iudice pilato corã gẽs impia ſiſtit. Crucifige crucifige clamat crucifige ſatelles. verba nec aſpera dat mortem paſſiõis acerbã. Hinc adimpletũ illud. Eſa. liij. vidimus eũ deſpectũ ⁊ nouiſſimũ virorꝫ: cui nõ erat ſpẽs neqz decor. quẽ reputauim⁹ leproſum. percuſſũ a deo ⁊ humiliatũ. Ipſe aũt vulneratus eſt ꝓpter pctã noſtra. attrit⁹ eſt ꝓpter ſcelera nr̃a/ diſciplina pacis noſtre ſup eũ/ ⁊ liuore ei⁹ ſanati ſum⁹. Sed nõ mitigatũ eſt crudele iudeorũ cor videdo dñm hoc mõ dilaniatũ. ſꝫ accẽſo maiore furore quaſi in ſtruẽ lignorũ ardentiũ aduenies vẽtus/ multomagis clamabant. crucifige crucifige eũ. Tunc adimpletũ eſt illud. Hie. xij. Facta eſt mihi hereditas mea quaſi leo in ſilua. dedit ꝓtra me vocẽ ideo odiui eã. Et paulo ſupius ibidẽ dicit loquens xp̃o. Mã ⁊ fratres tui pugnauerunt cõtra te: ⁊ clamauerũt poſt te plena voce. Hic iterũ ꝑm alios euãgeliſtas excuſabat pilatus xp̃m dicens. Quid eĩm mali fecit? Illis vero rurſũ clamantib⁹. Crucifigatur. dicit eĩm lucas q̃ inualeſcebant voces eorꝫ/ dixit eis pilatus (ꝑm iohannẽ) Accipite eũ vos ⁊ crucifigite: ego eĩm nullam inuenio in eo cauſam. vbi probat xp̃i innocentia/ que a iudice declarabat. ideo dicebat. Job. xiij. Si fuero iudicatus ſcio q̃ iuſtus inueniar. Tunc reſpõderunt iudei. nos legẽ habemus/ ⁊ ꝑm legem debz mori qz filiũ dei ſe fecit. hoc verũ eſt ſi fuiſſet mẽtitus. ſed ipſe verꝫ dixerat/ ⁊ verbũ ſuũ multis ſignis approbauerat. Ideo ſepe dixit. Opera que facio in noĩe patris ipſa teſtimonium perhibent de me. Pilatus autẽ cum audiſſet hunc ſermonẽ videlicet q̃ diceret ſe filium dei magis timuit. Vbi notandũ q̃ iudei q̃ credebãt vnũ deũ nullomõ poterãt credere deũ hẽre filiũ/ qz ſic putaſſent eſſe duos deos Pilatus vero qz gentilis opinabatur eſſe multos deos. Ideo nõ habuit pro incõuenienti q̃ xp̃s eſſet fili⁹ dei/ ideo timuit. Sic ⁊ iudices hui⁹ ſecli timẽt offendere magnos. iuxta illud Juuenalis. dat veniã coruis. punit cenſura columbas. Volẽs igitur ſubtili⁹ xp̃m interrogare/ ingreſſus eſt in pretoriũ iterato. vbi decet dicere' ius ⁊ inueſtigare cauſas. Et dixit ad ieſum. Vnde es tu? Jeſus autẽ nõ dedit ei reſpõſũ. vbi notãdũ q̃ modeſti eſt ſilere de hijs que interrogantur ad gloriã propriã. Mã ⁊ interrogatus quis an ſit heres non cogitur reſpondere. ff. de interrogatorijs actionibus. l. ⁊ quia defũctorum. Sed nec refert vndecunqz ſit homo dum modo beneviuat. lvj. di. vnde cunqz. Siluit itaqz chriſtus a bonis. pſ. xxxviij. Tũc iratus pilatus ⁊ indignans. dixit ei. mihi nõ loqueris? quaſi. d. eſtimas ne me indignũ locutiõe? neſcis quia poteſtatẽ habeo dimittere aut crucifigere te? quaſi. d. ergo oportet te loqui ⁊ reſpondere verbis meis vt mihi gratificeris. Hic arguẽdi ſũt nõnulli iudices nimium ſeueri. de quibus dicit ſeneca. O vos quib⁹ rector maris atqz terre ius dedit magnũ necis atqz vite. ſat. vj. Data eſt vobis poteſtas a dño: ponite iflatos tumidoſqz vultus. q̃cquid a vobis minor extimeſcit/ maior hoc vobis dñs minat. Omne ſub regno grauiore regnũ eſt. iuxta illud. eccl's. v. Si videris iniuſticiam in prouinciã ne mireris ſuper hoc negocio. quia excelſo excelſior eſt alius.

et super hos quoq; eminentiores sunt alij: ⁊ insuper vniuerse terre rex impe rat seruienti. Notandū tamē ꝙ iudex non debet pati se contemni. ff. de offi. presi. l. obseruandū. debet tamen se fa cilem prebere in adeundo vt ibidē di citur. Immoderate aūt excandescen ti Pilato rn̄dit Christus. Non habe res potestatem aduersum me vllā ni si tibi datum esset desuper. Propter ea qui me tradidit tibi maius pecca tum habet. Ibi est notandū ꝙ omnis potestas a deo est. Ro. xiij. Sap. vj. Sed vltra hoc volebat xp̄us innuere ꝙ Pilatus non habuisset vllam in ip sum potestatem/nisi deus sic ordinas set vt christus moreretur. Judei autē grauius peccauerūt q̄ꝫ Pilatus. Et exinde inq̄t querebat Pilatus dimit tere eū. Ecce quotiens ⁊ quot modis q̄siuit pilatus liberationē xp̄i. Judei v̄o clamabāt. i. cū tumultu sine mode stia/ sine rōne. Si hunc dimitt nō es amic⁹ cesaris. Om̄is q̄ se regē facit ꝯ dicit cesari. qꝛ nulla fides regni socijs oīsq; ptās impatiēs ꝯsortis erit. vt di cit Lucan⁹. Ecce quā cautelā adin uenerūt ad cogendū pilatū. Sciebāt enī ꝙ nō pateret̄ pilatus se infamari quasi inimicū cesaris. q. d. Et si iusti cia suadet vt Jesum liberes: coget te cesaris amicitia vt illū ꝯdēnes. Mul ti enī sunt iudices qui fauorē terreni p̄ncipis p̄ponūt honori dei. plus valꝫ cesar q̄ꝫ iusticia: ⁊ q̄ꝫ deus. ¶ Inter hec vxor pilati (vt refert Mat.) misit ad eū dicēs. Nihil tibi ⁊ iusto illi. mul ta enī passa sum hodie ꝑ visum ꝓpter eū. Videns aūt pilatus ꝙ nihil ꝓfice ret: sed magis tumult⁹ fieret (vt dicit Mat.) et Johā. dicit Adduxit foras Jesum: ⁊ sedit ꝓ tribunali in loco qui dr̄ licostratos hebraice aūt gabatha. Nā iudex sedēdo debet ꝓferre sn̄iam nō stādo. In cle. de ver. sig. sepe con tingit. §. sententiā. ¶ Erat autē para sceue pasche hora quasi sexta. Mar cus v̄o dicit ꝙ hora tertia crucifixus Hoc soluūt docto. dicētes ꝙ Marc⁹ loquit̄ de crucifixione linguarū. Jo hannes v̄o et alij de crucifixione mē brorū. i. per executionē. Sed ꝯ videt̄ ꝙ Marcus loq̄tur dicēs ꝙ erat hora tertia qn̄ crucifixerūt eū: et loquitur postq̄ꝫ crucifix⁹ est. vt ptꝫ ex tex. Au gust. de cōsensu euāgelistarū dicit ꝙ hoc Marcus dixit recapitulādo. scꝫ ꝙ petierāt eū crucifigi hora tertia. i. que appropinquabat ad sextā. vn̄ Jo hannes dicit fuisse horam quasi sextā non autem sextam plene.

¶ Tunc denuo s̄m Johannē Pila tus ostēdit xp̄m iudeis dicens. Ecce rex vester quasi. d. confusione ⁊ mise ria indutus. Illi v̄o clamabant. tolle tolle crucifige eū. Dicit eis pilat⁹ ad huc semel. Regem vr̄m crucifigam? quasi. d. ergo vultis ꝙ crucifigā regē vestrum qd̄ non est honestum. Rn̄de runt pontifices. Non habemus regē nisi cesarem. Tunc adimpletū est illd̄ Hiere. v. Negauerūt dn̄m: et dixerūt non est ipse. et Osee. xiij. Dabo tibi re gem in furore ⁊c̄. Ibi est notādum ꝙ iudei se submiserunt potestati Cesar; vt possent de christo vindicari. Tunc Pilatus (vt dicit Mat.) accepta aq̄ lauit man⁹ coram populo dicēs. In nocens ego sum a sanguine iusti hui⁹ vos videritis. Sed ibi notandū ꝙ lo tio manuū non lauat mentem. Laua potius a malicia cor tuū. Hiere. iiij. Sic anīa peccatrix si lauerit se nitro maculata remanet in iniquitate sua. Hiere. ij. ⁊ Job. ix. Si lotus fuero q̄si aquis niuis: ⁊ fulserīt velut mundis sime manus mee tn̄ sordibus intinges me et abhominabunt̄ me vestimenta mea. Et rn̄dens vniuersus popul⁹ di xit. Sāguis eius sup nos: ⁊ sup filios nostros. Ipsi sibijpsis imprecati sunt vltionem sanguinis christi: quam ad huc habent et patiuntur. et dicitur ꝙ illi qui nascuntur de genere eorū qui hoc clamauerunt/continuum sangui nis fluxum patiuntur. Hoc orabat Job in persona christi dicens. Terra ne operias sanguinē meum. Nam san guinem hominis requirit domin⁹ de manu homicide. Gene. ix. et de Abel

patet Gen.xlij.⁊ de Joſeph dicit̄ per fratres ſuos. en ſanguis ei⁹ exquirit̄. Sic dñs requirit ſanguinē pauperū. ps.ix. Requirēs ſanguinem recordatus eſt.nō eſt oblitus clamorem pauperum. Tunc dimiſit illis barrabam. Jeſum aūt flagellatū tradidit eis:vt crucifigeretur. Lucas dicit q̄ adiudicauit fieri petitionē eorū: et dimiſit barrabam qui ꝓpter ſeditionem ⁊ homicidium fuerat miſſus in carcerem. ¶ Jeſum ꝙo tradidit volūtati eoꝝ ſine conditione/ſine freno/ſine modo/ſine forma/ſine lege/ ſine iure. tradidit eum volūtati eorū volūtati effreni voluntati impetuoſe:volūtati inordinate:volūtati furibunde:voluntati plene odio:plene rācore:plene rabie:plene affectu vlciſcendi.⁊ ſic tradidit eū voluntati eorū.eoꝝ ſcz inimicorū peſſimorum.impijſſimoꝝ: crudeliū:ferociſſimorū:manib⁹ (inquit Job) ipioꝝ me tradidit qui libere poſſent in eū q̄uis crudelia exercere et ignominioſa tunc dicebāt adinuicem. Ecce nūc in manibus noſtris eſt ſine adiutorio:videamus quas penas:q̄ mala:que opꝓbria poſſum⁹ in eū exercere.acute ſpiritus. limate ingenia vt exquiſita in eū tormenta exerceamus. Tūc ꝑm Marcum. milites (ſcilicet preſidis) duxerunt eum in atrium pretorij et conuocant totam cohortem/ſcilicz vt coram oñibus irrideatur ⁊ ab omnibus affligatur illic terribilib⁹ oculis eum intuebātur. Job.xvj. Sequitur. Et induūt eum purpura:⁊ imponunt ei plectentes ſpineam coronam: et percutiebant arundine caput eius et ſalutabant eum dicentes. Aue rex iudeorum et conſpuebant eū et ponētes genua adorabant eū. Hec omnia Johānes recitat fuiſſe facta ante ſententiam.ſed nihil refert quomodo miſceantur. Concordant autem omnes q̄ flagellatus fuit ante ſententiam: reliqua vero puto eſſe facta poſt ſententiam. Licet Johānes oñia ſimul miſcuerit. Subdit Marcus. q̄ poſtq̄ illuſerunt ei ſcilicet omnibus illuſionibus excogitabilibus et ineffabilibus: exuerunt illum purpura/et induerūt eum veſtimentis ſuis. Sic enim mundus illudit glorioſis huius ſeculi: q̄s tandem ſpoliat.iuxta illud Job.xix. Spoliauit me gloria mea et induit ꝓ priꝭs veſtibus:id eſt humanitate in q̄ natus eſt/ quia oportet omnē mundi gloriam deponere et in priſtinum ſtatum reuerti. Nunc redeamus ad Johannem qui dicit. Suſceperunt autē eum (ſcz ſicut leo paratus ad predam ps.xvij. rapide/ furibūde/impetuoſe) et eduxerunt eum (ſcz extra ciuitatē. Sic dicit apoſtolus. Heb.vlt. q̄ Jeſus extra portā paſſus eſt. Sic et nos egrediamur ad eum extra caſtra imꝓperiū eius portātes.) Et baiulās ſibi crucem exiuit in eū/qui dicit̄ caluarie locū. hebraice autē golgotha. Mattheus vero dicit q̄ exeuntes inuenerunt hominē cireneū. nomine ſimonem. Marcus dicit patrem alexādri et ruffi:hunc angariauerūt vt tolleret crucem eius:id eſt coegerunt vt portaret crucem poſt Jeſum vt dicit Lucas. Hic anima contemplare dominum laſſum et pene exanguem ac exanimem/crucē in humeris portantem/impulſum et pre debilitate cadētem/⁊ audi vocem eius dicentē. Qui vult venire poſt me abneget ſemetipſum ⁊ tollat crucem ſuam ⁊ ſequatur me. Hunc factus eſt principatus ſuper humerum eius. Eſaie.ix. Poſuit enim dom⁹ in eo iniquitates omniū noſtrum. Eſa.liij. Peccata enim noſtra tulit in corpore ſuo qui peccatū non fecit. j. Pet.ij. quis ſimilis tui in fortibus domine. Exo.xv. Qui fers iniquitatem totius mūdi que procul dubio grauior eſt oñi terra. O mitis agne quo pergis? ad victimam dicit quaſi agnus māſuetus. Eſa.liij. Hic eſt Jſaac ferens ligna. Gene.xxij. O inclitiſſime quo vadis domine? tam rudite tractus: tam graui pondere preſſus. Eo (inquit voluntatem patris impleturus. Eo mortem paſſur⁹ acerbam. Eo pro te (o anima) mori: vt

ipsa feliciter viuas. tu autem sequere me. Lucas dicit ꝙ sequebatur eum multa turba populi et mulierum que plangebant et lamẽtabantur eum: qꝛ scilicet nouerant eum virum bonum: et plenum virtutibus. Nunc vero nullus est qui ploret christi passionem. iuxta illud Esa. lvij. Justus perit: ⁊ nullus est qui recogitet.

¶ Conuersus autem Jesus ad illas (scilicet mulieres) dixit. Filie hierusalem nolite flere super me: sed super vosipsas flete/ et super filios vestros. quoniam venient dies in quibus dicent. Beate steriles que nõ genuerũt et vbera que non lactauerunt. tunc incipient dicere. Montibus cadite super nos: et collibus operite nos. quia si in viridi ligno hoc faciunt: in arido quid fiet? quasi dicat. si iustus in terra recipit: q̃tomagis impius et peccator? Prouer. xj. Super humũ populi mei spine ⁊ vepres ascendent: id est super iustos/ q̃tomagis super domos ciuitatis exultantis: id est super eos qui gaudent in hoc seculo? Esaie xxxij. Incipit enim iudicium a domo dei. Hiere. xxv. vbi loquitur de calice vini furoris. de quo si electi eius bibunt: nequaq̃ ceteri remanebunt immunes. Tacent hic euangeliste virginem Mariã obniasse christo. vbi nũc capellula extat edificata. O quale cor illud est quod non ad hanc piam emollitur considerationem. Nam ꝓpter turbe pressuram non valens virgo Maria approximare filio circuiens adinuenit viculum transuersantem quem peruolẽs filium habuit an pietate plenum et onustum cruce obuium. defluentibus per genas guttis sanguinis cum sudore coronatum spinis: et latronis more ligatum ad quẽ plena doloris mater accessit vt crucem tolleret/ et secum ad mortem pergeret. sed pedibus impiorum repulsa vim cum mentis extasi passa est/ quã pius Jesus dulci lachrymosoq̃ intuens oculo doloris et amoris sagitta transfixit. et forsitam anxio cum singultu vale dixit. Nec minus puto fuisse doloris ingestũ domini Jesu cordi pijssimo ex aspecta matris iniuria q̃ sua propria/ hic maturare gradum coactus: semianimen reliquit matrẽ. Ducebãtur autem ⁊ alij duo neq̃ cũ eo vt interficerentur/ que omnia Jesu confusionem augebant. Matthe⁹ et Marcus dicunt ꝙ dederunt ei vinum mirrhatũ. Nonnulli dicunt hoc fuisse consuetudinis vt qui ducebantur ad mortem haberent huiusmodi potum. iuxta illud Prouerb. vlt. Date vinum hijs qui amaro sunt animo bibant et obliuiscantur egestatis sue. et doloris sui non recordentur amplius. Et dominus per Amos. ij. dicit. Improperans ꝙ vinum damnatorũ bibebant in domo domini.

¶ Cum ꝟo ad locum ꝑuenisset/ de q̊ dicit Deuteroñ. xxxij. Inueni eum in loco horroris et vaste solitudinis. vbi fortassis plurimorum iam suspensorũ cadauera sparsa iacebãt. Ibi spoliauerunt eum cum omni ruditate: ita ꝙ dolor vulnerum renouatus est. psal. xxxviij. Idem. lxviij. Super dolorẽ vulnerum meorum addiderunt. Puto eum tunc omnino excoriatum fuisse. Spoliatum vero confusibiliter extenderunt in cruce. vbi dicere potuit illud Esa. xxxviij. Ego dixi ĩ dimidio dierum meorum vadam ad portas inferi ⁊c̃. et ps̃. cj. vsq̃ ad finem qui maxime conuenit. Ibi extenderunt eum et crucifixerunt eũ/ perforantibus tenerrimas man⁹ rudissimis clauis/ atq̃ pedes. ita ꝙ dinumerari potuerĩt om̃ia ossa ei⁹. ps̃. xxj. Foderũt man⁹ meas ⁊ pedes meos: ⁊ dinumerauer̃t oĩa ossa mea. Crucifixũ ꝯ eleuarũt in altũ crucis. vt pateret oĩb⁹ quasi arc⁹ federꝫ ĩ medio celi. Geñ. ix. Ibi facta est ꝯclamatio oĩm intuẽtiũ: et patuit ꝯfusio Jesu corã oĩ ppl'o. iux̃ illd̃ Hiere. xx. Fact⁹ sũ in derisũ oĩ ppl'o meo tota die. Ad eũ igit̃ ⁊ nos erigam⁹ animos nr̃os: qꝛ dixit. Si exaltat⁹ fuero a terra: oĩa traham ad meip̃m. Johã. iij. Mirũ in modũ igit̃ sunt põderosi

et grauati peccatis quos chriſt⁹ ad ſe non trahit aſcendāt in palmā qui pñt vt capiant fructus eius. Lan. vj. pro ut faciunt q̄ oia propter xp̄m deſerūt vt illi coniungank̄ ⁊ crucifigank̄: qui vero nō poſſunt aſcendere ſaltim ſedeant ſub vmbra eius arboris vt decidē tes q̄ñq̄ fruct⁹ dulciſſimos deuotionis guſtent. Lan. ij. Crucifixerūt etiā cū eo duos latrones hinc ⁊ hinc/ medium autē Jeſum. Tunc adimpletū eſt illud Eſa. liij. et cū ſceleratis reputatus eſt. In medio latronū pēdet in patibulo: qui ſup choros angelorū regnat in celo. Sic Hiere. xlviij. dicit̄. Fuit tibi in deriſum iſrael: quaſi inter fures reperiſſes eū. Sequitur p̄m Johannem. Scripſit aūt et titulum pilatus: et poſuit ſup crucem. Erat autē ſcriptum. Jeſus nazaren⁹ rex iudeorum. Hunc ergo titulū multi legerūt ex iudeis: q̄ prope ciuitatē erat loc⁹ vbi crucifixus eſt Jeſus. Et erat ſcriptum hebraice grece ⁊ latine. Hoc factū eſt vt ab oībus nationib⁹ legi poſſet. Dixerūt ergo pilato pontifices iudeorum. Noli ſcribere rex iudeor̄/ ſed q̄ ipſe dixit rex ſum iudeorū: Rñdit Pilatus. Qđ ſcripſi ſcripſi. Puto pilatum in hoc ſcpto voluiſſe iudeorum nequiciā patefacere/ qui regē ſuū petierant crucifigi: ⁊ credidiſſe videtur pilatus xp̄m regē fuiſſe ꝓpter ꝟbum xp̄i. qđ rñdit ipſi Pilato. Tu dicis q̄ rex ſum ego. Judei aūt egre ferebant q̄ ſcriberet eū regem iudeorū. ſed de⁹ voluit nomen Jeſu hoc modo deſcribi/ qđ eſt nomen benedictū in ſecula. pſ. lxxj. Fortaſſis huic loco cōgruit qđ dr̄ Ag. ij. in fi. In illū die aſſumā te ⁊ ponā te q̄ſi ſignaculū q̄ elegi te. Mat. dicit q̄ pretereuntes blaſphemabant eum mouentes capita ſua. Sed pri⁹ dicit q̄ poſtq̄ crucifixerūt eum diuiſerunt veſtimēta ſua ſortem mittētes. Marcus addit. vt quis qđ tolleret. Johannes vero apertius dicit. q̄ milites poſtq̄ crucifixerunt eū acceperunt veſtimenta eius/ et fecerunt quatuor partes vnicuiq̄ militi partem ⁊ tunicam. Erat autē tunica inconſutilis deſuper contexta per totum. Dixerunt ergo adinuicem. Non ſcindamus illā: ſed ſortiamur de illa cuius ſit vt impleretur ſcriptura dicens. Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi et in veſtem meā miſerūt ſortē. Qđ habetur. pſ. xxj. Et milites quidem hec fecerunt. hic non accipit̄ nomen militis pro dignitate: ſed pro vili officio. Eſt notandū q̄ non miſerūt ſortē ſuper oēs veſtes: ſed tantū ſuper tunicam/ que erat inconſutilis: q̄ alie veſtes facile ſine diſpendio diuidebank̄ tunica vero ſine diſpendio diuidi non poterat. Per veſtes intelligere poſſumus religiones que in multa capita diuidi poſſunt vt vnaquaq̄ habeat ſuum prelatum. tunica vero inconſutilis: id eſt ſancta fides in diuerſa diuidi non poteſt/ quia incōſutilis eſt vna mater eccleſia quam nullus diſſuere poteſt. eo q̄ artificio ſpirit⁹ ſancti cōpoſita eſt/ et deſuper contexta eſt diuinis mandatis et teſtimonijs q̄ violari non poſſunt. Nihilominus mittit̄ ſors nunc ſuper dignitatem paſtoralē cum per ſimoniā luditur ſup eam. vt qui plus det pecunie hanc poſſideat Matthe⁹ dicit q̄ ſedentes ꝟuabāt eū. iuxta illud pſ. lxx. Qui cuſtodiebāt aiam meā conſiliū fecerūt in vnum dicentes. Deus dereliquit eū ⁊c. Seq̄tur. Pretereūtes aūt blaſphemabāt eum mouentes capita ſua ⁊ dicentes. Vach qui deſtruis templum dei ⁊ in triduo illud reedificas. ſalua teip̄m. ſi filius dei es deſcende de cruce. Similiter et p̄ncipes ſacerdotū illudentes cū senioribꝰ ⁊ ſcribis dicebāt. Alios ſaluos fecit: ſeip̄m nō pōt ſaluū facere: Si rex iſrael eſt deſcēdat nunc de cruce ⁊ credim⁹ ei. confidit ī deo. liberet eū nūc ſi vult. Dixit enī q̄ filꝰ dei ſum. Hec oīa habenk̄. Sap. ij. Prophetice. Lucas addit q̄ illudebāt ei etiā milites accedētes: ⁊ acetū offerētes ei ⁊ dicētes. Si tu es rex iudeorū ſaluū te fac. et paulo ſupius dicit q̄ Jeſus orabat dicens. Pater di

mitte illis:non enī ſciunt quid faciūt. Hic impietatem blaſphematorū poſſumus arguere. Triplex ēſt autē blaſphemiarū differētia. ſm Anthoninū videlicet maledica.vt cum quis maledicit deo.iuxta illud Eſa.viij. Maledicet deo ſuo et regi ſuo. Et ſic blaſphemant qui dicunt aliquid ſe facturos vel factū eſſe in deſpectum dei.ſicut hiſpani ſolēt dicere. Or pese a dios.et itali:al deſpecto de dio. et galli malgre naiſt dieu. alemani autem et hungari nō habent hunc blaſphemādi modum. Alia eſt blaſphemia falſiloqua/ que pōt eſſe triplex videlicet. aut negatiua videlz cum quis negat deum eſſe ſumme bonū/ſumme iuſtū/ ſumme piū/oīſcientem/oīpotentē et hmōi.et tales negant deū eſſe:quia impoſſibile eſt deum eſſe:ꝛ nō eſſe huiuſmodi.et hij ſunt inſipiētes.pſ.xiij. Dixit inſipiens non eſt deus. Aut eſt poſitiua blaſphemia videlicet cū qs imponit deo qđ nō conuenit/vt corpꝰ et mēbra/et ſic qui iurant per corpus vel ſanguinem dei blaſphemant: ꝛ ſic galli iurant par le ſang dieu.et alemani gottz bluot.itali etiam al ſangue de dio.hiſpani vero iurant non ſanguinē ſed corpus dicētes. cuerpo de dios. bohemi vero iurant per deum ſanctū di.bo pſi ſan.hungari vero neſciūt iurare niſi bezek. et hijt embre.i. per fidem boni viri. Alia ē vſurpatiua blaſphemia vt cū aliquis vſurpat ſibi diuinos honores: ſed non dat dñs alteri gloriam ſuā. Eſa.xlviij. Hoc modo demones q̄ ſe faciebāt adorari in idolis ſūt blaſphemi. Tertia blaſphemia eſt turpiloqua videlicet cū quis turpiter loquit̄ de deo vel Jeſu xpō: vel de ꝟgine Maria:vel de ſanctis. Sic greci turpiſſime loquunt̄ de deo dicētes.gamoth otheos.i.ſtupratus deꝰ. galli etiam q̄ iurant par le vētre dieu itali vero dicunt contradictionē.putana la ꝟgene maria.et alia verba inhoneſtiſſima nominādo genitalia virginis:quibus deberent auferri dētes et euelli lingua per nucam. Et mirū certe q̄ nulle fiant blaſphemorū punitiones cum dicatur in aucten.vt non lux.contra naturam coll'.vj.§.ſi enim blaſphemie in hoībus non relinquuntur impunite/profecto in deū vltimo ſupplicio volumus puniri:id eſt morte:quia vltimū ſupplicium eſt mors. ff.de penis.l.vltimū. Judices etiam debent curare vt a blaſphemijs abſtineant hoīes:vt dicit̄ in conſtitutione greca.C. de religio.et ſūp. funerū.in fi. Nam mauri ꝛ machometiſte puniunt blaſphemos nominis xpi ꝛ virginis glorioſe. Culpabiles certe ſunt q̄ retinēt blaſphemos in domo ſua. Nō enim retinerent blaſphemos regij nominis.grauius eſt tñ diuinam q̄ temporalē offendere maieſtatē.C. de here.et ma.l.gazaros. Nam iniuria que cōmittitur in deū in omniū creaturarum fertur iniuriam. Ibidē.l. manicheos. Ideo puto q̄ omnis creatura armabitur ad vltionē blaſphemorum Sap.v. Hoc enim pcñm eſt grauiſſimum ſuper oīa/quia hoc directe contra deū fertur:ꝛ in quo nulla eſt occaſio delectationis aut cōmodi: ſed ſola malicia ꝛ amaritudo animi hominis. Deridebant igitur dominū mouētes capita ſua. iuxta illud pſ.xxj. Locuti ſunt labijs et mouerunt caput. Sic enim ſolent homies deridere eos qui ad calamitatem ſunt deducti.eos vero qui proſperam habent fortunā:collaudant/quia rerū euentum non aūt debitum ſm iuſtitiā homines attendere conſueuerunt.licet non rei euentus/ſed affectus: et labor:et cauſa potius ſit attendenda: vt in.l. ſed an vltro.§.j.ſuper verbo . non habuit.ff.de nego.geſtis.dicit glo.nam qui dominum in cruce pendentem habebāt deriſui:ſi regio vidiſſent ſolio reſidentē/ eximijs laudibus extuliſſent. Inter hec admirandam probamus Chriſti patientiā:q̄ cum deſcendere de cruce ꝛ ſeipſum facile potuiſſet ſaluare:quaſi impotens hec omnia patiēter ſuſtulit.et non modo patiēter tulit:ſed etiā pro ſuis crucifixoribus:et ſe deriden-

tibus exorauit dicẽs. Pater ignoſce illis/quia neſciunt quid faciunt. Tũc adimpletum eſt illud Eſa. liij. Et pro tranſgreſſoribus exorauit vt non perirent. tũc exemplum dedit eius quod verbo monuit. Matth. v. Orate pro perſequentibus et calũniantibus vos quem beatus Stephanus imitatus eſt. Act. vij. Oratio (inqt) pſ. xxxiiij. mea in ſinu meo conuertetur. Sed ex verbo chriſti arguitur q iudeorũ peccatum ex ignorãtia proceſſit z nõ a malicia: quia dicit dñs q neſciunt quid faciũt. et Paulus dicit. Si enĩ cognouiſſent nunq̃ dñm glorie crucifixiſſent. j. Corinth. ij. Dicendũ q hec ignorantia fuit affectata/qz noluerũt intelligere. pſ. xxxv. Sic phocionem refert Plutarchꝰ impaſſe filio ne iraſceretur atheniẽſibus qui eũ adijcie bant morti. Glorioſum eſt igitur inimicis moriendo indulgere.

¶ Sed hic queri poteſt an pater debeat iniuriam factam filio indulgere. Dicendum q pater poteſt indulgere et remittere iniuriam factam filio. vt patet per. l. ſed ſi vniꝰ. §. filiofamilias. ff. de iniurijs. dũmodo pater non eẽt vilis et abiecta perſona filij vero honeſta. vt ibidem dicitur. Filius autẽ nõ poteſt remittere iniuriam factam patri. vt. C. de pactis. l. filiꝰ. O quis eſt tam duri cordis qui non libenter offenſam proximo remittat Chriſti exemplo qui actuales ferens penas inimicis eas inferentibus indulget/z p deridentibus ignorantibus orat. Nõ enim petebant veniam: immo irritabant vindictam. quibus dominus indulgentiam precatur. Quod eſt contra Bartolum dicẽtem q illud dimitte nobis debita noſtra: ſicut et nos dimittimus debitoribus noſtris intelligitur inquit petentibus veniam. Nõ enim expectat perfecta caritas: vt qs veniam petat. ſed preoccupat vt meritum habeat duplum. Unde Prudentius. Munq̃ leſa dolet cuncta offenſacula donat. Occaſum lucis venia precurrere geſtit. Sciat igitur nõ ſe eſſe chriſti ſeruum qui remittere iniuriam proximo negat. nec partẽ habebit cum eo qui pro inimicis exorat. Matheus dicit q etiam latrones q̃ cum eo crucifixi erant improperabant ei. Et Marcus dicit q cõuiciabantur ei. Lucas vero dicit q vnus tantum ex hijs qui pendebant latronibus blaſphemabat eum dicens. Si tu es Chriſtus ſaluum te fac et nos. Ubi eſt notandum q homo aſſuetus in verbis improperij nũq̃ erudietur aut ceſſabit. Eccli. xxix. Alter vero latro (cuius nomen erat diſmas) increpabat aliũ dicens. Neq̃ tu times deum qui in eadem damnatione es? et nos quidem iuſte. Nam digna factis recipimus. Hic vero nihil mali geſſit et dixit ad Jeſum. Domine memento mei cum veneris in regnũ tuum. Hic habemus notare q ex duobus vnus aſſumitur: et vnus relinquitur. Matt. xxiiij. Vide in hijs duobus latronibꝰ figuram bonorũ et malorum/predeſtinatorum z preſcitorũ/penitentium/z obſtinatorum/ ſaluandorũ/et dãnandorum. Unus perſeuerat in malo. alius vero reſipiſcit in bono. Unus improperat et deſperat: alius excuſat z orat. Conſideranda eſt igitur huiꝰ boni latronis iuſticia primo qz blaſphemum reprehendit ſociũ dicens. Neq̃ tu times deũ qui in eadem dãnatione es? Oſtendens q indignũ eſt condẽnato et infelici deridere ſocium miſere ſortis. Sic z nos reprehendere debemus blaſphemos nominis Chriſti. Scõo hic bonus latro accuſauit ſeipſum. dũ dixit ſe digne pati. iuxta illũ Sap. vlc. Digne quidem patiẽbãtur ꝑm ſuas nequicias. Unde Ouidius. Quicquid ex merito patiare ferendum eſt. Que venit indigne pena dolenda venit. Ergo chriſtus erat dolẽdus. Scõm argumentũ huius latronis. Cognoſcebat igitur hic latro iuſte ſibi inflictam mortis penam. Tertio iſte bonus latro chriſtum excuſauit dicens. Hic autem nihil mali geſſit. q. d. ergo iniuſte patitur. vbi patet

q̄ dñs fuit iuſtificat⁹ a quattuor peccatoribus. Primo a iuda qui dixit. Peccaui tradēs ſanguinem iuſtum. Secūdo a Pilato qui dixit. Ego nullam inuenio in eo cauſam. Tertio ab Herode qui remiſit eum ad pilatum qui dixit q̄ nihil dignū morte actum eſt ei. Quarto ab hoc latrone. Quarto hic bonus latro ꝓpunct⁹ de pctō ꝓ prio: et compaticus dño Jeſu chriſto illuminatus a ſpiritu ſancto cepit orare dicens. Domine memento mei cū veneris in regnum tuū. In hijs ſeptē verbis ſeptem myſteria tangit.

Primo tangit chriſti dignitatem: dū dicit Domine. Ibi confeſſus eſt chriſtum eſſe dñm dominātium et regem regū omniū. Apo.xix. Sed quis hoc docebat: videbat nudum pendētem in cruce. ſine adiutorio blaſphematū: et deſpectum. et nihil virtutis apparenter habentem. Quomodo igitur hunc eſtimauit eſſe deum: niſi quia illum docuit ille quē excuſauit. Vide q̄ non ſubito/ſed poſt increpatam cōſocij latronis maliciā/ et confeſſam ſui culpam. et predicatam chriſti innocētiam/promeruit ſpiritus ſancti grām vt agnoſceret chriſti gloriam. Agnoſce teipſū: et poſtea deprecaberis deum. Secdo tāgit ſuā neceſſitatē dum dicit memento. Indigebat enī vt ſui memor eſſet dñs prout orat. pſ. xxiiij ſm miſericordiam tuā memento mei tu propter bonitatem tuam domine. Non autē peto vt recorderis peccata mea. Tho.iij. Delicta iuuentutis mee et ignorantias meas ne memineris dñe. pſ. xxiiij. Memēto mei q̄ caro ſum ſpūs vadens et non rediēs. pſ. lxxvij. Memento q̄m ventus eſt vita mea/ et nō reuertet oculus me⁹ vt videat bona: nec aſpiciet me viſus hoīs Job. vij. Memēto mei in hac vltima neceſſitate vt mihi benefacias: vt ſalues aīam cuius moritur corp⁹ in cruce tecū pendens. Tertio indignitatē indicat ſuam dicens mei. cuius mei: mei pctōris: mei q̄ latro extiti. memēto mei/qui ad imaginem et ſimilitudinem tuam creatus ſum. mei corrupti bilis ſm carnem: immortalis vero ſm animam. mei qui ſm naturam capax ſum beatitudinis eterne. ſm culpam vero dignus ſum pena eterna. Memento igitur mei domīe/propter quē in hunc mundū veniſti/ et humanam carnem ſumpſiſti: et crucem hāc ſubiſti. Memento ergo mei dñe ſicut paſtor memor eſt ouis ſue/ne me trāſglutiat lupus. Nequando rapiat vt leo diabolus animam meam nunc a corpore egredientem/ et non ſit qui eripiat. pſ. vij. Memento mei domine: et digneris me inter oues tuas agnoſcere. ne proijcias me a facie tua. pſal. l. Aſpice in me et miſerere mei: quia vnicus et pauper ſum: et tribulatiōes cordis mei multiplicate ſunt. pſ. xxiiij. Quarto indicat tēporis oportunitatem dicēs. dū veneris in regnū tuum q̄ tunc aperta celi porta fidelib⁹ ſuis celeſtia regna donaturus erat. Tunc enī memor eſſe debz dñs fidelis ſerui ſui: et amic⁹ amici/cū felicitate vallatus ꝓferre larga munera ſeu bñficia poteſt. Sic Joſeph dicebat. Geñ. xl. Memento mei cū tibi bene fuerit. Ille tñ ſuccedentibus proſperis oblit⁹ eſt Joſeph interpretis ſomniorū ſuorum. Sic ſepe hoīb⁹ accidit. Quinto indicat poſſeſſionis internitatem dicens. dum veneris in regnum tuum/ non a latere vel prope vel in circuitu. ſed intra. Cū enī aliquibus adiudicata eſt poſſeſſio/non ſufficit eis dari pignora: niſi corpali poſſeſſiōe letent. ff de ſen. et re iudi. cū aliqb⁹. et C. de acqui. et reti. poſ. l. nemo ambigit. dicit q̄ duplex eſt poſſeſſio iuris: ſcilicet et facti/ſeu corporis. Utriuſq; vero eā eſſe perfectā: cū pacifica oīno eſt ſilētio aduerſantiū. Sic xp̄us pacificam habet regni poſſeſſionē. Sexto indicat regni ſeu loci p̄cioſitatē dicens in regnum non in agrū: vel domū/ ſed in regnum. et hoc qđ regnum oīm ſeculorū. pſ. cxliiij. Regnū eternū qđ non corrumpet. Dañ. vij. Regnū vbi oēs ſunt i pace. Sap. iij. q̄ i pace fact⁹ eſt

locus eius.pſ.lxxv.Regnum vbi nulla tyrannis habet locum/ſed omnis iuſtitia ⁊ veritas/que nullo in regno alibi reperiuntur. Septimo indicat poſſeſſionis proprietatem dicens tuum. Suū quippe eſt regnū celi/rōne p̄mogenite qz ipſe primogenitus omniū creaturarū.Colo.j. Ut ſit ipſe p̄mogenitus in multis fratribus.Rom.viij. Eſt enim p̄mogenitus mortuoꝝ:⁊ p̄nceps regū terre. Apo.j. Jdeo dicitur heres dei.Gala.iiij.Hos aūt coheredes ipſi⁹ xp̄i.Eſt etiam ſuū regnū ratione victorie quā fecit in ſua paſſione/patiebatur enī vim.per vim igitur xp̄us rapuit illud:⁊ per vim reliquit eū ſuis fidelibus acquirendū.Regnū celorum (inquit) vim patitur ⁊ violēti rapiunt illud. Matth.xj.

¶Reſpondit autē Jeſus latroni ſeptem verba pro ſeptē ab eo p̄latis dicens.Amē dico tibi.hodie mecū eris in paradiſo.In quibus ꝑbis habem⁹ primo conſiderare verbi ſecuritatem quia dicit Amen:qđ eſt verbum certitudinis. Fidelis eſt enī deus in ꝑbis ſuis.pſ.cxliiij.quaſi diceret:qz tu vocaſti me dñm/et ego in ꝑbo dñi dico tibi amen.i.certe. qz verbū principis debet eſſe verū et irreuocabile. Non enim decet principē labrū mentiens. Prouerb.xvij.Labium enim veritatis frenum erit. Prouerb.xij.Turpe eſt autem principi eſſe mendacem.q Jdeo dicit dom⁹. pſ.lxxxviij. que procedunt de labijs meis nō faciam irrita. Gaudeat felix latro/q̄ xp̄i habet p̄miſſionē/quā (o vtinā) ſic ego tenerem. Scdo tangit dicētis ꝑitatem dicens.dico non per aliū quēpiam: ſz per memetip̄m dico/qz tu dixiſti memento vt ſcias qz ſic mēor ſum/dico tibi ego in propa. Sepe enim p̄cipes dedignantur per ſeipſos hoibus loq̄. Dñs autem dignatus eſt per ſeipſum latronem alloqui/cuius verbo credēdum eſt/ſed non omnium principum verbo ſic. Tertio tangit allocuti proprietatem dicēs tibi.quaſi dicat quia tu dixiſti memento mei:et ego dico tibi.non alteri/tibi latroni tibi peccatori/ſed penitenti. Oſtendēs q nō ſpernit auertentē ſe a pctō.quinīmo libenter indulget.de pe.diſ.j. C.de nup.l. imperialis beniuolentie.de pe.di.iij. talis eſt (crede mihi) miſericordia dei/q nunq̄ ſpernit penitētiam ſi ei pure offeratur.etiam ſi in profundū malorum quis venerit:⁊ inde reuerti velit ⁊c̄. Nam p̄nia poteſt eſſe bona etiam vſq̄ ad vltimū ꝯyatum.de pe.di.vij. c.j.et in ſequētibus. Quarto indicat tēporis ſceleritatē: qz dixit. hodie.q. d.quia tu dixiſti michi q ſim memor tui cū venero in regnū meū ne putes hoc tardius futurū.Dico tibi hodie. Non enī protrahit gr̄am penitenti dom⁹:īmo p̄occupat qui ſe cōcupiſcūt vt ſe illis prior oſtēdat. Sap.vj.ſic dr̄ puerb.iij. Ne dicas amico tuo cras dabo tibi cū hodie poſſis dare. O q̄z felix dies fuit hec latroni. Quinto tāgit dilecti ſocietatem dicens mecum quaſi.d.quia tu petiſti venire ī regnū meū.dico tibi q eris mecum qui ſum rex p̄mus in regno. Non enī dixit ei. eris cū ſeruitorib⁹ meis/ſz mecū cū q̄ q̄ eſt male nō pōt eē.⁊ cū q̄ eſſe eſt oīs felicitas/et ſine quo nullū pōt eſſe bonum. Jgitur cupiebat paulus diſſolui et eſſe cū chriſto. Phi.j. Hec eſt tota merces iuſtorum vt ſint cum Chriſto. Sic enim orat ipſe. Joh̄ā.xij. Volo pater vt vbi ego ſum illic ſit et miniſter meus. Sexto tangit ſtatus ſecuritatem dicens.eris. Non fantaſtice: ſed vere:eris quidem et bene eris/et ſemper bene eris. Malus autem ideo dicitur non eſſe: quia non eſt vt eſſe debet. ſunt nati quaſi non ſint nati. Eccleſiaſtici. xliiij. Septimo tangit loci preciositatem ſeu dignitatem vel claritatem dum dicit in paradiſo. Mā licet non fuerit ea die in loco beatorum/id eſt in celo empireo/ fuit tamen in paradiſo:quia cepit frui deo/ qui poteſt ſe in ratione obiecti beatifici vbilibet preſentare/etiam in inferno. Hic habemus notare q poſſibile eſt peccatorem in vltimo vite ſalua-

ri.ſed raro hoc fit. De hoc ſolo latrone loquitur ſcriptura. Ergo age penitentiam dum ſanus es. de pe. di. vij.

¶ Hūc loquit iohānes dicens. Stabant autē iuxta crucē ieſu mater eius ⁊ ſoror matris ei⁹ maria cleophe ⁊ maria magdalene. Marcus vero dicit q erant mulieres de longe aſpicientes inter quas erat maria magdalene et maria iacobi minoris ⁊ ioſeph mater ⁊ ſalome. ⁊ cū eſſet in galilea ſequebātur eum ⁊ miniſtrabāt ei. ⁊ alie multe que ſimul cū eo aſcenderant hieroſolimā. Marcus dicit mulieres longe ſtetiſſe. Johānes vero prope. i. iuxta crucē. exiſtimo q in principio erant ꝓpetādem ob eximiū marie dolorē: traxerunt eā ad partē extra gētiū preſſurā. Ideo marcus loquit poſt ꝓpletā paſſionē. Johānes vero in principio paſſionis. Stabat iuxta crucē horridam gloriosa femina. ſed quare: q ibi pendebat filius: q ibi erat theſaurus cordis ſui. Stant enim homines libēter in loco vbi habēt cariora quelibet. ſtabat parata iuuare ſi potuiſſet. parata mori ſi oportuiſſet. Stabat mater prope filiū quē pater dereliquerat. ſtabat cū modeſtia nichil extra dicens / ⁊ eo plus in ſeipſa dolens. Stabat ergo mater dolorosa iuxta crucē lacrimosa dum pēdebat filius. Cui⁹ aiam gemētem cōtriſtatā ⁊ dolentē pertranſiuit gladius. Quis eſt hō q̄ nō fleret chriſti matrē ſi videret in tanto ſupplicio. quis poſſet non cōtriſtari piam matrē cōtēplari dolentē cū filio. Pro peccatis ſue gentis vidit chriſtū in tormētis ⁊ flagellis ſubditū. Vidit ſuū dulcem natū morientē deſolatū / dū emiſit ſpiritum. Eya mater fons amoris me ſentire vim doloris fac vt tecū lugeā. fac vt ardeat cor meū in amando chriſtū deum / vt ſibi complaceā. Sancta mater iſtud agas / crucifixi fige plagas / cordi meo valide. Tui nati vulnerati / iam dignantis pro me pati vim doloris imprime. Virgo virginum preclara mihi iam non ſis amara fac me tecum plangere. Fac vt plangam chriſti mortem. paſſiōis eius ſortem. ⁊ plagas recolere. Fac me plagis vulnerari / cruce hac inebriari ob amorem filij Inflammatus ⁊ accenſus / per te virgo ſim defenſus in die iudicij. quando corpus morietur fac vt anime donet paradiſi gloria. Stabat igitur iuxta crucem ieſu mater eius. Stabat amaritudine plena dicens illud. Tre. j. O vos oēs qui tranſitis per viā attendite ⁊ videte ſi ē dolor ſicut dolor me⁹ Idem. ij. defecerūt pre lachrimis oculi mei: ⁊ turbata ſunt viſcera mea. Cui cōparabo te o virgo glorioſa: magna eſt velut mare cōtritio tua. Ibidem. j. ſubuerſū eſt cor meū in memetipa quoniam amaritudine plena ſum. Cum ergo vidiſſet ieſus matrē ⁊ diſcipulū ſtātē quē diligebat dixit matri ſue. Mulier ecce filius tuus. vidit matrē oculo pio ⁊ lachrimoſo / vidit ⁊ intuitu illo penetrauit quaſi ſagitta cor ei⁹ atq̄ nouo repleuit dolore. Dixit igitur ei. Mulier ecce filius tuus. Mulierē vocat eam q̄ virgo eſt. que mater eſt. Eſt eñ differentia quandoq̄ inter virginem ⁊ mulierem ꝓ̄m leges. ff. de actio. emp. ⁊ ven. l. ex empto. §. ſi quis virginem. vbi dicit q qui vendidit mulierē ideſt corruptā / loco virginis: tenetur ad redhibitionē. Sed notādū q dñs noluit vocare matrē ſuā virginē neq̄ matrē. non virginē quia hoc nō credidiſſent quia mater erat: non matrē q̄ nimiū ingeſſiſſet animo eius dolorem. Mulierē igitur vocauit non mollem aerem: non multiuolā / non mutabilem non mulcentē. non maliuolā. non maleficam aut malicioſam: ſed mulierē mitem. miſericordē. manſuetā. modeſtam. moderatā. morigeratā. maturā. mulierē nō ſubiectā multis caſib⁹ vt ſunt cetere mulieres. ff. ad veley. l. ij §. verba: ſed mulierē īcorruptā immolatam. immobilē. imperturbabilē. incōparabilē. ineffabilē. ⁊ inexcogitabilē. Mulier (inquit Ecce fili⁹ tu⁹. demonſtrans beatū iohannē. ſed quo ſigno / quo geſtu / quo motu demonſtrauit: qui toto corpe crucifix⁹ erat: nec mo-

ueri vllo modo poterat. Credendum eſt q̄ oculorum pio intuitu. Moriens igitur dominus matri reliquit filium adoptiuū loco ſui. Sed nūquid equa eſt compenſatio/ pro deo hominē. pro domino ſeruū. pro rege militē. pro vero filio nepotē accipere? O quo dolore putamus pfuſa marie viſcera? tunc doloris gladius ſanctiſſimam pertrāſiuit animam. Lu. ij. Hec ſunt vltima verba que matri vale dicens retulit. ⁊ ſunt quatuor. Mulier. ecce. filius. tuꝰ oſtendens q̄ ipſa erat quarta perſona iuncta trinitati deifice. Poſt hec vertit oculos atq̄ verbū ad beatū iohannem dicens. Ecce mater tua/ ideſt accipe in matrem tuam matrem meam. ſis ei filius loco mei ad eam conſolandam ⁊ adiuuandam. ¶ Notādum q̄ eſt triplex filiorum differentia. Aliqui ſunt carnales vt progeniti a parentibus / quorum amor profuſiſſimus eſt in filios. C. de cura. fu. l. Cū furioſus. vbi dicitur q̄ non inuenitur affectus qui vincat paternū. Et hij ſunt in duplici differentia. quia aut ſūt legitimi. aut naturales/ ideſt baſtardi vel ſpurij. Legitimi ſunt qui ius hereditatis habent. Geñ. xxj. non erit heres filius ancille cū filio libere. Sic filijs legitimis natis ex vtero matris eccleſie. Joh. iij. Oportet vos naſci denuo Hij habent hereditatē preclaram de qua. pſ. xv. tu es qui reſtitues hereditatem michi. Hereditatē incorruptibilem ⁊ immarceſſibilē cōſeruatam in celis. j. pe. j. vbi erimꝰ quidē dei heredes ⁊ coheredes chriſti. Gala. iiij. Sz nec oēs q̄ baptizati ſunt erūt heredes vite eterne. ſed tantūmō filij obedientes. Spurij ꝛo ſeu naturales aut baſtardi nō erunt heredes: ſed tantūmō debent nutriri ꝑm arbitriū boni viri. C. de naturalibꝰ li. in aucten. licz. Et quidem nunc valde ignominioſum eſt nominari ſpurios. C. ad ſe. cō. orphi. l. ſi qua illuſtris. Nam ſemen ab iniquo thoro exterminabitur. Sap. iij. ⁊ ſpuria vitulamina nō dabunt radices altas. Sap. iiij. Sic degeneres aīmo hereditate perpetua paradiſi priuabuntur licet in hoc mūdo nutriantur opulenter in bonis ⁊ delicijs. Ideo dicit. Eccli. ix. Nō zeles gloriā ⁊ opes peccatoris/ quia neſcis que ſit futura illiꝰ ſubuerſio. Spurij eñ ſequunt matrē vt dicitur q̄ partus ſequit ventrem vt in. c. dilectus. extra de ſeruis nō ordi. ⁊ ibi glo. ff. de ſta. ho. l. lex nature eſt. vt qui naſcuntur extra legitimū matrimoniū ſequātur matrē niſi lex ſpecialis aliud inducat. Ita ⁊ nos añq̄ chriſtus cōmēdaſſet nos matri eccleſie ſequebamur ſenſualitatē quaſi matrem quia in peccatis cōcepti. pſ. l. Nūc vero renati ex vtero eccleſie ſeq̄mur patrem/ ideſt chriſtū. Nā eccleſia dicit chriſti coniūx vnica formata de latere ſuo in cruce pendentis in cle. de ſū. tri. in principio. Cum vero legitime nuptie facte ſunt patrē liberi ſequuntur. ff. de ſta. ho. l. cū legitime. ſic nati ex cōcubina poſtea ab eodē viro deſponſata legitimātur. vt in. c. j. extra qui filij ſint legitimi. ⁊. c. fi. Filij vero ſpirituales ſunt qui per confeſſionem vel baptiſmi gratiā habētur. Ideo q̄ peccat cū filia ſpirituali punitur acerrime. xxx. q. j. oñes. ⁊ in. c. ſi ſacerdos. Nā cognatio ſpiritualis eſt maior q̄ carnalis. xxx. q. iij. ita diligere. quod alle. in glo. in. c. qui dormierit. xxvij. q ij. Ideo filiatio ſiue cognatio ſpiritualis impedit matrimoniū contrahendū ⁊ dirimit contractum/ extra de cognatione ſpirituali. c. fi. Que aūt pena debeatur peccanti ſacerdoti cū ſua filia ſpirituali habetur in. d. c. ſi ſacerdos. xxx. q. j. ⁊ glo. in. ca. fi. ibidem dicit. q̄ eſt maius peccatū q̄ ſi peccaret cum vxore alterius. Filij vero adoptiui dicuntur qui in filios adoptantur. ⁊ hec dicitur cognatio legalis. extra de cogna. legali. c. vnico. de hoc loquit glo. in. c. j. xxx. q. iij. vbi dicit q̄ talis filiatio fit per arrogationē vel per adoptionē. Arrogatio eſt qñ quis exiſtens ſui iuris tranſit in alienā poteſtatē. ⁊ hec fit auctoritate principis. Adoptio aūt eſt eius q̄ nō eſt ſui iuris/ ⁊ fieri poteſt

auctoꝛitate cuiuſlibet magiſtratus vt inſti. de adop. §. iij. ⁊. iiij. ff. de adoptionibus. l. generalis. Nos autem ſumus filij dei adoptiui. Gala. iiij. Dedit eñ nobis poteſtatẽ filios dei fieri. Joh. j. Sed eſt notandũ q malus filiꝰ nõ debet dici filiꝰ. vt vult glo. in. c. iij. xxxv. q. vij. Filij aũt qui generantur per doctrinam nõ ꝓtrahũt cognationẽ. Beatus autẽ iohannes fuit filius virginis adoptiuus datus auctoꝛitate pꝛincipis/ideſt chꝛiſti. Sed que cõpenſatio hec filij naturalis ad filiũ adoptiuũ? quis ambigit eo tẽpoꝛe matrẽ pꝛe nimio doloꝛe velut exanimẽ coꝛruiſſe? que meſto loquebatur animo dicens intra ſeipſam. O cariſſime fili heu cur me deſerꝭ ⁊ alteri tradis? O fili q̃ tarde datus. q̃cito ablatus? miſeram te pꝛecoꝛ accipe matrẽ. O fili dulcoꝛ vnice/in te meus tranſiſt animus tu mihi deus ⁊ ſolus dominus. tu mihi pater ⁊ ſponſus. tu mihi dulcoꝛ ⁊ amicꝰ vnicus. tu michi es filius vnigenitus. tu ſolum michi eras gaudium/quo nunc pꝛiuoꝛ. tu mihi placidum lumen/ quo nũc oꝛboꝛ. O ſpes. O ſalus. O reqes. O amoꝛ. O deſideriũ aĩe mee. O baculus mee ſuſtentationis. O theſaurus coꝛdis mei. O decus vite mee. O gloꝛia ⁊ honoꝛ matris. O vita mea. O coꝛ. O anima mea. O deus meꝰ ⁊ omne quod cogitari ⁊ dici poteſt. Cur me deſeris ⁊ deſolatam miſeramq̃ relinquis? In te poſſidebam omnia/ te perdẽs oĩa pdo. Sed vbi q̃ſo lãguida pẽdet hec vita mea poſtq̃ deficit ſuſtẽtaculũ ei? O moꝛs ĩpia/ quare nõ pemiſti matrẽ ante filiũ: veni veni. O moꝛs optatiſſima q̃ meſtꝭ ſepe vocata venis ⁊ meo tacito mederet lãguoꝛi. toꝛq̃oꝛ mꝛtomagis viuẽs q̃ tu me toꝛq̃re poſſis/iã nihil vltra viuere iuuat. En moꝛioꝛ viuẽs ⁊ neq̃o moꝛte moꝛi. hic redo nimia cũ vſura doloꝛes quos partuꝛiẽs ignoꝛaui. nõ miſereberis mei clemẽtiſſime fili vt me tecũ vnicã ĩ moꝛtẽ aſſumas? O ue oĩa dñs audiẽs ex virginis coꝛde ĩtueſq̃ acerrimos pie matris doloꝛes maioꝛe affligebaꝭ aculeo ⁊ ſẽſit viſcera coꝛq̃ tabefieri. q̃ potuit dicere. factũ eſt coꝛ meũ tãq̃ cera liq̃ſcens in medio vẽtris mei. aruit tanq̃ teſta virtꝰ mea. ⁊ lingua mea adheſit faucibꝰ meis. ⁊ in puluerẽ moꝛtis deduxiſti me. pſ. xxj. Ideo ex hoc cauſata ſiti in eo/ ſciẽs q̃m oĩa conſummata ſunt vt conſummaretꝭ ſcriptura dixit. Sitio. ſitim quidẽ naturalẽ hẽbat: ſed magis ſpũalẽ ſitiẽs aĩarũ ſalutẽ. O ſi licuiſſet matri aut magdalene q̃ libẽter tuliſſẽt in cruce potũ. O aĩa peccatrix da potũ xpo ſitiẽti lachꝛimas tuas. Vas aũt erat poſitũ aceto plenũ. Illi ergo ſpongiã plenã aceto iſopo circũponẽtes obtulerũt oꝛi eiꝰ. qõ cũ guſtaſſet noluit bibere. puto q voluit etiam linguam benedictã/ſub qua ſemp fuit mel ⁊ lac. Cã. iiij. veritatis ⁊ caritatis affligi/ vt nichil eſſet vacãs in vniuerſo coꝛpe ſuo a laboꝛibꝰ. Sed vide q in hac vltima neceſſitate ipſe fõs oĩm bonoꝛũ q̃ dat venas fontibꝰ/ ⁊ q̃ eſt fons viuus nõ habet guttã aq̃ ad refocillãdam ſitim. ſed potaꝭ aceto felle mixto Hunc acetoſum potũ tribuunt peccatoꝛes chꝛiſto ſitienti: dum malã voluntatem ⁊ deſideriũ peccandi habent ⁊ eliciunt actum volũtatis malũ. Ideo verificatum fuit illud. pſ. lxviij. dederunt in eſcam meã fel: ⁊ in ſiti mea potauerunt me aceto. Et tre. iij. circũdedit me felle ⁊ laboꝛe. repleuit me amaritudinibus. inebꝛiauit me abſinthio. Et repulſa eſt aĩma mea / oblitus ſum bonoꝛum. videlicet quia nullam in bonis huius mundi habui partem recoꝛdare pauptatis ⁊ tranſgreſſionis mee abſinthij ⁊ fellis. Mira certe paupertas vt in vltima ſiti nec parum quidẽ aque meruerit habere. O q̃s nõ patiẽter hoc exẽplo ſuã ferat pauperiẽ. mira quoq̃ ⁊ memoꝛãda tranſgreſſio vt deꝰ voluerit hũanas pati penurias/ ⁊ moꝛtẽ pꝛo hominibꝰ ſuſtinere. Hec eſt tranſgreſſio amoꝛoſa/ in qua fecit deꝰ quod ad modum non decuit ſue maieſtati. nec licuit ſue diuinitati. ſz quod conueniens et neceſſarium fuit ꝓpꝛie noſtre fragilitati. Recoꝛdare igiꝭ ab-

ſinthij ꝛ fellis. Nūc eñ potū tibi offe-
ret. O miſer quiſqs es pctōr mūdus/
tēpore mortis. An non fel tibi offeret
vxor aut filij aut amici lachrimantes
ſeu importune aliqd a te poſtulātes?
Et nōne fellea erit eorū quos dilexiſti
ſeparatio? Cū igit tibi nunc offert mū
dus potū dulcedinis delitiaꝝ diuitia
rum ꝛ honorū/ noli bibere cū guſtaue-
ris exemplo chriſti. ſciens q in finem
amara erit potio bibentibus illā. Eſa.
xxiiij. nunc eñ ingredit blande quaſi
vinū quod bibit in dulcedine. ioh. j.
ſed in finē mordebit vt coluber ꝛ quaſi
regulus venena diffundet. pro. xxiij.
o xpe precor michi putreſcere facias
hui⁹ mūdi dulcorē/ vt nunq̄ bibere ex
eo quicq̄ poſſim vt tu ſolus mihi dñe
ſapias atq̄ dulceſcas. O ſuꝑbe quid
ſitis honorē/ poſtq̄ ieſus pro te paſſus
eſt cōfuſionē? O auare q̄d vltra diui-
tias ſitis / poſtq̄ xps in cruce pendēs
ꝛ ſitiēs/ nec aque quidē habuit potū.
O liuide quid ſanguinem ſitis/ poſtq̄
chriſtus ꝓ te precioſum ſanguinē fu-
dit? O lubrice q̄d ſitis in carne/ poſtq̄
domin⁹ effuſo ſanguīe quaſi teſta in li-
gno crucis arefactus eſt. Deſine ſiti-
re. O peccator quecūq̄ in mūdo ſunt
ꝛ accēde ſitim in aīa tua dilectiōis in-
cliti ieſu. O aīa da chriſto potū cordꝫ
tui deſideriū. da peccatoꝝ cōtritionē.
da lachrimas. da cōpaſſionis affectū
da pietatis opa. Ante hoc verbū ſitio
(dicit matthe⁹ ꝛ marcus) q̄ facte ſunt
tenebre a ſexta hora vſq̄ ad nonā ſup
vniuerſam terrā. q̄ ſol ꝛ luna ſteterūt
in habitaculo ſuo. Aba. iij. ꝛ Joh. ij.
ſol obſcurabitur ꝛ luna nō dabit lumē
ſuū. Idē. iij. ſol ꝛ luna obtenebrati ſūt
ꝛ ſtelle retraxerūt ſplendorē ſuū. Eſa.
l. Induā celos tenebris. ꝛ Amos. viij
dicit. Occidet ſol meridie ꝛ tenebre-
ſcere faciā terrā in die lumis. Sūt q̄
dicāt dioniſiū ariopagitā ꝓpter has
tenebras fuiſſe attonitū/ ꝛ dixiſſe vel
deum pati vel oīa ruere. Dixerūt eñ
atheniēſes deū nature pati. ꝛ ideo edi
ficarūt aram ignoto deo. vt refert dio
niſius. O ſtendunt hec omnia nobis
eſſe lugendū. Et vtinā non obtenebre-
mur ꝛ nos. puto eñ ideo tenebras tē-
pore mortis chriſti eſſe factas triplici
reſpectu. Primo vt ad cōplanctū om
nia concitarent/ ꝛ vt intelligerem⁹ ve
rum iuſticie ſolē tūc in occaſum veniſ-
ſe. Ipſe eñ eſt lux vera q̄ illūinat om-
nem hominē venientē in hunc mūdū:
quo moriente nichil lucis apud homi-
nes manſit. Ideo dicebat adhuc mo-
dicū lumen in vobis eſt. ambulate dū
lucē habetis/ vt non vos tenebre com-
prehendant. Secūdo vt indicaret iu-
deos extincta penes eos veritatis lu-
ce in tenebris permāſuros. iuxta illud
Eſa. xlij. quis cecus niſi ſeru⁹ meus?
ideſt populus iudaic⁹. Tertio vt indi-
caret miſeros peccatores q̄ chriſto nō
commoriuntur nequaq̄ ſuo illuſtrari
lumine. iuxta illud. Sap. xvij. ſolis il-
lis ſuppoſita erat grauis nox imago
tenebraꝝ q̄ illis ſupuentura erat. Ipi
eñ ſibi erāt grauiores tenebre. ꝛ Sap
v. conquerūtur peccatores ſe non vi-
diſſe lumē iuſticie. Inter hec circa ho
ram nonam ſm Matheum clamauit
ieſus voce magna hely hely lamazaba
thani. hoc eſt deus meus deus meus
vt quid me dereliqſti? tūc adimpletū
eſt illud. pſ. xxj. deus deus me⁹ qua-
re me dereliquiſti? Non eſt tamen in-
telligendum q̄ diuinitas fuerit ſepa-
rata a chriſto: ſed quia nullum penit⁹
auxilium ſumebat a deo nec ab ange-
lis nec ab hominib⁹. Quod maximū
cauſauit in anima chriſti dolorē. Tūc
dicere potuit illud. pſ. cxlj. Cōſidera
bā ad dexterā ꝛ videbā: ꝛ nō erat q̄ co
gnoſceret me. perijt fuga a me/ ꝛ nō ē
q̄ reqrat aīam meā. ꝛ Tre. iij. dixi perijt
finis me⁹ ꝛ ſpes mea a dño. In te autē
ſperauerunt patres noſtri ꝛ liberaſti
eos. ego autem ſum ꝓmis non homo.
opprobrium hominum/ ꝛ abiectio ple
bis. Omnes videntes me deriſerunt
me. ꝛc. pſ. xxj. O mundicole hic nota
te/ quoniam vos deſeret in fine mun-
dus quem vos nunc deſerere nultis.
deſerent vos amici et amice: deſerent
vos honores et diuitie/ que nequaq̄

vos liberabūt a morte. prouer. x. Et si tunc non habueritis christum ducere ignote vie. Sap. xviij. qui sit dux itineris. ps̄. lxxix. male vob⁊ erit. Volo igitur dñe deserere mundum ⁊ que in eo sunt. et om̄e penitus auxiliū humanū abijcere / vt te merear in hora mortis auxiliatorē habere. Esa. xlj. qꝛ ⁊ si ambulauero in medio vmbre mortis non timebo mala quoniā tu mecū es. ps̄. xxij. O pie iesu precor te per illum animi dolorē quo dixisti. deus me⁹ vt q̄d dereliquisti me: ne me tu deseras presertim in hora mortis. Da michi tunc in tua fide ⁊ caritate firmiter ꝑmanere. Post hoc verbū dixit sitio de quo supra diximꝰ. Nonnulli vero putabāt eū vocasse helyam in auxiliū. ideo dicebant. sinite videamus an veniat helyas ad deponendū eū. Johannes dicit ꝙ cum accepisset acetū. dixit. Consummatū est. quia tunc consummationem vidit oīm. iuxta illud. ps̄. cxviij. oīs consummationis vidi finē. et Esa. x. Cōsūmationē ⁊ abbreuiationē dñs faciet in medio terre. idest in hierusalem. iuxta illud. ps̄. lxxiij. Operatus est salutē in medio terre. O vtinā det nobis dñs cōsummare cursum nostrū sicut paulo sine offensiōe / qui dicebat bonū certamē certaui. cursum cōsummaui. fidem seruaui. ī reliquo relicta est michi corona iusticie quam reddet michi in illa die iustus iudex. Hic cōsummate sunt om̄es prophetie. cōsummatū est ⁊ opus nostre redemptionis Consummata est ⁊ malicia iudeorum

¶ Post hec autē clamauit iesus voce magna. Quid autē clamauerit solus lucas ponit dicens. Pater in manus tuas cōmendo spm̄ meū. Et hec dicens expirauit. Johānes dicit. Inclinato capite emisit spm̄. O hic attēde anima pietatis opus. Educ de custodia aīam meā. ps̄. cxlj. O dñe / vt te cum reddā spm̄ meum: quia in manus tuas dñe cōmendo spm̄ meū. ps̄. xxx. Cōmendauit dñs spm̄ suū deo patri. quo viuificant̄ om̄es fideles / quia qui non habet spiritū xp̄i. hic non est eius. Ro. viij. Hic aspice in faciē xp̄i tui. ps̄ lxxxv. ⁊ vide aspersum sanguinē vultum exanguē. Vide cinctū spinis regium depressumq̄ caput. Vide distēta brachia. extentos neruos. perforatas manus / ⁊ cōfixos clauo pedes. vide versos ī capite oculos. arida labra vide excoriatū corpus / quod duabus horis in cruce maximo cū dolore pependit / solis manib⁹ graue pōdus corporis sustinētib⁹. Considera hic amare flētes aduenire angelos pacis. esa. xxxiij. Et vide exalantē xp̄m in man⁹ patris cū lachrimis. heb. v. tristē sed sanctissimā animā. Ad cui⁹ transitum velum tēpli scissum est in duas partes a summo vsq̄ deorsum: significās ꝙ figura iam patefacta est per veritatem nec amplius debet moyses velare faciem. terra etiā mota est. ⁊ petre scisse sunt. quod adhuc ī loco vbi posita fuit crux euidēter apparet prout vidi rupem scissam vsq̄ inferius ad sepulturam Balduini regis. O quale cor est illud quod nō tanto mouet̄ spectaculo? an firmior es t̄ra ⁊ lapide durior? O miser peccator hic morare mundo cū christo: vt illi viuas / per quē om̄ia viuunt. Hic crucifigat̄ vetus hō noster. Ro. vj. vt dicere possim⁹ xp̄o confixus sum cruci. ⁊ viuo ego iā non ego viuit autē in me xp̄s. Gala. ij. Nā vita nostra cū christo abscondita est. colo. iij. Ergo mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nostri iesu christi. per quē mihi mundus crucifixus est ⁊ ego mundo. Gala. vl. Si cui christe tui subeant in corda labores. Et cruce pendentē videat fixūq̄ latronū in medio. ⁊ sancto manās tibi sāguine pectus. Asperaq̄ immeritas penit⁹ penetrātia palmas. Spicula si crines. si tēpora cīcta cruētis sentib⁹. ⁊ seuis cesum te christe flagellis. Emittunt lachrimas oculi. precordia culpe penitet atterit̄. quicq̄d fuit ante supbum. huc aīmos huc verte oculos. huc dirige mentē. Mortales nā christe tuos dū brachia pandis esse iubes humiles. poterat iudea repente turba mori / tanti sceleris rea. si

tibi cordi plus vindicta foret q̄z parce re xp̄e nocēti. Heu mortale genus ma nib⁹ q̄ seua nephādis fratrib⁹ arma paras. Hō hoc tormēta magīri māsue ti docuere tui. q̄ cūcta creauit ⁊ fecit. Et p te mortē tollerauit acerbā. Hic vide aquilē alas extēdentē ⁊ ad vola tū pullos ꝓuocātē. deu. xxxij. Hic vi de arcū in nubib⁹ celi positū. ī federis signū. ge. ix. huc accede peccator ⁊ in ter xp̄i brachia/ q̄ tensa tenet immitte. O vtinā sic videā dñm ī cōspectu meo semp ne commouear. ps. xv. Pone te dñe vt signaculū sup cor meū. can. vl. Hā posit⁹ es quasi signū ad sagittam. tre. iij. Adhesit aīa mea post te cur me vltra crucias: accipe me.

Quinq̄ mira videm⁹ in christi morte spectanda videlicet.

Scissuram veli.

Terre motum.

Petrarum dissolutionē.

Monumentorum aperturā.

Et mortuorum resurrectionem.

Que oīa spūaliter meditata xp̄i mors facile opaī. Imp̄mis em̄ quisq̄s fideli ter xp̄i recogitat passionē/ scisso quoli bet tpalis affectionis velo: sctā sctōrū sibi patere/ inspicit celestia. ⁊ quasi to bias antea cec⁹ apposito piscis felle. i. xp̄i compassiōis amaritudīe aut sicut tract⁹ in domū fidei ⁊ ꝓprie cōsciētie paul⁹ excecat⁹/ tegētes oculos depo nit squamas/ ⁊ veluti stephan⁹ intuēs in celū apertū videt gloriā dei. Scdo terre motū sētit in corde fieri siue pec catorū recogitatione/ q̄ xp̄i passionis causa extitere. siue maloꝝ cōpassione/ q̄ xp̄i dolorib⁹ materiā p̄buere. sic em̄ cōmouere terrā dicitur deus. ps. lix. cui⁹ cōtritiones stillāte sanat celo. ter ra inquit mota est. ⁊ celi distillauerūt. ps. lxvij. stillāt quidē celi gr̄e imbrem quo ꝓriti sanaī cordis plaga. Tertio dissolui ab dño petras. Hau dicit pri mo capitulo. Petre (inquit) dissolute sunt ab eo. quib⁹ obdurata hoīm cor da facile cōparam⁹ dicēte. iob. xli. cor eius indurabiī tanq̄z lapis. Sed non vsq̄z a deo indurata esse hoīm possunt corda: vt non xp̄i mortis meditatione fideli frangaī. Quarto apta reddit cordium monumēta cōfessione cōmis sorum antea delictorū. ⁊ apertione to talis in deū affectus. Hā quas prius obseratas ad seip̄m hō habet affectio nes/ cōsiderata xp̄i caritate/ extendit aperto in ipsum corde. Quinto resur gere oīno peccatorē a mortuis cogit vt a christo illuminef: neq̄ em̄ fieri po test vt fidelis christi mortis contēpla torū peccatoꝝ obuoluaī/ tenebris aut vinculis teneaī exurgit vero quasi pe trus velociī. cui⁹ vincula christus ab soluit. Quid mirū si visis tantis mira culis timuit centurio/ ⁊ q̄ cū eo erant. Centurio (inquit matthеus) ⁊ q̄ cū eo erant viso terre motu ⁊ hijs q̄ fiebant timuerunt valde dicentes. vere dei fi lius erat iste. Lucas vero dicit q̄ vi dens centurio quod factū fuerat glo rificauit deū dicens. Vere hic homo iustus erat. ⁊ ois turba eorū qui simul aderant ad spectaculum istud ⁊ vide bant que fiebant. percutiētes pectora sua reuertebanī. Potuit em̄ centurio vtrūq̄z dixisse scilicet q̄ esset filius dei ⁊ iustus. O q̄z mirandū ⁊ nouū specta culū videre hoiem deū mori O q̄z piū ⁊ spectādū cōsiderādū ⁊ memorandū spectaculū. videre iustū pro iniustis mortē volūtariā accepisse. Multo plu res adhoc spectaculū nūc accedūt mē te q̄z tūc accesserint corpe. Ad hoc spe ctaculū inuito p̄ncipes ⁊ prelatos vbi videant summū regē gl'ie ⁊ pōtificem maximū cōfusibiliter ī cruce mori. Ju uito duces ⁊ milites vt inspiciāt/ qua morte dux oīm perijt. quo casu cecide rit fortissim⁹ oīm victor. Jnuito iudi ces ⁊ quoscūq̄z peritos vt intelligāt ⁊ speculenī quō iudex viuoꝝ ⁊ mortuo rum fuerit iudicat⁹ Jnuito amorosos iuuenes atq̄z puellas vt aduertāt quo fine perierit oīm amantissim⁹ xp̄s. Jn uito oēm populū vt viso tali spectacu lo redeāt ad cor percutientes pectora sua Percute pcute pectus durū o du re pctōr. ⁊ resonēt intima latebrarum cordis tui. plangēdo mortē saluatoris

tui. Stabāt (inquit lucas) oēs noti ei⁹ a lōge ⁊ mulieres q̄ secute erāt eū a galilea hec vidētes. Mattheus dicit/ ꝙ hee mulieres mīstrauerāt ei int' quas erat maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ ioseph mater. ⁊ mater filioꝝ zebedei A longe stabāt qꝛ repulse/ nūc vero et qui iuxta eū sūt in dignitate/ lōge stāt in caritate q̄ iuxta me erāt (inquit) de longe steterūt. ps̄. xxxvij. O q̄ti sunt ep̄i abbates/ canonici/ curati/ mōachi presbiteri. ⁊ religiosi q̄ videntur iuxta xp̄m esse/ ⁊ lōge sunt ab eo? Qui em̄ vident eū foras ab eo fugiūt. ps̄. xxx. qꝛ foris abscōdit⁹ est vult⁹ ei⁹ ⁊ despect⁹ cui nulla est spēs neq̄ decor. ideo nec reputat'. esa. liij. Uide radicē de terra sitienti prodeūtē. aridā/ pallentē/ corrosam. Sic em̄ corrosus est vt etiā leprosus fuerit iudicat⁹ ⁊ ideo extra castra positus. Noli ītueri solūmō quod foris est. sed ītus aspice. sic ⁊ optimos cōtēplare religiosos exteri⁹ nichil preciositatis hn̄tes. intus v̄o tū sciētia tū sctītate pollētes. Cōtrarium aūt huic habet mūdus aspectū. qui foris fulgorem intus vero continet fetorē. Johānes dicit. Judei ergo qm̄ parasceue erat vt nō remanerent in cruce corpa sabbato. Erat em̄ magn⁹ dies ille sabbati. rogauerunt pilatū vt frangerent' eoꝝ crura ⁊ tollerent'. vbi patet ꝙ sine pilati licētia nō licebat iudeis frangere pēdentiū crura. nec de cruce leuare. Uenerūt ergo milites scilicet iussu pilati. ⁊ primi quidē fregerūt crura ⁊ alterius q̄ crucifix⁹ est cū eo/ scilicꝫ latronis. Ad iesum autē cum venissent: vt viderunt eum iam mortuū non fregerunt eius crura. (ratio est) quia non expediebat. Sed vnus militū lancea latus eius aperuit ⁊ continuo exiuit sanguis et aqua. Facta sunt hec vt scriptura impleretur. Os non minuetis ex eo. Et iterum alia scriptura dicit. Uidebunt in quem transfixerunt. Oportebat siquidem vas plenum gratia perforari vt inde sumerent omnes benedictionem. Tunc vidimus eū plenum gratie ⁊ veritatis ⁊ de plenitudine eius nos omnes accepimus. Sed ante id tempus non erant cunctis huiusmodi benedictiones aperte/ q̄q̄ sit deus fons indeficiens totius gratie. ⁊ hoc ꝓpter peccata. Unde dicit' Job. xij. Continente deo aquas om̄ia siccitate peribāt. Et nu. xx. Filij israel non inuenientes aquā in deserto clamare ceperunt/ arescente lingua eorū siti. Treno. iiij. sed ⁊ Hiere. xiiij. Agricole confundebātur eo ꝙ non veniret pluuia super terrā. ⁊ veniētes ad hauriendam aquam reportabant vasa vacua. ⁊ iohe. j. sꝫ ⁊ bestie agri quasi area sitiens imbrem suspiciebāt ad dominū eo ꝙ exsiccati essent fontes aquarum Tūc anima quasi terra sine aqua tibi. ps̄. cxlij. Nam prohibite fuerunt stille pluuiarum ⁊ imber serotinus non fuit Hiere. iij. Et idcirco tūc clamare sanctorum cepit populus. Hiere. xiiij. solij glorie tue recordare dn̄e ⁊ ne irritū facias pactū tuū nobiscū. Nūq̄d sunt insculptilib⁹ gētiū si pluāt aut celi possunt dare imbres. Nōne tu es dn̄s de⁹ nr̄ quē expectauim⁹. tu em̄ fecisti oīa hec. Et dd̄. ps̄. xlj. Sitiuit aīa mea ad deū fontē viuū. ⁊. ps̄. lxxxviij. vbi sūt mīe tue antiq̄ dn̄e. ⁊ nūquid in ira tua ꝯtinebis mīas tuas. ps̄. lxxvj. Que q̄dē mīe ⁊ gr̄e effect⁹ merito fuerat ī nobis cōgelat⁹ ꝓpter pctī aq̄lonares flatus. dicēte eccl'iastico. xliij. frigid⁹ vētus aq̄lo flauit ⁊ gelauit cristall⁹ ab aq̄ Patrū itaq̄ cet⁹ merito clamabat ad dn̄m vn̄ moyses in figura hūc fōtē aq̄ viue desiderans orabat ⁊ vt ppl'i murmur cessaret audiuit dn̄m. nu. xx. dicētē sibi. Loq̄mī ad petrā. i. xp̄m q̄ est petra. ga. iiij. ⁊ illa dabit vobꝫ aq̄s. quas ꝓfecto in vulnerū ⁊ sui laterꝫ aptione cōtulisse largiflue dinoscit'. veluti dr̄. nu. xxj. Ascēdat pute⁹ (cecinit ppl'us ille) pute⁹ quē foderūt p̄ncipes. i. p̄ncipes sacerdotū ⁊ pauerūt duces multitudīs. i. romāi iudicātes xp̄m ad mortē. ī datore legis. i. s̄m ꝓphetias ⁊ ī baculis suis. i. lanceis ⁊ clauis ferreis: q̄bus foderūt man⁹ pedes ⁊ lat⁹ xp̄i. ps̄ xxj. Cū ergo ꝑcussa fuisset petra dedit

aq̃s largissimas.nu.xx. Qd̃ ꝯsiderãs sapiẽs dixit.sap.xj. Sitierũt ⁊ inuocauerũt te ⁊ data ẽ illis aqua de petra ⁊ requies sitis de lapide duro. Si quis itaq; ex vobis sitiat clamabat ipse iesus. Johan.vij. ad me veniat et bibat ⁊ flumina de vẽtre eius fluent aque viue/q̃ aqua veluti cathaclism⁹ terrã inebriauit eccl̃i.xxxix.de fontibus ergo saluatoris hauriamus aquas.esa.xij. Apertũ nobis iesus pect⁹ ostẽdit / nil negatur⁹ nobis nos venire inuitat.facies quoq; eius plena gratiarũ est.hester.xv.Eamus igit̃. Et quidẽ gratia eius in om̃es abũdauit. Ro.v.colo.ij. Hec oĩa per Esaiã ꝓphetã fuerãt.xlj dicentem.Egeni ⁊ pauperes querunt aquas ⁊ non sunt.lingua eoꝝ siti aruit Ego dñs exaudiã eos/ de⁹ israel non derelinquã eos.aperiã in sup̃mis collibus flumina. idest de manib⁹ xp̃i q̃ in altum tense erant. ⁊ in medio cãporũ fontes.idest de latere ei⁹ ponã desertum.idest populũ gentilem. in stagna aquarũ ⁊ terrã inuiã in riuos aquarũ Et ps̃.cxiij.conuertit petrã in stagna aquarũ ⁊ rupẽ ĩ fontes aquarũ.⁊ ciiij Posuit desertũ in stagna aquaꝝ ⁊ terrã sine aqua in exit⁹ aquarũ. Ipse igitur pius iesus fons apertus est ⁊ aperiens:sine quo null⁹ potest gratiã obtinere/q̃ ⁊ habet clauẽ dauid q̃ claudit ⁊ nemo aperit:aperit ⁊ nemo claudit. Esa.xxij. Ip̃e em̃ est ostiũ per qd̃ oportet intrare. Joh.x. Intuitum ergo nostre mentis vertam⁹ ad talẽ quẽ agnoscimus copiosissimũ redẽptorẽ/liberalissimũ sue gratie ⁊ gl̃ie donatorẽ. nec spernam⁹ oblatũ beneficiũ/ne incurramus pessimũ ingratitudinis viciũ.⁊c̃ Matheus dicit ꝙ Cũ sero factũ esset venit quidam homo diues ab arimathia noĩe Joseph q̃ erat discipulus iesu. Johãnes dicit/ꝙ erat occult⁹. Lucas dicit ꝙ erat vir bonus ⁊ iust⁹. (vñ multi curiales possunt esse boni) q̃ nõ cõsenserat Judeis in mortẽ iesu. ⁊ ꝙ expectabat regnũ dei. Marcus dicit ꝙ erat nobilis decurio. hic audacter/ qꝛ nobilis ⁊ diues accessit ad pilatum Nã nobiliores ⁊ diuites audacter ingrediuntur ad regẽ ⁊ iudicẽ siue presidem/ ⁊ petijt corpus iesu. Pilat⁹ aũt mirabat̃ si iam obisset/ ⁊ accersito centurione interrogauit si iam mortu⁹ esset/ ⁊ cum cognouisset a cẽturione donauit corpus ioseph. Joseph aũt mercatus sindonẽ venit cũ nichodemo ad locũ vbi adhuc stabat mater iesu plorans/corde trãsfixa.lachrimis exhausta.q̃ primũ territa:sed noscẽs ei⁹ causam aduẽtus aliqualiter pacata/ꝑ scalam deuotissimi viri cũ lachrimis ascẽdentes crucẽ, deposuerũt corpus. scilicet de cruce/presente tristi matre et alijs mulierib⁹ atq; Johãne. Sed cõtemplando hic dic.quõ deposuit eum Uide tu. O vtinã illic essem.vt vel lintheum tangere possem. Uide quõ primum oportuit euellere clauos ab vna manu/demũ ab altera/quos immediate purissimo decuit in pãno conuolui. Post hec inspice quõ mediãtib⁹ mappis siue lintheis corpus hinc inde cinctum sustentãt ne forte ruat.quem angeli sustinere verẽtur. Demũ ablato a pedibus clauo: paulatim lenteq; corpus illud tacitis ploratibus in ima deponunt.quẽ pia mater intuens lachrimosis oculis voce querula precabat̃ dicens. En veni fili veni brachijs te latis expecto. O qualẽ te video fili ab alta ruere cruce. Torto collo: demissis brachijs: ⁊ capite leso. Quẽ cũ inter brachia suscepisset sua/protin⁹ in terram ꝓstrata cepit singula deosculari sacratissima mẽbra/eas faciens lamẽtationes q̃ humanũ cor nequeat explicare. Tandẽ vix suis abstractũ manibus aptauerũt illud vngentes cũ aromatib⁹ ⁊ inuoluerunt sindone ⁊ posuerunt in monumento nouo exciso in petra:vbi nondũ quisq̃ positus fuerat. Hic relinquo marie matris ⁊ magdalene cõplanctus:quos meditari facilius est q̃ predicare. Ungunt xp̃i corpus deuote anime vnguento deuotionis lachrimarũ ⁊ bonoꝝ operum. Ungunt xp̃m q̃ corpus eius misticũ/idest pauperes. elemosinis ⁊ mĩe operibus

recreant. Dicam⁹ itaq; singuli cōclu dendo deuotissime ad xp̄m. O vtinā sic (christe) tecū sepeliamur vt nil vl tra terrenū videre possim⁹. tu sol ocu lorū meorum quē grati⁹ intueor clau sum sepulchro: q̄ solem exterius ful gentē in mundo. Sepulchrum tuum (o pissime Jesu) totius thesauri mei est repositoriū. Ibi cor meum erit cūctis diebus vite mee: quib⁹ multo ma gis cupio tuam deflere mortē/q̄ iocū dam in tēporalibus ducere vitam.

¶ Sabbato sancto. De dolori bus beatissime virginis.

HOdie habem⁹ facere ser monem de pietate beate virginis: que sicut repleta fuit gaudio i annūcia tione et parturitione be nedicti filij sui: ita repleta fuit doloribus in passione ꝛ morte eiusdem filij sui. Cui merito condolere debemus. Nam reprehendunt oēs crudeles/q̄ compassionē non habent. Unde dicit Philosophus q̄ qui ex toto perierūt non miserentur. et Prouer. xij. Uisce ra impiorū crudelia. Hie. vj. Crude lis non miserebit. Amos. vj. Nihil cō patiebant super contritione Joseph. Et Hiero. lxxxviij. dist. c. qui clemen tiam nō habet q̄uis spiritualis sit/ta men non iplet legē christi. Nā lex xp̄i est plena mia. Joh. xv. Hoc est precep tum meū: vt diligatis inuicē. Nam misericordes ꝛ alijs cōpatientes deū imitantur: q̄ vt dicitur de pe. dis. j. c. quia diuinitatis. Nam clemens est ꝛ benigna. Ideo dr̄. L. de nup. l. impia lis. Nam ita credim⁹ dei beniuolētiā et circa gen⁹ humanū nimiā clemen tiam q̄tū possibile est nature nre imi tari ꝛc. Ideo dicebat Job. xxxj. q̄ mi seratio ab vtero mris secū egressa erat Et beati misericordes qm̄ ipsi miam cō sequent. Licet igit oibus sit pati endū in calamitate cōstitutis sicut dice bat Job. xxxvj. Cōpatiebat aia mea pauperi: tñ dño Jesu xp̄o et pissime matri ei⁹ p̄cipua debet passionis mi seratio/q̄ ꝛ digniores psone sūt: ꝛ no bis ppinquiores ꝛ maioribꝰ doloribꝰ vtriq; repleti sunt. ¶ Ubi q̄ri potest. Utrū non dolēs cū Maria de christi passione peccet. Q̄ nō: q̄ qd̄ nō est in ptāte hois nō pōt esse culpabile sibi/ si illud nō habeat. Sed sic est de ppas sione ad xp̄m: g. Maior est nota q̄ vt dr̄. ff. ad reg. iu. l. impossibiliū nō est obli gatio. Minor patz: q̄ deuoti viri hoc habēt p maxīa gr̄a/q̄ petūt dicētes. Quis dabit capiti meo aquā ꝛ ocl̄is meis fontē lachrimarū ꝛc. Hiere. ix. Nam si hoc a natura pōt esse/g iā nō erit signū alicui⁹ gr̄e singularis dei. qd̄ eēt valde absurdū: ꝛ desolabile vi ris deuotis. Hoc igit donū nō est a na tura: sed a gr̄a. ¶ Preterea passio ē affect⁹ miseratiōis ex psideratione p̄senti alicui⁹ miseriā patiētis. Sz xp̄s nūc nō est nobis pn̄s vt miser imo psi deram⁹ eū vt btm̄: g. ¶ Cōtra. Philip. ij. Hoc sentite in vobis qd̄ ꝛ in xp̄o Je su. Idē. j. Cor. ij. Nō iudicaui me scire nisi Jesū xp̄m ꝛ hūc crucifixū. idē. Gala. vl. Mihi aūt absit gl̄iari nisi in cruce dn̄i nr̄i Jesu xp̄i ꝛc. Ad decisio nē hui⁹ q̄stionis pono tres pp̄ones. ¶ Prima. Gr̄am ppūctionis ꝛ ppas sionis aut lachrimarū hr̄e in medita tione passiōis xp̄i aut dolor btē vgis (q̄ iustis siue deuotis q̄nq; p munere dat̄) nō oēs hr̄e pnt: sed neq; tenētur. ptz: q̄ hoc est a deo. g nō iputat hoi. Nā talis passio p̄cedit ex cognito p fidē. i. ex creditis. Fides aūt est donū dei. Ephe. ij. Itē q̄ affectus non pōt excitari nisi pn̄tato obiecto/g cū xp̄s sit absens a sensib⁹ nr̄is: imo cū neq; p spēm aliquā possit nobis repn̄tari p prie: q̄ eni nūq; eū vidim⁹: nulla nob pōt de eo p spēm aliquā va repn̄tatio dari. Patz q̄ nūq; affect⁹ nr̄ poterit ad eius ppassionē ex pprijs naturali bus moueri. Q aūt dr̄ viris deuot pro munere patuit supra: q̄ hoc deū orant. vñ. ps. lix. Potasti nos vino cō pūctiōis. Idē. lxxix. Cibabis nos pa ne lachrimarū ꝛc. ergo donū dei est. ¶ Sed ꝫ hoc pōt argui q̄ sepe legen do vel audiendo eor q̄s nunq; cogno-

uimus mortem vel penas iniustas ad lachrimas prouocamur: et hoc nō ex singulari gratia dei. quia sicut contingit flere ex compassione herculis morientis: sic et xp̄i audiēdo vel meditādo mortē eius aut dolores virginis.

¶ Respōsio q talis compassio vel lachrimarum emissio ex auditu mortis vel passionis cuiuscūq causatur naturaliter per actualem apprehensionem eius quod dicitur ex modo dicēdi/ nec permanet: sed transit immediate/ nec inuenitur in viris maturis r p fectis talis mollicies cordis. ¶ Passio vero domini causat talem dolorem in viris perfectis: et perseuerāter in eis permanet vsq ad mortē. Non tamen oportet dicere vel negare quin naturaliter quis audiendo vel meditando passionem christi possit ad lachrimas moueri p̄m complexionem hominis/ qui habet cor tenerum. Quia tamen hoc fundatur in fide. scz cōpassio ad xp̄m r Mariam: r fides est donū dei: affectus ex tali fide excitatus ad cōpatiendum prodit ex dono dei. Non tamē potest sciri veraciter quādo fletus talis sit a gra: quem fletū de⁹ sepe p̄cedit nedum perfectis: sed et neophitis vt quasi lacte nutriant in amore dei.

¶ Secunda propositio est. Cōpassionem ex christi morte oēs habere tenentur: lachrimarum vero gratiam/ qui promerētur feliciores reputant.

¶ Prima pars patet: quia vnusq̄sq tenetur esse gratus benefactori suo. C. de secundis nuptijs. l. cum apertissime. C. de libertis et eorum liberis. l. secūda. l. libertine. Sed gratus nō est qui non compatitur domino: qui pro eo mortem tulit. Ideo dicitur Eccli. xxix. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris dedit enim pro te animam suā. Ideo qui non compatiūtur super cōtritione Joseph reprehendunt. Amos vj. Nam tenemur diligere nos diligētes. vt dicit glo. in. ca. timorem super verb. puto. de conse. disti. ij. et alle. c. cum in officijs. ex. de testa. intellige de amore iusto. Sed heu Christus in multis obliuioni datus est tanq̄ mortuus a corde. ps̄. xxx. Ideo tales non merentur esse participes fructus passionis eius.

¶ Secunda pars patet: quia lachrimarum gratia est consolatio maxima ps̄. xlj. Fuerunt mihi lachrime mee panes r̄. Esa. xxvj. Inebriabo te lachrima mea. Hoc sciunt experti qui vnam lachrimā preponderarent cunctis mundi delicijs. Nam lachrimis et delicta lauantur. de pe. dist. j. c. lachrime. et virtutes augentur. ps̄. Multiplicabis in anima mea virtutē Et oculi interiores illuminantur ſm Grego. xxvij. mora. quo vberius culpa fletur. eo altius agnitio veritatis attingitur: quia ad videndum lumen interne bonitatis polluta dudum cōscientia lachrimis renouata baptizatur. Idem. v. mor. c. xxj. Fit plerūq vt ipsis pijs fletibus illa interni gaudij claritas erumpat/ et mens que in tenebris ceca iacuerat ad inspectionē fulgoris intimi suspiritis vegetata cōualescat/ ergo patet q est preciosa lachrimarū gratia qua nedum neophiti sed plerique perfectissimi viri sepius perfruuntur.

¶ Tertia propositio. Durum est cor q nō aliqualiter ex memoria passiōis christi vel auditione ipsius ad cōpunctionem nō emollit seu ad compassionem non excitatur. Tale cor durius est lapide et strictum quasi malleatoris incus. Job. penul. sed cor durum male habebit in nouissimo. Eccli. iij. Quis enim cogitabit christi nobilitatem/ virtutem/ innocentiam/ sapiētiam/ beneficentiam/ caritatem/ qua pro nobis acerbissima mala pertulit: et se a compūctione seu compassione continebit? Ideo clamat Bernar. admirans dicens. O duri et indurati filij Adam. quos non emollit tanta caritas/ tāta benignitas/ tam vehemēs

amatoꝛ/qui pꝛo tam vilibus sarcinulis tam pꝛecioſas merces expendit. Que enim tam frigida glacies/que ad pꝛeſentiam ignis non diſſoluatur. pſ̃.cxlv. Ante faciem frigoꝛis eius. id eſt peccati/quis ſuſtinebit quaſi.d. omnes in hoc frigoꝛe moꝛiẽtur. Sed ſequitur. Emittet verbum ſuum ⁊ liq̃ faciet ea/flabit ſpiritus eius: et fluẽt aque. Quomodo igitur poteſt quis habere coꝛ adeo induratũ vt nõ malleo verbi dei frangatur. Nam verbũ dei eſt quaſi malleus cõterens petrã. Hiere.xxiij. Accedite igitur ad lignũ crucis. quod facit ignem calidiſſimũ et calefietis. Ita vt dicere poſſitis. Job.xxiij. Deus enim emolliuit coꝛ meum. Et pſal.xxj. Factum eſt coꝛ meum tanq̃ cera liqueſcens in medio ventris mei. Sed intelligite q̃ oꝛtet omnes ſpiritus intus retrahere et recolligere ad hoc vt poſſit homo lachꝛimas deuotionis effundere. Nam in eſtate quando vapoꝛes terre diffunduntur extra. Aque fontium ſunt frigide. In hyeme vero quia frigus exterius reſtringẽs ſuperficiem terre cõpellit intrare vapoꝛes in terram. Ideo pꝛopter coadunationem calefaciunt venas terre/p quas egreditur aqua fontalis calida. Sic quãdo homo habet ſpiritꝰ extra diffuſos diſſoluens ſe delicijs. Hiere.xxxj. frigidus remanet interius. quãdo vero retrahit omnes ſpiritus a rebus exterioꝛibus rediens ad coꝛ. Eſaye. xlvj. Tunc facile emittet aquã lachꝛimarum calidam contemplando Chriſtũ moꝛientem ⁊ Mariam condolentem. De cuius virginis doloꝛibus vt aliq̃d nunc dicere valeamus eandem ſalutabimus dicentes Aue Maria.

¶ De doloꝛibus beatiſſime virginis poſſumus tria conſiderare videlicet.

Amoꝛis amplitudinẽ quo doloꝛ cauſabatur.

Doloꝛis multitudinem quo meroꝛ excitabatur. et

Meroꝛis magnitudinem quo amoꝛ ⁊ doloꝛ augebatur.

¶ Circa pꝛimum notandũ q̃ tm̃ doluit de paſſione filij q̃tum eum amauit: quia doloꝛ in amoꝛe fundatur.

¶ Vbi queritur. Vtrum Maria dilexerit plus xp̃m q̃ quelibet mater filium ſuũ: vel amicus amicũ. Q̃ nõ. Pꝛimo: quia multe matres ex vi amoris non ſe potuiſſent cõtinere/quin conate fuiſſẽt liberare filiũ. ſed Maria nullum conamen fecit: ergo. Pꝛeterea maximus amoꝛ cauſat maximũ doloꝛem: ſed maxim⁹ doloꝛ cauſat moꝛtem. ergo cũ maria nõ fuerit moꝛtua in paſſione filij. Patet q̃ nõ maximũ amoꝛem habuit ad eũ. Patet de multis qui ex nimio amoꝛe ſe occiderunt vt legitur in Oui. de tyſbe.

¶ Contra. Maximus amoꝛ eſt circa maximũ obiectum/ſed chriſtus q̃ eſt deus erat obiectum amoꝛis virginis Marie/ergo eum maxime diligebat. Pꝛeterea. Nobilioꝛ potẽtia elicit nobilioꝛem actum. ſed potẽtia concupiſcibilis in Maria erat nobiliſſima: ergo eliciebat nobilem actũ. Pꝛeterea dicit Treno.j. q̃ nõ eſt doloꝛ ſicꝫ eiꝰ.

¶ Rñdeo q̃ beata virgo maxime dilexit filium ſuũ triplici rõne. Pꝛimo qꝛ eũ ſciebat filiũ dei per angelũ ſibi nũciatũ. Scõdo: qꝛ oẽm ſubſtãtiã hoꝛis ei ſola pbuerat/qõ nõ faciunt alie mꝛes que ex ſemine viri concipiũt. Tertio: qꝛ vnicus ei erat et ſuper oẽs ſingularis. Ideo cõuenit ei qõ dr̃ Hiere.vj. Luctũ vnigeniti fac tibi plãctũ amarũ. ¶ Ad argumenta dicendũ q̃ beata ỹgo erat ſapiens: et ideo nõ ſe occidit neq̃ ſe pꝛiculo occiſionis pbabilit expoſuit a deo pꝛſeruata: qꝛ hoc eſt fatuũ. Ad ſcõm qõ nõ eſt moꝛtua. dicendũ q̃ fuit a deo pꝛſeruata: qꝛ fides ĩ ea erat remãſura. vñ fuit plena doloꝛe ĩ capite. iuxt̃ illud. iiij. Reg. iiij. Caput meũ doleo. Plena doloꝛe ĩ ỹbis. Job vj. Verba mea doloꝛe ſũt plena. Plena doloꝛe ĩ coꝛde. Eſa.xxj. Emarcuit coꝛ meum: tenebꝛe ſtupefecerunt me. Plena doloꝛe in viſceribus: et interioꝛibus. Job. xxx. Interioꝛa mea efferbuerunt abſq̃ vlla requie: pꝛe-

uenerũt me dies afflictionis. Plena dolore in vẽtre. Hiere. iiij. Uentrem meum doleo. Plena dolore in lũbis. Esa. xxj. Repleti sunt lũbi mei dolore: et angustia possedit me sicut parturientis plena dolore in ore. Job. xxx. Os meum perforatur doloribꝰ. Unde mulier habet triplex os scilicet. Quo comedit. Quo consulit. Et quo parturit. De vltimo dicit̃. ꝓuerb. penul. Sed de hoc nõ est loquẽdum: quia eis dicitur. In dolore paries. A quo sola Maria ĩmunis fuit. Aliud est os faciei quo verba proferimus et quo comedimus. Et hoc os Marie perforatum fuit doloribus vt dicere potuerit illud Job. vj. Uerba mea dolore sunt plena. Et hoc quando filiũ suum lamẽtabat̃ in foro iudicatum/ in patibulo vulneratũ/ et in sepulchro collocatum. Aliud est os cordis. de quo dicitur ps̃. xxxvj. Os iusti meditabitur sapientiã. Hoc os marie fuit perforatum doloribus. iuxta illud qđ beatus Simeon prophetauerat dicens. Tuam ipsius animã doloris gladius pertransibit. Unde poterat dicere illud Tren. ij. Subuersum est in me cor meum: quoniã amaritudine plena sum. Et dicere cũ ps̃. xxx. Defecit ĩ dolore vita mea: et anni mei in gemitibus. Nunc igitur possumus considerare q̃tum quisq̃ diligat dominum Jesum ⁊ pijssimã matrem eiꝰ in ostensione lachrimarum ⁊ doloris. En doletis vos amice si moriatur amicus. et vos parentes si moriatur filius bonus. ⁊ vos serui si moriatur bonus dominꝰ: q̃tum igitur putamꝰ doluisse virginem que vnicum filium in quem totum suum amorem nusq̃ alibi diffusum infuderat: vnicum amicũ vnicum patrem/ vnicum dominum/ vnicum sponsum amisit? Compatiamur ergo ei vt tandem cum ea gaudere mereamur et fructus mortis filij sui participes efficiamur.

¶ Secundo. Habemus considerare multitudinem doloris quo meror excitabatur: id est multitudinem doloꝝ id est causas propter quas merito dolere cogebatur. quarum prima causa dicitur. Paupertatis opprimentis: quia viderat xp̃m in infantia et semp̃ in extrema paupertate constitutũ. ps̃ xxx. Infirmata est in pauptate vita mea ⁊c̃. Scđa cã dicitur iniquitatis persequẽtis. Nam p̃mo herodes post ea iudei persecuti sunt filiũ. Uñ dicere poterat cũ ps̃. Multi qui ꝑsecũtur me et tribulãt me. Idem. Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea ⁊c̃. Tertia causa dicit̃ acerbitatis patiẽtis: scilꝫ cũ vidit eum tanta pati/ et sic dilectum filiũ subdi captiuitati/ ĩpietati/ malignitati/ iniurijs/ colaphis/ flagellis/ coronationi/ accusationi/ derisioni/ iudicio peruerso/ supplicio diuerso patibulo excelso/ tunc crede q̃ cepit flere irremediabilibꝰ lachrimis Thob. x. et dicebat. Esa. xxij. Nolite ĩcũbere vt ꝯsolemini me: amare flebo. et dicebat Hiere. xlv. addidit dñs dolorem dolori meo. Jõ dicebat. O vos om̃es qui transitis per viã: attendite et videte si est dolor sicut dolor meꝰ.

¶ Sed hic querit̃. Utrũ beata ṽgo Maria debuerit tm̃ dolere de morte filij sui. Et videtur q̃ nõ: quia prudẽtia et sapientia tẽperat dolorem in sapientibus. Sed Maria erat sapientissima: ergo non multum doluit. Itẽ qꝛ spes futuri gaudij mitigat dolorem supplicij atq̃ tormenti: sed maria sciebat christum resurrecturum a mortuis infra triduũ: et per mortẽ suam reparare humanũ genꝰ/ qđ ipsa maxĩe diligebat: ergo. Item qꝛ debebat esse conformis volũtati diuine: sed voluntas diuina erat vt xp̃s moreret̃: ergo.

¶ Contra. Dolor fundatur in amore ergo ꝑm multitudinẽ amoris erit multitudo doloris. Tantũ enĩ quisq̃ dolet de amissione cuiusq̃/ q̃tum illud plus erat habenti carum ⁊ dilectum. Ptꝫ de amittentibꝰ tẽporalia qui tãto plus dolent de eorũ amissione q̃tũ plus delectabant̃ de eoꝝ possessione. concor. c. preterea. lj. dist. Item tãto quisq̃ plus dolet de malo alicuiꝰ q̃to

ille est ei magis intimus et plus dilectus. sed xp̄us erat intimissimus ⁊ dilectissimus beate v̄gini: q̄ erat q̄tū ad humanitatē tot⁹ cōpositus de purissimis sanguinib⁹ beate v̄ginis. Itē tanto q̄s plus dolet de malo alterius q̄to scit eum magis indigna pati. sed xp̄us indignissime patiebat̄/ ḡ. Unde Ouid. Quicq̄d ex merito patiare ferendū est. q̄ venit indigne pena dolenda venit. Itē quisq̄ grat⁹ tanto plus dolet de malo alicuius q̄to plura ab eo bn̄ficia recepit/ al's esset ingratus. C. de epi. ⁊ cle. l. presbyteri. C. de secūdis nup. l. cū apertissime. C. de liber. et eorū liber. l. ij. ⁊ libertine. ex̄ de ser. nō or. c. nullus. ex̄ de postu. c. fi. Sed virgo Maria accepat plures gr̄as a xp̄o q̄ oēs alie creature. Itē dolor tāto est maior q̄to iniuria est amplior/ sed iniuria cōmissa in xp̄m dn̄m in omniū creaturarū fertur iniuriā. C. de hereti. ⁊ manicheis. l. manicheos. ḡ. Item tanto quis plus dolet de malo dilecti q̄to mala illa sunt maiora. Sz mala xp̄i erāt maxima q̄ patiebat̄. ḡ.

¶ Rn̄deo q̄ dolor in beata v̄gine pōt attendi vel ex parte mali pn̄tis q̄ causabat̄: et sic erat maxim⁹/ q̄ mala que causabāt hunc dolorē erant maxima et ille q̄ patiebat̄ erat dilectissim⁹ et ī meritissimus tot penarū. Uel pōt attendi ex parte finis pretensi quo xp̄s hec patiebat̄. i. q̄ patiebatur ꝓpt̄ humani gn̄is redemptionē: ⁊ sic bn̄ placebat matri. Uel ex parte affect⁹ matrū quo dolor eleuabat̄ vel gn̄abatur et sic erat maxim⁹: q̄ nullus affectus vincit paternum vel maternū. C. de cura. fu. l. cum furiosus.

¶ Ad argumenta ad primū dicendū q̄ sapientia temperat quidem dolorē in parte superiori dum habet̄ discursus rationis/ sed nō in parte inferiori: quādo solummodo cernitur ⁊ consideratur modus passionis.

¶ Ad scd̄m dicēdum q̄ tempore passionis filij sui tāta erat vis doloris ꝓpter malum presens q̄ non cogitabat gaudium futurum: quia tota vis interius occupabatur circa obiectum p̄sens: ita q̄ nō cogitabat aliud actu ꝓtunc ab eo quod videbat.

¶ Ad tertium dicendū q̄ erat cōformis voluntati diuine: sed illa ꝯformitas nō mitigabat dolorē/ sed tantum regulabat voluntatem ne dissentiret proposito diuino. īmo dico q̄ illa conformitas augebat dolorē: quia Maria cognoscens bonitatē dei circa humanū genus: et quomodo iusticia dei seuiebat in filium eius et filiū dei/ magis ad dolorem prouocabatur.

¶ Unde contemplari potes q̄ beata virgo lamentabiliter tūc dicebat domino. Miserere dn̄e populo tuo ⁊ nō parcis filio tuo et meo: factus es pi⁹ alijs ⁊ filio meo ⁊ mihi crudelis. Job xxx. Mutatus es mihi in crudelem ⁊ in duricia manus tue aduersaris mihi. Letificasti me in cōceptione ⁊ parturitione filij tui ⁊ mei: et nūc desolatam me ī morte eiusdē filij reddidisti.

¶ Tertio habemus considerare meroris magnitudinem qua et dolor et amor augebatur ex trib⁹ causis/ quarum prima dicitur separationis.
Scd̄a passionis seu inspectionis.
Tertia vero sepelitionis.

¶ Prima causa fuit cū xp̄s licentiā ab ea cepit vltimū vale dicens. Qd̄ fuit in triplici loco. Primū in domo a qua vltimate veniens hierosolymā recessit vbi eam reliquit. de quo luctoso recessu supra feria tertia hui⁹ hebdomade posui. Unde pia mater dicere poterat. O fili si te ꝑdidero vidua sola maneo: q̄ neminem preter te habeo. Et si perdidero te fili/ quo ibis? an ad locū deliciosum ⁊ gl'iosum? gauderem si saltim te bn̄ esse putarem. merorem meū ex abūdantia tua tēperaret cōsolatio tua. dic igitur q̄ eas vt meo dolori ꝯsulas. O mater/ nō ad delicias pergo/ sed ad penas. nō ad locū honoris supremi: sed doloris extremi Ecce inq̄t ascendim⁹ hierosolimā ⁊ filius hoīs tradet̄ ad illudēdū ⁊ flagellandū/ ⁊ crucifigendū. O fili in te solo oīa possideo. si te perdo: oīa amitto.

Ouid. lib. ij. de re. Grandia ꝑ multos tenuant flumia riuos. Parci⁹ e multis mī desiderat vnū: q̄ ꝙ flēs clamat tu mihi sol⁹ eras. Scūs loc⁹ fuit qñ crucē sibi baiulās obuiauit. Tertius locus fuit qñ in cruce Johāni eā cōmendauit. ¶ Scōa cā dī inspectiōis qz videlz videbat pñtialiter eū male tractari. Durū quidē est audire q̄ amic⁹ patiat: sed duri⁹ ē videre. Quā to credimus animū ꝟginis fuisse vulneratū/ cū vidit oīa q̄ filio mala inferebant: z audiebat opprobria q̄ illi dicebant: quem nec adiuuare poterat. ¶ Tertia cā est sepelitionis qñ vidit eū de cruce deponi demissis brachijs et capite verso/ z tūc eū in brachijs sumens singula illi⁹ mēbra plorās ꝓsiderabat sic q̄ profecto amaritudo sua amarissima erat. Esa. xxxviij. Maria quippe mari ꝓparatur ꝓpter latitudinem caritatis: ꝓpter ꝓfunditatē hūilitatis: z amaritudinē pietatis. Nam fm p̄m lib. metheo. mare amarū efficitur/ qz a fundo extusto quidā vapores eleuant/ z veniūt vsq̄ ad summū aque/ deinde descendūt/ absorpto q̄quid est dulcedinis a sole. Nā sol trahit ad se dulcorē qui inest illis vaporibus/ et sic tñ mō remanet quicq̄d ē terrestreitatis: z hoc causat amaritudinem in mari: z dat exemplū de vrina/ de aqua q̄ ꝙ cineres trāsiuit/ z de sudoribus corpis. Sic Maria quasi mare in fundo cordis adusta vapores dulcissimos caritatis ad supiora trās mittens/ ab ipso sole q̄ deus est absorptos. eosdē vapores inq̄tū terrestreitatē adhuc habēt. i. naturalē pietatē ad ima descendētes. i. ad amorē naturalem filij suscipiēs: tota amara relinquebat. Nā quicq̄d dulcedis erat: in deū absorbebat. quicq̄d aūt amaritudinis: ei relinq̄batur. Dis aūt dulcedo eius fili⁹ ei⁹ erat. Ablata igit dulcedine quid nisi amaritudo restabat. Vñ dicere poterat. Gñatio mea (. i. filius) ablata est a me. Esa. xxxviij. z illud ps. xxxvij. Dereliquit me ꝟt⁹ mea et lumē. i. xp̄s nō est mecū. Igit dicere illi possum⁹ illud Tre. iij. Magna est velut mare contritio tua. i. dolor. Cui et nos nūc condoleamus: vt cum eadem tandem gaudeamus.

¶ In die Resurrectionis Ser.

Multi bellātes aduersū me ps. lv. Vñ oīa libet hodie gl'iose ꝟginis ꝓsiderare leticiam/ quā videre mihi videor obscura ī camera lachrimantē: dū carissimi filij continuū agit planctū irremediabilibus lachrimis plorans. Tho. x. Nec vllā recipiens consolationē. Hiere. xxxj. quā cū circūstātes pie mulieres ac btūs Johannes ꝟginitatis ei⁹ comes alic̄tulum ꝓsolari conarent rñdit. Nolite incumbere vt cōsolemini me. quoniam amare flebo. Esa. xxij. Renuit consolari aīa mea. ps. lxxvj. ¶ Planctū equidem vnigeniti facio. Hiere. vj. ¶ Ploro nobilissimū ꝓfusibilissima fuisse dā natū ignominia. Doleo delicatissimū acerbissima cōtritum pena. ¶ Plango sanctissimū iniqua traditū morti sīa Lugeo benignissimū crudelissima discerptū tortura. O fili dei z vnice matris q̄ graue scel⁹ in te ꝓmisere iudei: tu creator in mundū in ꝓpria venisti. nec te nouit mund⁹ ī pietate repletus Joh. j. O facin⁹ nullo ꝓparabile malo. O cōfusio nullo delebilis euo. O malicia nullo redimibilis auro. Sed quid homicidaꝝ deploro reatū: Me miserā potius deflea sine crimine matrem: cui quicq̄d superat vite sublatū est. Jam lumē oculoꝝ meorum nō est mecū. ps. xxxvij. Quis te mihi restituet (o carissime fili) sola sedeo tristicia plena. Tre. j. qñ amaritudine plena sum. Tre. ij. saltim te videā anteq̄ moriar. o fili redēptor aīe mee. Dum talia fatur secū mestissima ꝟgo. ecce splēdor amenus obscurū subito locū irradiat lumine claro: mirtūq̄ spirabat odorē suauitate noua ꝓditū: q̄ pulsa cepit abire tristicia loco. Dū nouo lumine miraq̄ fragrantia vallatū cor ꝟginis incognitam leticiā ꝙcipiebat. vir q̄ mirari cepat rei nouitatē. cū ve

luti sol sequens auorã inter medios fulgentis luminis radios xps ipse p-cessit ĩmortalitatis decorẽ indut⁹.ps xcij.et amictus lumine sicut vestimẽto.ps.ciij.quem vt leta facie ridentibus oculis/et chorusc̃ate lacinia ꝺgo vidit:exurgẽs festino gressu tẽsis brachijs in occursum ꝓgressa est.quã in effabili alacritate suscipiẽs filiꝰ oscula diuĩa porrexit ꝛ madentib⁹ adhuc genis lachrimas doloris extergens/ fundẽdi gaudiosas materiã ministrauit.Dum vero sese inuicẽ mutuis amplexibus filius materq; solant̃/subito frequens irruit angelorũ caterua canens dulci resonans tono.Regina celi letare alleluya.

¶ Multi bellantes aduersũ me.Bellasse contra dñm demones ꝛ homies pctores per totã quadragesimam explicauimus.Hunc ꝺo pacem ex bello conquisitã reportam⁹.Neq; enim alio sunt aio suscipienda bella nisi vt pax quesita videatur.vt ait Tulli⁹ et August.xxiij.q.j.noli existimare. Ipse autẽ xpus iram in se dñi tulit.Dichee.vij.vt pacem nobis restitueret. Unde Ephe.ij.Ipe (scz christus) est pax nostra qui fecit vtraq; vnũ ꝛ medium parietẽ macerie soluens:inimicitias in carne sua legem mandatorũ decretis euacuans.vt duos cõdat in semetipso in vno nouo homine faciẽs pacem.vt recõciliet ambos ĩ vno corpore deo/per crucẽ interficiẽs inimicitias in semetipso.et veniens euãgelizauit pacem hijs qui longe/ꝛ hijs q̃ prope.Igitur hanc pacem quasi publicam leticiam annunciamus.L.publice leticie.l.vnica.

¶ In presenti autem sermone vt consuetum hac quadragesima modũ obseruem⁹.Habebimus duas partes. Prima erit de cuãgelij expõne.
Scõa de belli triũphatione.

¶ Quo ad primã dr̃ Bar.vl.Cum transisset sabbatũ maria Magdalene maria Jacobi ꝛ Salome:emerũt aromata vt veniẽtes vngerẽt Jesũ.Per mariam Magdalenã intelligit̃ caritas:quia Magdalena multũ dilexit. Luc.vij.Per mariam Jacobi fides. Per mariã Salome spes.Hee sunt tres mulieres q̃ nobis leticiã resurrectionis annũciant.Has autẽ mulieres laudabiles habemus.Neq; enim omittende sunt si qñ occurrant femiarum laudes/qz non semp:neq; sepe reperitur in eis materia laudis.deuotum eẽ femineũ sexum eccleſia canit pietate semp excellunt mulieres.Jõ vbi non est mulier ingemiscit egens. Eccli.xxxvj.Has tres mulieres qui nõ habet letus esse non potest.Nẽpe tristicia oñis a dubitatiõe procedit: aut ab odio:aut desperatione: quicũq; enim dubitat aut diffidit posse bonum obtinere qd̃ appetit ĩ tristiciam venit.q̃ per fidẽ expellit̃:qz fides clarificat: qua nil clarius lucet.vt dr̃ in epla.L.nisi enĩ crederem⁹ nos resurrecturos nimis tristaremur scientes nos morituros.Fides aũt resurrectionis:leuiorẽ facit penalitatẽ mortis. Quicumq; etiã desparet mĩam dei obtinere aut eterna bona tristicia obrueret̃.Jõ dr̃.j.Cor.xv.Si tm̃ ĩ hac vita sperantes essem⁹:miserabiliores hoies eẽmus de toto mũdo.Spes autẽ nõ confundit.Ro.v.ꝛ gaudere facit. Ro.xij.Per fidẽ aũt ꝛ spem:saluatorẽ expectam⁹ dñm nr̃m Jesũ xpm/ q̃ reformabit corp⁹ humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. Phil.iij.Qui aũt nõ amat gaudere non potest:quia oñis leticia ex amore procedit:neq; enim letamur nisi ꝓcipiendo quem diligimus siue visu:siue auditu:siue tactu: aut intellectu: et alijs sensibus.Omnis autem amor qui non est in deo collocatus:instabilis est/quia innititur rei instabili. homines nichilominus quod primũ occurrit apparẽs bonũ ꝓsequunt̃ amore.q̃admodũ pueri quẽ primũ viderint hominẽ vocãt patrẽ atq; sequũt̃ leues igit̃ ac puerilis animi sunt q̃ qd̃ primũ occurrit amplectunt̃ affectu. Qui igit̃ amorẽ posuerũt ĩ eo q̃ stabilis est nũq; extorres gaudio repiunt̃:

eo q̄ semper maneat id qđ amant. cū obrem letos esse oēs qui diligūt dñm necesse est. In cuius dextera delectationes sunt vsq̄ in finem. ps. xv. Mee tamen mulieres vnguenta querunt ⁊ emūt: quia virtutes theologales operibus bonis farcire necesse est/ quia fides sine operibus mortua est. Jac. ij. Spes obtinendi paradisum sine meritis/ presumptio est. Caritas sine demonstratione inanis est. Angit dñs lachrimis penitētie ⁊ deuotionis/ elemosinis/ laudibus/ oronibus/ et alijs operibus bonis. Hos erat antiqs vngere mortuos ne putrescerēt: sed non oportebat hac rōne inungere xp̄m. q̄ dicitur. ps. xv. Non dabis sanctū tuum videre corruptionem.

¶ Sequitur q̄ valde mane vna sabbatorū veniunt ad monumētum orto iam sole. Intellige q̄ ante solē ceperant iter/ q̄ ortus est anteq̄ ad monumentū venissent. Mane igit q̄rend⁹ est dñs qui dicit. puer. viij. qui mane vigilant ad me inuenient me. Ideo dr Esa. xxvj. Anima mea desiderauit te in nocte: sed spiritu meo mane vigilabo ad te. Desideriū quippe nocte habetur/ sed spūs mane promptior est p̄pter digestionē completā. Ideo dicitur Sap. xvj. Oportet ad ortū lucis adorare te. Sic et captiui ad ortū lucis adducunt vt vsurpata luce vegetentur. C. de custo. re. l. j. §. nec sedis i time tenebras pati debebit inclusus: sed vsurpata luce vegetari. et ad ortū lucis adduci. ¶ Sic dñs qñq̄ inclusos in pctorū carcere/ ad veritatis aliqualē noticiā adducit: influendo radium vel p̄dicationis vel lectiōis aut intrinsece inspirationis. Qui igitur mane dormiunt in lectis eburneis. Amos. vj. nō sunt apti dñm inuenire. Oritur aūt sol iusticie timentib⁹ dñm Mala. iiij. Impijs aūt ⁊ dormientib⁹ in lecto pcti nō orit sol iusticie. Sap. v. Licet vniuersus orbis limpido illustret lumine. Sap xvij. solis illis supposita est grauis nox ⁊c. Ergo mane surge vt oriat tibi sol: q̄ mane surgētibus oritur. neq̄ enī orit hijs qui clausis dormiūt fenestris. Oritur aūt sol gr̄e hijs q̄ lectū pctorum egressi peregrinātes affectu dñm q̄runt/ quē p̄o culdubio reperiēt: q̄ dicit ipse. Cū q̄sieritis me in toto corde vro: inueniar a vobis. Hiere. xix. Sequtur. dicebāt autem adinuicē. Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumēti: erat quippe magnus valde. Sic penitentes dicunt gemebundi. Heu mihi q̄ lapidem frigidissimum atq̄ pondero sum nimis male consuetudinis michi sentio superpositum/ quem non spero meis viribus posse dimouere: q̄ habitus est de difficili mobilis.

¶ Frigiditatem enim lapidis habet peccatum. Hiere. viij. Sicut frigidā fecit cisterna aquam: sic frigidam fecisti maliciam tuam/ et pondus quoq̄ lapidis habet. Unde psal. xxxvij. Iniquitates mee supergresse sunt caput meum. et sicut onus graue grauate sunt super me. Sed dum desiderāt et modū querunt lapidem amouendi. Ecce auxilium de celo. Et ecce (inquit) terremotus factus est magnus id est cordis contritio magna. iuxt illd ps. lix. Cōmouisti terram ⁊ conturbasti eam: sana cōtritiones eius q̄ ꝛmota est. Et in hoc terremotu angel⁹ domini (.i. gr̄a dei) descēdit de celo que accedens reuoluit lapidē. Gr̄a enim subito pctm̄ tollit/ super quem sedit: quia nisi gratia nobiscum perseueret facile in pristinā peccati seruitutem redigimur propter habitum pristinū. Sicq̄ reuolut⁹ lapis cito iterū reuoluetur/ ⁊ fetorē qui aperto sepulchro peccati euanuerat iterum congregabit et recludet.

¶ Sequitur. Et aspicientes viderūt reuolutū lapidem: q̄ cōuersus videt se gr̄a dei liberatū/ qđ sua virtute desperabat habere. Siquidem domin⁹ querenti et petenti gratiam nō denegat/ qui semp parat⁹ est bñfacere. xvj q. j. decime. ⁊ statim liber efficitur q̄ liberari desiderat. Unde. ff. de liberali causa. l. ordinata liberali cā. statim is

liber efficitur qui de suo statu litigat. Sic qui ordinauit liberalem causam. idest liberum arbitriū detestando malum ⁊ desiderando bonum/ statim liber efficitur a peccato. licet adhuc litiget de statu suo/ idest discutiat conscientiam suam.

¶ Sequitur. Et introeuntes in monumentū / idest in conscientiam viderunt iuuenem sedentem in dextris coopertum stola candida/ qua significabatur gloria resurrectiōis future (spiritualiter conuersus respiciens in conscientia) vident angelū puritatis/ idest desideriū innocentie in dextris/ idest in proposito ſm rationem.

¶ Sequitur ſm Lucam. xxiiij. Et factum est dum mente cōsternate essent ⁊ timerent. ⁊ declinarent vultū in terram pre verecundia scilicet ⁊ timore. Verecundie eñ gratia est super aurū Eccli. vij. Fornicatio autem mulieris in extollentia oculorum. Eccli. xxvj. quibus frons facta est meretricis que nescit erubescere. Hiere. iij.

¶ Sequitur ſm Lucā. Ecce duo viri steterunt iuxta illas in veste fulgenti (Dar) ⁊ obstupuerunt. vtinam timerent mulieres homines ad eas venientes in veste fulgenti vt corrūpant eas sed hoc mirum est q femine que cū naturaliter timide sint/ non timent spiritus nocturnos / quos etiam amplecti non formidant. Moraliter eū penitēs declinat pre confusione vultū in terra ⁊ se indignum reputat aspectu celi. timetq dei iudicium formidabile. Ecce angelus dicit nolite timere. quare? quia scio q iesum queritis. Si enim iesum queris q̄tūcunq sis peccator noli desperare quia misericordiā consequeris. Ideo dicitur querite dominū ⁊ confirmamini (scilicet per spem) querite faciem eius semper. Ps. ciiij.

¶ Sequit. Surrexit. nō est hic. Surrexit de littera ad sensum. de figura ad veritatem. Nō est hic scilicet in mosaica lege quia ad gratiā trāsijt. Sed ecce locus vbi posuerunt eū. quia in scripturis positus erat. Sed ite dicite discipulis eius ⁊ petro precedet vos in galileam: ibi eum videbitis sicut dixit vobis. Cum preceptum fuerit mulieribus ire ⁊ dicere mandatum libenter exequentur. quia hec duo officia libēter femine exercent. videlicet ire ⁊ loqui. Additur autē q dicant petro ad consolationem eius ne desperaret qui christum negauerat. Non est enim lignū fumigans extinguendū. Esa. xlij.

¶ Sequit. At ille exeuntes fugerunt de monumento: inuaserat enim eas timor. Matthe⁹ dicit q exierunt cū timore ⁊ gaudio. timebant propter rei nouitatem: ⁊ gaudebant propter vtilitatem ⁊ resurrectionis iocunditatem Sic penitens ⁊ timet iudiciū/ ⁊ gaudet sperans misericordiam. Custodes autem exterriti sunt ⁊ facti sunt velut mortui q̄ qui custodiunt animā (Ps. lxx.) in peccatis/ fugiunt aduenientē gratia. Cui concor. ps. lxvij. exurgat deus vsq ad illum qui educit vinctos in fortitudine. similiter eos qui exasperant qui habitant in sepulchris.

¶ Sequitur ſm Matheū. q cum mulieres currerent nunciare discipulis eius. Ecce iesus occurrit illis dicens. Auete. ille autē accesserunt/ ⁊ tenuerunt pedes eius. sic anima que quesiuit dominū ⁊ inuenit/ dicit/ tenui illū ⁊ nō dimittā. Can. iij. dicens Ne discesseris a me. Ps. xxxvij.

¶ Sequitur. ⁊ adorauerūt eum. Replicauit autē eis dñs q irent nunciare discipulis eius/ q irent in galileam ibi eū viderent. Que cū abyssent (ſm Lucam) nunciauerūt hec oīa vndecim discipulis ⁊ ceteris omnibus. Johannes autē refert q magdalena dixit. tulerunt dominū meū ⁊ nescio vbi posuerunt eū. sed hoc non videtur cōueniens q postq̄ audiuit verbū angelorum ⁊ verbū christi q dixerit se nescire vbi fuerit posit⁹ qui ei apparuerat resuscitatus Hic dicendum est. q ante iam magdalena semel fuerat ad monumentū. ⁊ nunciauerat dñm sublatum a monumento. Apparuit autē ei christus. secunda vice.

¶ Sed iterum oritur questio. quomõ ergo dicatur dominꝰ primo apparuisse marie magdalene cum etiam alijs simul apparuerit.

¶ Dicendũ q̃ prius apparuerat ei in horto ſm Johãnẽ. Et sic oportet necessario dicere q̃ magdalena bis discipulis nunciauit. primo sola nunciauit petro ⁊ iohanni anteq̃ vidisset dominũ. Et ideo dixit tulerũt dominũ meũ et nescio vbi posuerunt eũ. Secundo vero dicit se vidisse dominũ ⁊ hec dixit michi. et tunc alie mulieres erant cum ea. In ordine igitur resurrectionis primo ponẽdꝰ est ille accessus marie magdalene ad monumentum siue alie mulieres cũ ea dicãtur fuisse siue non/ demũ accessus petri ⁊ iohannis. De quo dicit. Joh. xx. Exijt ergo petrus ⁊ alius discipulus ⁊ venerunt ad monumentum. Currebant autẽ duo simul ⁊ iohannes precucurrit citius petro. q̃ iunior ⁊ agilior/ ⁊ prospiciẽs in monumentũ vidit lintheamina: non tamen introiuit. Sic nõnulli festinãt qui in principio sed in fine tepescunt: nec ingrediuntur potentias dñi. ℔s. lxx. sic dicit. ℔rouer. xx. q̃ hereditas ad quã festinatur in principio in fine benedictione carebit. de pe. di. ij. sunt multi qui bene incipiunt. ⁊ vitam male finiunt. Igitur dicit q̃ in principio cliui noster anhelat equus. Mij vidẽt quidẽ lintheamina scripturarũ/ ⁊ cerimonias religionis. Ipsum autẽ christum non inueniũt. Venit ergo simon petrus sequẽs eũ qui suo graui ⁊ maturo incedebat passu. ℔reueniebat iohannes in celeritate. ℔petrus vero in maturitate. ℔s. cxviij. preueni in maturitate ⁊ clamaui. venit quidem tardius: sed quando venit oĩa perfecit. quia intrauit in monumentũ. non contentus ad extra videre. Voluit introire ⁊ propius oĩa perscrutari.

¶ Ergũ esopus dicit studiosa sollicitudine ceruũ feno tectũ coram bobus reperisse. quẽ seruus a longe boũ curam agens non inuenit. ℔precepisse refert argũ centocularem seruo visitare an boues pabulo indigerent. Veniẽs seruus vidit altũ feni cumulũ in presepio retulisseq̃ domino nil deesse bobus. nil fidens verbis serui dominus venisse/ ⁊ nec aspectu contentũ accessisse manuq̃ fenũ tetigisse vbi longis cornibus occultatũ precessit ingentẽ ceruum qui venatores fugiens illic se reddiderat abditum. quem sibi asciuit adeptum cura solers. Sic petrus introiuit in monumentũ ⁊ vidit lintheamina posita ⁊ sudariũ quod fuerat super caput iesu/ non cũ lintheaminib⁹. sed separatũ inuolutũ in vnam partẽ. Sic separatas esse contẽplationes diuinitatis ⁊ humanitatis domini iesu licet in vnũ coeant ad velamentũ persone christi: in qua hee due nature simul conueniunt.

¶ ℔post petrũ introiuit iohãnes. Ecce quia primus efficitur nouissimus: ⁊ nouissimus primꝰ. Non igitur est satis citius ad religionẽ cucurrisse. ⁊ cerimonias ab extra cõsiderasse. nisi monumentũ quoq̃ perfecte mortificationis ingrediamur. quia alias non videmur sufficienter negociũ adimplesse. sicut. ff. si quis ius dicenti non obtẽperauerit. l. vnica dicitur q̃ ille non videtur obtẽperasse ius dicenti. qui non fecit illud quod est extremum in iurisdictione. extremũ autem iurisdictionis domini super nos est abnegatio ꝓprie voluntatis / ⁊ hoc est quod desiderat a nobis habere. quod nisi faciamꝰ: nõ satisfacimꝰ religioni. nec deo/ quia dicitur. ff. qui satisdare cogantur. l. j. q̃ satisfacere dicimur: ei cuius desiderium implemus.

¶ Et nota q̃ non potest dici preoccupasse qui non prius obtinuit. ff. de noxalibus actio. l. si quis a multis. vbi dicitur. q̃ melior est conditio preoccupantis in pari causa. ⁊ prius occupasse dicitur: non qui prius egit: sed qui prius obtinuit. Sed mirũ videtur qđ subdit iohannes dicens nõdum enim sciebant scripturas / quia oportuit eũ a mortuis resurgere. cũ tamen dominus ante predixerit eis dicendũ q̃ nõ

intelligebant quia credebāt. Ideo dicitur. Lu. xviij. quando dixit eis hoc mysteriū q erat hoc verbū absconditū ab eis z non intelligebāt que dicebāt.

¶ Sequitur iohannes. Abierūt ergo discipuli ad semetipsos/ idest reuocantes ad memoriā dicta christi: sic preuaricatores debēt redire ad cor. esa. xlvj vel abierūt ad semetipsos. i. ad congregationem socioꝝ. vel ad locū suū.

¶ Maria autē stabat ad monumētū foris/ idest extra locum sepulchri plorans. ploꝛabat quidē tū dolore deperditi amici: tū desiderio z langore perditum inueniendi. In qua re ostendit mirū se ad christū gerere amoꝛē. Solent eñ hui⁹ tēporis femine homines quos dilexerūt viuentes: mortuos facile obliuiſci nouiſq; amoꝛibus irretiri. iuxta illud. Oui. Vanescit absens. et nouus intrat amoꝛ. Dū ergo fleret inclinauit se z pspexit in monumentū ꝓspiciebat languēs eū existimans oculis presentē coꝛporis: quē iugiter cernebat coꝛā oculis coꝛdis. Languebat donec videret in coꝛpoꝛe: quē semper presentē habebat in mente. estuabat amplecti bꝛachijs quem sentiebat impꝛessum in intimis coꝛdis. dolebat nō intueri foris. quem se impellentem agnoscebat intus. plena eo erat ab intra: quē satagens querebat ad extra. distenta maxīo desiderio viscera quasi parturiētis dolorē adduxerant. coangustatus doloꝛe spirit⁹. ad omnē dilecti questū mouebat coꝛpus. Inflammatus amoꝛe aīm⁹ exurentes per medullas emittebat flammas. quib⁹ torquebatur nec consumebaꝫ ipsum coꝛ ignitū z ignis. Sic ploꝛās peccata respicit in monumentū coꝛdis/ vbi christū nō esse tristatur. Vidit autē duos angelos in albis sedētes. vnum ad caput. z vnū ad pedes vbi positū fuerat coꝛp⁹ iesu. qui dicunt ei. Mulier quid ploꝛas? Angel⁹ ad caput est illuminatio rationis per fidē z verā agnitionē. Angel⁹ ad pedes/ est gratia dirigens penitentem in viam iusticie.

¶ Sed libet ꝓ magdalena hijs angelis ploꝛatū increpantib⁹ rñdere. Ach cur dolentē nimiū increpatis dicētes quid ploꝛas? En vidi dñm meū in crucem mori. z causam mei flet⁹ exquiritis dicētes q̄d ploꝛas? In hoc tumulo sepeliri vidi eū q̄ michi peccata cūcta donauit. Et interrogatis dicētes. quid ploꝛas? an nū michi causa fletus est moꝛs vnici dñi z amici mei? An nō michi sufficiens ratio est lachrimarū. amissio illius q̄ me indignam tāto dilexit affectu. vt inter oīes post matrē ꝓpꝛiā/ cui nulla est femina cōparanda in suā elegerit singularē amicam? Coꝛ meū atq; animā spem omnē delicias q; lumē oculoꝝ meoꝝ um amisi z interrogatis. d. quid ploꝛas? Amoꝛe in eū qui hic extitit tumulat⁹ oīno trās lata sum. z arguitis. d. quid ploꝛas? pulcherrimū atq; sapiētissimū hoīm: z quidē meū solū inter homines dñm z amicū perdidi. z interrogatis dicentes. quid ploꝛas? Eū quē sol obscuratione/ terra vero motu. z petre scissura tristificā patiētē i cruce moꝛtē deploꝛarunt: ego quoq; deploꝛo. z interrogatis dicentes. quid ploꝛas? quē queris? En factoꝛē celi z terre saluatoꝛem nobilissimū dei filium/ cui nullus vnq; in terris similis visus est/ quero z interrogatis dicentes quem queris? Eum quero cuius questus vita est inuenientibus et salus habētibus eū z dicitis quē queris? Eum quero de quo dicitur querite dñm z viuet aīa vestra. pš. lxviij. z persuadet alibi dicēs. pš. ciiij. q̄rite dñm z ꝓfirmamini. q̄rite faciē ei⁹ semper. z michi dicitis: quē queris? Eum quero qui est peccatoꝝ venia. periclitantiū salus. z penitētiū atq; glꝛia beatoꝝ. z dicitis quem queris? ꝓploꝛo igitur quia tulerunt dominum meū z nescio vbi posuerunt eū. quasi diceret Si michi locus notus esset/ illuc me rapido cursu cōferrē. vnguenta coꝛpi (licet moꝛtuo) darem officiū implerē fidelis amici. satiarer lachrimis irrorātib⁹ amici coꝛp⁹. hec cū dixisset conuersa est retroꝛsū. ꝓputabat ei retro se

fortasse visurā quē non videbat ab ante: alicubi se cōfidebat repturā quem tanto q̄rebat ardore. Impatiēs amor vrgebat sine modo rotatum corporis hinc inde vertens vbiq; respectum. Et vidit iesum stantem / et nesciebat quia iesus est. Sic conuersus perfecta conuersione christum videre meretur / licet ignoret eum esse propinquum. Dicit ei Jhesus. Mulier quid ploras? quem queris? O pie iesu quid bone petis q̄ melius ipse nosti? Scis enim q̄ te querit magdalena plorans desiderio flagrans non alium q̄ te videndi / cui lumina vertis. ⁊ torques animū ⁊ intus incendia prestas. Illa existimans quia ortolanus esset. dixit ei. dñe: si tu substulisti eū dicito mihi vbi eum posuisti: ⁊ ego eum tollam. Ortolani figuram assumpserat: qui ortū sui spiritus habitabat. Ortolanus quippe fuit qui resecatis peccatorū vepribus plantaria virtutū in illius anima seminauit. Ortus enī irriguus anima dicitur esse iustorum. Esa. lviij. Et vtinam sit aīa nr̄a ortus conclusus. can. iiij. ne illuc bestie vastātes pia semina ruant. ¶ Notandū est autē esse in potestate corporis glorioſi se quo voluerit modo demonstrare. Nō est autem sicut obiectum naturale quod semper se habet eodem modo representare. Quando igitur voluit dñs se peregrinum ostendit. nunc ortolanū. alias inquacūq; voluit effigie ad litus maris ⁊ in medio discipulorū apparuit. Consideranda est hic adulatio magdalene que ortolanū vocabat dñm. dñe (inq̄t) si substulisti eum. dicito mihi. presupponebat amoris translata vi. omnes id cogitare quod ipsa mēte tractabat. Omnes sui cōscios desiderij putabat quos circumquaq; videbat. Non ea fuit patientia respondendi ad quesita ortolano que prius angelis / quib⁹ rationē sui fletꝰ expressit. Crescebat enī more torrētis desideriū eiꝰ / appropinquāte xpō Siquidē ois pfectus amās desiderio dilecti nūq; lassat / quī potiꝰ augeꝫ copia mora. Nō venit a viuido fonte rivulꝰ q̄ fluēdo vanescit. Sic q̄ desiderando pdit amorē / nūq; bñ dilexit perhenni scaturigine tractus nūq; deficit amor. ⁊ vbi patiꝫ maiora pericula crescit. Dixit igitur. si tu substulisti eū dicito mihi ⁊ ego eū tollā. nō habito respectu corporis mortui q̄ mihi non horrorem incutiet non habito respectu grauitatis corporis grandis et ponderosi / quia me nō impediet. Suggerit eum amor impossibilia sepe. ego inquit eum tollā: licet femina sim : virilem tamen animum gero: ⁊ corporis imbecillitatem ad spiritus extēdo virtutem. Non vires: sed animum penso. quia vis amoris non animū viribꝰ sed vires animo metiꝫ: ergo ego eum tollā non presidis attendens imperiū: non militū trucia tela formidans. non iudeorum insidias expaueſcens. Nil igitur moreris michi dicere locū vbi eū posuisti / quia nihil me detinebit quin eum tollam. tollam sola humeris femineis / quē totus non sustinet orbis. Cuius affectum agnoscens dominus / et animi non ferēs angustias fidelis amice eam proprio vocauit nomine dicēs Maria. quasi. d. ecce tibi assumpresēs corpore / qui te coarto tantum in mente. Maria amica mea: videre iam tibi licet quem queris amicum. Conuersa (scilicet in gaudium) illa dixit ei. Rabboni / idest magister. O q̄to pfusa gaudio hoc protulit verbum. Tunc dicere poterat. Cōuertisti planctum meū in gaudium michi. pſ. xxix. Et tunc verificatum est in proprio sensu / quod ibidem dicitur. Ad vesperum demorabitur fletus ⁊ ad matutinum leticia Quia vespere tota fuit christi curia dolere fletuq; confecta. Mane vero resurrectionis adimpleuit dominus cunctos leticia cum vultu suo. pſ. xv. Existimo autem q̄ tēsis brachijs cucurrit ad christi pedes cōplectendos iamq; prope pedes extenderat ora lachrimis pfusa iocūdis: vt oscula cara daret. cū subito dñs apposita in frōtē manie manu eā repulit dicēs. noli me tangere. vidi caput magdalene nuda

tũ cute per girum/ sola in fronte digitorũ duorũ xp̃i mẽsura relicta. vbi eã dicit̃ tetigisse. O q̃ꝫ repressa fuit magdalene letitia cũ se repelli sensit ne tangeret eũ/ quẽ toto ꝯplectebat̃ affectu in quẽ toto transierat aĩo. Ah dñe cur afflictã tuo desiderio pellis. cur nõ pateris te xp̃e tangi ab ea q̃ tuo pene ꝑijt amore? noli me tãgere dicis ei in cui⁹ corde tot⁹ absorpt⁹ es: tu eã plene possides atqꝫ tenes: ⁊ illi dic; noli me tãgere? tu cor eius cõprimis. ⁊ viscera palpas: ⁊ ei dicis noli me tãgere? vide flẽtẽ pio respectu lachrimosos oculos in christũ explicãtẽ: ⁊ cũ verecũdia se cedentẽ q̃ intrinseco dicebat hyatu/ cur me depellis o inclite xp̃e? nũq̃d mea times attrectatione fedari q̃ iã sine vllo carnis inficiamĩe viuis? nõ poteris infici mortaliũ tactu: ĩmortalis effectus Nũ te muliebria possunt ꝑicula veluti ceteros cape viros? Nõ hec q̃ dicis (xp̃s ait) te dulcis amica repellũt. sed maxĩa virtus. dignitasqꝫ mea. ⁊ imperfecta debilisqꝫ tanto indigna munere fides qua me solũ putas esse hoĩem nõ deum quoqꝫ verũ attendis. Igitur nõdum tuo, in corde ad patrem ascendi: quia nondum equalem me patri credis. Sed vade dicqꝫ fratribus meis ꝙ ascẽdo ad patrem meum ⁊ patrem vestrum. deum meũ ⁊ deum vestrum. nunc ascendo per fidem vestram vbi prius eram per substantiam meã. nũc incipietis me nosse deuꝫ qui prius me hominem tantummodo credidistis. Tunc accedit homo ad cor altum et exaltatur deus. ps̃. lxiij. Hac visione habita magdalena redijt ad alias marias/ que forsitan ea relicta procedebant in via/ quas cum attigisset/ subito iesus occurrit omnibus dicẽs. Auete (s̃m Mattheum) Tunc ille accesserunt ⁊ tenueruut pedes eius ⁊ adorauerunt eum. Et nos hoc sacratissimo die huiusmodi contemplantes/ adoremus eum in sinceritate et veritate: et ita prosternetur odiũ hostile: de quo premisi in hac cõgregatione multi bellantes aduersum me.

¶ Quo ad scd̃am partẽ que ẽ de belli triũphatione. Notandũ ꝙ triũphator noster hodie iesus xp̃s habuit ⁊ fecit victoriã maximã. videlicet quia vicit mundum.

Vicit mortem.

Vicit ⁊ diabolũ.

¶ Primo mũdũ. Joh. xvj. in fi. confidite ego vici mundũ.

Vicit autẽ mundũ eum persequentẽ ex malicia.

Impugnantem ex nequicia.

Et occidentem ex seuicia.

Maliciã mũdi vidit sapiẽtia. sap. vij.

Nequiciam beniuolentia. quia dilexit inimicos.

Nã pro inimicis exorauit. Esa. liij.

Seuitiã vicit patientia. qꝛ cũ maledi ceretur non cõminabat̃. ⁊c̃. j. pe. ij. Cognoscam⁹ ergo ⁊ nos mũdũ plenũ malicia. ⁊ eũ sapiẽter fugiam⁹. Cognoscamus eũ plenũ nequicia/ ⁊ eũ ex caritate letãter tollerem⁹/ idest hoĩes malos nos ꝑsequẽtes. Cognoscam⁹ eũ plenũ seuicia/ ⁊ eum patienter cõuincamus Scd̃o vicit mortẽ. Osee. xiij. O mors ero mors tua. Vicit em̃ mortẽ culpe in passione infundẽs vitã gr̃e. Ro. vj. Vetus hõ crucifix⁹ est. ⁊c̃. Vicit mortem nature in resurrectione/ dans nobis vitã mĩe. qꝛ per dei mĩam iusti resurgent ad vitã. Dañ. xij. Vicit mortẽ gehenne/ dans nobis vitã glorie/ scilicet btĩtudinis in paradiso. ps̃. lxxxiij. gratiam ⁊ gloriã dabit dñs.

¶ Sed hic querit̃. Cur non liberauit nos xp̃s a morte presẽti corꝑis. ¶ Respondet̃ breuiter ꝓut dicit beatus bonauẽtura. in. ij. di. xxxiij. in dubijs litteralibus. Qꝛ nulla vnq̃ꝫ iusticia absoluit hoĩem a debito mortis corꝑis. pro eo ꝙ oĩs iusticia q̃ in nobis est respicit volũtatẽ ⁊ est ꝑsonalis. mors vero est pena naturalis ⁊ ita per nullã iusticiã dign⁹ est hõ a morte absolui: nec deus sua benignitate aliquẽ a morte liberauit. Tũc ꝓpter illi⁹ sentẽtie firmitatẽ qꝛ dictũ est. Ge. iij. puluis es ⁊ in puluerẽ reuer. ⁊c̃. tum etiã vt fides locũ habere possit. Tertio vicit diabolũ in

prelio tẽptationis. q̃ primũ hoiem vicerat in mendacio psuasionis. Be.iij. Vicit xps in deserto tẽptãtẽ diabolũ/ qui pthoplaustũ in padiso vicerat de cipiẽdo. Vicit in cãpo ⁊ fugauit e regno pugnãtẽ ⁊ dominãtẽ. i. ex hoc mũdo in quo pnceps erat. Joh. xuij. nũc princeps huiꝰ mũdi eijciet foras. nã nomẽ idolorũ deleuit ineternũ ⁊ in seculũ seculi. ps. ix. esa. xij. Spoliauitq; eũ i domo. i. in inferno. dũ aĩmas sctõrũ patrũ extraxit dicens hijs q̃ vincti erant: exite ⁊ hijs q̃ in tenebris: reuelamini. Esa. xlix. In figura spoliant egiptij. ditãtur hebrei. Exo. xuij. Sãson portas gazareorũ asportat. Judi. xvj. Joseph de carcere extrahitur. Geñ. xxxviij. Job in pristinã sanitatẽ restituit. Thobias illũinat. ⁊ multa alia q̃ in figurã cõtingebant iudeis: cõsũmãtur. Cũ ergo dñs iesus introisset inferiores partes terre. Eccli. xxuij. vt inspiceret oñes dormiẽtes ⁊ illũinaret sperantes in dño. venit ad portas ferreas. p cussitq; dicẽs. Attollite portas ⁊c. ps. xxiij. Tũc audientes demones vocẽ dñi. tremẽtes fugiebãt huc atq; illuc. nec apire volebãt. Tũc dñs confregit portas. ⁊c. ps. cvj. Et tũc intrauit lux in loco tenebrarũ. quã nõ valẽtes demones sustinere fugerũt. Tunc dixit Job. post tenebras spaui lucẽ. et ecce venit. Job. xvij. Tũc dauid. Tu es dñe qui illũinas tenebras meas. ⁊c ps. xvij. Et micheas. vij. Cũ sedero in tenebris: dñs lux mea est. Esa. ix. Sedentib⁹ in regione vmbre mortis/ lux orta est eis. Tũc cõsolatus est dñs populũ suũ. esa. xl. Et sic cũ laudib⁹ oẽs extraxit. cãtãte dauid. exaltabo te. ⁊c ps. xxix. et zacharia. Bñdict⁹ dñs. ⁊c Lu. j. ⁊ alijs oib⁹ dicẽtib⁹. In quertẽdo dñs captiuitatẽ. ⁊c. ps. cxxv. Agge⁹ dicebat. bñ venerit desiderat⁹ cũctis gentib⁹. Aggei. xx. zacharias dicebat. Tu quoq; / in sanguĩe testamẽti tui eduxisti victos tuos de lacu i quo non est aqua. zacha. ix. Nos vero mortales hic sine fine christũ redẽptorem nostrũ laudare debem⁹ dicentes, hec dies quam fecit dominus per quẽ ad gloriam intrabimus Amen.

¶ Feria secunda post pascha
In conuentu ꝑarisien.

EVanuit ex oculis eorum. Luce vl. Q̃m semp cũ gloriosa ꝑgine dñs est. dicẽte sibi angelo dñs tecũ. Lu. j. Satagam⁹ eã semp habere nobiscũ vt q̃ semp est secũ. ipa nobiscũ manẽte sit quoq; nobiscũ. nã q̃n aliqua insepabiliter sibi inuicẽ adherent vbicũq; fuerit vnũ illorũ: ⁊ aliud etiã erit. Jgr̃ diuinitas q̃ isepabiliter vniebat aĩe ⁊ carni xpi. semp fuit cũ aĩa et cũ carne. licz caro ⁊ aĩa separarent ab inuicẽ in triduo. Aue mnria.
Euanuit ab oculis eorum.

¶ In pñti sermone hñtur due partes vna de euãgelij expositiõe. alia de xpi euanitione. ¶ Circa primã dr̃ q; duo ex discipulis ibant in castellũ qđ est in spacio stadioꝝ sexagĩta ab hierl'm. nomine emaus loq̃ntes adinuicẽ de hijs q̃ acciderãt. Ambulãtes eñ vario sermone solank. Q̃n ꝑgilius loquẽs de rege euãdro q̃ eneã suscepat hospicio. et viã vario sermõe leuabat. sed nõ est de reb⁹ inhonestis loquẽdũ: sed de mãdatis dñi. puer. xxx. Jn oĩbus vijs tuis cogita illũ. ⁊ ipe diriget gressus tuos. tũc ambulabis fiducialiť in via tua ⁊ pes tuus nõ impinguet ne paueas repentino ꝓre. ⁊ irruẽtes tibi potẽtias impioꝝ. dñs eñ erit in latere tuo. ⁊ custodiet pedem tuũ ne capiaris. idẽ. vj. Cõserua fili mi ꝓcepta ꝑris tui. Cũ ambulauer; gradiant tecũ. cũ dormieris custodiant te. ⁊ euigilans loq̃re cũ eis. Et ibi notãdũ est q; debem⁹ societatẽ q̃rere bonoꝝ q̃ sunt iuxta cor'nr̃m eccli. xxxvij. Cũ viro sctõ assidu⁹ esto quẽcũq; cognoueris obseruantẽ timorẽ dei. cui⁹ aĩa ẽ ꝑm aĩam tuã. idẽ. viij Cũ audace nõ eas in viã ne forte grauet mala sua in te. Ipse eñ ꝑm volũtatẽ suã vadit ⁊ simul cũ stultitia ipsius paries. ⁊ vbi nõ est adiutoriũ elidet te idẽ. ix. Cũ sapientib⁹ ⁊ prudentib⁹ tracta. viri iusti sint tibi cõuiue. ⁊ in timo

re dei sit tibi gl̃iatio. ⁊ in sensu sit tibi cogitat⁹ dei. ⁊ oĩs enarratio tua ĩ preceptis altissimi. Habem⁹ igit̃ hic tria documẽta. videlicet ꝙ nõ est cũ audacib⁹ ⁊ malis atq; stultis ꝯuersandum ꝓpter periculũ vitandũ. Exẽplũ habetur. Geñ.iiij.de cayn q̃ occidit abel in agro. Scd̃m ꝙ est cũ bonis ⁊ timentib⁹ deũ cõmorandũ ꝓpter cõmodũ ⁊ honorẽ reportandũ. Tertio ꝙ est assidue in lege dñi ⁊ sctis reb⁹ colloquendũ. Ideo emaus dicit̃ desideriũ consilij. Sic q̃ ambulat cũ viro bono habebit desideriũ ꝯsilij. In emaus ergo vadimus ꝑm tẽporis mensurã. qd̃ distat sexaginta stadijs ab hierusalẽ. qꝛ vita nr̃a fere in.lx.annis cõsummat̃. si aũt in potẽtatib⁹.lxxx.anni ⁊ ampli⁹ eorũ labor ⁊ dolor.ps̃.lxxxix. Vadimus ergo ad mortẽ sicut aque q̃ dilabũtur ⁊ nõ reuertunt̃.ij.reg.xiiij. qꝛ hũani generis ꝯditio semꝑ in infinitũ decurrit. C.de ve.iu.enucle.l.ij. Sequit̃. Fctm̃ est dũ fabularent̃ (scilcꝫ de xp̃o ⁊ secũ quererẽt) scilicet admirãdo ⁊ disputãdo. Et ipse iesus appropinquans ibat cũ illis. qꝛ vbi sunt duo vl̃ tres in eius noĩe cõgregati ibi est in medio eorum. Math.xviij. O q̃ beati q̃ dñm vie sue comitẽ habere merent̃ vt sit dux itineris.ps̃.lxxiij. ⁊ ignote vie. Sap.xviij. Tũc si ambulẽ in medio vmbre mortis nõ timebo mala qm̃ tu mecum es.ps̃.xxij. Sequit̃. Oculi aũt eoꝝ tenebantur ne eũ cognoscerẽt: qꝛ q̃ dubitat de xp̃o nõ põt agnoscere. iuxta illud. Nisi crediderit: nõ ĩtelligetis. Esa.xxviij Sic oĩs dubi⁹ in fide infidelis ẽ extra de here. dubi⁹. Detinent̃ aũt oculi ne aliũ agnoscant/ aut qꝛ nõ aperiuntur/ aut qꝛ infirmi sunt/ aut qꝛ illudũtur ꝑ mediũ/ aut qꝛ alius trãsfiguratus est. Primo modo nõ cognoscũt obstinati dñm qꝛ nolũt ĩtelligere vt benefaciãt. ps̃.xxxv. Scd̃o mõ detinẽtur assueti pctis. q̃ ꝑm boetiũ nequeũt oculos tenebris assuetos ad lumẽ perspicue veritatis attollere. similes auib⁹ quarũ intuitũ nox illuminat: dies cecat. Nã ꝑm augustinũ. Egris ocl̃is odiosa est lux. que puris ẽ amabilis. Tertio modo non agnoscunt qui deludũtur offuscato aere. Sic qui presentia mundi oblectamenta patiuntur ante oculos illudũtur nec veritatẽ christi possunt intelligere. quia animalis hõ non percipit ea que sunt spiritus dei. j.coꝝ.ij. in fi. Sic auarus om̃ia quasi aurũ videt.xlvij.distin.sicut hij. Sic lubric⁹ turpia semper meditatur ⁊ superbus fastum. Iracũdus sanguinẽ. Inuid⁹ autẽ mala. Quarto modo non cognoscunt christũ / quib⁹ christus apparet trãsfiguratus / idest nõ eo mõ quo ipsi volunt semꝑ propiciũ habent. boni autem ⁊ fideles in om̃i veste christũ agnoscunt siue tribulationes ingerat siue consolationes. Sequit̃ quibus ille dixit. Qui sũt hij sermĩes quos cõfert̃ adinuicẽ ãbulãtes ⁊ estis tristes? Nã in sermonib⁹ impij interrogatio erit. ⁊ sermonũ illi⁹ traditio ad deũ vẽiet ad correptionẽ ĩiq̃tatũ illi⁹. Sap.j. Qui sũt igit̃ hij sermões quos inuicẽ cõferũt viri cũ mulierib⁹ in secreto? Certe de luxuria tractãt. Qui sũt sermones qui conferuntur in mẽsis dñorũ ⁊ prelatorum de luxuria. Et de fastu/ aut venatione. Sermones in palacio conferũtur de deceptione. ⁊ de litib⁹. In foro de mẽdacijs ⁊ lucro. In claustro de murmuratione ⁊ de p̃lato. Sꝫ iusti ⁊ deuoti cõferũt de deo/ ⁊ sunt tristes quidem pro peccatis et compassione passionis christi. sed iocundi cõfidentes de mĩa dei dicentes cum. Ps̃.xlj. quare tristis es aĩa mea: ⁊ quare conturbas me. spera in deo quoniam adhuc confitebor illi salutare vult⁹ mei ⁊ deus me⁹. Tristes enim ferimur ad mortem. nisi speraremus futurã resurrectionem/ qui tamẽ querunt dominũ flentes properant. Hiere.l. ambulantes ⁊ flentes properabunt. ⁊ dñm deũ suum querent. Et. ps̃. cxxv. Euntes ibant ⁊ flebant mittentes semina sua. Venientes autẽ venient cũ exultatione portantes manipulos suos. Cui cõcor. Hiere.xxxj. in fletu veniẽt scilicet deplorando peccata ⁊ gratiã postulã

tes/ ⁊ in mīa reducā eos. scilicet dando eis cōsolationem misericordie. Sequitur. tu solus peregrinus es in hierusalem/ ⁊ hec ignoras? Putabāt eñ hoc factū esse notū toti mundo. finxit autē dominus ignorare dicēs. Que? Ostendens ꝙ non debemus respondere anteq̄ plene intelligamus: quia qui respondet anteq̄ intelligat: stultum se esse demonstrat ⁊ confusione dignum Prouer. xviij. At illi dixerunt de iesu nazareno qui fuit vir propheta: potēs in opere ⁊ sermone. coram deo ⁊ omni populo. ⁊ quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes ⁊ principes nostri in dānationē mortis ⁊ crucifixerunt eum: nos autē sperabamus quia ipse esset redēpturus israel. ⁊ nunc super hec omnia hec est tertia dies ꝙ hec facta sunt. sed et mulieres quedam ex nostris terruerūt nos/ que ante lucem fuerunt ad monumentum: ⁊ non inuēto corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum ⁊ ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt. ipsum vero non inuenerunt.

¶ In hac narratione comprehendūtur quattuor.

Primum christi virtuositas.
Sacerdotum malignitas.
Expectationis anxietas.
Mulierum prolata veritas.

Quo ad primum dicitur ꝙ iesus fuit vir propheta.

Ecce scientie magnitudo.
Potens in opere ⁊ sermone.
Ecce potentie fortitudo.
Coram deo ⁊ hominibus.
Ecce demonstrationis claritudo.

Sūt nōnulli q̄ scientiā quidē hñt. sed non potentiā sermonis neq̄ operis. ⁊ hec dicunt̄ bona abscōdita in ore clauso. Eccl̄i. xxx. qꝛ īutilis est sapiētia eorū. Hiere. xlix. Alij vero hñt scientiā ⁊ sermonē sed non opus: ⁊ hij sunt quasi manci sine manibus. Et hij non sunt potētes ope qꝛ nichil īueniūt diuitiaꝝ .i. bonoꝝ operū ī manib⁹ suis. ps̄. lxxv

Secūdo ponit̄ malignitas iudeorū q̄ tradiderūt iesum ꝓphetā potentē opere ⁊ sermōe in dānationē mortis ⁊ crucifixerūt eū quē debuissent honorare Tertio ponit̄ expectationis anxietas ideo dicit̄. Nos autē sperabam⁹ qꝛ ipse esset redēpturus israel. Ubi nota ꝙ spes que differt̄ affligit aīam. pro. xiij Qui eñ expectat/ tēpus cōputat. mēsura tēporis est mot⁹. ⁊ motus mensura tēporꝫ. Hūc igitur motū nō aduertit qui nō habet quod expectet in tēpore. qui autē expectat eo ꝙ rē desideratam differri doleat: oñes motus tēporis cōsiderat. ꝯsiderando autē affligitur donec rē optatā accipiat. Conqueruntur igit̄ dicentes ꝙ iā tertia dies est. ⁊ ꝙ hec oñia facta sunt. quasi. d. mirū est ꝙ non iā resurrexerit: qꝛ hoc dixit. scilicet se resurrecturū post tertiā diē. Quib⁹ ille īproperauit: dicēs O stulti ⁊ tardi corde ad credendū in oīb⁹ que locuti sunt ꝓphete. Stultos vocat/ quia nō intellexerūt scripturas quas tamen sepe illis aperuerat. ⁊ tardos corde dixit quia lenti erāt ad motū cordis excitandū. Dicit tñ Ouidi⁹ Tarda solet magnis reb⁹ inesse fides. Tūc interpretat⁹ est illis oēs scripturas ꝓphetarū que de ipso erant/ idest clarificauit aquā que prius tenebrosa erat in nubib⁹ aeris. ps̄. xvij. Nā princeps solus habet legū enigmata soluere. C. de legi. l. si imperialis. Et sic de diuinis reb⁹ fabulātes appropinquauerunt castello quo ibāt. Sic ⁊ nobis cantabiles esse debent iustificationes dñi in loco peregrinatiōis nostre. ps̄. cxviij. Appropinquam⁹ autē nos ad mortē dietim quia quotidie morimur ⁊ demitur aliqua pars vite nostre. ꝟm Sene. Iesus autē finxit se lōgius ire. idest vt doceret discipulos occasionē q̄ preberet inuitandi eū ad hospiciū. Fingūt autē viciose q̄ decipere non instruere querunt. vt hipocrite religiosi deceptores/ curiales/ ⁊ femīe que fingunt amorē vbi nō est: aut se pingunt vt pulchre videant̄ cū sint vetule turpes. testimoniū dicentib⁹ cōtra se ru-

gis. Job.xxx. Finxit etiã dauid se fatuũ corã rege geth.j.Reg.xx. Et hec est fictio cautele seu prudẽtie sicut dicit Catho. Q; stulticiã simulare loco sũma prudẽtia est. Uñ ⁊ lex qñq; fingit qd̃ nõ est veluti vxorẽ fuisse dñam a tpe collate donatiõis vt sit donatio valida: q̃ al'as ꝓhibitione legis nõ valeret. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. qd̃ vir. vbi vult lex ꝙ viri donatio in eã q̃ nõdum ẽ viri potẽs p̃cedentib⁹ nuptijs scz sit valida: ⁊ in hoc fingit eã viri potentẽ. De hoc loquit̃ glo. in. l. sub ꝯditione. ff. de solu. dicẽs: ꝙ sicut lex fingit aliq̃d impossibile sic ꝙ põt fingere ꝙ nullũ est aliq̃d: ⁊ hoc ĩ fauorẽ intellige/ nõ in odium: qꝛ odia restringẽda sunt: ⁊ fauores ampliãdi. de regu. iu. li. vj. odia. Sic igitur ad bonũ alicuius nõ est malũ fingere aliq̃d. Nam ⁊ mat̃ fingit qñq; velle abscedere a domo vt puer sequat̃/ ⁊ fingit pomum amarũ vt puer nõ comedat illud in dãnum suũ. Hec aũt fictio etiã inuenit̃ in brutis. vt in vulpe q̃ qñq; se fingit mortuã vt deserat̃ a canib⁹. ⁊ mirmicaleon se mortuũ fingit vt formicas deuoret. Cũ igit̃ insit talis fictio a natura nequaq̃ mala est/ si nõ vertatur in malum: ĩmo bona si vel ad malũ euitandũ: aut ad bonũ opandũ siue ꝓmouendũ extendat̃. Dauid igitur cum saulem fugeret ad achis regẽ Geth. incognitũ se ratus ꝑuenit. quẽ ꝓtin⁹ agnitũ serui deduxerũt ad regem. videns autẽ dauid periculo sue vite negociũ agi/ cepit simulare furorẽ: huc atq; illuc ostia palpans et parietibus collabentis more sese vulnerando detundens interrogantibus aliena ṽba reddebat. ludebat obridens madẽtes egerens per labra saliuas/ quẽ veluti fatuũ iussit rex protinus domo pelli. sic vitam Dauid fictione seruauit. et iiij. Reg. x. legitur ꝙ Jehu rex israel fingens velle cultũ baal ampliare iussit vniuersos baalim sacerdotes ꝯgregari in tẽplum baal: quos oẽs missis militibus interfecit: qd̃ quidẽ factũ dño placuit. studioseq; fecisse eũ laudauit dñs. ¶ Finxit igitur dñs se lõgius ire/ nihil mentiẽs: sed ad se detinendũ alliciẽs. Et ideo dr̃ ꝙ discipuli coegerũt eũ dicẽtes. Mane nobiscum dñe qm̃ aduesperascit: ⁊ inclinata est iam dies: vbi presumendũ est p̃us eũ sepius rogasse/ tandẽ precibus multiplicatis victus cũ eis intrauit ĩ hospiciũ. Ubi duo capimus documẽta spũalia ⁊ vnũ morale. Morale documentũ est ꝙ nõ est bonũ in tenebrosam se ponere noctẽ. qm̃ qui ambulat in tenebris nescit quo vadat. Joh. ix. Post solis occasum hoĩes hospicium capere debẽt: qm̃ illa quietis inducit̃ hora. Incidũt in manes nocturni viatores ab orcho forsitan surgentes: tenebrarum a p̃ncipe missos possideant vt equo iure tenebrose impia noctis: et asciscant ꝓprios veluti sine lumine seruos. quos carpserint medijs errantes ire tenebris: horrificos spũs sensere sepe nõnulli nocte iter agẽtes: horridosq; audire clamores. Et gemitus tonare graui per aera sono/ multe variarũ apparuere nocte figure specierũ pauende nimis terrifico visu. Hec asserunt qui nocte vias ꝑegere timendas. Nocte fere q̃runt demũ ꝑ gramina pecus. hinc reboant dense lupinis parcite silue/ raucis ꝑ vmbrosa missis vllulatib⁹ antra: et gen⁹ ferarum specubus egreditur atris. Latrones pariter ea tempestate miseros trucidãt peregrinos. huic foliorũ saltim resonantium subit metus. Prout Juuenalis ait. Nocte iter aggressus gladium contũq; timebis. Et nocte ad lunã trepidabis arũdinis vmbrã. Joh. xv. Sonitus terroris semꝑ in aurib⁹ illius. ⁊ cũ pax sit: semꝑ insidias suspicatur. Qui igit̃ in noctẽ iter arripiũt aut fatuos aut maleficos se oñdunt. qm̃ quidẽ adulteri et fures noctẽ diligũt. Job. xxiiij. Per noctẽ erit fur: oculus aũt adulteri obs̃uat caliginẽ dicens. Non me videbit oculus ⁊ operiet vultũ suũ/ perfodit in tenebris domos. sicut in die ꝯdixerãt sibi: ⁊ ignorauerunt lucem. si subito apparuerit

aurora:arbitrant̄ vmbrā mortis:⁊ sic in tenebris quasi in luce ambulant.

¶ Dicūt igit̄ discipl'i dño. Mane nobiscū qm̄ aduespascit et inclinata est iam dies. Vesperascit certe nūc apd̄ nos/⁊ inclinata est dies ꝟtutum ac sāctitatis in vniuersa eccl'ia dei. Igitur dr̄ Hier̄.vj. Ve nobis qm̄ declinauit dies/scz fidei ⁊ ꝟtutum/et longiores facte sunt vmbre vesperi.i.qꝛ non illuminātur nec emendant̄/sed ꝑseuerat nox.nō illumiata sicut dies.ps̄.cxxxviij. Ideo dr̄ surgite/et ascendam⁹ in nocte(scilz peccati)et dissipemus domos eius scz iniquitatis.

¶ Scd̄m documentū est ꝙ de⁹ est p̄cibus inuitand⁹ atqꝫ cogend⁹. Sic in multis alijs locis scp̄ture legim⁹ dñm precib⁹ fuisse coactū.i. quasi coactū. Cogere deū ꝟe nemo pōt sed cogi dr̄ precib⁹ qñ sua benignitate victus/ad nostras inclinat sua lumina p̄ces. Dr̄ igitur ⁊ coegerūt illū. Cogi se patitur qui vinci nō pōt:flectit̄ irat⁹ voce precāte de⁹.s̄m Oui. ¶ Tertiū documētū est ꝙ hospitalitas meritoria ē atqꝫ laudabilis. Per hanc enī placuerūt quidā angelis hospicio receptis. Hebreo.vl.veluti Abraā.Gen̄.xviij. Nō modo inuitādos: īmo etiam cogēdos hoc testimonio ꝑegrinos edocemur. vt ait Grego. Quāquidē hospitalitatē episcopos p̄mū decet atqꝫ sacerdotes.vt in.c.j.xlij.di.q̄ꝫobrem vetat canon sacerdotib⁹ eā penuriā q̄ hospitalitatē excludit. vt i.c.ij.ex̄.de supplē. negli.p̄la. Ad hoc accedit illud Esa. lviij. Peregrinos vagosqꝫ induc ī domū tuā:qd̄ xp̄s negantib⁹ īproperabit dicēs. Mat.xxv. Hospes eram:et nō collegistis me. Colligunt̄ hac tēpestate poti⁹ meretrices in p̄latoꝝ domib⁹: q̄ꝫ paupes:⁊ mimi poti⁹ q̄ꝫ ꝑegrini:flagiciosi potius q̄ꝫ religiosi: dissoluti potius q̄ꝫ sancti. Coegerūt ḡ eū precib⁹ manibusqꝫ trahētes:hoc fortasse mihi bonum est nō eē violētos in gallia fratrū hospitatores/ne pāni seu vestꝫ quotidianis lacerationib⁹ exuantur fr̄es. Bene mihi est et ceteris/q̄ vestē nōdum hac occasione laceratā habemus. puto ꝙ si integra staret donec hoc ope disrūpetur sufficeret ad multos annos. ¶ Aliud est notandū ꝙ tāta erat verboꝝ dñi gr̄a vt eius cōsortio desiderarent ꝑpetuo frui qui eum audierant. Nam licet ꝑegrino ac vili esset amictu indutus:nilqꝫ splēdoris cultus haberet. Virtus tñ et gr̄a clarum eū atqꝫ carissimū reddidere:semper enim virtus est gr̄a digna.sed vbi sui reppererit amatores. Apud lubricos ⁊ vitiosos autē nō virt⁹:sed opes laudātur. Ideo pauperes q̄ꝫtuncūqꝫ boni ⁊ docti nequaq̄ꝫ hospicio diuitū recipiuntur.iux̄ illud Oui. Ipse licz venias musis comitat⁹ homeri. Si nichil attuleris:ibis homere foras. Itē est notādum ꝙ dñs est retinend⁹.iux̄ illud Can.iij. Tenui illum nec dimittam dicētes cū ps̄.xxxvij. Ne dereliquas me dñe deus meus:ne discesseris a me. ¶ Habitāt autē libenter hospites in hospicio vbi p̄mum quidem hospes gratiosus ⁊ liberalis ē.vbi domus honesta ⁊ leta.vbi bñ cuncta ministrantur bona.vbi varia est delectationis occupatio.vbi grata societas. vbi iocunda est vita. Sic hospes qui primū christo gratus est:et qui q̄cūqꝫ habet.scz bona mūdi/corpus ⁊ aīam/liberaliter obtulit christo.nil sibi reseruans veluti bonus religiosus:aptus est xp̄m hospicio tenere/quē hoc modo nō detinebunt auari ⁊ parci/se potius q̄ꝫ deum diligētes. Secundo domum honestam habēt virgines et casti:in qua Christus libenter habitat. quia q̄ diligit cordis mundiciā habebit amicū regē. ꝓuer.xxij.et incorruptio facit esse ꝓximum deo. Sap.vj. Non igitur habitabit in lubricorum et infamiū domo. Tertio oportet domum habere respectū iocundum.sic in leticia spiritus:non in tristicia deo hospicium preparamus. Quarto oportet domū esse refertā bonis: id est animam virtutibus.vbi sit candidus humilitatis panis/dulce caritatis vinum:mundus patientie cibus.cetera

rumq; virtutū oīm cumulus. Quinto societatem sacrorum continuam librorum quos pro solatio habere debemus. j. Macha. xij. Sexto variam oblectationis materiā. nunc scilz volare aues ptemplationis: nūc venari quadrupedes virtutum: nunc rethia tendere verbi ad anīas salubriter capiendas: nunc fontes visere lachrimarum nunc mōtes ascendere diuinarū speculationum. Septimo oportz ibi esse letam oīno vitā vt videlicet oīa ꝓpter deum cū leticia fiant. Hijs conditionib⁹ facile detinetur dñs in hospicio nostro qui dicit. Ad eum veniemus ⁊ mansionē apud eum faciem⁹. Joh. xiiij. Ergo mane nobiscum dñe/ quoniā aduesperascit et inclinata est iam dies. ¶ Tunc intrauit cum illis. O q̄z beati viri qui tanto comite fruebantur: intrauit cum illis/ qui erat cū illis: ⁊ operabatur pro illis. qui intendebat super illis/ ⁊ oīe noxium auferebat ab illis. Demū venerunt ad mēsam vt reficerent egentes cibo/ vt ḡescerent lassati: vt ꝓfabularentur quieti: gestiebant videre peregrini mores in mensa: cuius sermones gustarāt in via. Credo coegisse vt dignior ē sumeret locū/ qui venustatē pre se ferebat regie maiestatis. Cōtemplantur modestiam in cibo/ moderantiā in verbo grauitatem in loco/ hilaritatē in aspectu/ honestatem in motu/ disciplinam in gressu/ maturitatem in sessu/ iam se refici sentiebant in mente/ gratia illi⁹ quem speculabantur in corpore.

¶ Et factum est dum recūberet cū eis accepit panem: non statim ori applicans vt vorare/ sed vt benediceret et benedixit inquit. Benedicamus et nos dñm in omni tempore. pſ. xxxiij. Benedictio preueniat refectionem: ⁊ post benedictionē tutior erit refectio q̄z turpe q̄z rusticum est brutali more cibum impetu capere: in escas ruere: priusq̄z benedicere. Benedixit dominus panem ac fregit. non vt quidam opinantur quasi cultello scidisset: sed simpliciter more cōmuni fregit manibus illis pulcherrimis atq; sanctissimis: mundissimis atq; fulgentib⁹. Et porrigebat illis: qui cunctis porrigit escam/ qui dat escam oīni carni. psal. cxxxv. Qui aperit manū suam et implet oīne aīal benedictione. pſ. cxliij Omnia enī ab eo expectant vt det illis escam in tēpore. pſ. ciij. Qui dat iumentis escam ipsorum ⁊ pullis coruorum inuocātibus eū. pſ. cxlvj. Et cum porrigeret illis panē aperti sunt oculi eor. Oculos aperit facile quisquis donū sibi porrigi videt. Aperit oculos iudex iniquus et aduocatus mendax dum sibi aurū porrigi conspicit. porrige igitur ⁊ illumiabit te xp̄s. da paupi panē/ ⁊ recipies a xp̄o lucē. ¶ Aperti sunt oculi eorū: ⁊ cognouerunt eū. Ipse enī se cognoscibilem p̄buit: quia qualem voluit seipsum illis ostendit. Cognoscent aliquando dñm omnes. Piere. xxxj. Felicius aperti sunt oculi discipulorum ad speculandam christi gloriam: q̄z ꝓthoplaustorum ad intelligendam peccati confusibilis ignominiā. Cum autem cognouissent eum: statim euanuit ex oculis eorum/ prospectum eripiens oculis sui corporis almi. O q̄z tristes cū gaudio liquit. Euanuit ex oculis eorum. Euanescit christus: euanescit mund⁹ euanescit homo. Euanescit xp̄s dum suam nobis vel pñtiam: vel grām subtrahit. pñtiā subtraxit hijs discipl̄is: sz nō penit⁹ ab eis recessit. qm̄ ad eor fidem ꝓfirmandā hoc fecit: nō gratiā auferendā/ quomodo dulcedinē sepe deuotionis abstrahit dilectoribus suis: ne vel supbiant/ accepto munere: vel minus placeat quod habetur omni tempore: veluti nauseam generari dicebant filij israel ex continuo cibo manne. Numeri. xj. vel vt amissam ardentius querant gratiam. Ideo dicitur Job. xxxvj. In manibus abscōdit lucem: et precipit ei/ vt rursus adueniat: annunciat de ea amico suo q̄ possessio eius sit. ⁊ ad eā possit ascēdere. Solent enī hoīes cauti⁹ gratiusq̄ seruare qd̄ semel amiserint carū: sic ⁊

mater qñq̃ filio subtrahit mãmas nõ
qꝛ in ꝑpetuũ priuare eũ intẽdat/ sed
qꝛ appetitũ acuere ad rursus eas de-
poscendas momẽtanea vult ꝑuatiõe.
Vñ.ps̃.cxxx. Sicut ablactatꝰ super
matre sua:ita retributio in anĩa mea.
Qꝛ sicut infans ad tẽpus priuatus:
postea tñ vberibus dulce lac manan-
tibus alitur: sic deuotus homo qñq̃
priuatus dulcedine deuotionis/ vbe-
rius postea saturatur:ꝛ sapidius dul
coratur gustu recuperato. ¶ Euane
scit autẽ qñq̃ xp̃us nõ quidẽ ludẽdo:
sed vere per pctm̃ recedendo.iuxta il
lud Joh.viij.in fi. Jesus autẽ abscon
dit se et exiuit de tẽplo. Siquidẽ pec
cato supueniente xp̃s ab aĩa fugit.ve
luti intromisso in domũ hoste hospes
domo egreditur locaticia. In ꝓpriã
autẽ domum intromittere hostem vel
impotentie est:vel ignauie. Sic in ꝓ-
priam domũ xp̃us nequaq̃ intromit-
tit hostẽ/sed in cor hoĩs non nisi loca-
titio habitat modo:qꝛ ĩq̃tum homini
placet ibi habitat:ꝛ non vltra/qꝛ libe
ram habet homo suijpsius potestatẽ.
O infelices nimiũ qui xp̃m domo pel
lunt/ꝛ diabolũ intromittunt. Euane-
scit scd̃o mundꝰ qui est ipsa vanitas.
Eccl̃s.j. Vanitas vanitatũ:ꝛ oĩa va-
nitas. Ideo quasi in sõnijs viuit̃ ĩ hoc
mũdo.ps̃.lxxv. Dormierũt sõnum su-
um:ꝛ nihil inuenerũt oẽs viri diuitia
rũ in manibꝰ suis.et Esa. xxix. Erit si
cut somniũ visionis nocturne multitu
do oĩm gentiũ:ꝛ sicut sõniat esuriens
ꝛ comedit:ꝛ sitiens sõnians bibit:ꝛ cũ
expgefactus fuerit vacua est aĩa eiꝰ.
Job.xx. Velut sõniũ auolãs nõ inue-
niet̃: trãsiet sicut visio nocturna. Idẽ
xxvij. Diues cũ dormierit nichil secũ
afferet:apiet oculos suos/ꝛ nihil ĩue-
niet. Alanꝰ. Apparet fãtasma viris:sꝫ
rursus ab illis ꝟtitur in nihilũ qd̃ fuit
ante nihil.sic adest:sic abest: fugitiui
gl̃ia mũdi. Non priꝰ aduẽtat:q̃ quasi
somnꝰ eat.vñ Eccl̃i.xl. Modicũ aut
quasi nihil in req̃e:ꝛ ab eo in sõnijs q̃si
in die respectus. Euanescit tertio ho
mo q̃ morit̃ nec ampliꝰ videtur. Job.
xx. Oculus q̃ eũ viderat:nõ videbit/
neq̃ vltra intuebit̃ eũ locus suꝰ. Idẽ
vij. Ventꝰ est vita mea:ꝛ nõ reuertet̃
oculus meꝰ vt videat bona:nec aspi-
ciet me visus hoĩs.ps̃.cij. Qm̃ spiritꝰ
ꝑtransibit ĩ illo:ꝛ nõ subsistet:ꝛ nõ co-
gnoscet ampliꝰ locũ suũ. Idẽ.lxxvij.
Spũs vadẽs ꝛ nõ rediẽs.hoc ꝓfecto
lamẽtabile est ꝙ amicoꝝ pñtia penitꝰ
deleatur:nec vltra videat̃ homo post
mortẽ. Quotquot p̃cedentibꝰ in secu
lis trãsierunt a mundi ꝯstitutione ne-
quaq̃ vltra visi sunt/sed neq̃ nos futu
ris visibiles apparebimꝰ/q̃ obrẽ nec ĩ
memoriã erunt ꝑora:nec eoꝝ q̃ postea
futuri sunt erit recordatio apud eos/
qui postea futuri sunt ĩ nouissimo. Ec
cl̃i.j. Cõteret aũt dñs popl̃os hos in-
numerabiles ꝛ stare faciet alios pro
eis. Job.xxxiiij. Hãc ob cãm fleuisse
dr̃ Xerses persarũ rex videns infinitã
sui exercitꝰ multitudinẽ:dicens eam
breui tpe periturã. nec vnũ quidẽ ex
oĩbus post centeniũ supesse. Bene igr̃
dicit ps̃.xxxviij. Verũtamẽ vniuersa
vanitas oĩs homo viuẽs: thesaurizat
et nescit cui ꝯgregabit ea. Nobis aũt
xp̃ianis haud parua mãet solacij rõ.
ex ea quã speramꝰ mortuoꝝ resurre-
ctione ꝛ vita futura. Sicut canit pru
dentiꝰ dicẽs. Nam qd̃ req̃escere cor-
pus:vacuũ sine mẽte videmus. Spa-
ciũ breue restat:vt alti repetat colle-
gia sensus.venient cito secula cum iã
sociꝰ calor ossa reuisat. Aĩataq̃ sãgui
ne viuo habitacula ꝑstina gestet: que
pigra cadauera pridẽ tumulis pate-
facta iacebãt:volucres rapient̃ in au
ras:aĩas comitata ꝑores/iã mesta q̃e
sce q̃rela: lachrimas suspẽdite mr̃es.
nullus sua pignora plãgat : mors hec
reparatio vite est/sic semina sicca vi-
rescunt/iam mortua/iamq̃ sepulta.q̃
reddita cespite ab ymo veteres medi
tant̃ aristas. Sic dicit apl̃us arguẽs
(sed nõ efficaciter) nr̃am resurrectio-
nem.j.Coꝝ.xv. Insipiens tu qd̃ semi-
nas nõ viuificat̃/nisi prius moriatur:
sed contrariũ videt̃ dicere. Job.xiiij.
Lignũ habet spem si precisum fuerit:

rursum virescit.et rami eius pullulāt si senuerit in terra radix eius ⁊ in pul uere emortuus fuerit truncus illius ad odorē aque germīabit:⁊ faciet comā quasi cū primū plantatū est. Homo ꝟo cū mortuus fuerit ⁊ nudatus atq; ꝯsumpt⁹ vbi queso est:' quomō si recedāt aque de mari et fluui⁹ vacu⁹ arescat. Sic hō cum dormierit nō resurget donec atteratur celū nō euigilabit/nec consurget de sōno suo. Dicēdum est ꝙ Job nō ꝑdidit totalē spem resurgēdi:sed planxit moram dicēs. Donec atteratur celū nō euigilabit: nō ꝙ celum aliqñ atteratur. Sed spiritualiter dicitur atteri:sicut stelle dicuntur ex eo casure. Mat.xxiiij. Qđ dñs dedit in signū futuri iudicij.vbi omnes resurgemus vtinam ad vitam eternam. Amen.

¶ Feria tertia post Pascha.

Dicitur Luc.vlt. ꝙ postq̄ euanuit dñs ab oculis discipuloꝝ (vt supra in ꝑmone ferie scđe dictū est) ꝙ regressi sunt ī hierusalē et inuenerunt cōgregatos vndecim (scz discipulos) et eos q̄ cū illis erant dicentes ꝙ surrexit dñs vere: et apparuit simoni. Vbi autem facta fuerit apparitio hec/ non habetur. Et ipsi narrabant q̄ gesta erant in via:⁊ quomodo cognouerunt eum in fractione panis. dum autem hec loquuntur stetit Jesus in medio eoꝝ:et dixit. Pax vobis. ¶ In medio domin⁹ stat omnium fidelium iustoꝝ siue collectorū: siue singillatim acceptorū. In medio se habitare congregatorum in suo nomine. Ipse testatur dicens. Matth. xviij. Vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo: in medio eorum sum. In medio autem singulorum iustorum se habitare dicit cū patre. Johan.xiiij. Si quis diligit me sermonē meum seruabit:⁊ pater meus diliget eum:et ad eum veniemus/et mansionem apud eum faciemns.et Apo.xx. Ipse deus habitabit cum eis. Idem habetur.ps̄.v. Licet autem in medio cunctorum habitet iustorū: in nullo tamen eo modo quo in gloriosa ꝟgine (in qua nō modo spiritualiter excellētiorem pre ceteris gr̄am tribuens: verum etiā corpaliter parem gl'iam nemini cōferens) habitauit. Potest igitur dicere gloriosa virgo. Dilect⁹ meus inter vbera mea ꝯmorabit̄. Can.j. id est in medio cordis ante et nō retro in medio nō in angulo.

¶ Igitur stetit Jesus in medio discipuloꝝ.i. diutius īmoratus est. Apud quosdam quādoq; venit:sed non diu stat/qꝛ cito repellit̄. venit ad multos: vt presumendū est hoc sacro tempore pasche/qui facta digna peccatorum penitētia sacram susceperunt eucharistiam/sed timeo ne citius abeat. Neq; enim stabit cum hijs qui ad pristina pctā redibunt. Quos Salomon comparat cani ad vomitum redeūti. Prouer.xxvj. dicens. Sicut canis q̄ reuertitur ad vomitum suū:sic imprudens qui iterat stulticiam suam. Qđ recitat beatus Petrus.ij.pe.ij.in fi. dicens. Melius erat illis nō agnoscere viam ꝟitatis ⁊ iusticie q̄ post agnitionē retrorsum cōuerti ab eo qđ illis traditum est sancto mandato. contigit enim eis illud veri prouerbij. Canis reuersus ad vomitum suū: et sus lota in volutabro luti. Qđ etiam recitatur in.c.irrisor.de pe.di.iij.vbi dicitur deum irridere/qui pctm̄ reiterat. Stetit ergo Jesus in medio celi ⁊ terre ī arbore crucis:quasi mediator dei et hoīm. Dolebat Job memini esse q̄ posset manū ponere in ambob⁹:id est auertere ictum furoris ⁊ pacē facere Job.ix.sicut inter rixātes fieri solet. Alemani siquidē milites hac vinciuntur lege vt si quis rixantiū post interpositum quēpiam ex militibus et prolato verbo pacis/ percutere presumpserit absq; vllo remedio moriatur. Cum igitur nullus qui se posset inter deum et hoīem interponere: placuit dño Jesu Christo sese mediū instituere vbi furentis ad modum diuine vltionis excepit ictum.iux̄ illud ꝓphe-

ticum. Michee. vlt. Iram dñi portabo: et sic interficiens inimicitias in semetipso nobis pacē conquisiuit. Ephe. ij. Et sic mortuus est ꝓpter vitam nostram tutandā. Igitur monet Eccli. xxix. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enim pro te aīam suam. ¶ Stetit igitur in medio veluti propugnator fortissimus ad saluandum. Esa. lxiij. Veluti vexillū tenens expānsum ad fugitiuos dispersosq congregādum. Esa. xj. Veluti doctor ad bene mori docendū dicentē petro. Christus pro nobis passus est vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. j. Pe. ij. Unde ꝓdudētius. Mors ipa beatior est: q per cruciamina leti via pandit ardua iustis: et ad astra doloribꝰ itur. Sic dicit Virgi. Fortes viros q̄rentes pulchram per vulnera mortē. Non enī decet militē fugere vbi capitaneus astat. ff. de re mili. l. oīe delictum. ¶ Stetit in medio quasi rector fratrū in honore. Eccli. x. sic et prelatꝰ in medio subditoꝝ sedet ostendens q equa lance caritatis ⁊ iusticie pendet ad oīes: ad nullam se partem: nisi cū libramine iusticie vertens. Non enī decet prelatum acceptatorē esse personaꝝ. Stare dz nō iacere prelatꝰ: stare dz aīo prōptꝰ/ magnanimitate suffultꝰ/ nō pusillanimitate deiectꝰ. stare dz ꝓtutibꝰ p̄minens: nō vitijs turpiter iacēs. Stare dz in medio q̄si lucerna ī medio domꝰ ad illuīandū q̄ lux eē dz. Mat. v. Et lucerna q̄dē nō extincta q̄ fetet/ sz splē dēs sup cādelabrū sctm̄. i. fulgēs oīni sctitate: q̄ vt dr. j. q. j. vilissimꝰ ē āputādꝰ nisi p̄cellat scia/ ⁊ sctitate: q̄ ceteris est honore p̄stantior. Stare debet in medio quasi signū ad sagittā: q̄ ad prelatum quare ad signū oīes respiciunt. extra de accusa. qualiter ⁊ q̄n. et facile trahitur in exēplum a subditis: qđ agit a platis. ex̄ de voto. c. magne. §. ij. Erubescit quisq in medio positus magnorū viroꝝ: si vel paupe tegatur amictu: vel macula corripiat aliqua aut vitio increpetur. Sicut illa mulier adultera quā statuerūt in medio ꝯgregationis ante dñm. Joh. viij Sic oīs p̄latus q̄ multorū in medio virorū cōstituit/ si vitijs induat aut virtute careat ꝯfusionē potius q̄ honorem ex p̄latione reportat. Nos ꝓo audacter respiciam⁹ in auctorem vite ⁊ ꝯsummatorē fidei Jesū/ q̄ proposito sibi gaudio sustinuit crucem. Hebr. xij. Stat igit in medio vt ab oībus videatur ⁊ agnoscat. Stat etiā in medio sacramentoꝝ ꝓtutē tribuens elemēto. Jō dicit b̄tus Johānes baptista iudeis. Ego quidē baptizo in aqua: medius aūt vr̄m stetit quē vos nescitis. i. x̄pus. Stat aūt nūc in medio beatorū in celo quasi rex circūstante exercitu Job. xxix. Ad gl̄iandū quasi fons in medio paradisi ad oīm desideria satiandū. Apo. vlt. Et ibidē dr esse quasi lignū in medio platee afferens fructꝰ duodecī p singlos mēses ⁊ folia ligni ad sanitatē gentiū. Stetit ꝙ Jesus in medio discipuloꝝ in tpali pegrinatione quasi socꝰ ad ꝙersandū: quasi doctor ad instruendū: quasi medicus ad sanandū: quasi socꝰ ꝙersatꝰ est cum hoīb⁹ in medio terre vbi salutē opatꝰ est. ps. lxxiij. Dicūt tñ alīq cosmographi q̄ hierusalē nō est in medio terre/ sed potiꝰ insula q̄ dr Iango q̄ nunc est rhodianoꝝ militū/ quomōcūq sit. verum est q̄ dñs noster in terris visus ē et cum hoībus ꝙersatus est. bar. iij. ¶ Qz aūt fuerit doctor ad instruendū. ptz Joh. ij. Dedi vobis doctorē iusticie/ quē ꝓculdubio discipuli circūstabant vt eū audire mererent/ ꝙs ille fouebat q̄si gallina congregans pullos suos sub alas. Mat. xxiij. Accedebāt enī ad eū vt doceret eos. Mat. v. Se aūt fuisse medicū ipe testat Mat. ix. Jō dr q̄ q̄t̄q eū tāgebāt sanabant a q̄cūq detinerent infirmitate. Mar. vj. in fi. Mat. xiij. ī fi. Jō dr Lu. vj. q̄ oīs turba q̄rebat eū tāgere: q̄ ꝓtꝰ de illo exibat ⁊ sanabat oīes. In medio igr̄ stetit x̄ps nr̄m ī sua pegrinatione. ¶ In sua passiōe stetit ī medio celi et terre quasi ꝓpugnator ad saluandū:

quasi capitaneus ad aīandū:q̄si signi fer ad congregandum vt supra dixi.

¶ In celi regione v̄o stat in medio q̄ si rex ad gl̄ificandū:quasi speculū ad admirandū: quasi fōs dulcedinis ad inebriandū. Stetit igr̄ in medio ⁊ dixit eis. Pax vobis:qꝛ morte sua pacē hoībus attulerat. Jō dicit ego sum. Nolite timere. Non pōt eē timoris rō p̄nte xp̄o. vñ dicit ps̄.xxij. Nā ⁊ si ambulauero in medio vmbre mortis:non timebo mala qm̄ tu mecū es. Ego sū inquit:et q̄s es tu? Ego sum creator oīm plasmator hoīm/rector vniuersorum/ ꝓtector in me spantiū. ps̄.xvij. saluator fideliū/repator hūani gn̄is/ destructor mortꝫ/auctor vite atqꝫ pacis restitutor. Nolite ergo timere seuiciam hostis:tribulationē mundi: p̄lia pctōrum:horrorē mortis:qꝛ ego sum/ qui supaui hostes/q̄ vici mūdū. Joh. xvj.in fi. qui deleui pctm̄/ q̄ destruxi mortē/hoc nō obstante. Cōturbati et cōterriti discipuli existimabāt se spm̄ videre. Exhortatiue igr̄ dixerat xp̄s. nolite timere. Nō impatiue: qꝛ si īperasset:oēm ꝓfecto timorē abstulisset. Conturbati erāt ob insolitū opus: qꝛ clausis ianuis videbāt ingressum patuisse. Non ꝯsueuerāt mortuū videre resurgentē:sine alteri⁹ ope. Lazarum q̄ppe viderāt a mortuis surrexisse:sꝫ impante xp̄o. Nā ⁊ si collata sit ptās: nōnullis hoīb⁹ mortuos suscitādi:nō tñ seip̄os. sol⁹ hac ptāte vsus est xp̄s. Turbati igr̄ existimabāt se spm̄ videre. Semp eni p̄sumit aliq̄d seuū ꝑturbata ꝯscīa. Sap.xvij. Sic multi terrore cōcussi existimāt se spm̄ videre seu audire vbi sepe nihil est nisi p̄sumptio surgēs ex timore. Sap.xvij. Nihil eī aliud est timor q̄ꝫ p̄sumptiōis adiutoriū:⁊ dū ab intro mīor est expectatio maiorē putat potētiā ei⁹ cāe q̄ tormētū prestat. Sed vana est hmōi p̄sumptio:qm̄ inuisibilis est spūs nec redijt ad supos q̄ semel ad ima descēdit.qm̄ est spūs vadēs:⁊ nō rediēs.ps̄.lxxvij Jō dixit eis dn̄s. Quid turbati estis et cogitationes.s.inanes ascendūt in corda vestra? q̄d turbati estis? qd̄ est insipientiū.ps̄.lxxv. Turbati sūt oēs insipientes corde. Justus aūt nō conturbatur:qꝛ dn̄s firmat manū ei⁹. ꝓuer.x. Homo ꝯstans ad oēm rerū euētum imꝑterrit⁹ ꝑseuerat.subita autē turbatio leuitatē demonstrat animi: eo enī quisqꝫ facili⁹ terrer̄: quo plus leuitatis habet.⁊ min⁹ v̄tutis. Et cogitationes ascendūt in corda vestra: quarū necesse est rationē reddere qm̄ in cogitationib⁹ īpij interrogatio erit Sap.j. Dn̄s enī cogitationes scrutabitur. Sap.vj. Cogitationes aūt maxime pullulant in cordibus ociosorū. perterritorum: et angustiatorum.

¶ In ociosas enim mentes diuerse subeunt cogitationes:⁊ presertim luxurie.quoniā multam maliciā docet ociositas. Ecclesia.xxxiij. Ideo dicit Ouid. Ocia si tollas periere cupidīs artes. Contēpteqꝫ iacēt ⁊ sine luce faces. In ascensu autem deijciēde sunt hmōi cogitationes:ne vsqꝫ ad summū ascendant:et arcem occupent rōnis. Utinam ꝑ anserem sinderesis arceātur galli.i.peccata carnis a capitolio In corda v̄o perterritorū ascendunt cogitationes diuersarū formidinum. Angustiati vero atqꝫ cōprehēsi diuersas fingūt in mēte versutias/et eo subtilius velociusqꝫ operatur spūs/quo maiori perplexitate coangustatur veluti solet mustū vi nouas disrūpere lagunculas. Job.xxxij. Ideo in repentinis actibus siue periculis velociora nobis remedia reperimus:et vigilantior spiritus excitatur ad agendum.

¶ Uidete inquit manus meas et pedes:quia ego ipse sum. Uidete man⁹ operum mirabilium.

Munerum acceptabilium.

Et vulnerum cōpassibilum.

Uidete man⁹ q̄ formauerūt celos.ps̄ cj. Opa manuū tuaꝝ sūt celi. Uidete man⁹ q̄ fūdauer̄t terrā.ps̄.cj. Initio tu dn̄e terrā fūdasti. Uidete man⁹ q̄ hoīem plasmauer̄t. Job.x. Man⁹ tue dn̄e plasmauerūt me.⁊ ps̄.cxviij. Nā opa q̄ꝫ manuū ei⁹ ānūciat firmamētū

ps̃.xviij. Uidete hec oĩa q̃ facta sunt qm̃ man⁹ dñi fecit oĩa hec/solẽ/lunã/stellas/aues/bestias/ligna/flores/pisces/fluĩa/fõtes. Sz scitote qm̃ creator hoꝝ hijs oĩb⁹ speciosior est. Sap. xiij. Neqꝫ enim pñt hec oĩa adequare virtutẽ opificis. Uidete manus munerum acceptabiliũ. Nã licet delectemur in factura dei: ⁊ in opa manuum eius exultem⁹. ps̃.xcj. Nihilominus manus munerũ gratiosiores sunt: qꝛ quecũqꝫ habem⁹/ de manu dñi accepimus.j. Paral'.vl.que de manu tua accepimus: hec tibi donam⁹. Oĩa enĩ nobis dedit dñs oues et boues insup ⁊ pecora cãpi.ps̃.viij. Uolucres celi ⁊ pisces maris q̃ perambulãt semitas maris. ⁊ ne inanis videatur datio: etiã modũ q̃ hec oĩa caperem⁹ ingeniũqꝫ concessit. Uidete man⁹ vulnerũ ꝯpassibiliũ/q̃ ꝓ vobis in cruce tuli. Man⁹ quippe operũ sunt incõparabiles: qꝛ nõ est similis tui in dijs dñe: et non est ſm opa tua.ps̃.lxxxv. Nam inter artifices longa est differẽtia et nature et artis: et ingenij.ff.de solu.l.inter artifices. Manus aũt munerum sunt desiderabiles: qꝛ non est qui respuat munera dei. Omnes enĩ extendentes manus munerũ grati sunt: qꝛ presertim auari: iudices: ⁊ aduocati: consiliarij ⁊ curiales: et femine meretrices. oẽs diligunt munera. Esa.j. que etiã placant deum. Manus autẽ vulnerum sunt formidabiles. timeo enĩ ne postq̃ deus nobis munerũ largas manus ostẽdit: ⁊ suis muneribꝰ ingrati sum⁹. ne ostendat nobis manus vulnerũ: et obducat cicatricem nobis plaga crudeli percutiens nos. Hiere.xxx. Percutit autẽ omnẽ filium quem recipit. Heb.xij. Si igitur iustus in terra recipit q̃to magis impius ⁊ peccator? Prouer.xj.in fi. Timeo ꝓfecto ne impleatur in nobis quod dicitur Deut'. xxxij. Inebriabo sagittas meas sanguine: ⁊ gladius meus deuorabit carnes. quoniã nisi conuersi fueritis gladium suum vibrauit: arcum suum tetendit et parauit illum: et in eo parauit vasa mortis/sagittas suas ardentibus effecit.ps̃.vij. Uidete ergo ⁊ timete manus has: quia fortissime sunt Deutero.iij. Ostendisti seruo tuo manum tuam fortissimã. Et hanc quidẽ nemo potest effugere. Sap.xvj. Ergo humiliamini sub potenti manu dei.j. Pe.vl. Quoniã non est qui de manu eius possit eruere. Job.x.et ps̃.xlix. Neqñ rapiat: et non sit qui eripiat. ¶ Uidete manus ⁊ pedes. Pedes ꝑ foratos clauis.

Pedes confectos plagis.

Pedes q̃ pene moti sunt in tormẽtis. Ps̃.lxxij. Mei autẽ pene moti sunt pedes/sed non moti cõtinente caritate que coegit eum q̃libet mala pati. Uidete pedes qui semper steterũt in via recta.ps̃.xxv. Non pedes vagos quibus agunt̃ qui vel q̃ nequeunt cõsistere in domo sua. ꝓuerb.vij. veluti mulieres garrule: vagi monachi: ⁊ religiosi cursores continui. Non pedes qui ad malũ currunt et festinãt effundere sanguinẽ. ꝓuer.j.ps̃.xiij. Ueloces pedes eoꝝ ad effundendũ sanguinem. et Esa.lix. Hij pedes vagi pedes impij cõpedib⁹ detinebunt̃ eternis in tenebris inferiorib⁹. Mat.xxij. Utilius eẽt habere podagras ⁊ cessare a malo: q̃ꝫ velocibus pedib⁹ opari pctm̃. Uidete ꝯ man⁹ meas et pedes qꝛ egoipse sum. Egoipse q̃ de virgine natus. vobiscum ꝯuersatus: in cruce passus: et in sepulchro tumulat⁹/ego ipse sum idem nũero: idem specie: idẽ virtute. sed nõ iam idẽ mortalitate: qꝛ absorptum est qd̃ mortale erat a vita. ij.Coꝝ.v. Christus enim resurgens a mortuis iam nõ moritur: mors illi vltra nõ dñabitur. Ro.vj. Et ne quicq̃ desit ad fidem vr̃am excitandã. palpate inquit ⁊ videte qꝛ spũs carnẽ ⁊ ossa nõ hz: sicut me videtis habere. Tunc puto discipulos multa cũ reuerentia tetigisse sacrum dñi corpus. ¶ Nec obstat qd̃ Greg. arguit necessario corruptiõi subesse: qd̃ palpari põt. Questionẽ hanc soluit sctũs Bo.in.iiij.di. xlix.q.ij. dicens perfectiõis esse tan-

gibile sensũ posse ĩmutare/ ⁊ hanc ꝑfectionẽ retinere corꝑa btõꝝ. subesse autẽ tactui imꝑfectiõis esse. ⁊ sic nõ esse corꝑa btõꝝ tãgibilia scꝫ necessario esse sẽsui tact⁹ subiecta. ¶ Sꝫ fortior manet ex dictis philosop. iiij. Phi. c. viij. dicẽtis sensibile ꝑm tactũ habere grauitatẽ vel leuitatẽ/ alias nõ posse fieri discretionẽ ei⁹ qđ tangit. q̃ fit ꝑ tactũ vt ibidẽ. c. xij. Aut igit xp̃s post resurrectionẽ suã erat corꝑalis aut incorꝑalis. si incorꝑalis ergo nõ ꝟe resurrexerat. si corꝑalis ergo tãgi poterat. qꝛ vt dr̃. ff. de re. diui. l. j. Incorꝑale est qđ tãgi nõ põt. Corꝑale ꝟo qđ tãgi potest Si aũt tãgi poterat. ergo erat hñs grauitatẽ vel leuitatem ꝑm philosophũ si hñs grauitatẽ/ ꝯ ⁊ dispositionẽ ad corruptionẽ qđ nõ ꝯuenit corꝑi gl̃ioso. qꝛ dr̃. j. coꝝ. xv. Oportꝫ corruptibile hoc ĩduere ĩcorruptionẽ ⁊ mortale hoc induere ĩmortalitatẽ. qđ aũt g̃ue de setãgit deorsũ: ⁊ si ꝑire qñq̃ necesse ẽ. qꝛ nõ ꝯcordat spũi q̃ tendit sursũ. Eccl̃s. vl. Spũs redeat ad eũ q̃ fecit illũ. ⁊ se sursũ vocãt aĩm ĩitia sua. Ad hoc dicẽdũ gl̃iosa corꝑa nõ oĩno ꝓuari suis q̃litatibus. i. grauitate ⁊ ceteris accidentib⁹ cõcomitãtib⁹ ipsũ subiectũ. sed ꝑ gloriã aĩe redũdãtẽ in ip̃m corp⁹. qđ oĩno subiacet volũtati siue aĩe gloriose coassistẽte deo Suspẽdunt ille qualitates quo ad actũ. q̃ tñ insũt corꝑi ꝑm potẽtiã siue ꝑm ꝟtutẽ/ vl̃ habitũ. Põt igit aĩa gl̃iosa ad tẽpus remittere actũ dictarũ q̃litatũ: ⁊ tũc fiet discretio ꝑ tactũ circa illas q̃litates. Nulla igit est difficultas quĩ gl̃iosa pñt corꝑa tãgi q̃ solida sunt. ⁊ resistere tactui (cũ voluerit aĩa) pñt. si eĩ celi q̃si ere fusi solidissimi sũt. iob. xxxvij. nõ dubiũ ẽ btõꝝ corpora q̃q̃ solidissĩa esse. Palparũt igit corp⁹ volẽte illo q̃ poterat nõ palpari ¶ Adhuc aũt illis nõ credẽtib⁹/ quia tarda solet magnis reb⁹ inesse fides. ⁊ mirãtib⁹ pre gaudio nimiũ siq̃dẽ qñq̃ desideriũ etiã qđ pñs ẽ: ꝟtit in dubiũ. timore ne forte illudat sẽsus ⁊ decipiatur in eo qđ maxĩe amat. Igit nõ plene credẽtib⁹ discipulis sꝫ dubitatiua incredulitate admirãtib⁹. immo poti⁹ admiratiua dubitatiõe nutantib⁹ nec tñ oĩno discredẽtib⁹. sed spe ꝟitatis in ipsa dubitatiõe gaudẽtib⁹ dixit dñs. habetꝫ hic aliq̃d qđ mãducet: vt post visum ⁊ tactũ etiã expirent gustũ. Si quidẽ necessaria est hoĩ refectio. post oẽm speculationẽ. post diuĩa colloq̃a. post orationẽ. post oẽm deniq̃ spũs cõsolationẽ/ nichilomin⁹ ad arcã panis veniẽdũ ẽ. sꝫ habetꝫ ne aliq̃d qđ digne mãducet: afferet princeps rapax exactione impia forsitã cumulatas escas. Afferet iniqu⁹ iudex cibos ex iniustis donis aggregatos. Afferet mẽdax aduocatus opulẽtã ex deceptiõe coq̃nã Afferet miles violẽtus extortas ab incolis escas. Afferet vsurari⁹ rapax põpaticũ ex turpi lucro cũ epulis discũ. Nõ hijs escis pascit dñs. nõ hec cibaria gustat. qm̃ meli⁹ est modicũ iusto sup diuitias pctõꝝ multas. ps̃. xxxvj. habetꝫ ne hic qđ mãducet. nõ cũ odio vel tristicia sꝫ cũ caritate ⁊ leticia. qm̃ melius est vocari ad olera cũ caritate q̃ ad vitulũ saginatũ cũ odio. pro. xv. habetis ne qđ mãducet cũ iusticia. cũ beniuolẽtia cũ leticia: At illi obtulert ei ꝑtẽ piscꝫ assi: ⁊ fauũ mellis. Ecce qꝛ nõ opulẽtã req̃rit dñs mẽsã. piscẽ assũ cũ fauo mellis apponũt piscẽ int̃ aq̃s diuĩe scripture natãtẽ. i. intellectũ q̃si colũbã siplicitate fidei/ lotũ aq̃ baptismatꝫ residẽtẽ iux̃ fluẽta plenissĩa scripturaꝝ. cã. v. ⁊ hũc quidẽ assũ atq̃ tostũ igne caritatis: nõ em̃ xp̃o placet intellectus hũidus delectatiõe carnali quãtũcũq̃ ꝑnatet aquas diuinaꝝ speculationũ/ torreat igne diuini amoris igne supne deuotionis ⁊ placidus erit atq̃ sapid⁹. qm̃ sine caritate nil cetere ꝓsunt ꝟtutes. j. coꝝ. xiij. Sed ⁊ fauũ mellis habere optꝫ. i. dulcedinẽ amoris ꝓximi. vt distillẽt fauũ labia caritatis. Cã. iiij. Fau⁹ distillãs labia tua mel ⁊ lac sub lingua tua. Nõ hñt fauũ mellis detractores/ mẽdaces/ ĩiuriosi rudes/ exasperãtes in verbo: quoꝝ os amaritudĩe plenũ est. Ps̃. xiij. Fauũ tñ mellis porrigũt adulatores atq̃ me

retrices ⁊ lenones. ℣ro. v. Fauus distillans labia meretricis ⁊ nitidi⁹ oleo guttur ei⁹. Nouissima tñ illius amara quasi absinthiũ. Latet igit in hoc mel le venenũ. Nõ hoc mel vult dñs. sz purũ mel / qđ ex suauissimo caritatis flore mat apis eduxit. ¶ Et cũ mãducasset corã eis ostẽdẽs qz verũ corp⁹ habebat / sumẽs reliquas dedit eis. qñ sũt reliqe ceteris indigẽtib⁹ errogãde. nõ tñ decet ꝓiuscz dñs comederit / suos ad cibũ apponere man⁹. Cũ mãducasset inqt. i. postcz ipe mãducauit / dedit eis reliquas. nõ sicut ille de quo iuuenalis dicit. Hesternũ medio solit⁹ suare minutal septẽbri. nec nõ differre ĩ tpacene. Et paulo ante dicit. Nec eñ oia sustinet incz mucida cerulei panis cõsumere frusta. Hesternũ medio. ⁊c̃.

¶ Quid autẽ sit cẽsendũ de cibo per xp̃m comesto. cũ nõ habuerit egestionẽ. dicẽdũ q nec p vomitũ sz p impiũ volũtatis redactũ est ĩ nichilũ. potuit eñ totalit cõsumi etiã in pectore xp̃i. Reliquas nõ dãt plati bñficioꝝ / qb⁹ ad supfluitatẽ repleti sũt. Et dixit ad eos Hec sunt ẏba q̃ locut⁹ sum ad vos cũ adhuc essẽ vobiscũ. qñ necesse ẽ ipleri oia q̃ scripta sũt in lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me: ergo in lege moysi xp̃s describebat siue p scripturas nebulosas. siue per figuras tenebrosas. Erat siquidẽ ante xp̃i aduẽtũ tenebrosa aq̃ in nubib⁹ aeris. ps̃. xvij. i. sciẽtia seu intelligẽtia scripturaꝝ. In ꝓphetz autẽ ⁊ psalmis esse p̃dicatũ xp̃m luce clari⁹ patz. ¶ Tũc aperuit illis sensũ vt intelligerẽt scripturas. iuxta ꝓphetic̃ illud. Esa. xxix. Audient in die illa surdi ẏba libri. ⁊ de tenebris ⁊ caligie oculi cecoꝝ videbũt. ⁊ sciẽt errãtes spũ intellectũ. ⁊ musitatores discẽt legem Ipse eñ xp̃s est ver⁹ ꝓnceps q̃ põt interpretari legẽ. C. de legi. l. si impialis Ideo nõ est ampli⁹ dubitãdũ in hỹsq̃ ipse nobis interp̃tari dignat⁹ est ⁊ que apli ab eo edocti nobis insinuauere. et dixit eis. qñ scriptũ est. Et sic oportebat xp̃m pati: ⁊ resurgere a mortuis tertia die. ⁊ p̃dicare in noie ei⁹ penitẽtiã ⁊ remissionẽ pctoꝝ. quã nobis idẽ dñs ieſus concedere dignet. Amen.

¶ Dñica in octauis pasche seu q̃si mõ

DAx vobz. Lu. vl. Qñ per gliosaz ẏginẽ mariã pacẽ habere meruim⁹ apõ deũ iuxta illõ qđ canit eccl'ia. ℣acẽ de⁹ reddidit i se recõciliãs ifima sũmis / ipam vt pacẽ habere mereamur in corde nr̃o ⁊ cũ oib⁹ hoib⁹ salutabim⁹ ẏginẽ pacis dicẽtes Aue. ℣ax vobis vbi supra.

¶ In hoc sermone due sunt partes. ℣rima euangelij expositiua. Secunda pacis commendatiua. Dicit in euãgelio. Joh. xx. Cũ esset sero ⁊ fores essẽt clause vbi erãt discipli cõgregati ꝓpter metũ iudeoꝝ venit ie sus ⁊ stetit in medio ⁊ dixit eis. pax vobis. Tropologice cũ fit sero p absceſſũ ardoris ꝛcupiscẽtie vel p appropiquationẽ mortis siue recollectionẽ spũum qz sero hõ recolligit in ꝓpriã domum ad quietẽ / tũc sup talẽ occasũ ascẽdit dñs. ps̃. lxvij. Cũ igit feruet ardor cõcupiscẽtie aut mot⁹ ire. seu cuiuscũcz passionis nõ vẽit dñs. qz necz est hõ in domo sua. i. in cognitiõe sui ipsius / sed abijt via lõgissima. pro. vij. Vag⁹ ĩ via corđz sui. Esa. lvij. Sero aũt redit preuaricator ad cor. Esa. xlvj. q̃ prius dissoluebat delicijs vagando. Hie. xxxj. Nõ aũt vẽit dñs ad hospiciũ vbi nõ ẽ hospes in domo. Et vtinã oẽs redirẽt sero domũ. Sũt m'lti ꝓfecto q̃ dormiunt in cãpis voluptatũ ⁊ siluis pctoꝝ inter feras a qb⁹ deuorãt. i. int' demones. Hie. lj. deuorauit me rex babilonis. absorbuit me q̃si draco. Hij nolũt esse ciues sctoꝝ ⁊ domestici dei q nũcz in domo ꝓpria volũt hĩtare. sz q̃si fere discurrũt p desertũ. elõgati a cõsortio sctoꝝ. ⁊ incidũt in laq̃os diaboli. j. thi. v. Sed vide q̃squis illaq̃atus es vt excutiẽdo teipz liberes. ff. de acq. re. do. l. in laq̃ũ. Sz fortassis dices. Ego qui rẽ redire volo domũ. sed feror asino. i. corpe q retineri nõ põt nec duci patit dico tibi q ĩ culpa es. qz eũ exagitasti ff. ad. l. acq. l. si ex plagz. §. ĩ cliuo. Sed

nõ sufficit redire ad domũ sero nisi ẽt fores claudãt̃.i.occasiões pctõꝝ q̃ sũt tollẽde.ff.de vsuf.l.eq̃ssimũ al's foribꝰ aptꝫ ĩgrediũt̃ fures oĩa rapiẽtes.osee. vij.ꝛ Hie.ix.dicit̃ ꝙ mors ĩtrat ꝑ fenestras.Claude igr̃ oc'los ne videãt vãitatẽ.Ps̃.cxviij.sepi aurẽ tuã spinis. Eccl'i.xxviij.ne audias lĩguã neq̃ repelle a te negociationẽ malã de pe.di. v.falsas.fuga ꝛ expelle a te ꝯcubinã q̃ dormit ĩ sinu tuo.Mi.vij.ꝛ sic ĩtra ĩ cubiculũ cordꝫ tui ꝛ clauso ostio ora patrẽ tuũ.Math.vj.Claude ostiũ liberi arbitrij ne velis om̃e malũ ne dñet̃ tui oĩs ĩiusticia.i.q̃cũq̃.ps̃.cxviij.Ro.vj Nõ dñet̃ pctm̃ ĩ vr̃o mortali corpe vbi aũt fenestre apte sunt ĩgredit̃ vẽtus q̃ oẽs cartas ĩ camera exñtes dispgit.i. bõas cogitatiões.ꝛ q̃dẽ vẽtꝰ ĩgrediẽs ꝑ riuulas deterior ẽ:qꝛ dr̃ a vẽto colato/ꝛ cibo male cocto libera me domĩe Sic q̃ videt̃ clausisse ostia ꝛ fenestras sꝫ nõ ꝑfecte ĩ ꝑiculo maiori sũt.qꝛ imꝑceptibilit̃ ĩgredit̃ vẽtꝰ. Sꝫ dices nihil ẽ mali viro casto ꝑmittere cogitatiões ingredi malas.qꝛ etiã ĩ multoꝝ honestoꝝ viroꝝ p̃dijs lupanaria exercẽt̃.ff. de peti.here.l.ancillaꝝ.Rñdeo ꝙ si tu p̃stes cor tuũ quasi locũ luxurie tu ip̃e ibi solꝰ ꝓstitueris/qꝛ nõ põt ibi ꝓstitutio fieri sine te.Jõ honestꝰ eẽ nõ potes Sꝫ nec satis est domũ redijsse ꝛ fores clausisse.nisi ẽt inibi oẽs hĩtatores cõgregẽt̃ q̃si discipl'i ad audiẽdũ mgr̃m .i. oĩa opa reducãt̃ ad mẽoriã dicẽtes Recogitabo tibi oẽs annos meos. ꝛc̃. Esa.xxxviij.Cõgregãt̃ igr̃ ĩ vnũ discipuli ꝓpt̃ metũ iudeorũ.Nã timor oĩa ꝯhit(qꝛ natura retrahit vires ad cor) vt resistat ĩ loco digniori.Sic q̃ timẽt adunãt̃ vt fortiores sint.esa.l.stemꝰ simul.Nã v̄tꝰ vnita ẽ fortior dispsa s̃m philosophũ.Tũc igr̃ vẽit iesꝰ ĩ medio cordꝫ dicẽs.pax vobꝫ.Qꝛ tũc dat pacẽ aĩe ĩ amaritudĩe amarissĩa cõtritionis.esa.xxxviij.Uide igr̃ ꝙ vẽit iesꝰ in ꝯgregatiõe iustoꝝ q̃bꝰ dat pacẽ.q̃ nõ vult diuisionẽ.credo igr̃ si redirẽt fr̃es de bula ad gremiũ regule/ꝛ oẽs ꝯgregaremur ꝙ dñs ĩgrederet̃ ꝛ daret pacẽ.sꝫ nolũt illi ꝯgregari sꝫ manere ĩ dispersiõe sua.cũ tñ dicat.ps̃.cxlvj.dispsiões israelis ꝯgregabit.Sequit̃ ꝙ cũ pacẽ dedisset.ostendit eis manꝰ ꝛ latꝰ ꝛc̃.Per manus aũt intelligunt̃ dona. Per latꝰ vero caritatis affectꝰ.Parisiẽses aũt nõ ostẽdũt manꝰ qꝛ nihil donant/nec latꝰ qꝛ nõ exhibẽt opus caritatis.Sequit̃ gauisi sunt discipuli viso dño.Gaudiũ em̃ maximũ est videre qd̃ cupimꝰ.vñ philo.dicit presentiã amicoꝝ esse iocũdissimã.ix.Ethi.c.xj. Tũc regẽ ĩ decore viderũt.Esa.xxxiij Et quidẽ tãto diffusior fuit leticia visionis.q̃to grauior fuerat illis mestitia passionis.Haud facile puto gaudiũ istud hũano posse eloquio disseri. Si em̃ tãto alacritatis studio milites alexãdrũ pꝰ resũptũ/ philippi medici cura/sanitatẽ vider̃t vt q̃ntꝰ curtiꝰ id ĩexplicabile ĩnuat/q̃to gaudiosiꝰ xp̃m videre discipl'i/quẽ p̃mũ a mortuis exsurrexisse sũma victoria credidere Gauisi sunt eũ videre quẽ amabãt quem absentẽ dolebãt quẽ passum ꝛ mortuũ agnoscebãt.quẽ resurrexisse videbãt. ꝑ quẽ se saluãdos ĩtelligebãt. Gauisi sũt videre ĩ quẽ desiderãt ãgeli ꝓspicere.j.pe.j.quẽ lumẽ btõꝝ ꝛ eoꝝ q̃q̃ q̃ñq̃ sꝑabãt ĩ celo plene cog̃scere/ꝛ ĩ q̃ se ꝯfidebãt ꝑpetuo posse gaudere.Dixit eis iteꝝ.pax vobꝫ.Ter eĩ pacẽ hic dedisse legimꝰ.p̃mã puto cũ deo.scd̃am cũ ꝓximo.tertiã cũ seip̃o. Sicut misit inq̃t me pr̃.ꝛ ego mitto vos.i.ad pẽas ꝛ labores/ꝛ mortẽ.Nam delicati dei vias aspas ãbulãt.bar.iiij.ꝛ.ps̃.xvj.ꝓpter verba labioꝝ tuoꝝ ego custodiui vias duras.nõ igr̃ misit dñs hos eccl'ie p̃latos q̃ nõnisi delicias q̃rũt ꝛ laborẽ nullũ ꝓ xp̃o pati volũt.Post hec insufflauit ꝛ dixit eis.Accipite spm̃ sctm̃ q̃rũ remiseritꝫ pctã remittãt̃ eis.ꝛ q̃ꝝ retinueritꝫ retẽta sũt.Ubi notãt̃ mlta misteria.Prĩo ꝙ a filio spũ sctũs ꝓcedit sicut a pr̃e.ex quo põt eum dare sicut et pater per insufflationẽ sed non sufflat in eos qui sufflati sunt a diabolo in igne luxurie.aut auaricie.aut superbie.aut inuidie.aut ire.Hos enim

sufflat faber. Esa. liiij. i. diabolꝰ accẽdẽs ĩ eis ignẽ oĩa deuorãtẽ. Job. xxxj

¶ Sed nota ꝟm. l. si seruus seruũ. §. si fornicariꝰ. ff. ad. l. acqui. ꝙ ille q̃ habz custodire fornacẽ accẽsam nõ debz obdormire sz custodire ignẽ ne dãnũ faciat vl' extĩguere al'as ẽ in culpa. Sic ẽt moralit' q̃ sẽtit se inflãmatũ a diabolo vl' a carne/ dz vl' ignẽ extĩguere. vel ita custodire ne euaget' extra ad opus malũ. ¶ Scdo notat' ꝙ nõ nisi hñtes spm̃ sanctũ vel effectũ ⁊ virtutẽ spũssancti prout etiã pctõres sacerdotes habere pñt/ possunt pctã dimittere.

¶ Tertio notat'. ꝙ sacerdotibꝰ data est potestas ligãdi ⁊ soluẽdi. q̃ ⁊ si mali fortasse sint nõ tñ minꝰ ptãtis habẽt qꝛ nõ de spũ eorũ. sed de spũ sctõ in ecclesia diffuso/ faciũt remissionẽ pctõꝝ quoꝝ remittũt pctã. remittũt': ⁊ q̃ꝝ retinẽt retinẽt': nõ effectiue sz mĩsterialit' ⁊ demõstratiue. thomas aũt qꝛ absẽs erat dñm neq̃q̃ vidit. Noli igr̃ absens eẽ a iustoꝝ ꝯsortio si xp̃m videre cupꝫ ĩ medio fac velut ouis a grege sepata q̃ currit ad gregẽ vt vniat' gregi. si errasti sicut ouis q̃ ñijt dic dño vt te q̃rat ⁊ reducat. ps̃. cxviij. Erraui sicut ouis. ⁊c̃. Cũ redijssz itaq̃ thomas discipl'is dicẽtibꝰ illi. Vidimꝰ dñm. Rñdit. Nisi videro in manibꝰ eiꝰ fixurã clauorũ ⁊ mittã digitũ meũ in locũ clauorũ et mittã manũ meã in latus eiꝰ: non credam. Nã q̃ cito credit leuis est corde. Eccl'i. xix. Nemo em̃ debet esse nimis credulꝰ. vt dicit glo. in. l. j. sup ꝟ. q̃uis ff. de eo per quẽ factũ erit quo minus quis in iudicio sistat. ⁊. ff. de in rẽ ꝟso. l. ꝙ si seruus §. vñ recte dicit' ꝙ si seruus accepit aliq̃d ab aliquo noĩe dñi nec ꝟtit illud ĩ rẽ dñi sui. dñs nõ tenet' ꝑ seruo. Credulꝰ em̃ fuit nimis credulus q̃ credidit seruo. ideo hẽtur. C. de accusa. l. j. ĩ p̃ncipio. Igit' thomas noluit cito credere q̃obrẽ post dies octo venit iterũ iesus vbi erãt discipuli ianuis clausis ⁊ data pace/ iussit thomã apponere manũ ⁊ digitũ in plagas vt crederet q̃ viso et palpato dño credidit dicens. dñs meus ⁊ deus meus.

¶ Sed arguit' ꝙ thomas non habuit ampliꝰ fidẽ. qꝛ vidit ⁊ tetigit. dicendũ ꝙ aliud vidit aliđ credidit. Vidit quidem hominẽ. sed credidit deũ.

¶ Quo ad scđam partẽ q̃ est pacꝫ cõmẽdatiua p̃fata ꝟba thematꝫ. scꝫ pax vobis sũt nr̃i saluatoris testamẽtũ condẽtis. digne siquidẽ pacẽ hoĩbꝰ reliq̃t q̃ ꝑ oĩbꝰ irã dei sustinuit. i. pacẽ dedit nobis post cõsũmatũ bellũ suũ. ip̃e bellũ fecit ⁊ in bello occubuit vt nos pacem haberemꝰ. Legit' de codro rege atheniẽsium ꝙ cũ sciret ꝑ oraculũ delphicũ/ tũc atheniẽses achaios supare cũ ip̃e rex atheniẽsiũ in bello occideretur. ⁊ hoc sciẽtes achan ipsum codrũ nullomõ vellẽt ĩpetere in bello quĩimmo fecerãt edictũ ne q̃s de illoꝝ exercitu sub pena capitꝫ in eũ ĩueheret ip̃e codrus ob amorẽ pacis ⁊ finẽ litis imponende reliq̃t regalẽ vestẽ/ ⁊ habitu dissimulato ĩtroiuit bellũ in quo tãq̃ ignitus occisus est. ⁊ tũc atheniẽses finẽ ĩposuerũt bello/ qđ factũ dicit' fuisse tp̃e saulis regꝫ isrl'. Sic xp̃s ob pacẽ hoĩbꝰ restituẽdã exinaniuit semetipsũ formã serui accipiẽs in similitudinem hoĩm factꝰ. Phi. ij. qꝛ si cognouissent nũq̃ dñm gl'ie crucifixissẽt ꝟm apl'm. Et sic occisus pacẽ nobis restituit interficiẽs inimicitias in seip̃o. Ephe. ij. Neq̃em̃ alia rõne suscipiẽdũ est bellũ nisi vt pax q̃sita videat'. vt dicit Cicero. qđ recitat augustinꝰ ĩ. c. noli existimare. xxiij. q. j. ergo testamẽtarie pacẽ reliquit discipl'is q̃si hereditatẽ suo sãguĩe acq̃sitã. vbi habemꝰ tria ꝯsiderare de pace. vcꝫ oportũitatẽ. i. q̃re oporteat. Utilitatem ad quid valeat.

Et veritatem quomodo deceat.

Circa primũ dico ꝙ expedit ⁊ ẽ necesse pacẽ habere triplici rõne. vcꝫ precepti legalis. qꝛ lex p̃cipit. boni hĩtualis qꝛ al'as oẽ malũ accidit. ⁊ incommodi mũdialis. qꝛ ꝑ hoc oẽ incõmodũ ꝯtingit. Et prĩo rõne p̃cepti. qꝛ oẽs tenent' ꝟuare pacẽ. C. de pace tenẽda int' subditos. l. vnica. §. j. ⁊ ibidẽ. §. q̃ pacẽ dr̃ ꝙ q̃ nolũt pacẽ non debẽt bñficio gaudere. Ideo dicit apl'us. Ro. xij. q̃tum in

vobis est cũ oñib⁹ hoĩbus pacẽ habẽtes. quod habetur. xj. q. iij. inter verba Ideo ⁊ angeli predicarũt pacẽ in terris. Luce. j.

¶ Secũdo rõne boni hĩtualis. quia alias hoĩes occidũtur per bella. Ps̃. xciij. viduã ⁊ aduenã interfecerunt ⁊ pupillos occiderũt. Q̃ obrẽ dicitur q̃ thamiris regina massagetarũ siue scitharũ posuit caput ciri in vase pleno sanguine dicẽs sanguinẽ sitisti/sanguinem bibe. O quot hoĩm milia mortua sunt in bellis ⁊ nr̃is tpib⁹ sine causa.

¶ Tertio ratiõe incõmodi. q̃ tẽpore belloꝝ oia destruunt ⁊ cõburunt iuxte illud senece. Si eterna odia semper mortales gerãt: nec ceptus desinat ex aĩmis furor. Nil relinquẽt arma tũ vastis ager squalebit armis subdita tectꝫ face. Alt⁹ sepltas obruet gẽtes ciuis. Ergo pacẽ habere necesse est. etiã propter cultũ diuinũ. q̃vt dicitur in Cle. dudum. de sepul. non nisi pacis tẽpore bene colitur pacis auctor. Jn pace eñ factus est locus dei. Ps̃. lxxv.

¶ Secũdo videda est vtilitas pacis. que est multiplex. Primo q̃ sine pace deo placere nõ possumus. iuxta illud Prudẽtij. Nil placitũ sine pace deo. nec mun⁹ ad arã cũ cupias offerre p̃bat. Si turbida fratrẽ mens impacati sub pectoꝝ oderit antro. Ideo oblationes discidentium non suscipit dñs. xc. di. oblationes. Ideo discordantes sunt ad pacẽ reducendi. xc. di. discidẽtes. ⁊ c. studendũ. ff. de vsufru. l. equissimũ. ff. si cer. pe. l. q̃dã. vbi dicit q̃ ad officiũ pretoris ptinet dirimere lites. Sed heu quia sepius accẽdunt / que tamẽ deberẽt extingui. vt in. l. properandũ. C. de iudi. Etiã per pacẽ parue res crescũt: discordia vero maxime collabuntur.

¶ Jtẽ pax letificat q̃ sĩ pace nec maxime prosunt opes. iuxta illud. Beli⁹ est habere buccellã siccã cũ gaudio q̃ domũ plenã victimis cũ iurgio. Prouer. xvij. ideo dicit. Prudenti⁹. Pax plenũ virtutis opus. Pax summa laborũ. Pax belli exacti p̃ciũ. preciũq̃ pericli. Heritorum clausula pax est. Jgit̃ ego felicioꝛẽ reputo pauperẽ pacificũ / q̃ regẽ maximũ ⁊ litib⁹ ac bellis inuolutum.

¶ Jtaq̃ pax primo letificat. prouer. xv. Secura mẽs quasi iuge conuiuiũ. Ps̃. xxxvj. delectabuntur in multitudine pacis.

¶ Secũdo gratificat. q̃ sine pace nõ potest quicq̃ placere deo. Hath. v.

¶ Tertio dulcificat quia per dulcedinem pacis christus inhabitat aiamã Ps̃. lxxv. Jn pace fctũs est loc⁹ eius.

¶ Quarto ctũ dei magnificat/ q̃ nõ nisi pacis tpe bene colit̃ pacis auctor.

¶ Quinto beatificat. math. v. Beati pacifici. ⁊c̃.

¶ Sexto opulentiã parat: quia concordia parue res crescunt.

¶ Septio glorificat: quia reddit hoĩnes similes beatis qui sunt in pace. Sapien. iij.

¶ Tertio veritas pacis est intelligenda. Nõ eñ est habẽda pax cũ impijs quib⁹ nõ est pax. Esa. lvij. Neq̃ cũ inimicis vult nos deus inire fedus. Exo. xxiij. immo tales oportet extirpare. vt ff. de offi. p̃si. l. q̃gruit. quia maleficia nõ debẽt relinq̃ impunita. ff. de rei. vẽ. l. in fundo. Neq̃ cũ vicijs habẽda est pax. iuxta illud. Sene. Vicia sine mõ ⁊ sine fine psequere. nã illis quoq̃ nec finis nec mod⁹ est. Nã vicia nos p̃dũt Ideo cũ proditoꝛib⁹ non est habenda pax. ff. de re mili. l. proditoꝛes. Vicia etiã habent̃ pro publicis hostib⁹ cum quib⁹ non est habẽda pax. ff. ad. l. coꝛ. de sic. l. iij. Habent̃ etiã loco latronũ. iuxta illud. Sene. voluptates (inq̃t) ad hoc nos amplectunt̃ more latronũ vt strãgulẽt. Cũ latronibus aũt nõ est habẽda pax. C. q̃ñ liceat vnicuiq̃ se sine iudice vindi. l. j. in fi.

¶ Est autẽ faciẽda pax cũ deo q̃ illi nõ possum⁹ resistere. Job. ix. ⁊ hester. xiij. Non est qui resistat maiestati tue. ideo dicit. Job. xxiij. nolo multa fortitudine cõtendat mecũ: ne mole magnitudinis sue me premat.

¶ Pacẽ autẽ tractare debem⁹ cũ eo

per legatos/ elemosinas/ orationes/ et lachrimas ac bona opera.

¶ Pacē debemus habere cū angelis qꝝ ipsi in pace sunt. Joh. xxv. facit concordiā in sublimib⁹ suis. Lucan⁹. pacem summa tenēt. mia rerū discordia turbat. Quādo ergo sum⁹ in bello cōtra deū per peccatū. habem⁹ etiā bellum cū angelis q̄ sunt fideles serui ei⁹ Mā subditi habent eos inimicos quos princeps habet.

¶ Itē habēda est pax cū seipso. q̄ nō potest esse nisi in hoibus bone volūtatis. Lu. j. ꝛ diligentib⁹ legē dñi. Ps. cxviij. Hanc non habent impij q̄ suis passionibus conturbant.

¶ Itē habēda est pax inter primos. iuxta illud. Eccli. xxv. In trib⁹ beneplacitū est ori meo. Concordia fratrū. ꝛ amor proximorū. ꝛ vir ꝛ mulier sibi bene consentientes.

¶ Itē inter ciues debet esse pax vnde cōtra discordes dicit Philel. O miseri ciues q̄ vos insania cepit? Quis furor i patriā bellis ꝛ cedib⁹ armat? Fastus ꝛ ambitio furijs vos vndiq; ysat idē. Nūq; ciuilis patriā discordia turbet. In hoc mundo det nos dñs tranquilla pace gaudere. Amen.

¶ Alius sermo de eadem dñica

Quasi modogeniti. j. Pe. ij. habent hec verba originaliter posita. ꝛ in solēnitate hodierna officialiter decātata ꝛ pro themate nr̄o congruenter assumpta. In verbis premissis ꝛ fm eorū tenorē volo vos monere vt quasi modo geniti maliciam deponatis.

Innocentiam custodiatis.

Et iusticiam habeatis/ vel sic.

Quasi modo geniti.

Fugite maliciam.

Custodite innocentiam.

Et sectamini vel induite iusticiam.

Et primo debemus deponere maliciā vt ibidē dicit. qm̄ est glacies man⁹ cōtrahens ꝓpter frigiditatē/ est pondus humeros premens ꝓpter grauitatē. est gladi⁹ aiam occidēs ꝓpt iniqtatē est laqus strāgulās ꝓpter prauitatē.

¶ Et primo est glacies man⁹ contrahens. Mā q̄ glaciē in manu portat inueniet man⁹ cōtractas. ita qꝝ nec ignē postea poterit sustinere. Sic malicia q̄ infrigidata est. Mie. vj. sicut aqua cisterne. qm̄ diu portat in aia ꝓtrahit virtutes aie ꝛ reddit hoiem ineptū ad bonū nec valet extēdere man⁹ ad opa bona. Ideo xp̄s sanauit aridas manus. Bar. iij. Et qui sic est infrigidat⁹ non pōt man⁹ tenere ad ignē. i. sermones ꝛ correctiōes audire ꝛ spūsancti gr̄am obtinere. Ideo deponite oēm maliciam iuxta verba thematis preassumpti. Quasi modo geniti.

¶ Secūdo deponēda est malicia qm̄ est pond⁹ premēs. vcz qꝝ peccatū grauat. esa. xxxiij. grauabit eā iniqtas sua ꝛ corruet. Quis tā stultus inueniet q̄ pond⁹ sub quo p̄mit immediate nō abijciat? Supbi eteim hñt pond⁹ plūbi. Zacha. v. talētū plūbi portat mulier ꝓ q̄ sedet in āphora est ipietas in cui⁹ os mittit massa plūbea. qꝝ superbus bibit impietatē quasi aquā. Job. xv.

¶ Sequit. ꝛ ecce due mulieres egrediebāt hñtes alas quasi milui ꝛ spūs in alis earū. hee mulieres significāt p̄sumptionē ꝛ iactātiā q̄ oriunt ex supbia. Sicut milu⁹ habet alas latas. sic supbus oia p̄sumit. ꝛ pre oib⁹ se ostendere q̄rit. Eze. xvij. Aquila grādis magnarum alarum. ꝛc.

¶ Sic dicitur de alexādro cui legati scitharū dixerūt. Si dij dedissent illi corpus fm animū. qꝝ vna manu orientem. altera occidentē teneret. Sequit qꝝ spūs erat in alis: spūs quidē supbie de quo dr̄. Osee. iij. Ligauit eū spūs in alis suis. Sequit ꝛ eleuauerūt amphoram inter celū ꝛ terrā. Qm̄ quidē supbus dū seipsū ꝓsiderare dedignat: quasi sup terrā seipsum eleuare conat existimās seipsum quasi plusq; hoiem sed nō vsq; in celū eleuat: qm̄ altitudo supbie loco stabili non firmat neq; eim per superbie viam quispiā in celū vsq; ascendit. Cadūt igit sepe turpiter. qui sic ascendūt arrogāter. ꝛ tūc patet qꝝ

non erant stabiles. Boe. Qui cecidit stabili non erat ille gradu.

¶ Igitur cũ supbia trahat hoĩem ad ima patet ꝙ ṽe plũbo cõparatur. Depone igit̃ quisq̃s hoc pondere grauaris anteq̃ ad infernũ deijciaris.

¶ Iracũdi vero habẽt pondus ferri. Eccl̃i.xxij. arenã ⁊ salẽ ⁊ massam ferri facili⁹ est ferre q̃ hoĩem imprudentem ⁊ fatuũ ⁊ impiũ/ ⁊ talis est iracundus. Igit̃ tales qm̃ int⁹ graue pond⁹ ferri ferũt: foris etiã ad percutiendũ ferrũ gerũt ⁊ sic onerant̃ int⁹ ⁊ extra. Om̃es q̃ppe nunc arma ferũt tẽpore pacis. ⁊ pugionẽ seu quẽlibet gladiũ ex transuerso portãt. seueros ⁊ ꝑiculosos se ostendẽtes q̃tũ possunt. Depone igitur ferrũ quod intus ⁊ extra geris ne ad infernũ tu cũ armatis descẽdens colloceris ⁊ crucieris. Eze.xxxj

¶ Inuidi vero habẽt põdus veneni ⁊ putredis. qm̃ venenũ aspidũ sub labijs eoꝝ. ⁊ hoc est venenũ ĩsanabile. Deu. xxxij. putredo q̃q̃ ossiũ ĩuidia. ꝓuer.

¶ Dicite dñe burgeñ. que vobiscũ fertis odores optimos. estis ne onerate putredĩe inuidie. nõne doletis ꝙ vicina vr̃a habeat meliores vestes ⁊ grossiorem cathenã ⁊ plura ornamenta q̃ vos? Et dñi de curia nũquid estis grauati hoc põdere. Nũq̃d respicitis oculo toruo illũ q̃ habet accessum ad principẽ. ⁊ officia obtinet plus vobis. Et vos dñi eccl̃iastici nõne onerati estis hoc põdere dolẽtes ꝙ ille canonic⁹ habuerit illam prebẽdã. ⁊c̃.

¶ Luxuriosi vero habẽt põdus carniũ ⁊ stercoꝝ facti sunt macellarij dñi curiales. Nã portãt carnes ad vẽdendũ in camera ꝑncipis. Carnes quidẽ vaccaꝝ fetẽtes ⁊ ꝑnceps libẽter comedit tales carnes. osee.x. vaccas bethanẽ coluerũt hĩtatores samarie. Nũq̃d duxist⁊ vitulã ad macellũ. qñ illã puellam dño ꝑncipi adduxistis ad corrũpẽdũ. ⁊ ꝓpter hoc habetis gr̃am apd̃ eũ. nunquid infamẽ vos reputastis. si ab hospicio vbi pulchra erat dña puella vel ancilla sine illius stupratione recessitis. Fedũ est apud assirios si mulier immunis ab eo trãseat. hester.xiij Nẽpe velut meretrices tractatis pauperculas puellas q̃ ad manus vestras veniunt omniq̃ verecũdia postposita impudicissime eas corã om̃ibus tangitis super lectos ⁊ scanna supponitis ita ꝙ vix incorrupta inuenietur vna. vbi per tres menses steterit curia.

¶ Auari autẽ habent pondus terreũ ⁊ luteũ. Aba.ij. vsq̃ quo aggrauat cõtra se densum lutũ ⁊ in hoc sepelietur miser. Exonerate igit̃ vos dñi eccl̃i q̃ pluralitate beneficiorũ onerati estis. sed videte ne puerũ vel aliũ occidatis deponẽtes põdus vobis importabile. Nã dr̃.l. qua actiõe. ff. ad.l. acq̃. ꝙ ille q̃ per ĩdiscretionẽ se nimis onerauit si deponẽdo pond⁹ aliquẽ occidat ꝙ tenet̃ de.l. aq̃lia. Nõ em̃ debuit se sic imprudẽter onerare. Videte igit̃ ne exonerando vos onus vestrũ proijciatis sup̃ illos nepotes fratrũ vr̃oꝝ quos inidoneos scitis ad tale on⁹ gerẽdũ. Nã sic occidit⁊ eos. Exonerate vos vsurarij ⁊ raptores restituẽdo aliena q̃ possidetis. Tẽp⁹ em̃ calor⁊ aduẽit/ expoliate igr̃ vestes duplicatas. ⁊ date paupibus. q̃ vob⁊ necessaria nõ sũt. Oẽs igr̃ quotquot estis q̃ vos grauatos sẽtitis depõite malitie põdus iuxta ṽba thematis ꝑallegati. quasi modo geniti.

¶ Tertio malicia est gladi⁹ aĩm occidẽs. Sap.x. hõ aũt occidit q̃dẽ ꝑ maliciã aĩam suã. Sz q̃s hñs lanceã vl̃ sagittã ĩ carne nõ illã extrahere ĩmediate q̃rit? q̃tomag⁊ maliciã q̃ ẽ gladi⁹ fixus ĩ corde. ps̃.xxxvj. q̃s debz citi⁹ deponere. Iste nãq̃ gladi⁹ est bis acut⁹. eccl̃i.xxj. Rũphea bis acuta hoĩs iniquitas plage illi⁹ nõ est sanitas. Gladius nãq̃ ferri ꝑtrãsit carnẽ. sz gladi⁹ malicie ꝑforat aĩam. gladiũ ferri milites ⁊ iuflicie executores ferre pñt. Sz gladi⁹ malicie null⁹ ferri dz. Sz mlti ꝯ dei ꝑceptũ die noctuq̃ fert̃. Si eĩ ꝑnceps fecisz ꝓclamari ꝙ null⁹ sub pẽa capit⁊ arma ferret ĩ ciuitate nõne oẽs depõerẽt gladiũ. Sz vñ ẽ ꝙ null⁹ vel saltim pauci ex vob⁊ volũt ꝓpt̃ ꝑceptũ dei depõere gladiũ ĩiq̃tat⁊. sz dicat⁊ mi

chi si ferret; gladiũ ⁊ aliq̃s diceret vobis ꝟe frat̃ gladio illo morieris quẽ tugeris/ nũq̃d nõ deponeret eũ? Sic dico vobis ꝙ illomet gladio malicie quẽ geritis occidemĩ si cũ illo ĩuẽti fuerit; Quarto malicia ẽ laque⁹ strãgulãs: hoc laq̃o se iudas suspẽdit. ⁊ aamã sup̃bus interijt. Hest. vij. Sz q̃s vult tenere laq̃ũ q̃ se strãgulari ꝯsiderat. depõe igit̃ laq̃ũ vt dicas. Laq̃us cõtrit⁹ est. ⁊c̃. Si aũt laq̃ũ tuũ tecũ vis ferre quo suspẽdaris: nõ ĩputes alteri dãnũ qđ tua culpa patier;. de re. iu. li. vj. Igit̃ hijs oĩb⁹ ꝯsideratis depõite oẽm maliciã. iuxta ꝟba themat; p̃assũpti q̃si mõ geniti. Sciendũ tñ ꝙ põt esse malicia triplex. vcz. dolositatis seu simulationis. malignitat; seu obstinatiõis. ⁊ peruersitatis seu offensiõis. Prĩo mõ hñt maliciã deceptores. detractores. mendaces. adulatores. ⁊ simlatores. Maliciã deceptiõis hñt lusores/ mercatores/ ⁊ fere oẽs. Maliciã simulationis hñt curiales ⁊ multi alij hipocrite ⁊ similes q̃ fingũt pacẽ cũ amico suo. ⁊ occulte ponũt ei ĩsidias. hie. ix. Maliciã aũt malignitat; hñt ĩuidi/ discordes. sup̃bi. inobediẽtes/ rebelles ⁊ ĩcorrigibiles ⁊ obstĩati ĩ pctis ⁊ malis suis. Maliciã ꝟo puersitat; ⁊ offẽsiõis tenẽt rapaces/ fures/ vsurarij. stupratores ꝟginũ. adulterij/ ꝯcubĩarij. ⁊ sil̃es p̃cussores/ blasphẽatores/ violatores. ⁊ aliorũ opp̃ssores. Scđo debem⁹ custodire innocẽtiã. ps̃. xxxvj. custodi ĩnocẽtiã. xj. q. iij. custodi innocẽtiã. Nã infãtes sũt ĩnocẽtes/ ⁊ tales adherẽt deo. ps̃. xxiiij. Innocẽtes ⁊ recti. ⁊c̃. Sz q̃rit̃ q̃d sit innocẽtia. Rñsio ꝙ duplicit̃ põt accipi ĩnocẽtia. vcz p̃uatiue ⁊ positiue Priuatiue p̃ut p̃uat culpã. Et sic innocẽtes dicunt̃ q̃ sine pctõ sũt. q̃ nemĩ nocẽt. ps̃. xxiij. Innocẽs manib⁹. ⁊c̃. Positiue aũt dr̃ p̃ut põit iusticiã. Et sic ĩnocẽtes dicunt̃ q̃ abũdãt iusticia. Math. v. Nisi abũdauerit iusticia vr̃a plusq̃ scribaꝝ. ⁊c̃. Sz nũq̃d innocẽtiã custodist; vos q̃ leges puertit;. sap. vj cũ essetis mĩstri regni illi⁹. ⁊c̃. miche. ij. Audite hec p̃ncipes. ⁊c̃. q̃ abhoĩnamĩ iudiciũ ⁊ oĩa recta puertit;. Nũq̃d custodistis ĩnocẽtiã vos q̃ aliena bõa rapitis. Esa. iij. Rapina paupis in domo vr̃a. Hie. v. sicut decipula plẽa auibus. ⁊c̃. Nũq̃d ĩnocẽtiã custodist; vos q̃ oẽs q̃s potestis ꝟgines corrũpitis? Tre. vl. Mulieres ĩ syõ hu. ⁊ ꝟgi. ĩ ci. iuda. Hie. v. vnusq̃sq̃ ad vxorẽ p̃ximi sui hynniebat. Et vos adult̃i q̃ dicitis nullũ sit pratũ qđ nõ p̃trãseat luxuria nr̃a. sap. ij. Sz optz ꝙ deinceps custodiatis q̃si vestẽ speciosã aĩam vr̃am decorãtẽ cũ qua valeat; et̃ni regis aulã ingredi: ⁊ nõ dicat̃ vobis quõ huc ĩtrasti nõ hñs vestẽ nuptialẽ. Math. xxij. Induistis quidẽ hoc tp̃e sctõ vestẽ albã vt vẽiretis ad cenã agni p̃uidi amicti stolis albis p̃ut hodie canit eccl̃ia Sz sũt q̃ hãc vestẽ albã innocẽtie traxerũt p̃ oẽs vicos ⁊ luteas feces pctõrũ Uideat; dñe burgẽses si custoditis vestẽ iusticie q̃ plene estis ĩmũdicia luxurie. Igr̃ custodiatis ĩnocẽtiã. iuxta ꝟba thematis propositi. q̃si mõ geniti. Tertio debem⁹ seq̃ iusticiã sicut puer matrẽ suã. eccl̃i. xxvij. Si seq̃ris iusticiã app̃hendes illã. ⁊c̃. ⁊ q̃ sequit̃ iusticiã diliget̃ a dño. pro. xv. Sequamur igit̃ iusticiã tãq̃ matrẽ ducẽtẽ. i. tãq̃ lucernã illũinãtẽ: tãq̃ viã rectificãtẽ O dñi cõsiliarij seq̃mĩ ne vos hãc matrẽ rapiẽdo dona. puertendo iudiciũ. donãdo fauores. sentẽtias p̃telando. ⁊ similia faciẽdo? dubitandũ est an eritis de illis q̃b⁹ p̃ os psalmiste p̃mittit̃ ꝟtutis p̃miũ in btĩtudinẽ. Ubi dr̃ btĩ q̃ custodiũt ⁊ faciunt iusticiã in oĩ tp̃e ad quã gl̃ie btĩtudinem via iusticie ille ver⁹ sol iusticie xp̃s nos p̃ducere dignetur. Amen.

¶ Impressi p̃isius per magistrũ Bertholdũ Rembolt. In sole aureo vici diui iacobi. Anno millesimo quingentesimo decimoseptimo Die vero secunda Januarij.

SORBONNE

R XVI B 8= 94

1158112521